
3 1761 07747946 7

353.

Digitized by the Internet Archive
in 2011 with funding from
University of Toronto

http://www.archive.org/details/baggesenogoehlen7v8aren

Baggesen og Oehlenschläger.

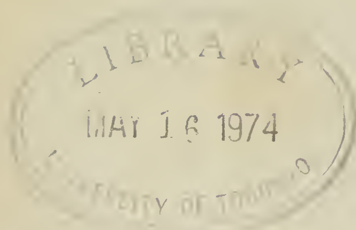
Literaturhistorisk Studie.

af

Kr. Arentzen.

Kjøbenhavn.
Otto B. Wroblewskys Forlag.
O. C. Olsen & Co.
1877.

PT
8122
Z5A7
bd. 7-8

VII.

1817—1820.

Det mest Betydningsfulde, der i hin Tid rørte sig.

C. Hauch (Minder fra min Barndom og Ungdom, Side 279).

Shakspeare sagt in einem Prolog: „Ich bitt' Euch, nehmt die paar fechtenden Comödianten für eine Schlacht!" Der Geschichtsschreiber kann mit gleichem Rechte sagen: Nehmt die geistigen Häupter und Repræsentanten einer Zeit für das Zeitalter selbst!

Karl Hase (Kirchengeschichte, 1834, Vorrede, VII).

„Warum willst Dich von uns allen
und unsrer Meinung entfernen?"
Ich schreibe nicht Euch zu gefallen,
Ihr sollt was lernen!

Goethe (Zahme Xenien, 1).

1.

Den anden, mellemste, Akt af Baggesens navnkundige krigerske Drama var endt for Domstolen; og begge Hovedpersonerne, Oehlenschläger saavelsom Baggesen, havde fjernet sig fra Kamppladsen, den danske Hovedstad.

Som tidligere fortalt, drog Baggesen og hans ældste, i Byen Wilster i det vestlige Holsten gifte, Søster, der, med en af sine Døttre, var kommen til Kjøbenhavn for at besøge Broderen, i Begyndelsen af August Maaned 1817 til Korsør, hvor den 84aarige Moder boede i et Slags Fattigkloster*). Kongen og Dronningen ankom netop paa samme Tid med begge deres Døttre til Digterens Fødeby paa en Reise til Louisenlund i Slesvig og komplimenteredes af Baggesen, der indbødes til at ledsage dem over store Belt til Nyborg i Fyen. Under Modvind sang Knud Sjællandsfar paa denne Overfart:

„Was grosz und gut, musz gegen Windsbraut kämpfen —
wo wäre sonst der Muth!“ **)

---

*) En Olding (Son af en Skipper i Korsør), som i sin Barndom saae Digterens gamle Moder, har i H. P. Holsts Maanedsskrift „For Romantik og Historie“ April 1876 (Side 363—368) givet en Skildring af hende.

**) Se „Wiegenlied des groszen Belts“ (i „Baggesens poetische Werke in deutscher Sprache“, V, 98—99), hvis sex sidste Strofer bleve til paa denne Overfart.

Man kan umuligt uden Forargelse høre den danske Digter i det danske Farvand til det danske Kongehus synge paa Tydsk — sagtens for Dronning Marie Sofie Frederikke af Hessen Kassels Skyld, der dog alt havde feiret sit Sølvbryllup her i Landet. Efter at være vendt tilbage til Korsør, bragte Baggesen, tilligemed Søsteren og Søsterdatteren, den alderstegne Moder til Kjøbenhavn og derfra, efter en farefuld Søreise, som varede ikke mindre end ni Dage, til Kiel og, efter en byrdefuld Landreise, til Wilster. Digteren tilbragte omtrent et Par Uger i den lille velhavende By i den frugtbare Marsk ved den seilbare Aa, hvorfra Steffens' fædrene Slægt stammede. Det var lykkelige, fredelige Dage i den skjønne Høst. Naturen stod i sin fulde Pragt; mellem jævne kraftige Mennesker, i Slægtninges hengivne Kreds gled Tiden umærkeligt hen. Det var den stærkeste Modsætning til det Kjøbenhavnske Kampliv. Efter at have feiret Søsterens Fødselsdag og staaet Fadder til en Søsterdattersøn, rev Baggesen sig ikke uden Vanskelighed løs fra sin Familie i den lille, venlige Marskby, hvor den høitbedagede Moder døde nogle Aar efter. Digteren endte et Kvad til Søsteren paa hendes Fødselsdag:

„Nach zwanzig Jahren sehen wir uns wieder,
und nach dem Achtzig-Jahr
verjüngst Du, munter noch, des Bruders Lieder
und krönst sein graues Haar!" *)

Inden et Decenniums Forløb skulde den vidt og vildt omtumlede Broder imidlertid alt paa Kirkegaarden i Kiel finde den endelige Hvile, hvortil han saa haardt trængte.

Da Baggesen ankom til Kiel, og der ikke var nogen

*) Se „Baggesens poetische Werke in deutscher Sprache", V, 133.

Skibsleilighed til Kjøbenhavn, reiste han til Louisenlund for at træffe den kongelige Familie. Denne var imidlertid alt taget derfra, og Baggesen drog saa tilbage til Kiel. Da der endnu ingen Skibsleilighed var til Kjøbenhavn, reiste han til Als for at hilse paa Kongens Søster, den af Digteren saa varmt besungne „Pallas" *). Han traf imidlertid heller ikke hende og gik saa ombord paa en Brig til Nyborg, hvorhen han først naaede efter fire Dages Seilads. Et Par Dage efter var han igjen i Kjøbenhavn og traf her sammen med Sønnen August, dengang Officer i det holstenske Skarpskyttekorps, der var kommen til Hovedstaden, et Par Dage før Faderen drog til Holsten, og skulde vende tilbage til Kiel senest i Midten af Oktober. For at være længere sammen med Sønnen ledsagede den hvileløse Digter denne gjennem Sjælland og Fyen i Begyndelsen af Oktober og dvælede ved denne Leilighed paa et Par Herresæder, deriblandt paa Brahetrolleborg, hvortil han for tredive Aar siden, 1787, havde gjort sin første større Udflugt, der dannede Indledningen til hans omflakkende Liv **). I Slutningen af Oktober kom Baggesen — der gik svanger med den Plan paany at forlade Fædrelandet, hvor han heller ikke nu kunde trives, og vende tilbage til Marly — igjen til Kjøbenhavn.

I et Brev, dateret den 12te Oktober, skriver Fanny, som var sysselsat med Pastelmaleri, blandt Andet, til sin urolige Ægtefælle: „Paul a commencé aujourd'hui le portrait de ton patron, c'est à dire, d'Apollon le Papillon — tu peux prendre cette phrase pour une épigramme, quoique je n'y aie pas pensé en la commençant". Det var en Papilio Apollo, som den talentfulde unge Entomolog — hvem Broderen August i et utrykt Brev til Faderen fra

*) Se dette Værks femte Afdeling, Side 20.
**) Se dette Værks første Afdeling, Side 43.

September 1817*) — sammenligner med „en altfor tidlig moden Frugt“ — malede paa en Snustobaksdaase til sin ivrigt snusende Fader. Baggesen svarer herpaa den 17de Oktober: „Jamais plaisanterie fine ne m'a paru plus marquée au coin de la plus gracieuse des grâces que ta note au texte du récit de l'occupation de Paul à faire le portrait de mon patron. Vaut cependant mieux, mon aimable Mordante! d'adorer Apollon le papillon que Jupiter Ammon le boeuf. Apollon, même le volage, reste toujours le dieu de l'enthousiasme qui tourne autour de la terre et retourne au ciel. Moi je retourne toujours à ma Fanny. Si même ma fantaisie et cette imagination de poète, dont elle ne fait pas grand cas, la quitte quelquefois, mon coeur et ma raison lui restent — et si elle continue à me traiter avec tant de douceur et d'indulgence comme depuis quelque temps, elle finira par m'épingler sans m'ôter la vie.“

Digterens Fantasi forlod virkelig paa denne Tid, som saa tidt før, den noget kjølige Fanny, hos hvem den ikke fandt synderlig Sympathi. I sin Fødeby traf Baggesen nemlig en ny „Nanna“ i den tidligeres Navne**) Kommandanten, Major v. Lützaus unge Datter Frederikke. Et Rimbrev til den danske Gesandt i Paris Grev Waltersdorff fra næste Sommer skildrer, efter adskillig bitter satirisk Spøg, Digterens „yngste Posthumum i Kjærlighed“ paa den Plet, hvor det Erotiske alt havde rørt sig saa stærkt hos den fattige Dreng***), paa følgende Maade:

---

*) Det eies af en Datter af Brevskriveren.

**) Se dette Værks sjette Afdeling, Side 210 o. s. v.

***) Se dette Værks første Afdeling, Side 3.

„Jeg var for tredie Gang paa nogle Dage
reist til Beltslottet ned, mit gamle Hjem,
da Kongen kom med Dronningen tilbage,
for der paa Broen at modtage dem.
Bestraalet der af Fredrik og hans Mage,
fortrylt af lille Vilhelmines Smil,
foer atter i den Barm, der vilde vie
sin danske Harpe Hel og evig tie,
den hellige Begeistrings Flammepil.
Men ingen Gjenstand var der, værdig Pilen;
thi Hoffet reiste, da vi havde spist,
og at jeg ei forlod mig paa dets Smilen,
fordi de Tre mig smilte, det var viist.
Jeg ledte om en Engel rundt dernede
i hvert et Skur og rundt i hver en Bod
og fandt den — Gud! og hvilken! — i den Rede,
hvor nu et Krudttaarn, før min Vugge stod.
Min hele Himmel den alene fatter,
der i en Stemning just som min har set
og med mit Øie Kommandantens Datter —
men det er sikkert didtil aldrig sket!
Hun kyste mig med Livets fulde Varme,
som Mø, den Nanna nu, der første Gang,
som Barn i hendes skjønne Moders Arme,
indsmilte mig min første Balder-Sang.
Alt dengang fandt jeg, Intet var i Norden
den spæde Rosenknop i Ynde lig —
og, o! hvad var al Skjønhed nu paa Jorden,
da, halvudspringende, hun kyste mig.
Jeg blev igjen, hvad alt jeg var i Eden,
hvad alt jeg, kjælen, var i Moders Skjød,
hvortil jeg ene duer lidt herneden,
og hvad jeg bliver efter selv min Død.
Satirens Dur gik over — som i Brevet.

jeg skrevet har — til Kjærligheds B-mol,
og Følgende blev til min Engel skrevet
„med en parisisk lille Parasol“.

Det hedder videre i Rimbrevet:

„Paa denne Sang der fulgte siden flere;
og — trods min gode Vens „Qu'en dira-t-on!“ —
min Hersker Amor lod sig ei genere,
men overgav sin Digter tout de bon
til den fortryllende Chimère.
Et Teos blev mig Dannemarks Abdere
og jeg af Demokrit Anakreon.“

Filosofen Demokritos, der (efter et senere Sagn) altid skal have leet af Verdens Daarlighed, var, som bekjendt, fra Abdera i Thracien, den erotiske Digter Anakreon fra Teos i Jonien.

Til den Korsørske „halvudspringende Rosenknop“ skrev den graanende Anakreon det skjønne Digt „Nannas Aabenbarelse“:

„Min Ungdoms Vaar er svunden,
og Mandens Middagssol
er i det Mulm nedrunden,
som hyller Nordens Pol;
men end, som Barn, mig rører
hver Blomst paa Livets Vei,
og overalt jeg hører:
„Forglem, forglem mig ei!“

Jeg dem saae fra mig ile,
som fulgte Vennens Gang,
og Nordens Døttre smile
til yngre Skjaldes Sang.

Hvad kan endnu mig fryde
paa min forladte Vei?
Hvorfra kan Stemmen lyde:
„Forglem, forglem mig ei!“

Hvad dysser sødt min Smerte
ved hvert et blodigt Fjed?
Hvad hæver end mit Hjerte
til Himles Salighed?
Blandt Tidsler og blandt Stene,
hvorhen jeg, mødig, kom,
i Sangens Ørken, ene,
omsonst jeg saae mig om.

„En Huldflor af Kjærminder
jeg gjemmer i mit Bryst,
som end mit Hjerte binder
til Barnekrandsens Lyst.
Omsmilt af Uskylds Blikke,
selv under sølvgraa Haar —
jeg veed, den visner ikke,
før Hjertet mer ei slaaer.“ *)

Men hvortil vel bevarte
selv midt i Glemsels Nat,
hvor intet Ekko svarte,
mit Bryst sin golde Skat?
Forhaant, begreb jeg ikke,
hvi taus ei Harpen hang —
mon, skjult, en Frederikke
har lyttet til dens Klang?

*) Dette Vers er, med lidt Forandring, taget af Digtet „Erindring. Harpesang“, i „Danfana“ (Slutningshefterne 1816) — se dette Værks sjette Afdeling, Side 216—218.

Var ei omsonst i Lunden,
hvor før min Vugge stod,
min sidste Taare runden
i Spor af hendes Fod?
Er end ei fuldt tilende
min Barndoms Blomster-Gang?
Og anede jeg hende,
da jeg min Nanna sang?

Ja, jeg har set, Du Hulde!
hvor ømt din Taare flød —
og nu jeg veed tilfulde,
hvi Balders Harpe lød.
Fra nu den evig lyder
med Himmel-luttret Klang;
thi, Engel! dine Dyder
forklare Skjaldens Sang."

Til Frederikkes Moder, Fru Majorinde v. Lützau, skrev han med Hentydning til det navnkundige „Der var en Tid, da jeg var meget lille" — den poetiske Forherligelse af Digterens i Virkeligheden ingenlunde synderlig lykkelige Barndom, — et Digt, hvori det, blandt Andet hedder:

„De kom igjen, de glade Barndoms Dage;
min Rolighed, min Fryd kom sødt igjen.
Jeg Kjærlighedens Perle har tilbage —
Gud lad mig aldrig, aldrig tabe den!"

Et Digt „Til Spotterne"*) værger for den aldrende Sangers gjenfødte Erotik, ligesom „Komfremmedlegen"

*) Ligesom „Nannas Aabenbarelse" og Digtet til Fru Majorinde v. Lützau trykt i Digterens sidste Bog, „Rosenblade med et Par Torne", 1819.

for de tidligere Nanna-Digte til „en uoplukket Rosenknop i Jomfrulivets Eden“ *). Spotterne apostroferes:

„I gamle Slaver og I unge Herrer
paa Livets Fryds omrodede Parnas
tilfods, tilhest, i Gigger og i Kærrer,
hvem Dyrehave-Leg kun er tilpas —

hos hvem Begeistring yttrer sig i Hikken,
for hvem om et Skildpaddebord i Ring
den legemlige Æden kun og Drikken
udretter endnu stundom store Ting —

som intet andet Trylleri begribe
end det, der stiger op af Glas og Krus,
og troer at, naar I fløite, naar I pibe,
Jert Bakkanal er Glædens største Rus!

I se mig Komus og Kotytto svigte **)
og spørge mig, som Livets største Nar,
ved Nys om Kilderne til mine Digte:
Hvormange Nanner jeg har havt og har?“

Digteren udbryder:

„Min Vellystkilde-Kreds er ingen Vrimmel;
fra den er Alt, hvad mylrer, jaget bort.
Hvis Mængden gjorde det i Glædens Himmel,
min Graad mod Eders Latter kom tilkort.

---

*) Se dette Værks sjette Afdeling, Side 212—214.
**) Komus er, som bekjendt, Drikkelagets og Overgivenhedens klassiske Guddom. Kotytto var Gudinde for Utugt hos Thrakerne.

Hvad nytter altsaa, hvad jeg kunde svare
de Tællere, som kun paa Tallet se,
hvis Musers og Kariters Trylle-Skare
er hundred Gange mer end ni og tre!

Hvis og tolv Gange Knop sig aabenbarte
den Kjærlighedens Roses Ideal,
som Hjertet fra sin første Vaar bevarte;
hvis og er fyldt min Elskovs Disar-Sal —

hvor lille er dog mit Olymp herneden
mod Eders Jordbefolknings Ararat,
og hvad er Aftenstjernen i mit Eden
mod Eders Fyrværks tusind og en Nat!

Hvad er den Vemods Fryd, som mig beruser,
fra den Tid Nannas Blik paa Harpen faldt,
multiplicert med Gratier og Muser,
mod Eders Lyst, multiplicert med Alt!

Imens Gemenheds Ukrud rundt i Norden
skød frem og naaede selv Parnassets Top,
jeg flygted med det Helligste paa Jorden
did, hvor kun barnlig Uskyld kravler op.

Hidflytter frit, I Kæmper og I Dværge!
med Seid i Lurers, Horns og Pibers Støi
Daraussens Irmenfjeld og Riesenbjerge*) —
men lader mig min danske Barnehoi!“

---

*) Irmin eller Ziu (Nordboernes Tyr) hed Krigsguden hos Saxerne. Hans Billede, der stod i Form af en Soile, Irminsul eller Irminsoile, i en hellig Lund ved Eresberg i Nærheden af Corvei i Vestfalen, omstyrtedes af Karl den store. Med „Daraussens Irmenfjeld og Riesenbjerge“ hentydes selvfølgelig til den tydske Romantik.

Ak, Digteren skulde snart forlade sin „danske Barnehoi“ — og aldrig mere gjense den!

Hvor ilde Baggesen, der nu endog maatte forsvare sin haardt angrebne Ære for Domstolen, befandt sig i vor Hovedstad paa denne Tid, kan ses af et stort tydsk Brev til Sønnen Karl i Gøttingen fra November 1817, hvori det hedder: „Min herværende fysiske, huslige og borgerlige Existens kunde jeg ofte ønske at ombytte med mangen Dagløнners, simpel Haandværkers, ja selv med mangen almindelig Bankerotteers, hvad Magelighed, Livsnydelse og Anseelse angaaer; thi mere besværligt, kummerligt og forhaanet end din Fader leve ikke ret Mange her — en Skjebne, som jeg deler med alle de Mænd, som en Tid lang have staaet maaske i en altfor høi Gunst hos Publikum. Ikke at jo et Par Ædle skatte og elske mig endnu samt vise mig endog mere Godhed, end jeg fortjener; men jeg betvivler, at Nogen elsker hos mig, hvad jeg dybt føler ene fortjener et evigt Liv, nemlig min Forglemmen af, hvad der tjener mit eget Jeg, af min Fordel, af min Nydelse, og den sikkerlig sjeldne Lethed, hvormed jeg opoffrer alt dette til Gunst for enhver Anden, der altfor let forekommer mig at være af en guddommeligere Natur. Jeg lever i en Stad, hvor der maaske findes flere i Sandhed gode Hoveder og i Sandhed gode Hjerter end i nogen anden af lige Størrelse, men hvor ulykkeligvis, paa Grund af en forkert Opdragelse og af uheldige Tidsomstændigheder, det at leve „in den Tag hinein“ blot for Livets Skyld er blevet Mode, og hvor Bevarelsen af det ydre Skin er blevet Livets største Fornødenhed og høieste Opgave. Intet Menneske har her af lutter Næringssorger og Glimmersyge en Minut at offre paa sin Tilværelses aandelige Liv. Alle, selv de Høitstillede, skakkre, skjøndt de udhængte Salomons-Herligheder kun ere Flitterstads og ikke ulige en mølædt Theater-Garderobe.

Penge ere her det ene Fornødne, som Alle søge; og selv disse søger man kun for Skinnets Skyld, for ved dem at erhverve Titler, Rang og deslige Herligheder. Det kan være, at Saadant ogsaa for Tiden er Tilfældet i det øvrige Europa; men i det øvrige Europas Hovedstæder er Skuepladsen for den skuespillende Elendighed større, og der kan den ikke medspillende Tilskuer lettere undslippe ubemærket. Ogsaa kunne de fleste af disse større Skuepladse glæde sig ved at besidde, ved Siden af hint falske Skin, mere sandt opvarmende Solskin, og de have oftere i deres Nærhed en eller anden ophøiet Plads eller et Fjeld, hvor man kan stige op i en renere Luft; men her fryser stakkels Tom uden at kunne skildre Afgrunden med Værdighed for den blinde Konge*). For at Du imidlertid ikke skal gjøre Nogen Uret, bør jeg tilføie, at, om jeg og miskjendes og tildels mishandles af Publikum, ja selv af Universitetet, om jeg og maa føre en abderitisk Proces, og næsten Alle i Partiforblindelse ere mod mig, saa har jeg dog den Tilfredsstillelse, at min Konge — maaske den Bedste blandt alle Danske — endnu for kort Tid siden har forsikkret mig om sin Agtelse og Velvillie, og at den sandsynlige Thronfølger er mig god af ganske Hjerte. Over de herværende Fremmede kan jeg naturligvis ikke beklage mig; men jeg forsømmer dem, thi i Forhold til dem er jeg stolt." Brevet gaaer saa over til at tale om „de faa Venner, som jeg omgaaes, som jeg

---

*) „Poor Tom! . . . Tom's a-cold!" siger Edgar paa Heden i „King Lear" (Act 3, Scene 4), der det foregaaende Aar var bleven spillet paa det kongelige Theater, i Foersoms geniale Oversættelse med Oversætteren som Edgar, (se Overskou: „Den danske Skueplads", IV, 448—449). Det er forresten for den blinde Fader Gloster, Edgar skildrer — den fingerede — Afgrund (Act. 4, Scene 6), og ikke for Kongen, som jo heller ikke er blind.

maaske elsker for udelukkende og med for megen Tiltro", (deriblandt Grosserer Nathanson) og siger i den Anledning: „Vel staaer jeg ene mellem disse Venner; thi Ingen af dem lever i min Virksomheds Sfære eller rigtigere: virker i mit Livs Sfære; ogsaa ere, destoværre! vore udvortes Omstændigheder altfor forskjellige til at tilstede en fuldkommen Livsharmoni — men, saalænge disse Ædle leve, er jeg her ikke venneløs. Ei heller er din Fader her forladt af Kjærlighed i Ordets høie, fortryllende Betydning, uden hvilken han ikke kan leve, idetmindste aldrig digte. Hyldest af det Skjønne er formeget hans Digternatur, til at han ikke skulde yde denne, hvor han dertil finder Anledning — og det Skjønne findes overalt, hvor den evige Fornødenhed og den aandelige Evne at elske findes. Ligegyldig næsten mod Alt, som ikke er Kjærligheden selv, forlanger han Intet uden denne; og for denne rene Nydelse gjør han gjerne Afkald paa alt Andet, endog paa jordisk Gjenkjærlighed. Du vilde forstaae dette, min Søn! hvis Du kunde læse mine Digte til Nanna, i hvilke jeg, ved Hjælp af min levende Fantasi, indbilder mig at elske min egen Datter*). I al min Nød, trods alle de Prometheus'ske Lænker, hvormed jeg er fastsmedet til mit Kaukasus, ynker jeg Jupiter i hans Olymp." Ved Jupiter i hans Olymp tænker Baggesen sagtens paa Oehlenschläger.

Et ret interessant Indblik i Baggesens Stemning paa den Tid yder ogsaa et stort tydsk Rimbrev fra samme Maaned, „Jetzt und Künftig", til den jævnaldrende svenske Statsmand og Poet C. G. v. Brinckmann, hvis Bekjendtskab vor Digter havde gjort i Udlandet**).

„Fra 1817" — siger Overskou***) — „da Krigens

---

*) Se dette Værks sjette Afdeling, Side 217.

**) Se „Baggesens poetische Werke in deutscher Sprache", V,105—124.

***) „Den danske Skueplads", V. 1—2.

haardeste Følger nogenlunde vare forvundne, og Folket, udmattet af den lange Spænding og Kamp, begyndte at komme til Ro, blev Samfundslivet en Vegeteren; der foregik ikke noget Usædvanligt eller Stort, som kunde vække Almenheden til kraftig Livlighed; uden at være synderlig tilfreds med Forholdene, tog man, i behagelig Følelse af den tilbagevendte Fred og Sikkerhed, Tiderne, som de vare, og fornøiede sig med det Hverdagslige, som man bedst kunde". Og han taler om den Tids „spidsborgerlige Hengivelse under Øieblikkets Kaar med dens slappe Leven for Dagen, dens Syslen og Tidsfordriv med det Trivielle og dens smaalige Interesse for det Lokale og Temporære", om „den døsigt ubekymrede og for al høiere Interesse fremmede Stemning". Oehlenschläger kalder i „Undskyldning" i „Samlede Digte" 1823*) Kjøbenhavn „en Hovedstad, der mest udmærker sig ved Mad fremfor de andre Hovedstæder". De af L. Daae 1876 udgivne „Breve fra Danske og Norske, især i Tiden nærmest efter Adskillelsen," give heller intet lysteligt Billede af Datiden.

I Anledning af Baggesens bittre Skildring af Samtiden, specielt i Danmark, er der ligeledes god Grund til at minde om, at den Slappelse, som det Napoleonske Keiserdømmes eventyrlige Kraftanspændelse havde affødt, ogsaa andetsteds fremkaldte den lidenskabeligste Protest. Byrons vilde Smertensskrig gjenlød videnom; Aaret før Baggesen skrev sit mismodige Brev til Sønnen havde den store, ikkun 28 Aar gamle, Forfatter af „Childe Harold" o. s. v. maattet vende sit Fædreland, der ligeledes havde forstødt Shelley, Ryggen, for aldrig mere at gjense det — en Skjebne, som vor Digter snart kom til at dele. Den syttenaarige Heinrich Heine skulde inden føie Tid paa lignende Maade gjøre Front mod Restaurationstidens spids-

---

*) II, 341.

borgerlige Misère og emigrere fra sit Fødeland, hvor — for at bruge Literaturhistorikeren Kobersteins Ord*) — „ein allgemeines Unbehagen und ein täglich wachsender Missmuth verdüsterten die Gemüther Unzähliger", deriblandt den unge Filosof Arthur Schopenhauer, hvis trøstesløse Hovedværk med dets „totale Verneinung des Willens zum Leben" som „Erlösung der Welt", der i vore Dage er kommet til at spille saa stor en Rolle, udgaves 1818. I Indledningen til sin interessante Roman „La confession d'un enfant du siècle" har den store franske Lyriker Alfred de Musset med levende Farver skildret den „sentiment de malaise", der udbredte sig, da Ludvig den attendes Podagra havde afløst Napoleons Heroisme.

Medens Baggesen færdedes paa Reise, var der i September i Kjøbenhavn udkommet „Hinkentudse eller Else-Mo'ers Eventyr, i Trykken udgivet af Peter Vegner". Udgiverens Navn var forresten en Annexion, og Autor til Hans Mikkelsens Epistler til Søndagsskriveren o. s. v., A. E. Boye**) fralagde sig dette Forfatterskab***). Det Samme gjorde Baggesen efter sin Hjemkomst, „da jeg" som han siger — „erfarer, at Rygtet har udgivet mig for Forfatter" †). Rygtet var sagtens foranlediget ved, at Baggesens Søn August havde læst Korrektur paa Arbeidet, der var af Gaadegjættersken, den aldrende Frøken Juliane Marie Jessen ††). Det er iøvrigt med stor Uret, at Baggesen i Erklæringen, hvori han fralægger sig Autorskabet,

*) „Grundriss der Geschichte der deutschen Nationalliteratur, fünfte umgearbeitete Auflage von Karl Bartsch, III, 37.

**) Se dette Værks fjerde Afdeling, Side 97 o. s. v.

***) Se, blandt Andet, „Nyeste Skilderi af Kjøbenhavn", 1817, 6te December.

†) Se sammesteds, 11. November.

††) Se dette Værks femte Afdeling, Side 68.

kalder Veindens Værk, der synger om Hr. „Smagenhærgen“ o. s. v., „et genialskt, vittigt og morsomt lille Skrift“.

I Begyndelsen af April næste Aar, 1818, drog den 54aarige Baggesen paany til Kiel, for, efter ikke mindre end en halv Menneskealders Adskillelse, at gjense sin 24-aarige Søn Karl, der havde endt sine theologiske Studier i Gøttingen og gjestede den ikke fuldt et Par Aar yngre Broder i Kiel, inden han vendte tilbage til Fødebyen Bern. Sønnerne havde foreslaaet Faderen at samles med ham i Kjøbenhavn; men den ulykkelige Digter havde set sig nødt til at svare: „Det er ikke uden Overlæg og al mulig Overveielse for og imod, at jeg har foretrukket at gjøre Reisen til Kiel istedenfor at modtage mine elskede Sønner her. Det Sidste vilde naturligvis være mere passende samt baade mageligere og behageligere for mig; men det er saagodtsom umuligt. Jeg kan ikke logere Eder, da jeg selv nu paa tredie Aar logerer høist daarligt og umuligt kan logere To endnu. Jeg har ikke Penge nok til Husets fornødne Udgifter, trods den tarveligste Levemaade, end sige til noget Overordenligt. Kjøbenhavn er i dette Øieblik maaske det dyreste Opholdsted i Europa; og I vilde, trods al Sparsomhed, fortære mere i fjorten Dage end maaske paa ethvert andet Sted i over en hel Maaned*). Vel findes her flere mig venskabelig sindede Familier, der kunde, som de vilde, logere Eder; men det

---

*) „Alting er her meget dyrt,“ skriver den danske Statsminister N. Rosenkranz fra Kjøbenhavn i April 1819; og i et Brev fra en fremmed Diplomat i Kjøbenhavn fra næste Aar hedder det: „Kjøbenhavn er endnu et saa dyrt Opholdssted, at Etatsraad Nissen, som nu opholder sig i Altona, nylig i et Brev forsikkrede, at de fleste til det daglige Liv henhørende Gjenstande vare tre à fire Gange bedre Kjøb end i Kjøbenhavn“ (se „Breve fra Danske og Norske, især i Tiden nærmest efter Adskillelsen.“ udgivne af L. Daae, 1876. Side 29 og 59).

skikker sig dog ikke og vilde gjøre mig til en Fabel i Byen. Vor Samværen her vilde blive forstyrret af utallige Sorger og huslige Ubehageligheder. Fanny hader, som jeg, alt Halvt, end sige Brøk af det Halve.“ Digteren tilbragte et Par Uger i Kiel med Sønnerne, med sin gamle Ven Filosofen Reinhold, med Medicineren Pfaff, „den ildfulde, godhjertige, vittige“ — for at bruge Oehlenschlägers Karakteristik af Fysikeren*) — o. s. v. Baade paa Hen- og Tilbagereisen stormede det stærkt, og Paketbaaden svævede i ikke liden Fare. Rygtet fortalte alt i Kjøbenhavn, at Stadens slemme Satyrikus var gaaet ad undas, da han — der i „Flaskebrev fra Knud Vidfadme, hin Sjællandsfar, til sine Landsmænd“**) kalder sig „en født Matros“ — i god Behold vendte tilbage til Hovedstaden.

I Sommeren 1818 hjemsøgtes Baggesen atter af Øiensygdom. Af Poesier fra denne Tid er alt det store Rimbrev til Waltersdorff i Paris bleven omtalt. Det hedder, blandt Andet, i denne poetiske Epistel fra August Maaned:

„Jeg bli'er dog ved endnu, trods al den Kulde,
trods al den Tørke, som omgiver mig,
midt i min Høst at sværme for de Hulde,
min Barndoms Vaar som Engle drømte sig;
og Harpens Klang, skjøndt Vemod har forstemt 'en,
til Gudens Pris ved et olympisk Bal
lovsynger end en lille Glut paa Femten
som alle sine Nanners Ideal.
Thi — skjøndt jeg nu, jeg Verden har omvandret,

---

*) Se „En Reise, fortalt i Breve til mit Hjem“, I, 1817, Side 14.
**) Se dette Værks tredie Afdeling, Side 19.

tildels med Vellyst og tildels med Gru,
er overhovedet endel forandret —
i Grunden er jeg den, jeg var, endnu;
og — skjøndt jeg overhov'det har paa Bagen
to Snese Aar mer end min yngste Søn —
jeg bryder mig kun lidt om Hovedsagen,
da jeg i Grunden dog er hjertegrøn."

Der spøges her med et Par Baggesenske Mundhæld, som 1805 i Paris havde fremkaldt en poetisk Epistel til Waltersdorff „Overhovedet og i Grunden", trykt i „Skjemtsomme Rimbreve, 1807". Foruden det Rimbrev, hvoraf de nys anførte Vers ere hentede, og de deri omtalte Digte til Nanna, blev „Til x. y. z." — en Anonym, som skriftlig havde bedet Baggesen om et Trøstensord — ogsaa til paa denne Tid. Der siges i dette sidste Digt:

„Ogsaa jeg har tabt hvert Haab i Livet,
og for mig har Jorden ingen Trøst;
men til Lindring blev min Vemod givet
Tro paa Gud og Sands for Aanders Røst".

Anonymen skal have været den unge Stud. juris. V. H. Dreier (Student fra 1814), der senere blev Assessor i Landsover- samt Hof- og Stadsretten, Fader til Mediciineren, Fritænkeren og Socialisten Frederik Dreier. Overskou, der gik til Præsten med V. H. Dreier, karakteriserer ham i „Af mit Liv og min Tid" *) som „et religiøst Gemyt", der af sin Konfirmandforberedelse hos Stifts-

*) Side 160.

provst Clausen, H. N. Clausens Fader, „mente at være bleven indført paa en naturalistisk Gudsbetragtning, der saaledes gik imod hans pietistiske Aandsretning, at den kvalte ham med Anger og Grublerier. hvorved han nogle Aar førend sin tidlige Død blev sindssvag".

2.

Medens Baggesen maatte lade sig nøie med at tilfredsstille sin Trang til Stedforandring Nord for Elben, overskred Oehlenschläger „ved en frivillig Ostracisme" Kongeriget Danmarks Grændser og drog videre omkring.

En Aften i Efteraaret 1816, da han sad paa sin sædvanlige Plads i Parketet i det kongelige Theater, var han nemlig bleven spurgt, om han ikke kunde have Lyst til at ledsage en ung Mand af fornem Familie Poul Godske Bertouch Lehn paa en Udenlandsreise. Ligesom Baggesen ønskede han at unddrage sig „sine Fjenders Had" og gik derfor ind paa at overtage denne Mentor-Rolle, hvortil han aabenbart ikke var bedre skikket end hans Tordenskjold, der (i Digterens senere tragiske Drama) i Anledning af sin Telemak, Frands Lehn, en af Poul Godskes Forfædre, udbryder*):

Hvad skal jeg med den Satans Dreng! Hvorfor
har jeg, som Sneglen, faaet denne Last**)
paa Ryggen med! — — — — — —
Jeg, Peder Vessel Tordenskjold, en Mentor!"

---

*) Første Akt. — Angaaende det efter al Rimelighed Uhistoriske i Oehlenschlägers Skildring af Forholdet mellem Tordenskjold og Lehn henvises til „Efterretninger om Abraham Lehn den yngre og hans Slægt" af Jul. Schade i „Historisk Tidsskrift", redigeret af C. Molbech, II, 1841, Side 89—122.

**) Germanisme, ɔ: Byrde.

Da Afskedstimen nærmede sig, grebes det varme Digterhjerte af Vemod. Medens han laa paa Tæppet i Dagligstuen om Aftenen ved Kakkelovnsilden og lod de lystigt leende Smaa kravle over sig, badedes hans Ansigt af Taarer.

Oehlenschläger, der, skjøndt endnu saa ung, nylig havde havt et temmelig stærkt Anfald af Podagra, drog, forsvarlig indpakket, kortefter sin 37aarige Fødselsdag, i December ad Paris til. Ligeoverfor Valdemarstaarnet i Vordingborg udbryder Digteren i Vintertusmørket: „Det maatte være herligt, naar man boede her, at have et Kammer deroppe, indrettet paa gammel Riddervis! **Der** skulde Snorro Sturleson, Saxo Grammaticus, alle de gamle islandske Sager og Kæmpeviserne ligge i smukke Pergamentbind; og **der** vilde jeg læse dem om Eftermiddagen undertiden og drikke Øl af et Guldhorn eller Rhinskvin af et Sølvbæger.“ I Kiel traf Oehlenschläger Dahlmann — der havde leveret det første større Bidrag til en Vurdering af hans Poesi i „Betragtninger over Oehlenschlägers dramatiske Værker, 1812“ *), hvilke oprindeligt vare forfattede paa Tydsk — som Professor. I Hamborg skrev Oehlenschläger Nytaarsdag 1817 et Digt **), der minder om „Hjemve“ fra Begyndelsen af den foregaaende store Reise ***), med hvilket det imidlertid ingenlunde kan maale sig. Det ender dog smukt:

„Ei tilbage nu, men frem!
Jeg maa nyde Reisens Frugter.
Ak, den er jo dog i Bugter
kun en Omvei til mit Hjem!“

*) Se dette Værks tredie Afdeling, Side 125.

**) Se „Athene“, 1817, Januar, og „En Reise, fortalt i Breve til mit Hjem,“ af Oehlenschläger, I, 1817, Side 28—31.

***) Se dette Værks anden Afdeling, Side 169.

I Gøttingen, hvor Baggesens ældste Søn Karl dengang studerede, var Oehlenschläger sammen med Filologen Welcker og Historieskriveren Heeren. I Kassel opsøgte han de berømte Brødre Grimm, af hvis „Kinder- und Hausmärchen“ han havde oversat nogle paa Dansk i sine Aaret iforveien udgivne „Eventyr“. I Goethes Fødeby traf han Friedrich Schlegel — med hvem han paa sin første Udenlandsreise, efter allerede at være kommet paa Kant med den tydske Romantik, havde været sammen i Paris*) — som katholsk Legationsraad ved det østerrigske Gesandtskab hos Forbundsdagen: „det kom mig for“ (hedder det i „En Reise, fortalt i Breve til mit Hjem. 1817“) „som om vi vare Forposterne af to krigsførende Magter, der nu i Vaabenstilstand sade som ærlige Krigskammerater“. I Slutningen af Januar er Oehlenschläger paa fransk Grund og bemærker i den Anledning: „Det morer mig at være engang i et Land igjen, hvor man taler et fremmed Sprog, thi Tydsk er mit andet Modersmaal“. Da han paa denne Side Rhinen et Par Dagsreiser kommer gjennem lutter tydske Byer, udbryder han: „Disse Provindser, hvis Folkemængde er meget stor, skulle være franske, fordi man udsagde den Paradox, at Rhinen var den naturlige Grændse! Der gives ingen anden naturlig Grændse for en Nation end Sproget.“ Ved samme Leilighed taler han om Tydsklands sidste Kamp mod Frankrig og siger: „Fortvivlelsen og Forbittrelsen forbandt, hvad Fanatismen før havde adskilt. Nationalaand vaagnede paany, og for denne skjønne Fødsel takker Tydskland Bonapartes Herskesyge. — — — Da det blev dem muligt, handlede Folkene med Kraft; og der er sket Heltegjerninger i denne Krig fra tydsk Side, som kan sammen-

*) Se dette Værks anden Afdeling, Side 196—197.

lignes med de ædleste og mest glimrende i Historien. — — — En viis Politik maa altid holde Tydskland mægtigere end Frankrig; thi Adskillelsen af de tydske Stater og Sammenholdningen af de franske Provindser gjør, at Tydskland trænger til en større udvortes Magt end Frankrige." Han erklærer, at han betræder Frankrig „med en langt venligere Følelse end sidst, da Hovmod og Ringeagt mod Alt, hvad der ikke var fransk, mødte den Reisende, skjøndt under tom Høfligheds end mere ydmygende Flitter. Frankrig trængte til en Ydmygelse, for at forbedres. De Franske have under Krigen vundet en Menneskekundskab, rigtignok endnu meget ufuldstændig, men dog mer end et Folk, der ikke forstod andet end sit eget Sprog, i saa kort Tid kunde haabe. Thi den der kun veed sit eget Sprog, især naar dette er aldeles uskikket til at modtage fremmede Former i Oversættelser, er jo at betragte som den Døve og Starblinde. Kroer nu ovenikjøbet denne Døve, denne Starblinde sig af sine Mangler som af Fortrin, saa er det dog rent utaaleligt. Dette er ikke mere Tilfældet. Franskmanden foragter ikke længer Tydskeren, han hader ham; og det er et godt Skridt fremad til Høiagtelse. Med Tydskeren gaaer det i visse Maader omvendt; men Foragt, skjøndt i og for sig en Last, kan dog undertiden tjene til et Lægemiddel, som Gift, og er ofte det Eneste, der kan bringe den Forfængelige til at skamme sig over sin Uvidenhed og Egensindighed." Oehlenschläger er forresten ingenlunde blind for det Gode hos Franskmændene. „Hvormeget bliver der ikke hos denne mærkværdige Nation at agte!" udbryder han. „Hvert Land sine Fortrin!" — slutter han humant disse Betragtninger — „dem ville vi beundre, dem ville vi, om muligt, nærme os". En Medreisende, en forhenværende fransk Officer, tager Fædrelandets Situation som Filosof og siger: „Hvor kunde vi vente Andet? Skulde fremmede Magter lade

sig klippe som Faar og lede til Slagterbænken som Lam? De have gjort ved os, hvad vi først have gjort ved dem. Nu er Raden til os!"

Den første Februar naaede den danske Digter, „efter to Maaneders Omflakken i den drøvelige Vinter", endelig „Europas og de to sidste Aarhundreders interessanteste Stad", hvor han for en halvsnes Aar siden opholdt sig over halvandet Aar, skrev „Palnatoke" samt „Axel og Valborg" og var sammen in bona caritate med ham, for hvis Skyld han nu havde expatrieret sig*). Forrige Gang, Oehlenschläger besøgte Seinestaden, var Napoleons Herredømme paa sit Høidepunkt. — Digteren gjennemrullede dengang lutter Napoleonske Provindser fra Elben til Tiberen — nu regerede Bourbonen. I Paris besøgte Oehlenschläger Baronesse Staël-Holstein, hvem han under sit foregaaende Ophold havde gjestet ude paa Landet — hun turde dengang ikke betræde den franske Hovedstad — og hos hvem han senere havde opholdt sig næsten et halvt Aar ved Genfersøen**). Hun var dog ikke længer „holde Wirthin" for vor Digter, Forholdet mellem ham og den „liebenswürdige Corinne" (der døde samme Aars Sommer) hævedes. Han traf hos hende, ligesom tidligere, A. W. Schlegel og desuden den franske Digter, som, tilligemed Neckers Datter, brød Bane for Romantiken i Frankrig, Chateaubriand. „Hroars Saga", der koncipperedes paa Frederiksberg den foregaaende Sommer, udarbeidedes; og Tragedien „Fostbrødrene" digtedes i Paris. „Jeg elsker dette Middelpunkt for europæisk Liv og Virksomhed" — siger Oehlenschläger i „En Reise" —, „i

---

*) Se dette Værks anden Afdeling, Side 195—213, og tredie Afdeling, Side 2 o. s. v.

**) Se dette Værks anden Afdeling, Side 197, og tredie Afdeling, Side 46—49.

ingen Stad, næst Kjøbenhavn, har jeg været og virket saa Meget". Han tilføier dog: „Det forstaaer sig, Venner, Stalbrødre, Sprog, Hjertet og Kunst ere paa hin Side Rhinen". I Slutningen af April forlod den danske Digter, efter næsten et Fjerdingaars Ophold, Frankrigs Hovedstad, hvor han, ligesom sidst, havde forfattet to større nordiske Arbeider, i hvis Tilblivelse Situationens Modsætning sagtens ikke var uden Del.

I Stuttgart i den smukke Neckardal var Oehlenschläger sammen med Uhland, som han paa sin første Udenlandsreise havde truffet i Fødebyen Tübingen*), og desuden med Rückert samt med Dannecker. I München besøgte han Schelling. Digteren tænkte: „Skjøndt Du egenlig ikke har læst en Bog af Schelling til Ende, kjender Du dog hans Ideer og Meninger ret godt fra din daglige Omgang med Steffens". Oehlenschläger skildrer den berømte Filosof paa følgende Maade: „Schelling er ikke meget høi, men djærv og sund. Hans genialske blide Øie forsoner, med schwabisk Blidhed, Næsens nordfilosofiske Trods. Læberne trække sig med Lethed til venlig Meddelelse og kun ugjerne, med et Anstrøg af Smerte, til Foragt. Man ser strax, at det er en Mand med et trofast Hjerte." Den meste Tid i Byen ved den brusende Isar tilbragtes med den schwabiske Filosof, hvis Billedstøtte senere reistes i Baierns Hovedstad. Digteren læste for ham sin Novelle „Lykkeridderne" (som nylig var udkommen, oversat paa Tydsk, i „Mährchen und Erzählungen"), hvori der aabenbart hentydes til de to unge Lykkeriddere Oehlenschläger og Steffens og spøges med Schellings intellektuelle Anskuelse og den romantiske Skole**).

I Midten af Juni kom Oehlenschläger til Wien, hvor

---

*) Se dette Værks tredie Afdeling, Side 46.
**) Se dette Værks tredie Afdeling, Side 167—168.

man havde spillet „Hakon Jarl“, der imidlertid ikke havde smagt Donaustaden, „Axel og Valborg“ samt „Correggio“, det sidste Drama dog stærkt beskaaret og omkalfatret. Den danske Digter — som her fik „Axel og Valborg“ at se og omarbeidede „Freias Alter“ og „Ludlams Hule“ paa Tydsk, det sidste Arbeide som et romantisk Skuespil — var i en Aftencirkel hos Reaktionens store Diplomat Fyrst Metternich, saae Beethoven, der ønskede en Syngespiltext, og traf sammen med Orientalisten v. Hammer og forskjellige andre, mer eller mindre bekjendte, Personligheder. Forfatterinden Karoline Pichler, en født Wienerinde, fortæller i „Denkwürdigkeiten aus meinem Leben“ 1844*), at „stor literær Berømmelse gik forud for Oehlenschläger og stillede ham næsten ved Siden af Goethe“. Hun beretter saa: „Vi ventede ham en Aften i Haven, den danske Gesandtskabssekretær havde lovet at forestille ham. Man var spændt paa hans Ankomst; ikke blot hans Poesi, ogsaa hans Personlighed rostes meget. Men det blev sildigt, og den Ventede kom ikke. En Veninde af min Datter, Opdragerinde i et stort Hus og en meget dannet Pige, vilde netop fjerne sig, mismodig over det feilslagne Haab, og stod med sin Elev ved Udgangen, da en Vogn kom kjørende, ud af hvilken den danske Gesandtskabssekretær steg med en Fremmed, hvis skjønne Skikkelse ganske forbløffede hin Dame, som hun siden tilstod os. Det lod sig heller ikke negte, at legemlig Skjønhed og mandig Anstand tjente Oehlenschlägers literære Berømmelse til Folie, ligesom omvendt Tanken om hans store Talent gjorde hans smukke Skikkelse endnu mere tiltrækkende. At han altsaa behagede almindeligt, var intet Under. Oehlenschläger syntes ogsaa at befinde sig vel hos os og besøgte os ofte. Han holdt sig helst til

*) III, 106—109 og 115.

de unge Piger og Mænd, der omgave min Datter de Aftener, vi modtoge Besøg; hans aabne, tvangfri Væsen, hans Følelsers og Anskuelsers Friskhed satte ham paa lige Fod med Ungdommen. Han var imidlertid ikke mindre elskværdig, aandfuld og interessant i alvorlige Samtaler, naar han dvælede ved sine Reiser, sine Digtninge, sine Anskuelser om Poesi og Liv, hvorved han kundgjorde en høiere moralsk Karakter og et Standpunkt, der, ophøiet over smaalige og indskrænkede Livsforhold, saae disse i deres sande Lys, ja han vidste endog, med ægte tragisk Ro, at afvinde Døden en munter Side. Mindet om ham lever endnu, som et kjært Billede fra Fortiden, blandt os."

I Begyndelsen af August drog Oehlenschläger over Prag til Dresden, hvor han paa sin foregaaende Reise havde opholdt sig et Fjerdingaar, sysselsat med „Balder hin gode" og „Thors Reise til Jotunheim"*). Han traf her Carl Maria von Weber, som han 1808 havde været sammen med i Stuttgart, og Achim von Arnim, der 1805, ligesom Oehlenschläger, gjestede Steffens' Svigerfader Reichardt paa dennes Landsted i Giebichenstein ved Halle**) — Archim von Arnim forsvarede Aaret efter Oehlenschläger i Anledning af et Wiensk Angreb paa den i Østerrigs Hovedstad opførte „Ludlams Hule", som den tydske Romantiker „hørte forelæse"***). Den danske Digter saae ogsaa her „Axel og Valborg", der opførtes første Gang for hans Skyld, efter tidligere at være bleven spillet i Leipzig og Berlin, ligesom i Wien.

I Slutningen af August ankom Oehlenschläger til Ber-

---

*) Se dette Værks anden Afdeling, Side 179—186.

**) Se dette Værks anden Afdeling, Side 174, og tredie Afdeling, Side 46.

***) Se J. K. Høsts „Morgenblad", 1819, 1. Marts.

lin. hvor han havde været 1806, umiddelbart før Uveiret trak op over Preussen*). I det Brandenburgske Sand opførte den romantiske Fata Morgana dengang sine mest fantastiske Luftkasteller. „Weiter als in den Werken Fouqué's und Hoffmanns" — siger den grundige Literaturhistoriker Koberstein**) — „vermochte die Abkehr von dem Natürlichen, Wirklichen und Rein-Menschlichen sich kaum zu versteigen; sie bezeichnen die äussersten Grenzen, bis zu welchen die Tendenzen der romantischen Schule ausarteten". Oehlenschläger gjorde Bekjendtskab baade med Hoffmann — hvis Værker dengang slugtes med Begjærlighed i Kjøbenhavn af Poul Møller, Thiele, Abrahams og den yngre Oehlenschlägersk sindede Generation i det Hele taget***) — og Fouqué. Den Sidstnævnte, hvis fortræffelige „Undine" og „Galgemand" Oehlenschläger havde gjengivet paa Dansk Aaret iforveien i sine „Eventyr", kom fra sit Opholdssted adskillige Mil fra Byen, for at gjøre vor Digters Bekjendtskab; han kunde godt Dansk. Tieck med hvem Oehlenschläger — havde været sammen paa sin første Udenlandsreise, i Dresden†) — vendte netop hjem fra England, hvorhen hans Shakespeare-Studier havde ført ham. I Selskab med ham, der gik, krum af Gigt ved sin Stok, besøgte Oehlenschläger om hvem Tiecks Biograf, Rudolf Køpke siger: „Er war ganz der Alte, gutmüthig, aber reizbar und blindlings zufahrend" ††) — Schinkel. Vor

*) Se dette Værks anden Afdeling, Side 175—176.

**) „Grundriss der Geschichte der deutschen Nationalliteratur, fünfte umgearbeitete Auflage von Karl Bartsch, V, 139.

***) Se Thiele „Af mit Livs Aarbøger", Side 141—143, og Abrahams: „Meddelelser af mit Liv", Side 72.

†) Se dette Værks anden Afdeling, Side 180—182.

††) „Ludvig Tieck", I, 380, hvor der ogsaa fortælles en i saa Henseende karakteristisk Historie, som Tieck har benyttet i den sidste Trediedel af sin lille Novelle „Uebereilung" (Tieck's „Schriften", XXI).

Romantiker gjorde endvidere Bekjendtskab med Romantikens Æsthetiker Solger. Professor i Filosofi ved Universitetet, der et Par Aar tidligere i sin „Erwin, Gespräche über das Schöne und die Kunst“ ikke ganske uden Grund havde bebreidet Oehlenschläger altfor stor Idealisme som Dramatiker*). Vor Digter gjensaae desuden Schleiermacher — der var bleven Præst og theologisk Professor i Preussens Hovedstad, efter tidligere at have været Steffens' Kollega i Halle, hvor Oehlenschläger dvælede henimod et halvt Aar paa sin første Udenlandsreise**) — og var sammen med Brentano (der traf den danske Digter hos Svogeren Arnim) og med Devrient. Ogsaa med Atterbom, Romantikens Bannerfører i Sverrig — der var indtaget i Peder Hjorts „Tolv Paragrafer“ mod Baggesen og blev en fortrolig Ven af deres Forfatter***) — mødtes vor Romantiker i Berlin. Da Atterbom, hvem Oehlenschläger skildrer som „en blond, sværmende Yngling“, fik at høre, at Forfatteren af „Helge“ var ankommen til Preussens Hovedstad, opsøgte han ham strax næste Morgen i Hotellet unter den Linden. Fragmenter af „Frederiksberg“ bleve oplæste. Atterbom siger†): „Det är i sanning et nöje både att höra honom läsa och betrakta honom, när han läser. Örat gläder sig öfver böjligheten af hans angenäma röst, och ögat öfver den lifliga rörligheten i hans vackra anletsdrag.“ Han skildrer ham saa paa følgende

*) I „Erwin“ (II. 94) taler Solger om „den Vildfarelse, at Dramaet skal skildre en idealiseret Menneskehed, en Vildfarelse, der har ført de nu for de bedste gjældende Digtere, Fouqué, Oehlenschläger og ogsaa Werner til det Overordenlige og Betydningsfulde og derved kun altfor ofte ledet dem bort fra den sande Kunststræben“.

**) Se dette Værks anden Afdeling, Side 173—174.

***) Se Peder Hjorts „Kritiske Bidrag“, kirkelig-ethisk Afdeling, Fortale, Side XXVII.

†) „Minnen från Tyskland och Italien“, 1859, I, 70—71.

Maade: „Dana-skalden är en ännu rätt ungdomlig och fyllig Sanguinicus med dunkelfärgade hår och ögon, jovialisk, godhjertad, lätt eldfängd, maklig och sinnlig“. Atterbom var, selvtredie, med ham i Thiergarten, „der vi spisade mellan gröna träd, drucko tappert och blefvo hela dagen tillhopa under mycken lust och gamman. Ehuru vänlig och glädtig han var, kunde dock den stora personliga olikheten mellan våra naturer ej undvika att stundom i vissa punkter stridigt drabba tillsammen; så t. ex. uppstod om rätta åsigterne af Medeltiden och Christendomens mysterier en häftig tvist, som slöts dermed, att han höll mig för en svärmare och jag honom för en ophilosoph, men för öfrigt icke störde harmonien af vårt umgänge.“ Atterbom fortæller ligeledes *), at han hørte Oehlenschläger „med sin vackra röst och sitt vackra anletes äfven mimiska lifligheit sjunga en hel mängd af Bellmans visor“.

Oehlenschläger havde endnu kunnet reise et Aarstid med Bertouch til Italien; men den Hjemve, som paa hans første Udenlandsreise greb ham i Rom og endog hindrede ham i at se Neapel**), betog ham atter — der var ingen Baggesensk Trækfugle-Natur i ham —, og han tilbød derfor Forfatteren af „Tolv Paragrafer om Baggesen“ og „Om en mærkelig Lighed mellem „Trylleharpen“ og samme Stykkes Original“ at indtage hans Plads for at forfriske sig lidt efter den strenge polemiske Dyst — det kunde aabenbart ogsaa være ønskeligt at faae den unge Kamphane fjernet fra Striden, forat ikke hans koleriske Temperament skulde bringe ham til at forløbe sig yderligere og derved mere skade end gavne Digterkongens Sag. I Begyndelsen af September ankom Peder Hjort til Berlin for at afløse vor Digter, der over det gamle Lübeck, læng-

*) „Svenska siare och skalder, sjette delens förra afdelning“, 1852, S. 168.

**) Se dette Værks tredie Afdeling, Side 60.

selfuld, ilede tilbage til Kjøbenhavn, som han naaede, efter en halv Snes Maaneders Fraværelse, i Slutningen af September. I Anledning af Hjemkomsten udbryder Oehlenschläger: „Saligere Øieblik gives der ikke paa Jorden — ligesaa sødt og oplivende som Afskeden smertefuld!“

Et Par Dage efterat Digteren var vendt tilbage, opførtes paa det kongelige Theater den 23nde September „Hugo von Rheinberg“, ved hvilken Leilighed der til den tilstedeværende Forfatters Ære blev afsunget en ingenlunde vellykket Sang paa Melodien „Vil Du være stærk og fri“ af „Ludlams Hule“ *), som, med Hentydning til den Baggesenske Feide, begynder med at tale om Regnen og Stormen, der slukker det svage Blus, men ikke mægter Noget mod „den stærke Kraftens Gnist“, og derpaa vedbliver:

„Ei din ædle Digterhu
kan dens Aande kue,
i den stærke Kampens Gru
voxer kun din Lue“

samt, ligesom paa Trods, erklærer:

„Stor Du var tilforn, dog nu
dobbelt stor at skue!“

Præsten og Poeten Frederik Schmidt begynder sin Dagbog under et Ophold i Kjøbenhavn fra 5te Oktober 1817 til 11te April 1818 **) med at omtale „en, desværre! høist nonsensialsk Sang til Oehlenschläger, hvormed han blev modtaget i Skuespilhuset ved Opførelsen af „Hugo von Rheinberg“ strax efter hans Hjemkomst i forrige Maaned

*) Se „Dagen“ og „Adrastea“, 1817, 27nde September.
**) Se „Fredrik Schmidts Dagbøger“, Side 309.

samt med et skingrende „Længe leve Oehlenschläger!“ hvorover Kongen skal have forarget sig, da man ikke kunde have hyldet ham selv paa en høitideligere Maade“. At den hjemvendte Digter modtoges med en Tragedie som „Hugo von Rheinberg“, hvilken Baggesen ikke uden Grund var draget tilfelts imod i Feidens første Akt 1814*), og at der til dette Arbeide knyttedes en stormende Hyldest, viser unegtelig slaaende, at Kritikløsheden og Akklamationen à tout prix havde antaget Dimensioner, som maatte vække alvorlige Betænkeligheder.

I Slutningen af en „Ode til Kæmmereer v. Harboe“ **) raillerer Baggesen ogsaa med den nysomtalte Sang til Oehlenschlägers Ære. Det hedder først om den Baggesenske Ode selv:

„Er denne Lovsang just ei Mage
til dem paa større Høitidsdage,
til disse Thor- og Tordenskrald,
som, uden stort sig at genere,
hvor Kæmper selv sig moderere,
la'er stundom gaae den store Skjald“ —

Oehlenschlägers i „Per Vrøvler“ saa bittert spottede Sang ved Fugleskydningen 1816 begyndte:

„Det hvide Telt slaaer stolt paa vore Kyster,
og Røgen slynger sig i Sky,
Kartovens Larm den grønne Fælled ryster.
Beleires atter Axels By?
Hvi tordne Kartover til Lurernes Skrig?
Raser alt Thor paa de blødende Lig?“

---

*) Se dette Værks fjerde Afdeling, Side 75—83.

**) Manuskriptet eies af Kapitain Agerholm.

Baggesens Ode fortsætter derpaa:

„Er den og ei som den, vi hørte,
da Lykken os tilbageførte
hin stive „stærke Kraftens Gnist“,
der, „svingende sin Farvebue“,
blev „dobbelt stor“ i Regn at skue,
der sammenføiedes „med List“ —

Det hedder saa:

„Er den og ei som Ærte-Visen,
som nylig ærtes i Avisen,
kort er den ikke „stærk og fri“,
har den ei „baade Sværd og Hammer“,
som Thor i Kunstens ny Rustkammer —
er der lidt Mening dog deri!“

Her spottes med en „Dansk Borgersang“ af Oehlenschläger fra det foregaaende Efteraar, hvilken Digteren skrev til en Fest paa Skydebanen, som det borgerlige Infanteri i Kjøbenhavn foranstaltede i Anledning af Kongens og Dronningens Hjemkomst i Midten af September fra deres ovenomtalte Reise og som tryktes i „Den danske Statstidende“ den 28nde November 1817 med ærende Ord. Den begyndte:

„Vil Du være stærk og fri“,

og det hed deri:

„Kampen mer ei ærtes blot“

samt:

„Har ei Thor, den stolte Gud,
baade Sværd og Hammer?" *)

Schmidt beretter i sin Dagbog fra denne Tid**), at Oehlenschläger var vred paa sin gamle Fader, fordi denne skal have „bespist" Baggesen — der i sine polemiske „Breve til Oehlenschläger (i Anledning af „En Reise")" 1818***) kalder den gamle Slotsforvalter „den artigste, bedste, honetteste Mand af Verden" — og at Oehlenschläger i Hjemmet reciterer ældre og nyere satiriske Digte mod Baggesen. Fru Rahbek fortæller om „Oehlenschlägers Hovmod og Baggesens Forfængelighed". Oehlenschläger er i den ubehagelige Situation, at der i Kjælderen nedenunder ham er Dandsebod; og Harpeklimpringen, tilligemed Gjæsternes Støi, forekommer Schmidt som en Parodi paa Digterens geniale Deklamationer af „Nordens Guder", som han dengang arbeidede paa, o. s. v. — det var under alle Omstændigheder ligesom et symbolsk Billede af det mellem Folkets store Masse og den høiere Literatur gabende Dyb, som der til alle Tider har været gjort saa utilbørlig Lidt for at udfylde.

Den 9ende Februar 1818 bortreves Oehlenschlägers elskede Søster Sofia, kun 35 Aar gammel, af en hidsig Feber†). Hun oplevede altsaa ikke den nu forestaaende

*) I en Concept til Oden (som eies af en Datter af August Baggesen) lyder Slutningsordene i fjerde sidste Vers: „Oehlenschläger-stum", medens de ovenfor anførte Vers fattes. — Baggesens Ode fremkaldte forresten i December 1817 en anden til Harboe fra Etatsraad og Gouvernements-Sekretær i Fyen Karl v. Holten (se dennes „Rimbreve og Smaadigte, Odense, 1821", Side 31—34), som igjen foranledigede en Baggesensk til Holten, hvori Oehlenschläger atter maa holde for.

**) Se „Fr. Schmidts Dagbøger", Side 309—311, 317—318, 330 og 344.

***) Første Brev, Side 23.

†) Om Sofia Ørsteds Død kan efterses Oehlenschlägers „Erindringer", IV, 2—3, og „Breve til og fra F. C. Sibbern," II, 100.

Slutning paa hendes tidligere Beundrers Feide mod Broderen, til hvilken Rimbrevet „Noureddin til Aladdin", der tilsendtes „Sofias Broder" (for at bruge Rimbrevets betegnende Vending) fra Søsterens Stue,*) paa en Maade danner Prologen. I „Nyeste Skilderi af Kjøbenhavn" for den 17de Februar tryktes et anonymt større Digt „Februar Lilien" om Baggesens „Lilia", der umiskjendeligt bar Grundtvigs Præg og endte:

„Spørg ei, Ædling! hvem de Strenge rører
og fortag Dig ei paa noget Navn!
Sandheds Røst kun Sandhed selv tilhører,
med sig selv man bøder ei paa Savn.
Let om Hjertet, kan Du det fornemme,
hvis Dig rører her en Sandheds Stemme."

Digtet var ogsaa virkelig af Grundtvig, der optog det i sine 1838 i Kristiania udkomne „Nordiske Smaadigte" og efter Titelen tilføiede: „Til A. S. Ørsted". Sibbern havde for en halvsnes Aar siden ført Grundtvig ind i Ørstedernes Kreds, hvorved han ogsaa kom i personligt Bekjendtskab med Oehlenschläger ved dennes Hjemkomst fra den første Udenlandsreise **).

---

*) Se dette Værks anden Afdeling, Side 275.

**) Se „Til Minde om Povel Dons", af Kr. Køster, forøget og udgivet af L. Schrøder, 1875, Side 20—21.

3.

Foruden „Mährchen und Erzählungen" („Aly und Gulhyndy", „Vaulundur", „Reichmuth von Adocht", „Das Gemählde", „Die Glücksritter", „Die Mönchbrüder", Der Eremit") 1816—1817 udgav Oehlenschläger det sidstnævnte Aar i Stuttgart og Tübingen et lille Bind „Gedichte". I Fortalen til fjerde og sidste Bind af sin Oversættelse af Størstedelen af Holbergs Komedier fra 1823 *) kalder han det tydske Sprog „meine zweite Muttersprache, weil meine Aeltern Deutsche waren," og siger: „Es hat mich immer tief gekränkt, wenn man mich zuweilen in Deutschland als einen Fremden betrachtete". Oehlenschlägers „Gedichte" indeholde først tredive „Lieder und Romanzen". I Spidsen for dem gaaer et større vakkert Digt til Schillers Enke fra den første Udenlandsreise **). Fra samme Tid stamme et lille aandfuldt Digt til Jean Paul „Der Wunderbaum", „Sehnsucht in Paris", „Im Frühlinge" (med Polemik mod den tydske Romantik), „An einem Freund, als ich nach Italien ging" og „Auf den Simplon, als ich von Italien zurück kam".

*) „Holbergs Lustspiele", IV, Vorrede, S. XIV og XV.

**) Jfr. Oehlenschlägers „Erindringer", II, 69.

hvilke fem Digte ere omtalte tidligere*) Der findes ogsaa Oversættelser af Digterens Lærer Storms „Zinklar“ og af et Par gamle danske Folkeviser — hvoraf den ene er den til Grund for Baggesens „Ridder Ro og Ridder Rap“ liggende**) — samt af Baggesens „Da jeg var lille“, hvis sidste Vers, neppe i velvillig Hensigt, ikke er gjengivet efter Baggesens „Ungdomsarbeider, 1791,“ eller efter „Samtlige Værker, første Bind, 1801“, hvilket Oehlenschläger dog selv i Baggesens Fraværelse besørgede udgivet, men efter „Poesier“ 1785, hvori Digtet første Gang tryktes***):

„O guter Gott! im Herzen kannst Du lesen,
tief in die Seele schaut dein ew'ges Licht.
Noch bet' ich — doch, ein sündenhaftes Wesen,
in jener Unschuld flammt die Andacht nicht.“

Efter „Lieder und Romanzen“ følger „Der irrende Ritter oder Don Quixote der jüngre, ein Abenteuer in vier Romanzen“, der, ligesom „Im Frühlinge“, blev til under Oehlenschlägers første Ophold i Paris som en Protest mod den tydske Romantiks Udskeielser†), og hvori Digteren, sund og kraftig, med Lune — i Overensstemmelse med „Tidens Perspektiv††), der findes blandt „Lieder und Romanzen“ — gjør det Samme gjældende som Prindsessen i Goethes herlige „Tasso“†††), naar hun erklærer:

---

*) Se dette Værks anden Afdeling, Side 200 og 210—211, samt tredie Afdeling, Side 39—40, 50 og 61.

**) Se dette Værks anden Afdeling, Side 325—326.

***) Se dette Værks første Afdeling, Side 25.

†) Se dette Værks anden Afdeling, Side 197—200.

††) Se dette Værks tredie Afdeling, Side 102—104.

†††) Zweiter Aufzug, erster Auftritt.

„Die goldne Zeit, womit der Dichter uns
zu schmeicheln pflegt, die schöne Zeit, sie war,
so scheint es mir, so wenig als sie ist;
und, war sie je, so war sie nur gewisz,
wie sie uns immer wieder werden kann“ *).

Bogen ender med „Das Evangelium des Jahres oder das wiederkehrende Leben Jesu in Natur und Menschensinn“ (efter „Jesu Kristi gjentagne Liv i den aarlige Natur“ i „Poetiske Skrifter“ 1805), hvori, foruden et Indledningsdigt i Terziner, næsten en tredie Deel af Digtene er ny. Som et Bevis paa, hvorledes Oehlenschläger kunde fordærve sin Poesi ved Omarbeidelse, hidsættes det tidligere gjengivne sidste Vers af „Valravnen“ **) i den tydske Oversættelse:

„Die schwarzen Wellen schäumen länger nicht,
das stille Meer ist heiter wie die Freude.
Es fällt das schwache weisse Dämmerlicht
am Strand durch eine grosze Trauerweide.
Zwei Silberwolken ziehn des Monds Gesicht
so schnell vorbei — das sind die Seelen beyde.
Die Bosheit starb, die Schuld hat sich gerochen;
und Liebe sühnt, was Leichtsinn nur verbrochen.“

---

*) J. P. Mynster polemiserer forresten i et Brev til Fru Rahbek fra Slutningen af 1807 (se „Nogle Blade af J. P. Mynsters Liv og Tid“, 1875, Side 39—40) stærkt mod Oehlenschlägers „Der irrende Ritter“ og siger blandt Andet i den Anledning, hentydende til Fortalen til „Nordiske Digte, 1807“: „Guderne forbyde den Ridders Varsel; thi derefter vilde det gaae Oehlenschlägers Liv, som han siger om nogle af Shakespeares Dramer, at det vilde ende sig i det Brede“. Mynsters Frygt var ingenlunde ganske ugrundet. Oehlenschläger fjernede sig (som tidligere bemærket — se f. Ex. dette Værks fjerde Afdeling, Side 85) virkelig senere ikke ganske sjeldent vel meget, ikke blot fra Romantiken, men fra selve det høiere Ideliv.

**) Se dette Værks anden Afdeling, Side 40—41.

Den efterhaltende Reflexion, der fremtræder saa grelt i de to sidste Linier, gjør sig overhovedet — som alt før fremhævet*) — oftere paa en høist uheldig Maade gjældende i Oehlenschlägers Fortydskninger. Det var ikke uden Grund, at Peder Hjort næste Aar (1818) i Anledning af „Mährchen und Erzählungen“ og „Gedichte“ advarede vor Digter mod saadanne Forsøg paa at akklimatisere sig i Tydskland**). Om end Tieck og Brentano, som Oehlenschläger fortæller***), havde ydet „Das Evangelium des Jahres“ Bifald, kunde hans Digtsamling, ligesaa lidt som hans Fortællinger — tildels endog ringere Arbeider, hvis tydske Sprogform ovenikjøbet ingenlunde var feilfri — i deres Helhed umuligt styrke hans Navn hos Nabonationen, hos hvem „en uskyldig og sanddru Kjærlighed for Gud, Natur, Mennesker og de naturlige og menneskelige Forhold“, som Oehlenschläger med Føie tillægger sin Poesi, ikke formaaede at dække Syndernes Mangfoldighed, tilmed da den neppe var i synderlig Cours paa en Tid, da Romantiken feirede sine vilde Hoffmannske Orgier med „Elixiere des Teufels“, „Nachtstücke“ o.s.v. En tydsk Recensent bemærker ogsaa med Føie i Anledning af Oehlenschlägers Oversættelse af Holbergs Komedier†): „Es liegt etwas Groszes und Schönes darin, dasz die angestammte Sprache uns ein solches Eigengut wird, dasz wir, aller Mühe und Eitelkeit zum Trotz, nie und

---

*) Se dette Værks anden Afdeling, Side 210. Lignende Indvendinger, som de der mod Oehlenschlägers tydske „Aladdin“ fremforte, gjøres af J. P. Mynster i et Brev til Fru Rahbek fra Efteraaret 1808 (se „Nogle Blade af J. P. Mynsters Liv og Tid“, 1875, Side 47—48.)

**) Se Peder Hjorts „Kritiske Bidrag“, literærhistorisk Afdeling, I, 103—104 og 125—129.

***) Se Oehlenschlägers „Erindringer“, II, 83, og „En Reise“, II, 210 jfr. Hjorts „Kritiske Bidrag“, literærhistorisk Afdeling, I, 104.

†) „Literarisches Conversations-Blatt“, 1822, Nr. 215, S. 858.

nimmermehr dahin gelangen können uns zu Meistern eines fremden Idioms zu machen. Auch Hr. O. unterliegt dem Naturgesetz, dasz ihn mit der vollständigen Darstellung seiner Wesenheit unwiderruflich auf den Boden der Heimath anweist.“ P. L. Möller siger ligeledes med Føie i „Adam Oehlenschläger, et Erindringsblad,“ i den Berlingske Tidendes Feuilleton November 1861, der 1876 er blevet gjenoptrykt af F. L. Liebenberg som en selvstændig lille Bog*): „De tydske Oversættelser ere i det Hele uheldige og give kun en meget svag og ufuldkommen Forestilling om hans Værkers egenlige Skjønhed. Hans tydske Stil er i Almindelighed let og klar, men hverken smagfuld eller korrekt; han tillader sig jevnlig slemme Danismer og forskjellige Ellipser og Friheder i Verset, som ikke taales hos tydske Skribenter. Oehlenschläger var ingen filologisk Natur og havde neppe Sands eller sikker Takt for et fremmed Sprogs fine Eiendommelighed, hvilket desuden vilde have taget ham altfor megen Tid. Derfor finder man i hans tydske Værker kun det materielle Raastof gjengivet, men Intet af denne Diktionens Ynde, denne Sprogets Magi, som henriver nordiske Hjerter, og for hvilken fremmede Læsere, selv i den heldigste Efterligning, dog aldrig kunne have den rette Modtagelighed. Endelig er Udvalget uheldigt, idet Digteren, der vel omtrent elskede alle sine Frembringelser lige høit, stillede ubekymret det Svage og Forfeilede ved Siden af det Fortrinligste.“ Den store Filolog Wolf havde alt, da Oehlenschläger ved Begyndelsen af sin første store Udenlandsreise forsøgte at skrive Tydsk, fraraadet ham det**).

I Sommeren 1817, under Oehlenschlägers Ophold i Østerrigs Hovedstad, udkom herhjemme „Hroars Saga“,

---

*) Side 43—44.

**) Se dette Værks anden Afdeling, Side 173.

der slutter sig til den tre Aar ældre „Helge“. Naar den vildt fremstormende Helge uvilkaarligt maatte lede Tanken hen paa Napoleon, der netop dengang, ligesom Digtcyklens Helt, rammedes af Nemesis, saa klinger den stærke Fremhæven af Fredens Velsignelser ved Helges Gravøl i Sagaen som en Restaurations-Tale efter den store Keisers Fald; og man kunde fristes til at betragte Helges og Havfruens dæmoniske Datter, Skulde, som et Symbol paa Tidsalderens romantiske Excentriciteter. Den fredsæle, retsindige Kong Hroar, der skildres som „en liden, midaldrende Mand“ med „glatte, askegraa Haar“ er aabenbart en Forherligelse af Frederik den sjette; medens „vor Tids kunstrigeste Mand“, Vaulundur, hvis „Ære var saa almindelig udbredt“, ligesom repræsenterer Thorvaldsen. Forholdet mellem de to store Digterrivaler Baggesen og Oehlenschläger har efterladt sig stærke Spor i Skildringen af Skjaldene Ragnvald og Hrane. Her skal blot dvæles ved enkelte Steder, som vise dette. „Tænk Dig et Land“ — hedder det — „hvor man var vant til blot Kobbermynt. Nu kom der en Rig og skjænkte sine Venner Guld. Men naar han nu iblandt til en Afvexling, og fordi han intet Guld i Øieblikket havde, gav dem Sølv! Var det ikke den største Utaknemlighed af den Kobber-vante, hvis han vragede Sølvet, blot fordi Vennens egen Gavmildhed havde vant dem til Guldmynten?“ Man mindes herved om Oehlenschlägers Yttring i „Erindringer“ *) til Forsvar for hans „ubetydeligere Dramer“ efter Hjemkomsten fra den første Udenlandsreise: „En Maler kan ikke altid fuldbringe store Historiemalerier; han maler ogsaa til Afvexling, mens Aanden hviler til større Værker, mindre Genrestykker“. Om Ragnvald, der i Slutningen af Sagaen kommer tilbage fra en Reise, siges der: „Han fik ikke gode Indfald af Mun-

---

*) III, 35.

terhed, Begeistring, Overgivenhed; men han stak bestandig, som en Slange, bag Blomsterne og brugte kun det spøgfulde Udseende som et Skjold, der i Nødsfald kunde dække ham". Da Ragnvald ved sin Tilbagekomst hører, „at Hrane stod i stor Yndest, og at Folket beundrede ham", bliver han „saa bleg som et Lig, og Helvedesgudinden Misundelse begyndte mer og mer at fortære hans Indvolde. Hvor han gik og stod, svævede denne Hex for ham i Luften med sine skelende Øine, sit slappe Bryst, med en svovlblaa Fakkel i hver Haand og med sine filtede Marelokker. Bestandig hviskede hun til ham: „Hrane agtes mer end Du. Skam Dig! De kalde ham en større Mand, end Du er. Taal det ikke! Nedriv hans Rygte! Hevn Dig!" Undertiden kom vel en god Følelse over ham; og, naar han var ganske ene, sagde han imellem til sig selv: „Men det er jo ogsaa med Rette! Hrane er dog i Grunden ogsaa bedre end Du, baade fra Hjertets og Kraftens Side. Kan Du ikke komme ham nær i det Sidste, saa vær dog idetmindste ligesaa ærlig og høimodig som han! Det beroer jo kun paa Dig selv. Men slig Tanke varede ikke længer, end en Solstraale lyser gjennem den stormende Vinterslud, naar Skyerne et Øieblik fordele sig." Paa samme Maade havde Oehlenschläger jo i Slutningen af 1813, altsaa umiddelbart før Feidens Begyndelse, i Fortællingen „Eremiten" ladet Frands støde sammen med Schwalbe, der kommer dragende som „en Bajas" og sagt om denne Sidste: „En ondskabsfuld Ild blinkede i hans Øie" *). Da Ragnvald i ond Hensigt gjør Hrane — hvis Fader, in parenthesi sagt, karakteriseres saaledes, at man kommer til at tænke paa Digterens ovenfor omtalte Misfornøielse med sin Fader — et Besøg, troer Hrane, at Ragnvald vil forlige sig med ham og bliver, da

---

*) Se dette Værks tredie Afdeling, Side 277.

han er „af det forsonligste Sind", overmaade glad. „Han trykkede den falske Ven til sit Bryst og forsikkrede med Taarer, at der ikke kunde møde ham større Lykke, end at Ragnvald vilde være hans Ven. „Jeg har altid høiagtet dine Aandsgaver" — sagde Hrane — „men det var dit fjendtlige, altfor bittre Sindelag imod Andre, som først opæggede mig mod Dig. Husker Du hvor haardt Du angreb den herlige gamle angelsaxiske Skjald Hofting? Jeg fandt det uværdigt for en ægte Bragis Søn at gjøre Nidviser over en stor Mand; og det var den Misfornøielse og Harme, jeg viste Dig i Anledning af Hofting, som æggede Dig til ogsaa at udgyde din Bitterhed over mig." Der hentydes her til Baggesens Angreb paa Goethe i „Gedichte. 1803," og i den uudgivne „Faust"*). I „Erindringer"**) siger Oehlenschläger om det første Angreb: „Baggesens Digt til Goethe fortørnede mig i høi Grad; det gav Anledning til, at jeg skrev nogle Satirer over ham, som jeg dog kun forelæste mine Venner". Og om det andet Angreb hedder det sammesteds: „Flere Aar derefter var det atter hans „Faust", der var Aarsag til hans Fjendskab imod mig, fordi jeg yttrede ham min Indignation over saaledes at forhaane en stor Mand". Selve Navnet Hofting sigter aabenbart til Goethes Stilling ved Hoffet i Weimar. De Oehlenschlägerske Yttringer i Hranes Mund om Høiagtelse for Modstanderens Aandsgaver og Lyst til Forsoning have et Pendant i Baggesens Erklæring angaaende Oehlenschläger i et Brev til Sønnen August 1812***): „Forandrer han sig til det Bedre, overvinder han sin Stoltheds Djævel og faaer for hans Øine noget

---

*) Se dette Værks anden Afdeling, Side 228 og 243, samt tredie Afdeling, Side 183, 190 og 197.

**) I, 202; jfr. dette Værks anden Afdeling, Side 228—234.

***) Se dette Værks tredie Afdeling, Side 236—237.

Andet Værd end hans Eget, skal mit broderlige Venskab, igjen staae til hans Tjeneste. Min Beundring kan Intet røve ham, og jeg læser bestandig med Fortryllelse, hvad han har skrevet godt. Jeg ønsker Intet heller end Fred og Venskab, jeg er uendelig langt fra at være uforsonlig." Hrane vedbliver: „Men nu er det forbi! Nu er Du god igjen! Du gjør det første Skridt til Forsoning — og, ved de evige Guder! det havde jeg gjerne gjort, dersom jeg havde troet, at det kunde hjulpet. Men med hin Tænkemaade kunde jeg ikke elske Dig: og bedre, naar galt skal være, aabenbare Fjendskab end hyklet Venskab!" I Anledning af Hranes Yttring efter Ragnvalds Hjemkomst, at nu er Fjendskabet forbi, maa det erindres, at lige efter at Baggesen var kommen hjem 1811, kom han og Oehlenschläger „meget godt ud af det med hinanden"*). Hjertegreben, tilstaaer Hrane kortefter i Anledning af Ragnvalds Forhold til ham: „Al Skylden var dog heller ikke paa hans Side! Skjaldene ere et hidsigt Folk; og naar der først er falden en Gnist, tænder den let." I „Eremiten" hedder det umiddelbart før Feidens Udbrud paa lignende Maade: „Havde jeg behandlet min Kunstbroder med mere Agtelse, saa havde jeg maaske gjort ham til min Ven, istedetfor at han nu blev min Fjende". Og i „Erindringer"**) siger Oehlenschläger næsten ganske det Samme: „Havde jeg været noget mere taalmodig og overbærende med Baggesen, var han vel ikke gaaet saa vidt". Da Ragnvald kaster Masken, tilraaber Hrane ham: „Din Aand er lukket for Tanke, dit Hjerte for Menneskefølelse, din Sjæl for Billighed! Drag dit Sværd, Nidding! og giv mig mit Banesaar paa een Gang, hvis Du mægter det! Jeg kan ikke længer udholde dine giftige Slangestik." Ragn-

---

*) Se dette Værks tredie Afdeling, Side 217.

**) IV, 51.

vald giver saa Digterbroderen Ulivssaar. Denne udbryder: „Mine Fjender ville fortryde deres Avind! Skjalden skal om Aarhundreder sjunge for end ufødte Oldinge ved min Grav: „Her hviler en Yngling!“ Disse Ord ville ganske vist i en mere Oldingeagtig Tid — naar vore gjærende Overgangs-Dage, som hverken ere Fugl eller Fisk, have udspillet deres Rolle — komme til at lyde med en forunderlig gribende Klang ved hans Grav, der i Grunden var en varmt blussende Yngling hele sit Liv igjennem. Hrane fantaserer i sine sidste Øieblikke i Udtryk, der uvilkaarligt lede Tanken hen paa den blege Baggesen med det stærkt purrede Haar om det af Koparr gjennemfurede Ansigt*): „Kom nu kun frem af din Hule, Du lumske, grimme, fjendtlige Loke! Tag en Børste af dit Pindsvinehoved og hærd den i Misundelsens Flammer til en Pil! Læg den paa Regnbuen og skyd mig ihjel! Du kan vel faae mit Hjerte til at bløde, men aldrig til at døe! Det slaaer evigt med det andet store Hjerte! Gjennem Bølgerne! Gjennem Nattergalens Slag! Mine Øine blusse som Solens Straaler! Jeg gaaer til min Fader igjen!“ Ragnvald sværmer saa omkring „som Kain, da han havde ihjelslaaet Abel. Hvor han kom, søgte han at forsvare sig og at stille sin Sag i et fordelagtigt Lys. Uopfordret fortalte han Enhver, hvordan han var bleven overvældet af Hranes egenkjærlige Hidsighed, og hvordan han havde været nødt til Selvforsvar.“ Alt i et Brev fra 1812 havde jo Baggesen skrevet til Pram**): „Veed Du, hvor vidt Oehlenschläger har drevet sin Grovhed imod mig, inden jeg opgav ham? Veed Du, hvorvidt han har tvunget mig dertil? O Gud! hvilken Engel var jeg, hvis min Adfærd mod Alle havde været saa skyldfri som imod Oehlenschlä-

*) Se dette Værks femte Afdeling, Side 66, og sjette Afdeling, Side 36—38.

**) Se dette Værks tredie Afdeling, Side 222.

ger!" Det hedder videre i Sagaen angaaende Ragnvald: „Ingen svarede ham, Ingen troede ham, Alle hadede ham. Nu, Hrane var død, havde han ingen Fjender, men lutter Venner. Og det var naturligt; thi han havde aldrig gjort nogen Fortræd, men Mange Glæde, og var kun undertiden bruset utaalmodig op over den Fortræd, hans Fjender gjorde ham." Det er unegtelig høist interessant saaledes at gjøre et Indblik i Oehlenschlägers digteriske Lønkammer og være Vidne til, hvorledes han — i „Hroars Saga" som tidligere i Novellen „Eremiten"*) og i det dramatiske Eventyr „Fiskeren"**) o. s. v. — i poetisk Forklædning giver sit Hjerte Luft i Anledning af Baggesens Feide. Polemikeren erklærede ogsaa, at han hentydede Skildringen af Ragnvald paa sig, og at han deri gjenkjendte adskillige af sine Yttringer i en Samtale med Oehlenschläger i fordreiet Skikkelse***). Der fattes heller ikke — ligesom i tidligere Oehlenschlägerske Arbeider, f. Ex. i Fragmentet „Om Evalds Liv og Værker" i „Athene" 1813†) — i „Hroars Saga" paa Polemik imod den exklusive Nordiskhed, hvis Hovedrepræsentant Grundtvig jo var. Den lægges, blandt Andet, i Munden paa „en lille, vissen, trangbrystet Mand". Hrane erklærer: „Jeg har ikke mer den første, blinde Kjærlighed for ethvert gammelt Kvad, blot fordi det er gammelt og fædrelandsk. Jo mere Verdensvæsen, jeg kan optage i mit, des mere er jeg en Verdensaand. Min Sjæl er aaben for alt Smukt." Det exklusiv Religiøse, som Grundtvig ligeledes repræsenterede hos os, gaaer heller ikke Ram forbi. „Dette" — siges der — „bringer dem til at døde deres Sandser, til at fornegte deres Forstand, blot for at blusse med mørk

*) Se dette Værks tredie Afdeling, Side 170—172 og 277—278.

**) Se dette Værks sjette Afdeling, Side 30—42.

***) Se „Fredrik Schmidts Dagbøger", Side 334.

†) Se dette Værks tredie Afdeling, Side 165—166.

Drukkenskab i en svimlende Feberdrøm. Og denne menneskefjendske, afskyelige Tilstand vove de at kalde Fromhed!“ I æsthetisk Henseende kan forresten „Hroars Saga“ — hvori Fortællingen om Erik og Roller, som Oehlenschläger 1802 forkastede, under Steffens' Paavirkning*), har fundet Plads i en meget forkortet og forandret Skikkelse — langtfra ikke maale sig med „Helge“. Der er rigtignok overordenlig skjønne Partier deri. Skulde, hvis Grundtræk alt ere givne i „Helge“, er saaledes en af Oehlenschlägers aandfuldeste Figurer. I Sagaen findes ogsaa nogle af Oehlenschlägers ypperligste Digte, Fiskerens Sang:

„Har jeg min Baad, mit Seil og mit Næt,
vil jeg med Jarlen ei bytte“ —

Fiskerkonens Sang:

„Paa Stranden staae de grønne Træer“ —

Hranes Lovprisning af Møens Klint, som Oehlenschläger forresten dengang endnu ikke havde set**):

„Danmark har kun et eneste Fjeld“ —

og samme Skjalds Kjærlighedssang:

„Før smelted mig hver Foraarsbæk“.

Men Sagaen lider dog ogsaa af ikke faa Svagheder. Medens Versformen i „Helge“ tvang Digteren til den Begrændsning, hvori Mesterskabet viser sig, fristede den prosaiske Form

---

*) Se dette Værks første Afdeling, Side 210—217, og anden Afdeling, Side 36.

**) Se „En Reise, fortalt i Breve til mit Hjem“, af Oehlenschläger, II, 1818, Side 238.

i „Hroars Saga" ham til oftere at brede sig utilbørligt og gjøre sig det bekvemt, ikke mindst med Reflexioner, som kun altfor tidt bære Præg af, at Forfatteren vel meget havde fjernet sig fra sin Ungdoms kraftigere Stræben og slaaet sig til Ro i en noget sentimental Filanthropi, i Anledning af hvilken P. L. Møller — som tidligere bemærket ved Omtalen af „Aly og Gulhyndy" *) — med Føie gjør gjældende: „Vistnok er det Gode en meget respektabel Ide; men den har den Indskrænkning at fængsle Tanken til Menneskenaturens Følelseselement, og vi ønske at se dette som Led af en høiere Tankerække". J. L. Heiberg siger derfor ikke uden Grund**): „Oehlenschläger, som. tilskyndet af sin Ven Steffens, begyndte sin Digterbane under Filosofiens Auspicier (thi i alle hans tidligere Værker, fornemmelig i hans første „Digte", i Vaulundur, Aladdin, Kristi Liv, Baldur, ja selv Hakon Jarl findes en tydelig Stræben efter filosofiske Ideer) har, ligesom han er kommen længere og længere hen paa sin Bane, faaet en større og større Ligegyldighed, ja tilsidst endog Foragt for Filosofien. I alle de Værker, hvori Oehlenschläger virkelig er stor, findes denne dybsindige Anelse, der strax forkynder sig som Ideens Hylster; men, saasnart han skriver i en Digtart, hvori han kan gaae udenfor denne Umiddelbarhed og ved sin Reflexion vil bringe den Bevidstheden nærmere, stiller han sig saaledes udenfor Ideen, at hans Anskuelse bliver en ideløs Mening. Heraf opstaaer det Særsyn, at han forener en dybsindig Anskuelse med et ubegribelig trivielt Raisonnement; og han er derfor ikke fuldkommen undtagen i de Værker, hvor Anskuelsen er

---

*) Se dette Værks tredie Afdeling, Side 108.

**) „Maanedsskrift for Literatur", I, 1829, Side 440—441 og 444 (J. L. Heibergs prosaiske Skrifter, 1861, III, 301—302 og 306—307).

nok, og hvor Ræsonnementet kan blive borte." Oehlenschläger skal forresten først have tænkt paa at skrive „Hroars Saga" dels i Romancer, som skulde indtage den største Plads, dels i ubunden Stil — altsaa i en Form, hvortil Spiren findes i de herlige heroiske Digte i den ældre Edda. Denne Form, som maaske havde været at foretrække, opgav Oehlenschläger, „rimeligvis fordi det laa ham paa Hjerte at udtale forskjellige Meninger, hvortil de polemiske Angreb paa ham havde givet Anledning"*). Ogsaa Sprogformen i „Hroars Saga" lader oftere Noget tilbage at ønske. Ikke blot for „Helge", men ogsaa for „Vaulundurs Saga", med hvilket geniale Ungdomsarbeide en Sammenligning jo ligger nær, maa „Hroars Saga" derfor upaatvivlelig siges at staae ikke ganske Lidet tilbage, om den end i sine ypperste Partier er i Besiddelse af eiendommelige Fortrin.

I Slutningen af 1817 udkom „Fostbrødrene", hvori Fostbroderskabet fremtraadte som en Forvildelse, og den tragiske Forvikling beroede paa en Mystifikation, der paa den latterligste Maade gjorde det Hele til blind Allarm, til „the comedy of errors" og „much ado about nothing". Det er i flere Henseender et temmelig forfeilet Arbeide, der af og til endog ikke er fri for at gjøre et lidt parodisk Indtryk, saa man fristes til paa Digteren at anvende Hovedpersonen, Asmunds Ord i femte Handling:

„Nu er jeg død. Mit bedre Jeg er dødt.
Det lader vel, som Frugten er den samme;
men den er grødet: den har tabt sin Smag
i Nattefrost og troer, den avler Kraft,
fordi den gjærer."

---

*) Se Hauchs „Minder fra min Barndom og Ungdom", Side 258.

Gjæringen er forresten dog paa sine Steder saa stærk, at den øver en ikke ganske ringe Virkning, som en kraftig Æblemost. Ogsaa i „Fostbrødrene“ findes aabenbart, ligesom i „Hroars Saga“, Hentydninger til det „Had“, Digteren undflyede, den Gang han forfattede Tragedien. Om Pseudo-Fostbroderen, den gamle Thjodolf, hedder det saaledes, blandt Andet, i anden Handling:

„Haan er hans Liv, Foragt og Harm hans Blomst,
Fortørnelsen kun driver ham til Daad“
o. s. v.

og den yngre Asmund anvender i tredie Handling, som en Aladdin, Noureddin-Billedet paa ham, der volder hans Ulykke:

„Har Du ei manet mig fra Livets Fryd,
forfærdelige Troldmand! i din Hule?“

Alt i Slutningen af Januar 1818 saae Oehlenschläger sig foranlediget til at lade sit Sørgespil fremkomme i en noget forandret Skikkelse med en ny Katastrofe, der fjernede den latterlige Mystifikation. I April samme Aar opførtes „Fostbrødrene“ paa det kongelige Theater, hvor det optoges med Kulde*).

Var „Fostbrødrene“, trods sine poetiske Enkeltheder, i sin Helhed ingenlunde vellykket, saa var dette endnu mere Tilfældet med „En Reise, fortalt i Breve til mit Hjem“, hvoraf første Del udkom samtidigt med Tragedien (December 1817) og anden Del i Slutningen af Juli 1818. Denne, med alt det Elskværdige og Gode deri, paa ikke faa Punkter aandløse og sjudskede Reisebeskrivelse, hvori Oehlenschläger gav sig mange Blottelser af forskjellig Art,

---

*) Se Overskou: „Den danske Skueplads“, IV, 495.

bragte paany Taalmodigheden til at briste hos Forfatteren af „Labyrinten“; og han besluttede (som han udtrykker sig i et Brev til en af sine Sønner) „atter at angribe den gode Smags og Sprogets Despot og at sønderknuse hans Hovmod — den eneste Redning, der endnu muligvis var tilbage for Læreren i Smagsvidenskaben som Digter“. I det ovenfor omtalte store Rimbrev til den danske Gesandt i Paris Waltersdorff hedder det:

„Kun Eet maaske end ei Dem meldt er blevet,
det kunde jeg maaske berette Dem:
at af en Reiser anden Del er skrevet
og trykket af en Reise til sit Hjem —
dog, naar jeg rigtig overveier Tingen,
saa veed jeg det aldeles ikke, thi,
da man ei læser mer hans Skriveri,
saa veed, naar man undtager ham, det Ingen*)“.

Der fandtes ogsaa i Oehlenschlägers Reisebreve ikke ganske faa for Baggesen krænkende Yttringer, som yderligere maatte bidrage til Irritation. Oehlenschläger fortæller saaledes — for kun at nævne eet Exempel derpaa — en Samtale med „en literær Fabrikant“, der ret godt kjendte den tydske Literatur og ogsaa havde hørt Noget ymte om den danske, paa følgende Maade**): „Han spurgte mig i al Uskyldighed, hvorledes den berømte danske Digter Baggesen levede. Dette Spørgsmaal har jeg flere Gange faaet; jeg har altid meget høflig takket paa hans Vegne og svaret: „Saavidt jeg troede, Gud være lovet! frisk og vel“. Han spurgte videre, hvad han skrev i den senere Tid. Jeg svarede: „Mest kritiske Skrifter og Synge-

*) De fire sidste Linier, som ikke findes i Baggesens „Danske Værker“, ere her gjengivne efter Manuskriptet blandt de Baggesenske Papirer paa det kongelige Bibliothek.

**) II, 128—129.

spil". Han vilde vide, om de kritiske Skrifter vare gode. Jeg svarede: „I Almindelighed troede man, at det ikke var Mandens egenlige Fag, at han nok havde mere Vittighed end Skarpsind, bedre Indfald end Dømmekraft og egenlig ikke den Stadighed i Flid og Rolighed i Sindet, der er nødvendig, naar man vil studere Værker, for at forstaae dem ret. Ogsaa overgav han sig vel meget til sit Lune, der fordetmeste var ondt og altsaa hindrede ham i at give sine Arbeider den Gratie, som han dog selv følte sig saa stærkt i Besiddelse af. Men, skjøndt Publikum ikke synderlig lod til at skjønne paa hans senere Bestræbelser, var der dog en tre, fire ægte Kjendere, som lod Tænkeren og Digteren vederfares fuldkommen Ret og forsikkrede ham, at han talede dem ud af Hjertet."

Tredie og sidste Akt af det navnkundige polemiske Drama tog nu sin Begyndelse.

4.

Katastrofen i anden Akt af Baggesens Satyrdrama, som var henlagt til Retssalen, havde i Mai 1818 fundet sin Afslutning ved Dom. Flere af Hjorts Udladelser i „Tolv Paragrafer“ mortificeredes. I Anledning af „Om en høist mærkelig Lighed mellem „Trylleharpen“ og samme Stykkes Original“ hedder det i Domspræmisserne: „Dette Skrifts Formaal er, ifølge hvad dets Fortale udviser, at gjøre opmærksom paa, hvorledes Hovedcitanten*) under Udarbeidelsen af Syngespillet „Trylleharpen“ skulde have benyttet sig af en anden Forfatters Arbeide, som var betroet i hans Hænder, og, ved at udgive sit Skrift for originalt, tilegnet sig bemeldte Forfatters Eiendom. I dette Øiemed har Kontracitanten**) i sit her omhandlede Skrift ledsaget den første Akt af „Trylleharpen“ med Parallel-Steder af dens formentlige Original, en tydsk Opera, kaldet „Ossians Harfe“, og derhos anmærket, at anden og tredie Akt af denne og andet Optog af „Trylleharpen“ vel for største Delen er forskjellig i Dialogen og i flere Sceners Indhold, men dog i Henseende til den egenlige Fabel samt Handlingens Gang og Slutning lig med hin. Som Forfatter til „Ossians Harfe“, hvoraf tvende Manu-

*) ɔ: Baggesen.
**) ɔ: Peder Hjort.

skripter under Sagen ere fremlagte, har Kontracitanten nævnet en ustævnt Mand; men denne har derimod i en ligeledes fremlagt Skrivelse, dateret Burg paa Femern den 17de Februar 1817, fortalt bemeldte tydske Operas Historie saaledes, at Hovedcitanten, saavidt erindres, i Aarene 90, da nu afdøde Kapelmester Kunzen ønskede at komponere Musik til en Opera, paatog sig at skrive et Stykke for den danske Skueplads under Titel „Trylleharpen“ og han (Skrivelsens Forfatter) af Føielighed for hans Ven Kunzen at levere en tydsk Text dertil til hans vilkaarlige Afbenyttelse. Da Hovedcitanten reiste til Paris, var, efter hvad Skrivelsens Forfatter har yttret at kunne erindre, kun første Akt af den danske Opera færdig, hvis Aarsag han, saa godt han kunde, leverede den fuldendte tydske Text. I Slutningen af Skrivelsen hedder det endelig, at han fra en ham hidtil ubekjendt Person (som, efter hvad der under Sagen er in confesso, har været Kontracitanten) nylig havde modtaget et Brev, hvori yttredes, at kun den første Akt af den danske og tydske Text lignede, men at det Øvrige aldeles afveg fra hinanden, hvilket derefter bemærkes helt naturligt at kunne forklares af det Foranførte. — Forsaavidt som det ikke desmindre kunde findes paafaldende, at Hovedcitantens først i Aaret 1816 ved Trykken publicerede Stykke skulde have en saa gammel Oprindelse, at det, helt eller tildels, havde existeret paa den Tid, da allerede „Ossians Harfe“, efter Parternes Tilstaaelse, har været til, bemærkes, at forskjellige i notarialiter bekræftet Udskrift fremlagte Fragmenter omtale Arbeidet, som Hovedcitanten havde under Hænder, under Navn af „Tryllelyren“, „Arions Lyre“, „Trylleharpen“, tildels endog saa langt tilbage i Tiden som fra Aaret 1787. — — — At den i foranførte Skrivelse fra Burg paa Femern meddelte Historie af „Ossians Harfe“ maa anses tilstrækkelig til at tilintetgjøre de Tvivl, som ved Kontracitantens Skrift maatte

være vakte mod det danske Stykke Trylleharpens Originalitet. kan saa meget mindre omtvivles, som der, efter Sagens Natur, ikke kan fordres mere af Hovedcitanten end, at den, der nævnes som Forfatter til det Arbeide. han skal have plagieret, ei erklærer sig som saadan, men derimod, uden at det er i afgjort Strid med Sagens øvrige Data, erkjender kun at være Oversætter eller Omarbeider af Hovedcitantens Arbeide. Dette forudsat, maa Kontracitanten ogsaa under denne Sagens Del anses for at have gjort sig skyldig i en fornærmelig og ubevist Beskyldning mod Hovedcitanten.“ Peder Hjort blev idømt en Pengestraf af 200 Rd. samt Processens Omkostninger. Saaledes endte denne stygge Sag, som Peder Hjorts hæsblæsende Iver efter at komme Baggesen tillivs havde foranlediget. Naar vi komme til Baggesens i Aarets Slutning udgivne „Trylleharpens Historie“ skulle vi atter dvæle ved dette Syngespils gordiske Knude, som Themis' Sværd maatte overhugge.

Baggesen havde nu sprængt det Næt, hvori man vilde hilde ham; han havde Hænderne fri — og undlod ikke at bruge dem.

Umiddelbart efterat Oehlenschlägers „En Reise, fortalt i Breve til mit Hjem,“ var sluttet, begyndte „Breve til Adam Oehlenschläger (i Anledning af en Reise af en ditto) fra Jens Baggesen“. Som man ser, lod Baggesen, som om han forudsatte, at Reisebrevene umuligt kunde være af den rigtige Adam Oehlenschläger. Jens Baggesens Breve havde som Motto Jens Skovfogeds Ord i „Kallundborgs Krønike“: „Band paa, Du lever først!“ Baggesen nærede jo en skummel Mistanke om, at Oehlenschlägers bedre Jeg var dødt. Det første Brev, der averteredes i Adresseavisen for den første September, havde ligeledes et Motto af den samme komiske Fortælling, nemlig:

„Jens Skovfog'd tænkte lidt sig om
og snart til sin Beslutning kom“.

Baggesen, der selv nylig var bleven beskyldt for Tyveri, tumler lystigt med den hængte Tyv i sit ypperlige Ungdomsværk. Brevet har til Overskrift „Min Aladdin!“ og er dateret fra den Gade, hvori Baggesen dengang boede, det triste Brolæggerstræde, der 1817 havde afløst den poetiske Kronprindsessegade, hvor Digteren, blandt Andet, havde skrevet „Drømmen“ *) — Digterkongen thronede i den aristokratiske Bredgade. Epistelen begynder: „Du vil formodenlig studse ved at modtage et fortroligt Brev fra mig, ovenikjøbet paa Tryk, efter en saa lang Tids Forløb, hvori — formedelst de mange literariske Kurrer, der vare komne os paa Traaden — det syntes, sandt at sige, mig selv, som om al Fortrolighed mellem os var ude. Du vil uden Tvivl undres endnu mere over den hjertelig godmodige, broderskabelige Tone, der hersker deri, som om jeg endnu bestandig stod paa den gamle Fod med Dig, trods din poetiske Flugt over alle æsthetiske Standpunkter. Men saa flygtig, letsindig, Lidt lærende og let glemmende vor Ungdom og maaske vort hele Kjøn (det smukke nemlig) kan være blevet, gives der dog endnu, Gud ske Lov! Mænd, hos hvem gammel Kjærlighed ruster ikke — ei at tale om, at de „hæslige“ (hvortil jeg naturligvis regner mig) ere langt mindre udsatte for Forførelse end de smukke, hvortil Manden, vi snart komme til at tale om, synes at regne sig“. Her hentydes til et Sted i Oehlenschlägers „En Reise“ **), hvor det hedder: „Det er en sød Løn for en Digter at blive yndet af de Skjønne med Aand og Hjerte; og det kan vel opveie den Misundelse og den Uartighed, som han tidt (maaske

*) Se dette Værks femte Afdeling, Side 28.

**) II, 218—219.

just af den Grund) maa lide af de Hæslige i sit eget Kjøn". Efter saaledes at have kvitteret for den Oehlenschlägerske Kompliment, vedbliver Baggesen: „Jeg er desuden nu af ung og skarp (brusende var min ugenialske Natur aldrig) bleven gammel og sød; og, var jeg og ikke blevet det i alle andre Livets Forhold, maatte jeg dog tilsidst blive det i mit literariske til Dig, besad jeg og ingen anden Følelse end den blotte Medynk. Denne er, især mod Enden af vor varme Sommer, bleven levende vakt hos mig; den har igjen vækket den gamle Forkjærlighed; og denne Sidste har givet mig Pennen i Haanden og bliver fra nu af indtil Videre ved at føre den." Brevet fortsætter saa: „Du har formodenlig aldrig selv, min gamle, fordums unge Ven og Lærling!*) læst de Breve, der ere udkomne her under Navn af „En Reise af Oehlenschläger", og som unge, gale Poeter og gamle, enfoldige Prosaister ere naragtige nok til at troe, Du virkelig med dit eget Geni, hvis ogsaa med din egen Pen, skulde have været istand til at skrive. Det er høist begribeligt, at Du ikke har læst dem og i mine Tanker ligesaa tilgiveligt som begribeligt, thi jeg har selv havt usigelig megen Umage dermed, uagtet jeg har en halvhundredaarig Øvelse i at lægge sammen. Du ligger nu engang i en saa dyb, sød og rolig Søvn paa dine, med de første, heldige Arbeider

*) I en Anmærkning siges der angaaende de sidste Ord: „Min Ven og Lærer!" hed det i dit første Brev til mig for atten Aar siden. Jeg veed nok, hvad Du er bleven til siden den Tid; men jeg falder tilbage i Tonen, Du dengang angav." I Februar 1801 skrev Oehlenschläger et Brev i denne Aand til Baggesen, der endnu haves, med Overskriften: „Min Velynder, min Ven." og Finalen: „Farvel, dyrebare Mand! som har næret min Fantasi, vakt min Følelse, dannet min Smag o. s. v.!" (se dette Værks første Afdeling, Side 220—224). I sine „Erindringer" (IV, 51) siger Oehlenschläger ogsaa som Olding: „Faa Andre have været mere indtaget af alle Baggesens glimrende og gode Egenskaber end jeg".

fortjente Laurbær, at Du ikke let kan lægge Mærke til det Vand, der skyller ned paa dem, kom det ogsaa fra Dig selv i Drømme. Sandelig! det er og bliver en evig Sandhed, at den, som sover, synder ikke, idetmindste sikkert ikke, naar han sover saa trygt som Du. Og hvorfor skulde Du ikke sove, kunde man sige, fra det Øieblik af Du havde opnaaet al den literarisk keiserlige Glorie og al det klokkerlige Velliv, en nordisk Digter kan ønske sig, — fra det Øieblik af, der var Intet mere for Dig tilbage at vaage for! Gud give, jeg havde gjort det Samme for længe siden med tiende Delen af det, dine Ungdomsarbeider indbragte Dig; jeg havde maaske vel ikke sovet mig til Lykken, men idetmindste sovet mig Ulykken fra, og det er allerede Noget værdt i en Tid, da man hænger sig hver Dag af Mangel paa noget Bedre." I et Brev til en af de fraværende Sønner fra samme Tid, hvori Forholdene i Kjøbenhavn skildres som „dels høist latterlige, dels meget bedrøvelige og i det Hele taget meget forkerte", siges der, at det var blevet Mode „at begaae Dumheder og Narrestreger, spille Fallit og hænge sig". Og i det føromtalte Rimbrev til den danske Gesandt i Paris Waltersdorff fra August 1818 hedder det:

„Fra den Tid af, fra Frederiksberg med Brag
Brandpile, Kugler og deslige Flyvebreve —
saavel af Oehlenschläger *) som Congreve —
nedbombarderte Byen og vor Smag,
især fra den Tid af, hin Adam der huserte,
lig Vindenes Monark i sin omblæste Hal,
belønt og kronet — for sit Fald,
slet ingen Arvesynd sig mere der generte **).

*) Hentyning til Oehlenschlägers Reisebreve.

**) De fire sidste Linier, som ikke findes i Baggesens „Danske Værker", ere her optagne efter Manuskriptet blandt Digterens Papirer paa det kongelige Bibliothek.

Min Wallersdorff! ja skulde De det troe:
i dette Fredriksberg, vor Konges Bo,
i denne Søndermark, vor Dronnings Skygge,
hvor Edens Nattergale sang saa trygge,
hvor lutter Uskyldsengle burde bygge —
i denne Have, Paradis saa lig,
hvor før den hele Verden fromt spadserte,
den samme Verden (nemlig den forkerte),
nu hænger eller skyder sig."

Man erindre sig endvidere C. Bredahls bittre Skildringer i „Dramatiske Scener", hvis første Del udkom Aaret efter, samt „Breve fra Danske og Norske, især i Tiden nærmest efter Adskillelsen" *), o. s. v. — Baggesens Brev til Oehlenschläger vedbliver: „Det er intet Under, at mine unyttige og forsaavidt dumme faderlige Kritiker af din høie Snorken ikke vakte Dig, da Du ikke engang vaagnede ved det forskrækkelige Fald af dit poetiske Frue-Spir og blev ved at snorke, da Du laa der, med Matrosen, ved Siden af Maanen". Prof. theol. Jens Møller havde i Slutningen af 1815 i en Anmeldelse af „Poetiske Epistler" af Baggesen i „Dansk Literatur-Tidende" kaldt Polemikerens Pennefeide „unyttig"; og Oehlenschläger havde i „En Reise" spydigt talt om „den Kritiker, der tager sig saa faderligt af min Opdragelse". Sammenstillingen med Matrosen refererer sig til Baggesens „Gamle Jobs Sang paa Holmen om, hvorledes han faldt om med Vor Frue-Kirke, sov hos Maanen i Rendestenen og, efter at have drømt en trøstelig Drøm, reiste sig og gik rask til sin Dont", der blev til i Marly efter Kjøbenhavns Bombardement 1807 og tryktes i „Prøver af nye Sange for danske Sømænd" Aaret efter **). — Brevet fortsætter: „Jeg maa tilstaae,

*) Udgivne af L. Daae, 1876.

**) Se dette Værks tredie Afdeling, Side 19 og femte Afdeling, Side 100, samt Oehlenschlägers „En Reise", I, 51.

at jeg først blev aldeles kjed af at ruske i Dig, før det faldt mig ind, at det var en blodig Synd at vække Dig — hvortil? til at se Kirkens, Skolens, Skolepogenes og din egen Elendighed! Meget sent tænkte jeg: Lad ham ligge der! Hvorfor forstyrre hans Ro. Han hviler saa sødt!" Det hedder saa med Railleri over Oehlenschlägers sidste tragiske Drama „Fostbrødrene" og dets gyselige Gravhule: „Men dine sidste Drømme — ei at tale mere om den utaalelig høie Snorken — forekomme mig, naar jeg skal sige Sandhed, saa fostbroderlig forfærdelige, at jeg umulig kan troe din Søvn længer ligesaa sød og rolig som dyb, og at jeg er bange for, disse stærke Drømme kunne gaae over til et Slags Raseri og gjøre en Ulykke paa Dig selv, inden Du vaagner op paa hin Side Hullet i Fostbroder-Hulen. Jeg elsker Dig endnu for høit, min gamle Kjæledægge! til ikke at ville forebygge dette, hvis det staaer i min Magt; og jeg har desuden endnu een klækkelig Grund til at gjøre mig al mulig Umage for at vække Dig. Det er mig nemlig utaaleligt, at Folk skal troe, at hin dumme Reise, som tillægges Dig uskyldig Sovende, virkelig er af min fordums Ven Digteren Adam Oehlenschläger. Det er mig uudstaaeligt, iblandt Andet for min egen Skyld, der i Grunden, med Hensyn paa den lærde Verden og Eftertiden, har den største Skam deraf, hvis det bliver en afgjort Sag for Begge, at en Skribent, hvis Spire jeg selv omplantede fra Udskudskrogen i Thalias Baggaard*) paa den frugtbareste Jordplet i Musernes

*) En Anmærkning hertil erklærer spydigt: „Ind i hendes Tempel kom Du aldrig som Skuespiller". Angaaende Oehlenschlägers mindre heldige Forsøg som Skuespiller paa det kongelige Theater under Baggesens Direktorat samt angaaende Baggesens Hyldest af den begyndende unge Digter henvises til dette Værks første Afdeling, Side 179—180 og 189—191.

danske Have, en Skribent, jeg har gjort mig saa megen Umage for at opelske, dyrke og bevare for Haven, og som jeg har værdiget, ikke blot skjemtende at recensere, men alvorligen at kriticere — er i sin modne Alder, da man burde se Frugterne af hans frodige Væxt og min Gartner-Omhu, under al Kritik. Var Du aldeles indslumret sødt og saligt uden Videre; var Du, som blot flau tragisk og komisk Farce-Fabrikant, efterhaanden bleven til det, Du er i mine Øine og allerede var, da jeg skrev min poetiske Ligprædiken over din Muse*); var dit hele poetisk-merkantilske Uvæsen**) fra den Tid, Du begyndte Skakkrehandelen med Gedebukkeskæg, Kanariefuglefjær og alskens Räuberkram***) blevet saa dødt og magtesløst, som det kunde og burde være, skulde jeg aldrig have fortrudt det. Men nu kommer en Galfrands og erindrer Enhver i Publikum, der kunde være tilbøielig til at slaae en Streg over alle dine Manddomsarbeider og glemme dem som blotte Barnestreger, om al den Utugt, Du i Søvne har begaaet, og som vi vare saa godt i Begreb med selv at bortsove. Hvad siger jeg? Erindrer os om dem og den! Nei, min gamle, gode Bro'erlille! bringer offentligt til Skue, saa utroligt som det synes, noget meget Værre. Jeg siger Dig, og Du kan forlade Dig paa,

*) Andet Oplag af Brevet tilføier her: „i Per Vrøvler". Angaaende „Per Vrøvler" med Polemiken mod, hvad Baggesen kalder „Gespenst af Oehlenschläger", kan efterses dette Værks sjette Afdeling, Side 133—168.

**) Peder Hjort, der kjendte ikke Lidet til Oehlenschlägers huslige Forhold, siger, at Digterens Kaar spillede en ikke ganske ringe Rolle, hvad hans Forfattervirksomhed angik (se „Kritiske Bidrag", literærhistorisk Afdeling, I. 127).

***) Hentydning til Idyllen „Ærlighed varer længst" med Gedebukken, Lystspillet „Kanariefuglen" og Syngespillet „Røverborgen" — ogsaa i „Correggio" og „Fostbrødrene" spiller „Räuberkram" forresten en Rolle.

at jeg veed, hvad jeg siger, naar jeg ta'er Bladet med saa megen Alvorlighed rent fra Munden, at Du vil blive fuldkommen af min Mening, hvis jeg kan faae Dig vaagen og formaae Dig til at læse, hvad denne nye Reiser der langt overgaaer den gamle, har skrevet (med din stjaalne Pen maaske) og ladet trykke under dit Navn. Tillad mig altsaa at gjøre Dig opmærksom paa dette Pseudoprodukt, der skader Dig mere, end alle Satirer nogensinde kunde skade Dig, hvis Du ikke fortjente dem.“ Da Baggesen ikke kan gjøre Oehlenschläger opmærksom derpaa, saalænge denne sover, vil han „med en fanget Svartalfs yderste Stjertspidse“ pirre ham i Næsen, for at faae ham lysvaagen. „Vaagner Du tilfulde“ — hedder det saa — „og begynder Du med lidt Anstrengelse af den Smule Skjønsomhed, Du kan have tilbage, at læse mit, Dig til Bedste, med umaadelig Kjedsomhed gjorte Udtog af Reiserens Kjøkkenskriveri*), er Du reddet — idetmindste fra den Daarekiste, jeg mest afskyer: Uforbedrelighedens“. Dette første Brev opholder sig specielt over et Sted i „den Snavs Reise“**) hvor Oehlenschläger haaner Baggesens Ven, Theaterdirektør Olsen, der havde været med at forkaste Lystspillet „Freias Alter“ 1816 — hvori han, blandt Andet, forargede sig over en drikfældig Person — og givet dets Forfatter et

*) I Oehlenschlägers „Ædereise“ som Baggesen kalder den, hedder det (II, 98): „Skulde Nogen misbillige, at der undertiden i disse Breve tales om Maden, saa betænke man, at enhver Reise er en Odyssee og enhver Odyssee et Ædedigt“ (i sit fjerde Brev til Oehlenschläger gjør Baggesen opmærksom paa, at han i „Labyrinten“ skjemtsom har erindret om, at Fjelding, Forfatteren af Tom Jones, etsteds i Spøg kalder Homers Odyssee et Ædedigt). — I „Det aandelige Frieri eller Jens Bidsk og Juliane Smidsk, et Skuespil,“ (se dette Værks sjette Afdeling, Side 172—173) lader Forfatteren „Adam“ kalde sig selv den „forspiste Mand“ (se „Adrastea“ for den 25nde Januar 1817). — Baggesens „Reisen til sit Hjem i Udtog“ udkom kortefter.

**) II, 98.

skrapt Tilsvar paa hans Protest i den Anledning*), med følgende Ord: „En fuld Olsen i Barselstuen**) er en ulige mere filosofisk, poetisk og for Menneskeheden interessant Person end en nüchtern ditto i Stadsestuen, der kun kjeder og ærgrer med sit dumme, indbildske Vaas".

Alt et Par Dage efter Udgivelsen af Baggesens første Brev til Oehlenschläger averteredes i Adresseavisen for den fjerde September: „Skal I ha'e en splinterny Gadevise om Jens og Ole, hvorledes den Første sørgeligst tager sig af Dage af Mangel paa noget Bedre***), og hvorledes den Anden, med en Makron i Munden†), jammerligen smeltede hen i Taarer; at synge efter den lystige Melodi: Midnattens Maane gik Skyen forbi" ††). Dette usle Produkt, hvori Oehlenschläger, Baggesen og Olsen figurere som Hr. Ædel, Jenseput og Ole, begynder:

„Hr. Ædel gik Skyen rolig forbi,
da Jenseput fnysende blinkte
og banded og tordned paa vildsomme Sti —
Ole ham venligen vinkte.
Men Ædel ler af de Narre."

---

*) Se dette Værks sjette Afdeling, Side 81—83.

**) „Barselstuen" af Holberg, Act IV, Scene 4.

***) Hentydning til ovenfor gjengivne Udtryk i Baggesens første Brev til Oehlenschläger.

†) Overskou erklærer, at Olsen „viste sig hoflig og urban mod Smaa som Store" og „sagde sin Mening paa en saa naturligt artig og godlidende Maade, at den, selv naar den maatte være Vedkommende ubehagelig, fik Udtrykket af Velvillie" (se „Den danske Skueplads, IV, 237, og „Af mit Liv og min Tid", Side 269).

††) Den i sin Tid saa yndede Romance af Baggesens Opera „Erik Eiegod", der begynder:

„Midnattens Maane gik Skyen forbi,
de Stjerner saa sittrende blinkte,
vestlige Smaalyn paa vildsomme Sti
Alf til sin Elskede vinkte.
Men Lyna svæver i Himlen."

Dagen derefter rykkede en Indsender i „Dagen" for den 5te September under Mærket S. M i Marken. Det var upaatvivlelig „een af vore vældigste Kæmper i Skjældsord" *) den trediveaarige Kjøbenhavner Cand. theol. og Dr. philos. Simon Meisling, Adjunkt ved Metropolitanskolen, der 1811 havde anmeldt „Correggio" i „Dansk Literatur-Tidende" **), og i hvis Hus Tilhængere af Oehlenschläger forsamlede sig***). Inseratet, „Raad til Brevskriveren", havde et Motto af Phædrus med lidt Forandring †):

„Novissime indignatus, dum vult validius
inflare sese, jacuit rupto corpore"

og lød:

„Spar dit Raab, afmægtige Svend! Din Mester han er dog!
Om Du end skreg som Stentor selv — han er dog din Mester!
Hvad Naturen ham gav, den herlige Digter i Norden:
dybt at skue i Livets Spil og Menneskets Idræt,
selv fra en svunden Old, med Kraft og Sandhed at skildre —
fikst Du aldrig, forfranskede Luftfantom i vort Norden!
Rangle med Eqvivoquer og Impromptuer for Damer,
stille Dig an som pærefuld af bare Begeistring,
skjøndt det er koldt i dit Indre og tomt — se, det er din Digtning!
Slaa Dig til Ro paa de Laurbær smaa, en føielig Tidsold
skjænkede Dig; men raab ei for hoit, at ikke de Døde,

---

*) G. Sverdrups Udtryk om Meisling 1811 i et Brev til F. C. Sibbern (se „Breve fra og til Sibbern", Side 11).

**) Se dette Værks tredie Afdeling, Side 119—120.

***) Se C. Hauchs „Minder fra min Barndom og Ungdom", Side 315; jfr. N. C. L. Abrahams: „Meddelelser af mit Liv", Side 72—74.

†) Fabularum Aesopiarum liber primus, fab. XXIV („rana rupta et bos"). Slutningslinierne.

Wieland, Voltaire, Horats skal atter opstige af Graven
og gjenfordre de Fjer, Du engang laante af disse.
At kokettere og smidske fad i snurrige Rimvers,
drive med Sproget Gjæk og spille med Ordene Fjerboldt —
det er ei Skjaldens Kald! For ham har Musernes Konge
sat et hoiere Maal. Hvis sligt Du aner, da stræb did!
Længst Han stunder derhen og alt mod Toppen sig nærmer,
hvem Du skjælder — i Afstand — paa. Dog skader Du ikke
Musernes Søn, den ægte Sangs Gjenføder i Norden,
som gaaer rolig ad Veien hen og ændser ei Raabet.
Men, naar dit Skrig — skjøndt Tiden vel snart vil tabe dets Gjenlyd —
minder os om den sælsomme Mand, der, ei skabt for det Store,
skrev Bagateller, der morede kun og leved en kort Stund,
men dog gridsk forfulgte den Kraft, Naturen ei gav ham —
da skal hin herlige Skjald hoit leve i Fremtidens Minde.
Stands da dit Raab, afmægtige Svend! Din Mester han er dog!
Om Du end skreg som Stentor selv — han er dog din Mester!"

Disse antikiserende Vers af **S. M.** — hvem Baggesen i sit syvende Brev fra Maanedens Slutning kalder **Stentor Miserabilis**, idet han tilføier, at Mærket kan betyde **Stymperen M**, et **Stakkels Menneske** — fulgtes et Par Dage efter af en halvsnes ulige slettere og aandløsere Alexandriner under Mærket **J. W.**, betitlede „Noureddins nyeste Daad", vistnok af J. Wilstrup, der ved Oehlenschlägers Hjemkomst i „Dagen" for den første Oktober 1817 havde ladet trykke en „Velkomst-Sang til Dannerskjalden Oehlenschläger", hvori det blandt Andet, med Hentydning til den samme Aars Sommer udkomne „Hroars Saga", hed:

„Ja, lad Ragnvald spotte kun —
ei han kuer Hrane!"

og i Slutningen af Januar 1819 skrev et Digt sammesteds „Til den lille Hyrdedrengs Forfatter“, hvori der tilsidst klages over, at „Nid afblader den fortjente Krands“. Johannes Wilstrup var en i Kjøbenhavn 1788 født Skræddersøn, der blev Sekondlieutenant og derefter Told- og Konsumtions-Underbetjent i Kjøbenhavn, hvor han døde 1856.

Den 10ende September averteredes i Adresseavisen Baggesens andet og tredie Brev til Oehlenschläger, begge med Motto fra Tyvehistorien i „Kallundborgs Krønike“. I det tredie Brev tiltales Oehlenschläger, blandt Andet: „Er Du maaske stødt derover, at jeg holdt op at kriticere Dig, uagtet Du blev ved at skrive Pokker et Øre af, som man siger. Har Du maaske anset som haanlig Ligegyldighed, at jeg ikke gjennemgik hverken dine Digtninger eller dit Freias Alter eller din Fisker eller din Hroars Saga eller dit Frederiksberg eller dine oversatte Eventyr eller din oversatte Sommernatsdrøm eller dine Fostbrødre, men blev staaende ved eller, retters sagt, gik min Vei fra Ludlamshulen. Er Du stødt derover, har Du Uret, thi det var Intet mindre end Ligegyldighed, der nødte mig til at holde op med den kritiske Gjennemgang. Det var plat Umulighed for mig, med mine, vel ikke korte, men heller ikke lange, forsaavidt temmelig proportionerte Ben, uden overordenlige Syvmilestøvler at vade igjennem.“ Der siges saa: „Du har Ret i at studse over min nærværende Trodsen af al Fare for at drukne mig ved at begynde paany, saa at sige hvor jeg slap, og (rigtignok med længere Støvler paa end sædvanlig) at traske igjennem for at redde Dig. Men Du vil studse mindre, naar jeg siger Dig, at jeg vilde springe min værste Fjende — jeg troer Fanden selv — til Hjælp, naar jeg saae ham i din Tilstand.“

Den 16de September optraadte Baggesens utrættelige

Modstander P. Vegner — A. E. Boye — i „Dagen“ med en Artikel imod ham, der „er saa gammel som Stridshelt og aandelig Soldat samt bekjendt som en Mand, der saa godt som Holbergs Jeppe har staaet sine ti Aar under Malicien*)“.

Dagen efter averteredes i Adresseavisen Baggesens fjerde og femte Brev. I det femte Brev fra „Vesterbro“, Oehlenschlägers Fødested, hedder det, blandt Andet, i Anledning af Oehlenschlägers Reisebeskrivelse: „Kan Du faae en eneste dansk Doktor eller Professor eller og blot en eneste dansk virkelig Literatus til at erklære offentlig paa Tryk, at den Bog er fortræffelig skrevet — saa vil jeg til Gjengjæld offentlig erklære, at Alt, hvad jeg har skrevet paa Dansk, er usselt og elendigt, under al Kritik. Jeg vil gaae endnu et Skridt videre. Kan Du faae blot tre ordenlig examinerte Studenter til offentlig at bevidne, at de have fundet den dit Navn værdig — saa vil jeg bede dit hele poetiske Parti reise sig en masse og bringe mig et Pereat udenfor mine Vinduer i Brolæggerstræde og, langtfra at beklage mig derover. staae op (laa jeg ogsaa i min sødeste Søvn) og takke dem derfor.“ Det var at male Fanden paa Væggen, et saadant Pereat blev — som vi skulle høre — virkelig senere bragt Baggesen. Tilsidst siges der i dette femte Brev: „Sandelig! taales det længer, og blot af mine yngste Medspillende i de skjønne Videnskabers hos os dog vel endnu ikke ganske opgivne Ævre — er mit Spil der for bestandig tilende. Det er virkelig mit fulde Alvor, Oehlenschläger! at jeg haaber at vække din indslumrede poetiske Samvittighed. Det er umuligt, synes mig, at Du ikke skulde se i det Speil, jeg holder for Dig, at, hvis denne Oehlen-

*) Se „Jeppe paa Bjerget“, Act I. Scene 6.

schläger er Kjød af dit Kjød og Ben af dine Ben, det i det Høieste er dit Lig, hvori der ikke er mindste Livsaande mer tilbage. Lad det altsaa i Stilhed begrave! Tilintetgjør det hele elendige Værk ved at brænde, hvad Du har tilbage af Oplaget, det maa være dit eller ikke! Med de allerede læste Exemplarer har det ingen Nød: hvo der har læst dem, læser dem vist ikke tiere. Lov mig det! Jeg besværger Dig ved alle de Digte, Du skrev, før Du kom paa Digterthronen og blev ør i Hovedet af den megen Kongerøgelse, tilintetgjør denne Reise og hvad der ligner den og staaer i Forbindelse med dens Galskab! Ikke sandt, Du lover mig det — og holder det! Hvilken Glæde paa Parnasset! Hvilken Fryd for alle Muser! Hvilken Høitid, hvilken Jubel i deres Tempel! Og hvilken Belønning for mig, der med saa megen Standhaftighed, under de bitterste og, hvad der er det Værste, kjedsommeligste Forfølgelser, i en Række af Aar har opoffret — idetmindste min Popularitet din Redning."

Dagen efter mødte C. Hauch anonymt i „Dagen" med „Ode til Jens Immanuel Baggesen", hvori alle de udhævede Steder vare hentede fra Baggesens „egne beundrede Værker". Den begyndte:

„Hvilket Bulder, jeg veed ikke hvad,
hvilket Studseraab
svæver nær, nær, nærmere?
Held mig og Verden Held!
Det er Baggesens Knurr,
det er Svøben af Jenses Kniv,
han, der, Sky-leiret i bevinget Vennelag,
svadsende Tiden bort,
havde henlagt hulthendundrende Harpe.

Men nu, Ryg-bepuklet af Visdom,
opstiger han paa Parnassets
paa det Takker-omtoppede Gudbjergs
Grue-rygtige Klippemur.

Olymp-Skjold-rustet,
med det ringstildækkede Kogger
Trudsel-blinker han nu
med bratfremtørnende Pande,
opidealiseret af Giftstænk."

C. Hauch traadte med denne parodiske „Ode" — som han vedkjendte sig i „Om første Del af Baggesens Breve til Oehlenschläger" *), der udkom næste Maaned — i sin elskede Mester og Lærer Oehlenschlägers Fodspor, hvis „Ode, skreven paa Toppen af St. Hans Hospital," der persiflerede Baggesens Ode paa Toppen af St. Bernhards Bjerget og lignende Opskruetheder, alt var forfattet i Aarhundredets Begyndelse og sagtens var blandt de satiriske Poesier, som forelæstes for Venner i Digterhjemmet**). Arsenalet, Hauch havde hentet Vaaben fra til sit Poem, var forresten ikke direkte Baggesens Værker, men Peder Hjorts „Tolv Paragrafer", hvoraf den tiende endte med en „Række af oplysende Exempler paa Baggesens Sprogsynder"***). Nogle af de af Hauch benyttede Baggesenske Steder: „Knurr", „Svøben af hans Kniv" og „Skyleiret i bevinget Vennelag" ere tidligere anførte i dette Værk i deres Sammenhæng i de i det Hele taget saa yp-

*) Side 35.
**) Se dette Værks anden Afdeling, Side 233, og „Fr. Schmidts Dagbøger", Side 120.
***) Se dette Værks sjette Afdeling, Side 70.

perlige Digte Rimbrevene „Fortsættelsen af da jeg da var lille" og „Min Gjenganger-Spøg eller den søde Kniv" i „Poetiske Epistler" 1814 samt „Ode til Sommerfuglene, Ludvig Heiberg helliget," i „Danfana" 1816*).

I Adresseavisen for næste Dag averteredes „En ny, lystig Vise om Gjengangeren Jens, som atter har viist sig paa Paskvillantveien i en giftig, taaget Skikkelse," af H. M. Hammeleff, der havde deponeret 1805, altsaa samme Aar som Oehlenschlägers „Poetiske Skrifter" udkom**). Man bringes til at tænke paa Repliken i Holbergs „Hexeri eller blind Allarm"***): „Det er forskrækkeligt i denne By med disse Viser. Det er spaaet, at Verden skal forgaae af Ild; men, vil det saa tage til, saa troer jeg, den vil forgaae af Viser."

Den 21nde averteredes sammesteds „Breve til Oehlenschläger af Ludvig Fischer", første Bog. Den 25aarige Forfatter, der forsøgte sig som Poet og (for at bruge hans egne Ord) vandrede langsomt paa Lægekunstens Bane, havde alt 1816 i „Dagen" og i „Goliathiaden" angrebet Baggesen og var til Gjengjæld blevet medtaget i „Per Vrøvler" og i „Asenutidens Abrakadabra"†). Han skrev disse Breve, som forherlige Oehlenschläger og stikke til Baggesen, under et Ferieophold i Rungsted, hvorhen den sværmeriske unge Mand forresten ikke blot havde medtaget Oehlenschlägers Reisebreve, der, efter hans Mening „styrke og fornøie det rene Hjerte og det sunde Hoved", men ogsaa Baggesens Rimbreve, der „more Alle, som har Smag for det Lette og Nette", ja endog efterlignes i et daarligt Rimbrev, hvormed den lille Bog ender. I Slut-

*) Se dette Værks tredie Afdeling, Side 257 og 276, samt femte Afdeling, Side 59.

**) Denne Vise findes ikke paa vore Bibliotheker og har heller ikke ad anden Vei kunnet skaffes.

***) Act II, Scene 1.

†) Se dette Værks sjette Afdeling, Side 194—195.

ningen af Oktober udkom „Anden Bog“ af disse Breve med et Motto af Fouqué, der — hvad selv Romantikeren Atterbom nødes at tilstaae*) — var paa Veien til at blive „en Ridderlighedens Lafontaine“. Fischer udgav ligeledes dansk og tydsk „Extrakt af Baggesens første Brev til Oehlenschläger“, der indeholdt „Extrakt af to Ark eller 111 Ærestitler, broderlige Udtryk og Kjæledægge-Navne“ — Baggesen havde jo i sin Epistel talt om sin „broderskabelige“ Tone mod Oehlenschläger og kaldt ham sin gamle „Kjæledægge“.

„Dagen“ for den 22nde September indeholdt en ny Artikel af P. Vegner, ligesom Hauchs Ode, en Retorsion, hvad alt Overskriften „Om Mad og Drik i Baggesens Skrifter“ viser. Oehlenschlägers Tilhængere førte, som man ser, Krigen ind i Fjendens Land.

I samme Nummer af Bladet fandtes under Titelen „Karakteristik af Baggesen“ følgende Linier af Begyndelsen til Fragmentet „Forfatterens Liv og Levnet af hans Fætter“, der indledede Baggesens „Ungdomsarbeider“ 1791**):

„Fætter Baggesen, med Fornavn Jens,
er født et Steds paa Jorden
i Norden
i en Slags Søflæk, om hvis Existens
Fru Famas Dulcian***) har ingen Tone.
Saasnart han kom til Lyset, blev han vranten:
han vrippede den Gang, han først blev svøbt;
han skreg forskrækkeligt, da han blev døbt,
og var fra den Tid af bestandig skranten.
Man har fortalt, at, efter Præstens Bud,
den onde Aand kom ikke rigtig ud,

*) Se „Minnen från Tyskland och Italien“, I. 64.
**) Se dette Værks første Afdeling, Side 80.
***) Dulcian, et Blæseinstrument.

men at en Stump, til Barnets store Plage,
af den Urenes Næse blev tilbage,
og den Omstændighed var Aarsag i
den megen Synd, paa Prent han siden øved.“

Dagen efter tog Baggesen tilorde „i nærværende Blad, hvori der gjøres saa mange Angreb paa min Tænke- og Skrivemaade af det i Skjul krybende Parti for den tause Fjende, hvis Sprogbærgen og Smagfordærven jeg aabenbar paa Literaturens fri Mark bekæmper“. Han erklærer: „Da der for een sig nævnende, sit Ord vedstaaende, i Literaturen Stemme havende, kyndig Skribent vel gives hundrede ukyndige, saavel til Gjenmæle som til Mæle aldeles uberettigede navnløse eller navnlyvende Smørere, kan jeg naturligvis umulig, hvis ogsaa det ikke var dybt under enhver Literators Værdighed, indlade mig paa Besvaren af den anonyme Vaas imod mig og min literariske Kamp i Aviser. Hvad **S. M.**, **J. W.** og pseudonyme Autorer til pseudonyme Epistler vrøvle i lumpne Vers og ussel Prosa paa blotte Dagsblade, agter jeg mig ligesaa uvedkommende som, hvad der skraales i Gadeviser. — — Med den dybeste Foragt afviser jeg alle Pseudonymers og Anonymers Kjendelser i Literatur-Sagen mellem mig og hvad jeg angriber, som blotte nye Beviser paa Modpartiets Sags overordenlige Slethed og for Resten aldeles intetbetydende. Kun for at vise Dagens Læsere, hvor vel de gjøre med Hensyn til Oplysning i Sagen, der handles om, i at overspringe alle slige literariske Niddingers Indsendte mod mig, vil jeg een Gang for alle fornedre mig til Gjendrivelse af det i sidste Onsdagsblad den 16de September af en P. Vegner underskrevne Stykkes aabenbare Usandheder.“ Erklæringen mod „Bagholdets tilsyneladende drabeligste Literatur-Nidding“ ender: „Jeg har den Tillid til det danske Publikum, som jeg appellerer til fra ethvert privat Parti,

at jeg hermed trygt kan slutte mit gjorte Regnskab for blotte Læsere af „Dagen". Den Kamp, jeg fører, er mod et misbrugt poetisk Navn, for en vigtig literarisk Sag og med vægtige æsthetiske Grunde." Denne Baggesenske Erklæring fremkaldte en Replik fra P. Vegner i „Dagen" for den 29nde September.

5.

Samme Dag, som Baggesens Erklæring stod i „Dagen“, averteredes i Adresseavisen „Breve til Oehlenschläger fra Baggesen, andet Oplag, med en Fortale til Fædrelandets studerende Ynglinger, indeholdende samtlige udkomne Breve eller Brevvexlingens første Del“. I dette Oplag, som havde et Motto af Horats*):

„Lusisti satis, edisti satis atque bibisti —
tempus abire tibi est!“

vare Brevene helligede „Evalds, Vessels, Oehlenschlägers salige poetiske Skygger“. Fortalen paa over halvandet Ark til disse Breve, hvoraf Baggesen lod endel Exemplarer gratis uddele paa Regensen**), begynder: „Det er fornemmelig med Hensyn paa Eder, mine unge akademiske Medborgere! til hvis hæderlige Klasse jeg, som selv endnu bestandig studerende, holder det for en Ære at kunne regne mig, og af Lyst til endnu at bidrage Noget, om ikke som Lærer, saa dog som ældre Lærling, til Eders Veiledning paa den Bane, I have valgt og vandre paa — at jeg i Trykken har udgivet følgende, til en i akademisk Betydning ustudert Lærer skrevne, Breve. Jeg har lidet

*) Epistolarum liber secundus, II, 214—215.

**) Se Poul Møllers Artikel i „Dagen“ for den 21nde Oktober.

eller intet Haab om deres tilsigtede Virkning paa hans, som det lader, forstenede Fantasilyst og Fornufthad; jeg frygter, at, hvis han ogsaa er istand til at indse Sandheden i mine Bemærkninger, han dog ikke vil agte derpaa, idetmindste ikke, før alle hans Beundrere sige det Samme som jeg her, hvilket — saa vist det ogsaa vil ske engang — endnu neppe saa snart er at formode; og endelig, lykkedes det mig endog at vinke ham tilbage paa den forladte Vei og omvende ham, saa at sige, til sit bedre Selv (alt Haab har jeg ikke opgivet), saa var dog dermed kun det Halve af min Hensigt opnaaet. Denne selvsamme, med al sin fordums Fantasi, Genialitet og hvad jeg ellers altid har beundret hos ham, mens han endnu besad det, smagløse Skribent og for lærd Kundskab blottede Smagslærer er mig ingenlunde magtpaaliggende, undtagen forsaavidt han, baade i det ene og det andet Hverv, har Indflydelse paa Eders aandelige Dannelse, Fædrenelandets ulige vigtigere Lærlinger! En opgaaende Digter er en Velsignelse for et Land; men en nedgaaende Digter er i og for sig selv ikke at ændse, undtagen i det Fald, at hans Nedgang fra en betydelig Høide, paa hvilken han var bleven literarisk Afgud, bliver Nedrenden og river den hele med Fantasi begavede Vrimmel, hans til blot Glimmer forvandlede Glands endnu bestandig blænder, med sig. Dette, mine ædle, haabefulde, endog for Eders Enthusiasmus som saadan i sig selv agtede og elskede unge Medborgere! er i fuldkomneste Grad her Tilfældet; og Eders eget Skjønne vil, efter rolig Overveielse af, hvad jeg i nærværende Blade lægger Eder paa Hjertet, indse det. For imidlertid at lette Eders ved min polemiske Optræden paany studsende, maaske tildels endog med Harme sig halv bortvendende Blikke den rigtige Anskuelse af følgende sidste Forsøg til kritisk Lystænden paa Parnasset — en Lystænden, der umulig gaaer an, med min-

dre den Alt i Røg indhyllende, udbrændte Fantasis Kulmile forstyrres — beder jeg Eder (hvis Noget, og nok saa Lidet, af hvad jeg har nedlagt paa Musernes Alter, nogensinde har været Eder kjært) om to hulde Velvilligheder. Den første er: med roligt, om ikke koldt, Overlæg at læse denne Eder, mine unge aandelige Frænder! især deleshed helligede Fortale — og den anden: ikke at dømme mig, før I har læst mit nærværende, om nogle faa Dage aldeles fuldendte, lille Værk til Ende". Baggesen erklærer, at „en Literatur uden Kritik er et opgivet Ævre", og siger: „Jeg fandt ved min sidste Hjemkomst til Fædrenelandet den herlige blomstrende Digterhave truet med denne Opgivelse". Han skildrer derpaa hvorledes „det fædrenelandske Parnas, der til Nød kan rumme syv klassiske, vrimlede af hundrede romantiske Poeter", idet han udbryder: „Da det blev antaget, at der til Kunsten Intet behøvedes uden Geni, og afgjort, at Geni bestod i en naturlig Fantasi, der var stærk nok til at faae Bugt med den naturlige Forstand — vilde hver Yngling med Mangel paa Anlæg til Videnskab være Kunstner; og, da Poesien var den eneste Kunst, hvortil man troede ingen Elementer behøvedes, og hvis Udøvelse ingen Prøve underkastedes, blev den naturligvis de til Andet Udygtiges Fag. Føier man nu hertil den i det lærde Skolevæsen for en stor Del nu brugelige Krestomatik, ifølge hvilken en Mængde unge Studerende (hvis det og ikke var sandt, hvad strengere, maaske lidt pedantiske Bedømmere paastaae, at de faae en Mundsmag af Allehaande, uden Hoved og Hjerte styrkende Næring af noget Heelt) upaatvivleligen overfladisk lære meget mer end nok for at opblæse deres Indbildning — betænker man Exemplet af en offentlig Lærer i Smagsvidenskaben, der, med alt sit virkelige fordums Digter-Værd, som Videnskabsmand hyppigen har aflagt Prøver paa den naiveste Uvidenhed og, hvor Leilighed gives, endnu den Dag i Dag

er, forraader, at de første Elementer i alt, hvadsomhelst, Videnskabeligt ere ham fuldkommen ubekjendte — overveier man endelig den simple Sandhed, at den, der aldrig saae Lyset, ikke savner, mens den, der engang saae det, aldrig glemmer det: hvad Under, at det hele, fra tydske Daarekister sig oprindelig skrivende, Parnas-Uvæsen vakte og opæggede en af Modestrømmen uhenreven fædrenelandsk, maaske mere filosofisk end poetisk Aand til kraftig Modstand! — — Min eneste, men naturligvis i en mod alle gamle Literaturlove og Kunstregler, under Anførsel af et ligesaa overordenlig frodigt som overordenlig udyrket Geni, rebellerende Digter-Ungdoms Øine aldeles utilgivelige Brøde var Forsøget til Kritikens Atterindførelse og Modsættelsen fra min Side mod Fantasiens Misbrug. Kampen for Lovenes Overholdelse og for Reglernes Iagttagen og Latterliggjørelsen af de genialske, Logiken, Grammatiken og ethvert videnskabeligt Kunstens Hegn nedrivende Bukkespring forvandlede den hele Hærs Splidagtighed til Enighed imod mig. Udsvævelserne fra deres Side blive drevne saa vidt, at Kritiken nødvendigen maatte blive Satire og Satiren, selv imod sin Villie, Persiflage, hvis den skulde virke Noget. Maadelig Trodsen af Fornuft og Forstand, Smag og Anstændighed lader sig kritisere; men umaadelig Fornærmen af al sund Sands og skrydende Kaadhed lader sig blot persiflere, hvis man vil fortsætte Kampen i det Ædles, Skjønnes og Anstændiges Tjeneste. Dette vilde jeg, og vilde det alvorligen, med Opoffren af alle Fordele, som en feig Fred tilbød mig, og med Taalen af Alt, hvad Krigen førte med sig; og det var naturligt, at jeg, trods mine Kritikers indrømte Grundighed, min Satires fuldkomne Upersonlighed og min Persiflages paafaldende Passelighed, da jeg aldrig anbragte den uden imod de allerbrutaleste Klappere, blev literarisk forhadt, ikke blot af alle den gamle Kunsts og det gamle

Sprogs Omkalfatrere, men selv af mange af mine ældre Kolleger. — — Jeg havde længe forudset min Skjebne og forudsagde den endog offentlig i det Øieblik, jeg begyndte en upartisk og ubestikkelig Kritik; men jeg fortvivlede dengang ikke om min Hensigts Opnaaelse*). — — Ufortrøden fortsatte jeg derfor mine, den egne timelige Velfærd aldeles nedrivende, Bestræbelser og førte Krigen imod de unge Literatur-Oprøreres dagligen voxende Magt uden stort tilsyneladende Held, men idetmindste paa min i Øine faldende egen Bekostning. Min Undsigelse af Parnas-Demagogen i en frimodig Erklæring imod den aldeles utvungne Misbrug af hans fortjente genialske Popularitet, min offentlige Anklage for den sunde Forstands og Følelses Domstol af hans Fortydsken af Sproget, Forhutlen af Grammatiken og Forkvaklen af Kunsten paa en Tid, da Alt, der fuskede i Literaturen, forgudede, og selv hvad der ikke fuskede, men ene saae hen paa, hvad han havde været, hyldede ham — opbragte ikke blot alle slette Penne, men sikkerlig og mange gode Gemytter imod mig. Istedenfor at svække Partiet for hin friere og friere og tilsidst flauere og flauere fantaserende danske T i e c k forstærkede jeg det selv ved der, hvor Ærefrygten for hans Muse fattedes, at opvække den hulde, ham maaske de bestandigste Tilhængere forskaffende Medlidenhed. Dersom min Hensigt med Kampen havde været at nedrive og tilintetgjøre ham som Hovedstadens Yndling i nogensomhelst

*) I Baggesens Krigsmanifest imod den herskende Aand i hans Blad „Lille-Søndag-Aften“ den 5te Marts 1814 hed det: „Vi vide, at vi med denne aandelige Krigserklæring udsætte os for maaske mer end satyriske og for Intet mindre end smagfulde Angreb. Lad møde, hvad der vil! For den himmelske Fane, hvortil vi have svoret, er det sødt at seire, selv paa vor Personligheds jordiske Ruiner. Thi seire ville vi tilsidst i denne Kamp, hvis og Trofæen først vil plantes paa vor Grav.“ (Se dette Værks fjerde Afdeling, Side 28.)

hjertelig Forstand, eller dersom min Kamp var gaaet ud paa at undergrave hans naturlige Magt og ikke blot paa at standse dens Misbrug til hans egen upaatvivlelige Fordel — havde min Fremgangsmaade, saaledes som den ligger offentlig for Dagen, været ligesaa vanvittig som nedrig. Allerede i mit tredivte Aar havde jeg Forstand nok til at indse de sikkre Følger af en saadan Adfærd, end sige i mit halvtredsindstyvende; og Nid har, saa længe jeg har levet, været mit Hjerte endnu mere fremmed end Vanvid mit Hoved. Hvo, der, efter at have kjendt min literariske Strid herhjemme fra Begyndelsen til Enden, kan tiltroe mig, som egenlig Drivefjeder, Had til den Digter og Misundelse af hans Hæder, hvem jeg, med Trodsen af den ham dengang miskjendende Tidsaand, anbefalte og udbasunede, og hvem jeg, saa længe han vedblev Kunst-Opgangen i sin Fantasis skjønne Morgenrøde, mer end nogen Anden hyldede som den nordiske poetiske Himmels opstigende Sol — den uvilkaarlig eller forsætlig Blinde har jeg Intet at sige. Hvo, der, uden just at tiltroe mig det af min Opførsel selv Modbeviste, mener, at jeg, under Fortsættelsen af den for Sagen selv og til den Revsedes egen sande Vinding (hvis han havde lagt min, som han selv har kaldt den, faderlige Kritik*) paa Hjerte) førte Kamp, er bleven strengere og bittrere, end jeg med Hensyn maaske til hans Tarv og sikkert med Hensyn paa min egen Fordel havde burdet — ham havde jeg for Meget at sige, hvis han ikke har læst hvad der i samme Tid, da jeg aabenbart og under mit Navn gik løs paa det literariske Uvæsen, blev hemmelig dikteret**) og af tildels navnløse,

*) I sine Reisebreve (I, 51) taler Oehlenschläger om „den Kritiker der tager sig saa faderligt af min Opdragelse“.

**) Den slaaende Lighed mellem Yttringer i A. E. Boyes første Epistel fra Hans Mikkelsen til Søndagsskriveren 1814 og et Brev fra Oehlenschläger til Fru Rahbek 1807 er paavist (se

tildels navnlyvende Leiepenne skrevet imod min Person. Summen heraf vilde blive, at min Forseelse fra denne Side, hvis jeg i Kampens Hede, omringt af den paa mig indstyrtende Mængde, ikke altid har kunnet afmaale mine afbødende Slag og stundom har saaret, hvor jeg blot vilde værge mig, forholder sig til Modpartiets Voldsomheder som Et til Tusinde. Den ene Omstændighed, at jeg aldrig har rørt ved Nogens egenlige Personlighed, det vil sige: menneskelige eller borgerlige private Livs Individualitet, henvendende mig alene mod sammes i Boglader eller paa Scenen offentlig falbudne Dukker og Marionetter, medens de næsten udelukkende have antastet hos mig, hvad Alvidenhed ene ser og formaaer at dømme — sætter mine Angreb og deres, endog i dette Forhold, udenfor al Sammenligning. En Tid lang var jeg i denne høist ulige Kamp idetmindste opmuntret af de Enkeltes Bifald, hvem Sagen, uden Kald eller Lyst til at blande sig deri, laa paa Hjertet; men ogsaa disse Faa gave tilsidst efter for Uvæsenets hemmelige Virkning, fuldkommen literarisk Ligegyldighed nemlig, og overlode dem aldeles til blot Hensyn paa mit private Interesse, fraraadende mig al videre Strid, hvis eneste Frugt vilde blive min egen Ødelæggelse. Det kostede mig ved Fortsættelsen af min nu, da intet Alvor mer blev ændset, ikke engang forstaaet, med bitter Skjemt og Latter førte Krig at opbringe selv de Gunstige og Velvillige imod mig, hvis Tilsmilen didindtil havde forsødet mig Kalken; men ogsaa dette Offer troede jeg at skylde den mig hellige Sag, der engang var

---

dette Værks fjerde Afdeling, Side 276—277), og lignende Oehlenschlägersk Inspiration fattes heller ikke ellers hos Baggesens Modstandere: et Par Ting i Peder Hjorts „Paragrafer om Baggesen" 1816 skyldtes jo saaledes Oehlenschläger (se dette Værks sjette Afdeling, Side 75).

blevet mit Fag, og som Lidelsen derfor gjorde mig kjærere. Uden at lade mig forvirre af de Klogeres tilsyneladende rigtige Raisonnement over et Anliggende, de vel bedømme med Upartiskhed, men og med Kulde, uden at lade mig ryste, hvis og røre, af de Ædleres sikkert velmente, men for mig altfor venskabelig partiske Raad — fornyer jeg Kampen indtil Enden, det vil sige: Slutningen af denne, formodenlig ikke længe varende, Brevskriven. Haaber jeg da endnu, vil man spørge, at udrette Noget, alene, mod en almindelig, paa den ene Side til Rasenhed spændt, paa den anden til fuldkommen Døsighed slappet Stemning? Haaber jeg, med Alt, hvad der digter — som det hedder — imod mig og med Intet af, hvad der tænker — som det kaldes — for mig, at virke det Allerringeste til en opgiven Sags Redning, hvis og min egen er mig ligegyldig? Nei! — — „Men hvorfor arbeide hen iveiret uden Haab om mindste Nytte? Hvorfor blive ved at stride med Fortvivlen om at vinde?" Hvorfor! Spørger alle den moralske Vandels, den sunde Fornufts og den sande Smags Forfægtere i synkende Epoker! Spørger alle, siden skattede, i Live forhaante, literariske Svømmere mod Strømmen! Spørger hver, til sin Tid overdøvede, af en følgende Slægt hørte, Røst, som raabte i Ørken! De ville alle svare med mig: Haab om at virke paa Mængden til den gode Sags Fremme begeistrede os i Førstningen til vort utaknemmelige Foretagende; Vished idetmindste at virke paa Enkelte styrkede os til ufortrøden Vedbliven, da dette Haab tabtes; den blotte Mulighed, var det og kun ved Virken paa en Eneste, at udrette Noget til Opretholden i den almindelige Synken blev tilsidst vor eneste Opmuntring. Der gaves Øieblikke, hvori selv denne forekom os en urimelig Drøm. Men i disse Øieblikke tilraabte os Menneskehedens Genius igjennem Historiens lange Talerør: Hvor talløse sammenstødende Aarsager bevirke til en Tid

det Sandes, det Godes og det Skjønnes Tilbagegang i hvilketsomhelst Fag saa vidt, at den bliver Slendrian og almindelig Mode, er det for en enkelt Seer umuligt i levende Live at standse samme; men en Moden overlevende Protest kan den skriftbegavede Seer nedlægge derimod, og denne bør han, naar hans Samvittighed siger ham, at han ikke ser med Nutidens, men med Fortidens og Fremtidens Øine, nedlægge, høit i alle tause Fornuftiges Navn erklærende sig mod Fantasternes Skraalen. Selv for Øieblikket vil denne frimodige Protest (hvis den og Intet udretter til Tingenes Gangs øiebliklige Forandring) neppe — naar den er ligesaa retfærdig som kjæk og ligesaa kjæk som retfærdig — blive uden Virkning. Ikke at tale om, at den idetmindste noget forstyrrer Literatur-Despotens fantastiske Tillidsslum og Drømmen deri om urokkeligt Herredom; ikke at tale om, at den dog noget ængstiger mangen blind og slavisk Tilhængers blot inddyssede, endnu ikke ganske døde æsthetiske Samvittighed; ikke at tale om, at den idetmindste lader Billedet af den flygtede Astræa tilbage og foreholder det af en sig i hendes Sted, hvis hun ikke tilbagekaldes, sikkert engang indfindende Nemesis*) — turde den dog i mangt et ungt, endnu af den romantiske Pest uanstukket Hoved og Hjerte nedlægge en Spire til Tvivlen om det herskende Partis Ufeilbarhed og vække Lysten til at gjøre Bekjendtskab med de klassiske Mønstre, Sværmen Intet kjender til og derfor uden videre Undersøgelse foragter. Jeg har nedlagt denne Protest mod det ny, hos os fra Daraussen — hvor jeg

---

*) Astræa, Retfærdighedens Gudinde, Datter af Zeus og Themis, den sidste af Guderne, der forlod Jorden. Nemesis, den straffende Retfærdigheds Gudinde, som især optræder mod dem, hvem Lykken har gjort hovmodige.

alt længe kjendte og bekæmpede det*) — indførte fantastiske poetiske Pavedom, mod dets dramatiske Hexeri og eventyrlige Overtro, mod den for alle Synder imod Logiken, Grammatiken og Metriken af recenserende Tezeler solgte Aflad, med et Ord: mod Forsøget i sidste Instans (thi de Blinde styres i deres Fremfærd, uvidende af hvem, men jeg saae længe Haanden) paa at gjøre Fædrelandsliteraturen, Modersmaalet og Dannisheden katholsk og saaledes paa den mest romantiske Maade af Verden smelte den nordiske Fornufts Is til Samflud med den sydlige Fantasistrøms indbrydende Smagsbarbari. Jeg havde begyndt den i de Kritiker, Satirer og Epigramer, der engang, tidlig eller sildig, naar Pesten har udraset, ville paaskjønnes af en upartisk Efterslægt som maaske de fortjenstligste blandt mine literariske Arbeider; og jeg har fuldendt den i det lille Værk, jeg hermed helliger Eder som mit allersidste Forsøg paa at vække de Seendes Harme og aabne de Forblindedes Øine.“ Fortalen ender saa: „Og nu, I unge Kunst- og Videnskabsdyrkere! I Fædrenelandets tilkommende Lærere, saa mange som I ere! Lader Eder ikke forstyrre af den blinde Partiaands vilde Larm, som jeg ikke blot forudser, men er belavet paa med den rene Samvittigheds og den opfyldte Pligts roligste Kulde. Ingenlunde Had til den literariske Despot, hvis Despotisme jeg angriber (mit Hjerte var fuldt af Kjærlighed til ham, medens han endnu var min Rival; og hans literariske Angreb paa min Smule Hæder herhjemme, medens jeg udenlands stræbte at udbrede hans, forhindrede ikke engang mit sildigere Venskab) — hans Synken fra den Høide,

*) I „Der Karfunkel-oder Klingklingel-Almanach, ein Taschenbuch für vollendete Romantiker und angehende Mystiker auf das Jahr der Gnade 1810,“ havde Baggesen f. Ex. spottet det nyere tydske poetiske Evangelium (se dette Værks tredie Afdeling, Side 195—198).

hvorpaa jeg, ikke blot umisundelig, men elskende, kun altfor enthusiastisk maaske, hyldede hans Fortrin, har naturligvis ikke kunnet indgyde mig nogen Had langtfra lignende Følelse — intetsomhelst personligt Hensyn, der for længe siden i min Ensomhed og meget langt fra hans spillende private Liv var blevet mig umuligt, Intet uden Kjærlighed til Videnskab og Kunst, til deres Flor i mit Fædreneland, til et Sprog, jeg med ufortrøden Flid har dyrket, til den danske Poesi selv og sammes, ved hans udelukkende Hersken, i Forglemmelse bragte Mestere har drevet mig til dette sidste Skridt paa den utaknemmelige Bane, jeg med egoistiske Hensyn paa mig selv og hadefuldt Hjerte til ham aldrig vilde have betraadt, end sige fuldendt paa den Maade, som Slutningen af nærværende Arbeide vil vise Eder. Lader Eder ikke forstyrre af den satte, magelige Ligegyldigheds viisladende Beklagen, at jeg spilder mit Vid og min Tid og min Flid i en unyttig Kamp, medens jeg langt bedre vilde kunne virke til Literaturens Tarv ved at fuldende en begyndt Reise af mig selv og tilfredsstille Nysgjerrigheden efter at vide, hvordan det tilsidst gik Thora*) — som om et Par literariske Produkter mer eller mindre kunde raade Bod paa den almindelige Synken, og som om jeg ikke for længe siden havde digtet mer end nok for under det herskende System tilgavns at glemmes. Mine fredelige Offere paa Musernes Alter kunne henlægges efter min Død — for den blotte Nutid har jeg desuden Intet digtet — men kæmpe for dette Alter, for Templets Hævd og Kunstens Helligholdelse deri kan jeg kun, imens jeg lever, thi her gjælder det med sin Tjenstvillighed ikke at komme for silde.

*) Naturligvis tales her om „Labyrinten“ og „Thora fra Havsgaard“ (se dette Værks første Afdeling, Side 57—58, 83—86, og anden Afdeling, Side 329—330, samt fjerde Afdeling, Side 71—73, og sjette Afdeling Side 55).

Lader Eder endelig ikke forstyrre af den tilsyneladende Upasselighed, som baade de Partiske og Ligegyldige (hvilke Sidste jeg, imellem os sagt, endnu mindre lider) neppe ville undlade at paapege, at jeg nemlig har valgt et, som de sige, baade af det ene og det andet Parti erkjendt usselt Arbeide, hvis Authentiskhed jeg endog selv paatvivler — en mod Fornuften og Smagen anlagt Fæstning, der falder af sig selv, til Gjenstand for mit sidste Angreb. Sandelig! var det mig blot om dettes Nedrivelse at gjøre, vilde Opbydelsen af Alt, hvad Naturen skjænkte mig, og min Flid dyrkede, i høieste Grad være latterlig. Jeg veed maaske saa godt som nogen Anden, at „En Reise, fortalt i Breve til mit Hjem," aldrig kommer til i Tidens Længde at spille nogen anden Rolle i Literaturen end Reisers Ildebrandshistorie, og at den Første endog maaske vilde være glemt, naar den Sidste (som endnu originalere gal og galere original) endnu mindedes, hvis jeg selv ikke opfriskede dens Erindring; men det er heller intet Angreb paa dette usle Værk, mine Breve til Oehlenschläger og de ledsagende Aforismer*) foretage, men en Klargjøren af, hvad dets Usselhed forudsætter, en Tydeliggjøren af den Foragt, hvormed Despotismen, jeg egenlig angriber, selv i sin Afmagt, behandler sine Slaver, og en Opfordring til Afkastelse af et Aag, der er smedet af blot Uvidenhed, paalagt af blot Partiskhed og baaret af Svaghed eller Blindhed. Læser, I, hvis unge Hjerner en uforfalsket naturlig Tænkelyst endnu beskytter mod fantastisk Drømmen, hvis unge Hjerter Uskyldighedens Genius endnu bevogter, hvis Sjæle brænde for det Ædle, det Sande og det Skjønne, min sidste literariske Protest mod det Uædle, det Falske og det Hæslige i dets fuldstændigste literariske

---

*) Baggesens „Reisen til sit Hjem i Udtog eller Reisersk Adfærd og Tale i hundrede Aforismer etc. og een" udkom kortefter.

Aabenbaring! Læser den med Eftertanke, læser den til Enden og dømmer!“ Efter Fortalen følger et Aftryk af Oehlenschlägers, mod Baggesen, mildest talt, ikke hensynsfulde, Digt „Korsør“ i „Langelands Reise i Sommeren 1804“, der tryktes Aaret efter i „Poetiske Skrifter“ *) og — som en Modsætning hertil, illustrerende Baggesens nysanførte Yttring, at Oehlenschlägers Angreb paa Korsørianerens Hæder herhjemme, medens denne udenlands stræbte at udbrede hans, ikke engang forhindrede dennes sildigere Venskab — en Gjengivelse af Versene til Bragur i „Knud Vidfadmes Svanesang, digtet i hans Skibbrud 1807,“ der tryktes, samtidigt med den Baggesenske Feides Begyndelse, i „Lille Søndag-Aften“ den 5te Marts 1814 **):

„De tvende store Lys er tændt,
som hvert et Skin fordunkle;
paa dit udstrakte Firmament
i fulde Glands de funkle.

Din Evald gjennem Sølverskyer
med Brudetrin fremiler
og lysmildt, indtil Dagen gryer,
som Nattens Maane smiler.

Din Oehlenschläger stiger op
med Brudgomsskridt og Bue,
og Dalens Skjød og Klippens Top
er tændt af Solens Lue.

Rundtom, naar Begge skjule sig,
talløse Smaalys tindre.

*) Se dette Værks anden Afdeling, Side 133.
**) Se dette Værks tredie Afdeling, Side 24—28, og fjerde Afdeling, Side 71.

Hvor er en Plads endnu for mig,
endogsaa blandt de mindre?“

Det er tydeligt, at Kampens Ende nærmer sig. Den for Digterkongen begeistrede Ungdom betragtede naturligvis hans Modstander som en Kongemorder; og man kommer virkelig uvilkaarlig nu, ved Feidens Slutning, til at tænke paa Shakespeares „Macbeth“, hvor Helten udbryder:

„Yet I wil try the last! — — — — —“*)

Ligesom Macbeth umiddelbart før Afgjørelsens Øieblik kaster et Blik paa Situationen og udbryder:

„— — — — — — My way of life
is fall'n into the sear, the yellow leaf;
and that which should accompany old age,
as honour, love, obedience, troops of friends,
I must not look to have, but in their stead
curses. — — — — — — — —“**)

saaledes opgjør ogsaa Baggesen Status, før han gjør sit „allersidste Forsøg“. Han gaaer tilbage til det Baggesen-Oehlenschlägerske Forholds ældre Dage og hævder, at han tidlig fremtrak Oehlenschläger, at han, med Trodsen

---

*) Jeg vover det Sidste!

**) Min Livsvaar ligger alt begraven blandt
de tørre, gule Løv: og det, som skulde
ledsage mine gamle Dage: Hæder
og Kjærlighed og Lydighed og Venner,
der flokkes om mig — det er ei for mig!
I dettes Sted Forbandelser! — — —

af den vor unge Romantiker i Begyndelsen miskjendende Tidsaand, anbefalede denne, at hans Hjerte var fuldt af Kjærlighed til Oehlenschläger, medens denne endnu var hans Rival, at Oehlenschlägers literariske Angreb paa ham i hans Fraværelse ikke engang forhindrede det sildigere Venskab, at han, saalænge Oehlenschläger vedblev Kunst-Opgangen, mer end nogen Anden hyldede ham. Disse Paastande savne ikke ganske Berettigelse. Alt ved sin Bortreise fra Danmark testamenterede Baggesen jo „Manden med de skjulte Talenter“ sin danske Lyre; og det bagefter Fortalen gjenoptrykte Vers om Oehlenschläger er unegtelig et slaaende Exempel paa, hvor varmt „Aladdin„ hyldedes af „Noureddin“ 1807, ja 1814. Peder Hjort erklærer jo ogsaa i „Tolv Paragrafer“ 1816: „Ingen har endnu i Danmark rost Oehlenschläger saaledes som Baggesen“; og A. E. Boye siger det Samme i Slutningen af sin lille Bog „Om Ludlams Hule“ 1816*). Og dog havde Oehlenschläger alt 1802 i „Sankt Hansaften-Spil“ railleret med Baggesen samt 1805 i Digtet „Korsør“ i „Poetiske Skrifter“ ingenlunde taget blødt paa ham, for ikke at tale om de utrykte skarpe satiriske Poesier mod den tidligere „Velynder“ og „Ven“**). Polemikeren skildrer endvidere Situationen ved sin sidste Hjemkomst til Fædrelandet. Fremstillingen af det danske Parnas med de „hundrede romantiske Poeter“ er i det Væsenlige træffende. Peder Hjort erklærer 1817 ogsaa for dette Punkts Vedkommende,

---

*) Se dette Værks sjette Afdeling, Side 5—6.

**) Foruden i den alt tidligere anførte Yttring af „Sankt Hansaften-Spil“ (se dette Værks anden Afdeling, Side 46), hentydes der ogsaa til Baggesen med Udtrykket: „O, tro mig Fremtid!“ (i „Idyl“), som forekommer i „Hellebæks Harpe“, saphisk Ode til Grev Schimmelmann (i Baggesens „Samtlige Værker“, første Bind, 1801). Se endvidere dette Værks anden Afdeling, Side 133 og 228—234, jfr. første Afdeling, Side 220.

at „Baggesen vistnok har Ret“, ligesom Yttringer af Poul Møller og Kamma Rahbek 1817 gaae i samme Retning*). Poul Møller havde et Par Aar iforveien — som tidligere fortalt**) — endt et Digt til Nikolai Søtoft:

„— Som fra Fingals sorgomsuste Halle,
fra Fredriks Ø skal hundred Harper gjalde!“

En Ven, som Poul Møller kortefter mødte, sagde, at han var vendt tilbage fra en Spadseretour paa Strandveien, fordi Ingen kunde nære sig for den ulidelige Støi af de hundrede gjaldende Harper***) — og Poul Møller blev ogsaa snart led ved den slette Poesi, der tyldede ud af alle Studenter, for at bruge hans egne Ord fra 1817. Hoffmanns „Elixire des Teufels“ o. s. v. slugtes med Begjærlighed af de unge danske Romantikere, af hvilke selv de Bedre, som C. Hauch, N. Søtoft og J. M. Thiele, haardt kunde behøve et alvorligt Korrektiv. Thiele og Aandsbeslægtede vare kun altfor tilbøielige til at forfølge „de mange underlige Spor af den natlige Side i Naturen“ †) og lignende Lygtemænd. Der var i dette Aarhundredes Begyndelse overhovedet Anledning til at karakterisere ikke ganske Faa, som N. F. S. Grundtvig karakteriserede Vennen Povel Dons (født 1783, død 1843) i det fortræffelige Gravdigt††):

„Gjennemrystet, gjennemsuset,
gjennemluet, overspændt,
svimled han som en Beruset,
blussed som en Selvantændt.

*) Se dette Værks sjette Afdeling, Side 189—190.

**) Se sammesteds, Side 118.

***) Se „Poul Møllers Levnet“ ved F. C. Olsen i Digterens „Efterladte Skrifter“, VI.

†) Se J. M. Thiele: „Af mit Livs Aarbøger“, Side 113.

††) Se dette Værks sjette Afdeling, Side 98—99.

— — —

Vovehals med Flyvebælte
kun af Vox, som Luer smelte —
Ikaros med Øine blaa!"

Baggesen gjør med ikke mindre Føie gjældende, at Kritiken dengang, under Rahbeks og Jens Møllers Auspicier, var et opgivet Ævre, i hvilken Henseende han ligeledes er i Overensstemmelse med Peder Hjort, hvis Mening deltes af C. Molbech*) — vi lade paa alle Punkter, saavidt muligt, Baggesens Modstandere aflægge Vidnesbyrd for ham. Baggesen gaaer derpaa over til at skildre sin polemiske Optræden. Han føler at han ikke blot er en poetisk, men ogsaa en filosofisk Aand, og forsøger at restaurere Kritiken og modsætte sig Fantasiens Misbrug, idet han haaber at virke paa Mængden, om end hans paabegyndte Kamp er en utilgivelig Brøde i den rebellerende Digter-Ungdoms Øine. Udsvævelserne fra Modpartiets Side drives saa vidt, at Kritiken bliver Satire og Satiren Persiflage. Naar Baggesen her taler om sine Kritikers „Grundighed", kan han forresten kun gives Medhold for enkeltes Vedkommende, f. Ex. den store over „Axel og Valborg", hvormed første Afdeling af Feiden endte**); og, naar han hævder sin Satires „fuldkomne Upersonlighed" vidner „Pindsvinet"***), der ovenikjøbet blev til strax i Feidens Begyndelse — for ikke at tale om Andet — aabenbart imod ham. Det er dog ikke uden Berettigelse, at han anfører Modpartiets Voldsomheder som Undskyldning, hvis han er bleven strengere og bittrere, end han burde. Han erklærer, at han førte Kampen uden stort

*) Se dette Værks femte Afdeling, Side 292—293.
**) Se dette Værks fjerde Afdeling, Side 206—219
***) Se sammesteds, Side 29 o. s. v.

tilsyneladende Held, om han end havde Vished om idetmindste at virke paa Enkelte. Han blev efterhaanden literarisk forhadt, endog af „mange ældre Kolleger“ — hvorledes tog f. Ex. Pram ikke paa Veie imod ham*) —; han opbragte „sikkerlig og mange gode Gemytter“, ja „selv de Velvillige“ imod sig — det var jo f. Ex. Tilfældet med Thiele**) — ogsaa de „Faa“, hvem Sagen laa paa Hjerte. svigtede ham endelig; han forstærkede kun Oehlenschlägers Parti. Tilsidst maa han lade sig nøie med „den blotte Mulighed, var det og kun ved Virken paa en Eneste, at udrette Noget“. Han kan sige som Macbeth:

„They have tied me to a stake, I cannot fly,
but, bear-like, I must fight the course! — —***)

Han vil imidlertid ikke

„— kiss the ground before young Malcolm's feet“ †)

men fornyer Kampen „indtil Enden“ med Raabet:

„Ring the alarum-bell! Blow, wind! Come, wrack!
At least we'll die with harness on our back!
—
I'll fight, till from my bones my flesh be hack'd!“ ††)

---

*) Se dette Værks femte Afdeling, Side 4 o. s. v.

**) Se dette Værks sjette Afdeling, Side 341.

***) Nu staaer jeg bunden som en Bjørn til Pælen;
jeg kan ei flye, men maa staae Dysten ud!

†) — — — — — — — kysse Støvet
for Drengen Malcolms Fod!

††) Stormklokke, klemt! Blæs, Vind! Kom, Dødens Bulder!
Vi vil dog døe med Brynien om Skulder!
—
— — — — — Jeg vil fægte, til
mit Kjød er hakket mig fra Benene!

(Verslinierne af „Macbeth“ ere gjengivne paa Dansk efter Lembckes Oversættelse.)

Ligesom Macbeth i den endelige Kamp overfor Macduff, har Baggesen tabt Haabet om „at udrette Noget — alene — mod en almindelig, paa den ene Side til Rasenhed spændt, paa den anden til fuldkommen Døsighed slappet Stemning“. Men han stiller sig, idet han af „Kjærlighed til Videnskab og Kunst“ opbyder „Alt, hvad der staaer i hans aandelige Magt, Alt, hvad Naturen skjenkte ham, og hans Flid dyrkede,“ paa samme Standpunkt som Grundtvig, der Aaret iforveien udbrød*): „Naar jeg, halv mismodig, spurgte: For hvem skriver Du? da klang det for mit Øre, hvad der toner saa høitidelig fra Herders Læbe: Schreibe für die Todten, für die, die Du in der Vorwelt lieb hast, denn sie kommen zurück als Nachwelt!“ Baggesen mener dog, at selv for Øieblikket vil hans Protest neppe blive ganske uden Virkning; ja han har endog ikke opgivet alt Haab om at paavirke selve Oehlenschläger ved at appellere „a male informato papa ad melius informandum“. Ligeoverfor dem, der — som Jens Møller**) — mente, at han bedre vilde kunne virke til Literaturens Tarv ved positive Frembringelser, gjør han gjældende, at et Par literære Arbeider ikke kan raade Bod paa Ulykken, og at han desuden har digtet mer end nok, „for under det herskende System at glemmes“; hans fredelige Offre paa Musernes Alter kunne desuden komme frem efter hans Død, men kæmpe for deres Alter kan han kun, mens han lever. Ligesom Grundtvig 1815 appellerer fra den ældre Slægt til den yngre***), saaledes henvender Baggesen sig i sin sidste Kamp til sine unge akademiske Medborgere — hvem han endog agter og elsker for deres „Enthusiasme som saadan i sig selv“ —, idet han med

---

*) Se dette Værks sjette Afdeling, Side 350.
**) Se dette Værks femte Afdeling, Side 100.
***) Se sammesteds, Side 160.

Føie gjør gjældende, at han selv er „endnu bestandig studerende" i Modsætning til Oehlenschläger, der ikke blot tillægges Mangel paa lærd Kundskab, men ogsaa „Fornufthad" — Peder Hjort taler samme Aar*) om Oehlenschlägers „Ringeagt for Filosofien", og Yttringer af J. L. Heiberg i samme Retning ere nylig gjengivne. Fortydsken af Sproget, som Baggesen ogsaa bebreider Oehlenschläger, holder Polemikeren sig forresten heller ikke fri for, endog i selve Fortalen, hvor der, blandt Andet, findes en Germanisme som „ængstiger", hvorfor han under ingen Omstændigheder saa heftigt skulde have talt om Strikken i hængt Mands Hus. I Feidens første Afdeling var det specielt „Hugo von Rheinberg" og „Røverborgen", det gik ud over; i dens andens Afdeling maatte fornemlig „Ludlams Hule" holde for; naar Polemikeren nu benytter Reisebrevene som Substrat for sit endelige Angreb, gjør han det, fordi han i „dette usle Værk" ser en iøinefaldende Aabenbaring af „den Foragt, hvormed Despotismen, selv i sin Afmagt, behandler sine Slaver", ved at byde dem Sligt, og fordi han haaber, at den ufordærvede Ungdom maa kunne bringes til at afkaste et Aag, hvis Uværdighed er saa eklatant.

Der har været god Grund til at dvæle saa længe ved denne Fortale, Polemikerens endelige Manifest, hvori han fra sit Standpunkt giver et Overblik over Feiden og dens Slutningssituation, der, trods al Ensidighed og Overdrivelse, ingenlunde savner Sandhed og yder ikke ganske liden Interesse og Belæring — tilmed da denne Fortale blev Udgangspunkt for Tylvtens Fremrykken som en Birnam-Skov (for at bruge Baggesens eget Billede), hvis Grønhed Baggesen vel kunde spotte, men ikke faae Bugt med.

---

*) Se dette Værks sjette Afdeling, Side 161.

Dette „første Hefte“ af Brevene, der indeholdt de hidtil udkomne fem første, havde som Motto Slutningsordene af Oehlenschlägers „Svar til Baggesen paa hans Brev: Noureddin til Aladdin“ fra 1807, der, neppe uden Relation til Baggesen, løde:

„Forfængeligheds Hyklermaske, Plathed og
den hule Prosa, der, lig Alliken, sin Krop
med falske Fjædre smykker, vil med Strenghed vi
afklæde djærvt og vise Folket i sin Ynk
og i sin hele latterlige Nøgenhed“.

Nedenunder stod:

„Det ske!“

6.

I „Dagen" for den 25nde September, altsaa et Par Dage efter Baggesens Henvendelse til Fædrelandets studerende Ynglinge, fandtes et indsendt anonymt Epigram paa fire Linier af den kun en Snes Aar gamle A. P. Ljunge*), der 1818 tog dansk-juridisk Examen — den senere Udgiver af „Kjøbenhavns-Posten" — med Overskrift: „Til Kjøbenhavn, i Anledning af dens tvende principaleste Skjønaanders nyeste Misfostre". Den unge Epigramatist stillede sig uafhængigt af begge Parter og mente: „Iliacos intra muros peccatur et extra" **), idet han erklærede, at den ene har reist det Navn bort, den anden brevskriver sig fra. Dette Epigram besvaredes af Baggesen i „Dagen" for den 28nde September med følgende Linier:

„Et Navn, som i en Tid saa kort
Theaterpøblens **O** og **A**
har kunnet ganske reise bort,
jeg gjerne mig brevskriver fra.
En Dannemand ei føler Savn
ved Tab af, hvad der kun var Navn!"

Herpaa svarede Epigramatisten et Par Dage efter med et Par Verslinier, der igjen fremkaldte en Replik af Baggesen.

*) Efter Meddelelse af A. P. Ljunge.
**) Horatii epistolarum liber I, 2. v. 16.

Den 29nde September averteredes i Adresseavisen Baggesens sjette og syvende Brev til Oehlenschläger. I det sjette findes et Par fingerede Svar, det ene fra Bredgaden, det andet fra Frederiksberg — altsaa fra Oehlenschlägers seneste og tidligste Hjemsted —, af hvilke Svar „det første bærer mere Præg af Læreren i Smagsvidenskaben, det sidste mere af Kunstneren i Smagen selv. det første synes at komme fra en alvorlig, det andet fra en komisk Oehlenschläger"; et tredie findes i syvende Brev — Satyrspillet bliver vildere og vildere.

Dagen efter averteredes i Adresseavisen „Første Brev til Baggesen i Anledning af hans Breve til Oehlenschläger" af H. M. Hammeleff, Forfatteren af den en halv Snes Dage tidligere udkomne „Vise om Gjengangeren Jens". I dette Smøreri, der, ligesom Visen, ret betegnende var at faae paa en Bagsal i Farvergaden, siges der, at „Oehlenschläger og Ingemann ere de to Eneste, som endnu stride for den danske Digtekunsts Hæder", medens „det fule Spøgelse Jens Baggesen, som vandrer om paa det danske Parnas og med sit hæse Ravneskrig af og til erindrer os om, at der engang gaves en Digter Jens Baggesen, som blev opædt af sin egen Gift," blandt Andet, med Hentydning til Slutningsscenen i Holbergs Komedie „Det lykkelige Skibbrud", tiltales paa følgende Maade: »Ligervis som den gode Magister Rosiflengius ingen Medynk fandt, da man iførte ham den spanske Kappe, saaledes vil Eders Velbaarenhed ei heller finde Medynk, naar I engang (o, gid snart!) iføres den literære spanske Kappe og føres omkring i Procession af Stadens samtlige Visekjællinger til Advarsel for alle Ligesindede"*).

---

*) I sine efterladte Optegnelser om „Danske, især kjøbenhavnske Tilstande og Stemninger ved og efter Overgangen til det nittende Aarhundrede" (i „Historisk Tidsskrift", fjerde Række, IV, 361) siger Werlauff: „I min Barndom saaes hyppigen Nogle gaae i

I „Dagen“ for den anden Oktober, altsaa først efter en Maaneds Forløb, rykkede endelig en Indsender frem for at yde Baggesen en Haandsrækning i hans Enekamp med „Et Spørgsmaal, ved hvis Besvarelse man haaber at faae noget Gavn af dem. hvis Tid ene og alene synes at være anvendt paa at nedværdige virkelig fortjente Mænd“. Spørgsmaalet lød: „Uden at ville tage Justitsraad Baggesens Parti eller ivre mod Professor Oehlenschläger, da Forstnævnte, som en af vore første Skribentere, er en Mand af altfor mange Kundskaber til ikke at kunne forsvare sig mod dem, der blot ere hans Fjender for at faae Leilighed til at lægge deres indbildte Talenter for Dagen, og den Sidstes Tilhængere maaske ere saa mange, at man forgjæves vilde søge at bringe dem alle til Overbevisning — saa vover Indsenderen blot at spørge: Hvilken Mand der er størst, enten han, som uden Andres Hjælp kan og tør forsvare sig mod Flere, eller den, som synes blot at kunne bestaae ved at antage og lade sig nøie med hvilkensomhelst Sukkurs, der tilbyder sig mod enkelt Angreb?“ Indsenderen bemærker endvidere, ikke ganske uden Føie, „at Oehlenschlägers Forsvarere just ikke har synderlig stor Ære af deres Smag, da de synes at bedømme alle hans Arbeider efter den Maalestok: Manden har gjort sig berømt ved nogle Arbeider, hvorfor da ikke og ved alle de øvrige?“

Dagen efter averteredes i Adresseavisen „Reisen til

---

den saakaldte spanske Kappe, et Slags rodmalet Tønde med Jernbeslag, som blev baaret af Delinkventen, undertiden endog med en Kobberhat paa Hovedet; bag denne spanske Kappe var befæstet en Seddel, paa hvilken i Korthed var angivet Forbrydelsen, der havde medført Straffen“. Jfr. Werlauff's „Historiske Antegnelser om Holbergs atten første Lystspil“, 1858, Side 111—112.

sit Hjem i Udtog eller Reisersk Adfærd og Tale i hundrede Aforismer etc. og een, uddragne af Ædedigtet i to Dele. Haandudgave med Anmærkninger til Lettelse for Kjøbere og Læsere i disse dyre Tider, som Grundtext til den for Tiden staaende Brevvexling imellem den virkelige Baggesen og den (som man endnu bestandig haaber) fingerte Oehlenschläger. Af Brevvexlingens Forfatter.“ Et Sted i Oehlenschlägers Reisebreve er benyttet til følgende Motto: „Ethvert Menneske med Følelse og Fantasi maa more sig over disse Aforismer, hvis Platheder og Væv vilde blot være interessant og ikke komisk, hvis det ikke var forbunden med Arrogans, Selvtillid og fuldkommen Uvidenhed om sin egen Usselhed“.

Samme Dag stod i „Dagen“ fire anonyme Linier „Til Adam Oehlenschläger“, som, med Hentydning til L. Fischers ovenomtalte Breve, hvori der taltes om, at Evalds Mindestøtte paa hans Høi i Rungsted var kuldkastet, lød:

„Har Evald selv ei efter Døden Fred,
Du bør vel ei i Livets Timer klage,
at Ondskab vil forbittre dine Dage
og gjerne styrte Dig i Glemsel ned“.

I en Anmærkning hertil sagdes der: „Indsenderen tør vel ved denne Leilighed yttre det Ønske til Hr. Fischer, at han vil fremture paa den gode Bane, han nu har begyndt at vandre, og ikke misbruge den Humor og Vittighed, som er bleven ham tildel, mod en Person, der dog nok er uforbederlig. Gid Peter Vegner og Oehlenschlägers andre værdige Forsvarere vilde følge Oehlenschlägers Exempel og ikke tale et Ord, hvor enhver Tale er høist unødvendig. Man bør dog vel ogsaa have den Agtelse for Publikum og formode, at det med egne Øine kan se den Grav, den Faldne Dag for Dag graver sig selv.“

Ved en Skjebnens Ironi fandtes umiddelbart foran dette Ønske i Spidsen for Bladet Tylvtens latinske Manifest mod Baggesen, hvoraf der i næste Nummer meddeltes følgende danske Oversættelse:

„Jens Baggesen,
Justitsraad, forhen Professor i Kiel,
hilses af 12 Studenter ved Kjøbenhavns hæderlige Universitet.

Over femten Aar ere henrundne, fra den Tid vor Oehlenschläger, den Mand vi agte som vor mest geniale Digter og hædre, fordi han har fornyet og gjenopreist den danske Poesi, begyndte sin Forfatterbane. Vi ere vel ei saa uvidende eller, rettere sagt, dumdristige og urimelige, at vi med vanhellig Id ville frakjende Fædrenelandets dygtige og fortrinlige Digtere i ethvert Old deres fortjente Roes. Men saa rigtigt det er, at man bør holde de Mænd i Ære, som først gave en Tone an, der bragte den danske Digtekunst i Flor: saa unegtelig synes det ogsaa, at Oehlenschläger ligesaa høit staaer over dem alle som de næstforegaaende over de ældre. Sandheden heraf have vore Landsmænd erkjendt, ja Du selv har hel vel indset det Samme og engang været enig med alle Andre i at prise ham. Men, da Manden med sin utrættelige Virksomhed og sit store Geni vedblev at lade nye, herlige Værker komme for Lyset, begyndte Du paa en Sædvane, som Du siden har fremturet i, nemlig: med mange Skjældsord at nedrive hans Kunstværker, som om det syntes at være din Hensigt at rive ham den velfortjente Krands af Hovedet. Vi have derfor følt megen Harme over de Flyveblade, hvori Du saa ubilligen gaaer løs paa den første danske Digter, vor elskede Lærer A. Oehlenschläger og

søger at forkleine hans Hæder. Da Du desuden i en Skrivelse til Studenterne gjør disse til Voldgiftsmænd, udæske vi Dig herved til en videnskabelig Disputats, da dette er den mest passende Fremgangsmaade for os som Videnskabsdyrkere og for Dig, der udgiver Dig for en lærd Mand. Du behage derfor at bestemme Tid og Sted, vælge en Kampdommer, om Du vil, og da offentlig paa Latin

først forsvare dine kritiske Grundsætninger og Maaden, hvorpaa Du anvender disse mod Andre; dernæst vise, at Du virkelig har de Kundskaber, som Du giver Dig ud for at besidde.

Skulde Du, mod vort Ønske, afslaae denne Udfordring, da ville vi, til hvis Samfund Du holder det for en Ære at regnes, ikke erkjende Dig for en Medbroder og ikke tage i Betænkning overalt at erklære Dig for en slem, avindsyg Skjendegjest. Men, for at ikke vore Navne skulle være Dig ubekjendte i Tilfælde af, at Du vil indlade Dig i en Disputats med os, have vi skrevet dem nedenfor. Flere ville ogsaa, efter gammel Skik, træde frem af Tilhørerne."

Under det latinske Manifest stod: „Denne Indbydelse, der allerede med Navns Underskrift er tilsendt Justitsraad Baggesen, aftrykkes her særskilt til offentlig Underretning. Ikke af Frygt for Publicitet eller af andre Betænkeligheder, men tilbageholdte af den Beskedenhed, der sømmer Videnskabernes Dyrkere, sætte vi endnu ikke her vore Navne; saasnart Omstændighederne fordre det, skulle vi ei tage i Betænkning ogsaa offentligen at nævne os, og, hvis ikke før, sker det idetmindste ved den offentlige Disputats."

Aktstykket var undertegnet af A. G. Rudelbach, P. M. Møller, C. Hauch, C. Lütken, C. Flor, V. R. Dichman, N. B. Krarup, H. Brøchner, G. A. Dichman, L. Abrahams, N. C. Møhl og L. C. Vestengaard. Det var sag-

tens fornemlig forfattet af den flinke Latiner Rudelbach, hvis Navn stod først blandt Underskriverne.

Den første Tanke om en saadan Udfordring var undfanget af Meisling*), af hvem Abrahams, der havde havt ham til Lærer i Metropolitanskolen, i „Meddelelser af mit Liv" **) giver en levende Skildring. Han var temmelig vanheldet af Naturen, rødhaaret, havde to meget korte Arme, som han søgte at skjule paa den snurrigste Maade, f. Ex. ved at have Hænderne i Buxelommerne, ved at gaae med Kavai endogsaa om Sommeren, og var af en fabelagtig Skidenfærdighed. Som Adjunkt ved Metropolitanskolen læste han latinske og græske Klassikere med Drengene, men besad ogsaa Dygtighed i de nyere Sprog; som Lærer var han utaalmodig, tyrannisk og drillevorn, af stor Nytte for de Begavede, men en sand Plageaand for dem, der havde ondt ved at følge med. I Slutningen af sit Liv blev han en bekjendt kjøbenhavnsk Gadefigur, som gjordes til Gjenstand for Karikaturtegning.

Den 28aarige Student C. Hauch er alt bleven skildret***). Den 24aarige Cand. theol. Poul Møller fødtes den 21nde Marts 1794 i Uldum Præstegaard i den skjønne Veileegn. Faderen var den ved Pouls Fødsel kun tredive Aar gamle Jyde Rasmus Møller, Oversætteren af Livius, der senere blev Biskop — hans Fader var Bonde —, Moderen var Datter af en kjøbenhavnsk Sukkerraffinadør. Ikke fuldt to Aar efter Pouls Fødsel forflyttedes Faderen til Jellinge med de gamle Minder og sex Aar derefter til Kjøbeløv ved Nakskov i det frodige Lolland. Drengen, der saaledes alt i sin tidlige Barndom, ligesom senere, ikke blev længe paa eet Sted, undervistes af sin dygtige

*) Se C. Hauchs „Minder fra min Barndom og Ungdom", Side 315.

**) Side 31—32, jfr. H. C. Andersens „Mit Livs Eventyr", Side 65 o. s. v., og J. M. Thieles „Af mit Livs Aarbøger", Side 66.

***) Se dette Værks sjette Afdeling, Side 88—116.

Fader, som endnu var i sin bedste Manddomsalder, indtil han 1807, tretten Aar gammel, kom i Nakskov lærde Skole. Han var en kraftig, velvoxen, smuk, lyslokket, livlig, velbegavet, noget opbrusende Gut. Efter omtrent to Aars Forløb havde han gjennemgaaet Skolen i Nakskov, der kun var en Middelskole, og fik nu atter privat Undervisning af Faderen, indtil han et Aarstid efter, 1810 kom til Falster i Nykjøbing lærde Skoles øverste Klasse under den fortjente Rektor S. N. J. Bloch, en Ven af Faderen. Han sluttede sig her nøie til en omtrent fire Aar ældre Skolekammerat med poetisk Natur ligesom han selv, den fyenske Bagersøn Nikolai Søtoft, i Forening med hvem han forsøgte sig som Digter. Der var en tredie tilkommende Poet i Skolen, den sjællandske Præstesøn Christian Vinther, som var et Par Aar yngre end Poul Møller, hvis sammenbragte Broder han blev, da Rasmus Møller, der i Slutningen af 1810 var bleven Enkemand, Aaret efter ægtede Vinthers Moder, som faa Aar iforveien var bleven Enke. Alt som Skoledicipel i Nykjøbing havde Poul Møller fattet Kjærlighed til en ung, smuk Pige, der dengang endnu næsten var et Barn, hvis Ja han ogsaa fik et Par Aar efter Examen artium, som han tog 1812. Denne Forbindelse kaldte bestandig den unge Student tilbage til Examensflid, naar hans livlige Aand drog ham bort fra de tørre Kollegiehefter. Under det Røre, der var blandt Studenterne, da Fjenden i Vinteren 1813—1814 trængte frem til Kongeaaen, tegnede Poul Møller, der laa paa Regensen, opflammet af Grundtvig, sig — sammen med Vennen Søtoft — til (som han udtrykker sig i et Brev til sin næsten tre Aar yngre Broder Hans Ulrik, der endnu gik i Nykjøbing Skole, hvorfra han dimitteredes 1814) „at følge Danmarks Banner mod det sorte Havs sortskjæggede Børn“ *). I Høsten 1815 debuterede Poul Møller som

*) Se dette Værks fjerde Afdeling, Side 231—236.

Poet med et Digt til Søtoft i „Dagen"*). Uagtet sin, Brødstudiet ingenlunde fremmende, Levemaade — han var et kjært Medlem af de mest begavede unge Studerendes Kredse og levede et muntert Studenterliv — tog han dog alt i Januar 1816 theologisk Embedsexamen, efter iforveien at være bleven rammet af et haardt Slag, der længe kastede Skygge over hans Liv, nemlig Afbrydelsen af det nysomtalte Kjærlighedsforhold**). I September 1816 udkom en Poul Møllersk Oversættelse af et Stykke af Odysseen (Odysseus' Eventyr i Kyklopens Hule) som Indbydelsesskrift til Examen i M. Nielsens Borgerdydsskole, hvor den unge Theolog informerede — de homeriske Digte havde, ligesom vore gamle Folkeviser, stærkt paavirket hans ungdommelig friske Natur. Denne Prøve paa en Homer-Oversættelse, hvortil Poul Møller medbragte saa mange Betingelser, var unegtelig ikke lidet lovende. E. Bojesen siger med Føie i sin fortræffelige Anmeldelse af første Bind af Poul Møllers efterladte Skrifter***): „Den eiendommelige Primitivitet, den uendelig friske Duft, som give de homeriske Digte deres aldrig forældede Glands, fandt i Poul Møller en ægte Aandsbeslægtet; og hans sjeldne Mesterskab i det naturlige og kraftige Folkesprog gjorde ham i høi Grad skikket til dette Arbeide". Det var et stort Skridt ud over Baggesens Forsøg i forrige Aarhundredes Slutning†). I Vinteren 1816—1817 opholdt Poul Møller sig, tilligemed Chr. Winther, i Faderens lollandske Landsbypræstegaard, prædikede, besøgte Bønderne, med hvem han for en stor Del var Dus, og skrev den

*) Se dette Værks sjette Afdeling, Side 118.

**) Jfr. Vennen Peder Hjorts „Kritiske Bidrag til nyere dansk Tænkemaades og Dannelses Historie", literærhistorisk Afdeling, II, Indledning, Side XXXVI—XXXVIII.

***) Se „Tidsskrift for Literatur og Kritik", 1841, I, 377—393.

†) Se dette Værks første Afdeling, Side 137—139.

nordiske Fortælling „Eyvind Skaldaspiller“ — „paa bredt Dansk“, som det hedder i Titelen paa denne „sandfærdige Krønike“ i hvilken Strengelegen opoffres for den Elskede, hvorved en skjønnere vindes, ligesom i „Trylleharpen“ af Baggesen — samt Digtet „Torbisten og Fluen“, hvori forsmaaet Kjærlighed behandles humoristisk. I Foraaret 1817 overtog han en Huslærerpost hos en Greve i Nærheden af Korsør. Han skrev her*):

„Ak, som en Stodder paa de brede Veie,
krumrygget, vilde jeg dog gierne vanke
i Pjalter, med det vilde Løv til Leie,
og Skillinger for Riges Trapper sanke,
naar liflig Sang jeg havde kuns i Eie
om Riddersmænd og Pigerne, de ranke.
Gid mine kjære Øine vare blinde,
naar Musen jeg i Mørke kunde finde!“

De to sidste Linier hentyde selvfølgelig til den, efter Sagnet, blinde Homer, som spillede en saa stor Rolle for Poul Møller. En Digtsamling, som hans næsten to Aar yngre Ven J. M. Thiele udgav i December sidstnævnte Aar, indeholdt, under Fornavnene Poul Martin som Forfattermærke, den erotiske Sonnet „Til Laura“, Jægersangen „Gjennem Moser og raslende Siv vi gaae“ — Efterklang af en farlig Jagt, Poul Møller bivaanede paa det gamle Slot Borreby —, „Den Enbenede“ samt „Torbisten og Fluen“ — i hvilke to Digte ulykkelig Kjærlighed skildres ligesaa pathetisk i det første som humoristisk i det andet — og „Jemtelands Befolkning“ af „Eyvind Skaldaspiller“. Til „Iris, Nytaarsgave for 1819“ gav Poul Møller, under sit fulde Navn, Vennen Hauch Digtene „St

*) Se Peder Hjorts „Kritiske Bidrag“, literærhistorisk Afdeling, II, Indledning, Side LXXV.

Laurentius" og „Den gamle Elsker", i hvilket sidste Ungdomskjærligheden atter giør sig gjældende. Disse Digte, hvori en rig, fyldig Naturgrund med folkelig Styrke smukt aaabenbarede sig, vare unegtelig Foraarsblomster, som forjættede en herlig Sommerflor. Da Poul Møllers Disciple i Efteraaret 1818 afgik til Universitetet, kom han atter tilbage til Kjøbenhavn fra sit landlige Opholdssted i Nærheden af Korsør, hvilken komiske Stapelstad han, Peder Hjort til Ære — som han skriver i et Brev til denne Ven*) — ikke vilde unde sin Næring, „fordi den har været saa impertinent at fostre Jens Baggesen". Forelskelser og allehaande „Optøier", der vendte op og ned paa Kjøbstad og Land, havde spillet en ikke liden Rolle for den unge poetiske Theolog i Korsøregnen; nu reves han ind i Oehlenschläger-Forelskelsen og Tylvtens Optøier mod Baggesen, der satte Hovedstaden paa den anden Ende. Thiele skildrer Poul Møller, „der syntes at have sit Hjem allevegne, hvor han havde Venner, undtagen hos sig selv," saaledes i „Af mit Livs Aarbøger"**): Med det blonde Haar, der som oftest var i Uorden, fordi han stadigt greb op i det, og med et Par lyseblaa Øine, der altid havde et venligt Smil færdigt, naar man talede til ham, skjøndt det ligesom maatte trænge sig frem igjennem Adspredthed og en stille Melankoli, med en høi, bredskuldret Væxt, der søgte at gjøre sig gjældende ved stærke Armbevægelser og en urolig Gang op og ned ad Gulvet, naar han ikke just var falden til Hvile i Hjørnet af en Sofa, var han for mig i sit Ydre et idealsk Billede af en smuk dansk Bondekarl." Bedstefaderen var jo ogsaa Bonde.

*) Se Peder Hjorts „Kritiske Bidrag", literærhistorisk Afdeling, II, Indledning, Side LXXIV.

**) Side 103—104; jfr. Zeuthen: „Et Par Aar af mit Liv", 1869, Side 46—47, hvor der blandt Andet, tales om Poul Møllers „ugenerte Væsen".

Thiele vedbliver sin Skildring: „Naar han talede, søgte han efter Veiret og allermest, naar han skulde oplæse Noget. I sin Udtalen var han høirøstet og djærv, og altid havde han pathetisk en knyttet Næve tilrede ved Gestikulationen.“ Hans Høirøstethed og knyttede Næve gjør sig ogsaa stærkt gjældende i den Baggesenske Feide, til hvilket et Digt af ham „Fuglenes Konge“ maaske ikke er uden Relation. Det hedder deri:

„Ørnen da den ganske Hær
brat til Thinge sanker
i det klare Morgenskjær
paa de grønne Banker.
Den, som under Himlen høi
over alle Fugle fløi,
skulde Konge nævnes.

Tyve Haner høit paa Hald
som Herolder stande,
og Basunens vilde Skrald
lyder vidt om Lande.
Fuglene fra hver en Kyst
samles til den stærke Dyst
om den stolte Krone.

Der i Luften blev en Klang
af de mange Vinger,
som naar til en Julesang
Kristenklokke ringer.
Ørnen vækker ingen Støi;
langsom, kongelig den fløi
over alle Fugle.

Men en ussel bitte Knægt
i dens Ryg sig putter,
ret en Dværg, hvis hele Slægt
nu i Gjærdet smutter;
og da Ørnen sagde: Stop!
letter hin endnu sin Krop,
flyver nok en Alen.

Vred blev da den hele Trop
Bister Gasen hvæser;
Kokken reiser høit sin Top,
i Basunen blæser:
og Kalkunens Næselap
blev saa blodig rød som Krap,
som en Busk han spanker.

Ørn og Falk og Grib og Høg
og deslige Helte
vil, at Dværgen for sit Spøg
skal til Døde svelte:
„Det er jo en evig Spe,
dersom saadant ringe Kræ
skal for Alle raade!"

Digtet ender:

„Kongen er en fattig Mand
uden Tag og Bolig,
mindste Fugl i hele Land,
vilter og urolig.
Steds han flyver ud og ind,
han er bange for sit Skind,
maa i Gjærdet smutte."

Slutningen af dette Poem om „den usle Tommeltot“, der „faldt fra Ærens Høie“ minder uvilkaarligt om Slutningen af Oehlenschlägers „Hroars Saga“, hvor Ragnvald, fortvivlet og forhadt, sværmer omkring.

De ti andre Underskrivere af Manifestet skulle vi kun dvæle ganske kort ved. Den 26aarige Kjøbenhavner Stud. theol. A. G. Rudelbach var Søn af en fra Saxen indvandret Skrædder; Moderen, en sjællandsk Degnedatter, nedstammede fra en svensk Familie. Efter først, som bestemt til Handelen, at have gaaet nogle Aar i det Basedowske Undervisnings-Institut, kom han 1805 i Metropolitanskolen, hvor han var Peder Hjorts Sidekammerat*); derfra dimitteredes han fem Aar efter til Universitetet, hvor hans Studier en rum Tid nærmest gik i filologisk Retning. 1817 vandt han Universitetets Guldmedaille for en æsthetisk Afhandling og kastede sig saa over Theologien. Han tog theologisk Embedsexamen 1820 og døde 1862, som Præst i Baggesens Skoleby Slagelse, efter tidligere i en lang Aarrække at have været Superintendent i Sachsen. Den 27aarige Præstesøn J. C. Lütken, der, ligesom Chr. Vinther, fødtes

„hvor Fensmark hæver sit Kirketelt
med den røde Top imod Sky
og smiler over til Gisselfeld
og til Vester-Egede By**)

var bleven dimitteret til Universitetet af sin Fader 1811 og laa paa Valkendorfs Kollegium. Han havde drukket Dus med Peder Hjort, med hvem han var Student sammen, fordi denne havde skrevet de „Tolv Paragrafer“ mod

---

*) Se Peder Hjorts „Kritiske Bidrag“, literærhistorisk Afdeling I, 44.

**) Se Digtet „En Ven“ af Chr. Vinther (Samlede Digtninger“ IV, 96).

Baggesen*). Hauch, der senere i Lütken vandt en af sine kjæreste Venner — 1826 blev Lütken Lektor i Filosofi ved Sorø Akademi og altsaa Hauchs Kollega — siger om ham**): „Han var et af de skarpsindigste Hoveder, som dengang fandtes imellem Studenterne. Jeg har aldrig kjendt nogen friere og uafhængigere Aand, Nogen, som brød sig mindre om al Slags Navnværdi. Dertil havde han et Hjerte, fuldt af Følelse for Menneskenes Nød, og en Troskab mod sine Venner, som jeg kun kan sammenligne med den, jeg har fundet hos Fru Oehlenschläger." Hauch har søgt at give et Billede af Vennens Karakter i Hr. v. Freiesleben i Romanen „Guldmageren" og skrevet et varmtfølt Mindedigt over ham ved hans Død 1856***). Den 26aarige Kjobenhavner C. Flor, hvis Forældre vare norske, og hvis Fader var Regimentskvartermester og siden Bankrevisor, havde taget Examen artium 1809 og theologisk Attestats 1816. Han blev, samme Aar Lütken ansattes ved Sorø Akademi som Lektor i Filosofi og ægtede hans Søster, Lektor i det danske Sprog og den danske Literatur ved Universitetet i Kiel — ligesom Baggesen tidligere —, overlevede alle de andre Tolv og døde først 1875, ikke mindre end 83 Aar gammel. I et Brev til dette Værks Forfatter, som den næsten blinde Olding i sit Dødsaar dikterede, taler Flor om sin „Taknemligheds-følelse imod Oehlenschläger, da han vakte og nærede den i min unge, friske Sjæl slumrende Nordens Aand, hvilken siden altid har behersket min Villie og endnu altid er Ledestjernen for mine alvorlige Bestræbelser"; Flor erklærer endvidere i denne Skrivelse, at han „næsten aldrig tog nogensomhelst Del i Enkelthederne" af Tylvtestriden,

---

*) Se Peder Hjorts „Kritiske Bidrag", literærhistorisk Afdeling, II, Indledning, Side XL.

**) „Minder fra min Barndom og Ungdom", Side 319—320.

***) Se Hauchs „Lyriske Digte og Romancer", 1861, Side 13—14.

da Borgerdydsskolen i Kjøbenhavn, ved hvilken han ikke blot var Lærer, men ogsaa Inspektør, „optog al hans Tid og Interesse". Den 27aarige V. R. og den næsten fire Aar yngre G. A. Dichman vare, ligesom Flor, Kjøbenhavnere, Sønner af en Normand, Oehlenschlägers „ædelt sværmende, begeistrede" Historie-Lærer i Efterslægtsskolen*). Den Første, der blev Student fra Metropolitanskolen 1808 og theologisk Kandidat 1814, døde som Sognepræst paa Amager 1835. Den Anden, der blev Student 1812, ligeledes fra Metropolitanskolen, og elskede Poesi, hvori han ogsaa forsøgte sig**), var Peder Hjorts Ven fra Skolen og skildres af denne som „en alvorlig Karakter, et varmt Hjerte, et lyst Hoved med ironisk Stemning", der dog „i hele Livet beholdt ligesom et fint Hylster omkring sig, hvorved Mange ikke kom til at skatte hans sande Værd"***); han døde som Rektor ved Herlufsholms Skole 1853. Den 26aarige jydske Landsbypræstesøn N. B. Krarup med „hans sindige Enshed, milde Væsen og smukke Deltagelse i det Almindelige ved Siden af hans aldeles bestemte filologiske Retning" — for at bruge Peder Hjorts Karakteristik af ham†) — dimitteredes 1812 til Universitetet fra Aarhus Kathedralskole, vandt 1816 Universitetets Guldmedaille for Besvarelsen af den filologiske Prisopgave, blev 1828 Bestyrer af Borgerdydsskolen paa Kristianshavn og ægtede næste Aar sit Søskendebarn N.

---

*) Se Oehlenschlägers „Erindringer", I, 52 o. s. v.

**) Se C. Molbechs „Athene", III, 1814, Side 354—355, og IV, 1815, Side 552—553, J. K. Høsts „Nordiske Tilskuer", 1815, Nr. 26 (jfr. P. Hjorts „Kritiske Bidrag", literærhistorisk Afdeling, II, Indledning, Side XLIX) og Rahbeks „Dansk Minerva", 1819, Side 563—569.

***) Se Peder Hjorts „Kritiske Bidrag", literærhistorisk Afdeling, II, Indledning, Side XL—XLI.

†) Se sammesteds. Side XXXIX.

C. Mohls Søster; han døde 1842. Den 22aarige H. Brøchner var ligeledes Søn af en jydsk Landsbypræst; han dimitteredes 1813 fra Randers Skole, tog 1817 theologisk Attestats, blev en bekjendt Manuduktør og døde 1843, ugift, i Kjøbenhavn. Den kun tyve Aar gamle Kjøbenhavner N. C. L. Abrahams af jødisk Slægt — Faderen var Bogholder paa et Assurancemægler-Kontor — dimitteredes 1815 fra Metropolitanskolen og tog i Sommeren 1818 juridisk Embedsexamen. Han døde 1870 som Notarius publicus, efter tidligere at have været Professor i det franske Sprog ved Universitetet. Den ligeledes kun tyve Aar gamle Kjøbenhavner N. C. Møhl, den „Sindrige", med det lyse, krøliede Haar, de klare, blaa Øine og det stille, fordringsløse Væsen, hvis Fader var Havnekontrolør, dimitteredes fra Metropolitanskolen Aaret efter Abrahams og tog 1822 den medicinske Embedsexamen; han endte Livet 1830, ugift, efter kort iforveien at være bleven Professor i det medicinske Fakultet ved Universitetet — „en hemmelig Utilfredshed nagede alt længe paa ham", der „var melankolsk og grublende", og han hyldede begeistret Byron*). I et stort Rimbrev „Til Knud Sjællandsfar i Paradis" fra Slutningen af Møhls Dødsaar**) udbryder J. L. Heiberg:

„Men Du, o Sanger! i dit Paradis
hils Christian Møhl, som gik, hvorhen vi stræbe!
Ei nogen Genius er mere værd den Pris
at hilses af en ædel Digterlæbe.

*) Se Peder Hjorts „Kritiske Bidrag", literærhistorisk Afdeling, II, Indledning, Side XL, „Erindringer af Henrik Kroyers Liv", 1870, Side 222, „Svea, Tidskrift för Vetenskap och Konst, trettonde Häftet," 1831. Side 406, samt Thiele „Erindringer fra Bakkehuset", Side 37—38.

**) Se „Kjøbenhavns flyvende Post", 1830, 31te December (J. L. Heibergs „Poetiske Skrifter", IX, 1862. Side 427—442).

O, tro kun ei, at han din Uven var,
fordi han fordum lod i Ungdoms Hede
sig til en tolvte Del forlede
af hvad derefter helt han angret har!
Den Sandhed, han i Aand og Ord erkjendte,
gik heller ikke her hans Blik forbi;
den i hans Barm Begeistrings Flamme tændte
for dine Sanges danske Melodi" *).

Den 23aarige sjællandske Landsbypræstesøn L. C. D. Vestengaard havde, ligesom Baggesen, gaaet i Latinskolen i Slagelse, hvor han optoges i den daværende Vice-Konrektor Jens Møllers Hus, og senere i Roeskilde Kathedralskole; han blev Student 1812, tog 1816 theologisk Embedsexamen og døde som Præst i Odense 1853.

De Aars Studenterliv i Kjøbenhavn udmærkede sig — for at bruge Peder Hjorts Ord**) — „ved Frihed og Friskhed". Baggesens tolv unge Modstandere — hvoraf Halvdelen var Kjøbenhavnere og over Halvdelen dimitterede fra kjøbenhavnske Skoler (ikke mindre end fem fra Metropolitanskolen), hvoraf den ældste, C. Hauch, kun var 28 Aar, medens et Par af dem ikke var mer end 20 Aar, og hvoraf kun Halvdelen havde taget Embedsexamen — vare ogsaa uimodsigelig flinke Studenter og flere af dem tillige usædvanlig begavede Mennesker — C. Hauch og Poul Møller have jo endog senere erhvervet sig et ufor-

---

*) Heiberg hentyder upaatvivlelig her til Slutningen af „Alenekampen" fra den Baggesenske Feides første Aar, 1814, hvori Polemikeren siger, at hans Folk engang hos ham vil gjenkjende „Danas egen Melodi", og at denne vil gjenklinge i Folkets Hjerte, naar Sangforfølgelsen bag Graven er forbi (se dette Værks fjerde Afdeling, Side 203).

**) „Kritiske Bidrag", literærhistorisk Afdeling, II, Indledning. Side XLII.

gængeligt Navn i vor poetiske Literatur. Deres Skridt bar aabenbart Præg af, hvad Baggesen i sin Henvendelse til Fædrelandets studerende Ynglinge træffende kalder „hin ungdommelige, Livsfeber-Følelsen af de spirende Kræfters Gjæring naturlige Vælighed“, ja af en Enthusiasme, Polemikeren, „som saadan i sig selv, agtede og elskede“. Ikke Lidet i Baggesens Polemik var desuden af en saadan Beskaffenhed, at der kunde være god Grund til Protest og til at sætte Athenes Ugle paa Vagt — som der siges i Poul Møllers nysomtalte Digt „Fuglenes Konge“. Men de Tolvs Udfordring var dog kun et Slag i Luften, der faldt tilbage paa deres egne ungdommelige Hoveder. Baggesen havde selvfølgelig aldrig tænkt paa, hvad Manifestet debiterer, at gjøre Studenterne til „Voldgiftsmænd“; det kunde ikke falde ham ind at betragte saadanne unge Mennesker som „Herrer i Aandernes Rige“ — hvad Poul Møllers Quasi-Broder, Chr. Vinther Aaret efter i sit første trykte Digt til et Gilde i Regensgaarden, der var Forløber for Studenterforeningens Stiftelse, ophøiede sig og Kammerater til*). Baggesen havde appelleret til sunde unge Hjerner og uskyldige unge Hjerter i det Haab, at hans literære Protest kunde finde Anklang hos saadanne, der burde være modtagelige for Belæring, men ikke for at lade sig hovmestere af saa nybagte Hovmestere som Poul Møller og dennes Venner. At sætte den en Snes Aar gamle Jurist Abrahams, ja selv den 28aarige uklare poetiske Naturfilosof Hauch til Dommer over sig, end sige disputere offentligt med dem — en saa urimelig Tanke kunde ingensinde opstaae hos ham. De Tolvs Skrivelse viser ogsaa slaaende, hvor lidet skikkede de vare til at gjøre Ret og Skjel. Uagtet de erklære, at de ikke ere

*) Se Chr. Vinthers „Samlede Digtninger“, I, 1. Jfr. N. C. L. Abrahams „Meddelelser af mit Liv“, Side 146—147.

saa dumdristige med vanhellig Id at ville frakjende Fædrelandets fortrinlige Digtere deres fortjente Roes, have de kun onde Ord til Forfatteren af „Labyrinten“, „Gjengangeren“, „Skjemtsomme Rimbreve“ o. s. v., medens Oehlenschläger sættes „høit“ over „alle“ foregaaende danske Digtere, altsaa ogsaa over Holberg og Evald, hvad ovenikjøbet selv Baggesen siges hel vel at have indset — for ikke at tale om, at Udtrykket i det latinske Manifest „quo nullum alium majore ingenii gloria præditum poetam suspicimus“, taget efter Bogstaven, endog sætter Oehlenschläger over alle Verdens Digtere. De Tolv tillade sig endvidere den Paastand, at Baggesen begyndte at nedrive Oehlenschläger, da denne „vedblev at lade nye herlige Værker komme for Lyset“, medens Polemiken jo først begyndte, da Digterkongen øiensynligt dalede. Eller ere maaske „Hugo von Rheinberg“ o. s. v. „herlige Verker“? C. Hauch maa ogsaa som Olding tilstaae*): „Vi saae kun paa det Udmærkede, Oehlenschläger havde frembragt, og lukkede Øinene for hans Feil og Svagheder“. Og N. C. L. Abrahams siger paa lignende Maade i sin Alderdom**): „Saae vi endogsaa stundom Pletter i denne Sol, saa bleve disse dog overstraalede af den uhyre Glands, og vore Øine bleve saa blændede, at vi ikke kunde opdage dem mere“. Var det endvidere „den mest passende Fremgangsmaade“ af unge, mer eller mindre umodne Studenter at opfordre den i Sandhed „bestandig studerende“ gamle Digter og Tænker til i en offentlig Disputats med dem at forsvare sine kritiske Grundsætninger og Maaden, hvorpaa han anvendte dem, ja til at vise, at han besad Kundskaber! Naar havde Baggesen desuden udgivet sig for „en lærd Mand“? I Sammenligning med Oehlenschläger var han det forresten. Og nu Disputats paa Latin!

*) „Minder fra min Barndom og Ungdom“, Side 318.

**) „Meddelelser af mit Liv“, Side 71.

Det var en Erasmus Montanus og Magister Stygotius værdig Ide, skjøndt Latinen rigtignok dengang spillede en meget større Rolle end i vore Dage. Det Komiske derved forhøies, naar En af de Tolv, C. Hauch, nødes til at erklære*): „Det var mig ikke ganske behageligt, at jeg maaske skulde disputere paa Latin; thi jeg følte vel, at jeg kun altfor meget savnede den Færdighed i det latinske Sprog. som var nødvendig". Det Tragiske føier sig endog til det Komiske, naar Peder Hjort siger om en Anden af de Tolv, Skolekammeraten N. C. Møhl**): „Det var forsaavidt kun et Tilfælde, der afsluttede hans Liv, nemlig et forestaaende Opponenthverv ved Universitetet, hvor han skulde talt Latin den næste Dag" ***). Og, naar Baggesen afslog denne taabelige Udfordring, vilde man ikke erkjende ham for „en Medbroder"! Peder Hjort havde 1816 i anden Akt af det polemiske Drama erklæret, at „Jens Baggesen maa betragtes som et skadeligt Ukrud, der kvæler Smag og Humanitet og har gjort sig uværdig til at bære Navn af dansk Digter†)— nu, 1818, i tredie og sidste Akt af Satyrspillet gaae Peder Hjorts aandsbeslægtede tolv Kammerater og Venner et Skridt videre, idet de ikke engang vilde erkjende en af Danmarks aand-

*) „Minder fra min Barndom og Ungdom", Side 316.

**) „Kritiske Bidrag", literærhistorisk Afdeling, II, Indledning, Side XL.

***) Møhls „samle Regens- og Hospitalskammerat", den udmærkede Zoolog Henrik Kröyer fortæller Anledningen til dennes Død saaledes: „Idet han, som nylig ansat Professor i Pharmakologi, skulde afholde en Examen, blev han af et af Medlemmerne af Examinationskomiteen, Apothekeren paa Frederiks Hospital, chikaneret paa en saa ondskabsfuld Maade, at han, der i høi Grad var baade ærgjerrig og ærekjær, derved dreves til Fortvivlelse" (se „Erindringer af H. Kröyers Liv", Side 222).

†) Se dette Værks sjette Afdeling, Side 59.

fuldeste Mænd for deres Medbroder, hvis han ikke — hvad der naturligvis var utænkeligt, og hvad de Fleste af Udfordrerne, om ikke alle, naturligvis heller ikke ventede*) — vil tage deres barnagtige Indstævning tilfølge.

Udfordringen overbragtes Baggesen i hans Bolig i Brolæggerstræde af Poul Møller og C. Flor. De kom til Polemikeren om Morgenen, før han var staaet op. Da Pigen sagde, at han laa endnu, udbrød Poul Møller: „Saa tage vi ham paa Sengen!" og gik sans façon ind i Sovekammeret, hvor han kastede Udfordringen til Baggesen paa Sengen med de Ord: „Her er en Udfordring til Dem fra tolv Studenter ved Kjøbenhavns Universitet!" Baggesen, hvis Øine vare angrebne, undskyldte sig med, at han ikke havde sine Briller, saa han ikke kunde læse Aktstykket. Poul Møller slængte da sine Briller hen til ham, idet han sagde: „Her er Briller!" Baggesen vilde dog ikke læse Udfordringen i Sengen, men stod op, gjennemløb den og erklærede, at han nok skulde tage sig af dem**).

I „Dagen" for den 7ende Oktober, altsaa faa Dage efter, besvarede Baggesen, der saaledes ikke blot „ställdes en mot tio" (for at bruge Ordene i Tegnérs berømte Digt om Karl den tolvte fra samme Aar) men En mod Tolv, Udæskningen med et latinsk Railleri, der i Bladets næste Nummer gjengaves saaledes paa Dansk:

---

*) Se C. Hauchs „Minder fra min Barndom og Ungdom", Side 316.

**) Saaledes havde J. C. Lindberg Fortællingen om Udfordringens Overbringelse fra Baggesen (efter Meddelelse fra Pastor Niels Lindberg, J. C. Lindbergs Søn). C. Hauch beretter (i sine „Minder", Side 316), at Baggesen, da han havde læst Udfordringen, strax erklærede, at han aldeles ikke kunde indlade sig paa denne Sag — hvad der dog staaer i aabenbar Modstrid med de Tolvs nedenfor anførte Inserat i „Dagen" for den 10ende Oktober.

„Til Læsere af „Dagen“ som forstaae Latin.

Man har paa en udfordrende Maade, ikke uden Uvidenhed, Kaadhed og Vanartighed, forkyndt mig:

„Paa Banen fremtraadte vor store Adam Oehlenschläger“*).
Underskrevet
12 Studenter ved det høistblomstrende
Kjøbenhavnske Universitet.

Herpaa svarer bogstaveligen for mig, ikke uden et lille Smil, Anagrammet:

Her er jeg. Chilian skal, fortrydende, reise sig igjen af sin Dødssøvn **).
Nok for Kjendere!
Jens Immanuel Baggesen.“

En Anmærkning hertil lyder: „Det fuldkommen rigtige latinske Anagram, der bestaaer af 40 Bogstaver, hvoraf hvert svarer til eet i den omsatte latinske Text, er, som Anagram, naturligvis uoversætteligt. Her leveres Intet uden den blotte Mening af Ordene uden Forvanskning, som Oversætteren af de Tolvs latinske Opfordring har tilladt sig.“

Med Anagrammets Chilian menes aabenbart Oehlenschläger. Baggesens „Slutningen af ottende Brev“ til Oehlenschläger fra Enden af samme Maaned og et Baggesensk Digt fra December „Til Per og Povl“ (Peter Vegner og Poul Møller) behandler ligeledes, med Hentydning til Holbergs „Ulysses von Ithacia“, Digterkongen som en Chilian og Tylvten som hans forgjorte Staldbrødre.

---

*) Prodiit Adamus Oehlenschlaegerus ille noster.

**) Adsum. Chilian dolens resurget e sopore lethali.

I Adresseavisen for næste Dag, den 8nde Oktober, averteredes „Breve til Adam Oehlenschläger fra Jens Baggesen, ottende Brev, indeholdende et høist besynderligt Svar, med Fostbruden, en lille Tragedie i Vers", hvori blandt Andet, Elskerinden „vil speile sig i Valborgs Mønsterdød" og tager Livet af sig med en Vise. Dette ottende Brev var, aabenbart med Hensyn til Studenter-Røret, dateret: Regensen, den 3die Oktober. Oehlenschläger siger i det fingerede Svar, at han til Korrektør har anskaffet sig en Dreng paa fjorten Aar, der har gaaet i Helsingørs Skole og ikke har mindste Stænk af Geni, men desto mere smaalig Flid, Grundighed i Elementerne og Beløbenhed i det Korrekte; han skriver en dansk og en latinsk Stil, som om han havde været Professor i Sorø — rimeligvis Hentydning til Simon Meisling, der tidligere havde været Adjunkt ved den lærde Skole i Helsingør, der samlede Tilhængere af Oehlenschläger i sit Hus og undfangede den første Tanke om Tylvtens Udfordring. I et Postskriptum til det fingerede Oehlenschlägerske Svar hedder det: „Han veed kun lidt af, hvad der forestaaer ham. Tolv Disciple ville optræde paa een Gang imod ham baade paa Dansk og paa Latin og sige ham, hvordan jeg gik frem, og hvad for en Karl han har for sig; og han vil blive ligesaa forskrækket som Macbeth i sin Tid, da han saae Birnam-Skoven komme gaaende imod sig." Og der hentydes specielt til „Poul".

I „Dagen" for den 10nde Oktober stod følgende Inserat fra de Tolv til Baggesen først paa Latin og derefter paa Dansk: „Endnu en Gang opfordre vi Dig til uden al Omsvøb og uden anagrammatiske Narrestreger med klare Ord at tilkjendegive, om Du er rede til at antage vor Udfordring eller ikke".

I „Dagen" for den 12te Oktober rykkede — foruden et Par anonyme Indsendere, som fremkaldte et Replik-

skifte i senere Nummere af Bladet — L. Fischer frem med en Artikel „Til Læserne i Almindelighed og til Baggesen i Særdeleshed", hvori der, blandt Andet tilraabes Polemikeren: „Skjælv for Bjælken i dit eget Øie!" Og i Adresseavisen for samme Dag averteredes „Et nyt Eventyr om den virkelige Gjenganger Jens'es afpillede Hoved, som forleden Aften er fundet i Rendestenen i Kannikestræde," af H. M. Hammeleff, et usselt, grovt Rimeri, der med bemeldte afpillede Hoveds Findested i Studentergaden aabenbart hentyder til Tylvtens Studenter-Demonstration.

I „Dagen" for den 13de Oktober tog P. Vegner igjen Ordet i en Artikel: „Til Oplysning om Baggesens Kritik," der — foruden at erindre om Holbergianerens Skrift fra 1816 „Om Syngespillet „Ludlams Hule" med Hensyn til dets kritiske Vurdering af Baggesen" *) — især gaaer løs paa et Par Steder i Baggesens „Reisen til sit Hjem i Udtog", om hvilket Arbeide der tilsidst siges: „De næsten utrolige Urigtigheder ere saa mange, at der til at rense denne Augiæ Stald hørte vistnok ingen Herkules' Styrke, men hans Udholdenhed eller snarere en Jobs Taalmodighed". Et Par Dage efter indrykkede saa Baggesen i samme Blad:

„Ultimat,

hin vindtørre, ludlamshule Per, den sig selv saa kaldende Hans Mikkelsen betræffende.

Hans Mikkelsen den Vrøvler? Som om Hans
var nogle fra vor Holberg stjaalne Fraser,
hvis Konge-Lapper med kalkunrød Glands
fremgrine mellem Stodd'rens egne Laser!

---

*) Se dette Værks sjette Afdeling, Side 26.

Hans Mikkelsen Per Vegner? Naar man ser
paa hele Mikkel-Stodderkonge-Skikkelsen,
han burde kalde sig, som Skribler-Per,
herefter i det Høieste Per Mikkelsen."

Fr. Schmidt siger i Slutningen af 1817 om A. E. Boye*), der jo førte Kampen mod Baggesen under Navnet Hans Mikkelsen saavelsom under Navnet Peter Vegner**): „Han er skaldet og ser sygelig ud"; og J. M. Thiele karakteriserer ham***) som „denne lille, blege, skaldede Mand, der havde et drengeagtigt Udseende, blandet med Lidt af en gammel Kones," og, som en routineret Holbergianer, altid legede med Holbergske Repliker. Alt i „Per Vrøvler" fra 1816 tales†), med Hentydning til den i sin Tid bekjendte Peder Mikkelsen, Mestertyven kaldet, om „den falske Hans- eller den sande Per Mikkelsen. — Det Baggesenske „Ultimat" bragte atter P. Vegner paa Benene i „Dagen" for den 17de og 26nde Oktober. Ogsaa senere tog A. E. Boye tilorde i „Dagen".

C. Hauch lod sig ikke nøie med sin parodiske Ode og sin Deltagelse i de Tolvs Udfordring, men udgav desuden „Om første Del af Baggesens Breve til Oehlenschläger. Med en Extrakt af Doms-Præmisserne i Sagen mellem Baggesen og Hjort, til Oplysning om de Beskyldninger mod Førstnævnte, hvilke ei ere mortificerede, men endnu staae ved Magt, samt med et Tillæg." Denne lille Bog, der averteredes i Adresseavisen for den 14de Oktober, bærer Præg af en varm, noget blind Begeistring for Oehlenschläger og af en saadan Indignation over det uneg-

*) Se „Frederik Schmidts Dagbøger", Side 338.

**) Se dette Værks fjerde Afdeling, Side 97 og 274—278, samt sjette Afdeling, Side 26.

***) „Erindringer fra Bakkehuset", Side 36—37.

†) Side 97 i Anmærkningerne.

telig ikke ganske lidet Forkastelige i Baggesens Polemik, specielt i den sidste mod Reisebrevene, at den bringer den unge Forfatter til at lukke Øiet for Noureddins gode som for Aladdins svage Sider og til at behandle vor geniale Stadssatyrikus paa en endnu utilbørligere Maade end den, hvorpaa Polemikeren behandlede „Reiseren". Der tales endog om, at Baggesen „staaer literær brændemærket for Nutid og Efterslægt, og hans blotte Navn maa beskjæmme enhver Tunge, der herefter rører sig til dets Forsvar"; der siges om Baggesen, at han har hendrevet sit indholdsløse Liv" — hvad der minder om „Dovenskab"-Beskyldningen i „Fiskeren"*) —; og der spørges: „Hvad kan han, hvad forstaaer han?" I Modsætning hertil debiteres der om Oehlenschläger, at han „har studeret den latinske, tydske, engelske, italienske, franske Literatur i Grundsprogene, kjender og tildels taler disse, kjender alle Mesterværker, der ere frembragte i disse Sprog og paa det Inderligste er fortrolig med deres Aand" o. s. v. — Oehlenschläger tilstod forresten i Slutningen af det foregaaende Aar, at han ikke var stærk i Latin og gav sig endog et Par Aar efter til „at gaae i Skole igjen, tage en Lærer i Latinen" (ved en Skjebnens Ironi, Tylvtens Bekæmper Repp) „og skrive sin daglige Stil", men uden synderligt Held**); Digterens Kundskab i de fleste andre, af den naive, meget troende og meget forelskede unge Romantiker Hauch nævnte Sprog var visselig heller ikke videre stor.

7.

I Midten af Oktober forsøgtes der endelig en Diversion af større Betydning til Fordel for Baggesen. I „Dagen"

---

*) Se dette Værks sjette Afdeling, Side 31; jfr. S. 31—36.

**) Se „Fr. Schmidts Dagbøger", Side 335, og Oehlenschlägers „Erindringer", IV, 33—35.

for den 16de Oktober fremkom nemlig „Erklæring fra et Antal Videnskabsdyrkere ved Kjøbenhavns Universitet“, der var et virkelig værdifuldt og Polemikeren Retfærdighed ydende Indlæg i Striden, som alt nu havde raset halvanden Maaned. Denne betydningsfulde Erklæring begynder: „I Anledning af den offentlige Udfordring, som nogle af vore Medstuderende have tilskrevet Digteren Baggesen, troe vi det passende for Studerende, som Ingen vil forgude og Ingen forhaane, offentlig at kundgjøre vor Betænkning i denne Sag“. Det hedder saa: „Skulde nemlig Digteren Baggesen ville tjene Udæskerne i at tale offentlig med dem om Forsvarligheden af hans Kritik over Digteren Oehlenschlägers senere Skrifter, da tilbyde vi os som Respondenter, naar Spørgsmaalene blive forud nøie bestemte, saa Striden ei skal vorde Slag i Luften, og naar man paa begge Sider enes om at vælge en upartisk Videnskabsmand til Moderator, som kan sætte Skranke for enhver Udskeielse fra Hovedsagen og for ethvert Udbrud af Personligheder“. Der vedblives: „Nu skjønne vi ikke rettere, end at hele Baggesens Kritik dreier sig om den Paastand, at der i Bogverdenen er, saa at sige, to Oehlenschlägere: en, som har skjænket Dannemark de udødelige Værker Vaulundur, Aladdin, Hakon Jarl og hvad dertil hører — en anden, som har forringet sig til at skrive Ting og Stykker som Ludlams Hule, Reisen og hvad dermed hænger sammen. Hvorvidt Baggesen har udført og holdt sig til Beviserne for denne Paastand, er en Bisag og vedkommer her ikke os; men Paastanden gjøre vi herved til vores og trøste os til at kunne uigjendrivelig forsvare den. At nu ogsaa Udfordrerne anse hin Paastand for Hovedsagen, uagtet de, enten af en Feil i Tankegangen eller af andre Grunde, opgive andre Stridspunkter, det maa vi allerede deraf slutte, at de i Indledningen sigte Baggesen, fordi han, som før har berømt Digteren Oeh-

lenschläger, siden har anfægtet hans Roes, hvilket dog kuns er en Brøde, hvis Oehlenschläger imidlertid er blevet ved at være sig selv lig, thi i modsat Fald er det jo en Ære for Baggesen at have rost det Roesværdige, men ei af Fordom ladet sig forlede til at istemme en ufortjent Berømmelse. Vi kan desuden heller aldrig troe, det er Udfordrernes Alvor at ville disputere med Baggesen om de æsthetiske Principer; thi dels maa de vist være for beskedne til at tænke, de kunde afgjøre, hvad de største Hoveder, de modneste og dybeste Tænkere endnu ses at være uenige om, og dels forekommer det os, at Udfordringen i saa Fald vilde vidne om en Uklarhed, for ei at sige: en Forvirring i Begreberne, som kun varslede sørgelig for en Kamp om Principer, thi, hvorledes man med Føie kunde udfordre Baggesen til Kamp om Forholdet mellem de æsthetiske Skoler paa Grund af, at han laster Oehlenschlägers senere Skrifter i Modsætning til hans forrige, er os en Hemmelighed, ligesom vi ei heller fatte, at man af en saadan Strids Udfald kunde bedømme Retmæssigheden af Baggesens Paastand og hans sig derom dreiende Kritik. Sandt nok, at dersom Spørgsmaalet var, enten Oehlenschläger skulde anses for Digter eller ei, da behøvedes der en foreløbig Undersøgelse om Poesiens Væsen; men i saa Fald vilde vist alle vore beskedne Medstuderende istemme med os: haud nostrum est tantas componere lites!*) og da man paa begge Sider tilkjender Oehlenschläger en høi Rang mellem Digtere, vilde en slig Undersøgelse her være ganske overflødig. Kun i eet Tilfælde kunde det synes anderledes, dersom nemlig Udfordrerne selv bare Tvivl om, hvorvidt Værker som Hakon og Baldur, Aladdin og Vaulundur vare poetiske, og kuns

*) P. Vergili Maronis Bucolica, Ecloga III, 108, med lidt Forandring.

ansaae det for en afgjort Sag om Ludlam, Reisen og deslige; men, ligesom vi bør troe, at vore Medstuderende vilde anse en slig Mistanke for en Fornærmelse, saaledes bør vi ei heller tvivle om, at alle Kyndige i hint Tilfælde vilde finde videre Samtale mer end overflødig. Naar man derimod paa begge Sider gik ud fra den Forudsætning, at hine Værker, og hvad man kunde enes om at tilføie, vare ikke blot poetiske, men en udmærket Digter værdige, da var her noget Bestemt og ei Uvigtigt at stride om, og, forudsat at Striden blev ført med Alvor, Forstand og Værdighed, da kunde den lede til noget meget Godt, thi, kunde Udfordrerne bevise, at den samme poetiske Aand, blot under en anden Skikkelse, herskede i Oehlenschlägers senere som i hans forrige Skrifter, da var Sagen afgjort, og ethvert Angreb paa Ludlam, Reisen o. s. v. vilde ses at være Frugten enten af Dumhed eller Dadlesyge — bevistes derimod det Modsatte, da var Sagen ogsaa afgjort, thi da blev det klart, at Hyldingen, der ydedes det Modsatte af, hvad man paa begge Sider antog for ypperligt, maatte reise sig enten af blot Lune eller af usigelig Blindhed.“ Denne velskrevne Erklæring, der unegtelig i alt Væsenligt træffer Sømmet paa Hovedet, ender: „Skulde end, som rimeligt kan være, Udfordrings-Sagen sove hen, troe vi det dog ikke ganske overflødigt at have uforbeholdent og upartisk sagt vor Formening om, hvad der synes os at være cardo rei“.

Manuskriptet til denne, af N. F. S. Grundtvig skrevne, Erklæring er underskrevet:

Jac. Chr. Lindberg. C. Thorkilsen.
L. B. Leth. G. P. Lund.
H. A. Hertz.
A. Leth.

Den 21aarige jydske Præstesøn Jacob Christian Lindberg (Student fra Ribe Kathedralskole 1815) var Stud.

theol. og laa paa Valkendorfs Kollegium; han døde 1857 som sjællandsk Landsbypræst, efter, blandt Andet, at have gjort sig fortjent ved sin Bibeloversættelse. Den med Lindberg jævnaldrende fyenske Landsbypræstesøn L. B. Leth (dimitteret 1814 fra Odense Kathedralskole) havde samme Foraar taget theologisk Embedsexamen og laa ligeledes paa Valkendorfs Kollegium; han lever endnu, som afgaaet Landsbypræst, paa sin Fødeø. Den med Lindberg — hvis Kontubernal han var paa Valkendorfs Kollegium — ligeledes jævnaldrende jydske Præstesøn H. A. Hertz (Student fra Roeskilde Skole 1814) tog samme Efteraar kirurgisk Examen og nedsatte sig Aaret efter som praktiserende Læge i Kallundborg, hvor han døde 1863, efter ogsaa at have forsøgt sig som Poet. Den et Aarstid ældre fyenske Godsinspektør- og Gaardeier-Søn A. Leth, dimitteredes fra Odense Kathedralskole Aaret før sin nysomtalte Navne og havde, ligesom denne, taget theologisk Embedsexamen i Begyndelsen af 1818; han døde 1849 i Middelfart, hvor han var bleven Sognepræst, efter, blandt Andet, at have deltaget i den grundlovgivende Rigsforsamling. Den næsten 24aarige jydske Gaardmandssøn C. Thorkilsen kom først, efter som Dreng selv at have forestaaet en Skole i sin Fødeegn, alt konfirmeret, i Latinskolen i Horsens under den dygtige Rektor Oluf Worm, af hvem han dimitteredes 1816; han tog 1823 theologisk Attestats og døde for faa Aar siden som Landsbypræst. En Georg Peter Lund dimitteredes 1808 fra Brendstrups og v. Westens Institut i Kjøbenhavn, hvorfra En af Tylvten, C. Flor, Aaret efter blev Student. Hvis den Sidste af Underskriverne er denne Lund, var det den ældste Student af de sex, hvoraf de fem bekjendte alle vare Provincialister (tre Jyder og to Fyenboer), medens ikke mindre end Halvdelen af Tylvten var Kjøbenhavnere.

Erklæringen skal være bleven fremlagt og underskrevet

paa Valkendorfs Kollegium, hvor jo baade Lindberg, Hertz og L. B. Leth boede, paa Lindbergs og Hertz'es Værelse*).

I Grundtvigs Manuskript — der eies af L. B. Leth — anføres forresten blandt Oehlenschlägers mislykkede Arbeider, foruden de i Gjengivelsen i „Dagen“ nævnte, „Hugo von Rheinberg“, „Fiskeren“ og „Fostbrødrene“. I Manuskriptet staaer ogsaa i Begyndelsen „vi Undertegnede“, medens Ordet „Undertegnede“ fattes i „Dagen“. Man har upaatvivlelig oprindelig tænkt at lade Erklæringen udgaae med Navne under, hvad der saa rimeligvis er bleven opgivet, fordi kun Faa vilde underskrive. Poul Møller begynder en Artikel i „Dagen“ for den 21nde Oktober, som vi senere komme tilbage til: „Nogle af Oehlenschlägers Modstandere skal have holdt Raad om at samle tolv Studenter, der skulde udgjøre et Oppositionsparti mod de Tolv, som have udfordret Baggesen. Indsenderen har blot i sit Bekjendtskab truffet adskillige Studenter, som de forgjæves have overhængt for at faae deres Navne under en Erklæring, de til den Ende havde udfærdiget. Da de traf paa en saadan Stemning, have de ikke kunnet tilveiebringe tolv Studenters Navne; og det maa være Aarsagen, hvorfor de maskere sig under den tvetydige Benævnelse: Videnskabsdyrkere. Man kan freidigen opfordre Enhver til at nævne blot en Eneste, som forgjæves er anmodet om at underskrive hin Udfordring, der havde til Maal at sætte en Dæmning for de Nidskrifter, hvormed Baggesen nu i syv Aar har besudlet Literaturen**). Modpartiet har

---

*) Efter Meddelelse af L. B. Leth til denne Bogs Forfatter.

**) Naar Poul Møller lader Baggesen begynde med „Nidskrifter“ strax ved dennes sidste Hjemkomst til Fødelandet 1811, er det en Overdrivelse, som ikke er ubetegnende for den unge, ivrige Stridsmand. Baggesen gjør sig forresten senere (i Digtet „Alvor“ i December) skyldig i den samme.

derimod ikke, uagtet alle dets Bestræbelser, kunnet sanke Tolv. Hvi skulde de ellers have brugt det ubestemte Ord: „et Antal“? Ikke heller have de kunnet forlokke saa mange Studenter, at de have kunnet udgive deres lange Tale for en Erklæring fra et Antal Studenter, uagtet Baggesen dog i Fortalen til sine Breve har henvendt sig til Studenterne.“ Den jydske Gaardmandssøn Thorkildsen, en af den jydske Præstesøn Lindbergs faa Dusbrødre, skal specielt have været ivrig i, hvad Poul Møller i nysomtalte Artikel kalder, „Studenterpresning“ og taget voldsomt fat paa sine Kammerater for at faae dem til at underskrive Erklæringen — han skal overhovedet nok i Studenteraarene have været noget ubændig*). I et Svar til Poul Møller fra L. B. Leth, som vi senere komme tilbage til, hedder det: „De Allerfleste, som vi anmodede om at underskrive, vare fuldkommen enige med os i Erklæringens Indhold; men, afholdte af andre Grunde, enten det nu var en vis Ængstelighed ved at erklære sig mod et Parti, der, idetmindste i Publikums Øine, var det mægtigere, eller Frygt for at træde offentlig frem, eller hvad der forresten kan have bevæget dem, undslog de sig for at underskrive en Erklæring, hvis Indhold de forresten ganske billigede“.

Grundtvigs Mellemkomst skal være bleven foranlediget af Jacob Christian Lindberg. Dennes første Møde med Grudtvig fortælles paa følgende Maade**). Lindberg, der stod i Forbindelse med Baggesen, enedes med Thorleifr Gudmundsson Repp og Jacob Jakobsen Dampe om at gaae til Grundtvig og opfordre Præsteskjalden, der jo altid havde viist Sympathi for Baggesen, til at yde den Haardtbetrængte en Haandsrækning. Den 24aarige islandske

*) Efter, fra Faderen stammende, Meddelelse af Pastor Niels Lindberg til dette Værks Forfatter.

**) Af Pastor Niels Lindberg, efter Faderens Meddelelse.

Præstesøn Repp var bleven Student fra Bessastad Skole 1814, altsaa i den Baggesenske Feides første Aar, og vandt 1819 Universitetets Medaille for en filosofisk Afhandling, ligesom faa Aar efter for en æsthetisk. J. M. Thiele skildrer ham *) som „ikke meget omgængelig paa Grund af sit noget hovmodige Væsen, der skaffede ham Navnet Lord Repp" af Kamma Rahbek. Han døde 1857 i Kjøbenhavn som Translatør og Lærer i Engelsk, efter fra 1826 i en halvsnes Aar at have været Bibliothekar i Edinburg. Den 28aarige Skræddersøn Dampe, der 1804, kun 14 Aar gammel, dimitteredes fra Metropolitanskolen, vandt 1808 Guldmedaillen for Besvarelsen af Universitetets æsthetiske Prisopgave, tog Aaret efter theologisk Embedsexamen, blev 1812 Doktor i Filosofien og bestyrede, efter i nogle Aar (1811—1816) at have været Adjunkt ved Slagelse lærde Skole, hvori Baggesen i sin Tid havde gaaet, et Undervisningsinstitut i Kjøbenhavn. 1818—1819 optraadte han i Hovedstaden som Bodsprædikant med stor Virkning og foranledigede konvulsiviske Optrin i Kirken, der bragte Regeringen til at forbyde ham at betræde Prædikestolen. Ogsaa hans Ret til at holde offentlige Forelæsninger blev ham frataget, og et Par Smaaskrifter af ham beslaglagdes. Derved dreves den koleriske unge Mand, der ogsaa hjemsøgtes af huslig Sorg af den mest nedslaaende Art, til en hensynsløs Opposition. 1820 fængsledes han; og Aaret efter dømtes han fra Livet for at have tilskyndet til Forandring af Regeringsformen, hvilken Dom dog mildnedes til — livsvarigt Fængsel **). Han tilbragte saa ikke mindre

*) Se „Erindringer fra Bakkehuset", Side 39.

**) Angaaende Dampes Ungdomsliv henvises iøvrigt til „Kjøbenhavnsposten", 1841, Nr. 226 og 228, samt 1848, Nr. 270; jfr. „Udvalg af Breve til P. Hjort", 1867, Side 61—62, og Breve fra og til H. C. Ørsted", II, 18—19, paa hvilket sidste Sted Dampes Foretagende kaldes „aldeles ubetydeligt og ikke Talen værd".

end tyve af sine bedste Aar først i Citadellet Frederikshavn og siden paa Kristiansø og behandledes begge Steder paa den hjerteløseste Maade. Efter Kristian den ottendes Thronbestigelse fik han endelig 1841 Lov til at tage Bolig i Rønne, og en ringe aarlig Sum anvistes ham til at friste det forspildte Liv med. Den almindelige Amnesti for politiske Forseelser 1848 gjengav ham først fuldstændig Friheden. Den saa haardt mishandlede 58aarige Mand vendte saa tilbage til Kjøbenhavn og gjorde endnu af og til Forsøg paa at virke i frisindet Retning ved Skrift og Tale. Han døde her 1867, 77 Aar gammel.

Lindberg, Repp og Dampe gik sammen til Grundtvigs Bolig i det afsides Løngangsstræde. Da de kom til Porten, vovede Repp og Dampe sig imidlertid ikke videre. Grundtvigs Inkommensurabilitet og Kolossalskhed gjorde ham jo til en Slags Bussemand. Dampe kunde desuden specielt have Betænkelighed ved at vove sig ind i Løvens Hule, da han det foregaaende Aar havde polemiseret mod Grundtvig, hvis „Sandhedsiver, Retsind og Ringeagt for det Timelige“ han forresten agtede, ligesom han nærede varme Følelser for hans „Ædelsind og Hjerte*). Lindberg som var en haardere Hals, gik da ene op, medens de andre To stode i Porten saalænge. Den unge jydske Theolog — der umiddelbart efter at være bleven Student, anden Juledag 1815 havde hørt den tidligere omtalte sidste Prædiken, Grundtvig holdt**) — fandt Saxos og Snorros geniale Oversætter, i den Grad indhyllet i Røg og Damp, at han kun utydeligt kunde skimte den mærkelige Mands

*) Se dette Værks sjette Afdeling, Side 170.

**) Se dette Værks femte Afdeling, Side 272—273. Det oprindelige Udkast til denne Prædiken („Om Hvilen under Kristi Vinger“), der i omarbeidet Skikkelse slutter Grundtvigs „Bibelske Prædikener, 1816,“ findes blandt hans efterladte Papirer, og dets Slutnings-Tillæg er trykt i „Dansk Kirketidende“, 1875, Nr. 31.

Skikkelse. Grundtvig modtog Lindberg venligt; og da han hørte hans Ærinde, sagde han, at han virkelig havde tænkt paa at rykke Baggesen til Undsætning.

Baggesens Henvendelse til Studenterne var som en Bombe falden ned i Studiegaarden, Regensen, Valkendorfs Kollegium og de andre Steder, hvor Minervas unge Sønner færdedes, og havde spaltet Studenterverdenen. To Hære stode nu opstillede mod hinanden: paa den ene Side Poul Møller, C. Hauch og de andre Medlemmer af Tylvten — der alle undtagen Abrahams og Møhl, vare blevne Studenter, medens Digterkongen endnu stod uanfægtet — med A. E. Boye og ikke faa Andre som Hjælpetropper; paa den anden Side Lindbergs kun halv saa store Flok — af hvilke de fem bekjendte alle, undtagen A. Leth, først vare komne til Universitetet, efterat Baggesen allerede havde rokket ved Oehlenschlägers Autoritet — med Repp og Dampe o. s. v. til Allierede og Grundtvig i Baghaanden. Man vil ikke let kunne gjøre sig for stor Forestilling om Røret blandt Studenterne paa dette Tidspunkt. A. Leth fortæller i en Artikel i „Dagen“ for den 9ende November om „idelig Ordstrid med flere af sine Venner, der ikke billigede, at han havde underskrevet den af Antallet indgivne Erklæring og derfor daglig anmodede ham om igjen at lade sit Navn slette ud“. Han greb til den List at lade, som om han fortrød det og vilde se til at trække sig ud af Sagen. En Dag overraskedes han saa med et Besøg af Poul Møller og Ludvig Fischer, af hvilke den Første aldrig før havde været hos ham. De overvældede ham med Spørgsmaal, om han havde underskrevet Erklæringen, om han ikke var presset dertil, om han ikke havde i Sinde at lade sit Navn slette ud igjen o. s. v. Han besluttede da — som han selv siger — „at give dem Noget at løbe med“, erklærede, at han fandt Baggesens Fremgangsmaade skammelig, at han ved Over-

raskelse var bleven bragt til at underskrive, og at han vilde se at faae sit Navn udslettet. Og Poul Møller og Ludvig Fischer løb strax med Limstangen — til „Dagen“*). Sammesteds**) offentliggjorde den ivrige Poul Møller ogsaa en Erklæring fra den 21aarige sjællandske Præstesøn Sofus Zahle. der var bleven Student fra Herlufsholms Skole Aaret iforveien og døde 1837 som Hof- og Slotspræst i Kjøbenhavn, hvori denne, efter Opfordring, berettede, at en Student forgjæves havde anmodet ham om at underskrive Erklæringen fra et Antal Videnskabsdyrkere, samt en lignende fra Cand. theol. Neergaard — uden Tvivl den 24aarige Sjællænder Johan Thomas Neergaard, der tre Aar efter Hauch var bleven dimitteret til Universitetet fra det Schouboeske Institut, hvor Grundtvig var Historielærer, og senere blev Præst — om, at Een af Antallet forgjæves havde villet overtale ham til at slutte sig til dem. Poul Møller synes overhovedet at have været ikke blot rastløs, men hensynsløs. C. Hauch fortæller et i saa Henseende betegnende Træk***). Da det blev bekjendt, at de Tolvs Erklæring var bleven sendt til Baggesen, udbredte det Rygte sig, at en ung, talentfuld Mand, som var Baggesens fortrolige Ven, vilde træde offentlig frem for at forsvare ham. Denne unge Mand havde til det kongelige Theater indleveret et Stykke, der snart skulde opføres. Poul Møller gik da op til ham og erklærede, at, ifald han offentlig tog sig af Baggesen, vilde de tre Fjerdedele af Regensianerne komme og pibe hans Stykke ud. Hauch tilføier: „Dette kunde Poul Møller staae inde for, thi han havde dengang en uhyre Indflydelse paa Studenterne. Forsvaret for Baggesen udeblev imidlertid, da Vedkommende vel ikke

*) Se „Dagen“ for 2 November, jfr. „Dagen“ for 21nde Oktober.
**) Se „Dagen“ for 2 November.
***) „Minder fra min Barndom og Ungdom“. Side 318—319.

havde Lyst til at udsætte sit Stykke for en saadan Fare, og Poul Møllers Trusel kom saaledes ikke til Udførelse". J. L. Heiberg debuterede i Januar 1819 paa Scenen som dramatisk Forfatter med Skuespillet „Tycho Brahes Spaadom"; og det er upaatvivlelig til denne Baggesens unge Ven, der, ligesaavel som Grundtvig, forargedes over det Oehlenschlägerske Partis Hensynsløshed*), at Hauchs Fortælling sigter. Poul Møller var J. L. Heibergs Dusbroder og kom ofte til ham og Moderen.

I „Dagen" for den 20nde Oktober tryktes en kort latinsk Replik til Lindbergianerne fra de Tolv med disses Navne under. Den indrykkedes Dagen efter paa Dansk tilligemed en længere Artikel fra „En af de Tolv", Poul Møller: „Svar paa Erklæringen fra et Antal Videnskabsdyrkere ved Kjøbenhavns Universitet". Poul Møllers Expektoration har til Motto nogle Linier af Poppes Deklamationsnummer i Oehlenschlägers „Sankt Hansaften-Spil" med en ubetydelig Forandring:

„Du gyldne Middelmaadighed!
jeg elsker Dig med stor Besked
af ganske, ganske, ganske Hjerte".

Det ungdommelig lidenskabelige Indlæg karakteriseres tilstrækkeligt ved Slutningstiraden om „en Avindsmand, der styrter som en gridsk Rovfugl over Duen, hver Gang den bringer et nyt Olieblad til Kunstnerens Krands" — som om, for blot at nævne det mest nærliggende, slaaende Exempel, „Reise i Breve til mit Hjem", hvorom den nuværende Baggesenske Feide dreiede sig, var „et nyt Blad til Kunstnerens Krands". Indlæget — hvori ogsaa Dampe faaer

*) „Det synes mig, at Baggesens Modstandere gjøre sig skyldige i alle de Feil, som de bebreide ham," skriver J. L. Heiberg 1819 til J. P. Mynster (se „Breve fra og til J. L. Heiberg", Side 69).

et Sidehug — begyndte med de ovenfor gjengivne private Historier og endte ligeledes med Sligt, idet der tilsidst fortælles: „Der ere Folk, som sige, at Grundtvig er Forfatter af Erklæringen“, i hvilken Anledning det saa hedder, at. dersom det forholder sig rigtigt, da er det „ikke den gamle Troens Kæmpe, ikke Sandhedens Talsmand, ikke Manden med det profetiske Tungemaal, men i det Høieste Forfatteren til de „rimelige Strøtanker“ *), som her træder frem udi en gammel Spidsborgers Lignelse“. Mod Poul Møller drog L....... — Lindberg, der alt i „Dagen“ for den 14de Oktober, under samme, let gjennemskuelige, Mærke havde gjort en Bemærkning mod en Lovtale over Latinen i de Tolvs Udfordring samt forsvaret Baggesens Anagram mod et Angreb — tilfelts i „Dagen“ for den 23nde Oktober med et Inserat, der ender: „Danmarks værdige Skribent Grundtvig, der ogsaa er bleven forhaanet paa Drengevis, skal sikkerlig vise den kaade Yngling, hvad det betyder at fornærme den værdige Mand“. Med Underskriften „L. B. L., Een af Antallet,“ tilrettevise L. B. Leth ligeledes Poul Møller i et stort, velskrevet Brev i „Dagen“ for den 27nde, 29nde og 30te Oktober, som alt er blevet omtalt. I denne Skrivelse hævdes der tilsidst ligeledes, at Poul Møllers Udladelser mod Grundtvig „ere saa uværdige og kaade, at de maa harme Enhver, der har mindste Kjendskab til Manden“. Et Par Ord af L....... knyttedes til dette Brev, som besvaredes af Poul Møller i „Dagen“ for 2 November, hvorpaa der fulgte en Replik af Lindberg, den 9ende November. I Anledning af et i „Dagen“ for den 26nde Oktober indrykket flaut Rimeri mod denne Sidste, underskrevet „Fra Ingen af de Tolv“, optraadte Baggesen i samme Organ den 29nde med følgende Vers:

---

*) Se dette Værks femte Afdeling, Side 71 o. s. v.

„Den ramme Flauhed, nys vi saae paa Prent,
har sikkert Ingen af de Tolv indsendt;
thi, hvis og alle have Skruer løse,
saa hovedløs er Ingen af de Knøse.
Men muligt dog det er af en Student,
som Tylten os en saadan definerer:
en løs og ledig Fyr, der povler eller peerer;
thi Verset, mangler det og Gnist af Aand,
forraader heller intet jordisk Baand".

Der railleres her med en Yttring i Poul Møllers Artikel, som alt baade Lindberg og L. B. Leth havde havt fat i: „De Tolv ere alle Studenter, det vil sige unge Mennesker, som ikke ved Kone og Børn samt Embedsforhold afholdes fra at træde dristigen frem for den gode Sag".

Ogsaa Dampe rykkede i Marken mod Poul Møller. I Adresseavisen for 6 November averteredes „Skrivelse til Poul Møller fra Peer, ført i Pennen af J. Jacobi" — Jakob Jakobsen var jo Dampes Fornavne. Denne Dampeske Brochure indledes paa følgende Maade: „Peer, der kun er en Videnskabsdyrker ved Universitetet og, som Baggesens Respondenter i Almindelighed, temmelig uvidende, har bedet mig at føre nærværende Skrivelse i Pennen for ham". Her railleres med den ovenfor anførte Yttring af Poul Møller, at „et Antal Videnskabsdyrkere ved Kjøbenhavns Universitet" ikke havde kunnet tilveiebringe tolv Studenters Navne, hvorfor de maskere sig under „den tvetydige Benævnelse: Videnskabsdyrkere". J. Jakobi vedbliver: „Jeg har heller ikke villet afslaae ham det, da han vedblev at bede mig derom, ihvor Meget jeg end havde imod dette Foretagende, baade for Sagens Skyld og for Peers egen. Hvad Sagen selv angaaer, da har jeg altid holdt det for uforskammet at yttre Noget mod en Mand, der staaer saa høit som Oehlenschläger. Han har jo dog

unegtelige Fortjenester; og, naar han engang har skrevet godt, hvorfor skulde han da ikke altid kunne skrive godt? Overalt bliver han jo lønnet til at forbedre Smagen og, jeg kan vel tænke, ogsaa til at skrive os gode Tragedier og Komedier — og wem Gott das Amt giebt, dem giebt er auch Verstand. Baggesen derimod er en Mand, som man kan se blot vil have Krig. Dersom han og finder nogle Feil i Oehlenschlägers Skrifter, hvorfor kan han ikke lade dem staae i Ro? De skade jo ikke ham. Peer har jeg søgt at afholde ved alle Grunde. Jeg har viist ham den syvprikkede L's Exempel, og hvorledes det er gaaet ham; jeg har spurgt ham, hvad han ene vil mod tolv ordinarii og uden Tvivl mod tolv Gange tolv extraordinarii; jeg har forestillet ham Pluralitetens upaatvivlelige Vægt; jeg har viist ham, hvorledes den gjælder i alle ordenlige Generalforsamlinger, og hvorledes han selv derfor uden Tvivl i den literære Generalforsamling vil falde igjennem med alle honneurs; jeg har viist ham i Perspektiv en Hoben Professorer og andre magna nomina, til hvilke ingen Peer kan sige Sparto; ja jeg er endog gaaet saa vidt at nævne for ham L. Fischer, som upaatvivlelig er større end Thiele, thi Thiele skrev, førend han havde endt sine første Studier, Fischer derimod skriver, førend han endnu har begyndt sine. Men alt dette var kun som at slaae Vand paa en Gaas. Og, da Peer vedblev saa bestandig sit Forsæt, fandt jeg endog tilsidst, at det vist maatte være en høiere Drift, en aandelig Indskydelse, en magnetisk Bevægelse, der uimodstaaelig drev ham til Poul. Da jeg nu har en stor Respekt for saadant Noget, hvilket i vore Tider des mere vinder Tiltro, jo mere den forbandede Oplysning maa vige tilbage, saa har jeg ikke længere villet vægre mig, ikkun tilføiende, at alt det Onde, som deraf kan flyde, maa tilskrives Peer selv ene og alene,

og at derfor ikke mindste Skyld og Brøde maa falde paa Jacobi."

Hvad Professorerne angaaer, der fremhæves ovenfor som Baggesens Modstandere, maa det erindres, at det ikke blot var med Professoren i Æsthetik, Oehlenschläger men ogsaa med de theologiske Professorer Jens Møller og P. E. Müller samt Professoren i Filosofien F. C. Sibbern, at Baggesen var kollideret; og de filologiske Professorer P. O. Brøndsted og F. C. Petersen samt Professoren i Fysik H. C. Ørsted vare ligeledes Venner af Oehlenschläger. Jens Möller kom paa sine Forlæsninger stadigt tilbage til den af Baggesen forhaanede Oehlenschläger og endte saa altid med Klager over, at flere unge Mennesker bleve forførte af Baggesen, specielt sigtende til Lindberg. Under disse Expektorationer holdt naturligvis Studenterne op med at skrive. Men, da Lindberg, som jo studerede Theologi, blev kjed af at høre paa disse evige Irettesættelser, gav han sig en Dag til at nedskrive Alt, hvad Jens Møller udlod sig med angaaende Tylvtestriden. Dette konsternerede den skikkelige Professor saaledes, at han gik rent istaa og holdt op med sine Udgydelser om det kildne Thema*). J. M. Thiele, der nu havde opgivet Baggesen, fremtraadte for et Par Aar siden, før han blev Student, med Forsøg til en Forklaring af Sfinxens Gaade**); L. Fischer var — som Oehlenschläger siger***) — „ikke gaaet den akademiske Vei". Den dyriske Magnetisme, som Dampe raillerer med, spillede dengang en ikke ringe Rolle. I „Nyeste Skilderi af Kjøbenhavn" 1816 forsvarede J. C. Lütken anonymt den animalske Magnetisme. Artikelen ender med et Par Ønsker, hvoraf det ene er, „at

*) Ifølge Meddelelse til dette Værks Forfatter fra Pastor Niels Lindberg.

**) Se dette Værks femte Afdeling, Side 54—57 og 64—68, samt sjette Afdeling, Side 210 og 341.

***) „Erindringer", IV, 55.

man dog her i Danmark engang vil blive kjed af ved alle Leiligheder at skele og stikle paa vore tydske Naboer", idet der hævdes, at „det er saare uskjønsomt af os at vise bitter Avind imod Europas første Nation, hvem vi i videnskabelig Henseende skylde Alt, vort Broderfolk i Herkomst, Sprog og Sæder". Artikelen var foranlediget af en foregaaende af „den skrappe Regnemester" Vinkel-Horn — med hvem Lütkens Lærer og Mester Oehlenschläger alt tidligere var kollideret*) — hvori denne alt Andet end romantiske Birkeskriver, under Navnet Grison, havde angrebet den dyriske Magnetisme af „Indignation over, at man har forplantet paa dansk Grund den Daraussen fra hentede dyriske Magnetismes Gøgler-Fiktioner" **). I „Dagsposten, et historisk Blad," udgivet af J. K. Høst, findes samme Aar en gjennem flere Nummere af dette Dagblad gaaende Artikel „Om den dyriske Magnetisme", der kaldes „denne vigtige Lægemaade". Den var af Lægen J. C. V. Vendt. Hele Kjøbenhavn var i de Dage optaget af „den Mirakelkur, der, under den berømte Livlæge hos Dronningen Brandis' Ledning, ved den animalske Magnetisme er bleven udført paa en ung Frøken, der blev holdet for ulægelig" ***). Indsenderen af en stor Artikel om den dyriske Magnetisme i „Adrastea" for 1817, der gaaer gjennem flere Nummere af Bladet, mener, at dens Tilvæxt „synes at love hele Menneskeheden stort Held", og anfører en tydsk Expektoration derom, meddelt i et af vore Dagblade, hvori det hedder: „Magnetismus er endnu Dagens Orden og har egenligen kun faa erklærede Modstandere" †). Oehlenschläger dvæler ogsaa ved den dyriske

*) Se dette Værks anden Afdeling, Side 161—162.

**) Se Skilderiet, 1816, Nr. 59 og 61.

***) „Dagsposten", 1816; Nr. 233—240, jfr. 227.

†) „Adrastea" 1817, 25nde Januar, Side 51 og 53.

Magnetisme i „En Reise“ *). Han lod sig magnetisere i Wien — hvor Mesmer, som var død et Par Aar iforveien, i sin Tid havde grundlagt Læren — og udbryder i den Anledning, blandt Andet: „Det er et stort og uden Tvivl for nærværende Tid det vigtigste Kapitel i Naturvidenskabens Historie“. Hannoveraneren J. D. Brandis, hvem Oehlenschläger kalder „den lærde og genialske“, kongelig dansk Livlæge, udgav paa denne Tid „Ueber psychische Heilmittel und Magnetismus, 1818“. Den rationelle Kamp mod Romantikens Udskeielser faaer en større Rækkevidde, naar man erindrer, at Mesmerismen ogsaa var en af de Excentriciteter, den romantiske Reaktion i Aarhundredets Begyndelse hengav sig til. Jul. Petersen siger med Føie i „Hovedmomenter i den medicinske Lægekunsts historiske Udvikling“ 1876**): „Schellings Naturfilosofi, der fra sit frigjørende antik-pantheistiske Udgangspunkt arbeidede sig bestandig dybere ind i en fuldstændig Mysticisme, beherskede dengang hele den videnskabelige Udvikling, deri ogsaa indbefattet Medicinen; Schelling og hans Disciple faststillede i deres apriorisk-mystiske Doktrinarisme Grundprinciperne for al Lægevidenskab, og de nyopdagede elektrisk-kemiske Kræfter spillede en stor Rolle deri. En saadan ny og universel Urkraft som „den dyriske Magnetisme“ maatte være den naturfilosofiske Lægevidenskab særdeles velkommen. — — — Det blev den romantisk-reaktionære Bevægelse i Tydskland, der tog sig af den dyriske Magnetisme og søgte at opretholde dens praktiske Betydning ved at bringe den i nøiere Forbindelse med den samtidige theurgiske Medicin.“

Skrivelsen fra Poul til Peer begynder: „Jeg har, min elskelige Povel! alt længe eftertænkt — eftersom det dog

*) II, 1818, Side 111—118.
**) Side 38 og 43.

er en gammel Bemærkning, at der, hvor Flere drive et fælles Foretagende, gjerne pleier at være Enkelte eller oftest Een, med særdeles Kraft begavet, der udgjør ligesom det Hjul, der driver det Hele — hvo der da i det Kollegium af hine berømmelige Tolv, der have værdiget at tilsende Baggesen en Art af Klade til en Udfordring, har kunnet være Sjælen og den bevægende Grundkraft, hvilken man, dersom man havde et ret skarpt psykologisk Blik, maatte kunne se skinnende deri, ligervis som Maanen mellem de mindre Himmellegemer. Du kan ikke troe, min elskelige Povel! af hvor troende Natur Du end i mange Ting synes at være*), hvilke synderlige og vidunderlige Forestillinger jeg ofte har gjort mig om denne Heltenes Helt, denne Udfordrernes princeps, som jeg vidste maatte være til, men, ifølge Tingenes Natur, skjult og netop derfor des interessantere. De Ideer, som min Fantasi dannede sig om ham, kunde naturligvis ikke være hentede andenstedsfra end fra selve Provokationens Indhold og Beskaffenhed. At han maatte være et Slags vild og stridslysten Bersærk og de alle Tolv Bersærkerbrødre, det syntes mig deres Færd, som en Art Bersærkergang, ledte til at antage; at han maatte have saa megen Viisdom, som der hører til, hvad man kalder en viis Mund; at han maatte fuske saa Meget i Poesien, som der hørte til at rase af æsthetisk Iver, og dog være saa Lidet Poet, som man maatte være for at kunne kalde Oehlenschläger princeps poetarum Daniæ; at han maatte være en aandelig Rædselsmand, der higede efter Blækudgydelse — det antog jeg; og endelig forestillede jeg mig ham, som En, der stod med det ene Ben i Sinkelektien og med det andet

*) Aabenbart Hentydning til den ovenfor omtalte Limstang, som A. Leth havde faaet Poul Møller til at løbe med, og sagtens ogsaa til den „blinde Tro“, Dampe i en Artikel i „Dagen“ for den 3die November (som senere skal omtales) bebreider Oehlenschlägers Tilhængere.

paa Veien til Befordring. Alt dette var nu saaledes min Gjætten, lige indtil jeg fik lære at kjende Dig, min gode Povel! saaledes som Du stod lyslevende for mig, da jeg læste din Expektoration i „Dagen“; thi, naar jeg undtager den ene Omstændighed, at Du ikke snakker daarligt Latin af den Grund, at Du intet Latin snakker, saa synes Du mig for Resten at være en saadan Povel, der indeholder Kvintessensen af alle de Egenskaber, som hin Provokation røber hos dens Forfattere, og vil man derfor især deleshed have at henholde sig til Dig for at gjøre Dig ansvarlig, ikke alene for alle dine svagere Brødres Synder, hvilke af Dig ere forlokkede, men og for hele den Martyrdom, som de maae lide ved den offentlige Mening for den slet-teste Sag af Verden.“ Det hedder senere i Skrivelsen: „At Du, min gode Povel! med dine elleve Puslinger i Bussemandsdragt, dine ikke-Skribenter eller obscure Skribenter, dine Nuller, af hvilke alle dog, ved enhver Addition, Facit bliver kun et eneste Nul, dine smaa Vismænd, som komme stikkende frem med deres Diktater i Haanden fra deres Skolemester Oehlenschläger, at Du dermed vil tvinge en af de første Skribenter, hvem Intet uden Raseri kan frakjende denne Benævnelse, til at ophøre at sige sin Mening i æsthetiske Sager, fordi han siger den paa en Maade, som ikke behager dem, ja, sæt det var paa en Maade, som ikke behagede Nogen, det kan man ikke kalde altfor sangvinisk Haab eller Selvtillid, men det fortjener et langt mere passende Navn. Fabeldigterne, som altid ligne Menneskene med Dyr, have vel fingeret, at en Hund kunde gjøe ad Maanen; men de have aldrig tilladt sig at fingere, at en Hund kunde falde paa at ville rive Maanen ned af Himmelen.“ I Anledning af en Bemærkning af Poul, at „den hele Erklæring er tydelig nok skrevet af sindige, bedagede Klubgængere, thi den er forfattet i en søvnig Kancellistil.“ — hvad der da forresten (som ogsaa Lindberg fremhæver i

en Artikel i „Dagen“ for den 9ende November) modstrider den desuagtet af Poul Møller fremsatte Mulighed, at Erklæringen kunde være af Grundtvig — udbryder Dampe ret træffende: „Jeg kunde nok begribe, min gode Povel! at den er ikke lystig nok for Dig. I Oehlenschlägers Skolarer have anderledes Jav og Løier mellem Jer end som saa. Og overalt at sige, som Respondenterne, at man vil kundgjøre sin Betænkning, det forudsætter jo, at man har betænkt Noget, eller at man idetmindste betænker Noget, idet man skriver. Hvad Løier er der vel ved det!“ Man kommer uvilkaarligt til at tænke paa Poul Møllers lystige Datids-Liv, saaledes som det f. Ex. kundgjør sig i et Brev til J. L. Heiberg fra Huslærer-Episoden i Nærheden af Baggesens Fødeby, umiddelbart før den unge Pædagog vendte tilbage til Kjøbenhavn og forsøgte paa at tage sig af den gamle Stadsatirikers Opdragelse*). Det hedder heri, blandt Andet: „Jeg veed den, der forleden Aften, svøbt ind i en Kappe, red til Skjelskør, da Prinds Kristian var ventendes, og satte i fuld Galop igjennem Gaderne, raabende: „Prindsen kommer!“ Det var da omtrent det Samme som at sætte en Lunte i en Krudttønde; thi Fanden tog bemeldte Udraab: „Prindsen kommer!“ saa det løb fra den ene Byesende til den anden. Praaserne kom i alle Vinduer, Borgerne skulde rette dem, men de kom i Spegerede og løb imellem hinanden, ligesom en Flok Faar i Regnveir. Fløimanden havde nemlig tabt sin ene Tøffel, og den var hverken at finde hist eller her. Det gjorde mig ellers mest ondt for den stakkels Organist, der gik foran og vrælte i en Basun; thi han kom i saadan Alteration, at han tog Kuløren af sine Manchesters Buxer. Det var dog ellers Synd, han skulde komme i Bevægelse. Stakkels Mand! han er kun

---

*) Se „Poul Møllers Levnet“ ved F. C. Olsen (i Digterens „Efterladte Skrifter“, VI).

maadelig til Fods og pukkelrygget baade for og bag. Men Prindsen, hvor blev han af? Ja, ta' ham der! Det var kuns fint, hvad Prinds der kom. Der blev anstillet skarpe Undersøgelser om, hvo der havde sat Borgerskabet i Oprør; men jeg og Borgermesteren vare ei i Stand til med forenede Kræfter at opdage, hvo der først havde sagt: „Prindsen kommer!“ Jeg vidste da egenlig nok, hvo det var; men jeg syntes, det var Synd at røbe ham. Det Slags Optøier har vi mange af herude; før skal der have hersket saadan god Orden og Fredsommelighed.“ Ikke uden Grund opholder Dampe sig ogsaa over Poul Møllers studentikose Laugsaand, som røber sig i hans Tale om Uværdigheden i „at deltage i misundelige Kabaler mod en af Universitetets høit agtede Lærere, især til Fordel for en Privatmand, der ikke beklæder nogen Post ved Universitetet“ — hvad L. B. Leth ogsaa havde havt fat i i sit ovennævnte Brev til Poul Møller. En Efterskrift af Dampe raillerer med Poul Møllers alt tidligere af Lindberg, L. B. Leth og Baggesen spottede Yttring, at „de Tolv ere alle Studenter, det vil sige unge Mennesker, som ikke ved Kone og Børn samt Embedsforhold afholdes fra at træde dristigen frem for den gode Sag“. Efterskriften lyder nemlig: „Apropos! Ved Du vel, min gode Povel! at der er en af de Tolv, der imidlertid skal have giftet sig, og at I altsaa ikke mere kunne bruge ham. Sligt burde Du dog, min gode Præses! passe paa og ikke tillade Nogen af Dine at gaae hen og føie Kjød og Blod, naar det gjælder den gode Sag, og Liv og Blod bør offres for at bevise, at Reisen er et Mesterstykke.“

Dampes Skrivelse til Poul Møller fremkaldte i „Dagen“ for den 10ende November et Par, J. U. underskrevne, paa Latin og Dansk affattede, smaa Epigrammer „Vaporifero J. Jacobi — Til den dampende J. Jacobsen“. De vare

af Poul Møllers et Par Aar yngre Broder Hans Ulrik*), der 1814 var bleven Student og 1819 tog theologisk Embedsexamen.

I „Dagen" for den 26nde Oktober, der indeholdt ikke mindre end fem Indlæg i Striden, hvoraf det ene var af Baggesen, medens de fire andre stammede fra hans Modstandere, optraadte den unge Professor i Filosofien F. C. Sibbern — som i et Brev fra samme Maaneds Begyndelse til Peder Hjort i Rom**) „haaber, Baggesen er sin totale Ruin nær" — anonymt mod „Et Antal Videnskabsdyrkere ved Kjøbenhavns Universitet" og hævdede, blandt Andet, at de Tolv ikke have villet drøfte Forholdet imellem Oehlenschlägers ældre og nyere Skrifter — hvad der jo alt var bleven gjort gjældende af Tylvten selv — men bestride „de af Baggesen forkyndte Principer, hvoraf det første synes at være det, at en saakaldt æsthetisk Kritik skal støttes paa en fordærvelig Irreligiøsitets og Immoralitets Grundsætninger". Mod Slutningen af sin Artikel udbryder Sibbern: „Kjære Medstuderende! undgaaer dog al Forargelse; betænker, hvad I gjøre! I skulde dog betænke, hvad man vil dømme om Eders moralske Følelse, naar I synes saa lidet at ændse de mange al sund moralsk Følelse oprørende Steder og falske Citationer i Baggesens smukke Værker".

En ikke uträffende Satire over de Tolvs latinske Udfordring var en lignende paa Græsk, der indrykkedes i „Nyeste Skilderi af Kjøbenhavn" for den 17de Oktober. Denne græske Opfordring gjengaves i næste Nummer af Skilderiet saaledes paa Dansk:

---

*) Ifølge Meddelelse til dette Værks Forfatter fra Literaturhistorikeren C. A. Thorsen, for hvem Poul Møller i sin Tid navngav Epigrammatisten

**) Se „Udvalg af Breve til P. Hjort", 1867, Side 55.

„De tolv latiniserende Mænd ved Kjøbenhavns berømte Universitet og Oehlenschläger, deres Lærer, hilses paa en passende Maade af de hundrede græciserende Mænd.

Ofte have vi beundret, I latiniserende Mænd af Kjøbenhavn! Eders Lærdom og ualmindelige Kundskaber; ofte har Eders Beskedenhed og Sindighed henrykket os; men aldrig mene vi, at I have givet et saadant Bevis paa disse som i dette Øieblik. Men, da vi baade have disse og mange andre Fuldkommenheder tilfælles med Eder, saa ønske vi at indgaae et fuldkomnere og inderligere Bekjendtskab med Eder, thi vi ere, ligesom I, lærde Folk og flerkyndige og saa beskedne, at ikke letteligen Nogen overgaaer os deri; men især ere vi det imod os selv — ogsaa heri ligne vi Eder. Men, da I have viist, at, jo usædvanligere og sjeldnere det Sprog er, i hvilket man taler eller skriver, desto lærdere og viseligere maa det, man fremfører, nødvendigen blive, saa udfordre vi Eder til at disputere med os paa Græsk, især om Oehlenschläger, Eders Lærer, Baggesen og andre berømte Mænd eller og om Eder selv, hvis det Eder saa behager, thi om Personer og ikke om Meninger ville vi disputere og overalt uden Fornuftgrunde, thi saaledes finde I det maaske bekvemmest for Eder, da saadanne Grunde ellers alle Tider medføre en Ubehagelighed og Besværlighed for frie Folk, som baade I og vi ere. Vi ville fra begge Sider samles til hvilkensomhelst Tid og Sted, I maatte finde for godt at bestemme, saafremt ikke Nogen, som formener sig at være endnu lærdere end vi, udfordrer os til at disputere paa Hebraisk eller Arabisk eller et andet endnu sjeldnere Sprog, thi i saa Fald se vi os ei istand til at møde Eder. Men skulde I ikke møde, saa se vi os beføiede til at kalde Eder med hvilketsomhelst Navn, vi finde for Godt, thi da er det klart, at I ikke besidde den Visdom, som I have

omtalet eller villet indbilde Andre, at I eie, og at I have vundet saare Lidet ved Eders Lærers Undervisning." Under det Græske stod, blandt Andet: „Af Beskedenhed opgive vi ikke for det Første vore Navne. Man gjætter ellers let disse, da her i Staden, foruden os hundrede Mænd, ikke findes mange Grækere." Dette bidende Græsk var af Repp — det græske Bogstav r (ρ) er som Taltegn hundrede. Sproget i den danske Oversættelse af det græske Manifest er heller ikke uden fremmedartet, specielt islandsk Præg.

Man ser, at de Tolvs positive Pathos mødtes af Ironi, især fra Dampes og Repps Side.

I „Dagen" for den 19de Oktober optraadte Veteranen Thomas Thaarup — hvis fædrelandske Idyl „Høstgildet" gjenoptoges paa Scenen næste Foraar — med en latinsk Skrivelse til „det Kjøbenhavnske Universitets høie Fædre", der Dagen efter gjengaves i dansk Oversættelse. „Det bør Eder" — hedder det deri — „at forebygge, at ikke vor Tidsalders ungdommelige Kaadhed skal gaae over til fanatisk, for den offentlige Rolighed og Videnskaberne ødelæggende Rasenhed. Tilskynder ved Eders Raad, Eders Forskrift Digteren af det udmærkede Geni, der hører til Eders Samfund, og stander ham deri bi, at han ved stadig Dømmekraft styrker, tæmmer og med sand Lærdom pryder disse ypperlige Sindsgaver, at han kan antage en ædel Smag; afvender, at han enten kues af den gustne Avind eller, ideligen tirret, opbruser i daarligt Hovmod; forviser mystisk Tant, der skjuler sig under Filosofiens Maske! Bilægger de plumpe og den laveste Almue sømmende Tvistigheder, som nu ere i Mode; dæmper dem ved Eders Anseelse, og drager, saavel ved Eders Myndighed som ved Eders Blidhed, Omsorg for, at hine ungdommeligen kaade Gemytter, efter at have samlet Fasthed i Domme, gaae i sig selv og vende den gavmilde Naturs

Yppighed til Gavn". Oehlenschläger havde kort før Kroningsfesten i Sommeren 1815 fornyet gammelt Bekjendtskab med Thaarup, der under den unge Aladdins korte Skuespiller-Episode i det foregaaende Aarhundredes Slutning, ligesom Baggesen, havde været Theaterdirektør, i hvilken Egenskab han optraadte „meget fornem, alvorlig og hovmestererende"*) i diametral Modsætning til Forfatteren af den komiske „Theateradministratoriade". Oehlenschläger var bleven indbudt til Middag af den „ærværdige Veteran" med de „snehvide, tykke Haar" og „skjønne blaa Øine", med det „romerske Ansigt" og „den mandige Mine, hvorigjennem, uagtet det satiriske Smil, Venligheden straalte". Man havde ikke fundet Thaarup, som var Festens Digter, fornem nok til at komme til Høibords, men kun indbudt ham til at tage Del i det Maaltid, der gaves Sangerne og Kapellets Medlemmer. Med stolt Harme havde han imidlertid afslaaet denne Indbydelse og fra sit Landmands-Hjem, Gaarden ved Hirschholm — hvor, som det hedder i Oehlenschlägers smukke Mindedigt ved hans Død i Juli 1821, „Kornblomsten voxte paa hans Mark, Violen i hans Overdrev"**) — paa sin Bondevogn selv bragt Proviant med. I en lille Bondestue drak den ældre og yngre Digter, som vare saa vidtforskjellige, Kongeparrets Skaal***). Digteren af den ældre Skole polemiserer i sin Skrivelse til „patribus academiæ Havniensis conscriptis" mod den nye Slægts „ungdommelige Kaadhed"; han anerkjender vel Oehlenschlägers „udmærkede Geni", men mener dog, at dette bør „tæmmes, styrkes ved stadig Dømmekraft og prydes med sand Lærdom" samt „antage en ædel Smag", ligesom Opbrusen i „daarligt Hovmod" bør

---

*) Se „Erindringer" af Oehlenschläger, I, 113.

**) Se Rahbeks „Tilskueren", 1821, Nr. 46.

***) Se Oehlenschlägers „Erindringer", III, 91—92.

undgaaes. Han hylder altsaa ikke Digterkongen — der helligede „Høstgildets og Peters Bryllups Digter" sit fædrelandske Syngespil „Tordenskjold", hvilket udkom i Juni 1821, altsaa Maaneden før Thaarups Død — saa ubetinget som Pram gjorde et Par Aar iforveien i Fortalen til Oversættelsen af Voltaires Drama*), skjøndt han rigtignok ingenlunde kan siges at have slaaet sig til Oehlenschlägers Modparti, som det hedder i Oehlenschlägers „Levnet" og „Erindringer"**). Uagtet „den gustne Avind" og „den idelige Tirren" jo kun kan være adresseret til den forrige Kollega i Theaterdirektionen, er Thaarup heller ikke saa voldsom mod Polemikeren som dennes gamle Ven Pram — der vel var „en Olding i Alder", men „en Yngling i Blod", for at bruge Oehlenschlägers Udtryk om den lidenskabelige Normand i Afskedssangen 1820***) da Pram drog til Vestindien, hvor han døde Aaret efter — i den nysnævnte Fortale.

Et anonymt Inserat i „Dagen" for den 22nde Oktober „En virkelig holdt Samtale i en Klub mellem tvende Mænd, der, trods Fædrene, ere agtede for deres Humanitet og ægte Videnskabelighed," rykkede i Marken mod „den gamle Thomas Thaarup", der 1816 (i et Anhang til en Oversættelse af „Over Jødernes Fordringer paa Borgerret" af F. Rühs) var draget tilfelts mod „Theater-Slagtninger" og Shakespeare samt „vor mystiske Digtekunst"†). Sam-

*) Se dette Værks femte Afdeling, Side 3—7.

**) „Levnet" II, 335, og „Erindringer", IV, 6.

***) Se Rahbeks „Tilskueren", 1820, Nr. 10.

†) I Anledning af Angrebet paa Shakespeare havde dennes geniale Oversætter Foersom — der alt døde Aaret efter, ikke fuldt 40 Aar gammel — i „Athene" samme Aar (VII, 349—359) ladet trykke „Sendebrev fra William Shakespeare i Elysium til Thomas Thaarup i Smidstrup". Umiddelbart derefter fulgte sammesteds et Poem til Ære for den store engelske Digter af den 25-aarige fyenske Husmandssøn N. M. Petersen, der 1808 dimitte-

talen, der ogsaa har fat i Dampe, endte i Anledning af Thaarups Optræden med et haanende: „Han er jo død!“ Derimod protesterede Baggesen et Par Dage efter i „Dagen“ med et lille Digt, der, hentydende til Thaarups af Baggesen 1813 angrebne Oversættelse af det tydske jødefjendtlige Skrift „Moses og Jesus“ *) o. s. v. endte:

„Oversætteren er død; men mærker,
fuld af Aand og Liv, med sølvgraa Haar
Skjalden end sin Davidsharpe slaaer,
mens I slaaes ihjel af Eders Værker“ **).

Nogle Vers i „Dagen“ for den anden November under Mærket **D** ere ligeledes rettede mod Angrebet paa Thaarup. De ere aabenbart af Dampe, hvad der ogsaa hentydes til i en Replik et Par Dage efter i „Dagen“, undertegnet **F** (sagtens Fischer) med Begyndelsesordene: „Vær dampestærk!“

Et satirisk Billede, „Pennefeiden“, der averteredes i Adresseavisen for den 22nde Oktober — „Indtægten tilfalder Daarekistelemmerne“, hedder det i Avertissementet — forklares saaledes i „Dagen“ for den 29nde Oktober: „Kobberet forestiller tvende pedantiske Lærde i heftig Strid med hinanden, som, efter at have brudt, paa Riddermaneer, deres Vaaben mod hinanden (Stumper af Penne ses at ligge paa Jorden), nu gaae til Yderligheder: den ene griber Blækglasset og den anden Feieskarn, for dermed at sværte og besudle hinanden. De dobbelte Øienglas, hvormed de Kæmpende ere udrustede, hentyde paa

---

redes fra Odense Kathedralskole og 1815 blev Lærer ved det en halvsnes Aar efter nedlagte fyenske Skolelærerseminarium paa Brahetrolleborg.

*) Se dette Værks tredie Afdeling, Side 260 o. s. v.

**) En Trykfeil i næstsidste Linie i „Dagen“ bevirkede, at Baggesen et Par Dage efter lod Digtet aftrykke i Skilderiet i dets Integritet.

urimelige og urigtige Synspunkter. Da Avind og Hovmod ere de almindeligste Aarsager til slige Stridigheder, ere de ogsaa her anbragte som deres Sekundanter. Avind, med Slanger i Haaret, nedhængende Bryster og Kløer istedetfor Negle, fremskynder sin Yndling, hvis Kjole hun opholder for ham som et Skjold, hvormed hun dog snarere synes at skjule sig selv. Hovmod med Paafuglefjedre paa Hovedet fører sin Yndlings lærde Værker sammenbundne til et Skjold, for dermed at afparere Modpartens Slag. Paa den Enes Skrivebord ses en Sfinx, Symbol paa Visdom, men brugt som Hatteblok, paa den Andens en Natugle, Minervas yndede Fugl. Kampen foregaaer paa en Plads foran Filosofiens lemlæstede eller hovedløse Billedstøtte med Bidslet i Haanden, hvormed den holder Lidenskaberne i Tømme, og Soldet under Armen, hvorigjennem den drøfter Sandheden.“ Den af Avind — ligesom Skjalden Ragnvald i „Hroars Saga“ fra det foregaaende Aar — fremskyndede Mand foran Bordet med Sfinxfiguren som Hatteblok, der har trukket ud og er ifærd med at slynge Blækhuset mod Antagonisten, er ved en stor Snustobaksdaase i Vestelommen yderligere karakteriseret som Gaadesangeren og Polemikeren Baggesen; medens Modstanderen foran Bordet med Minervas Ugle paa, der har Hovmod til sin Bistand, naturligvis er myntet paa Universitetsprofessoren, Digteren med den stærke Selvfølelse, Oehlenschläger. Kæmpernes dobbelte Øienglas sigte aabenbart til Iveren efter at udspeide hinandens svage Sider — Forklaringen deraf i „Dagen“ er unaturlig og søgt.

8.

I Adresseavisen for den 28nde Oktober averteredes „Breve til Oehlenschläger fra Baggesen. Slutningen af

ottende Brev, indeholdende et Bidrag til den dyriske Magnetismes Historie" — Hentydning til den ovenfor omtalte Skildring af et Besøg hos en Magnetisør i Oehlenschlägers „En Reise". Det hedder, blandt Andet, i denne Baggesenske Slutning af ottende Brev om Oehlenschlägers Publikum: „Det er exaltert til en Grad, som man fast aldrig har set Mage til, i Snakken over sig baade paa galt Dansk og paa galt Tydsk*) og paa galt Latin. Tolv snakke paa een Gang. Det er som om den gamle Studiegaard selv var staaet op af sin Grav for at tage Del med i den almindelige Literatur-Surren. Den høieste Grad af Forvirring synes mig dog det, at Holbergs gamle sal: Abrahams gaaer igjen (som Deputeret fra Raadet) rent splittergalt tværtimod sit Kald og Bestemmelse. Istedenfor at gratulere de frejaskede**) Borgeres Borgermester til sit Borgermesterskab, gaaer han feil og gratulerer mig med et latinsk **S. D. D.*****)." Det er den kun en Snes Aar gamle Cand. juris Abrahams, der jo havde Navn tilfælleds med Skjelmsmesteren i „Den politiske Kandestøber", som spiller Komedie med Herman von Bremen†), Baggesen her spøger med. Abrahams, der, paa Grund af sin kalligrafiske Dygtighed, renskrev de Tolvs Udfordring, var Baggesen personlig bekjendt, og denne skal i sine private Kredse have yttret, at det havde gjort ham ondt at se et ungt Menneske, som han led godt, blandt sine Modstandere††). Det hedder senere i Slutningen af dette ottende

---

*) Aabenbart Hentydning til Ludvig Fischers „Auszug des ersten Briefes von Baggesen an Oehlenschläger".

**) Allusion til „Freias Alter" af Oehlenschläger.

***) Tylvtens latinske Manifest var overskrevet: Jano Baggesen S. D. D. XII. studiosi (Jens Baggesen hilses af 12 Studenter).

†) Act III, Scene 1 og 2, samt Act V, Scene 4.

††) Se Abrahams' „Meddelelser af mit Liv", Side 37—38, 71 og 83—84. Abrahams „beundrede naturligvis Baggesens spillende Vittighed og

Brev: „Et fornuftigt Polititilsyn (boglig forstaaet, som det har begyndt i „Dagen“ i Erklæringen fra et Antal Videnskabsdyrkere og i Veteranen Thomas Thaarups Opfordring til Universitetets Professorer) vil kunne forhindre Misbrug, mange af Digtkunsthistoriens hidtil uforklarede eller forkastede Fakta ville oplyses, og Kritiken, saa vigtig for Literaturen, der hidtil stod paa svage Fødder, udvides og begrundes. — — — Trøst og Hjælp (ser jeg i de nysomtalte Dag-Nummere, i nogle L....... underskrevne Noter og i Kjøbenhavns Skilderies yderst vittige græske Kontra-Manifest) kan jeg maaske faae. — — — Jeg kan i en Peer Vegner og Konsorter, i en bortreist Hjort og en hjemmeblivende Hauch, i et Par literariske Børnehuslemmer som Proft*) og Hammeleff, i en **L. F.**, der ved at føie udvig ischer til sin Anonymitet blot forvandler den til Kakonymitet, saalænge han skriver, som han skriver, i en nok saa stor Hær af „Nutidens raske Ynglinge“,

---

aandrige Samtale, skjøndt han, besynderlig nok, ligesom havde ondt for at faae Ordene frem og ved sit underlig snøvlende Foredrag egenlig ikke kunde siges at være veltalende“.

*) Den omtrent 23aarige Universitetsboghandler-Søn H. C. G. Proft, der dimitteredes fra Roeskilde Skole 1813, optraadte 1816 med et Par, Oehlenschläger med et Digt tilegnede, „Dramatiske Forsøg“ (hvoraf det første og største var et oldnordisk Sørgespil) og blev derpaa berygtet som Theaterkritiker. I September 1818 dømtes han til Fængsel paa Vand og Brød i 4 Gange 5 Dage for at have frastjaalet et Par Boghandlere nogle Bøger (se Overskou: „Den danske Skueplads, IV, 573—574, og Kjøbenhavns Politirets Dom i Tillæg til „Den danske Statstidende“ for den 23nde Oktober 1818). I nogle versificerede Linier af Baggesen i „Dagen“ for 2 Oktober hedder det:

„— To blandt Navnene, som lyve,
har man mig sagt, skal være Tyve“.

som De selv kalder dem*) — de tolv hen i Veiret paa slet Latin ynglende inklusive, og med eet Ord: i alle dem tilsammentagne, der hidtil have offentlig erklæret sig for, hvad jeg angriber, ikke erkjende et Dem i det Hele værdigt Parti, end sige: det mig og Alle ærværdige danske Publikum. Blotte Skraal og blind Allarm af disse Schamaner imponerer mig ligesaa lidt som den Dalai Lamas Taushed, hvis Cacatum saavelsom Pictum de putte i Lommerne**). De ere, naar Alt kommer til Alt, ikke engang saa Mange, som de lade, og udgjøre, naar man ser sig til, kun en ubetydelig Del af Literatur-Pøbelen. Tag Bjælderne bort og regn Ekko fra, saa vil Deres Velbyrdighed let kunne tælle dem. Fjortenaarsdrengen fra Helsingørs Skole, som Deres Velbyrdighed har antaget til Voltairesk Renvadsken af Deres kongelig preussiske Linned***), er, med al sin Mangel paa Geni, mere værd end alle hine. — — — Den afdøde Oehlenschlägers naive Aandsværk har ophørt; den nu spøgende Oehlenschlägers kunstige Digtning og Ræsonering er blevet usselt Haand-

*) I Oehlenschlägers „En Reise" (II, 3) hedder det: „Naar Tidsalderens raske Ynglinge . . . . gotte sig over mit „Freias Alter", saa maa gjerne . . . .".

**) Schamaner, Aandebesværgere i det nordlige Asien. — Dalai-Lama, de nordlige Buddhisters Ypperstepræst, Guddommens Repræsentant, der residerer i Thibet. — I Baggesens, i Begyndelsen af Maaneden udkomne, „Reisen til sit Hjem i Udtog" (Side 106) havde han med lidt Forandring tilraabt Oehlenschläger Bürgers Ord i „Neue weltliche hochdeutsche Reime", („Sämmtliche Werke, herausgegeben von A. W. Bohtz, 1835, Side 21):

„Beherzige das Dictum:
Cacatum non est pictum!"

***) Voltaire der, som bekjendt, en Tid lang hjalp Frederik den anden af Preussen med dennes franske Vers, skal en Dag have talt om, at Kongen sendte ham sit smudsige Linned til Vadsk (se, blandt Andet, „Voltaire" af D. F. Strausz, 1870, Side 158).

værk. Kan og vil den Salige staae op igjen i Deres Virksomhed herefter, som jeg hjerteiig ønsker, maa De gjøre ham det muligt ved Et af To: enten ved alvorligt Studium, thi den blotte, ovenikjøbet fortydskede, Fantasi i Deres Alder kan ikke længer strække til — den med alskens unordiske Nutidskløgt gifte Muse vinder aldrig Barnets uskyldige Naivetet tilbage. Ikke som om jeg vilde raade Dem at opgive hin Oehlenschlägers Fag: den nordiske Helteskildring i Epopee og Drama; tværtimod, jeg troer det, formedelst den Sammenhæng med ham, der endnu aabenbarer sig i Deres „Helge“, Deres eneste sande. Men jeg raader Dem at forbinde Deres Eddas og Snorros endnu mulige Begeistring med logisk og grammatisk Sprogdyrkning og, kan De ikke aldeles glemme alt det hverken hugne eller stukne Sydlige og Moderne, De har lært, at lære det tilgavns. Eller (hvis den alvorlige Studering er Dem umulig og den lærde Dannelse, en Skribent bør have, uopnaaelig) levnes Dem endnu et Middel til hin Opstandelses Forberedning — det raadeligste i Deres Tilstand: aldeles Ophøren en Tid lang, et Par Aar idetmindste, med Digten og fuldkommen Afholdenhed saavel fra modern Lecture, der forvilder dem, som fra Titten i de Gamle, hvis Sprog De ikke forstaaer. Beskjæftigelse i denne diætetiske Mellemtid med et egenlig blot Haandarbeide, var det og det bekjendte gamle gode Hans Sachsiske*) — et Par Reiser, ikke til Rom og Paris, Wien og Berlin (der ingenlunde er den rette Vei for en forvildet Thor tilbage fra Jothunheim), men til Island og Norge — og en fuldkommen Forglemmelse i Naturens Skjød af alt det Kunstige, De har lært fra Dem: vilde maaske da bevirke, hvad jeg forstaaer under Dødelsen af den gamle Adam

*) Den tydske Mestersanger Hans Sachs var, som bekjendt, Skomager i Nürnberg paa Reformationstiden.

(den nærværende) og Gjenfødelsen af den nye (den forrige) Oehlenschläger. Deres Nordiske Digtes Fønix vilde da maaske herligen kunde staae op igjen af sin Aske. Men, som sagt, brændes af Dem selv paa Erkjendelsens og Fortrydelsens og ikke blot af mig paa Kritikens og Persiflagens Baal maatte da Deres mange seneste Manufaktur- og Fabrik-Værker i Vers og Prosa og den vanhellige Krop saaledes virkelig blive saavel for Dem som for Andre til Aske. Kun under den Betingelse vil det lykkes den mig og alle Bragis Sønner hellige nordiske Digteraand paany at aabenbare sig for os i al sin over Metrik og Grammatik ophøiede Herlighed. Eet af To — jeg gjentager det endnu en Gang: Deres Velbyrdighed maa enten lære Meget eller glemme Meget for at staae der igjen som en homersk Ulysses imellem græske Helte istedenfor at staae der som Holbergsk Chilian iblandt forgjorte Stalbrødre*). Sker dette, kommer De paa den ene eller paa den anden Maade til at staae igjen, hvor De stod som nordisk Digter, vil De — naar jeg maaske ligger i min Grav — takke mig, ikke blot for, hvad jeg hidtil har skrevet om og mod og til Deres sande Fjende, Skribleren Adam Oehlenschläger, men endog for, hvad jeg i mit niende og sidste Brev i Anledning af Deres Underskribleres Forsvar for Dem og Angreb paa mig — hvis De selv vedbliver Deres Tien og Samtykken — maa tilføie. Hvad disse Underskriblere for Resten angaaer, har jeg med dem aldeles Intet at gjøre, da jeg for længe siden har traadt mine akademiske Børnesko. Jeg regner mig det for en Ære at kunne kalde Broder enhver og nok saa ung Studerende, hvis han endog ikke er Student; men jeg har Intet med Studenter at skifte, der ikke studere eller studere slet. Hvor kan en Veteran

*) Hentydning til Holbergs „Ulysses von Ithacia eller en tydsk Komedie", Act IV, Scene 4, hvor Ulysses' Stalbrødre komme henimod Chilian, krybende paa Hænderne og gryntende som Svin.

— hvis han og ikke var Doktor, Professor og fordum Præpositus ved Regensen og Kommunitetet*) — indlade sig i latinsk Dispyt med Kandidater (lad og saadanne ti Gange være Kandidater til, hvad det skal være), der kalde det Universitet, hvori de florere, „florentissima" (det høistflorerende), der kalde deres Oehlenschläger „Ille" (den store, den berømte) med det Tillæg: „quo nullum alium majore ingenii gloria præditum" (der er begavet med en Hæder, som intet stort og berømt Geni i Verden overfunkler)! — — — Hvor kan Deres Velbyrdighed troe, at den Mand, der idetmindste var istand til at svare paa deres „Prodiit Adamus Øehlenschlägerus ille noster", hvilket udtrykker alt, hvad denne triumferende Lap af Udfordring indeholder, med Anagrammet: „Adsum. Chilian dolens resurget e sopore lethali." — skulde nedlade sig til Erasmus Rotterodamisk**) Strid med disse Erasmis Montanis!" — — — En Efterskrift lyder: „Jeg har udsat Slutningen af dette ottende Brev meget længe i Haab om en mulig lydelig Opvaagnen, forinden jeg brød frem med de djærveste vækkende Sandheder, hvilke jeg, naar en nogenlunde høflig Literatur-kollegialsk Opførsel fra Deres Side tillod mig det, gjerne skaanede Dem og Deres Publikum for at høre. Jeg giver Deres stumme Velbyrdighed endnu 24 Timer til Betænkning; men dermed er ogsaa min Taalmodighed forbi og mit Afskedsbrev under Pressen."

Slutningen af dette Brev indeholder unegtelig i sin

---

*) Fra 1796 var Baggesen jo en kort Tid Vise-Præpositus ved Kommunitetet og Regensen og fra 1811, ligeledes kun i kort Tid, Professor ved Kiels Universitet, af hvilket han blev kreeret til Doctor philosophiæ (se dette Værks første Afdeling, Side 131 o. s. v., og tredie Afdeling, Side 215 o. s. v.).

**) Desiderius Erasmus, født i Rotterdam, hvorfor han ogsaa kaldes Rotterodamus, lærd Humanist og Theolog paa Reformationstiden, som ogsaa var udrustet med skarpt Vid.

bittre Skal ikke saa ganske liden Kjærne. Det er saaledes ubestrideligt, at Oehlenschlägers „naive Aandsværk" ikke sjeldent med Aarene, baade i „Digtning og Ræsonering", havde nærmet sig til at blive „Haandværk", og Baggesens Raad derimod fortjente visselig Paaagtelse. Det ene var „alvorligt Studium". da „den blotte, ovenikjøbet fortydskede, Fantasi ikke længer kan strække til i Manddomsaarene", og „den med alskens unordiske Nutidskløgt gifte Muse aldrig vinder Barnets uskyldige Naivetet tilbage". Baggesen havde imidlertid en Følelse af, at dette Raad neppe var praktisk ligeoverfor Oehlenschläger, for hvem — som hans franske Lærer paa den første Udenlandsreise, Depping udtrykker sig — „et strengere Studium var en unaturlig Tvang" *); og han foreslaaer derfor en anden Udvei: „aldeles Ophøren en Tid lang, et Par Aar idetmindste, med Digten". Denne Kur havde Evald i sin Tid brugt; et Vink af hans „ældste Lærer" bragte Oehlenschlägers store Forgænger — rigtignok i en yngre Alder — til Beslutningen i et Par Aar at afholde sig fra Produktion **). Et saadant abstine et retine! var intet ilde Raad, specielt for en vel frugtbar Forfatter, der nok kunde trænge til større Koncentration. Baggesens Bemærkning, at Oehlenschläger „i denne diætetiske Mellemtid" kunde reise „ikke til Rom og Paris, Wien og Berlin (der ingenlunde er den rette Vei for en forvildet Thor tilbage fra Jothunheim), men til Island og Norge", er heller ikke lidet betydningsfuld. Goethe siger:

„Wer das Dichten will verstehen,
musz in's Land der Dichtung gehen;

---

*) Se dette Værks anden Afdeling, Side 196.

**) Se Evalds Fortale til hans „Samtlige Skrifter", første Bind, 1780, Side XXVIII.

wer den Dichter will verstehen,
musz in Dichters Lande gehen" *).

Thingvalla-Sletten og Hardangerfjorden vare aabenbart et bedre Reisemaal for en dansk Digter, som fordybede sig i det gamle Nordiske, Eddaerne, Sagaerne o. s. v. og viede sig til den nordiske Heltedigtning i Epopee og Drama, end Paris, Wien og Berlin, hvor den nordiske Muse let kunde finde sit Kapua. Den noget vel bløde Forfatter af „Fostbrødrene", „Hroars Saga" o. s. v. trængte ikke mindst til et saadant Reagens, som Øen oppe i Atlanterhavet, „Ihukommelsens vældigste Tempel" — hvad den unge Oehlenschläger med Grund kaldte „eldgamle Isafold" **) i „Poetiske Skrifter" 1805 ***) — og de norske Fjelde og Dale, Scenen for saamange storartede, af Snorro Sturleson forevigede, Bedrifter, gjemte i deres Skjød. Ogsaa ligeoverfor Evald var der engang Tale om, at han skulde drage mod Nord, til Island o. s. v. — rigtignok kun for at samle gamle Sange og Sligt †).

Under Forbogstaverne af sine Fornavne indrykkede Dampe en stor Artikel i „Dagen" for den 3die November, der unegtelig indeholder flere slaaende Bemærkninger. Det hedder, blandt Andet, deri: „Saavidt man af det Hele har set, reiser Striden sig ikke deraf, at Baggesens Forsvarere have negtet Oehlenschläger udmærkede Fortjenester, uagtet de have tillagt ham store Feil og slette Værker; den reiser sig heller ikke deraf, at det modsatte Parti vil levere en dokumenteret Apologi for disse Værker. Uag-

---

*) Motto til „Noten und Abhandlungen zu besserem Verständnisz des West-östlichen Divans".

**) „Kvædi Bjarna Thorarensens", Side 1.

***) Se dette Værks anden Afdeling, Side 144.

†) Se et Brev fra Evald til Suhm („Evalds samtlige Skrifter", 1855. VIII, 206).

tet det Oehlenschlägerske Parti er gaaet videre mod Baggesen end det Baggesenske mod Oehlenschläger, idet nemlig dette har bestandig erkjendt Oehlenschlägers Digterværd, fra hin Side derimod er Baggesens Liv kaldt indholdsløst*) — saa udgjør dog heller ikke dette Stridspunktet. Nei, om eet Punkt alene har hidtil Striden dreiet sig, nemlig Baggesens Egenskaber som Kritiker og Polemiker mod Oehlenschläger. Dette Spørgsmaal nu alene, hvad Værd man i et vist Fag kan tillægge en Skribent, der i andre Fag har udmærket sig, eller var endog Spørgsmaalet om hans moralske Værd (hvilket man daarligen har villet blande herind med, uagtet det er længst erkjendt, at Intet er mere misligt end at bedømme en Forfatters moralske Karakter af hans Skrifter), dette eller disse Spørgsmaal ere ikke saadanne, at de kunne interessere Mange i høi Grad. Men her frembyder sig et andet Spørgsmaal: Hvorledes har en saadan Sag kunnet afstedkomme saa megen Larm, kunnet sætte saa mange Penne og Tunger i Bevægelse, vække saa megen Vrede, frembringe saa lidenskabelige Yttringer? Og jeg mener, at, saa lidet almindelig tiltrækkende den første Undersøgelse var, saa interessant bliver denne. Thi, dersom det er saa, at det har fundet Sted, at Yttringer af en Forfatter imod en anden Forfatter have kunnet i den Grad bringe et stort og talrigt Parti i Harnisk, som om her var begaaet det ugudeligste Attentat, en literær Majestætsforbrydelse, og bevæge det til de uforsvarligste personlige Angreb eller rettere Overvældelser; dersom dette Parti ved denne Leilighed har viist en saadan umoden og ufornuftig Beundring for en Enkelt, som nødvendig maa tilintetgjøre al Kritik, som

---

*) C. Hauch havde jo i sin, den foregaaende Maaned udgivne, lille Bog „Om første Del af Baggesens Breve til Oehlenschläger“ sagt, at Baggesen havde „hendrevet sit indholdsløse Liv“.

bliver Moder til de største Uretfærdigheder, som aabner Adgangen for de fordærveligste Udskeielser i Smagen, som stempler de aabenbareste Feil, Skjødesløsheder og Smagløsheder med et: probatum est, der skal bortskræmme enhver anderledes Dømmende; dersom endelig dette Parti er især en Tonen angivende Ungdom; dersom, siger jeg, alt dette er saa, da er dette et mærkeligt Fænomen i Videnskabernes Rige, det er en ny Aabenbarelse af en fordærvelig Tidsaand, det er et ubedrageligt Tegn paa en Slaphed og barnlig Forkjælelse, for hvem alt Kritiken og Satiren ere en altfor mandig Føde, paa en Sløvhed, der netop ved sin Hidsigheds Raket-Blus allertydeligst giver sig tilkjende, der, langt fra sindig Kraft og Overlæg, har ved blind Tro dannet sig en Afgud, som den ene tilbeder, forfølgende med vanvittig Iver Enhver, som maatte vove derpaa det Mindste at forgribe sig, og som maatte ville opfordre til en Selvtænkning og til et paa moden Dom grundet Valg, hvilket netop er det, der staaer mindst i Tilbederens Magt; endelig er Ungdommens Ordføren et Tidsalderens Særkjende, der ikke behøver nogen Kommentar."

Mod denne Artikel af Dampe tog C. Hauch tilorde i „Dagen" for 6te og 7ende November. Han søgte at forsvare sin tidligere Yttring om Baggesens „indholdsløse Liv", som Dampe havde fremdraget, og paastod, at Baggesens Kritiker „ere en Vanære for den Literatur, i hvilken de blive skrevne," o. s. v. I det sidstnævnte Nummer af Bladet rykkede ligeledes C. Lütken i Marken mod Dampes Artikel med en „Erklæring til Publikum", hvori han hævdede, at det ene og alene var de Tolvs Formaal „at forfægte og, om muligt, at overbevise Verden om, at Baggesens Kritik er aldeles ugyldig, da den gaaer ud fra aldeles uforsvarlige Principer".

Dampe udgav forresten ogsaa „Betragtninger i Anledning af Striden mellem Baggesen og Oehlenschläger“*).

Samme Dag, som Hauchs Replik til Dampe sluttedes i „Dagen“, averteredes i Adresseavisen en Brochure af den i Oehlenschläger „forelskede“ unge Mand**) „Om Baggesens Anmærkninger til de saakaldte hundrede Aforismer og een. Med et Tillæg af P. Vegner. Indeholdende nye Beviser for Baggesens Upaalidelighed og Uvidenhed.“ Satirikerens „muntre Skumlen“ (for at bruge et af hans egne, unegtelig noget eufemistiske, Udtryk om sin Polemik) bekæmpes af Hauch med en ærlig, tung Alvor, som er lidt malplaceret. Hauch siger, blandt andet Lignende, om Baggesen, at „han gaaer tilgrunde med samt sin klingende Ordbram, sine kokette Vittigheder, sine smaalige Kritiker, sine smigerfulde Natbords- og Geburtsdagssange, sine iskolde og dog Begeistring affekterende Oder samt med alle de hule Versformer, hvori han, som en poetisk Gjenganger, lægger sin afmægtige Skyggetilstand for Dagen“. P. Vegners Tillæg (hvoraf et Fragment tidligere havde været trykt i „Dagen“) angriber ikke mindst Baggesens Ungdomsoversættelser af „Niels Klim“ og Homer***), hvorimod det roser Oehlenschlägers „En Reise“ og tillægger „Ludlams Hule“ endog „udmærket Værd“, ja stiller dette Arbeide sammen med „Hakon Jarl“. Mod slig Claque var der i Sandhed god Grund til at nedlægge den alvorligste Protest, for at ikke alle æsthetiske Begreber skulde

---

*) Dette Indlæg, som anføres i Supplementet til Erslevs „Forfatter-Lexikon“, findes ikke paa vore Bibliotheker og har heller ikke ad anden Vei kunnet skaffes tilstede.

**) Se dette Værks sjette Afdeling, Side 103.

***) I det femte af sine „Fragmenter over Holberg“ i Augustheftet af „Athene“ 1817 havde A. E. Boye ogsaa gjort endel Indvendinger mod Baggesens Oversættelse af „Niels Klim“ samt i de bittreste Udtryk hentydet til Baggesens kritiske Virksomhed.

forvirres, naar Forskjellen mellem det Bedste og Ringeste udslettedes, og Alt forherligedes pêle-mêle.

I „Dagen“ for 6. November var en Indsender mødt med en Artikel „Audiatur et altera pars“, hvori det hedder: „Saavidt vi skjønne, indskrænker Kvæstionen sig til det Spørgsmaal: om Oehlenschläger ved sine senere Skrifter har vedligeholdt den af ham ved ældre Arbeider erhvervede høie Rang blandt Dannemarks Digtere, eller om han ved sine senere Skrifter har fordunklet den Hæder, han forhen havde erhvervet sig, og at der saaledes ere to Oehlenschlägere i Bogverdenen, hvoraf den ene er en ypperlig Skribent og den anden en daarlig ditto. Saaledes synes os Baggesens Hovedpaastand i det Væsenlige at være.“ Som man ser, undlod Sandheden ikke at gjøre sig oftere gjældende. Artikelen vedbliver: „Men end en Paastand har Baggesen, den nemlig, at Oehlenschläger bør gjendrive hans Kritik. Denne sidste Paastand eller rettere Opfordring har Oehlenschläger ikke opfyldt; i dets Sted er fremtraadt flere Mænd og deriblandt endel af Oehlenschlägers Discipler, som have forsøgt paa tildels at forsvare nogle af Oehlenschlägers senere Skrifter og tildels angrebet Baggesens Kritik uden at ville forsvare Oehlenschläger. Vi kunne ikke negte, at, efter vort Skjønnende, havde Oehlenschläger handlet klogt som Skribent, hvis han selv havde taget til Gjenmæle mod Baggesen. Oehlenschläger som Digter og Skribent maa antages bedre at kunne forsvare sine Aandsprodukter end Andre. Han har og Præsumtionen for sig, at han har tænkt over det, han har forelagt Publikum, og saaledes bedst kan forsvare, hvad han skrev. Ogsaa har han ved Angrebet paa Theaterdirektionen*) viist, at han ikke er bange for at bryde sin Landse i en literær Feide; fremdeles har han i sin Reise ikke alene yttret sin, skjøndt umotiverede, Mening

*) Se dette Værks sjette Afdeling, Side 81—82.

om Baggesen, men endog, hvis vi have forstaaet ham ret, ved Sidehug faldet ind paa Baggesen. Men, da Klogskab i Vandel er en Pligt man ikkun skylder sig selv, men ikke en Pligt, man skylder Andre, saa indse vi ikke rettere, end, naar han vil ivovesætte sin Ære og fortsættende Rang blandt Dannemarks gode Skribentere ved Stiltienhed og ved ikke at tage til Gjenmæle mod Baggesens drøie Kritik, maa det staae ham frit for og Ingen være berettiget til at tvinge ham dertil. Anderledes synes det at forholde sig, naar man betragter Oehlenschläger som Professor og offentlig Lærer i Æsthetiken ved Kjøbenhavns Universitet. Som saadan Embedsmand bør han vel vaage over den literære Smags Renhed, og, som en Følge deraf, bør han vel ei alene gjendrive det æsthetisk Urigtige i Fædrelandets Literatur, men endog forsvare sine egne æsthetiske Grundsætninger, naar Nogen drister sig til at erklære dem for fordærvelige og skadelige for den sande Smag i de skjønne Videnskaber. Vi tør derfor vente, at Hr. Professor Oehlenschläger vil selv fremtræde og forsvare de af Baggesen paaankede Dele af hans Skrifter, hvorefter Publikum kan sættes i Stand til at fælde en rigtig Dom i Sagen. Ved saadant eget Forsvar vil Oehlenschläger forhindre, at hans saakaldede Tilhængere fordærve hans Sag ved slet Forsvar og ved at angribe hans Vederpart uden at ville paatage sig at forsvare hans senere Skrifter. Endeligen vilde Hr. Professoren muligen ved sin Indflydelse paa sine Discipler forebygge videre Udbredelse af den literære Smitte, som synes at udarte. Vi slutte med Pierre Corneilles Aforisme:

C'est un lacheté que de remettre à d'autres
les intéréts publics qui s'attachent aux notres."

Det lader sig ikke negte, at Oehlenschläger, om ikke som Digter, saa dog som Professor i Æsthetik, maatte anses

for næsten forpligtet til at værge for, hvad han ansaae for det Rette, ikke blot med Hensyn til sine Værker, men endnu mere med Hensyn til de æsthetiske Grundsætninger. Sagen var jo imidlertid, at Oehlenschläger, hvis filosofiske Naturanlæg og Dannelse langtfra ikke kunde maale sig med hans poetiske Genialitet, ingenlunde var et Professorat i Æsthetik voxen. En anden Betragtning paatrænger sig ligeledes ved denne Leilighed som oftere under Feiden, nemlig, at Minoriteten, der rykkede Baggesen til Undsætning, uimodsigeligt kæmpede med ulige større Sindsligevægt, Besindighed og Dygtighed end Majoriteten, der forsvarede Oehlenschläger.

Paa denne Artikel, der rammede et ømt Punkt, svarede Hauch i „Dagen" for den 10ende November, blandt Andet, at „alle Baggesens hidtil udgivne Kritiker ere gjendrevne". Derpaa siges der: „Det er altsaa saa langt fra at være, som Indsenderen kalder det, Feighed, at Oehlenschläger hverken læser eller svarer paa Baggesens Kritiker, efterat han først en Gang for alle har overbevist sig om, at de fremsættes uden Billighed samt uden Kjærlighed til Kunsten, at det snarere røber Mod og Bevidsthed om en god Sag".

I sit Ugeskrift „Tilskueren" for 6 November mødte K. L. Rahbek i Anledning af de tolv Latinere og de „hundrede græciserende Mænd" med en Artikel, hvis ene Motto var et Par spanske Linier, der i sin Tid havde staaet foran Lessings „Vierter Anti-Goeze":

„Tonto sin saber Latin,
Nunca es gran tonto" *)

---

*) Ingen er Gjæk tilgavns, uden han kan Latin (se Lessings Sämmtliche Schriften, herausgegeben von Karl Lachmann, X, 178).

og hvis andet var en Replik af Bister i Begyndelsen af Evalds tragikomiske „De brutale Klappere“:

„At En, som til sit Næb er fuld af græske Gloser,
tør derfor sige, hvad han laster eller roser,
og — som vi ei var hos — og selv slaae Lyd til Krig,
det, Broder Bürgerschreck! kan evig ærgre mig!“

Den fredelige Rahbek, der naturligvis ikke — ligesaa lidt som Thaarup — var opbygget af Striden, udtrykker tilsidst i den lille Artikel sine Tanker om Feiden paa Malebarisk som det mest uskadelige Sprog.

Den 10ende November indeholdt „Nyeste Skilderi af Kjøbenhavn“ en Artikel „Oplysning i de Tolvs Rets-Sag mod Baggesen“, der begyndte: „Det er langt fra de Tolvs egenlige Hensigt at ville blande dem paa nogensomhelst Maade i Ting, de ikke forstaae. De have hverken i deres latinske Udfordring eller i deres danske Oversættelse deraf, i hvor forskjellige begges Meninger end ere, yttret det Mindste, der kunde berettige til denne Slutning. Heller ikke har noget Udtryk i deres senere Erklæringer og Fortolkninger givet upartiske og sindige Læsere Anledning til at troe, at Undersøgelsen enten om Poesiens Væsen og Værd i Almindelighed eller om Dannemarks erkjendte største Digter Adam Oehlenschlägers poetiske Væsen og Værd i Særdeleshed var det, de vilde nappes om med Brevenes og Aforismernes Forfatter, Dannemarks erkjendte mindste Digter Jens Baggesen. Deres eneste Maal og Meed, det, hvorom de ene og alene have med denne at gjøre, er, ifølge hans eget Tilbud i Brevenes første Hefte, at nøde ham til offentlig at erklære, at „Alt, hvad han har skrevet paa Dansk, er usselt og elendigt, under al Kritik“. Mere forlange de ikke. Deres saakaldte „Uvidenhed,

Kaadhed og Vanartighed" *) gaaer rigtignok saa vidt, at de ikke vide at skjelne mellem Oehlenschlägers Værker, vedblive at beskylde Baggesen for Blasfemi og mumle om, at Grundtvig træder frem i en gammel Spidsborgers Lignelse**); men saa stor er den Beskedenhed, der stikker i alt dette, dog ikke, at de skulde vilde forsvare noget Andet af deres elskede Lærer end Lærdommen, Stilen og Smagen i hans Reise. For dennes aris et focis ville de stride og bevise sammes Fortræffelighed eller, hvad der er det Samme, at Alting deri er efter deres Hoved, efter deres Hjerte og efter deres Smag; thi der og ingen anden Steds ere de hjemme. Her er det ene og alene, at Baggesen har konstituert dem „tanquam arbitros rei" ***) og appellert til deres Dom." I Anledning af Baggesens Erklæring i det femte Brev til Oehlenschläger — til hvilket der sigtes i det ovenfor Anførte af Inseratet —, at, hvis Forfatteren af „En Reise" kunde faae „blot tre ordenlig examinerte Studenter" til offentlig at bevidne, at de havde fundet Reisebeskrivelsen hans Navn værdig, saa . . . . . . hedder det i Artikelen i Skilderiet: „Baggesens utilgivelig store Feil er upaatvivlelig den: at have troet dette umuligt. Denne blinde Tillid til samtlige Fædrenelandets studerende Ynglinger straffes nu, som den fortjener". Artikelen ender: „Dette er de Tolvs Udfordrings hele Hemmelighed, Dyrekredsens for Baggesen skjulte, men, som mig synes, farlige Fremgangsmaade. Jeg tager saa meget

*) Udtryk i de Tolvs Udfordring til Baggesen.

**) A. E. Boye havde (som ovenfor sagt) tillagt „Ludlams Hule" udmærket Værd, ligesom „Hakon Jarl", og rost „En Reise" — hvilket Sidste L. Fischer ligeledes havde gjort — samt hævdet P. Hjorts Beskyldning for Blasfemi. Poul Møller havde jo sagt, at, hvis Grundtvig var Forfatter af „En Erklæring fra et Antal Videnskabsdyrkere", da traadte han her frem i en gammel Spidsborgers Lignelse.

***) Udtryk i de Tolvs latinske Udfordring.

mindre i Betænkning at forraade den, da jeg aldrig hidtil har været indlemmet i deres Samfund uden for at fylde Tallet; og Udfordringen selv underskrev jeg, fordi jeg i den latinske Original, efter mit Kjendskab til Latinitet, troede den ironisk.

Den eneste Uskyldige iblandt de Tolv, naturligvis altsaa (naar man betænker, hvilken falsk Profets Apostler de ere) med Forrædernavnet hædrede

Discipel.

in fidem: Baggesen.

Slutningen af denne ikke utræffende ironiske Artikel hentyder til L. C. D. Vestengaard. Han laa, ligesom Modstanderen J. C. Lindberg, dengang paa Valkendorfs Kollegium, og Tylvten samledes ogsaa hos ham. Han kunde nu aldrig holde tæt med Noget, men kom altid, naar de havde været samlede, til Lindberg og fortalte, hvad de havde besluttet. „Nu skal I rigtignok faae! Nu ere vi blevne enige om . . . .“ hed det da. Et Par Gange bleve Tylvtens Forehavender forpurrede derved, at Modstanderne kjendte Planen. Deraf kom den Vittighed om dem, at de vare tolv, men een af dem var en Forræder*).

9.

Efterat Poul Møller i „Dagen“ for den 21nde Oktober havde henpeget paa, at Grundtvig muligvis var For-

*) Ifølge, fra Faderen stammende, Meddelelse af Pastor Niels Lindberg til dette Værks Forfatter.

fatter til den sammesteds den 16de indrykkede „Erklæring fra et Antal Videnskabsdyrkere ved Kjøbenhavns Universitet“, bemærkede Lindberg et Par Dage efter: „Grundtvig skal sikkerlig vise den kaade Yngling, hvad det betyder at fornærme den værdige Mand“. Lindberg havde nemlig været hos Grundtvig, og denne vilde nu træde frem. Med dette Budskab ilede Lindberg strax fra Løngangsstræde til Brolæggerstræde. Baggesen blev ellevild af Glæde. Han satte sig paa en Kuffert — genial Uorden var jo eiendommelig for ham — og skrev Digtet:

„Nikolai Frederik Severin Grundtvig.

Aanders Øine Jert skinnende Tylts Trøsk-Trevler ei blænde.
Tænkeren, ser han og ei Hjertet, som slaaer i mit Bryst,
er han og ikke min Ven, er vist min ædleste Fjende —
neppe paa Vink af Jert Raadd vender han mod mig sin Dyst.
Ygdrasil skygger, i Skyggen maaske jeg traadte ham Foden;
skjult og er mig, hvorhen vender sig Kæmperens Ilu.
Kun Eet veed jeg, I lethensmuldrende Knolde ved Roden!
Træde vi sammen i Kreds, træde vi Eder itu.“

Da Baggesen var færdig med disse Vers, greb han en Snustobaksdaase, der stod aaben paa Bordet, og strøede Snus paa i Mangel af Sand*). Lindberg fik saa Digtet for at besørge det trykt.**) Det indrykkedes i „Nyeste Skilderi af Kjøbenhavn“ — Skuepladsen for en stor Del af Grundtvigs og Baggesens Turnering for et Par Aar siden***) — den 24nde Oktober og et Par Dage efter i

*) I Thieles Fortælling om hans første Besøg hos Baggesen et Par Aar iforveien skildres jo paa lignende Maade, hvorledes Baggesens Snustobak „gjorde Strøsand overflødigt“ (se dette Værks femte Afdeling, Side 67).

**) Ifølge Meddelelse fra Præsten Niels Lindberg.

***) Se dette Værks femte Afdeling, Side 71—196.

en lidt anden Skikkelse i „Dagen", hvor Hovedkamppladsen for Øieblikket var. Fra nu af blev Tylvt-Navnet staaende. I Skilderiet ledsagedes Digtet af en Efterskrift i Prosa, der lød: „Forfatteren af ovenstaaende Sinddigt har Grund til at troe, at Bibelens ensomme danske Kæmpe ikke mindre vil vende sit Ords tveeggede Sværd imod ham, den ensomme Fornuftens, Forstandens og Smagens, forsaavidt hedenske, Stridsmand i nærværende Literaturens Sjæles og Legemers Oprør end imod de maaske baade ham og mig uværdige høirøstede Galninger og deres stumme Mester. Men da en ikke blot over Legemer, men Sjæle høinet Aand hæver os begge, hvis og i tilsyneladende modsatte Retninger, til et evigt Foreningspunkt, vil min timelige Strid med ham uden Tvivl blive Jakobs ved Vadstedet Jabok, da han blev tilbage for sig selv alene, og der brødes en Mand med ham, indtil det dagedes*). Om Poesiens Uvæsen kan maaske opstaae en, mig Hofteskaalen kostende, Strid med denne sande store Digter, men neppe om dens Væsen, naar jeg for alle de fædrenelandske Læsere, jeg ønsker at behage, for hele det Publikum, jeg yndes og mindes af, midt i vor timelige Misforstaaelse, helligen erklærer, at, saa høit jeg ogsaa skatter den hensovne Oehlenschlägers Nordiske Digte, Grundtvigs i samme Aand og Tone ere min Digtersands endnu kjærere, og at det eneste himmelske Digt af Dannevirkes aandelige Opbygger „Paaske-Lilien"**) har ikke blot baade for mit Hoved og Hjerte mere Værd end alle Oehlenschlägers Skuespil og Sange, men at jeg har Øieblikke, hvori jeg heller gad have skrevet dette ene høie, dybe, aandrige, tankefulde, med intet andet lignelige Kvad end mine egne samtlige, paa min Kritiks Guldvægt deraf opvippede, danske Digte."

---

*) Se første Mosebogs 32 Kapitel, Vers 23—33.

**) Se dette Værks sjette Afdeling, Side 356—357.

Grundtvig, der i Sommeren 1806, som Huslærer paa det smukke Langeland, i landlig Ensomhed var bleven henrevet af Oehlenschlägers den foregaaende Sommer udkomne „Poetiske Skrifter“, havde, jævnsides med al sin Beundring for Forfatteren af „Vaulundurs Saga“, dog aabent Øie for hans Mangler. Alt 1807 misbilligede Grundtvig høilig Mythebehandlingen i „Baldur hin gode“; og næste Aar taler han om, at Oehlenschläger „stundom søgte vore Fædres Guder, hvor kun deres Gjenfærd vare,“ og „stundom iførte dem et Purpur, sprængt med Sydens Guld, som hans egen kunstige Haand virkede, fordi han, ilende, ei saae deres eget“ — hvad han gjentog 1809 i Tilegnelsen af „Optrin af Kæmpelivets Undergang i Nord“ til Oehlenschläger, hvor der siges, at Skjalden vakte den gamle nordiske Kraft,

„— — — — men klædt i Sydens Glands,
og stundom ei sig selv i sig den kjendte“.

1812 spørger Grundtvig endog i et Brev til Ungdomsvennen Povel Dons fra April: „Hvor er det Nordiske hos Oehlenschläger“ *), ja tilskriver i Juni **) Digterkongen — hvis personlige Bekjendtskab han havde gjort efter dennes Hjemkomst fra sin første store Udenlandsreise — et alvorligt advarende Brev, hvori der hævdes, at Oehlenschläger efter „Hakon Jarl“ har begyndt en ny Digterbane, som er langt mindre poetisk end den tidligere, hvad der ligeledes gjøres gjældende i Grundtvigs ved Juletid udkomne første Verdenskrønike, hvor det hedder: „Digteren var Kristen, men Tænkeren var det kun halvt. I

*) Se „Til Minde om Povel Dons“, af Kr. Køster, foroget og udgivet af L. Schrøder, 1875, Side 87.

**) Se sammesteds, Side 91.

„Hakon Jarl“ kæmpe de, men i „Palnatoke“ staaer Tænkeren seirende som en oplyst Mand fra det 18de Aarhundrede“ o. s. v. — og hvor Grundtvig tilsidst udbryder: „Vilde den store Digter dog ihukomme sin første Kjærlighed, og hvorfra han er falden, vende om og gjøre sine forrige Gjerninger!“ 1815 sørger Grundtvig i „Kvædlinger“ over, „at Hakons Skjald vilde synke, til han blev Hugos“; og 1817 taler Grundtvig i „Danne-Virke“ om „de altfor flygtige Livstegn, Poesien i Oehlenschläger yttrede,“ om „Afstanden mellem Aladdin og Fiskeren, Hakon og Hugo“ og om sin Sorg over, at den herlige Skjald, „nedsjunket dybt under sin Harpe“, har givet Anledning til den „ynkelige Vending“ ɔ: „de gale Optøier i de sidste Dages Literatur, de Yngstes blinde Allarm og fjantede Hurra“, som fylde Præsteskjalden med „Harme“*).

Oehlenschläger sympathiserede — ligesom Vennen J. P. Mynster — aldeles ikke med Grundtvig. Digterkongens Exemplar af Grundtvigs „Nordens Mythologi“ fra 1808 makuleredes med de bittreste Annotationes, f. Ex. „Din Sjæl bli'er aldrig fri af Egoismens Lænker“**); og i Grundtvigs advarende Brev fandt Oehlenschläger kun „nærgaaende Beskyldninger“, ja Digterkongen taler i sit Gjensvar om „forsætlig“ at lukke Øinene***). Oehlenschlägers Blik var ligesaa lidt uhildet overfor Grundtvig som overfor Baggesen og Staffeldt. Han kunde endog komme med Yttringer som, at Grundtvig var ikke værdig at løse Baggesens Skotvinge†).

---

*) Se de fem foregaaende Dele af dette Værk (II, 342, III, 35, 81, 88, 92—93, 121—122 og 134; IV, 42—43; V, 239, og VI, 358).

**) Se „Fædrelandet“, 1872, den 27nde December, Feuilletonen.

***) Se Oehlenschlägers „Erindringer“, III, 26—27.

†) Se dette Værks femte Afdeling, Side 19, jfr. Side 18 og tredie Afdeling, Side 94.

Alt 1808 taler Grundtvig om Baggesen som „vor herlige Digter, en Kæmpe mellem Dværgene", trods „alle de Hundeglam, der forfulgte ham" og trods alle hans Brøst; og næste Aar fremsætter han i „Kjøbenhavnske lærde Efterretninger" vidtløftig sin „Beskuelse af en Digters Værker, hvis sjeldne Fortrin han erkjender, uden dog at være blind for hans Mangler eller Synder". I Verdenskrøniken 1812 retter Grundtvig alvorlige Ord til Baggesen, som til Oehlenschläger, men fremhæver dog „Labyrinten", „Kallundborgs Krønike", „Skjemtsomme Rimbreve" og „Gjengangeren" som mærkelige Værker af ham, hos hvem „Noget higede mod den Tid, da han var lille, og Kjærlighed herskede i Hjertet". I Sammenstødet med Baggesen i Vinteren 1815—16, røbede Grundtvig gjennem al Dadelen den varmeste Sympathi for ham, om hvem der siges:

„Du foer i Verden, som jeg faret vilde,
hvis ei dertil jeg kommet var for silde" —

og i Anledning af hvem det hedder: „Jeg har aldrig dømt Baggesen haardt, fordi han i en saa forvirret Tid fulgte den saare skjæve Retning, hvortil jeg i yngre Dage følte en mægtig Lyst i min egen Barm".

Grundtvig udbryder:

„Ja, Du, o Skjald! hvis Stemme klang
saa liflig over Danevang,
før ret i Graad ved Moders Bryst
jeg løftede min Røst,
hvis Sang mig var i yngre Dage
som Tungeslag af Brage
og er mig indtil denne Stund

som Fuglekvad i Lund,
hvis fine Takt og Tonehold,
hvis Vid og dybe Tanker
stadfæste sig paa Sagas Skjold
som Lilier og som Ranker".

Grundtvig erklærer endog: „Jeg har det særdeles Ønske: at staae i venligt Forhold til en Aand, som jeg elsker og som — den være min nu nok saa overlegen — er mig, efter min Følelse nærmere beslægtet end de Fleste, jeg kjender" *).

Baggesen havde 1814, utilfreds med Grundtvigs Verdenskrønike fra 1812, erklæret, at han var „langt fra at billige en vis nymodens, dels eftergjort, dels selvgjort Gammeldagssværmer", men dog taget ham i Forsvar mod T. C. Bruuns „skamløse Muse". Aaret efter havde Baggesen i Sammenstødet med Grundtvig oftere gjort denne blodig Uret, men dog ogsaa erklæret:

„Beslægtede som Lys og Varme der,
hvor Straaler spille,
er jeg og Du i Mørkets Samfund her,
min Sangs Bro'erlille!"

Selv Stridens Fremkaldere, „Rimelige Strøtanker ved Kallundborgs i Livet vel meriterede Stads-Satyrikus Jens Baggesens Grav", havde Baggesen, skjøndt de lede af de mest iøinefaldende Skavanker, ydet, endog overdreven, Anerkjendelse og karakteriseret som „et klassisk Mesterstykke i den burleske ægte danske Satire, hvis Hulhed og Tørhed salig Hans Mikkelsen sikkert gjerne vilde laane sit Navn." 1816 havde Baggesen paa lignende Maade hyper-

*) Se dette Værks anden Afdeling, Side 341 og 343—345; tredie Afdeling, Side 87—88, 134—135, og femte Afdeling, Side 125, 132 og 150.

bolsk forherliget Afhandlinger af Grundtvig i „Danne-Virke“ som „det Aandrigeste og Herligste fra Tankens og Sprogets Side i dansk Prosa“ og talt om „den Digter, der upaatvivlelig bedst har været istand til at vurdere mit Digterværd i Danmark, Dannevirkes udødelige Gjenopbygger“, hvis Navn han, jævnsides med Oehlenschlägers, føiede til Holbergs, Evalds og Vessels, ovenikjøbet som det ham „af alle kjæreste“ *). Man kan endog paa denne Tid hos Baggesen træffe Toner, som minde om Grundtvigske. I „Komfremmedlegen“ hedder det saaledes:

„Barnligfro vi vandre heden
til vort rette Hjem i Eden“.

Og i „Paaske-Lilien“, som sattes saa høit af Baggesen, udbryder Grundtvig:

„Nu saa gaae vi glade heden
og staae herlig op i Eden!“

Det Hefte af „Danfana“ hvori „Komfremmedlegen“ stod, og det Hefte af „Danne-Virke“, hvori „Paaske-Lilien“ fandtes, udkom omtrent samtidigt, i Foraaret 1817, „Danfana“-Heftet i April og „Dannevirke“-Heftet i Mai **).

Grundtvig delte altsaa Baggesens Mening om Oehlenschlägers afgjorte Dalen, ja han satte endog Vendepunktet umiddelbart efter „Hakon Jarl“, medens Baggesen først satte det ved og endnu mere efter „Correggio ***). Grundtvig skjønnede ikke engang, som Baggesen, paa „Helge“ †).

---

*) Se dette Værks fjerde Afdeling, Side 137—139; femte Afdeling, Side 84—185, og sjette Afdeling, Side 169, 185 og 202—203.

**) Se „Adrastea“, 1817, den 5te April, og „Dansk Literatur-Tidende“ for 1817, Side 432.

***) Se dette Værks fjerde Afdeling, Side 41—43.

†) Se dette Værks femte Afdeling, Side 1—2 og 239.

Præsteskjalden kunde altsaa umuligt Andet end billige, at der toges tilorde mod Oehlenschläger, hvad han jo selv gjentagne Gange havde gjort. Baggesens Polemik havde han dog, som man let kan tænke sig, ikke ganske Lidet at indvende imod. 1817 siger han saaledes*): „Vel tørrer den halvopstandne Stads-Satyriker fra Kallundborg imellemstunder baade Smaa og Store ganske artig, men dog sjelden ret efter mit Hoved og end sjeldnere, hvad der er Hovedsagen, efter mit Hjerte, ja man kunde vel sige, at han i Grunden dypper mere, end han tørrer, og, uagtet det nu ogsaa er ganske rigtigt, at Meget maa skylles, førend det kan tørres tilgavns, saa er det dog ogsaa rigtigt, at man ikke maa blive ved at dyppe tilbunds, naar man vil skylle rent, og at der maa være Maade med“. Var Grundtvig imidlertid ikke tilfredsstillet ved Baggesens Polemik, saa fyldte det Oehlenschlägerske Partis Fremfærd ham med Harme. Alt i „Rimelige Strøtanker“ havde han taget haardt fat paa dem**), og Tylvtens Optræden bragte hans Taalmodighed til at briste. Man kan forstaae Baggesens Glæde, da han hørte, at Grundtvig, som havde skrevet „Erklæring fra et Antal Videnskabsdyrkere ved Kjøbenhavns Universitet“, nu personlig vilde give sit vægtige Ord med i Laget — selv om Polemikeren ikke ventede, at det ubetinget vilde blive til hans Fordel. Alt under Sammenstødet med Grundtvig 1815—1816 havde Baggesen jo, hvad hans „Arbeiden mod Strømmen“ angik, trøstet sig med: „Sent eller tidlig vil dog, om ingen Anden, Du forstaae mig, vaagne, hvis og iblinde mod mig kæmpende, Heimdal!“ ***)

Og nu stillede den store, hellige, hvide As, forudseende som en Van, der skuede saa vidt og hørte Græsset groe,

---

*) Se dette Værks sjette Afdeling, Side 282.

**) Se dette Værks femte Afdeling, Side 74—78.

***) Se sammesteds Side 177.

sig paa Bifrøst, for at værge Gudebroen mod Bjergriserne. Han satte den vældige Lur, Gjallarhorn, for Munden og greb Sværdet Hoved.

I Skilderiet for den 10ende November tog Grundtvig tilorde med „Et lidet Bidrag til Dagens Penne-Historie", der havde følgende Motto af Havamaal:

„Uddøe end Fæ og Frænder —
et Noget dog jeg kjender,
som Død gaaer udenom,
det er: de Dødes Dom".

Præsteskjalden, der dengang sad fordybet i Oversættelsen af Saxo og Snorro og „efter gammel Vane knap undte sig et Par Timers Ro i Døgnet, men sjeldent eller aldrig vidste af Seng at sige"*) — han behøvede, som en Heimdal, mindre Søvn end en Fugl — begyndte: „Medens jeg i Vinter og en Del af Sommeren sad, som jeg var muret, mellem Nordens gamle Krøniker, da blev jeg ikke sjelden tung om Hjertet, thi det syntes mig livagtig, som om jeg sad i de afgangne Høvdingers aabne Begravelse og stirrede paa Kisterne, paa Bautastenene, paa de mølædte Faner og de andre Mindesmærker om et længst forsvundet Kæmpeliv, som jeg kun mægtede at skjelne mat ved Natlampens dunkle Skin. Dødens Stilhed omgav mig, og mit eget Aandedræt var Alt, hvad jeg hørte; kun igjennem det syntes mig stundom, som en sagte Stemme af Saxos og Snorros Aand tilhviskede mig glemte Ord fra Hedenold, der styrkede mit Hjerte til at slaae roligt i de

*) Se „N. F. S. Grundtvig", af Frederik Barfod (Særtryk af Kr. Madsens Beretning om „Grundtvigs Jordefærd og det kirkelige Vennemøde"), 1872, Side 30.

Dødes rædselsfulde Bolig, bortpustede Søvnen, som saa tidt vilde leire sig tung paa Øielaagene og klarede, ei veed jeg ret om Øiet eller Lampens Skin, saa Mindesmærkerne forbandt sig til en livlig Kjede, til et opmuntrende og lysteligt Syn. Dog, længe kan man ikke sidde taus og ene i den aabne Grav og dog beholde Liv og Mod og Munterhed til Lytten efter hedenfarne Aanders sagte Hvisken, til ei at synke mat og mødig ned mellem Kisterne — det har jeg maattet lære, og, naar man nu kanske i Danmark og Norge vil synes, det er sært, at kun saa Lidet af de gamle Aanders Tale lyder høit igjennem mig, da har man sikkert mindre Føie til at spørge mig: hvorfor? end jeg har til at svare med den af Gravens Nat opkomne Asmund Alfsøn*):

„I feireste Hus er ei Fryd eller Mag
for Menneske-Afkom at finde,
naar, alt som den enlige Spurv under Tag,
i Taushed man sidder derinde —
nei, ynkelig faren og stedt er den Mand,
som vanker forladt i de Levendes Land!

Men jeg sad i Dybet, saa øde, saa tyst,
i Hulen, i Mulm og i Mørke,
hvor Kvalmen, saa lummer, bespændte mit Bryst,
og Ligluft fortæred min Styrke;
der ene jeg sad, uden Haab, uden Trøst,
med Lyset berøvet al Øinenes Lyst.

Hvad undres, I Kæmper! da over endnu?
Jeg maatte vel blegne og bløde,

---

*) Se „Danmarks Krønike“ af Saxo Grammaticus, fordansket ved Nik. Fred. Sev. Grundtvig, Præst,“ første Del, 1818, Side 285-286.

ja, blegne i Mulm og i Kvalm og i Gru
og bløde i Kamp med de Døde —
ja, Alt, hvad som lever, om Nat og om Dag
vel Farve maa skifte i Dødningelag!"

Saa kvad jeg i Asmunds Navn, der jeg, styrket ved at skue Bøge-Maien i Skærsommer og høre Nattergalens Slag i Sællands Skove, følte mig oplivet til ved Gravens Dør at lytte end til Aandernes Tale om Olaf Tryggesøn og Frode Fredegod. Saa kvad jeg da og kunde, siger jeg, anvende det paa mig med mere Føie, end man kunde spørge: „Hvi blev jeg ikke uophørlig ved at lytte?" men jeg gjør det ikke uden halvveis, fordi jeg ellers løi mod Sandhed og beskæmmede den Tro, det er min Pligt at ære, den Tro, som tænder Lys i Graven selv, beløi den Aand, som vender aldrig Haabets Fakkel, bagtalte den Stav, som støtter kraftelig, selv paa den sidste, mørkeste og frygteligste Vandring gjennem Dødens Skyggedale." Grundtvig spørger derpaa: „Men hvad saa? Hvad *skal*, hvad vil den halvveis præstelige Benhus-Tale her *i* Skilderiet af Dagens levende og friske Penne?" Svaret lyder: „Den vil staae her paa sit Sted som en Erindring om, at jeg har og en Pen, og at min Pen har og en Dagbog for 1818, som var saa næsten skrevet ud, før Hundedagene begyndte, og som jeg kun satte Anmærkninger til i Fiskemaaneden*). Den vil minde om, hvad der er sandt, at iaar, som ifjor, var der i Skoven en frygtelig Taushed, et frygteligt Mørke, en frygtelig Ensomhed, hvis Lige jeg aldrig før har kjendt, Taushed for hvem der ikke regner Kjækken og Galen og Snorken for Andet, end hvad det i Aandens Øre er: U-Lyd,

---

*) Anden Del af „En Reise" af Oehlenschläger kom ud (som det hedder i Baggesens andet Brev til Oehlenschläger) „i Begyndelsen af Hundedagene". I Fiskemaaned eller September begyndte Baggesen paany sin Feide.

Mørke for hvem der ei indbilder sig, at hans egen lille Praas, der svirper ud i Vinden, mens han vender sig, at den kan gjøre lyst i Skoven,

„Naar Natten udruller sit sorte Slør,
og Dagen døer“,

ja naar selv

„Midnattens Maane sig skjuler bag Sky,
og Stjernerne længer ei blinke“ *) —

Ensomhed for hvem der ikke kalder Tummel Selskab og Snak Samtale. Ja, den skal minde om, hvad der er sandt, og hvad jeg er sikker paa, Enhver i Danmark, hvis Kinder før har glødet i Straalerne af Aandens Sol, hvis Hjerte før har banket høit og smeltet hen ved Tonerne fra Hoved-Hvælvingen og Hjerte-Dybet, skal indrømme, at der ifjor i Danmarks Fugle-Skov ei holdtes nogen Jubelfest for Aand og Hjerte, men snarere et Gravøl, hvor Aand og Hjerte, som fortvivlede, som Asmund og Ragnhild, tog Afsked fra Marken, for at indmure sig i Mørket. Jeg nævnede Asmund; og hvem, der har et opladt Øie, ser vel,

*) Disse, ikke ganske nøiagtigt gjengivne, Verslinier ere af Oehlenschläger og Baggesen. De to første findes i Digtet „Freias Rok“ af Oehlenschläger, som stod i den før Steffens' Ankomst til Kjøbenhavn i Sommeren 1802 skrevne, senere forkastede oldnordiske Fortælling „Erik og Roller“ og tryktes i Poulsens Nytaarsgave for 1804 og Aaret efter i „Poetiske Skrifter“; de to sidste Verslinier ere af den i sin Tid saa yndede Romance „Midnattens Maane gik Skyen forbi“ i Baggesens Opera „Erik Eiegod“ fra det foregaaende Aarhundredes Slutning (se dette Værks første Afdeling, Side 153 og 210, samt anden Afdeling, Side 118 og 143—144). Det er selvfølgelig med symbolsk Hentydning paa Oehlenschläger og Baggesen selv, at disse Vers af dem anvendes.

hvad jeg mener, Nordens høie Kæmpeaand, der end saa sent i Tidens Kvæld besøgte os med Adam Oehlenschläger, men nu, som et Gjenfærd af sig selv, ynkelig raste, gav Heltedriften og Fostbroderskabet Skyld for sin selvgjorte Skjebne og syntes i sit eget Øie kun at have trende Kaar: aldeles at omskabe sig selv fra Aand til Kjød, eller at glemme sig selv i Intets Skjød, eller ved et Krampetræk tage Kjødet med i Evigheden — Altsammen lutter Umuligheder. Hvad Under, at Aanden, som rasede saa, forsvandt, uvist til hvilken Side; og hvad Under, at der for aandekjære Hjerter blev tomt og ensomt her i Skoven, saa de, som Rerek og som Alfred, kunde vel faae i Sinde at drage bort fra Sællands Bøge og lede om Opmuntring i Landet, hvor Citronen groer.“ Her sigtes til Oehlenschlägers i Aaret for Reformationens trehundredaarige Jubelfest 1817 udgivne Tragedie „Fostbrødrene“, der behandlede Sagnet om Asmund hos Saxo, som Grundtvig oversatte. Fostbroderskabet fremtraadte jo i dette Arbeide som en Ulykke voldende Forvildelse; og i Dramaets sidste Redaktion gaae Hovedpersonerne Asmund og Ragnhild ind i Gravhøien sammen, efterat Asmunds unge Broder Alfred i Forening med Helten Rerek er draget sydpaa. Grundtvig udbryder: „Ja, Aander! saae I ikke Alfred, saae I ikke Ungersvenden med det ømme Hjerte, saae I ikke Bernhard Ingemann drage taus, vemodig bort, da Haabet syntes rent udslukt om Asmunds Redning!“ I Foraaret 1818 tiltraadte Ingemann med kongelig Understøttelse en Udenlandsreise sydpaa. Grundtvig vedbliver: „Forstod I ikke, det var Asmunds Krampetræk, hvorunder Elnas Hjerte hartad brast, da hun forgjæves havde med sin Jomfruhaand bevæget Kirkeklokkerne til Bedeslag! Saae I ei, at Elnas Skjald kun vidste Raad for hendes Hjerte i et sælsomt Eventyr, ja, vidste dog i Grunden intet Raad,

thi hendes Hjerte slog jo kun i hans, i Skjaldens, i Halfdans, som forlod os med det vemodsfulde Kvad:

„Farvel, I Brødre, djærve, troe!
Hos Eder kan ei Skjalden boe.
Farvel, min Barndoms grønne Strand!
Her er dog ei mit Fædreland.

Mod Øst, mod Øst gaaer nu min Gang
med Pilgrimstav, med Harpeklang.
Hvor Stjernekarmen ruller nu,
didhen, didhen staaer Skjaldens Hu.

Den over Oliebjerget gaaer,
ved Kedron Stjernen stille staaer;
den ser, hvor Lyset kommer fra —
den ruller over Golgatha.

Did, hvor den høie Frelser stod,
did kalder mig hans Hjerteblod.
Farvel, hver Ven paa Verdens Ø!
Hvor Herren leved, vil jeg døe.

Mod Øst, mod Øst gaaer Skjaldens Gang
med Pilgrimstav, med Harpeklang.
Af Jorden slettes skal mit Spor —
min Kjærlighed i Himlen boer!“

Der hentydes her til Ingemanns, i den sorte Døds Tid henlagte Eventyr fra det foregaaende Aar, Jubelaaret, „De Underjordiske,“ hvori liden Elna haabløs ringer med Kirkeklokkerne, medens Alt er dødt rundtomkring, og „den blege Barde med sin Harpe“, Halfdan, synger Ovenstaaende, idet han seiler bort fra Fædrelandet — dette Eventyr var

Digterens sidste Arbeide, før han sagde Farvel til „sin Barndoms grønne Strand" *). Grundtvig fortsætter derpaa: „Hvem tør i Danmark tale med om Aand, som ikke ser, at Ingemanns Hjerte begeistredes af Oehlenschlägers Aand og kunde derfor aldrig skildre os en anden Helt end dens, men kun i Vexelkvad udtone den dybeste og reneste Helte-Kjærlighed, som Skjalden føle kan i Støvet, en Kjærlighed, hvis Gjenstand vel er ikke synlig paa Jorden, men kan dog være legemlig i Aandens Ord og derigjennem aabenbare sig som Billede. Hjertet vilde ikke følge Aanden paa dens vilde Jagt i Luften; men een Gang overraskedes det dog af Løveridderen, fortrød det uden Tvivl og opgav Haabet om at se en ægte nordisk kristen Helt, som det kunde jublende knytte sig til for Tiden og Evigheden." Ogsaa i Relation til Ingemann var Oehlenschläger „vor Adam paa Parnasset", for at bruge J. L. Heibergs Ord **). Ingemanns første Tragedie „Mithridat" minder saaledes flere Steder, endog paa en utilbørlig Maade, om Oehlenschlägers første, „Hakon Jarl" ***). Han, om hvem Grundtvig det foregaaende Aar havde erklæret:

„Mand est Du, men Digterinde —
Musen er i Hjertet inde"†)

var dog en fra Oehlenschläger vidtforskjellig Genius, der, efter hans egne Ord i „Tilbageblik paa mit Liv og min Forfattervirksomhed"††), „i Oehlenschlägers Fylde og Rigdom ofte savnede, hvad der var ham vigtigst" og derfor vendte sig „til en aldeles modsat Region i det poetiske Livs Sfære". Ligesom Grundtvig her dvæler ved Ingemanns Forhold til

---

*) Se dette Værks sjette Afdeling, Side 385—386.
**) Se dette Værks anden Afdeling, Side 158.
***) Se dette Værks tredie Afdeling, Side 153—154.
†) Se dette Værks sjette Afdeling, Side 285.
††) Side 12.

Oehlenschläger og specielt har fat i den i Sommeren 1816 udkomne hyperromantiske Tragedie „Løveridderen", som Forfatteren forlangte tilbage fra Theaterdirektionen, hvortil den var indsendt, saaledes havde Baggesen 1816 ligeledes med Hentydning til denne Tragedie talt om Ingemann ligeoverfor Oehlenschläger og sagt:

„Naturen gav ham ikke Løvens Kræfter,
skjøndt ridderligt han jager dog derefter,"

samt rost ham, fordi han fordrede, „Løveridderen" tilbage fra Theatret*). Grundtvigs første Artikel i Skilderiet ender: „Hvem der har ikke bedre Forstand, maa, om det kan fornøie ham, gjerne kalde saadan Tale Sværmeri, ja, den maa nødvendig klinge i hvert Øre, der er lukt for Aande-Pust med Mose-Uld, som en uvedkommende og uforstaaelig Surren; men jeg er af den stadige Mening, at en Forfatter, som maa tale mangt et Ord til Tidens U-Aand, har ogsaa Lov til at tale enkelte, som den ei fatter, men som Aander godt forstaae. Det Følgende skal, haaber jeg, være des fatteligere for Alle; thi, saa passende det sikkert er at tale historisk om Aander i Billeder, laante af deres egen Historie, saa latterligt vilde det være i et saadant Billedsprog at fortælle de Pennes Idrætter, som ingen anden Historie har end deres eget Dagblad, og det er, som man veed, Tilfældet med Dagens fleste Penne."

Grundtvigs anden Artikel i Skilderiet begynder: „Dette er imidlertid dog ingenlunde Tilfældet med den Brev-Pen**), der satte de mange i Bevægelse eller bestemtere: uden selv at ville det, satte dem i et Øieblik i Stand til for et

*) Se dette Værks femte Afdeling, Side 282, og sjette Afdeling, Side 135 og 168—169.

**) Det er naturligvis til Baggesens „Breve til Adam Oehlenschläger", at dette Udtryk sigter.

Øieblik at give Blæk, tryllede og tyllede, saa at sige, Trediedelen af en maadelig Pens Egenskaber i dem, saa de kunde klakke to Ord og skrive det tredie. Det var nemlig Jens Baggesens Pen, som for tungnemme Læsere indstregede i Oehlenschlägers Reisebreve, hvad man kunde nøies med af den Slags, og understregede, til endnu mere Lettelse, de Ord, man skulde fæste i Hukommelsen. At nu nogle letnemme Ungersvende syntes, dels at Stregerne vare ganske unødvendige, da det var et Smørrebrød at tage Alting med, dels at Stregerne vanhældede Bogen og kunde umulig høre til, siden Mesteren ei selv havde tilføiet dem, det kunde være ganske naturligt, og det burde være samme Ungersvende uforment paa en ordenlig Maade, om de kunde, at slaae Streg over Stregerne og sende Baggesen det dem tilskikkede Exemplar tilbage som Noget, han selv havde gjort til Makulatur; men, naar de, for at faae Baggesen til at gjøre, hvad de kaldte Skjel for Uskjel, vilde nøde ham til at bevise sin Evne og Ret til at slaae Streger med sin egen Pen ved med deres, som de dog kun havde i Munden, at tegne Figurer eller Krimskrams efter deres Hoved, da er Sligt naturligvis glemt imorgen, men Dagens Historie maa dog anmærke, at man her af en aldrende Mand forlangte, at han, til Bevis paa, at han kunde og havde Lov til at gjøre en Karle-Streg, skulde begaae en aabenbar Drenge-Streg." Det hedder saa: „Med andre Ord: det har i de senere Tider vitterlig og, hvad man især maa finde sært, virkelig begivet sig, at en Tylvt Studenter, i Anledning af Baggesens Angreb paa Oehlenschlägers for tidt nævnede Reisebreve, har udfordret Digteren, der maaske vel ikke sang for deres Vugge, men som dog for Skovens lyttende Fugle sang om sin, før der kom Gænger under deres*), udfordret ham til paa Kloster-

*) Hentydning til Baggesens 1785, altsaa før Nogen af de Tolv var født, trykte berømte Digt „Da jeg var lille", ligesom strax efter

Latin*) at trættes med dem om sit Kald og sin Ret til at tale med om danske Digteres Arbeider, udfordret ham, der, medens de i det Høieste laae tørre i deres Svøb, med en endnu ikke overtruffet Pen beskrev en Del af sin digteriske Vandring i Verdens Labyrinth, udfordret ham til at godtgjøre dem paa Latin sin Ret til at tale med om Reisebreve paa Dansk af en Digter. Er Tiden, som den vistnok er, temmelig vantro, da er det ogsaa vist nok, at den ved slige Dagens utrolige Begivenheder maa fristes til enten ei engang at troe sine egne Øine eller til herefter at troe iblinde Alt, hvad man vil binde den paa Ærmet. Hvem skulde dog troet, at vore Dages Ungersvende, der udgaae, som man siger, langt anderledes underviste, dannede og vel opdragne af Lærdoms og Vidskabs Planteskoler**) end vi, som maatte i de gammeldags latinske Skoler nøies med Undervisning efter en, som man siger, feilfuld Methode og med den Dannelse og Opdragelse, vi enten tog med os fra Fædrenehuset eller annammede ved Ordets, saa at sige, vilde Virkning paa Hoved og Hjerte — at Hine, siger jeg, ikke i Forstands-Udvikling, i Beskedenhed, ja i Alt, hvad Kløgt og Dyd

---

til „Labyrinten", der udkom 1792—1793, da den Ældste af de Tolv, C. Hauch, kun var et Par Aar gammel, medens Halvdelen af dem endnu ikke var født (se dette Værks første Afdeling, Side 25, 57 og 83—85).

*) Klosterlatin, der omtales i „Den Vægelsindede" (I, 6) og „Erasmus Montanus" (I, 4), det Latin, som taltes ved Disputerøvelserne, paa Kommunitetet eller, som det dengang kaldtes, Klosteret (se Werlauffs „Historiske Antegnelser til Holbergs atten første Lystspil", 1858, Side 37). „Mange af Studenterne selv" (siger Holberg i sin „Dannemarks og Norges geistlige og verslige Stat", anden Edition, 1749, Side 189) „gjøre Forskjel paa god Latin og brugelig Klosterlatin".

**) De lærde Skoler vare blevne reformerede under Hertugen af Augustenborg, Frederik Kristians Auspicier i Begyndelsen af Aarhundredet.

kan nævnes, maatte vidt overtræffe os, der, efter Tidens Fordom, saa stifmoderlig behandledes, lærte kun vor Kristendom og vidste knap, hvad Moral vilde sige, naar det skulde betyde Andet end Regler for at holde Bordskik, rede sit Haar, toe sine Hænder o. s. v., vi som slet ingen Anvisning fik til at bruge vor Forstand, men kun en dygtig Snyde, naar vi ikke brugte den, som Noget, der fulgte af sig selv. Hvem skulde troet Sligt! Og dog, af deres Frugter skulle I kjende dem. Ogsaa iblandt os var der letnemme Ungersvende, som fandt Smag i andre Gloser end dem, man fandt i Badens Lexikon*), i andre Bøger end dem, paa hvis Titelblad man læste: in usum juventutis, Ungersvende, som hørte heller Henrik Steffens end Thomas Bugge, læste meget heller Adam Oehlenschlägers Svar i „Dagen" til Claus Pavels end paa samme Sted en Parodi over „Eventyret i den fremmede Stad" **), Ungersvende, som havde ogsaa Mod paa at prøve deres Penne og engang, deres Lykke i mer end et Dagblad, og som siden have viist, at det var dog ikke tom Forfængelighed. Der gaves, siger jeg, ogsaa før i Dag saadanne Studenter, som i deres Kreds havde Munden til Tjeneste baade paa Dansk og Latin, som tog Del i, hvad der offentlig forhandledes og havde nok Lyst til engang at være med. Selv var jeg en saadan Student; men selv blot at komme frem for Publikums Øine med mine uskyldige Penne-

*) Jacob Badens latinske Lexikon var endnu langt ind i dette Aarhundrede en gængs Skolebog.

**) Angaaende Steffens' Forelæsninger i Kjøbenhavn i Vintrene 1802-1804, Oehlenschlägers Digt til Pavels 1803 og Parodien paa Oehlenschlägers „Eventyret i den fremmede Stad" fra sidstnævnte Aar (hvilken skal være af den yngre Abrahamson — se Hauchs „Minder fra min Barndom og Ungdom", Side 230) henvises til dette Værks anden Afdeling, Side 27 o. s. v., 55—59 og 82. — Kjøbenhavneren Thomas Bugge (født 1740, død 1815) var Professor i Astronomi og Mathematik ved Universitetet.

Prøver var mig en frygtelig Ting, og stedse rødmede jeg over det Spørgsmaal til mig selv: „Har Du Noget at sige, som ei er sagt bedre før, eller som trænger til Gjentagelse? Ja, uagtet jeg var ellers ikke bange for at sige min Mening, uagtet jeg troede, at der i Grunden var dog Intet i, hvad Steffens saa henrivende fortalte *), uagtet jeg hjemme gjorde mine skriftlige Anmærkninger, og uagtet han holdt et Konversatorium, hvori vi Alle opfordredes til at tage Del, saa havde det dog været mig umuligt at træde op og tage Ordet, ja det er vist, at en saadan Optrædelse ansaaes da blandt Dannemarks Studenter for et Bevis paa Ubeskedenhed og latterlig Forfængelighed. Hvad vi vilde dømt om en Tylvt, der havde vovet at udfordre en af Danmarks navnkundige Forfattere til at forsvare et af sine Skrifter, end sige da sit Kald og sin Dygtighed mod dem, behøver jeg vist ikke at tilføie; og dog vidste vi meget godt, at selv de største Mænd skal dømmes af Efterslægten, kun faldt det os aldrig ind, at der ved denne Efterslægt skulde forstaaes Efterslægtsskolen. Vi opgav ingenlunde vor Ret til i sin Tid, hvis vi kunde, at tale med, men vi syntes, det fulgte af sig selv, at, før man offentlig vil bedømme, hvem der har viist, de kunde Noget, maa man offentlig have viist, at man selv kan Noget, som er værd at tale om, eller idetmindste vise det med det Samme, som Aandens Fuldmagt til at lade sit Navn trykke. Vi tænkte og talte helst paa Dansk, uagtet vi ansaae det for en stor Skam at skrive saa slet Latin, som jeg har set af ret gode Hoveder siden; og vi mente, at, hvem der lukker Munden høit op uden at have Noget at sige, kunde vel øieblikkelig skaffe sig et Navn, men dog kun Navn af en Gabmund eller, hvis det kom meget høit, af en Gavflab, Navne, som

*) I sin Fortale til „Verdenskrønike, 1812," erklærer Grundtvig ligeledes: „Jeg troede ikke et Ord af, hvad Steffens sagde; ja, jeg lo kjæk" (se dette Værks anden Afdeling, Side 66).

vi langt heller, ved at holde Haanden for Munden, gjorde os Umage for at undgaae, end for, ved at stikke Næverne i Siden, tilgavns at fortjene. Denne Tænkemaade, som jeg, tilligemed saa meget andet Gammeldags, har indsuget med Modersmælken, kan hvad jeg hidtil har set af en dristig Ungdom, der sagtens drømmer sig langt mere sund og dygtig, ingenlunde bringe mig til at forlade, og det saa meget mindre, som jeg vilde skammet mig, hvis jeg ikke, som nittenaarig Ungersvend, naar jeg havde været ubeskeden nok til at tage fat, skulde have ført Striden mod Baggesen idetmindste tolv Gange saa godt som hele Tylvten og, for en Feils Skyld, Per Vegner med, thi, om han saa var hundrede Aar og havde, selv til Hans Mikkelsens Forlystelse, gaaet hundrede Gange som Dreng i hans Tøfler, fortjener han dog ikke engang at kaldes en Aarsunge i Literaturen, saalænge han ei har leveret et Værk, en Aand kunde være bekjendt at regne for et Aars Afgrøde. Skammet mig vilde jeg ved, naar Talen, som her, var om en Kritik eller Satire over en Digters Arbeider, da at gaae udenom, hvad der skulde forsvares, pille et Par virkelige eller formentlige Feil ud af Kritiken, stiltiende indrømme min Udygtighed til at gjendrive det Øvrige og stræbe at neddysse Sagen ved at fortælle Publikum, hvilken fæl, afskyelig Krabat den Kritikus var, hvormeget der kunde være at sige paa ham, og hvordan det gik ham forleden paa Thinget, hvad han maatte der stikke i Lommen*) o. s. v. Har man baaret sig bedre ad med at gjendrive Baggesens Angreb paa Oehlenschlägers Reisebreve, da maa det være sket hemmelig; og det, mener

*) Hentydning til Hauchs nylig udkomne lille Bog „Om første Del af Baggesens Breve til Oehlenschläger. Med en Extrakt af Doms-Præmisserne i Sagen mellem Baggesen og Hjort, til Oplysning om de Beskyldninger mod Førstnævnte, hvilke ei ere mortificerede, men endnu staae ved Magt.“

jeg, vilde været en stor Skam, om saa den vittige Angriber havde været den Mindste i Tylvten, end sige, da det var en Aand. der ei blot fik Stemme allerede i Evalds og Vessels Dage*), men som først, efter en, hos os vel mageløs, almindelig Hylding, i nogle Øren, og deriblandt i sine egne, overstemtes af Adam Oehlenschläger. Sæt ogsaa, at Baggesen gik, som Skribent, i Barndom, sæt, at han, ømfindtlig over af den yngre Slægt ei blot at fradømmes Ret til det Høisæde, han engang beklædte, men vel endog til Gang og Sæde i Danmarks Skjaldelag, sæt, at han, fortrydelig herover, havde spottet med et ganske forsvarligt Værk af en yngre Digter — da, mener jeg, at idetmindste de Yngste burde tiet og overladt det til den sundere og dygtigere Digter at tie eller tale, som han fandt for godt; men, kunde de ei ganske dye sig, burde de dog vist holde Styr, i et sømmeligt Forsvar lade den yngre Digters Værk tale for sig selv, vogte sig vel for at tage Ord i deres Mund, som i al Fald kun passede i den navnkundige Forfatters Mund, og fremfor Alt undse sig ved at drage den gamle Digters øvrige Færd, end sige hans Hjerte ind i en Sag og for en Domstol, der laa ganske udenfor samme. Var Baggesens Satire sløv, velan! saa kunde den des bedre overses og, om det var nødvendigt, overbydes. Var den aabenbar kun en Frugt af Misundelse, des værre for ham og des bedre for det angrebne Værk, der da neppe vilde behøve noget For-

*) En Samling af Skoledrengen Baggesens poetiske Forsøg meddeltes, uden Forfatterens Vidende, den døende Evald, der ikke lidet havde paavirket Gutten, og den begyndende Digter modtog „et med Blyant skrevet Apollonisk Opmuntringsvink“ fra den ulykkelige store Lyriker. Kort før sin Død hilsede Vessel Forfatteren af „Komiske Fortællinger“, der med dette Arbeide var traadt i hans Fodspor, i en poetisk Epistel som den, der „stiger i sin Flugt“, mens han daler. Jfr. dette Værks første Afdeling, Side 4 og 24—25.

svar! Selv i dette Tilfælde vilde Per Vegners tossede Storagtighed og Tylvtens Kaadhed hos et skjønsomt Publikum vakt Harme, som en Bespottelse af alle de Hovedhaar, der graanede med Baggesens; og jeg skjønner ikke rettere end, at alle de æsthetiske Forfattere, der have leveret Værker, som en vaagen Efterslægt nødes til idetmindste at læse og bedømme, at alle disse, hvor uenige de end ellers, og selv i den omtvistede Sag, kunde være, burde enes om lydelig at erklære deres høieste Mishag i en saa usømmelig Adfærd. Men nu gaaer Baggesen ikke i Barndom, nu ere hans Pile kun sløve, forsaavidt Aandens Pile altid forekomme Kjødhoveder at være det; nu er Reisebrevene et Arbeide, som neppe selv mellem Oehlenschlägers blindeste Forgudere vil finde en Lovtaler*) og som vist idetmindste ikke Labyrinthens Forfatter misunder ham Æren for. Der kan altsaa være en langt ædlere Grund end Misundelse til at angribe dette Arbeide, som udkommer under et saa berømt Navn, ja Angrebet kan være en Forfatters Pligt, naar der, som nu, især blandt de unge Studerende, findes et Parti, der anser Alt, hvad Oehlenschläger sætter sit Navn paa, for mesterligt, og naar han udgiver Arbeidet som Noget, han sætter Pris paa. Under saadanne Omstændigheder er det en Forbrydelse mod hele den ældre Slægt i Literaturen, ja imod Aand og Kunst og Vidskab selv, naar endel Ungersvende, jo flere, jo værre, springe op med Bulder, bedømme rask, hvad der gaaer langt over deres Forstand, skjælde og smælde paa en aandrig dansk Forfatter, hvis Navn selv udenlands af Kyndige nævnes med Agtelse, og vil, ved Trusler om at udstøde ham af Studenterlaget og udraabe ham for en

*) Baade P. Vegner (i Tillæget til Hauchs Brochure „Om Baggesens Anmærkninger til de saakaldte hundrede Aforismer og een") og L. Fischer (i „Breve til Oehlenschläger") havde da forresten rost Oehlenschlägers Reisebreve.

nedrig Bagvasker, aftvinge ham selv mere end Taushed: Vrævlen med sig paa et dødt og Danmark fremmed Tungemaal. Hvem, spørger jeg i Historiens Navn, hvem staaer i Aanden, med sit Værk i Ordets Rige, for Historiens Domstol tilligemed Jens Baggesen og vil samtykke i, at Ungersvende, der endnu ei have hjemlet sig Ret til at indstedes for denne store Domstol, skal beklæde den? Hvem af os, Ældre og Yngre, vil i deres Stemme erkjende den Efterslægtens Dom, for hvilken vi i vore Skrifter skal staae eller falde? Hvem af os vil erkjende deres Ret til at afgjøre, hvem der i Literaturen er stor eller lille, hvem der maa tale, og hvem der skal tie, Ret til at indstevne — dog nei! til at nedstævne os i deres Kreds, for der paa Latin, eller hvad Sprog de vil, at forsvare vor afgjorte Tale-Ret mod dem, der, efter Historiens Gang, skulde for os bevise deres? Hvem der samtykker i Sligt, han tie, han lade sig af en balstyrig Ungdom ophøie eller nedstyrte, som dens Luner skifte! Umisundelsesværdig er hans Lod, om han saa end, ved Hjælp af dristige og brydske Ungersvendes Hurra-Skrig og knytte Næver, kunde, som Tyran i Ordets Republik, forskaffe sig paa Livstid et første Konsulat, ja vorde bukket for som Keiser og holde hver Tunge i Tømme, saa Ingen turde knye. Hvem som derimod ikke samtykker i sligt Uvæsen, hvem der har Mod til, om det saa maa være, paa Livstid at haanes og udpibes eller hades og forfølges af en paa sin Vis stridbar Ungdom, han erklære høit og lydeligt sin Afsky og indskyde sig under den Histories Domstol, som skal reises engang over vores og alle vore Samtidiges Støv! En af de Gamle, Thomas Thaarup, har brudt den uværdige Taushed; her træder en af de Yngre i hans Spor; og vil da nu end alle Andre, tie af Frygt for et Skrig, ingen Alvorsmand kan billige, saa lad dem det! Aldrig skal dog nu den vilde Skare, uden at vorde

til Latter, beraabe sig paa enstemmigt Samtykke af Alle, saa nær som den Skribent, de mene at kunne tage Stemmen fra ved at erklære ham i tøileløs Frækhed for literær brændemærket*). Vel siger „Dagen", at Thaarup har ingen Stemme, da han er død; men det er dog lige sikkert, at han, at Høstgildets herlige Sanger, hvis Folkeviser Danmark og sagtens Norge med har bevæget efternynnet, som Fædrene de gamle Kæmpeviser, at den hjertekjære Aand, som skabte Danmarks historiske Idyl, hvis Mage neppe findes, at han beholder Stemme, naar Skriget er for længe siden glemt, saalænge Danmark har en Tunge, der kan synge om, hvad der rører sig i Danmarks Hjerte**). Det er lige sikkert, at denne Stemme skal være imod Tylvtens og hvad dertil hører, saa længe til man kan bevise, at den er det ikke, bevise, at det danske Hjertes Stemme er ei mod Ungdommens Selvklogskab, Egensindighed, Selvraadighed og Mundkaadhed. Thaarup er hverken borgerlig eller legemlig død, og, til man beviser, at Stemmen mod Tylvten strider mod den Aand, vi i hans Sange spore, da skal den agtes for Stemmen af hans Aand. Har han iøvrigt givet Noget sin Stemme, der strider mod hans Digteraand, det maa han selv forsvare for den Historiens Domstol, der er hans rette Værnething; men, paa Ansvar for den samme, tør jeg sige, at hverken i Oversættelsen af den i mine Øine slemme, men ei slet skrevne Bog mod Jøderne eller i Fortalen til en daarlig Komedie***)

*) Udtrykket „literær brændemærket" brugtes jo om Baggesen i Hauchs „Om første Del af Baggesens Breve til Oehlenschläger".

**) Ogsaa Oehlenschläger siger samme Aar om de Thaarupske Viser i „Høstgildet" og „Peters Bryllup": „Det er sande Mesterstykker i sit Slags, og noget Bedre af naiv-idyllisk Fædrelandspoesi gives der ikke i noget Sprog" („En Reise", II, 123).

***) Hentydning til „Vor Haandtering", en fri Oversættelse af det tydske Skuespil „Unser Verkehr", 1816, hvori Hovedkarakteren er en Skakker-Jøde. I Fortalen polemiserer Thaarup, blandt Andet, mod „det mystiske Oldfuxeri", der karakteriseres som

har Thaarup fraskrevet sig sin Aands Stemme, saaledes som Oehlenschläger, indtil videre, i sine aandløse, jammerlige Reisebreve." Grundtvigs Artikel ender: „Nu mener jeg tydelig nok at have givet, hvad der i mine Øine er Sandhed, min Aands Stemme mod den af mig som Digter høit beundrede og inderlig elskede Adam Oehlenschlägers Udraabelse til Pave, Imperator, Pontifex maximus, eller hvad man vil kalde ham som ufeilbar og som en Gud i Skoven, Ingen, uden at begaae poetisk og literær Majestætsforbrydelse, kan skose eller laste — mod de under hans Navn udkomne Reisebreve, hvilke, jeg mener, burde aldrig nævnes, naar de ikke førte saa berømt et Navn, men bør nu, da Oehlenschläger hverken har villet forsvare eller fralægge sig dem, som en Vaadesgjerning, være Satiren overladte, uden at komme de Poetiske Skrifters og Nordiske Digtes store Aand til mindste Vanrygte eller Forkleinelse — først og sidst mod Tylvten, som aldrig ved at forsvare, men kun ved at frafalde og afbede sin Ungdoms-Daarlighed kan vente Historiens Tilgivelse".

Man vil ikke let kunne tænke sig nogen større Modsætning end de „dristige og brydske Ungersvende", der traadte op imod Baggesen, specielt Poul Møller, som Dampe ikke uden Grund i sin polemiske Skrivelse gjør til Repræsentant for Tylvten, og N. F. S. Grundtvig. Poul Møller kommer ude fra Livet, hvor han har sat Kjøbstad og Land paa den anden Ende ved sine „Optøier", medens Grundtvig — der alt i sin gjærende Vaartid frembar sit Liv som et Offer til Norden og betragtede sig som staaende paa Gravbredden, mærket med Spydsodden*) —

„Oplysnings og Tænkefriheds Pest"; og en af Stykkets Personer er „Isidor, Morgenlænder, en Mystiker," der taler om „den djærveste Anskuelse af Underlivet" (øiensynlig Allusion til Grundtvigs „Optrin af Kæmpelivets Undergang i Nord") o. s. v

*) Se dette Værks tredie Afdeling, Side 35.

kommer fra Dødningelaget hos det nordiske Hedenolds Kæmper i det stille Gravkammer. Saa staae de da ligeoverfor hinanden: den unge høie, bredskuldrede Jyde i sin alt Andet end soignerede studentikose Paaklædning, gribende op i sit kaotiske blonde Haar, i urolig Bevægelse, som en ung Løve i sit Bur — „den evigt Bevægelige“ kalder Vennen Peder Hjort ham*) — pathetisk knyttende Næven, søgende efter Veiret til sin hoirøstede, raske Tale, medens de lyseblaa Øine spille; og den mere lavstammede, men ikke mere lavstemmede ældre Sjællænder i sin sorte Præstekjole med det blege Ansigt og de mørke sværmeriske Øine, der se ligesaa meget indad som den forresten ogsaa tidt drømmende Modstanders udad og undertiden lukke sig, ligesom for bedre at fordybe sig i Aandens Mysterier. Grundtvig, der i sin dybe Ensomhed netop paa den Tid har oversat den gamle Klerk Saxos Fortælling om Fostbroderen, som Oehlenschläger i Pariserlarmen forløftede sig paa, kaster et prøvende Blik ud over den vilde Kamp, der raser paa Sletten — om Patroklos' Lig kunde man fristes til at sige ved Tanken om, at Stridens Udgangspunkt er Oehlenschlägers Reisebreve. Hvilket Oprør! Feiden har kun varet et Par Maaneder; og der er alt, foruden Gadeviserne, fremkommet henved en Snes Piecer og ikke mindre end 70, siger og skriver halvfjerdsindstyve, tildels meget store Inserater i „Dagen“, ikke at tale om Skilderiet, der først nylig er begyndt at lette det besværlige Arbeide for „Dagen“, o. s. v. Medens de Tolv løfte Digterkongen, „hvis Cacatum saavelsom Pictum de putte i Lomme“ (efter vor Stads-Satyrikers Udtryk) høit paa Skjold, erklærer Digterpræsten, at der i Sandhed ingen Jubelfest var for Aand og Hjerte paa de danske Sletter

*) Se „Kritiske Bidrag til nyere dansk Tænkemaades og Dannelses Historie“, literærhistorisk Afdeling, II, Indledning, Side XXXVIII.

ved Reformationens trehundredaarige Høitid. Oehlenschlägers Sol, som Grundtvig ikke mindre end Baggesen havde hilset med Begeistring, da den hævede sig, er i øiensynlig Nedgang, „et Gjenfærd af sig selv“, hvilken Grundtvigske Yttring minder om Knud Sjællandsfars Udraab i „Per Vrøvler“ et Par Aar tidligere: „Gespenst af Oehlenschläger!“ *) Skjaldenes Adam „raste ynkelig“ som sin Fostbroder, „Aand og Hjerte toge fortvivlede Afsked“ som hans Asmund og Ragnhild — det blev til „et Gravøl“ istedetfor til en Jubelfest. Og Baggesens poetiske Maane skjuler sig bag Polemikens Sky. Ingemann, Grundtvigs blødere Aandsbeslægtede og Ven, er, efter at have skildret den sorte Døds Tid, draget bort fra det formørkede Fædreland, som Skjalden i hans sidste eventyrlige Fortælling. Grundtvig vender sig ubetinget mod de „letnemme Ungersvende“ — af hvilke Poul Møller og C. Hauch i sin Tid havde været henrevne af ham, medens Flor senere blev hans begeistrede Tilhænger **) og Rudelbach endog en Tidlang hans Medarbeider —, for hvem „det var et Smørrebrød at tage Alting med“, hvad Oehlenschläger serverede, og som af Baggesen, der sang saa smukt om sin Barndom, før de endnu vare fødte, forlangte, at han skulde forsvare sit Kald og sin Ret til at tale med om dansk Literatur ved „Vrævlen paa et dødt Tungemaal“ med dem, der endnu ikke ved Noget havde bevist deres Kald og Ret til at tale med, og det i Anledning af Ting som Oehlenschlägers „aandløse, jammerlige“ Reisebreve, hvilke Forfatteren af „Labyrinten“ dog vel med Føie kunde se ned paa. Grundtvigs høie Idealitet stillede ham saa at sige

*) Se dette Værks sjette Afdeling, Side 142.

**) Det ovenomtalte Brev til dette Værks Forfatter fra Flors Dødsaar ender med en Lovprisning af Grundtvig, „den Mand, som endnu klarere end Oehlenschläger har magtet at belyse og forherlige Nordens Aand“.

paa et ensomt Himmelbjerg, fjernet fra og hævet over Slagtummelen, saa han kunde overse Valpladsen og bedømme Situationen. Hvor aander man ikke let, hvor føler man sig ikke som befriet og luttret, naar man fra det forvirrede Haandgemæng, de ophidsede Stemmers øredøvende Bulder, de Saaredes Skrig og Seirsraabene stiger op i den høiere Sfæres renere Luft og Sjælen kvægende Stilhed, hvor „Bibelens ensomme danske Kæmpe“ snart løfter sine Hænder bedende mod Himmelen, snart svinger sit Ords tveeggede Sværd — aandfuld i sin forunderlig tiltrækkende billedrige Pathos' clair-obscur som i sit brede, grovkornede Lune, hvad der saa end med mer eller mindre Grund kan indvendes mod begge Dele! Grundtvigs Kamp mod Baggesens Angribere er en Slags Fortsættelse af hans tidligere Kamp mod Ingemanns, i hvilken han — forresten ikke uden den øiensynligste Overdrivelse, for ikke at bruge stærkere Ord — udbrød*): „Der er i de sidste Aar udruget en Drenge-Flok, som, lige fattig paa Evner, Aar og Kundskab, med denne Fattigdom forener en Kaadhed og Indbildskhed, en Næsvished og Ligegyldighed for Sandhed, som, hvis den fik Lov til at voxe og udbrede sig blandt de unge Studerende, maatte have de fordærveligste Følger“. Grundtvig delte (som tidligere fremhævet) Baggesens Mening om Oehlenschlägers Decadence. Hans Protest var endog ulige mere dybtgaaende end Polemikerens. Medens denne nemlig nærmest kun holdt sig til den æsthetiske Side af Sagen, gik Grundtvig lige løs paa Centrum og forargede sig baade paa det Nordiskes og Religiøses Vegne over Oehlenschlägers „Leg med det Aandelige“. Det var derfor en Selvfølge, at han endnu mere end Baggesen maatte føle sig forpligtet til at modsætte sig Oehlenschlägers „Udraabelse til Pave, Imperator, Pontifex maximus

*) Se dette Værks sjette Afdeling, Side 306.

eller hvad man vil kalde ham som ufeilbar og som en Gud i Skoven, Ingen uden at begaae poetisk og literær Majestætsforbrydelse kan skose eller laste". Grundtvig var ikke mindre imod Oehlenschlägers end imod Mynsters Pavedømme.

10.

Dagen før Grundtvigs vægtige Indlæg sluttedes i Skilderiet averteredes i Adresseavisen for den 13nde November Baggesens „Niende og sidste Brev", dateret „Paa Pletten, den 27nde Oktober". Det aabnedes med et større Digt, som indeholdt Hentydninger til den alt tidligere af Baggesen spottede „Dansk Borgersang" af Oehlenschläger fra det foregaaende Efteraar:

„Fordum digtedes der vel
og i Ærens Rige,
men der blev dog og med Skjel
tragtet lidt tillige.
Nu til intet Fibelbræt
Peblingen forpligtes;
Alt, fra stor' **A** ned til **Z**,
af ham selv maa digtes.

Hvo paa Skov før havde Svin,
holdt man strengt i Ave;
gjødet blev med godt Latin
Studi'gaardens Have.

Nu kun Paddehatte godt
der paa Tydsk florere;
thi naar man skal digte blot
kan man ei studere.*)

Armod kom i Krigens Favn,
fulgt af, hvad den yngler;
og om Ærens trykte Navn
reiste sig nu Slyngler.
Bogen veg, og Bladet kom —
Lappen høit sig reiste;
og bag Gjærde, Led og Bom
lutter Takker kneiste.**)"

Ved disse „Takker" hentydes aabenbart til Hjort. „Tolv

*) I „Dansk Borgersang", der begyndte med en Skildring af Oldtiden, hed det, blandt Andet:

„Fordum vistes den til Hel,
som var uden Ære.
— —
Hvo ei da som Kæmpe stod,
kaldte man en Slave,
gjødet blev hvert Aar med Blod
Danerkongens Have.
Men udyrket Haven laa,
skjult bag Skovens Hoie;
thi, naar man skal stedse slaae,
kan man ikke ploie."

**) I „Dansk Borgersang" hed det:

„Kunsten kom i Fredens Favn,
fulgt af Snillets Glæder;
og ved bogomkrandste Havn
reiste nu sig Stæder.
Loke veg, og Baldur kom,
Kirken hoit sig reiste,
og bag Herthas Helligdom
Roskilds Taarne kneiste."

Paragrafer om Baggesen" spottedes alt i „Asenutidens Abrakadabra" 1816, hvor deres Forfatter omdøbtes „Per Agraf", som „tolv forlorne Takker" *).

„Helligdommens Haves Dør
for hver Flok oplodes;
hvor blev saaet og pløiet før,
Nat og Dag nu rodes.
Fuxen render samme Vei,
som før ham løb Duxen,
og i Løbets Hurlumhei
tabes indtil Buxen.

I den hegnnedbrudte Park
kaade Fauner spille,
der, for de bestemte Mark,
gjøre hvad de ville.
I hver Telt og i hver Bod
skjænkes Finkeljokum;
og, hvor før et Tempel stod,
ser man nu et Lokum."

Senere siges der, aabenbart med Hentydning til Grundtvigs alt i Slutningen af den foregaaende Maaned lovpriste Digtning „Paaske-Lilien":

„Mon man ei paa Tværs og Langs
selv i Kirken bluner,
trods en Grundtvigs Paaskesangs
himmelske Basuner?"

Mod Slutningen udbrydes der:

---

*) Se dette Værks sjette Afdeling, Side 194 og 197.

„Hvi da sidder i sin Hal
Stormens Gud og blunder?
Hvi forkynder intet Skrald
mer, hvorpaa han grunder?
Kan han høre fra den Ø,
hvor vi Nødflag heise,
Nat og Dag vort Øh! Øh! Øh!
uden sig at reise?“

Der sigtes her, ligesom tidligere, til Scenen i Holbergs „Ulysses von Ithacia, en tydsk Komedie,“ (Romantikens Tydskhed fremhævedes jo stadigt af Polemikeren), hvor Ulysses' Stalbrødre komme krybende paa Hænderne mod Chilian, gryntende som Svin: „Øh! Øh! Øh!“ — Begyndelsen af Digterkongens Navn.

Poemet ender:

„Midt i Musers nye Sal
ses en Tylt Krabater,
til et Kaadheds Hospital
modne Kandidater.
Tag Satirens Kasteskovl,
skaf os bort det Fule!
Ned med baade Per og Povl
i den samme Kule!“

Der hentydes naturligvis her til Peter Vegner, Peter Hjort og Poul Møller.

„Ærligt før Du, Rad paa Rad,
hvert et Udskud fældte,
som, med afstormt Flyveblad
uden Saft, Dig skjældte.

At ei Olielampen rent
svandt for Svovelstikken,
derfor takker Lyset sent
Lysesax - Kritiken. *)

Puds os Lampens Lys paany!
Puds os Poesien!
Der er end et lille Gry,
skjøndt det spruller, i 'en.
Klar den dovne Hyrdes Syn,
væk af Slumren Hjorden —
hint med Digtkunst-Dommens Lyn,
dette med dens Torden!"

I Brevet selv hedder det, blandt Andet, strax i Begyndelsen: „Jeg vilde have forsvoret, at en Lærer som De, en aktiv Professor, i hvor det gaaer, kunde være saa grændseløs passiv, hvor det gjaldt om at forsvare sin Doktrin og doktrinale Skribent-Ære. Jeg vilde have forsvoret, at en Forfatter i Deres Alder saa barnagtigen kunde lege med en ældre Skribents og Lærers offentlig ham tilkastede literariske Handske. — — — Det bliver altsaa derved? Deres Velbyrdighed holder ikke Stand, men Mund? Deres eneste sidste offentlige Svar paa alle mine offentlige Udfordringer var altsaa det „Slyngel", De fik anbragt i

---

*) I „Dansk Borgersang" hed det:

Ærligt stod vi, Rad ved Rad,
væbnet, naar det gjældte.
Danmark skylder Axelstad,
at det end har Helte.
At ei hele Rigets Navn
svandt for Trællesorger,
derfor takkes Kjobenhavn
og den danske Borger."

Deres Reises anden Del, hvor det, med en kjæk Vending, hedder: „Synderen blev altsaa kjørt ud, vendt om, berettet, hængt, og det ikke, som den Baggesenske Slyngel, slet, men godt". Paa det Sted af den samme Aars Sommer udkomne anden Del af „En Reise", hvortil Baggesen her sigter,*) hentydes til den bekjendte Tyve-Historie i „Kallundborgs Krønike". Peder Hjort siger om Oehlenschläger**), at „Slyngel" var „den livfulde Mands staaende Terminus", naar han blev vred. Senere udbryder Baggesen i sit niende og sidste Brev: „Her er jeg, paa Literaturens fri Mark, i Aandens fri og friske Luft, under Sandhedens skyfri, aabne Himmel. Her staaer jeg, uden Leietropper, uden Baghold, ene, med Visiren opslaaet, Munden aabnet som Hjertet aabent, og erklærer for Tid og Eftertid, at jeg, baade paa Grund af hans Mælen og Gjenmælen, fra det Øieblik jeg første Gang anklagede hans fantastiske Sprog- og Smagfordærven for Fornuftens Domstol, og fornemmelig paa Grund af hans literarisk uridderlige Kryben bag Per nu***) — efterat jeg paa næsten alle mulige Maader har udfordret ham at forsvare sin aandelige Ret til æsthetisk Doceren paa Parnasset — med virkelig Ynk anser den nutidige Skribent Adam Oehlenschläger og i mit Hjerte holder ham for uværdig til længer af mig at bekæmpes. — — Jeg planter altsaa min Fane, den lyse Sandheds, i Pletten, jeg staaer paa; og Deres Velbyrdigheds Taushedsstumme Veltalenhed proklamerer mig, utvetydigere end alle høie Hurraraab, upaatvivlelig Seirherre, da De lader mig Pladsen. I denne Stilling tillader jeg mig følgende, mine Breve sluttende Afskedsord.

Her staaer jeg ene, mellem Deres stumme Velbyrdig-

*) Side 49.

**) „Kritiske Bidrag til nyere dansk Tænkemaades og Dannelses Historie", literærhistorisk Afdeling, II, 244; jfr, III, 4.

***) Det er aabenbart Peter Vegner, her hentydes til.

heds blinde Forgabede, rigtignok ikke paa en utilgængelig Høide, tværtimod snarere i en sumpig Mose, men med sikkert Fodfæste paa fast Grund midt i det rundt omkring mig oprørte Mudder. Langt fra Brouten med min Seirherlighed eller Pralen med ringeste Triumfpragt, uden anden Krands end maaske den imellem de enkelte graa Haar indflettede Tornes, uden anden Trofæ end den af Literaturgadedrenges Paragrafer, og Cloacina*) veed, hvormange andre lignende Gadeviser og Skamblade med et ordenligt Cacatum istedetfor Pictum ovenpaa, og uden andet Bytte end maaske uaftvættelige Stænk og Pletter paa det Klædebon, jeg formodenlig ikke har lang Tid tilbage herneden at bære — staaer jeg der, umisundelsesværdig i Deres stumme Velbyrdigheds Øine; thi at den homeriske Heltelignelse: „som et Asen mellem kaade Drenge med Kjeppe"**) maaske ligesaa godt passer paa mig som paa den gamle græske Helt, vil Deres moderne Fornemhed neppe misunde mig. „Ja, men fuld af Misundelse!" skraale Drengene. Jeg veed ikke, hvor Deres Velbyrdighed staaer. De skraale: „Paa Toppen af Parnasset!" Men hvor det Parnas ligger, hvis Grotte er en Ludlams Hule, hvis Hippokrene er en Sovedrik, og hvis Fjeldtinder ere store Stene, indrettede til at falde ned***), veed jeg ikke.— — — Saa umisundelsesværdig jeg finder mig selv i min Stilling, forsikkrer jeg dog Deres Velbyrdighed, at jeg for Intet i denne Verden vilde bytte med Dem.

---

*) Romersk Kloak-Gudinde.

**) Se Iliadens ellevte Sang, Vers 558—562.

***) Hentydning til Oehlenschlägers sidste Tragedie „Fostbrodrene", hvor Indgangen ttl Gravhulen i tredie Handling skildres saaledes: „En stor Sten svæver over Hullet og er indrettet til at falde ned".

Kald det Stolthed, om De vil; det er idetmindste ikke den opblæste Forfængelighed, som man kalder Hovmod. — — Nei, Deres Velbyrdighed, at jeg ikke er hovmodig, veed De maaske bedre end nogen Anden. Om jeg ikke i samme Grad, hvori jeg er stolt beskeden, er lav misundelig, kan maaske være dem et Spørgsmaal, da de muligvis har glemt de Prøver, jeg har givet Dem paa, hvor inderlig jeg undte Dem Pladsen over min i Musernes danske Tempel. — — Det maa ikke forundre Dem, at jeg, for at sætte den mig tiltroede Misundelse af Deres Natur, Kunst og Lykke i sit rette Lys, gaaer noget tilbage i Tiden, om just ikke til den Tid, da jeg var meget lille, saa dog til den Tid, da De var meget stor. — Denne Tid, da De var meget stor, var der, som De maaske endnu dunkelt vil kunne erindre, noget tidligere i mine end i Publikums Øine, hvorfor De ogsaa dengang virkelig elskede mig, om jeg skal troe, hvad jeg har tilbage af Deres sønlige Breve*). — Saameget er vist, at jeg var den Første, der, paa Rosings mig derom givne Vink**), blev faderligen opmærksom paa Deres Digter-Talent og bevirkede Deres Fratræden fra den Bane, dette havde taget feil af. — Jeg var den Første (blandt Mænd, hvis Stemme i Literaturen havde nogen Vægt, den Eneste), der, efter at have skjænket Dem min ringe Harpe til heldigere og herligere Brug i næsten alle dengang udmærkede danske Musers Overværelse, med al en Faders Kjærlighed anbefalede og med profetisk Enthusiasme udbasunte Dem***). Det kan neppe være gaaet

---

*) Et saadant stort begeistret Oehlenschlägersk Brev til Baggesen fra Begyndelsen af 1801 findes i dette Værks første Afdeling (Side 220—224).

**) Den store Skuespiller, Normanden Michael Rosing instruerede Oehlenschläger som Skuespiller under Baggesens Theaterdirektorat (se dette Værks første Afdeling, Side 189—190).

***) Hentydning til den bekjendte Scene ved den af Oehlenschläger

Deres Velbyrdighed af Minde, at jeg i de følgende Aar overlod Dem, fuldeligen overbevist om Deres meget bestemtere Kald dertil, Theaterdigter-Faget, lovede: aldrig at kappes med Dem i noget tragisk-dramatisk Arbeide og holdt det*). Det vides og erindres sikkert af flere Literaturkyndige, at jeg, der i Paris i Aarene 1803 og 1804 fornemmelig beskjæftigede mig med den nordiske Mythologis Opvækkelse og poetiske Opdyrkning og skrev

„et patriotisk Helledigt
om Odin, Skjold og første danske Sæder"**),

efter at have set Prøver af Deres Forsøg til nordiske Digte, ligeledes opgav dette mig, meget mer end det forhen omtalte, paa Hjertet liggende Kunstarbeide***). Jeg opgav i egenligste Forstand Poesien i det Hele for Deres Skyld, fordi jeg troede (hvad jeg troer endnu), at Himlen havde betroet Dem et meget større Pund dertil end mig, hvilket jeg dengang ikke tvivlede paa, De vilde aagre med — fordi jeg saae i Dem Fantasiens opgaaende Sol og i

---

og H. C. Ørsted foranstaltede Afskedsfest for Baggesen ved hans Bortreise til Frankrig i Efteraaret 1800 (se dette Værks første Afdeling, Side 177—180).

*) Efter den 1798 opførte Opera „Erik Eiegod" ophørte Baggesens dramatiske Virksomhed i lang Tid, og den paabegyndte Trylleharpe lagdes indtil Videre tilside.

**) Citat af „Forfatterens Liv og Levnet i Paris" (1803) i Baggesens „Skjemtsomme Rimbreve" 1807 (se dette Værks anden Afdeling, Side 221—223).

***) I Begyndelsen af 1806 skrev Baggesen i et Brev: „Hvad Odin og de skandinaviske Forvandlinger angaaer, har jeg ladet det beroe dermed, indtil jeg faaer at se, hvorledes Hr. Oehlenschläger har behandlet eller behandler disse Materier — og det er sandelig ligesaa meget af Interesse for ham som Digter som for mig selv. Min Sjæl kjender ingen Skinsyge paa denne, som mig synes, over al Forfængelighed ophøiede Løbebane." (Se dette Værks anden Afdeling, Side 245).

mig selv, dengang sygelig og nedtrykt af en umild Skjebne, dens dalende Maane*). Jeg overlod mig, for dog at være tro over Lidet, til Filosofiens Dyrkelse og beskjæftigede min Aand i en lang Række af Aar med Religionens, Moralens og Naturens Studier**). Den Lykke, mine tydske Smaadigte, min „Parthenais“ og mine „Haideblumen“***) gjorde i Tydskland, Frankrig og selv i England, forførte mig ikke til at troe mig mer, end hvad jeg var; og det troede jeg, Deres Velbyrdighed som moden Digter vilde komme til at staae høit over. Det var denne ringe Følelse af mit Digterværd, der tonede fra mine Læber, som i mit Hjerte, Aar 1806:

---

*) Alt i Slutningen af 1804 skrev en Ven af Oehlenschläger til denne fra Paris: „Baggesen læser mig imellem sine Digte for, græder over dem og forsikkrer, at hans Digter-Genius er løben fra ham. Han slog Hænderne sammen og forfærdedes, da jeg fortalte ham om det, Du havde produceret og fremdeles agtede at producere.“ (Se Oehlenschlägers „Erindringer“, I, 222).

**) I et Brev fra Begyndelsen af 1803 skriver Baggesen: „Jeg har samlet og ordnet mine kaotisk spredte, halvt grundige, halvt overfladiske mathematisk-fysikalske Kundskaber; og da jeg i min nuværende Situation ikke formaaer at fremstille (thi dertil hører Liv og levende Begeistring), men min Aand ei heller kan sove, har jeg benyttet dette mit babyloniske Fangenskab til at studere Fysik og Astronomi“ (se dette Værks anden Afdeling, Side 219) I Slutningen af 1809 besluttede Baggesen, hjemsøgt af „Kummer og Kval“, som han selv siger, „at opgive Poesien“ og kastede sig over strengere Studier, filosofiske, mathematiske o.s.v.; og næste Aar, umiddelbart før sin Hjemkomst, skriver Baggesen i et Brev: „Den letsindige sværmeriske, upaalidelige Digter i mig har jeg dræbt, og ved stadige alvorlige Studier har jeg givet min Aand en hel anden Retning. Digteren Baggesen vil neppe komme mere tilsyne — Danmark har desuden nu en langt bedre, hvis guddommelige Genius jeg beundrer af mit ganske Hjerte.“ (Se dette Værks tredie Afdeling, Side 200—213).

***) Om Baggesens ovennævnte tydske Digterværker kan efterses dette Værks anden Afdeling, Side 215—216 og 227—236, samt tredie Afdeling, Side 175—183.

„Dig vinker i din Lampes Aanders Dands
paa Fjeldets Tinding Evighedens Krands.
Jeg vandrer end, skjøndt ei blandt Dalens Dampe,
forsigtig, varsom-dristig, uden Lampe.
Min Gang mod Banens store Maal er sen,
men stadig, lige, tryg, paa begge Ben.
Dog, hvad jeg finder, efter mange Kampe,
(ifald jeg ellers finder en)
det bliver neppe den forunderlige Lampe,
men ventelig Vaulundurs Sten."

Det var den — trods al yttret Foragt for mig i løbende Tid fra Deres Side, trods al Spotten med min Sygelighed og deslige, som jeg skrev paa den ungdommelige Kaadheds Regning*) — dybe Følelse af Deres store Digtgeni og den inderligste Kjærlighed til samme, der udklang fra mit Bryst i Tilraabet:

„Aladdin Adam Oehlenschläger!
Noureddin Baggesen, ukjendt med Svig,
uegennyttig, umisundelig,
fro hos sin Ven at se den Skat, han ønskte sig,
opkalder Dig:

---

*) I et Brev fra Begyndelsen af 1806 skriver Baggesen, at „Hr. Oehlenschläger har erklæret, at han ikke vidste, hvad Poesi var, dengang han holdt mig for Digter", og taler om dennes „næsten grændseløse Uartighed". Aaret iforveien havde Oehlenschläger ladet trykke Digtet „Korsør" om „den By, hvor Jens Baggesen fødtes," der karakteriseredes, med øiensynlig Hentydning, som „liden brøstfældig, sørgelig, mørk, komisk som Stabelstad dog" o. s. v. — hvad Oehlenschläger selv efter Baggesens Død kaldte „en drillende Spøg", hvortil „Ungdoms Letsindighed" havde bragt ham (se dette Værks anden Afdeling, Side 133—134 og 246, og sjette Afdeling, Side 155).

Aladdin Adam Oehlenschläger.
Ved Lampen! ved Naturens Tryllebaand!
ved Lampen! ved den aldrig sete Haand!
ved Lampen! ved den Pil, som saarer og som læger!
ved Lampen og ved Lampens Aanders Aand!
stig op af Hulen under Jorden!
Hør Luftens rene Storm og Himlens høie Torden!
Slæng bort de gamle Ledebaand,
kast bort de tydske Snurrepiberier!
Behold kun Lampen i den ene Haand
og ræk din Ven den anden! — Stormen tier,
og Tordenen forstummer. Soles Sang
opkalder Dig i alle Stjerners Klang
til Lampens Aanders høie Harmonier!
Stig op! stig op!
høit! høiere! til Bjerget! til dets Top!
Der sæt Dig, Lykkelige! ved min Side!
Og jeg, som ikke Lampen har, men veed
om Lampens Brug og Lampens Aand Besked,
vil lære Dig dens Kobberrust at gnide!"

Jeg spørger Deres Velbyrdighed — og alle Deres Beundrere, idet jeg spørger Dem: Kan noget Andet end Kjærlighed forklare følgende Udbrud, da jeg saae Dem nærme Dem den Skat, jeg skal, som det hedder, bestandig have misundt Dem:

„O!" raabte jeg og græd og slængte hen
min, ak! af ingen Aand adlydte Pen,
„nu griber han — nu har, nu har han den,
nu har han Lampen! Allah være lovet!
Vel har jeg trællet, medens han har sovet;
men ligemeget! Hans Letsindighed
er mere værd i Lampens Konges Øie
end al min Tanke, Sindighed og Møie.

Jeg vil mig over hans Triumf fornøie —
mig venter andensteds en anden Salighed!"

Har en Digters glade, næsten overgivne Hyldest af en anden nogensinde udtrykt sig stærkere end i følgende Hilsen:

„— — — — — — — Under, over Under!
Ei mer en rød og hvid glathaget Dreng,
der efter alle Frugter greb i Flæng,
men alt en Mand med Skjæg jeg saae Dig, i Vaulunder,
ved Hjælp af gamle Mimers egen Stav
at vælte Stenen fra din mørke Grav
med vældig Kraft. Ei fandt jeg længer nødig
at hjælpe Dig, min Arm var overflødig.
Knap var Du med din hele Krop
af Hulens Aabning kommen op,
saa skued jeg Dig, henrykt, selv at gnide
din underfulde Lampes rette Side
og, høi og herlig, stod Du med et Hop,
som Hakon Jarl, paa Fjeldets Top.

Vær hilset her, hvis ei mit Øie svigter,
hvis Du bevarer Dig for Fald,
vær hilset af den ældre Broderskjald
med høie Bifaldshymners Tordenskrald
som Danmarks Melpomenes største Digter!*)

Sandelig! dengang havde Deres Velbyrdighed endnu et meget lille Publikum**) — sandelig! dengang var De at

*) Citater af „Noureddin til Aladdin" i Baggesens „Skjemtsomme Rimbreve, 1807" (se dette Værks anden Afdeling, Side 266—276).

**) „Den offentlige Begeistring for Oehlenschläger var slet ikke saa levende", siger Peder Hjort i Anledning af den tredie Opførelse af „Palnatoke" som Benefice for Digteren i Foraaret 1809, til hvilken der knap var kjøbt de halve Parterrebilletter (se „Kritiske Bidrag til nyere dansk Tænkemaades og Dannelses Historie", literærhistorisk Afdeling, II, Indledning, Side XIV).

misunde, som De aldrig siden i saa høi Grad har været det. Men var det desuagtet Misundelse, der — endog efterat De havde besvart denne overvættes Hyldest med:

„Og er kun Hælvten af mit Væsen Dig tilpas,
saa tag, hvad Du bifalder, men forskaan mig for
din Varselsang! Til Venskabs høie Sympathi
udfordres: Ven maa gjennemskue Vennen hel.“ *) —

Aaret derefter (1807) klang i min Besvarelse af Deres stolte Afvisning:

„— — — — — — — Hakon! Hakon!
Han hører blot min Varselsang, men ikke
min Broderstemme! — Vel! saa hører nu
mit Hjertes høie Raab, I Guder! hører
min faderlige Bøn! Og Du, som hoit
(blandt Alle lydeligst) ham kaldte, Du,
som kaldte Goethe, Sofokles og Shakespeare!
hør, hvad af ingen Digters Hjerte steg
saa brændende for nogen anden Digter:
Vogt ham for Fald! Han ene falde kan
ved Overflyven af sig selv, ved altfor kjæk
at ville mer end hans, mer end det Meste.
Indgiv ham mindre Tillid til sin mindre
og større til sin større Kraft! Den største
blev hans. Paa Banen, han har valgt, jeg aldrig
vil naae ham; thi til dennes Tvillingtop
opløfter ene Tvillingvingen, som
i Vuggen alt af Barnets Haand og Fod

*) Citat af Oehlenschlägers „Svar til Baggesen paa hans Brev: Noureddin til Aladdin“ (se dette Værks anden Afdeling, Side 276—287).

fremipipped i dramatisk Dobbeltleg.
O, lad ham ei miskjende denne Kraft,
som brød i Shakespeare ud til Kunstens største Gran
paa sin Tidsalders Dovre! Lad den, høi
som hin og underfuld, men mere rund —
en Tempelkuppel mod et Kirkespir —
udbryde paa vor Nutids Libanon
som Melpomenes største Ceder! Storm
og Torden, Livets Uveir skaane
dens høitidsfulde Krone! Hjertets Saar
ei nage Marven i dens Stamme! Savn
af Livets Nødtørft aldrig bore sig
ind i dens stærke Rødder! Engang frisk
og lykkelig, ei blot af Musen, men
af Skjebnen blidt og huldeligen tilsmilt,
se Dannemark sin Digter, før omsonst
dets spildte Taarer kalde ham tilbage!" *)

Hvor inderligen frabad jeg Deres Velbyrdighed, hvad der havde sinket mig, og hjertelig tilbad jeg Dem, hvad jeg aldrig har opnaaet! — Var det Nid, der samme Aar, saa at sige, gjorde ryddeligt og rent Hus paa Parnasset herhjemme i det fortjenstligste maaske, sikkert bedst mente og saavel min Tankes som mit Hjertes Samvittighed mest tilfredsstillende af alle mine danske Skrifter, „Gjengangeren". Ryddeligt og rent Hus — for hvem? Dog vel ikke for mig selv, som deri med velberaad Hu og den klareste Bevidsthed fraskrev mig al Popularitet og Yndest af min Nutid, al literarisk Berømmelse og maaske indtil den minste Løn for mine Bestræbelse i levende Live? Jeg vidste fra denne Side, hvad jeg gjorde, da jeg legede i Filisternes

*) Citat af „Til Oehlenschläger i Anledning af hans Svar paa mit Rimbrev: Noureddin til Aladdin" i Baggesens „Nye blandede Digte, 1807" (se dette Værks anden Afdeling, 289—296).

Tempel og greb om de to midterste Støtter, som Huset dengang stod fast paa*):

„Jeg ei greb an af Egennytte.
Jeg vidste vel, at man i saadan Krig,
slaaer man og hele Hæren, sikkerlig
gjør ei det allermindste Bytte.
Jeg tværtimod den Told berøved mig,
de gav mig og herefter kunde give,
ifald de som Poeter blev ilive
og paa Parnasset — eller tæt derved —
trygt kunde dyrke deres Ærter, Vikker
og Kaal af Poesier og Kritiker
i Fred.“

Man læse denne, af en eneste Genius til sin Tid halv erkjendte**),

*) Ved „de to midterste Stotter“ menes upaatvivlelig Rahbek og Pavels. Om „Kjobenhavns-Kritikens gode Smag“ hed det i „Gjengangeren“:

„Den skranted noget under Rahbeks Pen
(med Pennen mener jeg hans Aands Begavelse),
og under Sanders Blyant døde den.
Saa kom en vis Klaus Pavels eller Pavelse,
min og Hr. Lundbyes inderlige Ven,
bekjendt med næsten hver en Sprogets Stavelse,
men uden Blyant selv, end sige Pen.
I Mangel af de tvende Førstes Havelse,
han puttede sit aandelige Nul
i Kjøbenhavnskritikens tomme Hul
og recenserte med et Stykke Kul.
Tak ske hans Digterkirkegaards Tillavelse,
Tak ske hans lærde Roden Nat og Dag!
den gamle syge, døde gode Smag
fik derved dog en kristelig Begravelse.“

**) Hermed sigtes aabenbart til Grundtvigs Omtale af „Gjengangeren“ i „Kjøbenhavnske lærde Efterretninger for 1810“ (se dette Værks anden Afdeling, Side 344).

af Filistrene fordømte „Gjenganger" og studere den — den turde med alt det endnu fortjene det — og spørge sin Samvittighed, om den kan være skreven for at bane mig selv Vei til Noget i Dannemark, for at gjøre ryddeligt og rent Hus til min Muses Indtog. For Dem, Utaknemlige! huggede den Krattet ned, som kunde standse; Dem beredte den Veien; for den Aand, som den endnu dengang troede Dem besjælet af, gjorde den Filister Mad- og Drikke-Huset ryddeligt.

„Det var for Musen, ingen Fraadser ægted,
og som hver Dranker Haand og Hjerte negted*)
for Hakons Moder og for Odins Viv,
til hvem de beilede for Tidsfordriv —
det var for hendes Ære, Sangens Liv,
for Kunstens og for Sprogets Sag, jeg fægted." **)

---

*) Ved Fraadseren sigtes der uden Tvivl til Pavels, hvilken Geistlige satte stor Pris paa Bordets verdslige Glæder og selv tilstaaer: „God Mad og Drikke var i lang Tid den høieste og er endnu en ikke uvigtig Nydelse for mine Sandser. Jeg har ikke Styrke nok til at overvinde Fristelsen, naar jeg ser delikat Mad og Vin foran mig, men maa nyde af Alt" (se Pavels' „Autobiografi", Side 30 og „Dagbogs-Optegnelser", II, 17). Ved Drankeren menes sikkert Rahbek, der 1814 i Baggesens allegorisk-satiriske Fortælling paa Vers „Pindsvinet" fremstilles som et simpelt Svin, der lugter af Brændevin" (se dette Værks fjerde Afdeling, Side 46—47). Alt i et Digt til Rahbek fra Slutningen af det forrige Aarhundrede havde Baggesen kaldt ham „Mesterdrikker" (se dette Værks første Afdeling, Side 135). I sine „Erindringer" (I, 251) protesterer Rahbek forresten imod at kaldes „Mesterdrikker"; og Oehlenschläger erklærer endog i sine „Erindringer" (IV, 63), at Rahbek „ikke brød sig om at drikke, skjøndt han undertiden i sin Ungdom havde drukket sig en Rus med de Andre af Venlighed og Eftergivenhed i Dreiers Klub og det norske Selskab".

**) De sidste Citater ere af „Gjengangeren" (se dette Værks anden Afdeling, Side 305—324). I et Brev til Schack Staffeldt fra

Jeg drømte dengang, og endnu længe, ikke om, at De selv beilede til denne Muse for Medgivtens Skyld. — Var det Misundelse, der Aaret derpaa (1808) med aabne Arme modtog Dem i min Hytte i Marly, søgte at gjøre Dem Opholdet i Paris saa frugtbart for Deres Muse som muligt, bad Dem paa Knæ høre mine venskabelige Raad i Henseende til „Palnatoke“ og „Correggio“ *) og besvor Dem ikke at glemme det Nordlige over det Sydlige? Var det Misundelse, der anbefalte Deres der, ved min Ven Dr. Koreffs Hjælp, paa Tydsk oversatte „Aladdin“, forskaffede den i Tydskland endnu ubekjendte unge danske Digter en Forlægger, min egen nemlig, og gjorde derfor, hvad jeg aldrig har gjort for min egen literariske Hæders Udbredelse? — — Da jeg kom tilbage til Danmark og paany besluttede at udarbeide mit fædrenelandske Digt Odin, var det Lyst til at adsprede den næsten udelukkende Opmærksomhed paa Dem, der kvalte det, eller var det ikke tværtimod ved Deres „Palnatoke“ fornyet og (jeg tilstaaer det) ved Grundtvigs Optræden især bestyrket Overbevisning, at jeg her kom bagefter. Var det Misundelse, der drev mig til paa en i Øine faldende Maade at lade Dem skalte og valte i den nordiske Digtning? **) — — Røbede det

---

April 1807 erklærede Baggesen ogsaa: „Jeg finder det hellig Pligt, om muligt, at udrydde Pavelskhed og Sanderskab og Rahbekkeri af vor poetiske Verden, ikke for at herske selv, thi det Parnas, jeg har isinde at boe paa, er ikke det danske, men for at bane Veien for den virkelige Digtkunst: Aandelighed, fri Naturkraft, barnlig Uskyldighed og Religiøsitet“ (se „Samlinger til Staffeldts Levnet“, II, 412—413).

*) Alt i Paris opstod hos Oehlenschläger Tanken om at vælge Correggio, af hvem den danske Digter havde set herlige Billeder i Dresdens berømte Billedgalleri, som Stof til et Drama (se dette Værks tredie Afdeling, Side 51).

**) Ved sit Besøg i Kjøbenhavn i Vinteren 1811 holdt Baggesen som Ordfører for Kiels Universitet ved en Fest i Anledning af

Lyst at slaae mig til Ridder paa Deres Svaghed, da De, trods alle mine kjærlige, dels alvorlige, dels skjemtende Fraraadelser, ikke blot vovede Dem paa den komiske Bane, men endog i reneste Forstand dumdristigen forsøgte Vittighedens Flugt paa Kanarifuglevinger, Floriansk Galanteri med Gedebukkeskjæg og Vesselsk pudserlig Rus i Sovedrikke*) — at jeg kritisk tav dertil og, indtil Videre, lod den Fugl flyve? — Da jeg endelig, opfordret af Alle, hvem Skuepladsens Tarv laa paa Hjertet, og tilskyndet af den reneste Lyst til at standse Deres Muse paa Veien til Ødelæggelse, mod Enden af Aaret 1813 begyndte min alvorlige Kritik af Deres Digterværker, var det skadefro Bestræbelse, der fremtrak igjen Opmærksomheden paa „Hakon Jarl", istedenfor at nedrive Deres allerede dengang paa hinanden i rædsom Fart følgende Fuskerier? Og hvad udtrykte denne Kritik selv, der begynder med Benævnelsen af „vort bedste nationale Sørgespil" og ender med „uudslukkelig Beundring af dette Mesterstykkes sande tragiske Herlighed"? Man læse min Kritik over „Axel og Valborg", skreven endog efterat Kanarifuglen, Mads Gedebuk, Faruk, Hugo von Rheinberg, Røverborgen o. d. l. havde raset paa den nedværdigede Scene, og dømme Hensigten med min Bekæmpen af Deres Velbyrdigheds Bersærker-

---

det norske Universitets Stiftelse en Tale, hvori han — der dengang beskjæftigede sig meget med det gamle Norden — blandt Andet, forherliger Edda, „hvis Harpes underfulde Toner endnu fortrylle Danmark i hendes alleryngste Søns med de gamle Strenge fortrolige Haand" (se dette Værks tredie Afdeling, Side 219—220).

*) Hentydning til Oehlenschlägers Lystspil „Kanarifuglen", Idyl „Ærlighed varer længst" (med dens Gedebuk) og Syngestykke „Sovedrikken".

gang i Literaturen!*) Kun Dumhed eller Ondskab kan miskjende denne Hensigt, kun Dumhed eller Ondskab paadigte mig nogen anden Lyst end den: at hævde Kunsten og, om muligt, redde Dem selv fra aandelig Undergang. Og Dumhed og Ondskab selv opfordrer jeg til at opvise mindste Spor af Selvkjærlighed eller Egennytte i min fra nu af førte Strid imod Deres fantastiske Overmods, Uvidenheds og Flauheds Despotisme. At jeg angreb denne med min hele enkelte Styrke, med alt det Mod, al den Indsigt, alt det Vid, mig var betroet, var naturligt, ret og billigt; thi jeg havde en Kæmpe for mig og en uhyre Magt imod mig. Saa vist det er, at Overmod styrter, Uvidenhed blotter, og Flauhed tilintetgjør sig selv — uden at man behøver at røre derved, end sige ruske deri — naar det altsammen ikke hviler paa noget Fast og understøttes af noget Mægtigt: saa vist er det og, at Deres Velbyrdigheds literariske Despotisme, netop fordi den hvilede paa en oprindelig, af mig selv evig urokkelig, Grund og understøttedes af det Slettes uhyre Parti, fordrede noget Mer end Tid til at styrtes i Tide. Med mine samtlige Kritiker og Satirer i den ene Haand og Krandsen, jeg vedblev at indflette friske Evighedsblomster til deres nordiske Muses Ære, i den anden opfordrer jeg Ondskab selv til at opdage mindste Angreb deri paa noget Andet end, hvad der med Tiden maatte falde. „Nid og Avind!“ skraale de Trufne, som jeg traf i Slagene paa Deres mig altid hellige Væxts fordærvelige Udskud. Rolig Upartiskhed vil evig, saa længe dansk Literatur bestaaer, og disse mine Bedømmelser af Deres gode og Fordømmelser af

---

*) I December 1813 begyndte Baggesen sin Kritik af Oehlenschlägers Værker med en Anmeldelse af „Hakon Jarl“, og i Aarets Slutning endte han den indtil Videre med sin femte, en meget vidtløftig Kritik af „Axel og Valborg“ (se dette Værks fjerde Afdeling. Side 2—3 og 206—219).

Deres slette Værker læses, aldrig finde andet Nid deri end den bogstavelige i Nidkjærheden for den gode Sag — eller anden Avind end, hvad der klirrer for de lange Øren i Ordets Glavind. Over Deres „Hakon Jarl“, „Baldur hin gode“, „Axel og Valborg“ ville alle Eftertidens Lovtaler klinge som Ekkoer af mine Lovsange — og hvorledes yttrede jeg mig, selv midt i Standsningen af Deres Nedrenden, over „Correggio“ („det store Spørgsmaalstegn af den nordiske Aand, hvis Svar indeholdes i alle Deres følgende Stykker“), hvorledes gav jeg min Følelse Luft ved at skildre Indtrykket af det Hele, da jeg den 11 Marts 1814 saae det opføre? „Det behageligste Indtryk“ (hedder det i min Anmeldelse deraf) „der er blevet gjort paa Anmelderens Fantasi, saalænge han har besøgt den danske Skueplads. Ikke, som om han jo der havde set opført ligesaa skjønne Stykker, selv endnu skjønnere, endog af samme Forfatter; men aldrig saae han et saa helligt Kunstværk afbryde pludselig en lang Række af vanhellige Haandlangerier.“*) — Det ligger klart, jeg gjentager det, for hele den aandelige Danneverdens Øie, der vil se — hvad jeg har villet med mine strenge Kritiker og skarpe Satirer, og: at jeg aldrig har tabt af Sigte og undladt at pege paa, hvor høit den opgaaende Digter i Dem stod over den nedgaaende og over alle andre. „Overser han og ikke, som han nu synes at indbilde sig, hele Parnasset, saa har han dog virkelig engang staaet paa en af dets tvende Toppe; og hvo veed, om han ikke, før jeg ser mig om, kan være der igjen, i hvilket Tilfælde min kritiske Kamp mod hans Adfærd vilde ende sig med en

---

*) Den anden Baggesenske Anmeldelse af et Værk af Oehlenschläger, „Correggio“, i Marts 1814 indlededes med ovenstaaende Ord (se dette Værks fjerde Afdeling, Side 38—44).

kritisk Omfavnelse." Dette er Aanden, som aabenbarer sig i min hele Polemik; og kun Partiske kunne deri finde nogen anden Hensigt end den med Kampen „paa Literaturens, Modersmaalets og Smagens Vegne" forkyndte: „ikke blot til disses Hævd, men til Digterens egen, af ham selv truede, Hæders Redning". — „Ingen af vore danske Kæmper for Sproget, Smagen og Kunstens evige Regler har fordristet sig at klemme denne dramatiske og lyriske Bersærker mellem Kritikens Skjolde. Velan! jeg vil vove det. Han slaaer ellers al Kunst og tilsidst sit Navn ihjel i sin Overgivenhed. Vor Hensigt er ingenlunde at bestride den fordum nordiske Digter Adam Oehlenschläger, hvis Vaulundur, Thors Reise til Jotunheim, Baldur, Hakon, Axel og Valborg og enkelte skjønne Smaadigte vi hjertelig elske og tildels beundre; vor Bestræbelse gaaer kun ud paa at nedrive, hvad der er ham egenlig fremmed: den nærværende, paa ham indpodede, spansk-tydske Romantiker — nu ogsaa fransk-jydske Filister*) —" hvis mangfoldige Kviste nedgroe mod Jorden, skyde op igjen og gjennemkrybe med Ukruds hele Frugtbarhed

„— — den hele vilde Have
paa Holbergs, Evalds, Vessels sjunkne Grave"

i overhaand-tagende Efterabelse af hans Efterligninger."**) — Sludders Sludder af disses Per og Povl er den uophørlige Vrøvlen og Vaasen om Nedriven af deres Velbyr-

*) Aabenbart Hentydning til Oehlenschlägers mindre heldige Forsøg paa den lette franske Konversationstone i rimede Alexandrinere i det 1813 opførte Lystspil „Kanarifuglen" (se dette Værks tredie Afdeling, Side 162).

**) De sidstanførte Citater ere hentede fra Baggesens i Juni 1814 udstedte Manifest: „Gjengangeren til den danske poetiske Literaturs Despotisme hadende Borgere" (se dette Værks fjerde Afdeling, Side 151—159).

dighed som Digter. Kun som Udigter og som Lærer i Kunsten (der for Dem er Ukunst), hvor de optræder i egenligste Forstand mod den Aand, der besjælte Maleren af Oldtiden og af Kristendommens Indførsel i Norden, har jeg stræbt at nedrive Dem. Selv ved Fordømmelsen af Deres Røverborg*) gjentog jeg min uforanderlige Hylden af Digteren. „Thi, hvis og ikke blot dette Misværk“ (sluttede jeg samme) „og det endnu værre: „Hugo von Rheinberg“, men „Ludlams Hule“, „Kanarifuglen“, „Faruk“, „Ærlighed varer længst“, „Freias Alter,“ „Langelandsreisen“**), „Novellerne“ og de fleste af hans „Digtninger“ vare tilintetgjorte eller (rigtignok bedre) aldrig vare blevne til — vilde han dog som Forfatter af Aladdin, de Nordiske Digte og adskillige herlige Ballader være og blive, om ikke Dannemarks allerstørste, saa dog en af Dannemarks store Digtere, selv naar man vil indskrænke disses Antal til det allermindste. Tværtimod, vi troe paa den sandeste, kraftigste og veldædigste Maade i egenligste Forstand at dyrke Hr. Oehlenschlägers Genius og sande Hæder ved med djærve Hug, der gjøre os selv ondt i Armen, at kappe de vilde Skud og raadne Grene, der ikke blot vansire, men saftudsuge sammes frodige Træ, hvilket, kritisk beskaaret og befriet især fra de mangfoldige fremmede Indpodninger og dets Stamme omkrybende Plante-Smarodsere, pleiet med flittigt Sprog- og Kunst-Studium og gjødet med nogle flere nærende Kundskaber, endnu

*) Efter i Mai og Juni 1814 at have leveret sin tredie Anmeldelse af et Oehlenschlägersk Værk, den i Marts opførte Tragedie „Hugo von Rheinberg“, leverede Baggesen i September og Oktober 1814 sin fjerde, af det i Mai opførte Syngespil „Røverborgen“ (se dette Værks fjerde Afdeling, Side 75—83 og 169 —183).

**) Langelandsreisen opregnes her — med Urette, idetmindste i det Hele og Store taget — blandt Oehlenschlägers mislykkede Arbeider, sagtens tildels fordi Digtet „Korsør“ fandtes deri.

maaske turde vorde det herligste i Iduns nordiske Have. Vi haabe trygt, hvis ogsaa Grenene sukke, og Smaadrengene, der netop bedst kunne naae de vantrevne Frugter paa hine ud over Gjærdet hængende Vanskud, skraale over vore ubarmhjertige Hug — at Dryaden selv, som boer i Stammen (den vi vel vogte os for at saare) engang vil velsigne Kjækheden af vor Beslutning, Styrken af vor Arm og Skarpheden af vor Øxe. Er hun, hvad vi virkelig troe hende at være, vil hun blot hade den, der ligger ved Roden af Træet*), hvilken vor Behandling netop har til Hensigt at befrie hende fra. Skulde imidlertid denne lidt forkjælede Dryas ganske miskjende vor Gartner-Omhu, saa er vor Trøst, at Idunna selv ikke vil miskjende den, thi hun veed — idetmindste vil hun engang vide det — at aldrig hyldede en samtidig Genius ærligere en anden end vor egen Forfatteren af de „Nordiske Digte". — Først da disses Aand ikke blot syntes mig aldeles forsvunden, men en anden, virkelig uren Aand trodsigere og trodsigere aabenbarte sig i Deres Fisker, Fostbrødre og lignende. dels søvnige, dels konvulsiviske Misfostre — paa samme Tid som Efterabelsen, Forgabelsen og Fortabelsen**) i Deres al Sandheds, Skjønheds og Sædeligheds Aand udelukkende Makulatur-Rige voxte — ombyttede jeg den unyttige Kritiks altfor fine Odd med Satirens Svøbe. Men selv med denne snertede jeg intet Bryst, medens Deres Velbyrdigheds mangfoldige Vaabendragere lode bestandigen nedregne, lykkeligvis i Luften smeltende, Haglpile paa

*) Som tidligere bemærket, upaatvivlelig Hentydning til Nidhug, der gnaver Roden af Ygdrasils Ask ved Niflheim.

**) „Om Forgabelsen" og „Blinde-Bommert-Efterabelsen" samt „Rent i Bund og Grund-Fortabelsen" vare jo de tre „Laugs-Artikler" i „Dværgelaugets Troesartikler", der fremstilledes i Baggesens store satiriske Arbeide „Asenutidens Abrakadabra" 1816 (se dette Værks sjette Afdeling, Side 197 o. s. v.)

mit dem ubekjendte Hjerte. Min Satire (jeg tilstaaer det) har ikke sjelden været bitter; og den rene Persiflage, jeg har tilladt mig imod Deres Velbyrdigheds Reise til sit Hjem i dette mit seneste Forsøg til Vækken af Deres Aand er heligjennem saa drøi som vel mulig, uagtet jeg ogsaa, selv i denne Yderlighed, har skaanet det mig hellige Haab og for dets Skyld afholdt mig fra at berøre de allerlatterligste Aforismer. Jeg hyklede, hvis jeg ikke tilstod, at yderlig Uvillie mod Deres mælende og stumme poetiske og prosaiske Adfærd, yderlig Foragt for Deres Per og Poul som Ordførere og inderlig Græmmelse over den Skade, De har gjort mere Dem selv og Literaturen end mig, ofte have styret min Pen. Men, Deres Velbyrdighed!

„Den elsker ei det Sande, Skjønne, Rette,
som hader ei det Falske, Stygge, Slette.
Hver ædel Eros er den vise Platos lig,
en Tvillinggud, som aabenbarer sig
ei blot i Fred, men og i Krig.
Had til det Ondes Magt er Kjærlighed, som vender
sig paa sit Fodpunkt, uforandret, om —
den samme Guddomsild, som lige heftig brænder
til Himmelløn og Helveddom.“ *)

O, kunde Deres Velbyrdighed i dette Øieblik se noget Andet end Deres forgængelige Selv, kunde De med Aandens Øine se, jeg vil ikke sige: min, men Deres egen i

*) Citat af „Alenekampen eller Apologi for Literaturbladene“, hvormed Baggesens „Poetiske Epistler“ 1814 endte (se dette Værks fjerde Afdeling, Side 201—203). Plato kan forresten ikke siges i „Symposion“ hvorpaa Baggesen aabenbart tænker, at opfatte Eros paa den af Polemikeren angivne Maade.

de maaske nu af Dem selv miskjendte Værker*) aabenbarede Aand og i dette Lys baade Deres seneste Bidrag til Kotzebullernes, Lafontainekernes og Tiecklingernes Modeliteratur og disse Bidrags Beundrere og Forsvarere, den hele Trop af løse Lediggængere rundt om Parnasset. De har ladt rykke mod mig i Marken med en aftrukken Buxebrog, som Per og Povl svinger hid og did i Veiret under Navn af Dannemarks største Digters Fane! Hvad siger jeg? Løse Lediggængere! Ikke engang ganske løse ere alle disse Ledige, hvis ellers Sidden paa Vand og Brød imellem har noget Bindende**). Kjærnetroppen. Deres Makulatur-Despotismes Livgarde, som det lader, der har faaet syet et Par latinske **M**. **M**'er paa bemeldte Fane, kjender jeg ikke uden af disse Emmer, forsaavidt de ere slet syede; men hvad der hidtil paa Dansk har kaldt sig „En af de Tolv“ har ikke givet synderlig andet Begreb om Tylten end det om kaade Smaavrøvlere i Dusinvis, der, naar Alt kommer til Alt, mere fortjene Birkens end Laurens Ris***). Ingen af Deres navnløse, navnlyvende eller navnstinkende

*) Hvorledes Oehlenschläger kunde miskjende sin geniale Ungdomspoesi, fremgaaer af hans Svar paa J. L. Heibergs Kritik over „Væringerne i Miklagard“ 1828, hvor han (Side 13) kalder „Sankt-Hansaften-Spil“ for „et flygtigt, barnligt Ungdomsarbeide“. Omvendt overvurderede han ofte sine ringere Arbeider, f. Ex. „Freias Alter“ og „Ludlams Hule“, hvilket sidste Syngespil han 1818 i „En Reise“ (II, 31) erklærer for „en af sine kjæreste Digtninger“.

**) Hentydning til H. C. G. Proft, der (som ovenfor sagt) nylig var bleven dømt til Fængsel paa Vand og Brød for Tyveri.

***) Her sigtes aabenbart til de „to latinske Emmer“, som Grete i „Kjærlighed uden Strømper“ har syet paa de Mads tilhørende Strømper, hvilke Johan von Ehrenpreis tilegner sig (se femte Optog, tredie og syvende Optrin) — og upaatvivlelig til Simon Meisling, der havde undfanget Tanken om de Tolvs Udfordring, og Poul Møller, der var optraadt som „En af de Tolv“ og det en af de ivrigste.

Parti har og blot langtfra nærmet sig min Satires Aand; thi den naaes ingenlunde af blot kjødelig Fornærmelse. Deres Velbyrdighed kan dog vel aldrig i Deres Hjerte troe, at Makulatur-Navne som Per, Povl, Hammeleff, Hauch og Ludvig Fischer (de fem Fingre paa Deres mod mig skrivende Haand) ere i Stand til at sætte klassisk Stempel paa Deres Bommerter og forskaffe samme den Autoritet, De selv ikke længer formaaer at give dem. Eller troer Deres Velbyrdighed dette virkelig, o, hvor hjertelig beklager jeg da den fuldkomne literariske Blindhed, der tillader Dem Deres literariske Taushed! Hvor dybt maa Deres Værd være sjunket for at kunne finde sig hævet af de Vinde, der blæse mod Lyset, jeg har forsøgt at tænde — og (nu først føler jeg det stolt) virkelig har tændt paa Parnasset! Og i denne Tilstand skulde jeg misunde den Mand, som jeg, imens han i mine egne og alle Kjenderes Øine poetisk overfløi mig, elskede? Nei, hensovne himmelske Digter Adam Oehlenschläger! her, trædende paa Krybet om dit store Lig, med den inderligste Lyst at brænde dette Lig til Aske, vidner jeg for Hjertedommeren, at jeg elskte Dig fra det Øieblik, jeg saae Dig, og elsker Dig endnu høiere end mig selv som Digter — at jeg ikke blot undte Dig Nutidens mig for lidt maaske, men Eftertidens mig for meget maaske magtpaaliggende Beundring — og at den eneste Følelse, hvormed jeg ender Afskedstalen til det Dig uværdige Gjenfærd, er dyb Medlidenhed. Narre rose dette for høit og dadle mig for meget, til at jeg skulde misunde dets lydelige Synken i Lethe.

„Taal Alt! Det er den største Dyd herneden.
Vær stolt af Ondes Had og Narres Spot!
Vær vittig, men for Alting vær beskeden —
det klæder alle unge Bøger godt!“

sagde jeg til min første danske Bog*); og jeg gjentog denne Formaning med graanende Haar til min sidste, thi selv gamle Bøger klæder stolt Beskedenhed. Beskeden ser jeg op til Dig, forsvundne Adam Oehlenschläger! men, stolt af Gemenheds Had og Galenskabs Spot, ser jeg dybt ned paa den aandløse Digter og ukyndige Æsthetiker, der ikke har Andet for sig end Begge — og som Du selv sikkert nedskuer paa, idetmindste i Drømme, hvis Du endnu nogensinde drømmer om, hvad Du engang var. Men, forinden Du vender selv tilbage, forinden din Fønix staaer op igjen af sin Aske (gid muligt!) — tillad, at min Aand vender sig fra Dig til en anden Aand, som jeg, trods alle Støvets Omskyggelser, ligesaa hjerteligt hyldede som din fra det Øieblik, den aabenbarede sig for mig — til den Aand, jeg i min Alenekamp alt forhen ofte vidnetog — til den Aand,

„— — — — — — som tabe kan hver Glimmer,
der blænder Pøblen, indtil sidste Skimmer,
og straale lige herlig i den Glands,
de Faa beundre, som i Rygtets Tempel
ophængte selv en vunden Krands
med Uforgængeligheds Stempel“ —

til Nikolai Frederik Severin Grundtvigs af mig kun i sin Hellighed og Renhed erkjendte, paa sin, forresten mig usporlige, Vei hidtil ubegrebne, min Individualitet ikke blot lidet ændsende, men maaske fjendtlig skyende Aand — og gjentager for den, hvad jeg for fire Aar siden formodede min Muses sidste Suk i Danevang, Bønnen om at

---

*) Slutningsvers af Digtet „Til Bogen“, hvormed Baggesens „Ungdomsarbeider“ — der forresten ikke var hans „første danske Bog“ — endte (se dette Værks første Afdeling, Side 80—81).

læse de polemiske Blade, jeg nu har endt, med den Opmærksomhed, hvormed jeg læser Dannevirkes:

„Læs dem og døm mig i behørig Vidde
fra Kampens Plads, hvor, altfor nær
den kjække Svøbes Sving imod den hele Hær,
Kampdommerne herhjemme sidde!
Kun Faa blandt disse reise sig paa Tæer,
for, hvad der handles om, at se lidt klarlig
og Striden at bedømme noget varlig.
De selv, hvis og de høine sig og se,
trods Vrimlen og trods Støvet og trods Dampen,
hvor høit man foruretter mig i Kampen,
dog, klogt betænkende, de ere kun to, tre,
forsigtig holde deres Dom tilbage,
mens mig, der er kun een, de hjertelig beklage
som uklog og som gal maaske.
Ja, Mængdens Overskuer! Dig tør sige
den ædle Muse, rød som Blod,
at hun imod et Angreb uden Lige
paa Dannished i Danmark ene stod,
og at hun ikke rødmer ved at segne
tilsidst maaske for et elendigt Skud,
som det, der blæste Baldur Lyset ud,
paa mine, men paa mine Fjenders Vegne,
der, skjøndt i Antal langt mig overlegne,
og, skjøndt jeg, hvor det gaaer, dog er kun een,
imod min ene Pen forlegne,
nedbryde samtlige Parnassets sidste Hegne,
for ikke blot hver indbildt Mistelten,
men Fulheds marveløse Dødningben
og Løgnens ned fra Maanen faldne Sten
paa min Personlighed at lade regne.

Du, som, da sidst mit Navn for Pøblen blev en Boldt,
mens selv var borte den forfulgte Sanger,
huldt over dennes spøgende Gjenganger
din Kunstdom-Myndigheds Ægide holdt*) —
Du vil ei finde mer end hørlig jomfrustolt,
naar, taus, den rødmende Kamene,
sig selv bevidst i hendes kydske Daad,
foragter Skamløshedens Klafferbraad
og hyller sig i sin Uskyldighed alene.
Den Sag, for hvilken jeg begyndte Krig
mod Nuets, Timernes og Dagens
var Sprogets, Kunstens, Sædernes og Smagens;
og den forsvaret jeg urokkelig.
Men, da jeg (trods min Borgeræres Morden,
trods Nu-Forfølgelsen af dem,
jeg, engang agtet i mit Hjem,
hjalp broderligen selv paa Banen frem)
troer og urokkelig paa Dannished i Norden,
fornærmte jeg ei blot, min ædle Grundtvig! Dig
og hver en Enkelt, Dig i Adel lig,
men Danmarks Aand og hin, den store Dommer,
der, ubestikkelig, med Eftertiden kommer,
hvis jeg mod Dagens, Timens, Nuets Skrig
med Andet end med hvad jeg har bedrevet,
med Andet end hvad jeg mod dem har skrevet
forsvarte mig.
Nei, selv nu skjulte Dana! Solen lig,
for Øieblikke, Timer, Dage
vel Dannishedens Aand kan skjule sig,

*) En Anmærkning hertil lyder: „N. F. S. Grundtvig var den Eneste, der, trods Alt, hvad der kunde friste ham især til Miskjendelse offentlig forsvarede dette Værk imod de Aandløse". Ligesom ovenfor, Hentydning til Grundtvigs Anmeldelse af „Gjengangeren" i „Kjøbenhavnske lærde Efterretninger for 1810".

men straalende den vende vil tilbage.
Min rene Stemme, Sandheds kjække Tolk,
vil engang — naar de Storme, som nu bruse,
vildt overdøvende den kjælne Muse,
har lagt sig — skjælnes af mit Folk.
Det vil engang, naar Hines Skrig er glemte,
der, Skraal i Skraal, dets Øre lidt forstemte,
gjenkjende fro din egen Melodi,
de Hjemmets Toner, ingen Tydsk mig lærte,
som Dannersprogets Kilde risler i,
som smelte hver en Tidens Lyst og Smerte
til Henflud i en evig Harmoni,
og som med Renheds eget Trylleri
gjenklinge vil i Folkets rene Hjerte,
naar Sangforfølgelsen bag Graven er forbi." *)

Uagtet enkelte Partier af dette sidste, veltalende Baggesenske Indlæg have været gjengivne tidligere paa deres respektive Steder, er det dog blevet anset for nødvendigt at medtage dem, for ikke at svække Virkningen af den sluttede Slagorden, hvori Polemikeren her indordner dem.

Hvad der iøvrigt end i det Enkelte kan indvendes mod dette sidste Baggesenske Indlæg, hvilke Feil og Overdrivelser — ikke mindst vel en Følge af Selvbedrag — der end kunne findes deri: i det Hele og Store taget, maa det upaatvivlelig gives Medhold. Da de vigtigste Momenter imidlertid alt tidligere have været drøftede, skal her ikke dvæles videre derved. Et Par Punkter kan der dog være Anledning til at fremhæve. Baggesens Slutningsopgjørelse viser soleklart det fuldstændig Ubegrundede i Peder Hjorts og Ligesindedes Beskyldning, at Polemikeren

*) De sidste Citater ere, med lidt Forandring, af „Alenekampen eller Apologi for Literaturbladene" fra Feidens første Aar, 1814 (se dette Værks fjerde Afdeling, Side 201—203).

kæmpede mod Oehlenschlägers Grundvæsen, mod „en hel Literaturs Tilværelse", ja mod „de høieste Ideer for alt aandeligt Liv" *). Det fortjener ligeledes at paaagtes, at Baggesen med et endnu større Skarpsyn end det, han havde viist overfor den fremtrædende Oehlenschläger, Ingemann, Heiberg, Hauch og Thiele**), i den miskjendte Grundtvig saae en aandelig Magt, som selv i vore Dage de Færreste forstaae at vurdere tilstrækkeligt — og det uagtet Præsteskjalden i Sandhed ikke havde skaanet ham mere end Oehlenschläger. Paa dette Punkt, som paa andre (f. Ex. ligeoverfor Schack Staffeldt), viste Baggesen sig ulige mere vidtskuende end Oehlenschläger, ulige mere uhildet, ulige mere i Stand til at se bort fra sig selv og til at trænge ind i de mest forskjellige Aabenbaringer fra Aandens Verden — „Lyst til det Almene" og „Afsky for det Ene" var unegtelig, som Grundtvig sagde***), Baggesens Særkjende.

Efter det ovenfor Gjengivne fra Slutningen af Oktober følger i Baggesens „niende og sidste Brev" under „den 9ende November":

„Idet min Aand sig bort fra Kæmpe-Liget svinger,
en lille Hyrdedreng dens Flugt imøde springer".

Den 6 November averteredes nemlig i Adresseavisen „Den lille Hyrdedreng, Idyl af Oehlenschläger, faaes i Norgesgaden (Bredgaden) 190 i Stuen". Dette mindre Digterværk var — ligesom det større „Helge", der afsluttede Feidens første Afdeling 1814, og ligesom den lille Digt-

*) Se dette Værks sjette Afdeling, Side 70.

**) Se dette Værks første Afdeling, Side 180, fjerde Afdeling, Side 112, femte Afdeling, Side 56—57 og 219, samt sjette Afdeling, Side 113.

***) Se dette Værks femte Afdeling, Side 82.

cyklus „Frederiksberg“, der saae Lyset under den vilde Kamplarm, hvormed Feidens anden Afdeling endte 1816 — blevet forfattet om Sommeren i Barndomshjemmet, det kjære Frederiksberg. Fra de Værelser, den tidligere Slotsforvalters Enke havde overladt Digteren 1818, var den dramatiske Idyl, under Titelen „Den lille Dreng“, som en smuk Overraskelse, blevet sendt ind til Hustruen i Bredgade, med Paaskriften: „Helliget en Moder fra en Fader“.

Oehlenschlägers nye Arbeide kunde umuligt undlade ar gjøre stærkt Indtryk paa Baggesen, og det ikke blot paa Grund af dets poetiske Fortrin. Handlingen foregaaer i Schweiz, hvor Baggesen for næsten en Menneskealder siden fandt sin elskede første Hustru, blandt de mægtige Fjelde, ved hvilke han altid hang med Kjærlighed. Alt Begyndelsen af det lille Drama maatte bringe Baggesens Følelse i Bevægelse. Den unge Vandrer Reinald udbryder:

„Hvad maner mig dog hid til denne Dal?
Hvad Lænke binder mig til disse Klipper?
Jeg, der saa længe, flygtig som en Fugl,
kun søgte Trøsten i Forandringer,
hvis hele Eiendom var et Par Vinger!“

Er det ikke, som man hørte „Citharspilleren“ — der sang:

„Jeg vandrer fra By og til By
paa min Fod, jeg savner ei Vinger“ —

1789 i Bern udbryde: „Jeg befinder mig her paa Alcines Ø; men med den Forskjel, at den Alcine, som her tryllebinder mig, er ligesaameget Uskyldighedens som Skjønhedens Mønster“ *)? I hvilken rørt Stemning har den aldrende Digter ikke maattet læse Reinalds Fortælling:

---

*) Se dette Værks første Afdeling, Side 67 og 165.

„Min Ungdom kom, og Kjærlighed med den.
Jeg elsked og var lykkelig. Min Hustru,
Maria, lignte hendes hellige Navne
i Dyd og Skjønhed. Men den lumske Vaar
saae bleg, misundelig paa hendes Fortrin;
thi, hvor Maria gik, der glemte man
dens Roser, Lilier og Forgjætmigei.
Hevngjerrig sendte den sin Alf — en Feber
bortvristed min Maria fra min Favn
og strakte hende kold i Gravens Gjemme."

Hvor har hin Maidag, da den kun 28 Aar gamle Alpedatter udaandede i Baggesens Arme, ikke maattet svæve for det taareblændede Øie ved Læsningen af disse Ord!

„Det niende og sidste Brev" endte da ogsaa med

„Vidunderlig Slutning.

Min Kamp var endt, mit Værk fuldkommet — høit
opgav jeg i en Bøn mit sidste Suk
for Aandens Redning i det Ord, som Kjød
var blevet, ak! men uden Liv iblandt os.
Min Sag henstilte jeg til ham, som end
jeg opreist saae blandt dem, Filister-Kæmpen,
Nutidens Goliath, nedmeied med
sit lange Spyd og rundtom traadte ned
med breden Fod — til Dannevirkes Abner.
Selv Saul iblandt Profeter skjældt, men fri
for Sauls Forvildelser og Raseri,
henstiller jeg til ham endnu mit Forsvar.
Men Aanden i mig spaaer en yngre Helt
til Sagens fulde Frelse, den, som bedst
og sikkrest fælder Kæmpen, vi bekæmpe.

Velkommen — blænder ei mig Aandens Lyn;
og, blænder det mig og, velkommen dog —
velkommen blot for Lynets Skyld i Mulmet,
Du vakkre lille Hyrdedreng! I Dig
gjenkjender jeg min i et Afgrundssvælg
nedstyrtede, død troede fordums Søn.
O Haab! O Fryd! „Der sker endnu Mirakler!
Jeg snart er Olding. Mange Jordens Syner
foer mine Blik forbi og bragte sjelden
min Sjæl til Studsen; men her studser jeg,
thi Barnet ligger blegt paa Dødens Baare,
og Barnet smiler friskt med Blomsterne!"

De sidste Linier ere, med en ubetydelig Forandring, tagne fra Slutningen af „Den lille Hyrdedreng". hvorfra ogsaa senere Citater stamme.

Baggesen vedbliver:

„O, havde da min fromme Broder Ret,
da nys han raabte midt i min Fortvivlen
det Spaadomsord: „Som Sæbeboblen brister,
saa brister i sit Intet Døgnets Lyst.
Hvad om alt Tiden var der?" Er den der?
Er han opstanden? Var, trods Dødens Slum,
hvori han, efter labyrintisk Gøglen,
nedsank i Svælget, stiv og kold og stum,
ham Graven Sandheds Dør og Fromhed Nøglen?
O, vakte ham min Stemme? Vakte ham
mit Ønskes Lyn i Aandens Vredes Torden?
O, hørte han mit Hjertes Suk? fornam
han dettes „Lev!" midt i hans Skygges Morden?
Gud! vakte ham min Rasen paa hans Lig
i den mod Svimlen — som hans vilde Hoppen,

trods al min Fadervarsel, greb paa Toppen
og styrted brat — alene førte Krig?
„Ja", raabte jeg i Kampen mod dens Kæmpe,
vor Nutids kaade Goliath, fortvivlt,
„ras, arme Hjerte! svulm! udtøm din Ild!
storm, kræv din Ret, Natur! lyd, vilde Klage!
fra Læberne! giv Hjertet Luft, at ei
det sprænges af hans Stumhed! flyd, min Graad!
hyl, arme, Fader! thi din Søn er død!
Men, Smerte! naar Du svækket har din Kraft,
naar Du har raset ud, Fortvivlelse!
o kom da, søde Trøst fra Sangens Throne!
skin blidt som Maanen gjennem Tordenskyen!
fordriv dens Beg! bræm den med helligt Sølv!
og lad mig se min Adam hist igjen
fra Himlen mellem Englene, som smile!"
Her haabed jeg det ikke mer! — Men Dan
skal vide det: i Dannevirkes Borg
var Haabet lyst, der ulmed i Danfana
som Ønske blot*). — Vær mig velsignet da
trykt tæt i Aanden til mit gamle Hjerte,
Du lille Hyrdedreng! hvori min Adam
staaer op igjen som David! Selv jeg nu
Dig overdrager, med min Abner, Kampen
imod den Magt, jeg ei har knust, men svækket,
som Aandens Salvede. Dog ei, som Saul,
jeg daarlig Dig ifører mine Vaaben,
hvori Du hidtil er for lidt forsøgt —
vel Helt, men Barn endnu med al din Kløgt!
„O, kun et Barn kan atter se Guds Rige!"

---

*) I sit Tidsskrift „Danne-Virke" taler Grundtvig i Anledning af Oehlenschläger (som vi nedenfor skulle se) om „dyrebare Haab-Glimt," der synes at hviske: „Bryd ei Staven, før Vandringen er endt!" o. s. v.

Som Barn igjen Du stiger af din Grav
med Hyrdetasken og med Slyngestav —
o bliv som Barn, uskyldig ved at stige!
stig op til Bækkens Kilde! der sank Sten,
find din Vaulundurs rette, runde, sande
og slyng med hellig Haand, saa stærk som ren,
den, træffende, mod Aandens Fjendes Pande!
— Opstandne Digterhjertes andet Du!
bryd lidt Dig om, nu Du skal Riget arve,
hvad i min Vrede jeg har knust itu!
sku, kjend og føl det dybt: det var din Larve!"

Denne „vidunderlige Slutning" fører Tanken tilbage til Begyndelsen af Sammenstødet mellem Baggesen og Oehlenschläger, Rimbrevet „Noureddin til Aladdin". Som Baggesen 1806 aandfuldt alluderede til den unge Digters første herlige Hovedværk, saaledes tager han 1818 sit Udgangspunkt fra den bekæmpede Forfatters sidste vakkre Arbeide og gjør i sit poetiske Billedsprog Idyllens Digter selv til den lille Hyrdedreng, der troedes død, men endnu lever. 1806 lød det:

„Stig op, stig op!
høit! høiere! til Bjerget! til dets Top!"

Skjaldenes Adam stod saa ogsaa virkelig „med et Hop" paa Fjeldets Top". Men det gik igjen nedad, og den Sorgløse svævede i øiensynlig Fare ved Afgrundens Rand. Faren er dog lykkelig overstaaet; barnlig-frisk, kommer han ilende med sine skjønne Blomster, idet han siger:

„— — — Her er Roser og Lavendler,
Levkøier, Gyldenlakker, Negliker!"

og tilføier:

„Men Natfiolerne og Lilierne
har jeg paa Veien kastet ned i Svælget
i Klippekløften ved det nye Rækværk.
De dufte Dig for stærkt — det veed jeg nok!“

Den forsonede Polemikers Tilraab til ham, der er „vel Helt, men Barn endnu“, lyder, skjøndt forskjelligt, dog mindende om Noureddins:

„Stig op til Bækkens Kilde!“ o. s. v.

Den lille Hyrdedreng er en David, der med sin Slyngesten skal fælde „Filisterkæmpen, vor Nutids kaade Goliath“, som haaner Baggesen, den tungsindige Saul mellem Profeterne, der dog støttes af den beslægtede Feltherre Abner-Grundtvig.

Det var umiddelbart før Oehlenschlägers 39aarige Fødselsdag, at hans vakkre lille Idyl udkom og slog Baggesen Sværdet af Haanden, ligesom „Helge“ 1814. Digterkongens varmtfølende unge Ven Ludvig Fischer kunde derfor i det Blad, hvori Striden rasede, „Dagen“, glad hilse den 14de November med en Sonnet, der begynder:

„Fred straale venligt om din kronte Tinde,
Du ædle Skjald! hvis Hjerte elsker Fred!
Din Fødselsdag kun aande Kjærlighed,
og ingen Sky Du paa din Himmel finde!“

11.

Fandt Oehlenschläger da ikke længer nogen Sky paa sin Himmel ved Fødselsdagens Frembrud? Endte Feiden

virkelig med „Vidunderlig Slutning“? Ingenlunde! Selve den 14nde November indeholdt „Dagen“ umiddelbart under L. Fischers Sonnet, nogle Verslinier af „J. M. J.“ (Juliane Marie Jessen, Baggesens aldrende Veninde), som begyndte med Erklæringen:

„Foragt for Vid og Aand hos os er uden Maade!“

Og „Nyeste Skilderi af Kjøbenhavn“ mødte samme Dag, foruden med Slutningen af Grundtvigs Indlæg mod Tylvten, med ikke mindre end to poetiske Indlæg af Baggesen. Det første hed „Brylluppet i Kanaan. Efter Originalen i Musæet af Oehlenschläger, det bekjendte Billedgalleri i Reisen.“ I „En Reise“ var Oehlenschläger nemlig kommet for Skade at kalde Poul Veroneses store, berømte Maleri „Brylluppet i Kana“, som findes i Louvre i Paris, „Brylluppet i Kanaan“. Med Hentydning til nogle Ord i den Oehlenschlägerske Skildring af dette Maleri („Der er vist over et halvthundrede Portrætter i Legemsstørrelse af berømte Mennesker. Poul staaer selv foran som Musikant og spiller Bas.“) lyder det næstsidste Vers i Baggesens poetiske Satire:

„Der er vist over en halv Snes
(omtrent et helt Dusin),
hvers Krop i fulde Korpus ses,
thi hvert Portræt har sin.
Berømt er Tylten og for Tant,
for Mudder og for Fjas —
Poul staaer foran som Musikant
og spiller dygtig Bas.“

Det andet, mindre Digt, „Klafferbrødrene P. Vegner og C. Hauch“, begyndte:

„De blandte Vand og Blæk i fuldt Symposium,
Ondskab og Dumhed er Fostbroderskabets Sum“.

Et Par Dage efter, den 16de November, averteredes i Adresseavisen „Gjendrivelse af Baggesens Angreb paa Sproget i den ham tilsendte Udfordring. Tilligemed en endelig Erklæring til Publikum. Fra de Tolv.“ Vi have ikke dvælet ved Baggesens Angreb paa Udfordringens Latinitet i Slutningen af ottende Brev til Oehlenschläger fra Enden af den foregaaende Maaned; og vi skulle derfor heller ikke opholde os ved Gjendrivelsen, der nok nærmest var forfattet af N. B. Krarup*). Ligeoverfor dette filologiske Pindehuggeri fristes man til at citere Erasmus Montanus: „Jeg kan ærgre mig ihjel over de Folk, som bilder sig ind at have opsluget al Visdom og dog ere Idioter. — — — Sætter mig lectissimus for doctissimus! — —“ **)

Dagen efter de Tolvs Stridsskrift optraadte Blok Tøxen paa Arenaen i Skilderiet med „Et Par Ord om Parti-Aandens Tone imod Baggesen og Oehlenschläger“. Denne Literatus havde ført et temmelig broget Liv. Han var født 1776 i Landsbyen Rødding i Nordslesvig, hvor Faderen var Præst. Efter at have tjent et Aarstid som Frivillig i det slesvigske Jægerkorps, blev han 1795 af sin Fader dimitteret til Universitetet i Kiel. 1798 drog han til Kjøbenhavn, ved hvis Universitet han fik akademisk Borgerret, og var derpaa Huslærer i Jylland. 1801 blev han Alumnus i det pædagogiske Seminarium og et halvt Aar efter Adjunkt ved Metropolitanskolen. Efter at have taget Afsked fra denne Post, oprettede han 1803 et Undervisningsinstitut i Kjøbenhavn, som han overlod til

*) Se „Baggesens Biografi“ ved Sønnen, IV, 247.

**) „Erasmus Montanus“, Act III, Scene 1.

sin Medbestyrer 1809, da han blev Landmand. 1811 ansattes han som Overlærer ved Holmestrands Borgerskole i Norge, men vendte alt Aaret efter tilbage til Danmark og privatiserede i Kjøbenhavn. Hans Indlæg i Striden begynder: „Med Forundring og Uvillie har den bedre Del af den danske Almenhed længe taalmodigen, ja langmodigen, gad jeg sige, hørt paa den uværdige Tone, hvori Parti-Aanden, fordetmeste ligesaa aandfattigt som ordrigt, har stormet for at nedværdige to af Danmarks største Digtere. Ifald vi ei levede i et saa overspændt og derfor slappet Old, at intet Særsyn længere tykkes os sært, da vilde vi neppe „troe vore egne Øine" — som Grundtvig nyligen har sagt*) —, naar vi se Sort paa Hvidt for, at Danske gaae saa aldeles i Barndom, at de kalde Baggesens evigen unge Ungdomsarbeider, hans tusindfarvede, fortryllende Digtervandringer, hans ømme Kjærligheds- og Vemods-Kvad, hans henrivende Høi- og hans begeistrende Lov-Sange „indholdsløse Smaating" **). Paa den modsatte Yderligheds Pynt opvækker det Baggesenske Parti, endskjøndt mindre udtrykkeligen nedrivende, ei mindre Forundring ved den Ligegyldighed og Kulde, hvormed det omtaler hin store Kæmpe-Digter og Digter-Kæmpe, der, saa vidunderligen besjælende, har fremmanet Nordens Helteold af de tusindaarige Grave og ladet det, i Livets friskeste Farver, vandre, virke og røres for vort Blik i de udødelige Værker: Poetiske Skrifter, Hakon Jarl, Palnatoke, Axel og Valborg, Helge — ei at tale om Sydens

---

*) Hentydning til ovenfor gjengivne Ord i Grundtvigs Artikel „Et lidet Bidrag til Dagens Pennehistorie" i det foregaaende Nummer af Skilderiet, den 14de November.

**) Baade i sin Brochure „Om første Del af Baggesens Breve til Oehlenschläger" fra Midten af Oktober og specielt i Repliken til Dampe i Begyndelsen af November havde Hauch hævdet, at Baggesens literære Liv var „indholdsløst".

Kunst-Kæmpe, i Correggios himmelske Farvespil. Den sande Videnskabsmand er hverken Baggesenianer, Oehlenschlägerianer eller Grundtvigianer, men — om jeg saa tør sige — Sandhedianer, thi Sandheden er hans eneste Parti. Men dog taler han altid med Agtelse og Varme om den lyse Fortjeneste, hvis Skygge han frimodigen bemærker. Kun Parti-Aanden, der dømmer om store Mænd som den Blinde om Farven, kan glemme dette saa ganske, at den anser Holbergs og Evalds Jævninger for Dværge. Ogsaa Solen har Pletter, men ophører derfor ei at være Sol, ligesaa lidet som Baggesen og Oehlenschläger ophører at være to af Nordens største Skjalde, fordi den Sidste gjorde et Feiltrin i en muddret Hule og den Første i en forhexet Harpe*). Overalt er det en unegtelig, skjøndt sørgelig Erfaringssandhed, at der kun gives faa store, frugtbare Forfattere, hvis Værker ei kunne inddeles i Sølv- og Navne-Værdi, ligesom det paa den anden Side er vist og trøstende, at den første vil gaae og gjælde, naar den sidste for længe siden er opslidt og opbrændt. Baggesen vil derfor ligesaa lidt kunne brevskrive sin Storhed bort som Oehlenschläger reise sin bort, trods den Vigtighed, hvormed forleden en af Dagens Skrivere opfordrede Kjøbenhavn til at indse dette“ **). Hvad Oehlenschlägers „En Reise“ angaaer, hvorom Striden jo nærmest dreiede sig fra Baggesens Side, erklærer Blok Tøxen vel, at „den indeholder nogle Blade, der henhøre til det Sletteste, han nogensinde har læst,“ men hævder paa den anden Side, ikke uden Grund, at den „har mange skjønne, aandfulde Anskuelser af Menneskeliv og dramatisk Kunst“. Artikelen, der unegtelig indeholder adskillige Sandheder,

---

*) Naturligvis Hentydning til „Ludlams Hule“ og „Trylleharpen“.

**) Allusion til A. P. Ljunges ovenfor omtalte anonyme lille Epigram i „Dagen“ i Slutningen af September.

ender: „Danmarks store Mænd bør ei, upaaanket, omtales med Ringeagt. Vel har allerede hin Kamps forargeligen høitskingrende Trompetstød opjaget og fremæsket Grundtvig fra de dybe Stenhvælvinger i Nordens gamle Kæmpehøie, og han har ogsaa indhugget sin vante dybe kraftfulde Rune i Tidens Bautasten. Men da mit Par Ord, paa Lidet nær, var skrevet, førend Grundtvig fremtraadte, og da selv den mindre vægtige Stemme for en god Sag ei altid er ganske uden Vægt — saa har ogsaa jeg her givet min imod en Tone, som tilsidesætter den Agtelse, der skyldes store Fortjenester."

Der har alt i det Foregaaende, baade af Hensyn til Pladsen og til Læsernes Taalmodighed, ikke kunnet være Tale om at dvæle ved alt det i denne vidtløftige Feide Fremkomne; og for Eftertiden er der grundet Anledning til endnu yderligere Korthed, da man i den hidtil givne Fremstilling har havt tilstrækkelig Leilighed til at faae et levende Billede af Kamptummelen.

J. C. Lindberg, „den prikkede L.", som han, blandt Andet, kaldtes fra den modsatte Leir, fortsatte ikke mindst udholdende Kampen og brugte sit skarpe Hoved ivrigt baade mod A. E. Boye og C. Hauch. Denne Sidste tog i Skilderiet til Gjenmæle „i Anledning af Grundtvigs og Andres Forsvar for Baggesen" og blev sammesteds imødegaaet af Blok Tøxen. Sønnerne af Oehlenschlägers norske Historielærer i Efterslægten, V. R. og G. A. Dichman, der, ligesom Hauch, jo vare Medlemmer af Tylvten, rykkede endvidere i Marken. Den 20nde November tryktes desuden i „Dagen" en parodierende latinsk Efterligning af de Tolvs Udfordring til Baggesen, underskreven med Navnene: Hansen, Nielsen, Peersen og lignende, hvori Poul Møller og Ludvig Fischer specielt maatte holde for, den Første som „en Fandens Karl" (vir diaboli), den Anden som ukyndig selv i Begyndelsesgrundene til Huma-

niora. Den var af Dampe*). Ikke faa ubekjendte Anonymer forøgede den brogede Forvirring. Selv til Adresseavisen forvildede Kampen sig. Den 30 November fandtes der saaledes, under „Kundskabsvæsen“ et Avertissement, som, vistnok med Hentydning til Digterkongens ungdommelige Forkæmper Poul Møller, benyttede Evalds, alt af Rahbek anvendte, tragikomiske „De brutale Klappere“ som Kasteskyts paa følgende Maade: „De brutale Klappere ønskes tilkjøbs. Paa Prisen anses ikke. Sælgerne ville behage desangaaende at henvende sig med en Billet, mrkt.: **P. M.** til Portneren i Gaarden Nr. 221 i Nykongensgade bag Slottet.“ Man kommer uvilkaarligt til at tænke paa Skildringen af Discordias Bedrifter i „Peder Paars“ **):

„Ved Middags Tider var hun paa den høie Skole,
hun stod og lurede bag de Høilærdes Stole;
hun en Professor mod en anden havde sat
og opvakt en Dispyt, som vare vil til Nat.“

Ogsaa der hugger man hinanden Bøger i Hovedet:

„En af Hesiodo fik Næse, Mund i Blod,
en Kant af Pindaro i Andens Pande stod.“

o. s. v.

Forsaavidt Nogen skulde undre sig over, at denne æsthetiske Strid kunde antage saadanne Dimensioner, brede sig over saa mange Aar og lægge Beslag paa saa mange, endog af de dygtigste, Kræfter, kan det ikke noksom fremhæves, at Æsthetiken dengang hos os under den patriarkalske Frederik den sjette i Restaurationstiden — lige-

*) Efter, fra Faderen stammende, Meddelelse af Pastor Niels Lindberg.
**) Første Bogs tredie Sang.

som mer eller mindre i Tydskland og det øvrige Europa — var den alt Andet overveiende Interesse, der gjorde sig ligesaa ensidigt og exklusivt gjældende som Politiken i vore Dage med dens i Sandhed ikke mindre omfattende Partigængeri, Vidtløftighed og Smaalighed.

Baggesen fremkom i Skilderiet med ikke faa polemiske Digte, af hvilke vi dog kun skulle dvæle ved enkelte. Den 28nde November mødte han saaledes med „C. Hauch. En epigrammatisk Kantate." Den begynder med „Hauch imellem Kontrasterne. Arioso." Det er de Verslinier, hvormed Baggesen for et Par Aar siden i sit Maanedsskrift „Danfana" hilsede den fremtrædende unge Digter i Anledning af hans første større Arbeide, de to dramatiske Digte „Kontrasterne" *) Derpaa kommer „Hauch imellem de Tolv. Recitativ." Det lyder:

„Let fortryllet ved den mindste Glimten,
i vor Yngels Jav, af Fantasi,
drømte min utydelige Skimten
af hans Opflugt, der var Noget i.
Himmel! bad jeg i min Drøm, bevar ham
og fra Mudder-Kredsens Trøskemænd,
i hvis Raadd jeg ser ham, Flugten vend,
før, med hele Tylten, Djævlen ta'er ham!"

Nu følger „Hauch i Per Vegners Arme. Aria." Derpaa lyder „Kontrasternes Klage. Duet."

„Per, den dumme Djævel, har hans Sjæl!
Vrøvleren! Den kjedelige Fanden!
Ve! nu kjede vi os rent ihjel —
havde det dog været hver en Anden!"

---

*) Se dette Værks sjette Afdeling, Side 113.

Efter „Tyltens Klage. Undecimet.“ (hvori „Elleviathan“ — Ordspil med Elleve og Leviathan — hyler) kommer Kor:

„Ausgehaucht!
Bald verraucht!“

Kantaten ender saa med „Tutti“ og „Tutissimi“.

Samme Dag tryktes sammesteds følgende fire Linier af Baggesen:

„Parti-Aanden.

Den er mod Aand og Aande selv i Krig,
og Begges Mangel bedst den maler —
aandløs, hver Gang i Skrift den yttrer sig,
og aandeløs, saasnart den taler.“

Der hentydes upaatvivlelig her til den lidenskabelige Poul Møller, om hvem Thiele jo fortæller, at „han søgte efter Veiret, naar han talede“.

I et tredie Digt i samme Nummer af Skilderiet taler Baggesen om „Grundtvigs og mine Luther-Fjed mod en af os bekæmp't poetisk Pave“.

En lovprisende Anmeldelse i „Dansk Literatur-Tidende“ af de Tolvs „Gjendrivelse af Baggesens Angreb paa Sproget i den ham tilsendte Udfordring“, der karakteriseredes som „et hæderligt Vidnesbyrd om Dannelse og Retsindighed blandt adskillige af vort Universitets haabefulde Medborgere“, var af den samme Aar til Professor i Filologi ved Kjøbenhavns Universitet udnævnte F. C. Petersen, der 1813 havde skrevet „Betragtninger over Oehlenschlägers „Stærkodder“ i „Athene“ og 1817 anmeldt „Fiskeren“ i „Dansk Literaturtidende“, med det Samme

stærkt dadlende Baggesens Polemik*). Den fremkaldte den 5 December i Skilderiet et polemisk Digt af Baggesen, „Dansk Literaturtidendes æsthetiske Møllekro", der, med Hentydning til de theologiske Professorer P. E. Müller, Redaktør af „Dansk Literatur-Tidende", og hans Medarbeider Jens Møller, Udgiver af „Theologisk Bibliothek", begynder:

„Jeg ser nu grandt, at Vrøvlevad,
naar jeg betragter Alt lidt nøie,
som Krohold for, jeg veed ei hvad,
en Bygning er med tvende Fløie.
Vandmølleren i første boer,
Vindmølleren boer i den anden —
i hvilken af de tvende Kroer
der vrøvles kjedeligst, veed Fanden."

Alt et Par Aar iforveien havde Baggesen havt fat i Jens Møller som „Mølleren i Vrøvlevad", der holder Kro for moderne Genier og er et godt og ærligt sælle Skind, som aldrig slaaer Krøller paa Næsen, undtagen naar han mangler Vind, eller naar han kommer til at tænke paa „en Vix af Herremanden paa Godset" — Baggesen — hvem „han

*) Der tales i den sidstnævnte Anmeldelse om „den lidenskabelige og derved overilede Dommer" og det hedder endvidere: „Vi kunne ikke undlade at beklage, at et udmærket Talent, ligesaa uvillig til at erkjende Skjønheder som Argus-øiet i at udpege Feil, endog hvor disse kun tilsyneladende ere tilstede, har udøst, især over de dramatiske af Oehlenschlägers Arbeider, en saa bitter Galde, at selv det Sande i disse Bemærkninger har tabt sin velgjørende Virkning og er bleven enhver sund Smag modbydelig". Anmelderen erklærer forresten om Oehlenschläger: „Kun een Gang, ved „Helge", hævede han sig i de sidst henrundne fire Aar fuldkommen til den Høide, han, efter at have digtet „Stærkodder", forlod". Han indrømmer altsaa, at Digterkongen er dalet.

holdt for Fanden, fordi han havde Ben i Panden"*). Digtet „Dansk Literaturtidendes æsthetiske Møllekro" ender:

„Her er jeg da, forsyn't med Svovl
mod Dunster, der er altfor slemme;
og nu skal baade Per og Povl
dog ogsaa lidt fra mig fornemme".

Derpaa fulgte „Til Tylten":

„Skjøndt hver en Stud, der træder op paa Prent
just ei er en abbreviert Student
og hver Student just ikke Studiosus,
fordi han svarer paa Latinens o Sus! —
skjøndt hvert et Føl er ikke Hest engang
og hver en Hest ei Pegasus i Sang —
skjøndt derfor hver en Stald er ei saa lige
Staldbrødrenes, jeg kalder mine Lige,
og altsaa, trods Fortalen, jeg gav ud
til Lettelsen af Brødres Hovedbrud**),
jeg ei har nødig Publikum at more
med hvert et Krik i hver en Baas at fore —
og skjøndt jeg finder, at af mig vor Tylt
ei mindste Hakkelse paa Rim er skyldt:
vil jeg, medlidende, dog her til Davre
for Spøg dem give lidt Studenter-Havre".

Denne „Studenter-Havre" leveredes umiddelbart derefter i nogle latinske Verslinier „In Oehlenschlaegrianos", hvilke kaldtes „Oehlenschlaegri Anus (Oehlenschlägers Bag) og, qua Tylt, „Duodesimia" — Ordspil med simia (Abe) — samt i nogle danske Verslinier „In eosdem".

---

*) Se dette Værks sjette Afdeling, Side 52—54.

**) Hentydning til Fortalen „til mit Fædrelands studerende Ynglinger" foran Baggesens „Breve til Oehlenschläger", andet Oplag.

Den 8de December tryktes i Skilderiet, foruden flere andre Baggesenske Digte,

„Til Tylten.
(Benævnelsen betræffende.)

Da man har Fade, Skeer, Knive, Gafler
Tallerkner, Glas (saavel til Vand som Vin)
og hvad der bruges mer til dække Tafler,
selv indtil Viskeklæder — i Dusin,

Jer undres uden Tvivl, hvi jeg ei kalder
et helt Dusin Jer halve store Snes,
især hver Gang Jer ind det Taffel falder,
hvorpaa som Stager uden Lys I ses.

At jeg Jer kalder Tylt, med det, jeg vædder,
veed Ingen af Jer ret, hvor jeg vil hen.
Hvad Lighed har vel Jeres med tolv Brædder?
hvad Lighed har tolv Brædder vel med den?

Saamænd! det skal jeg sige Jer Forening,
der kaldes Rudel sonst am Bach paa Tydsk*).
Jeg vil forklare Jer min Hjertens Mening
med Tylt, paa Fyensk, paa Sjællandsk og paa Jydsk.

Tolv Brædder — bli'er for Rimet kun ei bange!
dem alle gjennembore vil dets Kolv**) —
tolv Brædder i en Tylt er alle lange:
I ere lange Rækler alle Tolv!

---

*) Hentydning til den tydskfødte Skrædders Søn Rudelbach, der jo var En af Tylten.

**) Kolv ɔ: Pil.

Hvor lange, veed jeg ei til Punkt og Prikke
(maaske har Hver af Jer ei Maalet fyldt),
thi Tal og Længde kun, men Maalet ikke
paa Brædderne bestemmes af en Tylt.

At I er Rækler, I jo ikke negte:
Hver af Jer er jo, hvad man kalder brydsk
og fordrer ud — man kaldte slige Knegte
„die Recken“ (Ræklerne) paa gammelt Tydsk;

og gammelt Tydsk er nuomstunder Mode,
især i Kjøbenhavns Latin og Fransk
og Malabarsk — tilstaaer det med det Gode!
hvis ei, beviser jeg Jer det paa Dansk.

En Brædde-Tylt har rent forladt sin Stamme,
for ei at tale om den gamle Skov;
Jer Yngel har jo netop gjort det Samme,
mens Eders Moder, alma mater,*) sov.

En saadan, stundom flodset op paa Stranden
og fordret fra en Tømmerplads,
gemenlig ligger ovenpaa hinanden,
som Buk paa Buk hos Jer og Mads paa Mads.

En Brædde-Tylt jo til Stillads kun duer,
saalænge den er upolert og raa.
For Jer jeg ogsaa tidt paa Gaden gruer
og mer endnu for dem, som paa Jer staae:

Murmestren af Dag-Huset for Exempel,
Facademaleren fra Vrøvlevad

---

*) Universitetet.

og alle de Haandlangere, som Hempel
til sin Opbyggen selv ei bruge gad*).

En Tylt af Brædder under Andres Fødder
og over Hov'det, hvor man og den ser,
skjøndt den har blomstret, uden Saft og Rødder
som Tylt, dog blomstrer sikkert ikke mer.

Saaledes I, der Hver for sig florerte
maaske som ung og end utrykt Student,
nu ligger der tilsammen, mig leverte,
foruden allermindste Blomst, paa Prent,

saa trøsketørre, som om, længst opgravet,
I vare, med Jert Oehlenschläger-Jav,
Portstolpekæmpen selv, igjennemsavet
til tolv Ligkiste-Fjæle for dens Grav**).

En saadan Tylt, før selv man kan den bruge
til Tvilling-Baaren, maa skruphovles først;
og I maa tvende Gange nu hver Uge,
før I bli'er gode, have Jeres Børst***)."

Som man ser, begyndte Striden fra Baggesens Side — hvad der da ogsaa var at vente efter „Vidunderlig Slutning" — at fjerne sig fra Forfatteren til „Den lille Hyrde-

*) Hentydning til „Dagen", hvor Tylten havdeført Krigen, til „Mølleren i Vrøvlevad" og til Udgiveren af „Fyens Stifts Tidende" Søren Hempel, der havde angrebet Baggesen, og hvem denne havde havt fat i (se dette Værks femte Afdeling, Side 198—202).

**) Hentydning til den af Bondekarlen Jakob opgravede trøskede Portstolpe-Kæmpe i „Freias Alter".

***) „Nyeste Skilderi af Kjøbenhavn" udkom to Gange om Ugen.

dreng“ og koncentrere sig om hans Parti, in specie „Tylten“, der maa undgjælde for Herren og Mesteren, og med hvem der leges lystigt Himmelspræt, som med Sancho Pansa i „Don Quixote“ *). Ogsaa Kamppladsen indsnevredes, idet „Dagen“, som havde været den egenlige Arena, med Begyndelsen af December — efter at have indeholdt omtrent hundrede Inserater pro et contra, deriblandt større Artikler, som gik igjennem flere Nummere af Bladet — lukkede sine Spalter for de Krigførende. Samme Dag, som ovenstaaende Baggesenske Digt fandtes i Skilderiet, den 8nde December, aabnedes „Dagen“ som dengang redigeredes af den 66aarige Slesviger Justitsraad Didrich Didrichsen (født i en Bondeby i Angeln, hvor Faderen var Kromand og Bonde), der 1802 var entlediget med Pension som Sekretær ved det kongelige Landhusholdningsselskab, med følgende

„Bekjendtgjørelse.

Den langvarige Strid om Hr. Justitsraad Baggesens Kritik over Hr. Professor og Ridder Oehlenschlägers Reise har optaget en Del af den Plads i „Dagen“, som Bladets egenlige Formaal fordrer, uden dog at føre til noget Resultat. Dette har opvakt Mishag hos en stor Del af dets Læsere, hvorom Udgiveren er bleven underrettet saavel mundtlig som skriftlig og igjennem offentlige Blade. For ikke at forøge dette Mishag og i den Overbevisning, at Fortsættelsen af denne til det Uædle udartede Strid ikke gavner det Mindste, hverken i literær eller moralsk Henseende, tog Udgiveren den første December den Beslutning ei mere at modtage Noget om denne Sag til Indrykkelse i Bladet; og, ligesom han siden den Tid har negtet

*) Se Tiecks Oversættelse, I, tredie Bog, tredie Kapitel.

Adskilligt at indføres deri, saa frabeder han sig og herved ethvert videre Bidrag desangaaende.

Udgiveren."

Alt i „Tilskueren" for den 27nde November havde Rahbek, efter tidligere at have spøget med Striden, opfordret „samtlige Udgivere af vore Tidsskrifter, idetmindste af de bedre mellem disse", til at „være enige med Tilskueren i den Forpligtelse, han herved høitidelig paalægger sig selv: fra dette Øieblik af ikke med noget Ord eller med nogen Tøddel middelbar eller umiddelbar at omtale eller berøre denne hele Tvivst i hans Blade, mindre at indrykke noget den Vedkommende eller til den Hørende deri".

Der gjordes mislykkede Forsøg paa at komme til at polemisere i „Brevduen, et Ugeblad af blandet Indhold," begyndt samme Aar af den 32aarige Bogbindersøn Skuespilleren C. N. Rosenkilde, der 1804 var bleven dimitteret fra sin Fødeby Slagelse lærde Skole, hvorfra ogsaa Baggesen var sendt til Universitetet, og siden i nogle Aar havde været Kantor ved Domkirken samt Forstander for Fattigskolerne i Aarhus. Rosenkilde — som i sin Tid havde spist til Middag sammen med den unge Oehlenschläger hos Ørstedernes Faster, Farverenken fra Slagelse*) — havde leveret en uheldig Bearbeidelse af Romantikeren Heinrich v. Kleists store, med al sin Genialitet, overspændte og forskruede historiske Ridderskuespil „Das Käthchen von Heilbronn oder die Feuerprobe", der i November fremkaldte Pøbel-Excesser mod Piberne i det kongelige Theater**) og spottedes paa Vers af Baggesen i Skilderiet med Hentydning til „Oehlenschlägers Bifaldsnik".

---

*) Se dette Værks anden Afdeling, Side 164.

**) Se L. Kruse: „Theatret", I, 1819, Side 76—109 og 129—151, samt Overskou: „Den danske Skueplads", IV, 578—580.

Desuagtet erklærede Udgiveren af „Brevduen“ *): „Den anonyme Indsender af „Ny Epistel til Justitsraad Baggesen“ vilde behage at afhente samme hos Undertegnede, som, foranlediget ved flere Anmodninger og Tilbud af samme Art, herved finder sig beføiet at erklære, at der aldeles Intet indføres i Ugebladet „Brevduen“ af polemisk Beskaffenhed.

Rosenkilde.“

Opførelsen af „Das Käthchen von Heilbronn“ viste iøvrigt — ligesom Forslugenheden efter Hoffmann, der paa denne Tid oversattes baade af Rosenkilde i „Brevduen“ og af J. L. Heiberg i „Noveller“, ligesom Søtofts og Hauchs Poesi og saa meget Andet — at Baggesens rationelle Kamp mod den mere og mere om sig gribende udartende, usunde Romantik i Restaurationsperioden var ikke lidet tidssvarende.

12.

Grundtvig — der ved Frederik den sjettes Velvillie havde faaet en aarlig Understøttelse af Statskassen, ved Hjælp af hvilken han var bleven istand til at ægte den falsterske Landsbypræstedatter, med hvem han havde været forlovet i flere Aar, i August 1818 — lod det ikke blive ved sin Artikel i Skilderiet „Et lidet Bidrag til Dagens Pennehistorie“; ogsaa i fjerde Bind af sit Tidsskrift „Danne-Virke“ tog han tilorde i den Baggesen-Oehlenschlägerske Sag.

Fortalen til dette sidste Bind af „Danne-Virke“, som

*) Se „Brevduen“, 1818, Nr. 34.

er dateret den 30 December 1818, begynder: „Rækken af Betragtninger over Menneskelivet i det Hele er nu sluttet; og inderlig glad er jeg over, at man ei, ved at angribe mig under halvgjort Arbeide, har nødt mig til at kaste Spaden og gribe Sværdet, thi det havde ikke blot været en slem Forsinkelse, men kunde let bragt mig til ganske at standse med et Arbeide, der ikke egenlig hører til mit Dagværk og maa derfor være dobbelt ufuldkomment, men som jeg dog føler mig overbevist om, det var godt, jeg i Mangel af Andre, som kunde og vilde gjøre det bedre, paatog mig. Nu derimod, da jeg, ved at knytte Betragtningernes Kjede til Historien, har, saa at sige, naaet Eideren, nu kan jeg rolig betragte ethvert Angreb paa det sagtens lave, men temmelig brede Dige, hvorover vist ingen Langben Rise skal enten formaae at skræve eller springe*). Allenfals saa har jeg nu gjort mit Bedste. Selv det laveste Gjærde er immer bedre end intet; og jeg vil haabe, at dette Danne-Virke, uagtet det er kun Skyggeværk, forsvarer nok sig selv, imens jeg arbeider paa det rette, virkelige i Dannemarks Krønike."

Bindet aabnes med Begyndelsen til en omfangsrig Undersøgelse „Om Kirke, Stat og Skole", der indledes med følgende Bemærkninger: „Flere af mine Bekjendtere have fundet, at jeg mundtlig udtrykte mig tydeligere og klarere over Tanke-Ting end skriftlig; og, uagtet jeg godt indser, at Hovedgrunden hertil ligger i den mundtlige Samtales uefterlignelige Vilkaar, vil jeg dog gjøre et Forsøg paa, om ikke min skriftlige Tale ved at danne sig efter Samtale kan vinde Noget i Tydelighed. At det maa være Tilfældet, hvis jeg kan skrive en ordenlig Samtale, derom gaaer Syn for Sagn i Platos Dialoger, og at overalt Samtalen er ligesaavel i Filosofien som i Poesien den

*) Om Langben Rise kan efterses „Gamle danske Folkeviser", udgivne af Svend Grundtvig, I, 84—85.

klare Form, der til Slutning skal udvikle sig, og hvori netop Begge mødes, idet Filosofien stræber at løse Poesiens Gaader, det staaer idetmindste lyslevende for mig, hvad enten jeg stirrer paa Historiens Gang eller betænker de menneskelige Vilkaar.“ Ogsaa Hauch, der, ligesaa lidt som Grundtvig, kunde blive staaende ved den Oehlenschlägerske Umiddelbarhed, hvilken overhovedet i Restaurationstiden mere og mere veg Pladsen for den af Forholdene paa mange Maader fremkaldte Reflexion, havde jo søgt at klare Problemerne i Dialogform*). Grundtvig vedbliver: „Hvad nu min Dygtighed angaaer til at benytte en Form, som, naar den kommer i slette Hænder, er den flaueste og kjedsommeligste af alle, det faaer nu komme an paa en Prøve; men idetmindste skal jeg dog se at vogte mig for det attende Aarhundredes Sokratiskhed og heller sige Noget dunkelt end Intet klart. Jeg er ikke dramatisk Digter; thi dertil mangler jeg netop, hvad der saa inderlig har glædet mig at se hos Dannemarks Shakespeare, og som jeg længe har sørget over at se ham bortøsle paa Ingenting: Gave til at føre Handlingen frem og lade den tale for sig selv. Men, tager jeg ikke meget feil, da vise, iblandt Andet, mine Samtaler om Kæmpelivet og dets Undergang**), at jeg har nogen Gave til at lade Ordet handle; og neppe er jeg da aldeles uskikket til i Samtale at udvikle, hvad jeg mener, Historien kan fortælle os. Hvad de talende Personer skal forestille, indser man let, da man jo veed, det i Grunden er mig selv, der spørger og lader mig besvare af Historien ved Kristendommens Hjælp: det er min Fornuft, som ønsker at vide,

*) Se dette Værks sjette Afdeling, Side 99—100.

**) Angaaende Grundtvigs, Oehlenschläger tilegnede, „Optrin af Kæmpelivets Undergang i Nord“ fra 1809 og „Optrin af Norners og Asers Kamp“ fra 1811 henvises til dette Værks tredie Afdeling, Side 92—94 og 127—130.

hvad den kan begribe af Historien; og det er min Forstand, som siger, hvad den har lært af Historien, uden saa stort at bryde sig om, enten Fornuften kan begribe det eller ikke, da selv denne maa indrømme, at Intet bliver sandt ved at begribes, men at en Ting maa baade være sand og troes i Sandhed, førend den timelig kan begribes som saadan." Hvilken Forskjel indenfor samme Dialog-Ramme mellem Hauch og den kun syv Aar ældre Grundtvig! Den Første støtter sig til Schelling, Steffens og H. C. Ørsted, idet han tyer til sin „Naturdynami", medens Saxos Oversætter lader sig belære „af Historien ved Kristendommens Hjælp". Grundtvig laaner et Par Navne af Saxo, som han mener „ogsaa lode sig forsvare". Derpaa følger „Første Samtale" mellem „Frode og Handvan" *). Som man kan tænke sig, sprænger Grundtvigs urolige Aand dog snart Dialogformen; og Fortsættelsen og Slutningen af den Halvdelen af Bindet optagende Undersøgelse er en ligefrem Afhandling, der, som sædvanligt, polemiserer mod det „ravgale" 18de Aarhundrede, samt hævder, at „den sande Stat er en Skabning af den sande Kirke", og at Skolen „maa gaae i den sande Kirkes Ledebaand" — altsaa Restaurationstidens reaktionære Evangelium, der ogsaa lød høit i Tydskland og Frankrig i Katzenjammerens Dage efter Revolutionen og Napoleons Fald. Begyndelsen af denne Undersøgelse følges af en mindre Afhandling „Om Dannefæ og Hittegods" ɔ: om „aandeligt Dannefæ", det vil sige „alt det Guld og Sølv, klumpet eller udarbeidet, man kan finde i Menneskets store Gravhøi, Historien," som „Vindingen ved indvortes historisk Studium", og om „videnskabeligt Hittegods", det vil sige „Alt, hvad man, naar man gjør sig tilbørlig Umage, kan finde i Bøger og

---

*) Angaaende Frode og Handvan henvises til Grundtvigs samme Aar udkomne første Del af „Danmarks Krønike af Saxo Grammaticus", Side 72—73.

Bibliotheker", som „Lønnen for udvortes historisk Studium". I nogle indledende Ord hertil siger Grundtvig om sig selv: „Medens man indbilder sig, jeg baade er død og begravet, død i Kirken og begravet paa den store Assistens-Kirkegaard i Historien, sidder jeg og gjør Nar ad Tiden op i dens aabne Øine. Det lader, som om jeg ikke prædikede; og hvert Ord, jeg skriver, er taget ud af en Prædiken. Det lader, som om jeg havde slaaet mig til Ro; og hvert Ord, jeg skriver, er et hvast Spyd, blot viklet ind i Bomuld, som blæser af ved mindste Vindpust. Det lader, som om jeg vilde lade Tiden gaae sin skjæve Gang; og jeg griber ubemærket ind i den med den største Sikkerhed, der vel er mulig. Jeg indsaae for en to, tre Aar siden, at Tiden stod paa en Vendepunkt, som det var den umuligt at undgaae*), og at jeg med Magt ikke formaaede at dreie selv en Finger af den til den Side, jeg kaldte den rette, fordi den var plat nok til at snoe sig fra mig; og hvad var da naturligere, end at jeg greb til List, det vil sige: gik hen og forskandsede mig paa et Sted, hvor jeg saae, den var nødt til om en kort Tid at komme til mig og skulde nødes til at brydes med mig." Det hedder kortefter: „Skjøndt Lys uden Varme er kun et forfængeligt Skin, saa er dog ikke desmindre Lyset Udskin af den sande Varme og, i hellig Forening med den, en liflig, vederkvægende, opvarmende Solstraale i Historiens Fimbul-

---

*) Alt 1812 havde Grundtvig forresten udtalt: „Tiden staaer paa en Vendepunkt" (se Verdenskroniken, Side 418). Ogsaa C. Hauch mente fra sit vidt forskjellige Stade at „vi leve i et Vendepunkt"; og Peder Hjort udtalte ligeledes: „En hel anden Retning og Maade at tænke paa er vist saare nødvendig, og kun med Ruinerne af den nærværende Tid kan det Dyb udfyldes, hvorover den opvoxende Ungdom maa gaae ind i sin Manddom" (se dette Værks sjette Afdeling, Side 100 og 165—166).

Vinter*). Tanken føres her hen til Grundtvigs Sammenstød med Baggesen for et Par Aar siden, specielt til hans store Artikel i „Nyeste Skilderi af Kjøbenhavn“ ved Udgangen af 1815 „Om Baggesen og om mig“ samt til Baggesens Digt „Til Vali Magni“, hvori det hedder:

„Lys uden Varme smelter
ei Klippen, som Du ser;
men mørk Opvarmen ælter
kun Dynd i Livets Ler.
Lad Begge sig forene,
som Lys og Liv fra Gud,
til Frugten paa de Stene,
der blødnes ei af Slud!“ **)

I selve Afhandlingen kommer Grundtvig, blandt Andet, til at tale om, hvad „videnskabeligt Hittegods“ der kan skaffes tilveie ved Udenlandsreiser og siger i den Anledning, aabenbart ikke uden Hentydning til Oehlenschläger og hans „Ædereise“, Følgende: „Det er ogsaa her de mere digteriske Naturer, som skulde og kunde bedst bryde Isen, da de vel ikke kan se Folk længere end til Tænderne, men kan se en Hob udenfor, som Andre ikke mærke, og kan føle Folk paa Tænderne lidt bedre end Andre. De skulde derfor især reise og, istedenfor at give os en ny Skildring af Alperne, som dog kun er en opkogt Suppe, eller Opskriften paa en Suppe, som vi kan faae af vore Kokkepiger,***) skjænke os en livfuld Skildring af Folke-

*) Fimbulvinter kaldes i den nordiske Mythologi den skrækkelige Vinter, ligesaa lang som tre sædvanlige, der gaaer forud for Ragnarök.

**) Se dette Værks femte Afdeling, Side 113—124 og 156—161.

***) I „En Reise“ (I, 181) siger Oehlenschläger, blandt Andet: „Alle mulige Supper (det vil sige: Kjødsupper) høre til mit Fag og

nes Eiendommelige og Særskilte i Sprog, Udseende, Dragt, Manerer og Tanke-Yttringer, forbundet med indtrængende Blik paa Landets Historie. Men saa maatte de kjære Digtere først have bestilt noget Ordenligt; det vil de saa nødig — og det er Sorgen og det er Ulykken den." Grundtvig accentuerer altsaa, ligesom Baggesen, „alvorligt Studium" som en Nødvendighed for „de kjære Digtere". N. M. Petersen gjør dette ligeledes paa det Skarpeste, endogsaa maaske vel skarpt, gjældende mod Oehlenschläger: „Sjælen blev tom" — siger han om Digterkongen*) —, den havde ingen Ungdoms Føde faaet, den havde ingen Kundskab at tære paa, og den forhvervede ingen; han gjorde intet nyt Studium og kunde aldrig gjøre noget grundigt Studium".

Efter den lille Afhandling „Om Dannefæ og Hittegods følger et stort Digt „Kjærmindebladet" til Vennen Ingemann, „de sorte Ridderes og Underbarnets grunddanske, velsignede Skjald" **), der i Foraaret 1818 var draget sydpaa. Det hedder deri blandt Andet:

„O, var Hun vaagen nu, mit Hjertes Broder!
hvis Hjertesuk var Sang, hvis Graad var Guld***)!
O, var Hun vaagen nu, vor søde Moder,
ja Moder til saa mangt et bedre Kuld,
som røber os, i Skin af Sagas Kjerte,
at hende laa en ædel Sten paa Hjerte!

—

er det paa en Maade min Pligt at studere" — hvad Baggesen naturligvis ikke undlod at spotte i „Reisen til sit Hjem i Udtog eller Reisersk Adfærd og Taler i hundrede Aforismer etc. og een, uddragne af Ædedigtet i to Dele" (Side 71—77).

*) „Bidrag til den danske Literaturs Historie", anden Udgave, V, 394.

**) Se „Nyeste Skilderi af Kjobenhavn," 1818, den 15de December.

***) Freia græd, som bekjendt, Guldtaarer efter den bortdragne Od.

O, var Hun vaagen nu, hun sikkert vilde
tilhulke Dig det ømmeste Farvel,
som kan udrisle af en Hjertekilde,
hvis Liv og Lyst er kun dens Afkoms Held,
hvis Bølge er en Taare fra det Høie,
neddryppet af en Barne-Engels Øie!

Men, ak! hun sover under Bøgeløvet,
som, visnet, skjuler hendes hvide Bryst.
At vække hende jeg omsonst har prøvet,
skjøndt jeg med Graad opløftede min Røst.
Utrøstet, har det Yderste jeg voved —
hun sover, ak! som den, der er hensovet."

Senere i Digtet udbryder Grundtvig:

„O Ven! o vent da aldrig hist at finde
i Alpers Skjød, ved Apenniners Fod
din Længsels Moder og din Sangs Præstinde,
den Savnede, den sande Dannebod!
O, bliv her, bliv! Du kanst dog ei undvære
din Blanca, Thorkild, alle dine Kjære!*)

Men ak! forgjæves løfter sig min Stemme.
Hvor er min Ven? o, hvor er Blancas Skjald?
Han er, jeg veed ei hvor, kun ikke hjemme,
ei i Kong Frodes grønne Bøgehal.
Ak! medens jeg paa Klage-Brevet staved,
i Stavnen foer min Broder over Havet.

Forgjæves dog er ingen Ting paa Jorden,
forgjæves lyder intet kjærligt Ord,

---

*) Hentydning til Ingemanns Tragedie „Blanca" og hans Epos „De sorte Riddere", hvori Thorkild er en af Heltene.

forgjæves et Kjærmindeblad fra Norden
kan aldrig svømme i Sesrumners Spor*),
og Afrodite skal min Ven ei gjække
til at forlade Signe-Freias Snekke."

„Kjærmindebladet" til Ingemann apostroferes:

„O, naar og hvor Du kommer ham for Øie,
hvor tidt han møder, finder Dig igjen,
ved Maros Grav**), paa Romas Taagehøie,
da hils ham kjærligst — ikke fra sin Ven,
nei, fra den Mark, hvis himmelblaa Kjærminde
ved Dig sig lægge vil ham sødt paa Sinde!

Ja, møder Du ham hos Vaulundurs Broder,
som tegner Jupiter og hugger Thor***),
da hils dem begge fra vor hulde Moder,
fra Maler-Dronningen ved Issefjord!
Da lægger Hjertet Reinald vist i Munden,
hvad Nattergalen slog kun paa i Lunden†)."

---

*) Sesrumner, den store og skjønne Sal i Freias Borg Folkvang.

**) Tomba di Virgilio (Virgils Grav), et Kolumbarium over Posilippo-Grotten ved Neapel, der — forresten uden tilstrækkelig Grund — henføres til den berømte romerske Digter.

***) Thorvaldsen. — Denne havde udført Medaillonerne paa Kristiansborg Slots Facade og gjort Udkast til Slottets Fronton: Jupiter havde han altsaa fremstillet. At han skulde have „hugget Thor" maa være en licentia poetica. „Ham har jeg aldrig turdet binde an med!" sagde Thorvaldsen 1841, da han i Rom gik hen for at se den svenske Billedhugger Fogelbergs Thor (se H. P. Holsts Beretning i Maanedsskriftet „For Romantik og Historie", II, 459). Da Thorvaldsen 1839 skulde ophænge sit Vaabenskjold paa Frederiksborg, som Storkors af Dannebrog, gjorde han forresten Udkast til en Thor som sit Vaaben (se J. M. Thiele: „Thorvaldsen i Kjøbenhavn 1839—1844", Side 104-105).

†) Hentydning til Ingemanns Tryllespil „Reinald Underbarnet".

Det hedder derpaa:

„Modtag da, Ven! hvad jeg formaaer at sende:
et venligt Ord og et Kjærmindeblad.
Det Ord mig faldt i Mund, det Blad i Hænde,
da i det brune Bøgeløv jeg sad
og stirred paa Kjærminden, som Du kjender,
opskudt af Moders sammenlagte Hænder.

O, kunde jeg den Blomsterbusk omspænde
og sammenslynge til en Brudekrands,
til en Guldbryllups-Mindekrands for Hende,
hvis Øie sænked sig i Himmelglands —
o, gid jeg kunde det og Krandsen række
til Dig og til hver Frænde af os begge!

Da skulde levende vor Moders Minde
opkomme og opstaae i Alles Bryst,
med Freias Rosengjord os sammenbinde
i Een til Eet til fælleds Værk og Trøst —
da midt iblandt os skulde ved et Under
opreises Hun, som, dødningbleg, nu blunder.

—

Kjærmindebusken ei jeg kan omspænde,
ei sammenslynge den med værdig Kunst —
og over Markeskjel den at udsende
det var, om ei forvovent, vel omsonst;
thi Krandsen har (kan Saga os forvisse)
kun Liv og Glands paa Danas Sølver-Isse.

At plante ud den Busk, jeg ser i Aanden,
er, hvad jeg kan ved Herrens Kraft formaae,
med Bøn til ham, at saa den efterhaanden
i kristen Jord maa Hjerte-Rødder slaae —

da, hjertedannet, skal i Bøge-Skygge
den vist engang vor Moders Hoved smykke!

Ja, naar i Lund de himmelblaa Kjærminder
ombølge duftende vor Moder tæt,
da staaer hun op med hvide Rosenkinder
og krandses favert af en kjærlig Æt.
I Issefjorden skal da Maanen gløde,
omblaanet sødt i Tidens Aftenrøde!

O, det er Fromheds Løn: selv lagt paa Baare,
i Minde-Blik den smiler engleglad.
I Øiet perlede en Vemods-Taare,
i Haanden drypped et Kjærmindeblad.
Det, tænkte jeg, kan dog din Ven Du sende,
og Roden vist paa Bladet er at kjende.

O, er det saa, kan hist i fjerne Egne
det lille Blad, fra Bøgelund udsendt,
vor Moders Øie venligt Dig betegne,
med Taare-Perlen, klart og Himmel-vendt —
da skal det Blad end fastere Dig binde
til Bøgelunden og til Dans Kjærminde!"

—

Hvad gavned fordum det vel Longobarden,
at Frigga sikkrede ham Odins Gunst! *)

*) I Grundtvigs „Haandbog i Middelalderens Historie" (Anden Udgave, Side 184) hedder det: „Om Longobarderne fortæller deres egen Sagamand i Karl den stores Dage, Povel Varnefredson, at de kom fra Norreleden og hed oprindelig Vendler eller Vendelboer, men fik deres bekjendte Navn, som betyder: de Langskjæggede af Odin (Vodan) selv ved en egen Leilighed. De skulde nemlig engang slaaes med Vandalerne, som var Odins Yndlinger; og i den Nod tyede deres Hovdingers Moder Gam-

I Støvet dog han sank med Savoyarden
for Billedskygger og for Romas Kunst.
For Rosenskyggerne paa Skjøge-Kinder
han skrev i Glemmebogen Dans Kjærminder.

Om under Kind igjen han satte Haanden
og kom ihu sin Ungdoms Kjærlighed —
ak, tabt var dog hans Fyrighed i Aanden;
trods Fjederhammen, sank dog halvt han ned
fra Ørneblik paa Kampen og paa Seiren
til Hjernespind om Eventyr i Leiren.

Hvad hjalp Normannen selv det, at saa længe
han kom ihu det danske Tungemaal!
Han tabte ligefuldt i Blomster-Senge
sit danske Guld, om ei sit norske Staal;
og blev end Ridder han af Dannersproget,
i Sadlen dog han sad kun løst og kroget.

O, hvor Du færdes da, og hvor Du stedes,
i Rosenlunden og paa Fjeldetind,
hvor sødt der smiles, og hvor ømt der grædes —
o, blændes ikke af det favre Skin!
O, aldrig glemme Blanca-Freias Sanger,
at Danmark er Historiens Folkvanger!“
— — — — — — — — —

bara, som var en klog Kone, til Frigga, der ikke blot røbede, at Odin havde lovet det Folk Seir, som han næste Morgen ved Solens Opgang først fik Øie paa, men gav tillige det gode Raad, at Vendlernes Kvinder paa den Time skulde stille sig med udslaget Haar for den østre Glug, som Odin vilde se ud ad. Dette skete; og, da Kvinderne strax faldt Odin i Øinene, spurgte han, hvad det var for „Skjæggemænd“, hvorpaa Frigga anmærkede, at, havde han givet dem Øgenavn, fik han nu ogsaa skjænke dem Seir i Tilgift.“

Naar man mindes tidligere Yttringer af Grundtvig i samme Aand, kan man ikke undgaae i de sidstanførte Vers at finde Hentydning til Oehlenschläger og Baggesen. I den paa Oehlenschlägers Fødselsdag sluttede Artikel af Grundtvig i Skilderiet, „Et lidet Bidrag til Dagens Penne-Historie“, stilledes jo ogsaa Digterkongen og Baggesen sammen med Ingemann. I Brevet fra Udby 1812 skrev Grundtvig om „Axel og Valborg“ og „Correggio“: „Oehlenschläger jordede sin nordiske Harpe i Olufskirken med den Gilske Slægt, han græd over Graven; men han reiste i „Correggio“ et prægtigt Mindesmærke og glemte sit Tab under Beskuelsen af Kunstværket“*). I hvilken Samklang staae ikke disse Udtryk om „Correggio“, der — som Oehlenschläger i Prologen foran sin danske Oversættelse af det i Rom paa Tydsk skrevne Kunstnerdrama siger — var „en Longobard“, til Grundtvigs Vers om „Longobarden“, hvem Frigga vel sikkrede Odins Gunst, men som dog skrev „Dans Kjærminder“ i Glemmebogen „for Billedskygger og for Romas Kunst“! I Verdenskrøniken for 1812 udbryder Grundtvig i Anledning af Oehlenschlägers „nye Digterbane“: „Vilde den store Digter dog ihukomme sin første Kjærlighed, og hvorfra han er falden, vende om og gjøre sine forrige Gjerninger!“**). Hvilken inderlig Forbindelse er der ikke mellem disse Yttringer og Verset der klager over, at, om end Friggas nordiske Yndling igjen „ihukom sin Ungdoms Kjærlighed“, saa var dog hans Fyrighed i Aanden tabt, og „han sank halvt ned fra Ørneblik paa Kampen og paa Seiren til Hjernespind om Eventyr“ — som f. Ex. „Fiskeren“! I Verdenskrøniken fra 1812 hedder det om Baggesen: „I Rimbrevene har Normannen atter beleiret Paris og erobret et Normandi“;

---

*) Se dette Værks fjerde Afdeling, Side 42.

**) Se dette Værks tredie Afdeling, Side 134.

og i „Rimelige Strøtanker ved Kallundborgs i Livet vel meriterede Stads-Satyrikus Jens Baggesens Grav“ i Skilderiet 1815 tales der om hans hvasse „Dolk“, og han stilles sammen med den „Jens Langekniv“, som engang huserede paa Alheden, medens der tillige siges om „den Ridder af Sproget“, at han har redet vidt omkring, men at det tidt ikke vilde gaae rigtig med Ridtet:

„Nu gik det sagtens saa,
som man kan sagtens vide:
det vilde rigtig gaae
kun til den ene Side.
Tidt steiled med ham Skimlen,
saa han gik agterud;
tidt fik han det med Svimlen
og tidt med Værk og Brud“ *).

Disse Expektorationer have unegtelig deres aldeles Tilsvarende i Verset om „Normannen“, der længe kom sit danske Tungemaal ihu i det fremmede Land, men dog tabte, om ikke det „norske Staal“, saa dog det „danske Guld“, der, om han end blev „Ridder af Dannersproget“ — hvad Baggesen havde kaldt sig i Rimbrevet til G. H. Olsen fra 1813 „Fortsættelsen af da jeg var lille“, ligesom senere „Ridder af ældgamle Modersproget“ i det store Rimbrev til Grundtvig „Tankesamleren i Hjertet til Strøtænkeren i Munden“ 1815**) — dog kun „sad løst og kroget i Sadelen“. — Her, som saa ofte, maa man tilraabe Læseren Grundtvigs Ord om sin Genius:

„Ja, vænner Jer til hans Billed-Stil
saa springer der ud af hver Blomst et Smil! ***)

*) Se dette Værks tredie Afdeling, Side 134, og femte Afdeling, Side 75, 78—79 og 81—82.

**) Se dette Værks tredie Afdeling, S. 255, og femte Afdeling, S. 137.

***) „Kronike-Rim“, anden Udgave, 1842, Side 2.

Og der er ligeledes Anledning til at minde om Slutningen paa den første Artikel i Skilderiet om „Dagens Penne-Historie“, hvor Grundtvig, som der paa lignende Maade finder det passende „at tale historisk i Billeder“ ved Sammenstillingen af Oehlenschläger og Baggesen med Ingemann, udbryder: „Jeg er af den stadige Mening, at en Forfatter, som maa tale mangt et Ord til Tidens U-Aand, har ogsaa Lov til at tale enkelte, som den ei fatter, men som Aander godt forstaae“.

Efter det store Digt til Ingemann, hvori Grundtvigs aandfulde Digtersyner, som saa hyppigt, hverken ere naaede til fuld Klarhed eller tilstrækkelig Koncentration, følger „Hittegods“, der indledes med den Oplysning, at Grundtvig i sit Tidsskrift under denne Benævnelse agter at levere „endel smaa Bemærkninger, som angaae vor Old-Krønike og Modersmaalet“, idet Forfatteren forresten erklærer, at „det synes, som man er blevet enig om at lade ham vise, hvor længe han hartad uden al Opmuntring og Deltagelse kan udholde at arbeide paa Danne-Virke“, medens „Krønikernes Oversættelse medtager næsten al hans Tid“. Under Titelen „Hittegods“ findes saa „Et Blad af den danske Rimkrønike“ og Forklaringer af et Par nordiske Stednavne.

Endvidere findes i dette sidste Bind af „Danne-Virke“ „Stykker af Skjoldung-Kvadet eller Bjovulfs Minde“ samt en Afhandling „Om Publikum og Publikums Domstol“. I den sidste tales der om, at „literære Stridigheder har hos os fornyet det hartad forældede Ønske om et dømmende Publikum“, og der hævdes, at „Spørgsmaalene om Literatur, Publikum og Publikums Domstol maa være af afgjort Vigtighed i vore saa skriftlige og boglige, ja vel forskrevne og fortrykte Dage“. Det hedder, aabenbart med Hensyn til Baggesens Modstandere: „Man maa være Hovedet høiere, end hvem man, staaende paa sine egne

Ben, skal overse; og hvem, der kun naaer en Forfatter, til Skuldrene, er kun en slet Dommer over hans Hoved". Mod Slutningen siges der, tydeligt nok med samme Adresse: „Først og fremmest skulle vi bekæmpe den aldeles udanske og uhistoriske Selvklogskab, Næsvished og Uforskammenhed, som en Del af Ungdommen troer sig berettiget til, men hvorved den kun, som Fjellebods-Gøgler, stræber at afdrage Læsernes Opmærksomhed fra Alvors Tale, spilder sin egen og Læsernes Tid og udrykker de Fjer, der maaske engang kunde blevet Vinger, af barnagtig Lyst til med store Bogstaver at skrive sit Navn i et Blad, hvorpaa den indbilder sig, det i Øieblikkets Rendesten, hvori det synker, kan seile til Maanen. Dernæst skulle vi af al Magt bekæmpe den aldeles udanske og slet tydske Høitravenhed, Spillen med Kunstord og Spillen under Maske, som blandt de Yngste er den høieste Mode og finder Understøttelse hos Adskillige af de Ældre. Hvad danske Folk skal have godt af, maa siges paa ret Dansk og maa kunne siges derpaa, naar Vedkommende ret veed, hvad de vil sige; og hvad danske Folk ei kan have godt af, faaer være, hvad det er, men er naturligvis ikke for danske Folk og bør da i al Fald ei skrives i Bøger, man kalder danske. Fremfor Alt bør, hvad der udgiver sig for Filosofi, være skrevet paa ret rent og ordenligt Dansk; thi dels ere vi Danske lidt langsomme af Begreb, dels kommer det i Filosofien ret an paa at mærke Ord, og endelig maa, hvad der vil forklare det Dunkle, idetmindste være tydeligt. Endvidere skulle vi bekæmpe den Indbildning, at, naar man har et opvakt Hoved, behøver man ei at lære Noget; thi det er gammelt Dansk netop at sætte de opvakte Hoveder til Bogen og Kjødhovederne til at kjøre Plov eller i det Høieste blot til Pennen. Fremdeles skulle vi bekæmpe det Galenskab: at ville med Fornuften overflyve Erfaringen og filosofere i Luften eller at tilsidesætte Menneskeslæg-

tens historiske Erfaring og sætte sin egen isteden, som Noget, der skal kunne forklare Mennesket, altsaa den hele Historie, hvorved vi da skulde faae det utrolige Syn, at Filosofien paa een Gang blev en Spaadom om det Uvordne og tillige sammes Forklaring, og det Altsammen efter eet Menneskebarns Hoved."

Alt i Afhandlingerne „Om Kirke, Stat og Skole" og „Om Dannefæ og Hittegods" samt i Digtet til Ingemann havde Grundtvig hentydet til Dagens Hovedthema, Oehlenschläger og Baggesen; endnu mere var det, som man ser, Tilfældet i Afhandlingen „Om Publikum og Publikums Domstol", der tydeligt nok polemiserer mod Oehlenschlägers ungdommelige Parti, specielt Schellingianerne Peder Hjort og Hauch*). Det egenlige Votum i Dagens Pennefeide findes dog i en Afhandling paa næsten halvtredie Ark „Om Digterne Baggesen og Oehlenschläger. (Med Hensyn paa deres offentlige Mellemværende). Den begynder: „At jeg, uagtet Mange har anset mig for meget krigsk, dog i de nu ikke saa faa Aar, jeg offentlig har skrevet paa Dansk, blandede mig lidt eller intet i de Pennekrige, der førtes — det er en afgjort Sag, som man nødes til at indrømme. Grunden hertil laa imidlertid vistnok ikke i den dorske Ligegyldighed for, hvad der hyldes eller haanes i Ordets Verden, som Mange sætte paa Listen af deres Dyder under Navn af Tolerance, Humanitet, Liberalitet, Fredelighed, Beskedenhed o. s. v. — — — Ikke af Feighed eller Magelighed, ikke af den Overtro, at Strid i Ordets Verden skal eller kan undgaaes, har jeg helst holdt mig udenfor de Penne-Feider, jeg som Mand har set; og heri vil man uden Tvivl troe mig, da jeg i mine

*) I sine „Reflexioner over Literaturen" havde Peder Hjort i Juliheftet af „Athene" 1817 taget skrapt fat paa Grundtvig og, blandt Andet, erklæret: „Hans filosofiske Afhandlinger i „Danne-Virke" ere elendige" (Side 80).

Stridsskrifter har givet Folk Troen i Hænderne. Men jeg har fundet at snart stred man om Keiserens Skjæg eller, hvad der er det Samme, om sit eget Smule Jeg, snart var Stridsheltene af det Slags, ingen Aand kunde røre ved, og intet Ord bide paa, og endelig saa var det stedse Tilfælde, jo vigtigere Tvistepunkten var, at man i Almindelighed var ligegyldig ved Stridens Gang og Udfald og enten fordømte den paa Grund af, at den var en Strid, eller morede sig over den, fordi det var en Tvist. Da det nu er krænkende for en Kristen almindelig at anses for krigsk og trættekjær, og da det er ikke mindre modbydeligt for en alvorlig Mand at være Part i Noget som en Hanekamp eller Tyrefægtning til det ærede Publikums Forlystelse, saa har jeg endog i de sidste Aar med Flid undgaaet at yppe nogen Strid ved at angribe med Navns Nævnelse indenlands nærværende Skribenters Ord og Meninger; og saa ligegyldig er man for, hvad man kalder Sandhed, at man lader Sligt rolig spotte og nedrive, naar man kun beholder sit eget kjære Navn i Fred." Grundtvig spørger saa: „Men hvorfor vil jeg da blande mig i den nærværende Strid mellem Baggesen og Noget af Oehlenschläger?" Svaret lyder: „Dels fordi at, naar de Smaa gjør sig altfor raske, hvilket nu var Tilfældet med Tylvten, da tillader min Samvittighed mig ikke at tie, men æsker i al Fald min frimodige Erklæring om slige Spilopper, dels fordi den ene Part i Striden, Baggesen er en Aand, der kræver Opmærksomhed, og endelig fordi her er en passende Leilighed til at sige Noget, der længe har ligget mig paa Tungen, men som jeg har gjemt til en god Leilighed, naar jeg snarest kunde vente, man tog det til Eftertanke". Grundtvig erklærer: „At jeg imidlertid ikke har i Sinde at slaae mig til nogen af de stridende Personers Parti, følger vel alt deraf, at jeg ikke engang selv vil have noget personligt Parti; og det er da kun som

Tilskuer, jeg vil betragte Striden, at sige: ikke som en ørkesløs eller ligegyldig, men som en i al Sandhed varmt deltagende Tilskuer". Det hedder saa: „Hvad man allerførst maa have afgjort, for at betragte Striden fra den rette Side, er, om baade Baggesen og Oehlenschläger maa anses for Magter i den danske Literatur, thi derpaa beroer det, hvad Opmærksomhed Striden fortjener. Var nemlig Ingen af dem, hvad man kalder en selvstændig Magt, da var Striden om, hvad der hørte dem til, kun, saa at sige, en Politi-Sag, der ved Høiesteret, som det sande Publikums ɔ: Historiens Domstol er, maatte afvises; og var kun een af Parterne en Magt, da maatte den anden, som havde skjemtet med sin Overmand, tage Skade for Hjemgjæld. Det er imidlertid en afgjort Sag, at baade Baggesen og Oehlenschläger have været selvstændige Magter; thi Begge have de ført et stort Ord, som skaffede dem den Navnkundighed og Opmærksomhed, de unegtelig besidde. Vel findes der inden lukkede Døre nok ikke saa lidet et Parti, som vil paastaae, at Oehlenschläger i Grunden ei var nogen Magt i Aandens og Ordets Rige; men de slaae sig selv paa Munden ved kun at sige det sagte, thi dertil kan fornuftigvis Intet uden Følelsen af hans afgjorte Overmagt bevæge dem. Sagtens har man paa den sidste Tid ogsaa, og det offentlig, hørt ymte om, at Baggesen ingen saadan Magt var og havde kun hersket i en aandløs Tid som inter coecos luscus*); men det samme Smaatøi, der ymtede om Sligt, har noksom gjendrevet sig selv, ei blot ved den Hidsighed, hvormed

*) Peder Hjort havde i sin Anmeldelse af „Ludlams Hule" i „Athene" 1816 talt om, hvad der kunde være undgaaet, ifald en ægte Kritik i sin Tid „havde lært Mængden med Maade at prise det Eneste som svømmede ovenpaa, det vittige Hoved Jens Baggesen," og var derpaa i „Tolv Paragrafer" gaaet endnu yderligere se dette Værks sjette Afdeling, Side 24 og 56—77).

de bestred, hvad de kaldte Ingenting, men endnu mere ved Udførelsen af deres lille Krig, thi saavidt jeg skjønner, har de ikke krummet et Haar paa hans Hoved, end sige, knækket hans Hals, som de dog maatte for at bevise, han var hovedløs. Derimod har han, som vitterligt er, leget saaledes Himmelspræt med dem, at, er deres Hoved helt endnu, da maa det uden Tvivl mest komme deraf, at Skabilken-Hoveder, som de i Sankt Hansaften-Spillet*), har godt ved at holde." Grundtvig vender sig saa dels til „vore Dages Børn", dels til vore Dages „saakaldte fornuftige Folk", idet han „udsætter sig for begge Partiers Angreb", med følgende Ord: „Hvad nu først de kjære Børn angaaer, da siger jeg til dem: Siden I paastaae, at, aandig talt, har Baggesen aldrig været eller kunnet Noget, og siden I, beskedne nok, regne det for Ingenting, at han kan trykke Jer allesammen som Ingenting, saa vil jeg dog fortælle Jer, at i mine Øine har Baggesen været og er endnu en mægtig Aand, som har lagt mere sammen, end I endnu har stavet, som stikker dybere, end I endnu har loddet, som har viist, han havde, hvad I vel knap forstaae, Tungemaalet i sin Magt, og som har kraftig virket til, at Oehlenschläger kunde opstaae og blev set. Dog, I tør vel svare mig: „Hvad bryder vi os vel om dine Øine. Vi tør spytte Dig op i dem, dersom vi faae Lyst!" Men hvad siger saa jeg? Jeg siger: Ja, det veed jeg nok. I den Henseende kan man sagtens have Munden til Tjeneste, naar man vil. Men kan I ogsaa spytte mine Øine ud og spytte mig omkuld? Kan I ikke det, saa staaer jeg mellem Baggesen og Jer og siger ganske rolig: „Jeg ser en Magt i Baggesen og en Afmagt i Jer; og I stadfæste mit Syn ved at lade mig staae. Hvad nytter saa Jer Pytten

*) Hentydning til Marionetkomedien i Oehlenschlägers „Sankt Hansaften-Spil", hvori „Skuespillerne er af Træ".

og Jer Piben? Derpaa vender jeg mig til den Side, hvor man skulde finde de fornuftige Folk, og siger: Er her Nogen, eller er her Ingen? Er her Nogen, som tør paastaae, at Oehlenschläger er kommet sovende og magtesløs til sin Navnkundighed, saa er her nu en Mand, hvem I, saavidt han veed, har aldrig skyldt for Dumhed eller Afmagt, og som for ramme Alvor siger, at han ei blot erkjender en beundringsværdig Magt i Oehlenschlägers Ord, men skjønner ikke rettere, end at det fornemmelig var dem, som opvakte og oplivede ham." Det hedder derpaa: „Forudsat nu, at Baggesen og Oehlenschläger har været virkelige Magter, da bliver det først Umagen værd at spørge, hvad der er dem imellem. Om der er Noget imellem dem som Personer, det vedkommer os her slet ikke; og, lade de os mærke det, da er det Noget, vi i det Høieste kan undskylde med, at de høre til genus irritabile vatum*). Det selvstændige Ord, de have ført, det er, hvad vi spørge om; og derefter skal vi bedømme deres indbyrdes Forhold som literære Magter eller Ordførere i den danske Skriftverden. Paa deres Virksomhed hver især, paa deres Værker maa vi da fæste Øiet; og lægge vi nu Baggesens „Komiske Fortællinger", „Ungdomsarbeider" og „Labyrint" ved Siden af Oehlenschlägers „Poetiske Skrifter" og „Nordiske Digte", da vil vi snart opdage, at, uagtet der paa begge Sider ere Fortrin, som ei ophæve og tildels ei engang berøre hverandre, saa stride de dog temmelig bestemt imod hinanden. Dette kommer ingenlunde af Forskjellen mellem de betragtede og behandlede Gjenstande, heller ikke deraf, at de samme Gjenstande ere betragtede fra forskjellige Sider og Stader, altsaa ikke af Forskjellen mellem Komisk og Tragisk, mellem Skjemt og Alvor, eller andet Sligt; men det kommer af en Grund-

*) Horatii epistolarum liber II, 2, 102.

Forskjel i Synet og Tankegangen. For begge Digtere er vel Mennesket en Gaade, som det maa være for enhver Aand, der oplader sine Øine i Støvet; men Løsningen søge de ad ganske modsatte Veie, hvilke de da stræbe at indhegne med saa yndige Blomster, oplyse med saa straalende Lamper, opfylde med saa indtagende Skikkelser og aabne til saa glimrende Udsigter, som de med Ordet formaae. Baggesen betragtede Øieblikket som det Eneste, hvori et fornuftigt Menneske kunde være bekjendt at sætte sin Glæde, søge sit Liv og sin Lykke, da tykt Mørke rugede over det Forbigangne og Tilkommende som Skrankerne for Øieblikkets Lysplet. At Baggesen ikke forstod*) Øieblikket, som det legemlig kan nydes mellem Vuggen og Graven, men som det kun kan betragtes og nydes med Aand, følger af sig selv, dersom det er sandt, at der hersker Aand i hans Ord; men jeg vil dog for Vedkommendes Skyld anmærke, at det ret falder i Øinene ved at sammenligne ham med mange samtidige Øieblikkets Sangere og især med T. C. Bruun, hans naturlige Antipode**). Vende vi os nu til Oehlenschläger, da er det, som om han af al Magt kneisede for at kunne se op og ud over en tyk og lummer Taage, der dedækkede Øieblikket. Livet og Lyset sætter og søger han netop der, hvor Baggesen saae idel Mørke, i det Forbigangne og Tilkommende; og med lyse, kraftige, glødende Farver skildrer han os Aandelivet i seirende Kamp med Øieblikket. En hed og alvorlig Kamp, det kan vi begribe, maatte der opstaae i Danne-

---

*) I „Danne-Virke“ staaer „tillod“, hvad der vel maa være en Trykfeil, hvorfor Ordet her er blevet forandret til „forstod“, som det muligvis rette Udtryk.

**) Umiddelbart for Kampen mod Oehlenschläger blev Baggesen jo ogsaa indviklet i Feide med sin „naturlige Antipode“ (se dette Værks tredie Afdeling, Side 269—273, og fjerde Afdeling, Side 126 o. s. v.)

mark, hvis hine stridige Forestillinger stødte levende sammen, det vil sige, hvis de fandt kraftigt Bifald i den danske Læser-Verden; men det var slet ingen Følge, at Digterne selv skulde komme i aaben Feide. og det gjælder her, som allevegne, at Digterne ere langt mere kaldede og skikkede til at vække og besynge en levende Kamp end til selv at tage Haand i med. Det kunde gaaet med Baggesen og Oehlenschläger, som det gik med dem, deres Aander i mine Øine overfløi, men som de dog en Stund ønskede at ligne, Wieland og Goethe, der, efter et Par Ryk om Rangen, saae rolig paa den Kamp, de havde voldt*). Det lod endogsaa til, at vore Digtere vilde give et sjeldent Exempel paa villig og venlig Erkjendelse af hinandens Fortrin, thi, til stor Forundring og selv til Skræk for Mange, erkjendte Baggesen, saavel i „Gjengangeren" som i det deilige Rimbrev til Aladdin, Oehlenschläger ikke blot som en udmærket Skjald, men som en Kæmpebøg paa Parnasset, der blot behøvede at skyde sin Krone i rigtigt Forhold for, som Danmarks Shakespeare, at udstikke Englands**). Vistnok var Oehlenschläger i sit langt mere fornemme end poetiske Svar paa Rimbrevet***) langtfra at tage Tonen saa høit om Baggesen, men erkjendte ham dog for en aandig Magt, hvis Roes ei var

---

*) Angaaende Ligheden mellem Wielands Forhold til Goethe og Baggesens til Oehlenschläger henvises til dette Værks anden Afdeling, Side 297.

**) Baggesens Ønske, at Oehlenschläger maatte vorde „Melpomenes største Ceder paa vor Nutids Libanon" (ikke „en Kæmpebøg"), „mere rund" end „Kunstens største Gran paa sin Tidsalders Dovre", Shakespeare — „en Tempelkuppel mod et Kirkespir" — findes i Baggesens poetiske Svar paa Oehlenschlägers af Rimbrevet „Noureddin til Aladdin" foranledigede Trimeterbrev (se dette Værks anden Afdeling, Side 295).

***) 1816 havde Baggesen i „Per Vrøvler" (Side 111) ligeledes karakteriseret Oehlenschlägers Trimeterbrev som „det fornemme Svar".

ham ligegyldig. Offentlig Strid mellem Digterne selv syntes fra dette Øieblik af at være forebygget; og efter Skriftemaalet i „Gjengangeren“ og i Fortalen til Digtervandringerne var det end ikke rimeligt. at Baggesen vilde misbillige en Krig mod Aanden i sine forrige Værker, hvortil han selv havde givet Løsenet. Jeg veed meget vel, at man temmelig almindelig har betragtet denne Baggesens Erkjendelse af sine egne Vildspor og Oehlenschlägers Kæmpeskridt opad Parnasset som blot Skrømteri*), men man kan ogsaa vide, at jeg aldrig har været af den Formening, men ligefra min Recension af „Gjengangeren“ i „Lærde Efterretninger“ til mine „Rimelige Strøtanker“ i Skilderiet og til denne Erklæring yttret mig ganske anderledes herom. At Baggesen ligesaa lidt før som efter har viist Enighed med sig selv og Helhed i sine Beskuelser, det er vistnok sandt, men beviser ingenlunde, hvad man deraf har villet slutte. At Baggesen ei siden hine Dage har, som han gav os Haab om, leveret, hvad man kan kalde et Værk, som Frugten af en høiere Beskuelse, er ligeledes sandt; men, da han ligesaa lidt har leveret noget Værk, hvori hans forrige Beskuelse lever og aander, beviser det netop, at han er ude af sin forrige Beskuelse. skjøndt det tillige viser, at han ei er blevet hjemme i nogen ny. At han endelig krymper sig ved at give Slip paa Æren for sine forrige Værker, uagtet han selv har givet Løsenet til i Bund og Grund at nedrive dem, det er ikke blot forklarligt af Egenkjærligheden, der, saalænge han ingen nye Værker har frembragt, maa gjøre ham det til en Dødskamp at løsrive sig aldeles fra de gamle; men det kan ogsaa tildels komme deraf, at, hvad han i Grunden misbilliger, dog i enkelte Dele og i Skinnet af det

*) H. C. Ørsted var f. Ex. af den Mening, ja betragtede endog Baggesens Forhold til Oehlenschläger som „en virkelig Noureddins“ (se dette Værks anden Afdeling, Side 283).

Hele ikke uden Føie tækkes ham. At det Sidste kan være Tilfældet, veed jeg, thi det er idetmindste Tilfældet med mig under Betragtningen af Baggesens Værker. Og endelig maa jeg gjøre opmærksom paa, at, længe før Oehlenschläger traadte op, var det af Baggesens Arbeider klart, at hans forrige Aand havde forladt ham, og at han forgjæves greb, ikke efter den, men efter en anden og høiere, som han bestemt maa have fundet i Oehlenschlägers Kvad, siden han i Brevet til Aladdin og i „Gjengangeren“ udtrykte sig paany med Liv og Aand. Her, mener jeg, det er let at finde Nøglen til det Følgende af Baggesens Gaade, især da han selv har rakt os den i Brevet til Aladdin; men det vilde her føre for vidt at bruge den, og det kan være nok at angive den almindelige Grund, hvi Folk har bildt sig ind, at Baggesen paa Skrømt ophøiede Oehlenschlägers Aand. At hele det Parti, der rynkede Næse ad Oehlenschlägers herlige Anskuelse, tabte Hovedet, da Baggesen lydelig erklærede sig for den og holdt ilde Hus med de saa kaldte gyldne Dages Digtekunst og Kunst-Thing, det er klart nok; og hvad Under, at Somme, da Ærgrelsen og Betuttelsen havde sat sig, husvalede sig med den trøstelige Gisning, at Baggesen dog nok aldrig havde havt det græsselige Syn, han saa livagtig udtrykte, men kun drømt det med aabne Øine og lo i Grunden selv ad, hvad han ophøiede. Denne Gisning fandt Vedkommende bestyrket, da Baggesen begyndte skarpt at kriticere Oehlenschläger; den gaaer nu uden Tvivl imellem dem for en afgjort Sandhed, og det er i sin Orden, thi hvem, der ikke har mindste levende Fornemmelse af Aand, kan ligesaa godt tilskrive en Aand Umuligheder som være blind for dens klareste Yttringer. Derimod skulde man ei let falde paa, at hvem, der ophøiede Oehlenschläger, kunde eller vilde bære mindste Tvivl om Virkeligheden af Baggesens Beundring for Oehlenschlägers Aand; thi dels var den ei

blot det første, men vel det største Seirstegn om Oehlenschlägers Tinding, og dels kunde man af dem, der fortælle, hvor skjønt det er at sidde under en høi Aands Vinger, vente lidt mere Øie for Aand. Jeg for min Part, som man ei kan negte har været blandt de første, lydeligste og stadigste Beundrere af den Aand, Baggesen priste hos Oehlenschläger, har aldrig fundet mig fristet til Tvivl i dette Stykke; og paa eget Ansvar tør jeg troe, det er gaaet alle Aandens virkelige Kyndinge ligedan. Men, sige Oehlenschlägers Tilbedere, saa maa jo dog Baggesen enten siden have tabt sit Syn for den store Aand og dermed alt aandeligt Syn, eller han vil ikke troe sine egne Øine og haaner, falsk og misundelig, hvad han selv erkjender for Beundringsværdigt. — Hjerter dømmer Gud, Ord dømme Aander! turde vel hertil være det eneste rigtige Svar; og at Baggesen ved sin Kritik over Noget af Oehlenschläger og Striden i den Anledning hverken har fralagt sig eller frakjendt sig, men netop forudsat og bevist et ualmindeligt Øie for Aand i det Hele og Oehlenschlägers især, det tør jeg paastaae og kunde let bevise det for Aander, men just derfor ikke for de Eneste, som ere af modsat Mening. Her er nemlig ikke Spørgsmaalet om enkelte, mer eller mindre tvetydige, Udladelser, men om det Syn, der utvetydig fremlyser af den hele Kritik og kritiske Feide. At Baggesen heri har røbet et Falkesyn og ladet en lynende Vittighed spille, som der i hans ældre Værker knap findes Lige til, det finder idetmindste jeg; og hans Kommentar over Skydebane-Visen*) er i mine Øine noget i alle Maader saa ægte Genialsk, at den hos Enhver, som fatter den i sin Dybde, maatte ene være et gyldigt Vidnesbyrd om Baggesens høie Digterkald og sjeldne Gaver. At dette Kvad tillige ud-

---

*) Se dette Værks sjette Afdeling, Side 133—168.

trykker en levende Hylding af Oehlenschlägers Aand, skal man nødes til at indrømme; og at Baggesen under hele sin Kritik har paastaaet, det med den var hans Hensigt dels, om muligt, at vække Oehlenschläger til Fortsættelse af den Kæmpe-Bane, han forlod, dels at sætte Skranker for det Afguderi, Ungdommen bedrev med den faldne Digter, med Legemet, de tog for Aanden, det lader sig ikke negte. Vistnok vil Ungdommen paastaae, at det forholder sig langt anderledes, paastaaer, dels, at Baggesen har kriticeret som en Stymper, og dels, at han har havt en ganske anden Hensigt med sine Kritiker end den, han foregiver; men man ser let, at slige Indvendinger har her ingensteds hjemme, den første ikke, fordi man selv maa hjemle sig Aand, før man i Aanders Lag kan føre nogen Besyv, den sidste endnu mindre, fordi, om den slette Hensigt lod sig bevise, derved slet Intet bevistes enten mod Baggesens Kritik eller for Noget af, hvad den sigter paa. Hovedspørgsmaalet er, som man let ser, om det af Oehlenschläger, Baggesen har kriticeret, virkelig fortjener at behandles saa haardt og spodsk, som tildels er sket; og maa det Spørgsmaal bejaes, da er det en afgjort Sag, at Baggesen, paa eget Ansvar for sin Hensigt, ei blot havde Lov til at yppe den Strid, men kunde føle sig forpligtet dertil, for, om muligt, at opvække den sovende Aand og for at aabne den forblindede Ungdoms Øine. At Baggesen staaer Oehlenschläger, enhver Aand og fornemmelig Historien til Regnskab for, hvorledes han har røgtet sit Kald som Kritiker, hvorvidt han har valgt og fulgt den rette Maade, hvorvidt han har holdt sig til Hovedsagen, med Videre, — det forstaaer sig selv; men, skal det være en Brøde af ham, at han paastaaer: Digteren Oehlenschläger, som han beundrede, er, aandelig talt, død, og det er kun en aandløs Skygge af ham, der paa den senere Tid spøger i Literaturen og forgudes af Ungdommen, skal det

være en Brøde, da maa Paastanden være falsk, thi er den sand, da burde den gjøres, og Baggesen kan da for den Bestandighed, hvormed han har gjort den, og for det Eftertryk, han har givet den, gjøre retmæssig Fordring saavel paa Digteren Oehlenschlägers som paa Publikums Tak. At dette er Hovedspørgsmaalet ɔ: det, som et oplyst Publikum og enhver Aand maa lægge Vægt paa, kan ikke negtes; thi, sæt ogsaa, man kunde bringe Baggesen til Taushed ved at bevise, han havde ingen Ære at tale med. eller at hans Indlæg ikke duede, sæt tillige, at Paastanden ved hans Taushed vilde forstumme — saa ophørte den dog derved ikke at være sand, hvis den er det; og strengt vilde Efterslægten bedømme en Tid, hvori Ingen havde Syn og Mod og Kraft til at gjøre den gjældende, til at bekæmpe den Blindhed og det Afguderi, der truede med ei blot at forkorte den ypperlige Digters Bane, men selv at tilintetgjøre Frugterne af hans herlige Værker. Men er det saa, hvad vil da Per Vegner, hvad vil Tylvten og Trosset og Alt, hvad der har spidset Pen imod Baggesen i Anledning af hans Kritiker? Ja, hvem kan sige, hvad det vil paa Prent, som aldrig har viist, det kunde Noget, kunde Andet end sige Pyt som Per til Kongen, kunde Andet end i det Høieste slaae Streg over Oehlenschlägers Navn i Ankerne over hans Skrift og sætte Baggesens isteden*). At Folk, der ikke kan Andet, tør vove for Publikums Øine at øve sligt værre end Skriverdrenge-

*) Det havde f. Ex. P. Vegner gjort i sin Artikel i „Dagen" i Slutningen af September „Om Mad og Drikke i Baggesens Skrifter", ligesom 1815 i „En liden Morskabsbog eller Bidrag til en Contrafey af den nyeste Critique", hvor Baggesens Paastand, at Oehlenschläger var ifærd med at dale, besvaredes med et „Det kan Du selv være!" som Peder Hjort Aaret efter gjentog i sine „Tolv Paragrafer om Baggesen" (se dette Værks fjerde Afdeling, Side 277—278, og sjette Afdeling, Side 66 og 71—72).

Væsen, og det imod Aanden, Digteren Baggesen — det beviser en Dumdristighed, som maa harme og oprøre Enhver, der med Gnist af Aand forener Ærbødighed for Sandhed eller selv endog blot et Gran af Alvor, Sands for det Sømmelige og Eftertanke om, hvad Følgen blev, naar Sligt tog Overhaand. At Sligt kan voves uden at straffes med almindelig Foragt, med et sønderknusende Veto af hver Mand, der har hjemlet sig Stemme paa Ordets Lands-Thing — det er et høirøstet Vidnesbyrd om, hvilken søvnagtig Døs vi befinde os i, hvor nær det kunde være ved, at de høieste Spørgsmaal skulde afgjøres med Næver og Piber af Skuepladsens, som fordum i Konstantinopel af Rendebanens, Klappere og Stampere*). At endelig Oehlenschläger selv ikke offentlig erklærer sin høieste Mishag i et literært Gadeopløb og et plumpt Partiskrig, der er hans ypperlige Aand, til hvis Ære det skal være anstiftet og opløftet, saa aldeles uværdigt — blot det maa vække Formodning om, at hans herlige Aand har forladt ham, en Formodning jeg vilde kalde ufeilbar, naar ikke den Mulighed stod tilbage, at han kunde være uvidende om Sagens rette Sammenhæng. Dog hvad nytter det at skildre Uvæsenet og Ligegyldigheden, naar man ei selv baade kan og vil lægge Haand paa at sætte Skranke for det Uvæsen? Intet, slet Intet; men, Gud ske Lov! det kan og vil jeg. Hvad min Haand kan udrette, veed ikke jeg; men udrakt skal den altid være mod Alt, hvad der med Kroppen og Munden vil afgjøre Aanders Tvist, mod Alt, hvad der med Tummel og Hurlumhei vil kjende i Sager, som kun kan og bør drøftes og, saavidt muligt, rengjøres af Mænd, der ved Sligt hverken vil eller behøve at skaffe sig Navnkundighed. Aldrig kan jeg indlade mig i Strid

---

*) Naturligvis Hentydning til Optøierne mod „Trylleharpen" i det kongelige Theater det foregaaende Aar.

om nogen Hoved-Sag med saa aldeles Uvedkommende og aandelig Umyndige som de, der hidtil have reist sig mod Baggesen, maa anses for at være, til man ser, at de ei blot kan underskrive deres Navne, men ogsaa skrive under dem, hvad der er værd at læse, at de ei blot kan lade deres Navne trykke, men har Navne, som Bogtrykkerkunstens Aand kunde ønske at føre for Lyset. Hvad jeg derimod kan gjøre ved dem, er at fordærve dem Spasen, maaske dog bringe Nogle af dem til at angre deres Adfærd som en Ungdoms-Daarlighed og rimeligvis dog betage Nogle Lysten til at træde i deres Fodspor. Det kan jeg, og det skal jeg som en ærlig Mand. Vel er jeg ei af dem, der i Gangvognen lærte at lalle: „Axel og Oehlenschläger!“ *) men udenfor Digterens personlige Omgangskreds er jeg uden Tvivl den af Dannemarks nu bekjendte Forfattere, som først lydelig beundrede hans Aand, og det under Omstændigheder, da kun en levende Fornemmelse af den kunde drive mig dertil. Det er nu tolv Aar siden **). Ungdommen, som nu raser for Digterens Navn, turde da vel tildels af mig have lært at fæste Øie paa den store Aand. Jeg har i den Aar-Tylvt, uden at være opklækket af de ældre, ophjulpet af de jævnaldrende eller ophøiet af de yngre Skribenter og uden at smigre enten Tidens Aand eller noget Parti, tilkæmpet mig et Stade, hvorfra jeg, uden at blive latterlig, kan paa eget

*) Om den Lykke, Oehlenschlägers „Axel og Valborg“ i sin Tid gjorde, kan, blandt Andet, efterses H. C. Ørsteds Brev til Digteren fra Vinteren 1809 („Breve fra og til H. C. Ørsted“, første Samling, Side 275 o. s. v.)

**) Hentydning til Afhandlingen i Rahbeks Maanedsskrift „Ny Minerva“ 1806 „Lidet om Sangene i Edda“, hvori Grundtvig, der dengang var Huslærer paa Langeland, strax ved sin Forfatterbanes Begyndelse viste hen til Oehlenschläger som „Bragas Udkaarne“ og „Nordens store Skjald“ (se dette Værks tredie Afdeling, Side 33—34).

Ansvar tale et selvstændigt Ord med i Literaturen. Man skal vist ei, selv kun med Skin, kunne sigte mig for at have viist Tegn til ringeste Misundelse paa en Digter. det altid var mig en Hjertens-Fryd at ophøie; aldrig faldt det mig ind at være Medbeiler til hans Krands; og netop Betragtningen af hans Værker lærte mig, at jeg er egenlig ingen Digter. Paa den anden Side troer jeg at have viist idetmindste mer poetisk Evne og Indsigt end alle de tilsammentagne, der rose Alt, hvad der kun fører Oehlenschlägers Navn; ja, havde jeg ikke viist tusinde Gange mere, da havde jeg saagodtsom Intet viist — og nu tager jeg mig den Frihed at erklære: Hin Baggesenske Paastand om Oehlenschlägers dybe Digter-Fald, den Paastand er ikke blot hans, men ogsaa min; og, siden den skal være en Brøde, saa tilegner jeg mig den som Ophavsmand, indtil man viser mig den i en ældre Bog end min lille Verdens-Krønike fra 1812. Ingen mene, at jeg er dum nok til at troe, der bevises Andet ved, at jeg tilegner mig Paastanden, end, at den ikke er et Opspind af Baggesens Misundelse, og at den mellem Dannemarks æsthetiske Forfattere har, foruden Baggesen, idetmindste een Forsvarer, og det en Forsvarer, som, naar han vilde være partisk, efter al Sandsynlighed maatte snarere være det for Oehlenschläger end for Baggesen, mod hvem, som Aand, han nok er den Eneste, der drog tilfelts*). Andet skal herved ikke bevises; men det er efter Omstændighederne ikke saa ubetydeligt, som det kan synes, thi nu skal Ungdommen nødes til at opgive Haabet om, ved at haane, kriticere og udfordre Baggesen, at faae en Paastand, de ei kan lide, neddæmpet. Vil Ungdommen tage Mælet fra

*) Baggesen havde jo selv i Rimbrevet til Forfatteren af „Rimelige Strøtanker ved Baggesens Grav" erklæret, at dennes „skarpe Blik" borede sig i hans Vunder „lig Selv-Samvittighedens Skjælv!" (se dette Værks femte Afdeling, Side 107).

den forhadte Paastand, maa den prøve paa ogsaa at tage Ordet fra mig; og det skal, med Guds Hjælp, Tiden vise, lader sig hverken gjøre ved at kalde mig, hvad jeg er med Æren, Strøtankernes Forfatter*) eller ved noget, hvilketsomhelst andet Drengestykke. For Løiers Skyld vil jeg imidlertid anmærke, at Alt, hvad Oehlenschlägers unge Forfægtere kunde vinde ved, efter at have frakjendt Baggesen, ogsaa at frakjende mig Stemmeret ved Vurderingen af Oehlenschlägers Skrifter, var, at de, saavidt det stod til dem, havde berøvet Oehlenschläger to Stemmer, som, ere de end ei de eneste, dog turde høre til de mærkeligste, han i Dannemark har havt for sig. Naar nu det var lykkedes dem, kunde det virkelig for et Øieblik være morsomt at se dem forsvare Oehlenschlägers Digternavn mod Professor Sander og Doktor Dampe; og Oehlenschläger vilde da med Føie kunne være ligesaa stolt af sit Parti som af Ludlams Hule og Reisen. — Men, kan nu alvorlige Folk sige, vi indrømme gjerne, at Oehlenschläger er yderlig slet forsvaret mod Baggesens Kritik, vi indrømme at den er vittig og slaaer i det Enkelte tidt saaledes tilbunds, at den er uigjendrivelig; men paa den anden Side maa Du ogsaa indrømme, at, naar man undtager Reisebrevene, som har forvildet sig ind i Literaturen, og maaske Ludlams Hule, gaaer den Baggesenske Kritik ikke saaledes tilbunds i det Hele, at jo, trods den, Paastanden, Du med samme har tilfælleds, kunde være ubillig og uretfærdig, thi hvilken Digter har ikke, naar han skrev Meget

*) I Poul Møllers ovenfor omtalte Artikel i „Dagen“ i Slutningen af Oktober „Svar paa Erklæringen fra et Antal Videnskabsdyrkere ved Kjøbenhavns Universitet“ stilledes jo „Forfatteren af de rimelige Strøtanker“ i Modsætning til „den gamle Troens Kæmpe, Sandhedens Talsmand, Manden med det profetiske Tungemaal“, der 1814 havde henrevet Poul Møller (se dette Værks fjerde Afdeling, Side 233).

eller vovede sig udenfor sit Fag, leveret enkelte mislykkede Arbeider. Lægger man hertil, at Baggesen saa ofte har opholdt sig ved Smaafeil, som kunde findes i et fortræffeligt Digterværk, ja, ei sjelden fremført Anker, som enten ere ubeføiede eller maatte nedsætte Oehlenschlägers bedste Arbeider, saa var det dog vist Umagen værd ret alvorlig at drøfte den haarde Paastand. — Nei, er mit Svar; efter Alt, hvad jeg kjender til Læse-Maaden i vore Dage, kan jeg aldrig troe, det er Umagen værd paa Prent at drøfte en Sag af det Slags udførlig, thi flygtig har man læst baade Oehlenschlägers første og sidste Arbeider, ja for en stor Del kun læst de sidste — en grundig og alvorlig Betragtning derover blev enten slet ikke eller endnu flygtigere læst, og Paastanden blev dog til Slutning Alt, hvad man beholdt. Hvad der i det Hele er slet, taber Intet ved kun at betragtes i det Enkelte, træffende Vittighed er her paa sit Sted; Baggesens træffer ni Gange for hver Gang, den slaaer feil; og ikke selv den mest træffende, end sige en forfeilet, Vittighed slaaer nogen Aand ihjel. For Efterslægtens Skyld kunde det lønne Umagen at skrive en Betragtning over Oehlenschlägers genialske Værker, men ei at sammenligne dem med, hvad Efterslægten vist neppe gider læst, mindre læst Bøger om, saa man langt heller skulde gjøre sig den Umage af Oehlenschlägers senere Skrifter at udtrække de Blade og Linier, hvori der findes Glimt af den herlige, forbisvævende Aand, disse vel stedse svagere, men dog mig saa dyrebare Haab-Glimt, der altid, naar jeg ser dem, synes mig at hviske: „Bryd ei Staven, før Vandringen er endt! Olav Tryggesøn er ikke død. Vel reiser han længe til ingen Nytte omkring i fremmede Lande*), men derfor kan han vel

---

*) Alt i Tilegnelsen til Oehlenschläger foran „Optrin af Kæmpelivets Undergang i Nord“ 1809 havde Grundtvig sammenlignet Digterkongen med den berømte norske Konge:

endnu engang bestige Norges Throne og Smalsar-Horn*).“ Det ske! Ingen Mand i Dannemark, næst Digteren selv, skal glæde sig inderligere derover end jeg; og, var jeg den Første, som ymtede om Faldet, skal jeg vist ei heller blive den Sidste, der jubler over Opreisningen, naar jeg ser den. Men, sagde jeg, jeg havde set den enten i „Helge“ eller „Hroars Saga“, da løi jeg; og, havde jeg ikke her givet min utvetydige Erklæring, da kunde jeg ei uden Skamfuldhed træde den vaagnede Digter under Øinene — men det kan jeg nu, om Glæden times mig; og, saasnart Oehlenschläger igjen skjænker os et Værk, jeg tør sætte ved Siden af hans forrige kraftige Gjerninger, da kaarer jeg ham selv til Voldgiftsmand mellem mig og, hvad jeg kalder, hans naturlige, uægte Børn. Ei vil jeg raade disses Forgudere, men vel Baggesen at gjøre det Samme. Dog, skjøndt jeg ikke agter det Umagen værdt at føre noget langt Bevis for min Paastand om Oehlenschlägers senere Skrifter, saa kan man dog fordre, at jeg ei maa lade den spille i det Ubestemte, men skal fastsætte den, saa det kan ses, hvad jeg egenlig mener. Om Oehlenschlägers senere Arbeider ere mere knuddrede i Stilen og Versefaldet end hans forrige, det veed jeg, sandt at sige, ikke; thi, uagtet jeg ikke kan kalde det Krumme lige, det Krogede ret eller det Knuddrede jævnt, saa gaaer dog hos

---

„Som Trygvason Du est i Norden baaren,
men vendte aarle Dig som han mod Syd“

(se dette Værks tredie Afdeling, Side 92).

*) Paa Øen Bremanger ved Nordfjords Munding et Par Mil Syd for Stat stiger det af Brødrene Frimann besungne Fjeld Hornel lige op af Vandspeilet til en betydelig Høide; oppe paa Fjeldet fremhæver sig fra den øvrige Klippemasse det vældige Smalserhorn, hvorpaa Kong Olav Tryggesøn gik op og plantede sit Skjold (se J. S. Welhaven: „Evald og de norske Digtere“ 1863, Side 192, og „Norges Konge-Krønike af Snorro Sturlesøn, fordansket ved Nik. Fred. Sev. Grundtvig,“ I, 1818, Side 286—287).

mig et godt Digt, trods alle Knorter, glat ned, og det glider slet ikke bedre, fordi det er glat. Det er derfor aldrig faldet mig ind fra denne Side at anstille nogen Sammenligning. Ligedan gaaer det mig næsten med det Øvrige af, hvad man kalder Formen; thi jeg er herom af den Tro, at, hvad der duer noget, kommer i det Kar, det skal gjøres i, og at Karret slet ikke klarer Noget. Jeg er desaarsag kjættersk nok til at troe, at, da det kun er den historisk fuldendte Kunst, der kan frembringe en Form, som uden Skaar i sin Skjønhed kan omfatte de høieste Syner, saa er det meget bedre, at Formen revner, end at Synet brister. Kæmpen Uffe i det sprængte Pandser, som holder Skjoldet for Riften og gaaer for To, er i mine Øine et langt skjønnere Syn end Guldsmeden, Stærkodder blæste omkuld, hvis Rustning sikkert var saa glat som et Speil og saa klar som Guld*). Hvad jeg først og sidst spørger om i et Digt, er Beskuelsen, og efter dens Sandhed og Liv, Kraft og Klarhed skatter jeg det. — — At nu Beskuelsen i de „Poetiske Skrifter“ og „Nordiske Digte“ er poetisk, forudsætter jeg her; og Slutningen falder da af sig selv. Det Forbigangne og Tilkommende, hvor Digteren saae Lys, mørknedes efterhaanden for hans Øie, og til Øieblikket vendte han sin Hu; men hans Aand var ikke Øieblikkets, derfor blev han ingen Baggesen, men, som Digter, i mine Øine Ingenting, som mesterlig Kjød-Billedhugger den hele kjødelige Ungdoms forgudede Kunstner: Afgudsbilledmager. Kun naar Mindet af Begeistringens salige Øieblikke stundom greb ham, løftede han Øiet mod Himlen og saae det lysne; men den Vemod, som da overfaldt ham, slog han gjerne bort med en Spas og begyndte igjen, hvor han slap. Saaledes ser eg Digterens Historie i hans Værker; og, skjøndt „Palna-

---

*) Om Uffe og om Guldsmeden henvises til Grundtvigs Oversættelse af Saxo, I, 193—194 og 203—210 samt II, 30—43.

toke", som jeg dengang offentlig anmærkede, var et betænkeligt Forvarsel, anser jeg, dog nu som 1812, „Faruk" og „Stærkodder" for de sidste Digter-Børn, Oehlenschläger har efterladt sig, skjøndt de ikke have Moder sammen med deres ældre Søskende*). Ja, Stærkodder er den sidste Kæmpe, som kan bære Oehlenschlägers Digternavn, og hvis Navn derfor, uden at tabe sig deri, kan føies til Digterens; og, vidste jeg end, at han vilde svare mig, som Stærkodder fordum svarede Hather**):

„Improbe! verba seris facili temeraria labro
auribus inconcinna piis. — — — —"***)

saa maatte jeg dog, skjøndt tilvisse ei med Had i Hu, tilraabe Stærkodder - Oehlenschläger hine Hathers træffende Ord:

---

*) I sin „Verdens Kronike" fra 1812 siger Grundtvig, blandt Andet, om Oehlenschläger: „At der var en Orm, som nagede den herlige Rose og vilde, hvis den fik Raaderum, fortære dens herligste Safter, det var synligt. — — Digteren var Kristen, men Tænkeren var det kun halvt. De optraadte mod hinanden i en Række af Dramaer, og Digteren vandt ikke Seir. I „Hakon Jarl" kæmpe de, men i „Palnatoke" staaer Tænkeren seirende som en oplyst Mand fra det attende Aarhundrede. Inderlig, men jordisk sværmende Kjærlighed besang han rørende i „Axel og Valborg"; men selv i Kristkirken saae han ikke Kristus og misbrugte det høitidelige Sted til verdslige Øiemed. I „Correggio" skildrede han tro Malerkunstens sørgelige Idræt at fremtrylle en Skygge af de forsvundne himmelske Skikkelser. I „Faruk" fremskride herlige Skikkelser, men som Drømmebilleder, der svæve i Luften, som om kun i en Feverden Ydmyghed straalende løfter sig over hovmodig Bram. „Stærkodder" er et livligt Spil uden hel Betydning, og Digtningerne en mat Efterklang af de poetiske Skrifters herlige Toner."

**) Se Sagnet om den gamle Kæmpe-Skjald Stærkodders Død i Saxos ottende Bog.

***) Skjændige! Du taler med flydende Tunge frække Ord, der lyde ilde i fromme Ører.

Unde venis, patrias solitus scriptare poeses,
infirmo dubium suspendens stipite gressum?"
o. s. v.*).

Danske Ord derhenimod tilraabte jeg Digteren, da han nys havde føiet Stærkodders Navn til sit**). Hvad der dengang anede mig, er nu gaaet skrækkelig i Opfyldelse; og sagtens kan jeg da lade Fortidens Tunge gjentage det Samme. Maaske turde Ordet paa den, mer umistænkeligt, finde aabnere Øre og gjøre dybere Indtryk; thi til at speile sig i Historien er Ingen for stor, og selv Konger beskæmmer det ei at lade sig slaae og rette af den. Kunde de følgende Ord fulgtes med af Talen til Stærkodder, saa det maatte lyde:

„Ut ratis assiduo fluctu quassata fatiscit,"
o. s. v.***)

var Oehlenschläger at betragte som en Olding, hvis Kraft med Aarene forgik eller var udtømt i de Kæmpeværker,

---

*) Hvorfra kommer Du, som pleier at skrive fædrelandske Digte, støttende din vaklende Gang med en svag Stav? Hvorhen iler Du, den danske Muses flinkeste Sanger? Din udmærkede Krafts hele Glands er tilintetgjort, Farven er vegen fra dit Aasyn og Glæden fra din Sjæl, Stemmen svigter Dig og er bleven hæs, det forrige Huld har forladt dit Legeme, det hæsligste Smuds bedækker Dig og har røvet Skjønhedsmærkerne tilligemed Kraften.

**) Oehlenschlägers Tragedie „Stærkodder" udkom i Februar 1812, og i Juni samme Aar sendte Grundtvig Digterkongen det tidligere omtalte mærkelige Brev (se dette Værks tredie Afdeling, Side 120—124; jfr. „Til Minde om Povel Dons, Grundtvigs og Ingemanns Ungdomsven," af Kr. Köster, forøget og udgivet af L. Schröder, 1875, Side 91).

***) Som et Skib, idelig omtumlet af Bølgerne, saaledes volder den gjennem Aarenes lange Løb fremkaldte Alderdom den sørgelige Død, og Livet, hvis Kræfter ere opslidte, gaaer tilgrunde.

han udførte, o ve da den hjerteløse Spottefugl, der vilde synge for Lig, naar han saae Kraftens maatte Efterskin over Skoven og hørte en døende Lyd fra den bristende Harpe! Da skulde jeg vist være blandt de Første, som skjøndt jeg manglede Uffes Styrke, skulde for den blinde Vermund løfte Skrep i baade Hænder og knuse Trolden eller døe; thi det maa Dannemark aldrig glemme, at, var Oehlenschläger hensovet paa Hakons Bautasten, da var den et Mindesmærke, hvis Mage selv ei pryder Williams i Westminster*), da det er den første levende Bautasten i Kæmpestørrelse, som er udhugget med Kunstnerhaand af Historiens Dovre og fortæller os ikke, men viser os virkelig Kæmpens Liv og Aand i hans Idrætter. Og, fordi nu Digteren hverken hensov eller gav os Magen til det Mageløse, men tog sig en Slummer paa Palnatokes Grav, opmuntrede sig og bevægede os, sødt sværmende med Axel og Valborg, og endelig morede sig og os med den deilige Sommernatsdrøm om Correggio — skulde vi derfor gaae i Rette med ham eller glemme den Beundring og Tak, vi, saamange som skattede de herlige Digtergaver, dybt maatte føle, vi skyldte hans Aand? Nei, visselig! Jeg er endog i dette Øieblik nærved at angre, hvad jeg, efter at have læst Stærkodder, Faruk og Digtningerne, sagde; og kan jeg ikke angre det, kommer det kun af, at jeg talte i mit Hjertes Oprigtighed og kom med det Samme levende ihu, hvad aldrig maatte glemmes. Men Oehlenschläger har siden skrevet Bøger, som ei blot savne poetisk Værdi, men have et bestemt U-Værd; han føler sig ikke svag, men sund og dygtig; hans Værker røbe al mulig Sundhed i hans kjødelige Indbildningskraft; netop for disse Bøger raser Ungdommen — og jeg føler det:

---

*) Naturligvis Hentydning til William Shakespeares, i Westminster-Abbediet i London opstillede, Marmor-Statue.

Oehlenschälgers Aand tilsmiler mig venlig sit Bifald, idet jeg løfter Stemmen efter Evne mod sligt et Uvæsen. Oehlenschläger selv, om han læste min Skrift, som jeg dog knap tør haabe, skulde vist nødes til at lade mig vederfares den Ret, at jeg taler efter min Overbevisning, at jeg husker, hvad ikke blot jeg, men baade Dannemark og Norge skylder ham, og at det er mit oprigtige Ønske, at vores og Efterslægtens Gjæld til hans Aand maatte, om muligt, end vorde tusindfold større. Det vilde ske, hvis han atter opløftede Øiet og i sin tilbagevendte Aand opreiste paa Marken og Fjeldet den Række af historiske Bautastene, hvortil Shakespeare udkastede Tegningen i sine Historier*), hvortil Goethe dannede en Model i „Götz von Berlichingen", hvoraf Oehlenschläger reiste den første i „Hakon Jarl", og hvorom jeg kunde være nærved at opgive Haabet, dersom jeg troede at maatte opgive det om Billedhuggeren. Dog saalænge jeg hører, at han endnu gad siddet i Valdemars Taarn med Saxo og Snorro, og saalænge jeg ser, at han endnu kan sødt bevæges som ved Enden af sin Reise**), saalænge fristes jeg ei til at opgive Haabet, men sørger kun over de skjønne Aar, som henrinde, over Kræfterne, som bortødsles, og saavel over de Sovende, jeg tænker, Oehlenschlägers Aand kunde vække, som over de Viltre, den vist vilde styre. — Ingen troe, jeg lader mig opblæse eller forvirre, om Nogen siger mig, at, hvad jeg haaber af Oehlenschlägers tilbagevendte Aand, formaaer jeg selv***). Nei, hvad jeg med Guds Hjælp

---

*) Hentydning til Shakespeares historiske Skuespil, specielt til dem, hvis Stof er hentet fra den engelske Historie, hvilke sidste ere ligesom et stort historisk Heltedigt i dramatisk Form.

**) Her sigtes til Oehlenschlägers, ovenfor delvis gjengivne, varme Yttringer i Begyndelsen og Enden af „En Reise".

***) „De af Hyperpatrioterne saa forgudede Optrin af Kæmpelivets Undergang i Nord" — for at bruge Peder Hjorts Udtryk — havde

kan formaae, det veed jeg vistnok ei; men hvad jeg ikke kan eller skal kunne formaae, det troer jeg at vide Noget om, og det er sikkerligt: at skrive historiske Dramaer som Hakon. Se, hvilken Herlighed det vilde være, hvorledes man da kunde opføre Historien levende for Folket, saa Skuespillet engang blev, hvad det aldrig har været, men skulde blive, et virksomt Middel til Folkets historiske Opdragelse — det kan jeg; føle dybt, hvilket Savn det er i en Tidsalder, da Aandens sjunkne Hal kun ved en saadan Dunkraft kan skrues op til at ses og ransages — det kan jeg; lade Fædrenes Aander paa Modersmaalet livlig fortælle, hvem de vare, hvad de virkede, hvorledes de beskue Tiden, og hvad de vilde nu udrette, hvis de hvilede paa Folket — det kunde jeg maaske, det maatte jeg vel gjøre i en Række af historiske Samtaler, hvis jeg saae, at Haabet glippede; men hvem ser ikke, at derved kom man i det Høieste til at føle Savnet ligesaa dybt som jeg, istedenfor at faae det afhjulpet. At Historiens Aand, at Gud vilde skaffe Raad, hvis han saae, at Savnet skulde afhjælpes, det veed jeg godt; men, naar jeg troer, han alt har skaffet Raad, skulde det da ei bedrøve mig at se det vanbrugt, om end Ansvaret for sligt et Vanbrug var tusinde Gange mindre, end det sikkerlig er! Heller ikke mene Nogen, at min Beundring af Hakon enten forleder mig til at kanonisere dette Drama som et fuldendt Mesterstykke og ufravigeligt Mønster eller til at miskjende Oehlenschlägers andre ypperlige Værker! Ingenlunde! Jeg kunde vel, saa godt som nogen Anden end Digteren selv, se Mangler og Feil i Hakon; men jeg vilde ligesaa gjerne paatage

---

naturligvis henledt Manges Opmærksomhed paa Grundtvig som Fremstiller af det gamle Norden i en mer eller mindre dramatisk Form: en ung Lærd yttrede saaledes til Peder Hjort, at der var „anderledes Kraft“ i Grundtvigs „Palnatoke“ end i Oehlenschlägers (se dette Værks tredie Afdeling, Side 94).

mig at sætte det manglende Vindue i Aladdins Slot*) som den manglende Kant paa Hakons Bautasten. Naar jeg skulde skrive en nordisk Tragedie, da blev den i det Høieste en truffet Kopi af Hakon; men, ser jeg ikke feil, da kunde den Aand, som fremstillede Hakon, fremstille, om det gjaldt, hundrede Helte, uden at de havde anden Lighed end den, Historien gav dem. Jeg ser ligeledes meget godt, at Aladdin er et Særsyn i vore Dage, der neppe kommer tidt igjen; men jeg tør mene, at, historisk betragtet, er det en forvindelig Skade; og paa det Eventyrlige, om just ikke saa genialsk behandlet, vil der blive godt Kjøb, naar Indiens og Persiens Aander ret komme til at gaae igjen paa den Frankfurter-Messe. Den ene Aladdin, vi har, troer jeg ikke, vi skulde sælge for, hvad andre Folk kunde byde os; thi det historiske Slot skal jo bygges ved Aladdins Lampe — men, fik vi een til, kunde vi gjerne, naar de vilde betale anstændig, overlade den til vore Naboer, som, trods al Gridskhed, immer gribe feil ad det naturlige Eventyr. Saaledes kunde jeg blive ved at regne alt det op af Oehlenschläger, jeg sætter Pris paa, og vise, at jeg hverken er ubekjendt dermed eller miskjender det, fordi jeg først og sidst nævner Hakon, men at jeg kommer først og sidst dertil, fordi et historisk Drama er det eneste Digt, som taaler at fortsættes, ja, som kun i den bestandige Fortsættelse finder sin Slutning, saa man af det Slags kan aldrig faae for mange, men lettelig for faa. O, gid da Fortsættelsen snart maatte følge! Per Vegner og Tylvten kunde da rolig gaae hjem og lægge sig eller — hvad der skulde fornøie mig — faae Øinene op og se, at de gik i Taaget og fægtede iblinde. Hvad der kunde blive imellem Oehlenschläger og Baggesen, veed

---

*) Hentydning til det bekjendte Træk i tredie Akt af Oehlenschlägers „Aladdin".

ikke jeg; men en offentlig Tvist blev det vist neppe. Baggesens offentlige Ønske var da opfyldt, saavelsom mit; og da kunde Hver med Lyst gaae til Sit, til sin beskikkede Syssel og Dont. Vel veed jeg, Ungdommen siger, at Baggesen har ingen; men det kommer netop af, at Ungdommens Optugtelse, som den selv finder meget unødvendig, hører ret egenlig til hans Fag, thi hans Aand veed at gribe Øieblikket, og i en Haande-Vending er han uforlignelig. Man har ment, det var et formasteligt Ord af ham engang, at han vilde renskrive Holberg*); men jeg tør troe, det ikke blot var et meget fornuftigt Ord, men at den Renskrivning, naar Baggesen tog sig den ret for, vilde være den herligste Sjæle-Gave, han kunde efterlade, og indløste paa Dannemarks Vegne den Forskrivning, Per Vegner har givet Hans Mikkelsens Aand, men som han ikke kan indfrie, om han saa kunde stjæle alle de Tanker, Hans har havt og tiet med, thi man efterligner ikke en Aand ved at tage op, hvad den saae og lod ligge, men ved, med den, at betragte og fremstille det Tilsvarende i sin Tid. Sat Sapienti!"

Der kan upaatvivlelig gjøres grundede Indvendinger mod Adskilligt af dette store Votum i Dagens Stridsspørgsmaal. Enhver stærkt bevæget poetisk Genius er tilbøielig til at se Tingene i overnaturlig Størrelse, Baggesen gjør sig hyppigt skyldig deri, og med Grundtvig er det ikke sjelden maaske endnu mere Tilfældet — den aandelige Gjæring hos Præsteskjalden var jo ogsaa ulige større end hos Rimbrevforfatteren. Grundtvig overvurderer saa-

---

*) Hentydning til A. E. Boyes „Epistel fra Hans Mikkelsen til Søndagsskriveren" i „Athene" 1814 og „En liden Morskabsbog eller Bidrag til en Contrafey af den nyeste Critique, ved Peter Vegner" Aaret efter, der spotter Baggesens Forslag, at Holbergs Komedier skulde „renskrives" (se dette Værks fjerde Afdeling, Side 97 og 276).

ledes vistnok de, forresten uimodsigelig sjeldne, Muligheder, der laa i Oehlenschläger ved at hævde, at denne i nordisk Tragediedigtning vilde kunne fremstille „hundrede Helte, uden at de havde anden Lighed end den, Historien gav dem“. Dertil krævedes aabenbart — som tidligere bemærket*) — kraftigere Manddom, intensivere Villie, radikalere Karakter og større Reflexion, end der var faldet i den fremherskende umiddelbare Digterkonges Lod. Det historiske Slot skal aabenbart ikke bygges ved Aladdins Eventyrlampe, men ved Dagens klare Lys. P. L. Møller bemærker ikke uden Grund**), at „der hos de fleste af Oehlenschlägers Helte og Elskere findes en paafaldende Familielighed“, idet han tilføier: „Tingen er, at i alle disse Helte var det Oehlenschläger selv, der talte; det var stedse ham selv med den naive Troskyldighed, den letopflammede Følelse og den oprigtige Begeistring for det Skjønne og Gode, der for en senere Generation maaske stundom smagte lidt af den filanthropiske Tid i hvilken han var opvoxet“. Denne samme Grundtvigske Overdrivelse gjør sig gjældende i hans Fremhæven af Oehlenschläger paa Goethes, ja paa Shakespeares Bekostning. Medens Muligheden, der røbede sig i Oehlenschlägers tidligere Arbeider, saaledes upaatvivlelig gives for vide Grændser, ses, tildels som en Følge deraf, de senere Arbeider med et ikke tilstrækkelig uhildet Blik; især maa det vække den høieste — mildest talt — Forundring, at et saadant Mesterværk som „Helge“ ikke tillægges nogen Betydning, sagtens paa Grund af den sandselige Yppighed, der paa sine Steder raader deri, hvilken dog forresten heller ikke fattes i „Aladdin“ og andre af Oehlenschlägers tidligere Arbeider. Ogsaa ligeoverfor Baggesen maa Grundtvig siges at tage

*) Se dette Værks fjerde Afdeling, Side 88.
**) Se „Adam Oehlenschläger, et Erindringsblad,“ Side 74.

Munden for fuld, naar den forunderlige Proteus stemples som „en mægtig Aand; og Sympathien med Holbergs Renskrivning vil heller neppe deles af Nogen, der ønsker at holde Hævd over vor udødelige Komiker. Grundtvigs exklusive Forherligelse af det ideelle Moment i Kunstværket ligeoverfor det formelle tør heller ikke lyses i Kuld og Kjøn. J. L. Heiberg, som senere med neppe mindre Ensidighed fremhævede det sidste Moment, danner i saa Henseende et interessant Supplement. Hvad der imidlertid end i det Enkelte kan være at indvende mod Grundtvigs Votum — hvor rammer det ikke i det Hele og Store Sømmet paa Hovedet! Med hvilken ædel og berettiget Varme hævdes Baggesen ikke som en betydningsfuld Faktor i vort Kulturliv, hvor aandfuldt fremstilles ikke Modsætningen mellem Baggesen og Oehlenschläger og de to store Digteres Forhold til hinanden, og — hvad punctum saliens angaaer — Baggesens Kritik over „Noget af Oehlenschläger“ tages afgjort i Forsvar, idet der med Føie gjøres gjældende, at den, trods alle Forløbelser og Feiltagelser i Detaillen, i alt Væsenligt er en ikke blot berettiget, men nødvendig Protest mod „en aandløs Skygge“ af Kæmpeskjalden, „der paa den senere Tid spøger i Literaturen og forgudes af Ungdommen“.

13.

Ogsaa i „Nyeste Skilderi af Kjøbenhavn“ optraadte „Bibelens ensomme danske Kæmpe“, som Baggesen i Slutningen af Oktober havde appelleret til, foruden med den tidligere gjengivne Artikel fra Begyndelsen af November, den 12te og 15de December med et stort Indlæg „Om

Tylvten, til Vedkommende“, der havde til Motto nogle Vers af Schillers „Die Braut von Messina“, hvilket Sørgespil Grundtvig satte høit og i sin Tid havde begyndt at oversætte*). Dette Indlæg begyndte med følgende Bemærkninger: „Saalænge Tylvten stod ene i Literaturen, stod, som, hvad den historisk er: en Sammensætning af et Par begyndende Forfattere og endel i Literaturen hidtil ganske ubekjendte Studenter — da var det Hele i mine Øine Noget, der skulde behandles som en blot literær Politisag. Naar blot een Forfatter, som kunde hjemle sig Stemmeret, erklærede sig ubetinget mod Tylvtens Opførsel, da blev det den fornærmede Forfatters Sag videre at tugte den, til den gav Kjøb; og kun i det Tilfælde, at han enten ikke vilde, eller at Tylvten vedblev at trodse, kun da var det de øvrige Forfatteres Pligt at bruge det Tvangsmiddel, der er i deres Haand: erklære Tylvten for udelukt af den historisk-danske Literatur, til den gjorde Bod. Det Eneste, som gav denne Politisag en større Vigtighed, var den ikke ugrundede Formodning at endel ældre Videnskabsmænd og deriblandt endog, hvad der maatte synes utroligt, nogle navnkundige Forfattere gave Tylvten Medhold og satte den derved istand til at trodse selv den retfærdigste Dom.“ Grundtvig taler derpaa om, at han i „Danne-Virke“ har underkastet „de Sagen nærmest vedkommende literære Spørgsmaal en foreløbig Drøftning“, og erklærer saa, at der nu „er forefaldet Noget, som giver Sagen et andet og alvorligere Udseende“. Dertil regner han dog ikke Tylvtens Brochure „Gjendrivelse af Baggesens Angreb paa Sproget i den ham tilsendte latinske Udfordring tilligemed en endelig Erklæring til Publikum“, der, efter hans Mening „kun giver Sagen et mere latterligt Udseende“ — heller ikke, at „en Anonymus har taget det

*) Se dette Værks tredie Afdeling, Side 115—116.

for gode Vare og forsikkret, at disse Blade skal blive et hæderligt Vidnesbyrd om Dannelse og Retsindighed blandt adskillige af vort Universitets haabefulde Medborgere". da det kun giver Tingen „et endnu mere latterligt Udseende", hvis denne Lovprisning ikke havde fundet Optagelse i „Dansk Literatur-Tidende". I denne Anledning erklærer Grundtvig: „Da samme Blads Redaktør er en bekjendt alvorlig og agtværdig Videnskabsmand, saa kan ingen Alvorsmand længer behandle Sagen som Spas eller som en blot Politisag; den faaer med Et et saare alvorligt Udseende og skal fra nu af derefter behandles". Artikelens Forfatter vil derfor holde sig til Literatur-Tidendens Redaktør, Prof. theol. P. E. Müller (der netop dengang var ifærd med Udgivelsen af sit fortjenstlige „Sagabibliothek"), med hvem Præsteskjalden alt for et Par Aar siden havde brudt en Landse*). „Han har" — hedder det — „et Navn og har i sit Blad ladet Tylvtens Banner reise, et Banner, som, efter min og Fleres Mening, er et Krigsbanner mod den historisk-danske Literatur, saasnart det bliver Andet end en Pegepind i en Drengehaand". Der vedblives: „Talen er om Tylvtens Ret til at udfordre Baggesen som den udfordrede ham, og Literatur-Tidendes Redaktør maa nu antages at have givet Tylvten sin Stemme. Langtfra nu at anse denne Stemme for ubetydelig, anser jeg Professor P. E. Müllers hele Forfatter-Stemme for saa betydelig, at den maa agtes for, hvad den aabenbar er: en agtværdig Forfatters ubetingede Stemme imod enhver Forfatter, som har givet eller herefter giver sin Stemme ubetinget mod Tylvten. Nu er jeg en Forfatter, som har givet min Stemme ubetinget mod Tylvten; jeg har grundet Formodning om, at Prof. Müller ei nu vil negte mig en Stemme, han for længe siden har tilkjendt mig blandt

---

*) Se dette Værks femte Afdeling, Side 250—257.

danske Forfattere; og fra nu af er Udfordrings-Sagen ikke længer Noget, der skal eller kan afgjøres med Tylvten, men for det Første mellem Prof. Müller og mig, som de eneste bekjendte Forfattere, der hidtil utvetydig have givet deres Stemme." Artikelen gaaer derpaa over til selve Stridspunktet om Tylvtens Berettigelse og siger i den Anledning: „At nu Tylvten har feilet grovelig, saaat hver Dannemand, naar han ret betænker Sagen, maa ubetinget stemme imod den, det skal jeg stræbe paa det Strengeste at bevise. Jens Baggesen er en over i 30 Aar navnkundig dansk Forfatter; og Tylvten bestaaer af et Par begyndende Forfattere, som have taget endel i Literaturen aldeles ubekjendte Studenter i Ledtog med sig eller givet sig i Ledtog med dem. Jens Baggesen har, blandt Andet, i det danske Sprog angrebet og spottet med nogle Forfattere og Bøger i samme Sprog; og ham har Tylvten indstævnet i sin Kreds: der mundtlig paa Latin at forsvare, hvad de, i Anledning af hans Kritik, vilde kræve ham til Regnskab for — og, som Trusel, har Tylvten tilføiet, at, hvis han ikke mødte, skulde han af den erklæres for et Udskud baade af en Student og en Kritiker. Er Tylvten en Sammensætning af et Par begyndende Forfattere og endel Studenter, som Publikum ei engang veed. om er Læsere af Andet end, hvad de ved Universitetet ere overhørte i, saa følger heraf unegtelig, at større Ret over Baggesen end det hele Publikum, hvoraf Tylvten er en ringe Del, kan samme dog umulig have. Vare nu alle danske Forfattere og Læsere, Baggesen undtagen, enige med Tylvten om Baggesens Kritik og vilde for den kalde ham til Regnskab — da var det aabenbar kun Skribenten, ei hele Personen, kun hans Pen, ei hans Mund, kun hans Aand, ei hans Legeme de kunde stevne; thi over Legemet har kun Staten Ret, personligt Møde kan kun med Rette fordres, mundtligt Forhør kun med Rette an-

stilles af Staten og hvem den har givet Myndighed eller Fuldmagt. En saadan Ret over Baggesens Person har imidlertid Tylvten anmasset sig ved, under Trusel, at affordre ham personligt Møde og mundtligt Forsvar. Dog ei engang nok hermed! Tylvten er endog gaaet videre, end Staten har Ret til, ved nemlig at indstevne Baggesen, under foranførte Trusel, til mundligt Forsvar paa Latin, som hverken er hans Modersmaal eller engang et Sprog, hvoraf han som Forfatter har betjent sig. Saavidt kunde ingen menneskelig Øvrighed gaae; kun en Tyran, der satte Retten i Spydstagen, kunde faae det oprørende Indfald at afnøde en Forfatter Forsvar paa et Sprog, det var uvist, om han kunde tale, men vist, at han ei let og klart og kraftig kunde udtrykke sig i som i sit Modersmaal. Nu, har jeg bevist, at, om ogsaa Tylvten bestod af tolv danske Forfattere, der vare at anse for Literaturens tolv Aser, og Jens Baggesen derimod var den arrigste Smører og Dværg i vor Literatur, saa maatte jeg dog, som Menneske og Borger, ubetinget have stemt mod Tylvtens Udfordring; thi Tylvten har aldrig fremlagt nogen Fuldmagt fra Staten til at affordre Baggesen mundtligt Forsvar, som han ei engang, uden Statens Forlov kunde offentlig aflægge, og Tylvten kan ei af nogen menneskelig Øvrighed erhverve retsgyldig Fuldmagt til at afnøde en dansk Skribent Regnskab paa Latin. Var nu Tylvtens Udfordring uforskammet, ugyldig og ravgal, om den saa stod i literær og historisk Henseende saa høit over Baggesen som muligt — mon da Tylvtens Sag bliver enten klogere eller bedre, fordi Baggesen staaer høit over den, fordi Baggesen, hvad han saa end for Resten skal være, er ældre navnkundig Forfatter end Nogen af Tylvten er blot Person! Aldrig, det tør jeg mene, burde en saadan Uforskammethed gaae ustraffet af, om man end slet ingen farlige Følger deraf kunde øine; men da jeg nu troer, det ligger i denne Brø-

des Natur, at den kan aldrig begaaes uden at være et Udbrud af Ringeagt for historisk Orden, Myndighed og Sandhed, hvorved den tillige vorder en frygtelig Spaadom for Alt, hvad der er Mennesket historisk dyrebart, for den sande Stat saavelsom for den rette Skole eller, hvad der er det Samme, for Menneskets historiske Udvikling i Sandheds-Kjærlighed til forstandig Klarhed — saa maatte jeg i mine egne Øine blevet en Sandhedens og Fædrenelandets Forræder, hvis jeg, som dansk Forfatter, ei af alle Kræfter stræbte, om muligt, at bringe Tylvten til at føle Fortrydelse og Skamfuldhed, før den endnu saae Alt, hvad der laa som Frugt og som Knop i den daarlige Handling. Tylvten har med sin kaade Mund aabenbar prøvet paa et Indhug i Statens og Personernes Ret; det skal den nødes til at bekjende, og det var jeg nødt til at bevise, thi hvem veed ikke, hvilken henrivende Magt et fristende Exempel af sine Lige har over Mennesket, især i Ungdommens ubetænksomme Aar? Hvem har ei mærket, at fornemmelig i den sidste Menneskealder har Ungdommen viist et besynderligt Hang til at raade sig selv og til at spotte al historisk Myndighed, et Hang, der ved Misgreb i Opdragelsen er mangensteds blevet saa mægtigt, at der er Intet, Ungdommen jo troer ved sin blotte Naturkraft og da især ved sin Krop at kunne og turde tiltrodse eller tiltvinge sig? Hvem kan ei begribe, hvor smittende og fordærveligt et Exempel som Tylvtens maa under slige Omstændigheder være, selv om det kun blev høit beleet af Enkelte og sagte misbilliget af alle de Ældre, end sige da, naar det under en ældre, agtværdig Forfatters Vinger høilig berømmes? Hvem føler ikke, at, saasnart den Overtro, at man har Kald og Ret og Dygtighed til Alt, hvad man drømmer at have Naturkraft til at give sig Mine og Skin af at, naar denne overtroiske Grille, lig en Kuller (fix Idee), indtager Ungdommens Hoved, da er det forbi med Aan-

dens Historie, med Fortsættelsen af Menneskets historiske Levnet. Man river da Alt omkuld, gjør Luftspring og løber rundt, til man, svimlende, styrter i Afmagt. Hvem, der kjender de fremfarne Tiders Historie, veed, at det hidtil gik saa overalt; hvem, der lidt skarpt kan tage de menneskelige Vilkaar i Øiesyn, opdager let, at det er Tingenes nødvendige Gang; hvem der blot med Opmærksomhed har betragtet den franske Revolution, har Syn for Sagn; hvem, der ikke er meget tykøiet, vil overalt i Europa se betænkelige Varsler; og hvem, der har lagt Mærke til Baalet ved Wartburg og Braget i Gøttingen*), kan, som Dansk, vist ei se ligegyldig paa et Studenter-Ustyr, som det Tylvten har gjort paa Literaturens Mark. Ingen Agtelse er Studenter saa naturlig som den for udmærkede Hoveder og navnkundige Forfattere; og, naar de saa rent kan aflægge den som Tylvten i sit Angreb paa Baggesen, hvem den jo bryster sig af at kalde „iste“ til Foragt**), da veed jeg ikke, hvad, uden haandgribelige Kraft-Beviser, der skulde afnøde dem Agtelse. Begyndende Forfattere pleie at have endogsaa for megen Æresfølelse, saa de naturligvis anse det for en uhyre Skam at tage umælende Munde tilhjælp, for ved Ekko i dem og ved de til Mundene hørende Kroppe at give deres Stemme Vægt og Gyl-

---

*) Paa Wartburg holdtes, som bekjendt, i Efteraaret 1817 en Fest i Anledning af Reformationens trehundredaarige Jubilæum, ved hvilken Studenter opbrændte forskjellige, efter deres Mening, forkastelige Skrifter; og i Sommeren 1818 havde der fundet Studenter-Optøier Sted i Gøttingen.

**) I Tylvtens „Gjendrivelse af Baggesens Angreb paa Sproget i den ham tilsendte latinske Udfordring“ hed det (Side 9) i Anledning af Udtrykket „ille“ om Oehlenschläger i Begyndelsen af Udfordringen: „Vi have sat dette „ille“ med ligesaa god Grund, som vi ved at have nævnt Baggesens Navn vilde have udmærket det med et „iste“; thi „ut iste ad contemtum, sic ille ad dignitatem valet, cum de celeberrimis viris loquimur“.

dighed; men Tylvtens Exempel viser, at vi har unge Forfattere, som ei skamme sig ved Sligt, og det spaaer klarlig om en Tidspunkt, da Studenterne vil skyde en mærkelig Gjenvei og nærme sig de navnkundige Forfattere ei med Hovedbrud og Pen i Haand, men bogstavelig med knytte Næver, som give Forfatterne braadne Pander." Som man ser, kæmper Grundtvig tappert mod de „danske Studenter med Kokarderne paa"*), der bevirkede, at „Baggesen længe har staaet i et uklart og tildels urigtigt Lys, da det var hans Modstandere, der efterhaanden kom til at føre det store Ord i Læseverdenen" — mod „hin Tylvt, der siden i en lang Aarrække paatrykte vort aandelige Liv sit Præg, og med hvis aandelige Børn Grundtvigs Venner endnu den Dag i Dag maa kæmpe snart paa alle Folkelivets Omraader"**). Grundtvig udbryder: „Hvem, der lader haant om at naae os, skal vist ikke springe os forbi; hvem der, mod os, vil trodse Historiens Gang, knuses afmægtige i den, ja forsvinde som Avner i Luften, i Luften, hvor de sprang op, for at overflyve os. — — — Tylvten, opblæst af den Selvklogskab og Drift til Selvraadighed, som ligger i Tiden, og som ved et Misgreb i Opdragelsen, istedenfor at dæmpes, er næret, Tylvten, heraf, og hvad veed jeg af hvilket og hvor meget Mere, opblæst og oppustet, har vovet et Brud paa den historiske Orden og Dannished, som, naar det blev den studerende Ungdom kjært, idetmindste maatte have den sørgelige Følge, at den næste Slægt gik tabt for sand historisk fremskridende Videnskabelighed; og var det end ligesaa sikkert, som det er høist urimeligt, at en saadan Slægts Afkom vilde indhente det Forsømte — kunde man endog da med Hjerte i Livet se rolig paa et Brud, hvorover der kun med Liget

*) „Digte" af Holger Drachmann, 1872, Side 18—22.

**) „Dansk Folketidende", udg. af Sofus Høgsbro, 1875, den 19de November.

af en Slægt lagdes Bro? — — Hvem kan dog ikke se, at, selv om Dannished tillod de Yngste at vise de Ældste Foragt, endog før de selv havde mindste Krav paa offentlig at ændses, tillod dem, end i Skolestøvet, at prale af klassisk Lærdom og optræde som dens Forfægtere ved at sammensnirpe latinske Gloser og mundkaad udrække en Tunge, man paa deres Ord skulde anse for ærbar og alvorlig romersk — jeg siger, om Dannished tillod Sligt og Alt, hvad Tylvten har gjort, saa blev det dog lige vist, at ved at ville nedrive, før man har lært at bygge, ved at føre Besyv, før man har Stik*), gale, før man kan mer end kykle, optræde som Dommere over navnkundige Forfattere, før man har hævdet sig en Stemme, at derved ødelægger Ungdommen sig selv, at ved et saadant Foregreb af Mandoms- og Modenheds-Skinnet forspilder man, selv med de bedste Anlæg, den uigjenkaldelige dyrebare Voxe- og Lære-Tid, fordetmeste Kraften til mandige Idrætter og altid Saameget af Lærelysten og de beskedne Tanker om sig selv, at man sent eller aldrig naaer den Ligevægt og Forstands Modenhed, der er nødvendig for selv at frembringe noget Stort og vel endnu nødvendigere for at være en oplyst og billig Dommer over Andres Bestræbelser." Artikelen ender: „Jeg viger ikke et Haarsbred, selv for al Verdens Boglærde, før jeg troer at have gjort mit Bedste med at advare og styrke den Del af Ungdommen, der endnu tænker Dansk, og med at bringe de Unger-

*) Besyv kaldes i Kortspillet Styrvolt Syven, som er af Vælten (Trumf-Syv), og som intet andet Kort kan stikke. Besyven maa ikke udspilles, for man har faaet Stik hjem. — Ogsaa i „Rimelige Strotanker" af Grundtvig 1815 spiller Styrvolt en Rolle (se dette Værks femte Afdeling, Side 73—74). „Literatur-Tidendens Skudsmaal" 1816 taler ligeledes om Styrvolt. „I min Opvæxt var jeg meget opsat paa Kortenspil", siger Grundtvig i Brage-Snak om græske og nordiske Myther", 1844, Side 290.

svende, være sig i eller udenfor Tylvten, hvis Hjerter ei vare onde, men som kun henreves af Strømmen, til Besindighed og Fortrydelse, medens det endnu er Tid, medens de endnu har Tiden for sig og Kræfter til at vorde vellærde, agtværdige Dannemænd og hvad de forresten fik Kald til at vorde. Aabenhjertig vil jeg tale til vor studerende Ungdom og sige: Gaae Historien i Forkjøbet, tiltrodse Dig enten Vittighed, Forstand eller Kundskab, aftrodse os det Fortrin, Gud og Historien har givet os, aftvinge os det Dommerkald, vi kun ved Døden kan efterlade Dig, afstride os det Formynderskab, vi skylde Dig, til Du i Sandhed viser Dig myndig — det kan Du ikke; men forbittre os vore Dage, forstyrre os i vort Arbeide, svække vor Munterhed, mørkne vore Udsigter, gjøre os gamle før Tiden, spotte og trodse os, naar vi ældes og vor Kraft forgaaer, trampe haanlig paa vor Grav, bortødsle med Skjøger det Arvegods, vi med Fædrene have samlet, vanære Dannemarks Navn og tage det besmittet i Graven med Dig — det kan Du maaske, om Du har Lyst og Mod til at fare frem paa den Vei, som Tylvten har viist. Men vil Du høre et godt Raad af Sandhed og dine velsignede Fædre igjennem en ældre Broders Mund, som selv foer vild, men vendte om alt i Ungdommens tidlige Dage og stræber idelig nu med frommere Hu at træde i Fædrenes Fodspor — da kom! lær af Historien, hvad Mennesket er og skabtes til at vorde, lær, hvad Fædrene begyndte, og vi kaldtes til at fortsætte, dan Dig med Flid til at afløse os med Ære, gak frem i Sandheds Kjærlighed og Kundskab, gak videre end vi — dertil est Du født —, byg et bedre Danne-Virke, bliv en Frugt af Fædrenes herlige Sæd, give Gud i Sandheds Navn! langt skjønnere, langt modnere end vi! Men, vilst Du arve den herlige Lod, da spot ei med de Gamle, da bøi Dig for de graa Haar, da vogt Dig for de Ældres Feil, men blot dem al-

drig med et Trolde-Grin, da vig de Ældre i Alt, hvad Du kan uden Synd, da skat hvert Fortrin, hvor det findes, og sørg kun, naar det bruges ilde, da lad heller mindre end mere klog og from, end Du er, da elsk Sandhed over Alt og lad Historien raade!"

Strax efter at have læst den første Halvdel af denne Artikel i Skilderiet for den 12te December — hvori, som oftere hos Grundtvig, noget skarpt Logisk ingenlunde fattes — greb Baggesen, der naturligvis maatte blive stærk bevæget ved denne varme Haandsrækning af Præsteskjalden, hvis Genius i saa høi Grad imponerede ham, Pennen for at give sit Hjerte Luft. Skilderiet for den 15de December, hvori Grundtvigs Artikel sluttedes, begyndte med følgende Digt af ham, der havde endt sin poetiske Henvendelte til „Dannevirkes aandelige Opbygger" ved det første Nys om, at han vilde træde frem i Feiden, med Udbrudet:

„Kun Eet veed jeg, I lethensmuldrende Knolde ved Roden!
Træde vi sammen i Kreds, træde vi Eder itu!"

„Alvor.

Bort med Naale nu mod Tyltens Tromme,
bort med Biens Braad i Døgnets Krig!
Min Alenekamps syv Aar er omme
mod Pygmæerne, som trængte mig.
En alvorlig Tidens Kamp nu truer,
bag de Dværge krybe Kæmper frem.
Ve mig, om i Rustningen mod Fluer
min Foragt nu længer mødte dem!
Der er andre Fjender, blot ei flere,
ikke Kaadhed blot, men ogsaa Svig.
Ingen Skjemt nu, ingen Latter mere —
nu det gjælder klarlig mer end mig!

Mænd jeg nu ser høine sig paa Stole,
hvor jeg selv engang, som Dommer, sad.
Det er ikke Børn, som gaae af Skole
i et kulsort, næsten udslukt Blad.
Det er dem, som deres Piber tændte
ved det mig i Næsen slængte Blus,
paa hvis Lap jeg traadte, mens den brændte,
som paa hver en anden Fidibus.

Ene mod det myldrende Gemene
turde jeg ei Naale selv forsmaae.
Men nu strider jeg ei mer alene
mod den lange Kæmperad af Smaa.
Nu er Kampen ikke mer ulige
mellem enkelt Pen og Pøblens Haand.
Alle Tidens strakte Fingre vige
for en Evighedens Tvilling-Aand!

Alvorsdagen er i Storm oprunden,
Spøgelsernes skumle Nat forsvandt.
Vidar har sin Vali-Magni funden —
Vid nu fægter ikke blot mod Tant!
Med mig kæmper nu til Slagets Ende
Vennen, som min Sang i Drømme saae,
Vennen, som var, kjæk, min Svagheds Fjende,
og som Styrken nu kan lide paa."

Baggesens sidste Tilbagekomst til Fædrelandet for syv Aar siden, 1811, havde revet ham ind i en ganske anderledes lang og haard Kamp mod den nye Skoles Forvildelser end Gjengangerens foregaaende Tilbagekomst 1806, der fulgtes af Feiden mod den ældre Skoles Affældighed. Mod Slutningen af første Akt i Stads-Satyrikerens sidste store polemiske Drama, som vi her dvæle ved, havde han

i Efteraaret 1814 endt „Poetiske Epistler“ med det store Rimbrev „Alenekampen“. Det er nu ikke længer en „Alenekamp“. I Sammenstødet med Grundtvig 1815—1816 mellem den Oehlenschlägerske Feides første og anden Akt var Gaadesangeren Baggesen fremtraadt som den gaadefulde stærke Odinssøn Vidar, hvis Land i den nordiske Mythologi skildres som bevoxet med høit Græs, og som Thorssønnen Modi og havde med Broderrøst tiltalt Grundtvig som den djærve Odinssøn Vali, der rammer Maalet, og som Thorssønnen Magni:

„Hvo veed, om Herthas Ører
i Troldes Hurlumhei
to Hammerslag ei hører,
naar eet de hører ei?

O Vali! Vali Vali!
smelt Nordens Is med mig!
Fell dögg í diúpa dali!
Hør! Vidar kalder Dig.

Held, hvis to Himmelbundne,
som Mørket skiller ad,
i Lyset sammenfundne,
paa Tinden sammen sad!“

Og i „Per Vrøvler“ fra 1816 havde Baggesen tænkt sig

„en Ven, der, hvis mig, saaret, synker Armen,
paa Skuldre bærer Helten ud af Larmen“ *)

Nu er Ønsket blevet opfyldt, Vidar har fundet sin Vali Magni, Vennen staaer ved hans Side i den vilde Kamp.

---

*) Se dette Værks femte Afdeling, Side 114—124, og sjette Afdeling, Side 147.

Maa man end, hvad Grundtvigs Votum angaaer, give ham Ret i Hovedsagen, lader det sig dog ikke negte, at han, som saa hyppigt, tager vel stærkt paavei. Han havde ogsaa selv en Følelse af, at hans Artikel — der, paa Grund af dens tunge Vidtløftighed, her kun er gjengivet i meget forkortet Skikkelse — let maatte forekomme, endog en velvillig Læser, noget overdreven, og siger derfor: „Jeg troer det gjerne, selv de, som ere enige med mig, vil synes, jeg raaber for høit og hugger for dybt, de vil synes, Sagen er ikke saa farlig". Hvor meget man end kan have mod de Tolvs Udfordring, den var dog fremgaaet af en ungdommelig varm Begeistring for den store Digter, som havde gjenfødt vor poetiske Literatur og aabnet en ny, rig Aandens Verden herhjemme ved Sund og Belt for alle ædle Sjæle, der higede fremad. De Tolv miskjendte visselig Baggesen og lukkede Øinene for Oehlenschlägers Feil og Mangler; men den Første havde heller ikke givet ganske liden Forargelse, og den Sidste burde selv i sin Dalen, der desuden afbrødes af saa skjønne Værker som „Helge", ikke behandles paa den Maade, som Polemikeren ikke sjelden tillod sig det. De Tolv — C. Hauch, Poul Møller, Rudelbach, Flor, Lütken o. s. v. — vare endvidere vel baade unge og ikke fuldt udviklede, men dog lovende Kræfter, hvoraf næsten Alle ogsaa senere holdt, hvad de i deres gjærende Vaartid forjættede. Kjendte Grundtvig desuden ikke af egen Erfaring den gjærende Vaartid med dens baade gode og mislige Sider? Havde han ikke selv stormet endnu mere uklart frem? Jo, visselig! Og ligesom Baggesen erklærede, at han, netop fordi Egoismen laa dybt i hans egen Natur, havde skarpt Øie for og stærkt Had til den*) — saaledes var det ikke mindst, fordi Grundtvig tildels saae sine egne Feil gaae

---

*) Se dette Værks første Afdeling, Side 76.

igjen i Tylvten, at han saa heftigt drog tilfelts imod den. Han grebes af en lignende Følelse som Goethe, da Schiller med „Die Räuber“ o. s. v. begyndte paa hans eget overvundne Standpunkt, da han skrev „Götz von Berlichingen“ og „Leiden des jungen Werthers“. Grundtvig udbryder ogsaa: „Selv har jeg mer end engang gjort Brud paa den historiske Orden. — — Jeg misbilliger og afbeder for det sande historiske Publikum Alt, hvad der i i mit offentlige Ord kan bevises selv paa fjerneste Maade at ligne Tylvtens Adfærd. — — — Netop fordi menneskelig Skrøbelighed i Pagt med den forvirrede Tid, i hvilken jeg opstod, kan have gjort en Del af min Tale til et vildledende Exempel, er det mig en Samvittighedssag at bekæmpe et Opspring, der først ret har lært mig at efterspore og opdage mine Feiltrin.“ Det Hjerte, som slog i Præsteskjaldens „hede Barm“ — for at bruge Ingemanns Udtryk om Vennen*) — rev ham dog endnu hen uden tilstrækkelig Modvægt af Besindigheden.

Du sublime au ridicule il n'y a qu'un pas. Grundtvigs sublime Pathos gjorde, ligesom Baggesens, ikke ganske sjeldent dette skjebnesvangre Skridt. Det var maaske endog i mer end almindelig Grad Tilfældet hist og her i Artikelen mod Tylvten, som vi dvæle ved, specielt i Partier, som her ere forbigaaede. Poul Møller kunde selvfølgelig med sit friske Blik ikke undlade at faae Øie paa denne Akilles-Hæl, der da forresten ogsaa var synlig nok; og det satiriske Pilekogger — som alt J. L. Heiberg Aaret iforveien havde benyttet mod Grundtvig**) — maatte gjøre Gavn. „Den poetiske Overgivenhed, hvormed han ironiserede over sig selv og Andre“ — for at bruge Ven-

---

*) Se dette Værks femte Afdeling, Side 302.

**) Se dette Værks sjette Afdeling, Side 293 o. s. v.

nen Hauchs Ord*) — affødte „Forsøg til et Himmelbrev i Grundtvigs nye historiske Smag, fundet af Poul Møller," som indrykkedes i det næste Nummer af Skilderiet for den 19de December. Himmelbrev-Motivet toges fra et Fænomen i de Dage. I November var der nemlig udkommet „Indholdet af det saakaldte Himmelbrev, der skal være fundet i Kina"; og i „Dagen" tales der, kort før Poul Møllers Satire saae Lyset, om „det saakaldte Himmelbrev, som man har været dumdristig nok til at falbyde offentligen paa Gaderne"**). Poul Møllers kostelige Parodi er næsten heltigjennem et Mosaik af Grundtvigske Udtryk, ikke blot hentede fra Modstanderens sidste Artikel, men ogsaa fra tidligere Arbeider. Strax de første Ord i Himmelbrevet: „Velkommen, Aand! i Danmarks Bøgelunde!" ere saaledes tagne af Grundtvigs store Digt i Skilderiet 1816 „Til Baggesen", hvor det hed:

„Velkommen, Aand! i gamle Danmarks Vænge!"

Det umiddelbart derpaa følgende: „Træde dem skal vi saa smaat som Smuld!" findes i Slutningen af samme Digt:

„Ja, skulde En af os, imens vi stride,
bagsmækkes af en Nidding eller Pog,
da lad udtrykkelig ham forud vide,
at To han træffer under Dannebrog,
ja indeklemmes, ganske muttersene,
imellem tvende, ja to haarde Stene,
der male, knuse ham saa smaat som Smuld!"

*) Se Poul Møllers Levnet ved F. C. Olsen i Digterens „Efterladte Skrifter", VI.

**) Se „Kjøbenhavns Adresseeomptoirs Efterretninger" for den 10ende November, 4 December o. s. v., „Dansk Literatur-Tidende for 1818", Side 799, og „Dagen" for den 12te December. Om Himmelbreve (gudelige Betragtninger og Formaninger i Breve, som antoges nedfaldne fra Himlen) kan efterses Werlauffs „Historiske Antegnelser til Holbergs atten første Lystspil", 1858, Side 142.

Udtrykket „Kroppene svarede mig“ har ligeledes sit Pendant i Digtets:

„Til Aander talte jeg, mig svared Kroppe“.

Erklæringen „Længe stod jeg med Trompeten for min Gane og galede og tudede paa den danske Vang“ stammer fra „Mindesang paa Fædres Gravhøi“, der indledede „Prøver af Snorros og Saxos Krøniker i en ny Oversættelse“ 1815; det hed jo i denne Mindesang:

„Med Trompeten for min Gane,
hvad jeg skue kan og ane,
høit forkynder jeg i Nord“. *)

Ogsaa i „Literatur-Tidendens Skudsmaal i Henseende til Prøverne af Saxo og Snorro“ fra 1816 siger Grundtvig: „Jeg blæser i Trompet“. Sidstnævnte Sted findes ogsaa Udtrykkene „min Sangs Skarpretter“ og „Habors og Signes evige Bryllup“ o. s. v.**) Skjældsordene „De Gavflabe, de Kjødhoveder!“ er hentet fra Grundtvigs foregaaende Artikel i Skilderiet: „Et lidet Bidrag til Dagens Penne-Historie“ hvor der sagdes: „Hvem der lukker Munden høit op uden at have Noget at sige, kunde vel øieblikkelig skaffe sig et Navn, men dog kun et Navn af en Gavmund eller, hvis det kom meget høit, en Gavflab“ — og „Baggesens Pile ere kun sløve, forsaavidt Aandens Pile altid forekomme Kjødhoveder at være det“. Tidsskriftet „Danne-Virke“ har leveret adskillige Bidrag, saaledes „Dannefæ og Hittegods“, der jo var Titelen paa en Afhandling deri, og ligeledes Udtrykket: „Jeg smider min Præstekjole og slaaer Skidt paa Drengene i den bare

*) Se dette Værks femte Afdeling, Side 186, 193 og 248.
**) Side 19, 20 og 25.

Vest" — i Rimbrevet til Ingemann i Tidsskriftets andet Bind 1817 hed det nemlig:

„Mig vil de nappe, ser jeg, i min Kjole
og tænke dermed ret at drille Præsten;
men de ta'er feil, de kjære Ugle-Unger,
thi Kjolen ligger der, hvor Kingo sjunger,
og mellem Drenge er jeg ikke Præsten,
men ballancerer kun i Vesten.
Se derfor kan jeg, naar det kniber,
og jeg er kjed af Drenge-Piber,
af Lirum og Larum og Katten gjør Æg,
endog spille Skorsten og nærmest til Væg,
slaae Gjækken løs og lege med de Smaa
og drage Handsker — som de kan forstaae.
Maaske det kan dem dog fornøie
at faae i Spas en banket Trøie!"

J. L. Heiberg havde alt i den „Forberedelse", der indledede „Ny A-B-C-Bog for den unge Grundtvig" 1817 spottet med, at Grundtvig saaledes „har trukket Præstekjolen af" *) Historien om H. C. Ørsted i Himmelbrevet refererer sig til Grundtvigs Stridsskrift „Imod den lille Anklager" fra 1815 **), hvori Grundtvig siger, at han „har et Smuthul hos vor Herre" og lader H. C. Ørsted „staae udenfor", samt taler om „en Luftmaskine" og erklærer: „Slaaer de vor Herre ihjel" o. s. v. Dog, det vilde føre for vidt at eftervise, hvorfra alle de enkelte Mosaikstykker stamme. Vi skulle blot til Slutning dvæle ved et af de mest komiske. I Himmelbrevet hedder det: „Kæmpe imod dem skal jeg med Haand og Mund i Sagas Aand, med Staal, med Lys, med Gny, med Skidt, med Taarer". I et af de her udeladte Partier af Grundtvigs sidste Artikel

*) Se dette Værks sjette Afdeling, Side 287 og 294.
**) Side 15—16.

i Skilderiet hedder det næsten med samme Ord: „Først maa jeg have kæmpet, og det af alle Kræfter, med Haand og Mund i Sagas Aand, med Staal, med Gny, med Lys, med Taarer“. Det i Himmelbrevet tilkomne „Skidt“ er sagtens hentet fra „Rimelige Strøtanker“ 1815*). Naar Poul Møller lader Grundtvig udstede „Brevskab“ fra „vor Residens udi Løngangsstrædet ligeoverfor Vartov-Kloster“, da er ogsaa dette Træk hentet fra Virkeligheden — Grundtvig boede jo i Løngangsstræde, hvorfra han netop dengang udstedte Bekjendtgjørelser i Adresseavisen angaaende Oversættelsen af Saxo og Snorro**).

I det næste Nummer af Skilderiet, den 22nde December rykkede Rudelbach i Marken mod Grundtvigs Artikel med „Nogle Spørgsmaale“, hvori der, blandt Andet, forudsættes — hvad alt Poul Møller tidligere havde slaaet paa —, at „En Erklæring fra et Antal Videnskabsdyrkere“ var skrevet af Grundtvig, idet der tilføiedes: „som man med Sikkerhed tør formode, De ikke vil negte“.

I det derpaa følgende Nummer af Skilderiet for den 26nde December tog baade Baggesen og Grundtvig tilorde. Den Første optraadte med to Digte, „Til Per og Povl“ og „Det ravgale Gjenmæle“, den Sidste med en „Erklæring“ i Prosa. „Til Per og Povl“ er skrevet „i Anledning af Grundtvigs opfyldte Spaadom om Tyltens Pyt“. Hermed sigtes til Grundtvigs Ord i Artikelen i „Danne-Virke“ om Baggesen og Oehlenschläger: „Hvad vil da Per Vegner, hvad vil Tylvten og Trosset og Alt, hvad der har spidset Pen imod Baggesen i Anledning af hans Kritiker? Ja, hvem kan sige, hvad det vil paa Prent, som aldrig har viist, det kunde noget Andet end sige Pyt som Per til Kongen!“ Digtet lyder:

*) Se dette Værks femte Afdeling, Side 136

**) Se Adresseavisen for den 18de og 19de December.

„Ja, Pyt! sa'e Per til Kongen, da Per Vegner
(der sad med Tyltstaldbrødrene tilbords
i Smaus, som Chilians Circenser egner)
mod mit „Hold Mund, Per Vrøvler!“ tog tilords —
og Pyt! sa'e Poul til Keis'ren, da Poul Møller
i Midten af den hele Gryntetrop
paa tamme Tryne slog Vildsvinske Krøller
og imod Grundtvigs „Poul, hold Mund!“ stod op.
Men, Per og Povl! hvortil kan Saadant nytte?
Troer I at blive Folk igjen af Svin
ved kun mod mig og Grundtvig plumpt at pytte
paa Tyltedansk, som før paa Tyltlatin?
Hvad Andet dog beviser vel i Grunden
de Pyt, som Eders Øh! Øh! Øh! afbrød,
end at I alt Konfekten har i Munden,
som Eders Chilian Jer æde bød!“

De sidste Linier referere sig til Chilians Replik til de forgjorte Staldbrødre i Holbergs geniale „tydske Komedie“*): „Nu, er I da Svin, saa skal I mare have Svins Konfekt! Fort, æder mig op denne Kokasse, som her ligger!“ Begyndelsen af Digtet hentyder til Baggesens i „Dagen“ i Oktober indrykkede „Ultimat, hin vindtørre, ludlamshule Per betræffende“, og A. E. Boyes Svar derpaa.

„Det ravgale Gjenmæle“ spotter Rudelbachs „Spørgsmaale“ til Grundtvig:

„Saalænge Døgnets Ekko fra hver Vraa,
hvor Moden Daarekiste-Tydsk indbringer,
med hæse Modlyd dog kun svarte paa
hver Sang, som gjennem Tid og Fremtid klinger —
var Haab for Lærkens Bryst og Svanens Vinger
i Danevang lidt Ørelyd at faae.

*) „Ulysses von Ithacia“, Act IV, Scene 4.

Men nu maa Lærkens Vække-Nyn forgaae,
nu Svanesangen maa sin Grav besørge,
nu Aukthor selv omsonst til Lyd vil slaae —
thi nu begynder Ekko selv at spørge!"

Ved „Lærkens Vække-Nyn" og „Svanesangen" tænker Digteren naturligvis paa sig selv og Grundtvig.

Grundtvigs „Erklæring" lød: „Vel kan jeg neppe troe, at Tylvten for Alvor venter noget Svar af en Mand, hvis bekjendte Mening det er, at den har, indtil Videre, udelukt sig selv af den historisk-danske Literatur, og hvis ligesaa bekjendte Tro det er, at for den danske Histories Domstol vil Tylvtens Ord kjendes dødt og magtesløst at være. For imidlertid, om muligt, at forekomme flere unyttige Spørgsmaal, erklærer jeg herved igjen, at jeg kun i en Kamp mod det Udanske i Danmarks Historie kan ændse den som et Nul, der blot af Tallet, det hjælper til at udtrykke, faaer en vis Betydning. Desaarsag kan Tylvten for min Skyld trøstig gjøre sig saa lystig over min Skrift, som den behager. Til overflødig Underretning tjener, at, om ogsaa Lammeskinds-Krøniken i alle Universiteters Øine var ligesaa foragtelig en Ting, som den maa anses for at være i Tylvtens, skulde den dog i mine beholde den Vigtighed, at jeg ei afbrød mit Arbeide derpaa uden høi Nødvendighed, end sige da for saadanne Spørgsmaals Skyld, hvoraf een Daare kan gjøre fler i en Time end syv Vise kunde paatage sig i hele ti Aar at besvare." De sidste Ord hentyde aabenbart til Expektorationen i Poul Møllers Himmelbrev: „Græde maa jeg salte Taarer, ja bløde maa mit historiske Hjerte, naar jeg tænker paa de ryggesløse Tider, da Lammehovederne sætte sig op imod Lammeskindskrøniken og mene, det er Skind af deres Skind!"

Med denne „Erklæring" afsluttede Grundtvig sin Pole-

mik mod Tylvten, ligesom han det foregaaende Aar havde endt sin Turnering med J. L. Heiberg med en lignende*).

Det samme Nummer af Skilderiet indeholdt desuden en ret morsom „Epistel fra Mag. Stygotius til Erasmus Montanus“, der spottede Tylvtens latinske Udfordring og, blandt Andet, udbrød: „En ret Filosofus bør aldrig negte, at man i Poesien, ligesom i alle Videnskaber, kan fordre mathematiske Demonstrationer, og at man aldrig har bedre Leilighed til at vise, at man er en ret Filosofus, end naar man paa godt Latin kan disputere om en Materie, saasom Disputerekunsten dog altid er og bliver Prøvestenen paa Lærdom.“

I P. S. Martins „Idunna, Læsning af blandet Indhold,“ tryktes i Januar 1823 et lille Digt af Oehlenschläger, som man vist ikke feiler ved at henføre til Feidens Tid og anse for myntet paa Forfatteren af „Paaskelilien“. Det hed „Lilien“ og lød:

„En sværmersk Lilie prægtig stod
og hæved Kalken paa sin Stengel
og troede selv, den var en Engel,
og haaned Rosen ved sin Fod.
En Olding kom og venlig saae
den røde Blomst i grønne Vraa,
men gik for Lilien tilside,
fordi han ei den kunde lide.

„Hvad!“ raabte den, „Du foretrækker
et jordisk Blus i lave Hækker
for høie Stigen, høie Flugt
og himmelstærke søde Lugt?“

---

*) Se dette Værks sjette Afdeling, Side 316—317.

„„Din Duft er mig for kvalm, din Himmel
gjør mig kun ør og hovedsvimmel“ “ —
gjensvarte Gubben — „„og din Top
hvi kneiser den saa hidsig op
og viser Fromhed ved at blegne?
Hvad søger Du i Luften der?
Troer Du Dig Himlen mere nær?
Er Verdens Gud ei allevegne?“ “

Et andet Oehlenschlägersk Digt sammesteds „Den hvide og den blaa Viol“ gjælder det Samme om. Den hvide Viol erklærer, at den anden „lefler med blaarøde Blade“, idet den tilføier:

„Jeg derimod i kolde Luft
forsmaaer den sandselige Larve,
jeg blomstrer bleg og uden Farve
og næsten ogsaa uden Duft“.

I Oehlenschlägers „Samlede Digte, 1823“ (hvor de to ovennævnte Fabler optoges i forandret Skikkelse) findes nogle versificerede Linier, „Skorpionen“, der vistnok gjælde Baggesen:

„En Skorpion, som var forsigtig ikke,
paa Gulvet rasled, før den vilde stikke.
Den blev opdaget; den blev kvæstet slemt
og, knust, i Apothekerkrukken gjemt.

Thi Skorpioners Bid bag Laurens Kroner
man læger bedst med knuste Skorpioner“.

I Hauchs Stridsskrift fra 1817 „Kastor og Pollux eller

endnu et Par Ord om Tvillingforkasterne af Freias Alter" figurerer Baggesen jo ligeledes som „Skorpionen" *).

14.

Den 18de December averteredes endelig i Adresseavisen „Trylleharpens Historie med Procedure i Sagen: Justitsraad og Professor Jens Immanuel Baggesen contra Student Peder Hjorth, og Dom, afsagt i den kongelige Landsover- samt Hof- og Stadsret i Kjøbenhavn den 25nde Mai 1818, udgivet af J. I. Baggesen". Bogen sendtes Kampfællen Grundtvig med et Citat af den nylig udkomne første Del af Oversættelsen af Saxo:

„Her kræves ei den blinde Tro,
her ser man Top og Hale,
her kan man nøies med at gloe
og lade Tingen tale.
Hvem Øret ei er vidnefast,
paa Rummet ser nu, hvad der brast." **)

Det er Stridshelten Hjaltes Ord i hin berømte Kampnat til Stalbroderen Bjarke, som tog sig af Hjalte, da denne var Skive for Kong Rolfs Vildbasser ***). Baggesen kunde forresten ogsaa med Grund have gjort det følgende Vers til sit:

„Ja, af mit gode Dane-Skjold
har lidt jeg kun tilbage,

*) Se dette Værks sjette Afdeling, Side 104.

**) Bogen med denne Tilskrift eies af en af Grundtvigs Sønner.

***) Se „Danmarks Krønike, fordansket ved Nik. Fred. Sev. Grundtvig," I. 1818, Side 131.

kun Bøilen, hvor min Haand fik Hold
og slap end ei sin Hage,
kun Bøilen og den Ring, saa flad,
hvor fordum Skjoldemærket sad!"

I sit aandfulde Værk „Brage-Snak om græske og nordiske Myther og Oldsagn for Damer og Herrer, 1844", hvori der overhovedet oftere er Tale om Baggesen, dvæler Grundtvig ved et Besøg, han gjorde Baggesen efter Plagiatbeskyldningen. En af disse Forelæsninger begynder nemlig*): „Jeg veed ikke om Damerne kjender noget til en dansk Digter fra forrige Aarhundrede, som dog levede et godt Stykke ind i dette og kaldte sig somme Tider selv for Løier „Pigernes Jens" **), men hed ellers Jens Baggesen og var i sin Tid baade Damer og Herrer vel bekjendt, ja hører virkelig i mine Øine til dem, der baade lever og døer med Dansken. Han og jeg var vel aldrig meget gode Venner; men Blodet er dog aldrig saa tyndt, det er jo tykkere end Vand, og vi vare Sællandsfarer begge, saa det gjør mig virkelig lidt ondt for ham, at han syntes glemt, saasnart han var død. — — Men det gjorde mig dog endnu mere ondt for ham engang, mens han levede, da de unge Herrer vare meget slemme ved ham; thi vel var han selv meget slem baade ved de gamle og de unge, naar det stak ham, men der var dog immer ikke blot Rim og tidt ganske deilige Rim, men ogsaa en vis Rimelighed, det vil sige Vittighed, i, og mig synes dog altid, der er en mærkelig Forskjel paa en slem Vittighed og en slem

*) Side 171—172.

**) Det hedder saaledes i et Digt af Baggesen „Over mig selv":
„Hvad Skjebne kan ligne min Vens?
Han Digternes Prinds vilde være
Mænds Mønster og Konernes Kjære
og blev dog kun Pigernes Jens."

Grovhed. Da Folk nu var allerværst ved ham, gik jeg derfor ogsaa op og besøgte ham og traf ham ordenlig lidt modfalden, fordi man ganske alvorlig havde sigtet ham for grovt Tyveri, vel, hvad man kalder, literært Tyveri, men ligefuldt det groveste, og Sagen selv kjendte jeg ikke noget til, men dog lykkedes det mig paa en egen Maade at trøste ham. Jeg spurgte nemlig, om hans Anklagere fandt de foregivne Tyvekoster saa fortræffelige, at de umulig kunde være hans eget Arbeide. „Nei, tværtimod!" sagde han, „de sige, det er det bare Snavs". Aa, sagde jeg, saa vær De kun ganske rolig, for det vil alle Folk, som er Lidt, strax indse, at, skulde De gaae hen og stjæle, maatte det være noget Godt; Snavset kan De jo selv gjøre. „Nu!" sagde Baggesen med sit Loke-Smil, „det maa jeg bekjende, er en egen Grund at frikjendes paa; men jeg kan ikke negte, Sagen er soleklar". Baggesen skal være kommet endel til Grundtvig i Tylvtestridens Dage, tidt noget til Besvær ved sin Ustyrlighed*).

Den ikke mindre end 19 Ark store „Trylleharpens Historie" var helliget Landets Konge — i Anledning af hvis Fødselsdag 1817 „Trylleharpen" var blevet opført — og indlededes med nogle Ord „Til mine Medborgere", der begynde: „I mit 54nde Aar, efter en næsten 40aarig tornefuld Digterbane**), paa hvilken jeg idetmindste hverken har spundet Guld eller borgerlig Glimmer — uden at besidde Mer i denne Verden end et brødefrit borgerligt Liv og det Allernødvendigste til dets Ophold — ene staaende paa den, hvilkensomhelst, mig indrømte Plads i Literaturen — uden fornem Beskyttelse, uden mindste Parti og, om jeg skal troe samtlige mit Fædrelands literariske Blade, uden mindste Publikum: beder jeg Eder, danske Med-

*) Efter Meddelelse fra det Grundtvigske Hus.

**) Baggesen debuterede anonymt i „Samling af Poesier, Nyaarsgave 1783" (se dette Værks første Afdeling, Side 20).

borgere! for anden og maaske for sidste Gang at skjænke noget mit saakaldte indholdsløse Forfatterliv Vedkommende mer end almindelig Opmærksomhed". En Anmærkning erklærer: „Den første Gang, jeg bad om denne Gunst, var ved Slutningen af Gaaden „Det evige Sindbillede". Det lille Digt „Til Læseren" efter Gaaden begyndte jo:

„Lad være dødt med mig, hvad jeg har lidt og levet!
Lad i dets Grav i Ro mit aandelige Støv!
Saml ingen Blade mer af dem, jeg før har skrevet!
Lad Vinden strøe dem bort som andet spraglet Løv!

Men læs det høie Kvad, som end mig blev forundet
i Tidens mørke Larm som Lysets ringe Tolk,
med Tungebaandet løst og Tanken mindre bundet,
før jeg gaaer hjem til Gud, at stamme for mit Folk!*)

Udtrykket „mit saakaldte indholdsløse Forfatterliv" sigter til Hauchs lille Bog „Om første Del af Baggesens Breve til Oehlenschläger. Med en Extrakt af Doms-Præmisserne i Sagen mellem Baggesen og Hjort, til Oplysning om de Beskyldninger mod Førstnævnte, hvilke ei ere mortificerede, men endnu staae ved Magt." Der havde jo den for Oehlenschläger begeistrede, lidenskabelige unge Stridsmand debiteret, at Baggesen havde „hendrevet sit indholdsløse Liv". Den Baggesenske Henvendelse til Medborgerne vedbliver: „Sandelig! jeg vilde ikke tillade mig denne høitidelige Opfordring paa en Tid, da Literatur og Alvor neppe kunne nævnes i eet Aandedræt uden at opvække Latter, dersom nærværende lille Skrift ikke satte en almindelig, nær til Landeplage grændsende Tøileløshed hos vore Dages afgudsdyrkende Ungdom i et ualmindeligt Lys".

---

*) Se dette Værks femte Afdeling, Side 50.

Senere taler Baggesen om „Hensynet paa, hvad jeg troede mig ved denne Leilighed voldsomt opfordret til — skulde det ske med mit Støvs fuldkomne Undergang — at haandhæve,“ og udbryder i den Anledning: „Dette, Medborgere! var den Sags Tarv, jeg har offret og tildels opoffret et 30aarigt, i den sidste Tid kjækkere og kjækkere stridende literarisk Liv*) — og uden hvis Hellighed for mig min Tilsidesætten af saameget Andet ikke let lader sig forklare. Jeg troede vor danske Literatur tjent med et stærkt i Øine faldende Bevis paa, hvad der under den unge kjødelige Fantasis ubehindrede Skalten og Valten, truer den.“

Der er tidligere i dette Værk**) gjort opmærksom paa, at Sujettet i „Trylleharpen“ staaer i inderlig Relation til Baggesen, og at Behandlingsmaaden ogsaa umiskjendeligt er paatrykt hans Stempel. Der er som en Følge deraf ikke Anledning til at dvæle videre ved denne Sag, tilmed da dens Indviklethed langt overgaaer Gjenstandens, en ingenlunde mærkelig Syngespiltexts Betydning***). Det bør dog fremhæves, at Hjort ikke blot med en Politispions Begjærlighed havde grebet et tvivlsomt Aktstykke, Manuskriptet til „Ossians Harfe“ — som han paa anden Haand skaffede sig fra Komponisten Kunzen — og udlagt dette paa en for Baggesen odiøs Maade, men at han tillige uhæderligt havde skaffet sig første Akt af „Trylleharpen“ fra Bogtrykkeren, før Syngestykket kom ud, samt at han vel havde anmodet Vedkommende om Tilladelse til Aftryk af

---

*) 1789 førte Baggesen sin første literære Feide i Anledning af Operaen „Holger Danske“ (se dette Værks første Afdeling, Side 53).

**) Se sjette Afdeling, Side 250—252.

***) I „Jens Baggesens Biografi“ (III, 25—31 samt IV, 196—209) har Sønnen August givet en kortfattet Fremstilling af Trylleharpens Historie.

„Ossians Harfe", men taget sig Friheden uden at oppebie Svaret, som var en alvorlig Protest derimod. Denuncianten, der pukkede paa „ren og sædelig Tænkemaade"*) skulde have pukket noget mindre derpaa og viist den noget mere i Gjerningen.

Dagen efter „Trylleharpens Historie" averteredes i Adresseavisen „Professor Oehlenschlägers Erklæring til Publikum om hans personlige Forhold til Jusitsraad Baggesen". Det er en hidsig og i høieste Grad ensidig Fremstilling, som ikke indrømmer Baggesen nogensomhelst Ret til Polemik. Alt dens Begyndelse er karakteristisk i saa Henseende. Den lyder nemlig: „Det er Publikum bekjendt, at Justitsraad Baggesen nu har tilbragt flere Aar med at overvælde mig med skamløse Skjældsord og Beskyldninger, at han har søgt at hjemle disse ved de plumpeste Opdigtelser og Fordreielser af mine Skrifter". Tilsidst tales der om Baggesens „nederdrægtige Æresskjænderi". Et mere slaaende Bevis paa. at Oehlenschläger ikke var skikket til at optage Kampen med Modstanderen, vil man ikke let kunne tænke sig. Oehlenschlägers Fremstilling af Forholdet til Baggesen staaer af og til i Modsætning til dennes. I Anledning af Polemikerens Erklæring: „Jeg var den Første, der blev faderligen opmærksom paa Deres Digter-Talent og bevirkede Deres Fratræden fra den Bane, dette havde taget feil af" — udbryder Oehlenschläger: „Hvad Justitsraaden fortæller om faderlig Opmærksomhed og Velvillie, han som Theaterdirektør skal have viist mig, er aldeles usandt". Naar Baggesen ved Afskedsfesten i Efteraaret 1800 testamenterede Oehlenschläger sin danske Lyra, viser dette dog uimodsigeligt, at han maa være bleven opmærksom paa Ynglingens Digter-Talent; ellers kunde han umuligt have yttret sig saa stærkt, selv om Øieblikkets bevægede Stem-

*) Se dette Værks sjette Afdeling, Side 71.

ning lægges nok saa meget i Vægtskaalen. Den „godlidende“ Maade hvorpaa Baggesen (efter Oehlenschlägers egen Fremstilling i „Erindringer“) behandlede den hidsige unge Mands hensynsløse Skuespiller-Afskedsansøgning midt i Saisonen, bør heller ikke lades ubemærket; og den gjør det høist sandsynligt, at Baggesen kan have bevirket, at Direktionen gik ind paa exceptionelt at føie den oprørske Inferiør samtidigt med, at den sendte et Cirkulære om til Personalet, der, i Anledning af Oehlenschlägers Afsked, gjorde opmærksom paa, at for Fremtiden vilde ingen Skuespiller kunne vente at faae Afsked før Saisonens Slutning. Hvad der yderligere synes at bestyrke dette, er, at Afskedsbevillingen ikke blot er undertegnet af Baggesen, men skreven med dennes egen Haand, hvilket ikke er Tilfældet med nogen anden Skrivelse af Direktionen til Oehlenschläger. Naar Baggesen fortæller, at han i Paris „bad Oehlenschläger paa Knæ høre sine venskabelige Raad om Palnatoke“, siger Oehlenschläger, at „Noureddin“ dengang faldt paa Knæ „af en overdreven, affektert Beundring“. Begge Dele lader sig dog maaske forene. Baggesens Følelser ved denne Leilighed have rimeligvis, og ikke ganske uden Grund, været blandede. Han kan baade være faldet paa Knæ af Beundring — i sit „Niende og sidste Brev“ fremhæver han jo ogsaa „Palnatoke“ paa sin egen Bekostning — og tillige bedet „Aladdin“ høre venskabelige Raad. Naar det i Anledning af et Par Samtaler, som den unge Oehlenschläger efter Afskedsfesten i Aaret 1800 havde med den af ham saa varmt besungne ældre Digter, hedder i Oehlenschlägers „Erklæring“: „Hvad han da fortalte mig om Poesiens Væsen, indgav mig, saa lidet end mine egne Ideer dengang vare udviklede, kun ringe Agtelse for ham som Tænker“ — da staaer dette i afgjort Modstrid med Oehlenschlägers Brev til Baggesen fra Begyndelsen af 1801, hvori der erklæres, at Emigran-

ten „kunde dannet ham saa meget med sin Smag" o.s.v.*). Og naar Oehlenschläger siger: „Man veed, med hvilken Taalmod jeg taug til hans Fornærmelser" — da modsiges dette ligeledes af corpus delicti: Oehlenschläger gav tværtimod stadigt sin Harme Luft, rigtignok ikke offentlig aabent og direkte, men desto mere i poetisk Forklædning og ellers indirekte — ikke at tale om, at han privat endnu mindre skaanede Modstanderen. Oehlenschlägers Fortælling, at Baggesens Søn alt 1807 „i lang Tid havde nydt saa megen Godhed og Gjæstfrihed i min Familie", er heller ikke rigtig. August Baggesen var indtil September 1806 i Korsør Først nogle Aar efter kom han i Huset hos Oehlenschlägers Fader**).

Oehlenschlägers Brochure***) fremkaldte to høist vittige Baggesenske Smaadigte, hvilke tryktes i „Rosenblade med et Par Torne", der udkom i Begyndelsen af næste Aar:

„I Anledning af Professor Oehlenschlägers
Erklæring til Publikum om sit personlige Forhold til mig.

Jo mer jeg tænker paa det store Fald
af Døgnparnassets Drot, den fedegode —

*) Se dette Værks første Afdeling, Side 221.
**) Se August Baggesens Biografi af Faderen, III, 292—293.
***) Historien om, at denne Piece „oprindelig er skrevet af A. S. Ørsted og derpaa omarbeidet eller overarbeidet af Oehlenschläger", som i sin Tid kolporteredes af „Fædrelandet" (1869, 29nde Januar, Feuilletonen) maa ethvert fornuftigt Menneske, som har læst dette Aktstykke, finde aldeles latterlig. Oehlenschläger havde kun, for ikke at komme i Kollision med Lovene, ladet A. S. Ørsted gjennemse den (hvad Oehlenschläger i sin Tid, blandt Andre, meddelte Boghandler Johan Dahl i Kristiania, fra hvem Forfatteren af dette Værk har faaet skriftlig Underretning derom).

jo mer han synes mig en bagvendt Frode
og jeg mig selv en omvendt Hjarne Skjald.
Mig bæres for, jeg maa hans Ligvers skrive,
og at det Vers vil lykkes mig saa godt,
at Tylten selv, naar raadnet er dens Drot,
mig til Belonning vil hans Krone give.

Det belovede Ligvers.

Tre Aar i Bærestol at føre rundt om Land
Skjoldungen, der var død i legemlig Forstand
skjøndt, virkende, hans Aand end leved — lod sig høre;
men i tre Gange tre saaledes om at føre
Skjaldungen, der er død i aandelig Forstand,
skjøndt legemlig endnu han er en holden Mand —
det maa hver rørig Aand, der lever end, oprøre.
Desværre ses deraf, foruden Hovedbrud,
at Lugt af Aanders Lig kan længe holdes ud."

Baggesens „Vidunderlig Slutning" blev, som man ser, desværre ikke definitiv. Oehlenschlägers lidenskabelige Brochure nedrev, hvad Idyllen „Den lille Hyrdedreng" havde opbygget. „Saul iblandt Profeter" vendte sig atter mod „David". Fra „Dannevirkes Abner", fra Grundtvigs nys udkomne første Del af Saxos Fordanskning, der endte med Sagnet om Kong Frode den fredegode og Hjarne Skjald*), hentede Baggesen Vaaben til fornyet Kamp. Stiller man Baggesens Vers ligeoverfor Oehlenschlägers Brochure, maa man forresten unegtelig give Grundtvig Ret, naar han siger: „Mig synes dog altid, der er en mærkelig Forskjel mellem en slem Vittighed og en slem Grovhed".

*) Side 298—299.

Samtidigt med at Oehlenschläger selv rykkede i Marken, udgav C. Hauch i Slutningen af December en Nytaarsgave for 1819 „Iris, en Samling af Poesi og Prosa“. Æerespladsen heri havde naturligvis Læreren og Mesteren: Bogen aabnedes med Oehlenschlägers, trods adskillige Smaapletter, vakkre Romance „William Shakespeare“. Derefter fulgte anonymt „Et sælsomt Nat-Eventyr“, der erklæres at være „skrevet 1816“, altsaa under Feidens anden Akt, der begyndte med Kampen om „Ludlams Hule“. Det lille Arbeide bærer heller ikke faa Spor af sin Tilblivelsestid. Forfatteren slumrer en Aften under en Forestilling ind i Theatret; og, da han vaagner, er ikke alene Skuespillet endt, men alle Lys slukkede og Huset forladt og lukket. Tolv langsomme Klokkeslag lyde, og den tændte Lysekrone glider sagte ned fra Loftet. „Det gamle, velbekjendte, i en fri og dristig Aand malede Tæppe“ ruller op; bagved er et nyt, simpelt, uden alle Sirater, som dog vidner om sin Mesters Kunst og Djærvhed. Istedetfor den gamle Inskription over Theatret læses Ordene: „Heu prisca fides!“ *). En sød og liflig Musik — „ingen kunstig Leg med de forskjellige Toner“ — lyder. Det herlige Forhæng svæver op. Salen er opfyldt med lutter ubekjendte Mennesker af begge Kjøn. En aldrende, kraftfuld Mand med et ædelt Ansigt og et Ærefrygt indgydende Blik vinker Forfatteren op til sig paa Scenen — „en uimodstaaelig Drift“ tvang til at følge Vinket, og „en besynderlig Tillid og Frimodighed“ overvandt „al Angst“ — og siger, idet han peger ud over Tilskuerne: „Se her en for længe siden bortdød Slægt, som i sin Tid besøgte dette Hus. Bemærk de aabne Miner, den jævne Godmodighed i deres Aasyn og se den tydelige Velvillie, med hvilken de berede sig til venligen at modtage, hvad en

---

*) Virgils Æneide, VI, 878.

værdig Digter og Aktøren, hans værdige Tolk, skal byde dem. — — Den falske Kritik, som kun lumskeligen lurer paa Kunstnerens mindre heldige Øieblikke, eller hvis Ondskab digter Feil, hvor ingen ere, den findes ikke her; den er yngre Tiders Paafund og Skjændsel." Det mystiske Tæppe ruller ned og atter op. „Nu sade andre Tilskuere dernede. Den argantiske Lampe, som svævede under Loftet,*) og det kinesiske Dukkepapir, hvormed Alt var overklinet, tydede paa en nærmere Tid. Meget af den gamle Godmodighed og Velvillie var forsvundet af disse Ansigter. Et slebnere, men mere karakterløst Udvortes og en affekteret fornem Ligegyldighed mod Alt udenfor sig selv var det eneste Karakteristiske i Mængdens Aasyn og Adfærd." Dækket ruller saa hurtigt ned, og en modern og lystig Musik høres. „De lette og hoppende Toner svævede hurtigt ud i det store Rum; snart stege de meget høit, og snart sank de igjen pludseligt til en fin og lystig Melodi, for atter derfra at stige til den mest voldsomme Dandsemusik. Det var det stærkeste Udtryk af Tidens Letsind og Letfærdighed." Tæppet gaaer atter op. Der var „et nyt Publikum, som dog havde megen Lighed med det sidste, en broget Vrimmel, i hvilken megen Støien og Utaalmodighed herskede". Det forekom Forfatteren, som han denne Gang kjendte adskillige Ansigter. Musiken tier ved et Vink af den Ubekjendte, der taler til den støiende Mængde og tvinger den til Opmærksomhed. Hans Ord lyde strenge: „Jeg ser Deres skjulte Vrede, min unge Frøken!" hedder det saaledes blandt Andet. „Bedøm De

---

*) I L. Kruses „Theatret" hedder det (I, 151): „Scenen har fra 29nde Oktober modtaget en bedre og den værdigere Oplysning med argantiske Lamper"; og der siges i Overskous „Den danske Skueplads" (IV, 600): „Fra den 29nde Oktober ophørte den slette Tællebelysning, og argantiske Lamper bleve anvendte for Scenen saavelsom for Tilskuerpladsen".

Snørlive og snørlivede falske Kunstprodukter (f. Ex. Deres Yndlingsdigters), men giv Dem ikke af med den sande Kunsts frie Værker, hvori en høiere Naturs tvangløse Liv hersker!" Senere siges der: „Min kjære fornemme Skrædder hist! Bliv ei fortrydelig over Benævnelsen Skrædder! Det er kun i aandelig Betydning eller endnu egenligere, siden De er en skjøn Aand, i æsthetisk. De hylder den franske Smag, ligesom Skrædderen. Alle Kunstens Værker ønsker De tilskaarne efter denne Smag. De forsømmer ikke at give Deres egne Smaaværker (store har De hidtil ikke undet os) et pænt og sirligt Snit samt en deilig Glands af smukke Ord, medens den indvortes Bonitet er yderlig slet og Traadene tynde og aabne. Deres Værker ligne Dem selv, min Herre! Bedrag, hvem De kan, med Deres pæne Snit og smukke Glands, min kjære Skrædder! men hold Deres franske Skrædder-Kritik for Dem selv og formast Dem ikke til at anvende den paa Værker, som er langt over Deres Alen!" Den Ubekjendte vender sig til „en mager og skummel, men temmeligen fremragende Figur forrest blandt Tilskuerne" og befaler ham at komme op til sig. „Med megen Uleilighed humpede denne, den tydske Ulysses von Ithacia ikke ulige, Herre over Orkestret, ikke uden Tilskuernes lydelige Latter over hans underlige Styltegang*). Frappant var Situationen, da han og min Ubekjendte stode ligefor hinanden. Paa den ene Side den høieste Værdighed og den dybeste Indignation, paa den anden den jammerligst hyklede Ydmyghed, blandet med afmægtig Arrighed. Uden at bemærke hans gjentagne dybe Buk, uden at besvare hans Spørgsmaal: „Hvad vil De mig, min Herre?" og uden at tage Hensyn til hans tvungne satyriske Smil, da Høfligheden og Spørgsmaalet

---

*) I „Rimelige Strøtanker" taler Grundtvig om Baggesens „Styltegang" (se dette Værks femte Afdeling, Side 82).

ei besvaredes, beskuede den Ubekjendte ham nogle Gange med et gjennemtrængende Blik. Dette bragte ham kjendeligen ud af den paatagne Fatning, som han ved et Slags ydmyg Trods søgte igjen at sætte sig ind i. Den ærværdige Gamle tiltalte ham nu saaledes: „Elendige! Hvor længe vover Du at vanære Kunstens Tempel med din Nærværelse? Hvor længe vover Du fræk at trodse mig? Betragter dette Menneske, alle I Ligesindede, men mindre Begavede og Forhærdede! og lader hans Exempel advare Eder! Og nu gaa bort, Uforskammede! og vov ikke at lade Dig se her, før Du, om muligt har bedret Dig!“ Med et fremkunstlet ironisk Buk og med dybt indædt Harme veg den frække Herre bort.“ De Bedre, hvoriblandt „Ynglinger, hvis Udvortes røbede Beskedenhed, lys Forstand og ædel Dannelse,“ tiltales endelig. „Naar Melpomene“ — hedder det i Apostrofen —, „mørk, men høi og værdig, staaer her med Skjebnens dødbringende Dolk, og naar hun langsomt skrider hen over Valpladse, Grave og Lig, da ville I deri ikke se et tomt Spil eller, hvad en fornem, aandløs Pøbel kalder, Dolk-Parader og Slagterier *)!“ Ved Siden af Shakespeares „Hamlet“ og „Lear,“ Evalds „Balders Død“, Samsøes „Dyveke“, Sanders „Niels Ebbesen“ og Thaarups „Høstgildet“ o. s. v. fremhæves Oehlenschlägers „Palnatoke“. „Axel og Valborg“, „Stærkodder“, „Hagbarth og Signe“, „Hugo von Rheinberg“ og „Ludlams Hule“. Allusionerne i dette „Nat-Eventyr“ — der ikke bærer saa ganske lidet Præg af Hauch — til Baggesen, Tylvten o. s. v. ere umiskjendelige.

Nytaarsgaven indeholdt endvidere den, ligeledes paa

*) Baggesen havde i Anledning af Oehlenschläger talt om „Helteslagteren“ med „det store Slagtersværd“ og Sander i samme Anledning om „Slagtermesterkunst“ (se dette Værks femte Afdeling, Side 43 og 90). Ogsaa Thaarup var draget tilfelts mod „Theater-Slagtninger“.

Baggesen myntede, Hauchske satiriske Allegori „Hunden til Maanen", der begynder:

„Maane, mit Blik forhadt! stat stil og hør paa min Bjæffen!
Stands, Afsindige! hvil paa din Vei, thi Du iler mod Nedgang!
Ingen saa dristig som Du, saa stor, saa blodig-romantisk
tindrer blandt Midnatslys og blandt høitblinkende Stjerner.
Nøi'des Du med en beskednere Glands, da funkled Du ærbart
kun i din spærrede Ring og ei Du Andre fordunkled.
Derfor med kritiske Glam jeg dadler i Stjernernes Navn Dig,
thi Du nedsender forvirrende Blus afsindigt til Jorden."

Kortefter hedder det:

„Lidt kun Du Kunst forstaaer, lig Tyven Du kommer i Tusmørk;
thi bør jeg, som Vægter, ved Midnat hindre din Idræt.
Ingen saa godt som jeg undervise Dig kan; thi jeg fatted
Kunsten fra Grund. Jeg kan bringe Dig flux bortkastede Tørklæd,
Stokken igjen jeg henter i Vand og bærer forsigtig
Madkurv fyldt og bestjæler den ei, skjøndt gjerne jeg lysted.
Hvad forstaaer vel af Sligt, Ubehøvlede! Du i din Natglands?
Slikker Du Selskabets Spyt, naar Høfligheden det byder?
Kan Du kjækt Dig betvinge som jeg, der mig reiser paa to Ben,
skjøndt min Natur er et firbenet Dyrs? Hvad eller forstaaer Du
kunstig paa lodne Poter dramatisk en fransk Menuet at
dandse til Pibernes Lyd? Deraf jeg roser mig dristig,
skjøndt det kosted mangfoldige Prygl og Ærgrelse fuldtop.
Intet Du fatter af Sligt, Du svæver fantastisk i Luften,
lunefuld kun i vexlende Glands og mangfoldig i Rundhed.
Mig fastholder den klassiske Lænke, dens hellige Jernbaand
daglig til Hundehuset saa nær ved Gratiers Vaaning,
og om Natten jeg gaaer med en dyrekjøbt Smags Polititegn.
Snedkeren limed mit Hus, og Maleren strøg det med Rødkridt.

— Men Du tier forstokket endnu og løber i Taaget,
holder ei Stand men Mund*) bag din Skyes sneltvexlende
Digtning!
Ha, utaknemlige Trold! hvi ei naaer mit kritiske Bid Dig?
Upartisk jeg myrded Dig da, thi mit Meed er uskyldigt,
og for Stjernernes Ære jeg bjæffer og udrækker Tungen.
Men Du foragted mit Glam, det høit optirred til Harm mig."

Digtet — der ikke savnede en vis bidende Vittighed, som selv Baggesen vurderede**) — ender:

„Broderskab jeg Dig ædel tilbød og at skure din Skive
med min behændige Svands samt at lære Belysningens Kunst
Dig;
men Du ønskte mit Broderskab ei, lod haant ad min Kunst
kun,
ad min behændige Svands — Sligt jeg tilgiver Dig aldrig!
Derfor et dagsky Murmeldyr jeg kalder Dig høit nu,
ret en Drømmer i Sky, en Ildbrand-digtende Reiser***);

---

*) I Baggesens „Niende og sidste Brev" til Oehlenschläger tiltaltes denne jo: „Deres Velbyrdighed holder ikke Stand, men Mund".

**) I „Minder fra min første Udenlandsreise" (Side 27) fortæller Hauch om sin Samværen med J. L. Heiberg i Paris 1821: „Heiberg søgte at overbevise mig om, at vi vare gaaede for vidt i vore Angreb paa Baggesen, og at denne ikke havde saa ganske Uret i sin Kritik over Oehlenschläger. „Idetmindste kan De være vis paa, at det ikke var Misundelse, der drev ham" — føiede han til —, „han var overbevist om sin Mening; han var heller ikke ubillig mod sine Modstandere, Deres Digt „Hunden til Maanen" har jeg hørt ham omtale med Roes; men han troede rigtignok, at hans Kritik over Oehlenschläger vilde erindres noget længere end alle de Andres Angreb paa ham, og det troer jeg med".

***) I sin store Kritik over „Ludlams Hule" 1816 havde Baggesen talt om „fürgterlig Ildebrands Kragemaal" og „sammes hidtil uopnaaede Mønster, salig Mesteren Stads-Kirurgus og Professor Carl Friederich Reiser" (se dette Værks sjette Afdeling, Side 17).

og jeg det klart kan se, skjøndt tilforn Apollo Dig elsked,
skjøndt han Dig sendte sit Lys, Du snart opsluges af Skyen —
Maanelampen, som aldrig jeg fik, gaaer ud inden kort Tid;
men jeg, lænket til Vaulundurs Sten, høit bjæffer min Visdom*).

En lille Afhandling af F. C. Sibbern, „Om Poesiens Indflydelse paa Dannelsen og paa Sindets Oplivelse", ender med en begeistret Udtalelse om Oehlenschlägers „Correggio" — som den unge, hjertevarme Filosof alt tidligere havde værnet om**) — hvori Digterkongens trofaste Beundrer citerer Maler-Martyrens Ord***):

„— Hvo, som her paa denne dunkle Jord
vil virke for det Høieste, det Bedste,
maa, som en Martyr, taale Spot i Nøden —
hans sande Liv begynder efter Døden!"

Af Poul Møller findes i Nytaarsgaven de to fortræffelige Romancer „St Laurentius" og „Den gamle Elsker" og af Hauch ligeledes et Par Romancer, „Prindsessen af Engelland" og „Det dræbte Barn". Man ser, Disciplene traadte i den store Romance-Mesters Fodspor, samtidigt med, at de kæmpede for hans Ære. Et karakteristisk Digt af Hauch „Naturforskeren" er en begeistret Apostrofe til den „hellige Natur", hvis Alter spiller den samme Rolle for den sværmende Naturfilosofs Ungdom som Asernes for Grundtvigs†). Apostrofen ender med Hentydning til Magnetstenen:

---

*) Hentydning til Baggesens Rimbrev fra 1806 „Noureddin til Aladdin", hvori Baggesen jo indrømmede, at han forgjæves søgte „den forunderlige Lampe", som Oehlenschläger fandt, men haaber at finde „Vaulundurs Sten" (se dette Værks anden Afdeling, Side 266—276).

**) Se dette Værks tredie Afdeling, Side 120.

***) „Correggio", fjerde Handling.

†) Se dette Værks tredie Afdeling, Side 90, og sjette Afdeling, Side 109.

„Ingen Ring vexled Du med mig,
ingen gylden Slange
snoer sig om Fingren til Pant paa din Troskab.
Kun en ringe Sten
gav Du i min Haand,
uanselig og graa;
men jeg føler i den
et dunkelt Slag af dit mægtige Hjerte."

Af Nytaarsgavens øvrige Indhold (deriblandt flere mer eller mindre ubetydelige Bidrag af Oehlenschläger) skal her kun endnu fremhæves nogle prægtige, af og til om Gabrielis mindende, „Strøtanker" af F. C. Sibbern, af hvem der ogsaa findes flere Digte med et Mærke under, deriblandt et fra 1809, „Nannys Sang", hvori det, blandt Andet, hedder:

„Men nu tie mine Længsler;
og den Lænke, som mig fængsler,
villig vil jeg bære den.
Al min Hu, jeg vil den gjemme,
til engang af Livets Drømme
jeg skal vaagne op igjen.

Da skal ingen Skyggevrimmel
trænge sig i natlig Stimmel
ind imellem Dig og mig,
da skal Intet, Intet skille
mig fra Livets lyse Kilde,
fra den Evige og Dig."

Tanken føres herved hen til Sofia Ørsted, Oehlenschlägers Søster, for hvem Sibbern i sin Tid sværmede ikke mindre begeistret end Baggesen tidligere*).

*) Se dette Værks sjette Afdeling, Side 84.

Hauchs „Iris“, der, som man ser, just ikke var et ganske fredeligt Sendebud fra den Oehlenschlägerske Digterhimmel, fremkaldte et Par store satiriske Digte af Baggesen, som tryktes i hans „Rosenblade med et Par Torne“. Det ene hed „Makulaturens Iris. En beskuende Romance. (Til Grundtvig.)“ En Indledning begyndte:

„Polypen har nu faaet Hul
i Ase-Nutids Tylte-Dommen:
en halvtydsk Iris, splitterdull *),
(med tosset Dansk i) ud er kommen“.

Nytaarsgavens Titelblad var umiddelbart under J. C. Hauchs Navn smykket med et i et Vildsvinehoved endende Overflødighedshorn med Blomster og Frugter. Hentydende hertil, siger Baggesen:

„Hvad strax i dens Makulatur
paa første Plet mig kom tilsyne,
var den symbolske Hornfigur,
der stikker frem en Svinetryne.

J. C. Hauch over den mon staae,
mens Svinehov'det gjør Gebærden —
saa passende Vignet man saae
vel ei paa nogen Bog i Verden!

Imidlertid som Hul paa Byld
er ei den Iris at foragte.
Jeg vil for Oehlenschlägers Skyld
i en Romance selv den slagte.

Saa hør da Visen, Broder min!
Hvis paa dit eget muntre Stade

*) dull, plattydsk, svarer til det høitydske „toll“.

derover og Du gjorde din,
det vilde, troer jeg, ikke skade.

Vi burde følge Holbergs Bud
og hurtig Svin paa Skoven stikke;
thi le vi ei det Galskab ud,
bort græde vi det sikkert ikke."

Baggesen stemmer saa op:

„For Tyltens Blæst og Regn og Slud
i Danevang fik Ende,
en Iris som sit Sendebud
den op os vilde sende —
jeg siger: op og ikke ned;
thi, hvor vi To og stande,
vi staae dog over den, jeg veed,
hver Læser vist vil sande.

Det Sendebud er nu som saa,
hel mindre til at skue
end til at ta'e og føle paa —
en Art af Regn i Bue.
Slig stegen underjordisk Graad
saaes før ei her i Egnen,
dens Fugtighed er mere vaad
endog end selve Regnen.

Med Ret den Navn af Bue har,
thi den er ikke lige;
men Titlen, Iris, aabenbar
vil noget Andet sige:
det overvættes slemme Tegn
paa Taage, Rusk og Mudder

er sammensat som syvfold Regn
af nemlig syv Slags Sludder."
o. s. v.

Baggesens andet Digt, „Shak Per eller Adam Vævers Romance", gjør Løier med Romancen om Shakspeare af Oehlenschläger. Denne Romances første Vers løde:

„I Warwickshire der stander et Hus,
det truer med at falde til Grus,
til Bolig det kan ei gavne;
men yndigt rækker den gamle Mur,
omkrandset af sin unge Natur,
og i Ruden er hellige Navne.

Der William Shakespeare gik som Barn,
der spændte han ud sine Jægergarn,
der var han i Fattigskole,
der spilled han Boldt og Klink og Pind,
der talte Naturen til hans Sind
i blomstrende Brudekjole.

Hans Fader var en Uldvæver gjæv;
naar William saae den kunstige Væv,
da fik han Tanker saa sære:
de Norner og Parcer om Natten han saae,
han hørte med Sang dem Væven slaae,
de monne ham Kunsten lære."

Baggesens Digt begynder:

„I Nutidens Ynglinge, raske og fri,
paa Reisens fortrolige Bane*),

---

*) Hentydning (ligesom i Baggesens „Breve til Oehlenschläger) til

som selv kjøre dygtig hinanden forbi
saavel i Dressine*) som Kane!

Nu tæmmer Jer Latter og hæmmer Jer Graad!
Det tøer nu, og Isen er smeltet.
Nu sætter Jer i min romantiske Baad,
der hidtil aldrig har væltet!

Jeg boer nu ei mer i det gamle Hus,
hvor boede tilforn min Navne;
det truer med at falde til Grus,
til Bolig det ei kan gavne.

Men vil I ha'e Shak, eller vil I ha'e Per?
I Baaden er begge tilsammen.
Lad Huset kun falde, deraf jeg ler —
jeg bryder mig lidt om Madammen!

Skjøndt yndigt rækker den gamle Mur
(hvad rækker den? kunde man spørge),
omkrandset saa smukt af sin unge Natur**) —
derfor vil vi nu ei sørge!

Digterkongens Ord om „Tidsalderens raske Ynglinge", der gotte sig over hans „Freias Alter" samt til „En Reise", hvori disse Ord findes.

*) I „Fyens Stiftstidende" for den 8nde December 1818 hedder det: „De saakaldte Dressiner, et Kjøretøi, bestaaende af en Stang med to høie Hjul under, det ene bag det andet, finde mer og mer Bifald i Hovedstaden"; og i „Nyeste Skilderi af Kjøbenhavn" for den 29nde December 1818 begynder en Artikel, „Draisiner", saaledes: „Blandt de flere nyere mekaniske Opfindelser, som fra Udlandet ere forplantede paa dansk Grund, kan man med Føie regne den draisinske Kjøre- eller Løbe-Maskine til en af de behagelige og nyttige".

**) „Men yndigt rækker den gamle Mur, omkrandset af sin unge Natur," forandredes i Oehlenschlägers „Samlede Digte" faa Aar

Romancen er og mit Fag med Mer.
I Tyltlinger! nu skal I høre.
I Bretland var der en Shak, hed Per,
som mig er kommet for Øre.

Den samme Shak-Per var en Helvedes Ka'l
i Sorg saavelsom i Gammen,
han tidlig begyndte at gjøre sig gal —
det monne vi allesammen!

Næst mig var vel aldrig i den Slags Geni
saa stor og saa broget en Væver.
Han neppe var født, før man saae paa hans Pli,
ham Verden var meget for snever.

Jeg derfor vil nu Jer fortælle, hvordan
i Vævernes brittiske Tempel
han efter en sund og naturdygtig Plan
mig foregik med sit Exempel.

Jeg siger forsand uden Smiger og Svig,
som sagde den gamle Madamme:
Hvad siges om ham, det kan siges om mig!
Jeg siger bestandig det Samme.

---

efter til „Men yndigt sig strækker den gamle Mur, omkrandset af den unge Natur". Ligeledes gjordes Apollo der fra „Gudernes Fader" til „Digternes Fader"; og et andet bedre Vers afløste det næstsidste, som oprindelig lød:

„Hil være Diana, den hellige Glut!
thi havde han ikke Hjorten skudt,
hvor Maanen i Skoven bæver,
saa havde han slaaet en fredelig Leir
som Uldenvæver i Warwickshire —
nu blev han en bedre Væver!"

XII:

Velan, Mester Adam! fortæl os da Mer
om den brittiske Per!

Knap spilled han Bold og saa Klink og saa Pind
i Husets den fattige Skole,
saa talte Naturen alt til hans Sind
i en blomstrende Brudekjole.

Hans Fa'er var nemlig en Uldvæver gjæv,
det gav ham de Tanker saa sære.
Smaa Per'er, som tidlig begynde med Væv,
vil store Per Vrøvlere være."

o. s. v.

Omtrent samtidigt med J. C. Hauchs Nytaarsgave udkom umiddelbart inden Aarets Udgang „Digte, poetisk Kalender," af J. L. Heiberg, der, modsat Hauch, diplomatisk holdt sig udenfor den Baggesenske Feide*). Kalenderen havde et Motto af Petrarka:

„Benedetto sia 'l giorno e 'l mese e l'anno
e la stagione e 'l tempo e l'ora e 'l punto".

*) I sine „Autobiografiske Fragmenter" („Prosaiske Skrifter", XI, 1862, Side 495) siger Heiberg: „Jeg maa rose min bon sens, naar jeg betænker, at jeg i saa ung en Alder, paa en Tid, da Alle lode sig henrive til at tage Parti, havde den rigtige Takt at modstaae alle de Opfordringer, som jeg fra begge Sider modtog, og, tiltrods for disse, at holde mig udenfor en Kamp, der — uagtet de vigtige og tildels gavnlige Frugter, den har baaret — dog blev ført med en Fanatisme, der ikke undlod at prostituere mer eller mindre Enhver, som var saa uheldig at blive reven ind i dens Hvirvel". Med aabenbar Hentydning til disse Ord udbryder Hauch 1867 i „Minder fra min Barndom og Ung-

Adskilligt i denne lille første Digtsamling af den unge Poet, hos hvem den lyriske Fylde var ulige mindre fremtrædende end den fine Smagfuldhed, er alt omtalt, saaledes „Foraar om Vinteren“, „Til Lærken“, „Vaaren og Freden“, „Ovids første Elskovselegi“, „Amor hos Bacchus“, „Legende om den hellige Anders“, „Brevdue“, „Med et lille Speil“, „Til Jens Baggesen i Anledning af hans Gaade: Det evige Sindbillede samt hans Ode til Sommerfuglene“, „Til Digterinden Frederikke Brun med Oversættelsen af to af hendes Digte, det ene til Oehlenschläger, det andet til Baggesen.“ og „Hjemkomst“ *). I Modsætning til Oehlenschläger og endnu mere til Grundtvig og Ingemann bevæger Heiberg sig med afgjort Sympathi i den klassiske Verden. Forfatteren af „Dristig vovet, halv er vundet“**), der ingenlunde er nogen Ingemannsk Platoniker, vover endog med Goethesk Dristighed at gjengive nogle af Ovids yp-

---

dom“ (Side 279—280): „Man har sagt, at alle de, der deltoge i hin Kamp bleve mere eller mindre kompromitterede derved. Det kan være rimeligt; thi det var unge Mennesker, der kæmpede, som ofte lode sig henrive af deres Heftighed, som endnu ikke forstode at veie deres Ord, som mange Gange vare uforsigtige og gave Blottelser og overskrede det rette Maal. Men de, som sade stille og ikke vilde røre en Finger i hin Kamp og slet Intet sagde, have de da ikke kompromitteret sig, og det endnu grundigere end vi, naar de vare ligegyldige for det mest Betydningsfulde, der i hin Tid rørte sig? Det er vistnok sikkrest at tie ved en saadan Leilighed; den, der tier, siger intet Urigtigt — men er det ogsaa det Værdigste, er det ikke snarere en Synd imod Aanden i vort Indre? Er ikke denne store Forsigtighed og Frygt for at give Anstød, idetmindste i Ungdommen, snarere at betragte som en Art Feighed, der ingenlunde fortjener Bifald eller Roes?“

*) Se dette Værks fjerde Afdeling, Side 104—105 og 111—112, femte Afdeling, Side 61 og 208, samt sjette Afdeling, Side 259, 319 og 326.

**) Se dette Værks sjette Afdeling, Side 259—260.

pigste erotiske Poesier, hvad der bringer C. Molbech til i „Dansk Literatur-Tidende“ at ryste betænkeligt paa Hovedet, ja til at tale om T. C. Bruun*). Ogsaa det moderne Syden gjør sig, som man kan tænke, gjældende hos Calderons Beundrer, der ligeledes møder med et Digt af Tiecks „Genoveva“. Enkelte Ubetydeligheder kunde forresten uden Skade have været udeladte af Digtsamlingen. — Iforveien havde Heiberg samme Aars Sommer udgivet første Bind af nogle af ham, forresten langtfra ikke godt, oversatte „Noveller“. Af Fortællinger, siger han i Fortalen, er Novellen endnu mer end Eventyret skikket for Mængden af Læsere i vor Nation; og han erklærer, at dette Galleri af fremmede Literaturers Noveller slutter sig til den af Oehlenschläger et Par Aar iforveien foranstaltede Samling af Eventyr**). Bindet indeholder en Novelle efter det Franske og fire tydske (af Kleist, Musæus, Hoffmann og en Anonym). „Man undre sig ikke over“, hedder det i Fortalen, „at Originalerne til de i dette Bind optagne Noveller alle, paa een nær, ere tydske. Denne Overvægt er uundgaaelig, thi den tydske Literatur eier et langt større Antal af gode Noveller end den franske og engelske“. Det andet, mindre Bind, som udkom næste Aar, indeholdt kun to Noveller, en italiensk af Bandello og en tydsk af Tidens Yndlingsforfatter Hoffmann. I Novellen af Musæus fandt „Dansk Literatur-Tidende“***), paa Grund af „saa meget Slibrigt“, lignende Anledning til Forargelse som ved Gjengivelsen af Ovid i „Digte“. — Ligesom Heiberg i Slutningen af 1818 debuterede med sin første Digtsamling, saaledes debuterede han omtrent samtidigt, i Begyndelsen af 1819, som dramatisk Forfatter paa den Scene, for hvilken han skulde komme til at spille

*) Se „Dansk Literatur-Tidende for 1819“, Side 714—715.

**) Se dette Værks sjette Afdeling, Side 236—241.

***) Se „Dansk Literatur-Tidende for 1818“, Side 571—572.

saa stor en Rolle. I Anledning af Kongens Fødselsdag opførtes nemlig den 29nde Januar 1819 Skuespillet „Tycho Brahes Spaadom“, der samtidigt udkom i Trykken. Dette Drama, hvis første Grundlag alt var blevet til for sex Aar siden*), er tidligere omtalt; og der skal, som en Følge heraf, ikke paa dette Sted dvæles videre derved. Dr. philos. Dampe — med hvis ivrige Opposition ved Disputatser Heiberg havde spøgt i en, i „Digte“ trykt, „Doktor-Vise ved Reformationsfesten“, hvor det hed:

„Og dog, min Tro! han fægted ei med Dampe,
med intet Blændværk af den tomme Nat,
med Syner ei af Feber eller Krampe,
med ingen Maren eller Gunnilds Kat“ **) —

kritiserede „Tycho Brahes Spaadom“ temmelig skarpt i et Par Nummere af J. K. Høsts „Morgenblad“ i Marts og savnede, ikke ganske uden Grund, „Kraft og Dybhed“ i den unge Forfatters første Theater-Stykke. Ogsaa C. Molbech bemærkede i Indledningen til Anmeldelsen af Heibergs „Digte“ i „Dansk Literatur-Tidende for 1819“***) om den national dramatiske Idyl, der opførtes faa Dage efter Oehlenschlägers „Den lille Hyrdedreng“ — Idyllen afløste, som man ser, i Restaurationens Fredstid Tragedien fra den Napoleonske Krigstid —, at Kristian den fjerde deri blev ført frem paa den danske Skueplads „mindre betydende, end man vel kunde ønsket at se den kongelige Helt og Landsfader første Gang træde frem paa Scenen“. — Det er ret betegnende for den gjærende Tids Veivildhed, at Heiberg ikke, ligesaa lidt som den ellers fra ham

*) Se dette Værks fjerde Afdeling, Side 107—108.
**) Hentydning til Jens Bloks Kamp med gammel Gunnild og hendes sorte Kat i „Peder Paars“ (Slutningen af anden Bog).
***) Side 706.

saa vidtforskjellige Hauch*), kunde blive enig med sig selv om sin Livsbane. Han var alt bleven over 27 Aar gammel uden endnu at have valgt sig en Stilling. Hans mangesidige Aand, der ligeledes i saa Henseende var mere beslægtet med Baggesen end med Oehlenschläger, havde forsøgt sig paa de forskjelligste Gebeter — hvad der iøvrigt forsynede ham med Kundskaber og skjænkede ham et Overblik i forskjellige Fag, der kom ham tilgode som Digter —; og han vidste ikke, om han skulde være Poet, Æsthetiker, Naturforsker, Læge, Landmaaler eller Diplomat. Ikke faa Spor af denne Raadvildhed findes i „Tycho Brahes Spaadom", hvis unge Elsker udbryder:

„— — — Det er saare svært at vælge!"

Af alle disse divergerende Bestræbelser, der truede med at adsprede Heibergs Kræfter i en utilbørlig Grad, og af alle disse Dilemmaer udreves han ved et kongeligt Stipendium, der satte ham istand til at gjøre en Udenlandsreise, som han tiltraadte i Foraaret 1819. Medens Ingemann drog igjennem Tydskland — en Maanedstids Ophold i Paris virkede kun frastødende paa ham — og Schweiz til Italien, ilede Heiberg direkte til Seinestaden, hvor den forviste Fader, der havde været ansat i det udenlandske Departement, levede af sin Pension.

Ogsaa den jydske Digter, som i Forening med Kjøbenhavneren J. L. Heiberg, skulde gjøre det mere realistiske Element gjældende i vor Poesi, St. St. Blicher havde stor Vanskelighed ved at komme an og finde sig tilrette i den alt Andet end lystelige Restaurationsepoke. Uagtet han var theologisk Kandidat, havde han, efter i kort Tid at have forsøgt sig som Adjunkt, forpagtet den gamle Faders Præstegaard og var en vældig Jæger. Hans

*) Se dette Værks sjette Afdeling, Side 115.

trange Kaar forværredes ved de uheldige Tidsforhold og Familiens Forøgelse; og, da han længe forgjæves havde søgt Præstekald, besluttede han at bekjendtgjøre i Bladene: „En theologisk Kandidat med bedste Karakter søger Ansættelse som Skovrider eller Skytte hos et Herskab; i den Tid, som bliver tilovers fra denne Bestilling, tilbyder han at undervise i Latin, Græsk, Tydsk, Fransk, Engelsk og Italiensk“. Han gik til en adelig Godseier i Nærheden, med hvem han jævnlig øvede Nimrods Kunst, og bad ham om en Anbefaling som Skytte; men denne fik Digteren til at opsætte sit Forehavende, indtil der endnu var gjort et Forsøg paa at faae Kald. Godseieren reiste derpaa til Kjøbenhavn i den Anledning; og Blicher fik nu det første Embede, han søgte. Saaledes blev han, mere befordret ved Hjælp af Bøssen end af Bogen, 1819 Præst i sin Fødeegn i Thorning ved Viborg midt paa Jyllands Hederyg. Literært havde Blicher ligesaa vanskeligt ved at trænge igjennem. 1818 udgav han i Kjøbenhavn en lille Bog „Abeilard og Heloise“, indeholdende de to berømte Elskendes Historie i en „ueberschwänglich“ Fremstilling samt en poetisk Epistel fra Heloise til Abeilard efter Pope og en anden fra Abeilard til Heloise. Medens dette Arbeide, trods det stærkt sandselige Moment deri, repræsenterede den mere idealistiske Side hos ham, var den Aaret efter i Aarhus udkomne Komedie „Generalprøven i Kragehul“, ligesom Barberen i „Jyllandsreise, udført og beskreven af S. S. Blicher og S. S. Barber i Nibe,“ fra 1817*) et — forresten ikke synderlig lovende — Skridt ind paa det realistiske Territorium, hvor han skulde vinde sine fleste og bedste Laurbær. Den snart 40aarige Digter var unegtelig en langsom jydsk Natur, der først sent formaaede at finde sin rette Sfære og at gjøre sig gjældende.

Medens Realismens Repræsentanter i Restaurations-

---

*) Se dette Værks sjette Afdeling, Side 386—387.

tiden, J. L. Heiberg og St. St. Blicher endnu søgte deres Vei, afsluttede den ulykkellge Idealist Schack Staffeldt sin, som en Promethens lænket til Klippen, med Gribben hakkende i Leveren, i den store, ensomme Amtmandsbolig i Slesvig. J. M. Thiele havde i Slutningen af 1818 sendt ham sin Samling „Rosenblade" (hvori Staffeldts tungsindige „Til et vissent Løv" fandtes) samt Begyndelsen af sine „Danske Folkesagn" og fik i den Anledning en, den 23nde December 1818 dateret, Svarskrivelse*), hvori det, blandt Andet, hedder: „Blandt Folkesagnene er nogle, jeg gjerne gad givet et poetisk Kolorit til det, de allerede i og for sig selv have; men hvor tager jeg Tid dertil og — jeg maa nu vel ogsaa spørge — hvor tager jeg Evne dertil? Engang hildet, som jeg, i Embedskald, finder Ingen saa let en Tilbagevei til Kunsten. Mine Forretningers Mængde (8 til 9000 Sager om Aaret, og hvilke Sager!) fordrer mig helt, og deres Natur er væsenlig antipoetisk. Jeg har aldrig før villet troe, at Mennesket kunde bringe det saa vidt i det æsthetiske Selvmord. Og dog elskede jeg Kunsten saa inderligt, saa rent, saa uegennyttigt, som den Dydige elsker Dyden, som den Fromme elsker Gud! — Jeg hører ikkun enkelte Lyd fra den danske Literatur, f. Ex. om Baggesen, Oehlenschläger o. s. v. Naar ville da engang Harmonigudens Yndlinge ophøre at dissonere og opløse sig i en Akkord! Hils Baggesen; thi jeg haaber, De ser ham af og til. Det er Skade, at han saaledes bortglimter, istedetfor at samle sig i en glandsfuld Solskive. — Tak, Tak for Deres Venskab og Deres Sympathi med mine Digte, som vel ikke finde mange Venner, idetmindste endnu ikke! Celebritet er just ikke min Sag, men Samfølelse, Samnydelse dog sikkerlig ønskværdig."

*) Se „Samlinger til Schack Staffeldts Levnet", udgivne af F. L. Liebenberg, II, 432—433, jfr. Thieles „Af mit Livs Aarbøger", Side 150—151.

15.

Det nye Aar, 1819, hilsedes i „Nyeste Skilderi af Kjøbenhavn“ af Baggesen med „Dannevægterens Nytaars-Vers“, hvortil Motivet var taget fra Datidens Vægtervers. Baggesens Vers løde:

„O, Digtkunst! Klokken er slagen Tolv.
Nu gik ved Midnatstide
sin Vei det gamle Aar.
Til Trøst al Sangen vide,
det ny paa Pletten staaer.
Aarvætting-Kæmpen faldt.
I Tylvtens Brag
med sidste Slag
hans Stund udringtes alt.*)

O Morgen! Kaadhed og Galskab fly!
Helhest og Varulv svinde
nu fra hver lyse Vraa!
Det tydske Mareminde**),
lad ogsaa snart forgaae!

*) Det tilsvarende Vægtervers lød:
„Det var om Midnats Tide
vor Frelser han blev født
til Trøst al Verden vide,
som ellers var forødt.
Vor Klokke er slagen Tolv.
Med Tunge og Mund
af Hjertens Grund
befal Eder Gud i Vold!“
(se „Vægter-Versene,“ udgivne af V. Fausbøll, andet Oplag, 1862)

**) Mareminde, Mare. Holberg citerer i „Peder Paars“ (første Bogs fjerde Sang) Verset:
„Marre Marre Minde!
est Du herinde,
saa skal Du herud!“

Tylvtimen er forbi.
Nu bort paa Dansk
med udenlandsk
papistisk Poesi!

O Nytaar! fold dine Vinger ud,
jag bort fra Hytten Sorgen,
jag bort hver Thronens Sky!
Du Fremtids lyse Morgen,
glæd Alle med dit Gry,
gjør Vægt'ren selv lidt glad,
sign med vort Nord
den hele Jord
og hør hvert Suk, som bad!"

I Januar 1819 udkom Oehlenschlägers, i den sidste Halvdel af det foregaaende Aar forfattede, Komedie „Robinson i England". Det var unegtelig under de forhaandenværende Omstændigheder, umiddelbart efter Processen i Anledning af „Trylleharpen", et egent Foretagende at komme med dette dramatiske Arbeide. Bagvadskere forsøgte nemlig at forringe den berømte Englænder Daniel Defoe, Robinsons Forfatters Berømmelse ved at udsprede det Rygte, at den skotske Matros Selkirk, Originalen til Robinson, engang havde givet Defoe sin Dagbog med Forespørgsel, om den fortjente at trykkes; Defoe havde gjennemlæst den og svaret Nei; nogen Tid efter var imidlertid „Robinson" kommen ud, hvilket Værk for Størstedelen var troløst stjaalet fra hin Dagbog*) — og denne fuldstændig usande Historie er lagt til Grund for Oehlenschlägers Komedie, der altsaa er Hjorts Plagiatbeskyldning dramatiseret. Havde Oehlenschläger saa længe afholdt sig fra, idetmindste direkte,

*) Se, blandt Andet, H. Hettners „Literaturgeschichte des 18 Jahrhunderts", I, tredie Oplag, 1872, Side 304.

at indblande sig i den Baggesenske Feide, vilde det aabenbart været bedst, om han var vedblevet dermed, tilmed nu, da Feiden sang paa sit sidste Vers. „Vidunderlig Slutning“ af Baggesen burde desuden yderligere have hindret Fremkomsten af Oehlenschlägers „Erklæring“. Endnu mindre lader „Robinson i England“ sig forsvare. Foruden den odiøse Plagiathistorie fattes der heller ikke andre Hentydninger i den Oehlenschlägerske Komedie. Master Andrews, Odedigteren, udbryder saaledes, fornem:

„— — — — — — — Lad os ikke
dog glemme, hvad vi skylde Idealet,
det Høie, Prægtige, det Imposante.
— — — — — —
Nei, mine Venner! glemmer ei Olymp,
det høie Pelion i Ossas Nærhed!
Lad os ei atter synke til Pygmæer,
men heller kæmpesvulme som Titaner!
Kan nogen Dødelig vel tage Munden
for fuld? Iveiret, Børn! høit op i Luften
i Idealets svulmende Ballon!
Jeg trodser Svimmelheden!*) Jorden vorder
dernede mig en ussel Myretue!
Jeg svæver i min høie Purpurlue!“

Om Hr. Butterflie, det vittige Hoved, der — ligesom Baggesen — beskyldes for Uefterretteligbed, siges der: „Den stakkels Karl! Hvad det maa være et pinligt Liv! Han troer sig forbunden til at sige noget Pikant, hver Gang han lukker Munden op!“ Hertil repliceres der: „Han siger dog undertiden ganske morsomme Dumheder!“ Den blege,

*) I „Rimelige Strøtanker“ havde Grundtvig 1815 sagt om Baggesen: „Tidt fik han det med Svimlen“ (se dette Værks femte Afdeling, Side 82).

svagelige Elegiker Hr. Joseph, der — ligesom Baggesen — stadigt forsøger sig hos en eller anden Deilighed, erklærer: „Hvorledes skulde jeg leve og trives som Elegiker, hvis jeg ikke daglig og natlig havde Anledning til Graad og Drøvelse!" Det hedder i Komedien, aabenbart som et Slags Selvforsvar:

„En god Skribent behøver altid ei
at være just saa lærd!"
— — — — — —
Jeg troer det mere let for Haandværksmanden
at vorde Digter end den blotte Lærde,
som kjender kun paa denne hele Jord
Studerestuen og de døde Sprog.
— — — — — —
De gamle Græker kjendte deres Sprog
og intet andet. Shakespeare var en Væver,
og Paulus virked Telte som Apostel."

Forsvaret for den af Odedigteren, Elegikeren, Epigrammatikeren o. s. v. forkastede „Reisebeskrivelse" af ham, „som har staaet i Gabestokken", og andre Ting bære ikke mindre Præg af Komediens Tilblivelsestid, da — som der siges i Dramaet — de skjønne Aander tidt skjendtes og klamredes „værre end Matroser". Det var intet Under, at der gik flere Aar, inden der blev Tale om dette Stykkes Opførelse, som først fandt Sted 1823, efterat Baggesen alt paa tredie Aar var borte fra Fødelandet — og selv da gav det Anledning til „Spektakler"*). „Robinson i England", der fornyede Mindet om hin mærkværdige Bog, der havde spillet en Rolle for Oehlenschlägers Barndom som for Evalds**), er forresten langtfra uden poetisk

*) Se Oehlenschlägers „Erindringer", IV, 11; jfr. Overskous „Den danske Skueplads", IV, 696—700.

**) Se Oehlenschlägers Erindringer, I, 15, og Evalds „Levnet og Meninger".

Værdi. Med Robinsons Forfatter som Midtpunkt stilles, ligesom i „Freias Alter“*), det Platte og Prosaiske — rigtignok af og til paa en for Oehlenschläger eiendommelig noget barnagtig burlesk Maade — ligeoverfor det naturlig Kraftige og Poetiske. Af Enkeltheder maa ikke mindst fremhæves den maleriske Beskrivelse af den berømte Bogs Virkning og den ypperlige Scene, hvor Defoe, af Glæde over endelig at have givet Selkirk hvad hans er, har drukket sig en lille Rus og midt om Natten kommer Arm i Arm med Helten i sin Bog. En Anmelder i „Dansk Literatur-Tidende“, aabenbart en varm Beundrer af Oehlenschläger, gaaer endog saa vidt, at han erklærer „aldrig, selv hos Shakespeare,“ at have læst „Noget, der forekom ham større“ end den sidstnævnte Scene, som slutter fjerde Akt**). En af Stykkets Bifigurer, den unge Peter, blev forresten i C. N. Rosenkildes Fremstilling — „han forbausede Publikum ved fuldstændig at have omskabt sig i Udvortes, Holdning og Væsen til en opløben, godmodigt næsvis Skoledreng“ ***) — Stamfader til Poul Møllers Hans i „Hans og Trine, Scene i Rosenborghave“, J. L. Heibergs Hans Mortensen i „Aprilsnarrene“ og Peter i „Eventyr i Rosenborg Have“, C. N. Rosenkildes Hans Søren i „Vennernes Fest“ og Henrik Hertz'es Jeremias i „Hr. Burchardt og hans Familie“. I „Robinson i England, en ny Komedies Kjerne i fem Akter,“ leverede Baggesen i „Rosenblade med et Par Torne“, der udkom umiddelbart efter Oehlenschlägers Drama i Januar, et versificeret spottende Referat af Komedien.

„Rosenblade med et Par Torne“ — Baggesens tidligere Beundrer J. M. Thiele havde i December 1817 udgivet „Rosenblade“ som Nytaarsgave for 1818 — blev

*) Se dette Værks anden Afdeling, Side 83—84.

**) Se „Dansk Literatur-Tidende for 1819“, Side 693.

***) Se Overskou: „Den danske Skueplads“, IV, 697.

den sidste Bog, Digteren udgav. Dens Titel passede ikke blot paa det lille Bind, der bar den, men paa hans hele Forfattervirksomhed, som han hermed afsluttede i det Hjem, han snart skulde vende Ryggen for bestandigt. Og ikke mindre betegnende var Sfinxfiguren, der fandtes paa Omslaget umiddelbart under Baggesens Navn. Denne Afskedsgave til det danske Folk indlededes med følgende smukke Digt.

„Til Dana.

(Nanna Perenna)

Dana! hvis i Sangens Aftenrøde
Skjalden, truffen af en dobbelt Pil,
sødt vemodig ei sig kan forbløde
uden mindste Træk af bittert Smil —
døm, trods et Par rørte Strenges Smerte,
bittert ei hans danske Harpes Hjerte!
Kjærlighed til Skjønt, til Hæsligt Had
i hver Livets Have følges ad.

Rosen selv jo, Blomsters hulde Dronning,
har paa spæden Stengel Od ved Od;
Bien samler vel til Kuben Honning,
men mod Snegle har den og en Braad.
Paa dit Alter strøer han Rosens Blade,
Tornene kun for dets Fjenders Fjed.
Smiler end Du aldrig til ham ned,
kan den fromme Skjald dog ene hade,
hvad dit Tempels Hegn vil bryde ned.

Balder.“

Dana var dog Balders blivende (perennis) Nanna, hvem han — „truffen af en dobbelt Pil", saaret baade af Eris og Eros — sender sit sidste Suk „i Sangens Aftenrøde"*). Et andet Digt, „Det afbrudte Hjertekvad", lyder:

„Sangen, Skjalden afbrød i „Danfana",
misforstaaet af Tidens Fantasi,
nu, han veed, ham Nordens Aand staaer bi,
han fuldender, sukkende, til Dana —
Dana! Dana! føl hans Sværmeri!"

Ved „Nordens Aand", der staaer Skjalden bi, hentydes aabenbart til Grundtvig.

Den lille Bog indeholder Digte fra de forskjelligste Perioder i Forfatterens Liv. Der er saaledes Arbeider fra Tiden før hans første Udenlandsreise og fra denne Reise — „Brudstykker af Arions Lyre, 1787—1789", „Til Seline (1788)"**) og „Labyrinten paa Rim (Grev Adam Moltke tilskrevet 1789)" —, fra det foregaaende Ophold i Danmark — „Den trufne Centaur til sin Lærling (1806)" og „Frederiksberg Slot (1807)"***) — og fra Nutiden. Af de sidste ere nogle satiriske alt omtalte ovenfor. „Extra-Nutiden" begynder, med Hentydning til Studenternes Hovmestereren af den tidligere Regensprovst, den ved Beltet fødte Baggesen, til Udgiveren af „Danne-Virke" Grundtvig, til Oehlenschläger og hans „Ædereise", til J. L. Heibergs Disputats om det spanske Drama, til den tydske romantiske Poesis og Filosofis Indflydelse, til de danske Tropper i Frankrig, til den slemme Cours o. s. v.

---

*) Der findes ogsaa andre Nanna-Digte i den lille Bog, deriblandt „Ved Nannas Flugt".

**) De i dette Værks første Afdeling (Side 4 og 25) anførte Verslinier om Evalds og Vessels opmuntrende Bifald findes i dette Digt „Til Seline".

***) Se dette Værks anden Afdeling, Side 289 og 297—298.

„Hvor er dog hos os ordenlige Danske
Alt blevet nu saa overordenligt,
at kun de Tydske, Engelske og Franske,
som extra-Folk, har Mage set til Sligt.
Hver Pebling nu sin Provst hovmesterer,
vor sidste Doktordisputats var spansk,
vor jydske Landsoldat fransøsk parlerer
og selv vor danske Cours er extra-dansk.
Vor Vesterbro er bleven en Slags Prater*),
og Digtet „Fredriksberg“ er extra-Prat —
jeg vil ei tale om vort Ex-Theater,
al extra-Goglens Morskabs-Aggregat.
Hvor udenlands er bleven al vor Færden!
Til Beltenes og Dannevirkes Trods,
forgik i langt Begreb Daraussens Verden,
fandt man i kort Begreb den nu hos os.

— — — —

Hvad før i Hjertet var, er nu i Panden;
og Mer paa denne selv end i den kom.
Hvad ei med Fantasi gaaer fra Forstanden,
gaaer med Fornuftereren udenom.
Vor Evalds Søn forskriver sig sin Smerte
og Holbergs Datter udenfra sin Lyst.
Hvad nytter, at det gamle danske Hjerte
slaaer end i mit og end i Grundtvigs Bryst?
Man vil herfra, vil udenom, vil glemme,
hvad Fædre har oplivet, værnet, nært,
vil udenlands alene være hjemme
og udenad kun vide, hvad er sært.
Bort med hvert ægte gammeldags Exempel!
Paa baade Mad og Fad og begges Digt
maa staae et tydsk, et fransk, et engelsk Stempel,
for ret med dansk Behag at nyde Sligt!“

*) Prater, offentlig Promenade, navnlig Prateren i Wien.

Digtet, der aandfuldt spotter Oversvømmelsen af europæiske Hovedstrømninger, ender:

„Hvoraf det kommer? Vist af Luften ikke!
Den er omtrent, som den har været før,
og Heden gjør i Danmark ingen ør.
Aarsagen ligger i vor Mad og Drikke.
At Ædereisen er det sande Speil
paa al vor Lærdom, Landeværn og Næring —
en Trilling, der er bleven nu en Træring*) —
det kommer netop (ta'er jeg ikke feil)
af legemlig og aandelig Fortæring.
Fra den Tid af et extra-fedt Geni,
spækt ud med extra-flommede Sottiser,
blev hverdags Retten i vor Poesi,
som extra-gode Østers i Aviser —
fra den Tid Sjæl og Krop fik extra-Kost
istedenfor den fædrelandske Føde:
gaaer Alting extra, selv med Extra-Post
de Levende nu reise til de Døde." **)

Et andet Poem „Føbus Borealis" lyder:

„Vil Du, man skal lytte til din Stemme,
vil Du, Dana Dig skal være huld,
vil Du, man skal over Sangen glemme
Prosalivets det gemene Muld —

---

*) Træring, underfundig Person, Skjelm. Trilling sigter rimeligvis til Ase-Nummernes Trende i „Asenutidens Abrakadabra" (se dette Værks sjette Afdeling, Side 176—205).

**) Som et, ingenlunde enestaaende, Exempel paa den næsten ubegribelige Skjødesløshed for den kronologiske Ordens Vedkommende i Baggesens „Danske Værker" fortjener det at fremhæves, at dette Digt, trods sine stadige Hentydninger til Tylvtestridens Dage, henføres til „Perioden 1814 og 1815". Nogle Linier i det ere desuden udeladte.

vil Du skrække Troldene, som føite
rundtomkring mit nordiske Parnas:
maa Diskanten til dit Hjertes Fløite
klinge til dit Hoveds strenge Bas."

Det ender:

„Bort med As-Maniens andre Moder!
Eders Pryd, Fortidens Brystklenoder!
skal Fremtidens Barm end bramme med."

Som et af de betydningsfuldeste Digte i denne poetiske Afskedsgave til Fædrelandet fra den gamle, distancerede Digter hidsættes endvidere:

„Jubelæblet

eller

den gamle Harpespiller.

Midt imellem Tidens Grave
der, hvor fordum Livets Træ
stod i Uskylds første Have,
for hver fjendtlig Storm i Læ —
skyder end imellemstunder
af den gamle Stammes Muld
op et Æbletræ-Vidunder
med en Frugt af pure Guld.

Sjeldent er det Syn at skue.
Sekler komme, Sekler gaae,
før paa Jordens grønne Tue
blomstrende man ser det staae;

og, hvis hundred Aar henrinde,
før det spreder ud sin Lugt,
tusind, og vel flere, svinde,
førend modnes fuldt dets Frugt.

Thi fra Visdoms Væld maa flyde
Lysets Saft og Livets Blod;
begges Strømme maa begyde,
hjerterislende, dets Rod.
Uskyld maa det stadigt pleie;
og, skal Frugten lykkes, maa
den forsage hvert sit Eie,
som dets blotte Spire saae.

Kun eet Æble dog det bærer,
naar det lykkes — aldrig fler.
Men hvo det har set, ei nærer
nogensinde Lyst til Mer;
og, trods Armod og trods Alder
og hvert Skjebnens mørke Bud,
Skjalden, i hvis Lod det falder,
er lyksalig som en Gud.

Lokt af Nattergalens Triller
i den næste Lindetop,
kom en gammel Harpespiller
did, hvor Spiren først skød op,
kjendte flux Naturens Under,
nærmte sig den gamle Lind
og hensatte sig derunder,
taus, med Haanden under Kind.

Stirrende paa Spirens Stengel,
der, saa venlig, huld og sød,

som af Natten Lysets Engel,
op af Muldets Tue skød —
drømte han sig lagt paa Baare
længe før dens fulde Flor,
mens ham, kildrende, hver Aare
salig Længsel gjennemfoer.

„Fryd, som Skjalden evig drømte,
naar ham Glæden gik forbi,
mens hver Indsats han forsømte
her i Lykkens Lotteri!
Uskylds Himmels Førstegrøde,
Paradisets sidste Skud,
Idealets morgenrøde,
Sangen aabenbarte Brud!

Hulde Væxt! hvor saae jeg gjerne,
før mit Øie lukker sig,
slukket af din Glands hver Stjerne,
som i Natten straalte mig!
O, men, ak! jeg kom at skue
Maalet for min Harpes Klang
og dit Hjertes rene Lue
smile til min Undergang!

Smile? Nei, min Tid er omme,
ve mig! her i Lindens Læ,
før jeg ser dit Æble Blomme*),
Tusindaarets spæde Træ!
Kun i Tanken saae herneden
Skjaldens Stirren Frugtens Guld —
naar Du modnes, er han heden;
naar Du smiler, er han Muld!“

*) Blomme, Blomst.

Altsaa*) klang til rørte Strenge,
bævende, den Gamles Sang.
Nattergalens Klukke længe
blandte sig med begges Klang.
Begges Toner sammenfløde
sødt i Klagens Melodi,
til omsider Nynnet døde
med det sidste Suk deri.

Som han taug og stirred, rørtes
pludselig hvert Lindens Blad:
og i Toppens Susen hørtes
hviske tyst, jeg veed ei hvad.
Stum blev Nattergalens Trille,
Klangen løstes op i Duft;
og, mens Alt blev tyst og stille,
lød det i den tause Luft:

„Hvis dit Bryst herneden kaarer,
Andagt-fyldt af Kjærlighed,
hvad de hjerteløse Daarer
her i Livet spøge med —
maa paa Valgets Alter flyde
Lysets Saft og Livets Blod.
Lad Dig Offret ei fortryde,
Gamle Sanger! har Du Mod!“

Som naar Himlens Straale rammer,
slog en hellig Offerlyst
ned med alle Martyrflammer
i den fromme Sangers Bryst:

*) Altsaa, Germanisme, („also“, saaledes).

„Vox, o, Træ, hvis Frugt jeg kaarer?
her, hvor fordum Edens stod,
vandet af mit Øies Taarer,
gjødet af mit Hjertes Blod!“

Og med Blikket mod det Høie
flux han Harpen sønderbrød,
mens vemodig fra hans Øie
Perle ned paa Perle flød.
Frodig, som til ingen Tider,
voxte Træet skyndig op:
snart det blomstred — og omsider
gløded Æblet i dets Top.

„Skattes Skat! jeg Dig har vunden!“
Som han jublede det, kom
bagom Træet ind i Lunden
just en Dreng og saae sig om.
Ak, men Oldingen ved Roden,
Jubel-mattet, alt laa død.
Da hans Offers Frugt var moden,
faldt den ned i Drengens Skjød.“

Feidens Ende svarer til dens Begyndelse. Baggesen slutter den med Erklæringen, at „Jubelæblet“ faldt i „Drengens Skjød“, som Pommerantsen i Aladdins Turban — med den aldeles tilsvarende Erklæring indlededes jo Sammenstødet i Noureddins Rimbrev 1806.

Paa samme Tid Baggesen saaledes afsluttede sit Mellemværende med Digterkongen, vendte han sig til Præsteskjalden med følgende Ord:

„Danmarks Krønike
af
Saxo Grammaticus.
fordansket ved
Nik. Fred. Sev. Grundtvig.

Her kommer danske Mester Erik frem
i frisk og seig og smidig Kraft saa fage,
som om han, skjult bag Ovnen i sit Hjem,
til Poges Tugten havde lagt i Lage.
Jeg haaber, naar vor Yngel ham har smagt,
den efterhaanden daglig sig vil bedre
og, om ei danne sig, dog faae lidt Agt
for Danskhed, Dannesprog og danske Fædre“.

Medens Baggesen sendte sin Afskedshilsen til Fædrelandet med disse Torneroser, sendte Modstanderne ham deres med Torne uden Roser i den næste Maaned (Februar) udkomne „Hermes, Nytaarsgave for 1820 af C. Hauch, Just Justesen, P. Vegner og Flere“. Den lille Bog indlededes med en Fortale — den var af A. E. Boye — som begynder: „Det er nu, høigunstige Læser! kommet saa vidt her i Danmark, at al Danskhed fast ligesom er uddød i Riget eller dog ligger udi sidste Aandedræt. Der er ikke mer end to ægte gamle danske Hjerter tilbage i Landet, hvilke, som bekjendt, slaae i Brystet paa de tvende agtbare Mænd og Poeter Grundtvig og Baggesen.“ Der hentydes, som man ser, her til et Par ovenfor gjengivne, Linier i Baggesens Digt „Extra Nutiden“. Det hedder derpaa, med Allusion til et tidligere anført Baggesensk Digt fra 1814 „Forklaring af Dagens Angreb

paa min Personlighed" *): „Ja selv det, som findes hos den Sidste, er, efter hans eget Vidnesbyrd, endog i saa slet og forfalden en Tilstand, at det for over fire Aar siden „af mange dybe Saar alt længe blødte". Senere siges der: „Ved den megen Tydskhed, som forskreves herind, blev Udanskheden mer og mer bestyrket; og selv idetmindste det ene af de to nu tilbageværende danske Hjerter er adskillige Gange blevet svarligen fristet og har vaklet slemt i sin Danskhed. Dette ses tydeligen nok af den megen tydske Imitation og de mange forkerte tydske Fraser, som herske i hans Skrifter." Nytaarsgaven aabnes med Poul Møllers Parodi „Om Jenses Lidenhed", der begynder:

„Der var en Tid, da Jens var meget større;
vemodig han „Da jeg var lille" sang.
Men siden, da hans Øine bleve tørre,
hint Kvad han taler om saa mangen Gang.

Han spøgte i de hulde Musers Arme
og muntrede saa tidt sin Næstes Hu;
da kjendte han til Avinds lede Harme
saa lidt, som Græsk han kjender til endnu."

Ak! siden er han bleven meget mindre, men tillige meget mere slem. Den Ørn, som svang sig høit over ham, vilde han gjøre tam ved Skraalen. Digtet ender:

„Saa svandt, saa svandt hans blide Digterdage;
hans Spøg, hans Gratie med dem svandt hen.
En lille Smule Vid han har tilbage —
Gud! lad ham dog ei ganske tabe den!" **)

---

*) Se dette Værks fjerde Afdeling, Side 55.
**) De tilsvarende Vers i Baggesens berømte Digt lyde:

Poul Møller, der nylig med Lune havde brugt Persiflagens Vaaben mod Grundtvig i sit „Himmelbrev", vender dem nu med ikke mindre Talent mod Mesteren deri, den anden Dioskur Baggesen. Naar den unge Poet forresten — ligesom A. E. Boye i „En liden Morskabsbog eller Bidrag til en Contrafey af den nyeste Critique" 1815 og Peder Hjort i „Tolv Paragrafer" 1816*) — retorkverer Baggesens Angreb paa Oehlenschläger som dalende, da savner denne Anklage Berettigelse. Kunde den 1815 og 1816 ikke med Grund rettes mod Forfatteren af „Poetiske Epistler" o. s. v., saa lod den sig ligesaa lidt retfærdiggjøre 1819 mod Forfatteren af Digtene til Nanna, „Jubelæblet eller den gamle Harpespiller" o. s. v. Baggesens Ungdomspoesi kan tvertimod, ogsaa i den Henseende i Modsætning

„Der var en Tid, da jeg var meget lille,
min hele Krop var kun en Alen lang.
Sødt, naar jeg denne tænker, Taarer trille;
og derfor tænker jeg den mangen Gang.

Jeg spoged i min omme Moders Arme
og sad til Hest paa bedste Faders Knæ
og kjendte Frygt og Grublen, Sorg og Harme
saa lidt som Penge, Græsk og Galathée.

— — — — — —

De svandt, de svandt, de Barndoms blide Dage!
Min Rolighed, min Fryd med dem svandt hen.
Jeg kun Erindringen har nu tilbage.
Gud! lad mig aldrig, aldrig tabe den!"

Ved Galathée menes upaatvivlelig Florians i Slutningen af forrige Aarhundrede yndede Roman af dette Navn, der udkom 1784. — I „Forfatterens Liv og Levnet" hedder det:

„Det lille Noer opvoxte Dag fra Dag
paa Faders Knæ"

(se iøvrigt „Nær og fjern", 1876, Nr. 229).

*) Se dette Værks fjerde Afdeling, Side 277, og sjette Afdeling Side 66 og 71—72.

til Oehlenschlägers, ingenlunde maale sig med hans senere, hverken hvad det Alvorlige eller Spøgende angaaer. Han var, ligesom hans Efterfølger J. L. Heiberg, en afgjort perfektibel Natur — Noget, de mere reflekterende Aander overhovedet pleie at være i Sammenligning med de mere umiddelbare. Den ogsaa af Poul Møller repeterede Beskyldning for „Avind“ er ikke mere begrundet. Selv om den nervøse distancerede ældre Digter med menneskelig Svaghed maaske momentvis kunde føle sig greben af „Avinds lede Harme“, er det en afgjort Uretfærdighed at gjøre Sligt til Hovedmotiv for Kampen; og vi have jo ogsaa hørt to saa vidtforskjellige Naturer som Grundtvig og Heiberg protestere mod denne Beskyldning, der var ligesaa let at gjøre som umulig at godtgjøre. — Efter Poul Møllers poetiske Parodi følger en, Marts 1816 dateret, prosaisk „Epistel fra Just Justesen til Danfanaskriveren“. Denne Skrivelse af Holbergianeren A. E. Boye, der ligefra Feidens Begyndelse havde vist sig som Baggesens mest ihærdige Modstander, var blevet til under Baggesens Sammenstød med Grundtvig, men ikke dengang kommet for Lyset. Det hedder deri: „I Monsieurs „Danfana“ (et Ord, som han selv har villet skabe, men kun er bleven halv færdig med, og som maaske helt skulde hedde Danfanaticus) har han villet paadigte Holberg ikke alene at kunne have forfattet en vis Autors „Rimelige Strøtanker“, skrevne udi Varton, men endog omtalt samme Holberg som den Eneste, man kunde tiltroe saa liden Overbærenhed med enkelt Mands (nemlig Monsieurs) Svagheder, som hos fornævnte Autor skal findes*)“. Og der polemiseres saa mod disse Yttringer, idet der hævdes, at „Holbergs Geist“ ingenlunde findes i Strøtankerne, og at Holberg aldrig kunde falde paa at tildele Baggesen en Hovedrolle

---

*) Se dette Værks femte Afdeling, Side 88.

i noget Skrift, ikke engang i „Filosofus udi egen Indbilding". Holberg stilles derpaa op imod Baggesen; og der siges at vor moderne Stads-Satyrikus „mangler ikke alene Holbergs Naturgaver, men ogsaa Holbergs Karakter, det er: hans Soliditet og hans rigtige moralske Takt og Følelse", og at „Monsieurs snaksomme Vidtløftighed", som han har tilfælleds med Strøtænkeren, kontrasterer stærkt med „en Autor, hvem slig diffus Loquacitet var en Pest, hvilken han hadede og ved enhver Leilighed revsede, en Autor, som netop om sig selv bekjendte:

„I kjender min Natur, veed, jeg er ei den Mand,
der paa en Pølsepind en Suppe koge kan".

Her alluderes aabenbart til Baggesens spøgende Tilstaaelse i Turneringen med Grundtvig, at hans „Suppe" er „ikke sjelden kogt blot paa en Pølsepind"*). At Baggesen fra Slutningen af det attende Aarhundrede, da Alt var i Gjæring, umuligt kunde være som Holberg fra Aarhundredets Begyndelse, da Tilværelsen endnu ikke var rystet i sine inderste Fuger, taler Boye naturligvis ikke om, ligesaa lidt som om Baggesens eiendommelige Fortrin, en mere modern bevæget Følelse i Forening med det mest broget spillende Vid. Baggesen, der, blandt Andet, ikke ganske uden Grund, beskyldes for at være „vant at outrere til Ækelhed", paralleliseres tilsidst i Epistelen, der hører til A. E. Boyes bedre satiriske Produktioner, ret morsomt med Magister Stygotius og Mester Gert Vestfaler. — Just Justesens Epistel følges af en Mængde „Epigrammer", der indledes med „Fugleskydningen", hvori Apollo, „den herlige Skytte", siger om Træfuglen paa Stangen:

---

*) Se dette Værks femte Afdeling, Side 91.

„Denne kun hykler et Skin af de lethenflagrende Fugle,
ingen oplivende Kraft boer i det træede Bryst.

Muskler mangler den rent samt Vingernes hellige Svingkraft,
Øinenes Ildblik ei styrer den vældige Flugt.

Derfor jeg sætter en Pris for hvert nedskudt Lem og indbyder
Hver, som med sikker Arm slynger fra Buen sin Pil."

Digtet ender:

„Saavidt Apollo; men vi med Skud og mangfoldige Pile,
ulig i Skikkelse Hver, aabne satiriske Kamp".

Af disse, for største Delen mere grove end vittige Epigrammer — der bære Hauchs Præg — hidsættes nogle af de bedre:

„Midas.

Selv foragtede Dynd ved Berøring han skabte til Guld om,
din berørende Haand dækker selv Guldet med Dynd.

Midaskritikerens Værker.

Er det dit Meed vort Sprog at befrie fra, hvad goldt og hvad skjævt er,
Erik og Holger*) da først dræb samt din egen Kritik!

„Erik og Holger da dræb! — Har ei han troligen gjort det?"
Danmarks tilvisse: men end lever hans egne jo dog!

*) Naturligvis sigtes her til Baggesens 1789 opførte Opera „Holger Danske", der parodieredes af P. A. Heiberg i „Holger Tydske og til Baggesens 1798 opførte Opera „Erik Eiegod", begge komponerede af den geniale Lybekker Kunzen.

„Lever? — Elendige Liv! Kun i Parodien den Ene
lever, den Anden blev frelst ikkun ved Kunzens Musik.“ -

Erik og Holger.

—

Erik den eiegode han skrev os og Holger den danske.
Ak, der er Ingen af dem eiegod eller dansk!“

Vi have tidligere gjenfundet Yttringer af Oehlenschläger i et Brev til Fru Rahbek fra Tiden for Aladdins Sammenstød med Noureddin 1807 i A. E. Boyes Polemik 1814*): her møde vi det samme Fænomen. „Holger Danske og Erik Eiegod“ — hedder det i ovennævnte Skrivelse — „ere hverken danske eller gode, mindre eiegode“**). Digterkongen var aabenbart Epigramforfatterens inspirerende Apollo. „Tvillingbrødrene“***) Baggesen og Grundtvig tages for under Et i Epigrammerne:

„Opmuntring.

—

Rask afsted, Epigrammer! lig letbevingede Pile!
Frygter ei Gjengjæld! Sligt ei vore Fjender formaae.
Ei Forbittrelsens Ild henlrænge de kan paa en Spydspids,
altfor utæmmelig vildt brænder Hovmodigheds Blus.
Een kun den hule Form vil erkjende, men Stoffet ham mangler;
Een vel mangler ei Stof, rent dog ham negtedes Form.

Profeten under en gammel Kvindes Lignelse.

—

Se, hvor profetisk paa Krykken hun gaaer, lig den Anholtske Gunnild,
nærer sin Alderdom redeligt nu ved at spaae.

---

*) Se dette Værks fjerde Afdeling, Side 276.
**) Se dette Værks anden Afdeling, Side 287.
***) Se dette Værks femte Afdeling, Side 136.

Jens, den smidige Kat, hende sidder paa Skuldren og ridser
snildt i Sand med sin Klo mystisk et gaadefuldt Tegn.

Striden.

Een Gang sloges de kun, det var om en Potte med Vælling.
Striden afridsedes net i Kjøbenhavns Skilderi.
Katten for drabeligt aad, hun slog ham af inderlig Vrede;
smidig han krummed sin Ryg, kradsed og bed saa igjen.
Snart forligtes de dog samt smigrede venligt hinanden —
intet dødeligt Bæst elskte saa høit hun tilforn."

De to sidste Epigrammer hentyde til Grundtvigs Turnering med Baggesen 1815—1816*) og til Fortællingen om „gammel Gunnild" og hendes „sorte Kat" i „Peder Paars"**). Gammel Gunnild, der gik krumbøiet med Krykker, redelig fortjente sit Brød med at spaae og med Flid havde undervist godt Folks Børn paa Anholt i deres Kristendom — „man for kanonisert slig Kvinde har i Rom" — aad saa stærkt af en Skaal med Vælling, der sattes paa en Stol for Katten og hans Kjælling, at Mons blev ganske vred og bed hendes Finger; hun gav Katten igjen et vældigt Ørefigen, saa blev Mons god igjen, og strax endtes Krigen — „hun elskte intet Beest med slig Oprigtighed". Derover er bleven gjort den bekjendte Vise:

„Katten og Kjællingen
de sloges om Vællingen".

Da hun saa raadfører sig med Katten, giver denne kun sin Mening tilkjende ved et Bogstav.

---

*) Se dette Værks femte Afdeling, Side 71—196.
**) Anden Bogs anden og tredie Sang.

„Af saadan Karakter, som han i Sanden skrev,
hun om den hele Sag strax underrettet blev.
Jeg udi Paarses Bog den saa ⅄ har fundet tegnet;
Per Degn den Bogstav har for gammel Islandsk regnet,
thi den ser ud som O i Rune-Alfabet —
han havde paa en Sten slig Bogstav skreven set.
I saadan Karakter den høi-oplyste Kvinde
den hele ganske Sag strax kunde se og finde.“

En Anmærkning hertil lyder: „Om det er en Rune-Bogstav eller ei, skal jeg ikke sige. Mig synes, at den ser ikke ulig en Katteklo.“ Den i November 1815 i J. K. Høsts „Den nordiske Tilskuer“ trykte Begyndelse af Baggesens Gaade havde jo til Motto „Litera pro verbis“ af Ovids Metamorfoser, hvor den til en Ko forvandlede Io forklarer sin Fader, Flodguden Inakus, hvem hun er, ved at ridse et Bogstav i Sandet*). — Et andet Epigram om de moderne Dioskurer, Tylvtens Modstandere, alluderer til Morgianes Ord til Sønnen i „Aladdin“**):

„Det var din Faders gode, gamle Ven,
endskjøndt de dog var Skrædd're begge to.
Din Fader gjorde, som Du veed, bedst Kapper,
den Anden havde mest Geni til Buxer.
Saaledes sad de i Samdrægtighed.
Hver var en dygtig Skrædder i sit Fag,
den ene overskred den Anden ei.
Den Anden roste tidt din Faders Kapper,
til Gjengjæld blev hans Buxer rost igjen.“

Epigrammet lyder:

„Skrædder Baggesen! roes Du kun frit Laugsbroderens Kapper!
Vist dine Buxer igjen roses oprigtig af ham.“

---

*) Se dette Værks femte Afdeling, Side 40.

**) Tredie Akt.

Efter nogle versificerede Linier „Til Udskjælderen i Skilderiet“, nærmest i Anledning af Baggesens Vers mod „Klafferbrødrene P. Vegner og C. Hauch“, følger „Abekatten og Bjørnen, en Fortælling af C. Hauch“, som begynder:

„Let, som paa Bukkeben heniler paa Fjeldet en Stenged,
gjennemstreifed sin Skov den ærværdige Abernes Drot nys.
Issen var skaldet og hvid, men graat nedsvæved fra Hagen
det langkrøllede Skjæg, rundt skjulende Lænder og Brystben.
Ogsaa hans Bag var blot, dog anstændig bedækt af hans Svands, der
blødt omgaves med sorteste Haar, indsprængt af de graae rundt;
snart den nedvendte sin Spids mod Jord, snart i Bugter den sno'de
op sig paa Ryg og fremviste den ubedækkede Bagdel,
altsom det Tiden og Indfald bød, og som det var Skikken
blandt Skovabernes Flok og blandt letfærdige Skovtrold.
Nu med Forfærdelse flygted han bort, forfulgt af en Stenregn;
aandeløs han i Bjerghulen steg, hvor den splittede Fjeldkløft
brød sig en Gang bag Sten, uigjennemtræng'lig for Lyset.

Her paa gullindsprængte Granit den grublende Bjørn laa.
Leiet var redt med Flid og bedækt med Mos og med Høstløv.
Her var den sjunken i Vintersøvn, thi forhadt var den Selskab;
høilig den elsked gamle Natur, upoleret af Kunsten,
og det utilgæng'lige Fjeld samt suged alvorlig
Labbernes fedtede Saft og den forhen sankede Styrke.
Saadan i kulsort Mørke den laa, henstrakt paa sit Leie:
vorden til Eremit den var og studerte bestandig
sin Evangeliebog med Andagt samt Katekismus.
Psalmer istemmed paa sin Vis den og nedskrev dem med Flid paa
Lammeskindspergament, som den selv med Kløgt havde garvet —
Lammet itu den rev og benytted saa Skindet til Psalmer.

Men Skovtrolden vemodig stod, og han klappred med Tanden,
Taarerne randt ham paa graahvid Kind, og ydmygelig bøied
han den vaklende Svands, og med Suk opløfted sin Røst han:
„Brun, gudfrygtige Mand, begeistrede Kæmpe for Troen!
Ingen saa hvas som Du er i Klo og saa vældig i Stemme.
Hjælp mig uskyldige Mand, thi rent de vil mig ihjelslaae,
agte kun lidt Medlidenhed og forfolge med Stenkast!"

Efter denne satiriske poetiske Fortælling om Fostbrødrene Baggesen og Grundtvig — der, ligesom „Hunden og Maanen" i „Iris" ikke savnede en vis, for Hauch ellers ikke just eiendommelig, bidende Vittighed*) — følger „Om Poesi og Rimeri. Fragment af en Satire i gammeldags Stil." ligesom Just Justesens Epistel, fra 1816, hvori det gaaer ud over „Jens Jaskesen"**), der, blandt Andet, sammenstilles med den i Begyndelsen af Holbergs Komedie „Hexeri eller blind Allarm" omtalte „Jens Paaskelilie", hvis „Kjærlighed gaaer, ligesom en Kanal, gjennem alle Byens Gader", og hvori det, med Benyttelse af et Sted i „Peder Paars"***):

„Niels Korporal ifjor paa en Gjenganger skød,
men Kuglen kom igjen og gav ham selv et Stød.

*) I Anledning af Hauchs Angreb paa Grundtvig i „Hermes" er der Anledning til paany at minde om Ordene i „Minder fra min Barndom og Ungdom": „I min polemiske Ilterhed glemte jeg kun altfor meget, hvad jeg i tidligere Dage havde Grundtvig at takke for".

**) Alt i et Brev fra J. P. Mynster til Fru Rahbek fra Slutningen af 1806, hvori Spjellerup-Præsten er „tilgavns ond" mod de nylig udkomne „Skjemtsomme Rimbreve" af Baggesen — der indeholde Rimbrevet „Noureddin til Aladdin" — kaldes Baggesen „Jaskesen" (se „Nogle Blade af J. P. Mynsters Liv og Tid" 1875, Side 36).

***) Første Bogs fjerde Sang. En Anmærkning lyder: „Det er bekjendt, at, naar man skyder paa et Spogelse, da kommer Kuglen tilbage".

at han til Jorden faldt og kunde sig ei røre —
han aldrig understaaer sig mere Sligt at gjøre"

hedder om Grundtvig:

„Niels Kapellan med Rim paa en Gjenganger skød;
Rim-Bomben kom igjen, ham gav et rædsomt Stød;
den sprang, han nær var kvalt i Vrævl og onde Dunster.
Strax slutted han da Fred, at prøve slige Kunster
imod Gjengangere ei lystede ham mer —
i Venskab man ham nu med slige Aander ser."

Derpaa kommer en ret morsom Efterligning af de berømte „Epistolæ virorum obscurorum" fra Reformationstiden, betitlet „Epistolæ illustrium virorum ad unum magnum Danicum philosophum ejusque amicos", med Motto af Goethe:

„— — — — — — Habet die Narren
eben zum Narren auch, wie sich's gehört!"*)

Denne anonyme Pastiche var af F. C. Sibbern. Ikke mindst pudserlig er den anden Epistel af „Isaachus ben Moses", der staaer „in foro Amacherino juxta plateam coriariam" (paa Amagertorv ved Læderstræde), hvor Jøderne dengang havde deres Post**), og er en begeistret Beundrer af „Jødernes Gjenløser", som T. C. Bruun 1813 i den literære

*) Citat af „Cophtisches Lied", som begynder:

„Lasset Gelehrte sich zanken und streiten,
streng und bedächtig die Lehrer auch sein!
Alle die Weisesten aller der Zeiten
lächeln und winken und stimmen mit ein:
Thöricht auf Beszrung der Thoren zu harren!
Kinder der Klugheit! o, habet die Narren
eben zum Narren auch, wie sich's gehört!"

**) Se dette Værks tredie Afdeling, Side 264.

Jødefeide titulerede det forfulgte Folks Forsvarer*), samt den tredie Epistel, der, blandt Andet, hentyder til Slutningen af „Gjengangeren", hvor Baggesen optræder som Odysseus og gjør Oehlenschläger til Telemakos**), i hvilken Anledning Gedehyrden Melanthius siger: „Narravi eis, ut tu esses Ulysses recens, et te habere sues in silva" (Svin paa Skoven), „sed te non habere Telemachum, quia ille Telemachus, quem tu pro magna tua benignitate voluisses facere Telemachum tuum, non vellet fieri Telemachus — ille ingratus!" — Den satiriske Nytaarsgave, der viser, at Baggesens Modstandere efterhaanden vare blevne ikke saa ganske ringe Krigsmænd, ender med Forslag til et nyt Titelblad med Vignet til Justitsraad Baggesens hidtil saa kaldte „Rosenblade med Torne". Bogen foreslaaes kaldet „Janus bifrons", og Vignetten forestiller et saadant Janus-Hoved, hvis ene Ansigt er høist alvorligt, men hvis andet er grinende, med udrakt Tunge, i hvilken Anledning det hedder: „Det mest Karakteristiske ved Baggesens skjønne Nytaarsgave er dens dobbelte Gestalt; den er halv lystig og halv alvorlig, eller, for at tale lignelsesvis, den har to aldeles forskjellige Ansigter, det ene alvorligt, fordetmeste grædende i Elskovs- og andre Elegier, det andet derimod saa lystigt grinende, at det bogstaveligen kan siges i hel lystelige Vrængerier at række Tungen ad alle Poetens Modstandere".

16.

Hermes havde som ψυχοπομπός ledsaget Baggesen til Underverdenen, da hans danske Digterliv var endt i vild Kamplarm.

---

*) Se dette Værks tredie Afdeling, Side 269.

**) Se dette Værks anden Afdeling, Side 233—324.

Det Baggesenske Feidedrama, som nu var afsluttet med tredie Akt, skulde dog ikke savne et Efterspil:

Baggesen havde — som tidligere fortalt*) — efter de af Hjorts Plagiatbeskyldning foranledigede Spektakler ved anden Forestilling af „Trylleharpen“ i Januar 1817 bedet om, at Syngespillet maatte blive henlagt, indtil han havde bevist at være dets rette Forfatter. I Mai 1818 havde Retten dømt til hans Fordel, og samme Aars December udkom saa „Trylleharpens Historie, med Procedure i Sagen.“ af Baggesen. Digteren skulde nu have sin, saa længe udsatte, Forfatteraften. Der averteredes: „Onsdagen den 24nde Februar bliver til Fordel for Forfatteren paa det kongelige Theater opført „Trylleharpen“, originalt Syngestykke i to Akter af Hr. Justitsraad og Professor Baggesen, Musikken af Hr. Kammermusikus Kuhlau, og: En Entree**). De, som ville beære Hr. Forfatteren med deres Nærværelse ved denne Forestilling, ville behageligen henvende dem til ham selv, boende i Brolæggerstrædet, Nr. 83, anden Sal, hvor daglig erholdes Billetter fra Kl. 9 om Morgenen til 2 om Middagen og om Eftermiddagen fra Kl. 4 til 6.“ ***) Beneficianterne pleiede nemlig at have Billetudsalg hos sig selv, hvorved de ofte fik en forøget Indtægt, da Velyndere betalte over Prisen†). To Jøder skal have solgt Billetter og indkasseret Pengene for den forgjældede Baggesen, der stod ved Siden af dem med en Æske, fuld af Theaterpiber, som han, naar Stu-

*) Se dette Værks sjette Afdeling, Side 250.

**) Et Slags Dandsedivertissement (se Overskou: „Den danske Skueplads“. III, 235—237 og IV, 561).

***) Se „Dagen“, 1819, den 22nde og 23nde Februar.

†) „En saadan Benefice-Aften havde den Gang nærmest Karakteren af en Auktion eller Udbydning“, siger Peder Hjort („Kritiske Bidrag til nyere dansk Tænkemaades og Dannelses Historie“, literærhistorisk Afdeling, II. Indledning. Side XIV). Jfr. Overskou: „Den danske Skueplads“, III, 822—824.

denter og andre unge Mennesker i en brøsig Tone forlangte Billetter, stadigt rakte frem, spørgende: „Skal De ikke have en lille Fløite?“ *) Over to Aar efter de to første Opførelser gik da „Trylleharpen“ tredie Gang over Scenen. Paa Forestillingsdagen sagde Baggesen spøgende til en Ven: „Udpibning iaften! Jo vist! Ingen Forfatter kan være vissere paa glimrende Bifald end jeg. Have ikke mine værste Fjender ved den sidste Forestilling jublet: „Den rette Forfatter leve!“ **) Nu har jeg bevist, at jeg er den rette Forfatter. Jeg har altsaa endog mine Fjender i Lommen. Nei, det Eneste, der ængster mig, er, at jeg ikke veed, hvorledes jeg skal bære mig ad, naar de kalde mig frem!“ Det skulde imidlertid vise sig, at det ikke var et tomt Mundsveir, naar Digteren i sin nylig udgivne lille Digtsamling „Rosenblade med et Par Torne“ havde begyndt Digtet „Balder til sin Fader“:

„Du, som mig endnu din Dør oplader,
naar, forfulgt af Nid og Spot og Svig
og af Hoben, som vil stene mig,
vildt jeg flygter gjennem Livets Gader,
en udsluppen Ulivsfange lig!“

Skuespilhuset var propfuldt i Forventning af de Ting, som skulde komme, uagtet Priserne vare „opskruede til det Firedobbelte“, som „Aarhus Stifts Tidende“ ***) udtrykker sig i en mod Baggesen meget fjendtlig sindet Korrespondance-Artikel fra Kjøbenhavn, dateret den 25nde Februar, altsaa Dagen efter Forestillingen. Baggesen sad i en Loge.

---

*) Efter J. C. Lindbergs Fortælling (meddelt af Sønnen, Pastor Niels Lindberg).

**) Se dette Værks sjette Afdeling, Side 249.

***) Se „Aarhus Stifts Tidende,“ 1819, 2 Marts; jfr. „Fyens Stifts Tidende“ og „Riber Stifts Avis“, 1819, 5te Marts.

Hans Modstandere havde indfundet sig i Masse; der var taget Loger i anden Etage og Galleriet, hvortil Enhver, som vilde forpligte sig til at pibe, fik fri Adgang og Piben ovenikjøbet; Partiførerne havde uddelt Ordre angaaende de Steder, hvorved der skulde hysses, og naar Pibningen skulde begynde. Forestillingen var desuden „Theatret beskæmmende“. Ryge, der pludseligt havde fattet en levende Uvillie mod Baggesen, som dog i sine Recensioner havde ladet den store Skuespiller vederfares fuld Retfærdighed, harmedes over de Forandringer, som Digteren havde foretaget i Syngestykket siden dets forrige Opførelse og spillede uden Hensyn til disse Forandringer, hvorved der opstod ikke ringe Forvirring. Haack og Kruse havde lært deres Partier saa utilstrækkeligt, at der indtraadte lange Pauser — Kruse skal desuden have været saa beruset, at han faldt omkuld o. s. v.*) —, og Dekorationsvæsenet samt Maskineriet vare gjennemgaaende slette. Stykket blev dog spillet nogenlunde roligt tilende: Klapperne havde besat Parterret og lode det ikke mangle paa Bifaldsudbrud, ved Bravoursteder i Musiken fik de Bistand af Parkettet; kun enkelte Mishagsyttringer lode sig høre, de mange grove Uordener i Forestillingen vakte kun een Gang Latter. Men da Tæppet faldt efter sidste Akt begyndte en frygtelig Piben. Der opstod nu en Kamp, ved hvilken der endog vankede tørre Hug. Kommandanten og Politidirektøren indfandt sig forgjæves, ledsagede af Soldater og Betjente, i Parterret og befalede Rolighed i Kongens Navn. Man skyndte sig med at lade Tæppet gaae op til den Entree, der skulde opføres; og under denne lykkedes det med megen Møie at faae Støien til at lægge sig lidt. Neppe var imidlertid Dandsen endt, før der igjen over hele Huset opstod en vild Tumult. Da Pibningen

---

*) Efter den tilstedeværende J. C. Lindbergs Fortælling (meddelt af Sønnen Niels Lindberg).

var paa sit Høieste, raabte en Søofficer i en Raaber, han havde med, oppe fra anden Etage med en vældig, Larmen overdøvende, Basstemme: „Jens Baggesen leve!“ Denne Marine-Hyldest til ham, der havde kaldt sig „en født Matros“, gjentog sig, hver Gang Piberne opførte deres vildeste Musik. Klapperne sprang op paa Bænkene og trampede, for bedre at gjøre sig gjældende.*) Under denne Tumult foregik der en Skandale, „enestaaende i Theatrets Historie“. Da Støien et Øieblik, paa Grund af Partiernes Udmattelse, var sagtnet noget, hørtes fra Aabningen i Loftet ovenover Lysekronen et Par skingrende Piber. En Ven, som sad ved Siden af Baggesen i Logen, gjorde ham opmærksom derpaa. „Jeg hører det nok!“ udbrød Digteren. „Det er Topmaalet! At de pibe dernede, det er nederdrægtigt; men at de ogsaa pibe ovenfra, det er overdrægtigt!“ Da Klapperne hørte, at man endogsaa fra Theatret selv tillod sig at tage Parti, grebes de af en berettiget Forbittrelse og gik løs paa Piberne paa Tilskuerpladsene, for at kaste dem ud. Endogsaa ude i Gangene opstod Slagsmaal. Først efter næsten en Times Forløb fik den forstærkede Militærvagt Huset ryddet. Dagen efter gik det fra Theatret, som en Løbeild, ud iblandt Publikum, at de Pibende paa Loftet havde været Ryge og en ung Skuespiller, hvem han havde faaet til at deltage i det skandaløse Foretagende — der gik ustraffet hen!**)

Vinternatten den 24nde Februar skulde forresten medføre endnu yderligere Uro. I den Gaard i Brolæggerstræde hvor Baggesen boede paa anden Sal, havde Selskabet „Clio“

---

*) Fortællingen om Søofficeren med Raaberen og Klappernes Bukkespring stammer fra J. C. Lindberg.

**) Se L. Kruse: „Theatret“, I, 308—320 og 339—351; Rahbeks „Tilskueren“, 1819, Nr, 11; Overskou: „Den danske Skueplads“, IV, 589—594; Baggesens Biografi ved Sønnen, IV, 266—267, samt de ovennævnte Provindsaviser.

— der, hvad alt Navnet viser, havde et historisk Hovedformaal, men tillige var en almindelig Klub — sit Lokale paa første Sal. Baggesen var Medlem af dette Selskab, der bestod af literære Notabiliteter som Pram, Nyerup, Finn Magnusen, Dr. Dampe, J. K. Høst o. s. v., Embedsmænd i Kollegierne, især yngre, Studenter og nogle Officerer. Digteren kom der jævnlig og viste sig kordial og oprømt. Foruden sine specielle Venner, Kommandørerne Jessen og Sølling — hvoraf den Første ingenlunde bar Helten tilskue, men var en yderst venlig, elskelig, lidt svagelig Gentleman; medens den Andens Optræden var meget forskjellig, idet han for en stor Del havde bibeholdt den fra en ældre Søetats „forvovne Krabater" nedarvede Tilbøielighed til Hensynsløshed, for ikke at sige Raahed —, J. K. Høst, Nyerup o. s. v., samlede han en talrig Kreds omkring sig, som hans aandrige Personlighed naturligvis ikke kunde undlade at øve Tiltrækningskraft paa. Man flokkedes om det Bord, hvor han sad og gav humoristiske Historier og Vittigheder til Bedste. Optagen af sin Polemik, meddelte han ofte her, tildels improviserede, Epigrammer og Lignende, der siden offentliggjordes, og høstede stormende Bifald derfor af de Mange, som omringede den livlige aldrende Celebritet. Som i alle Hovedstadens mere dannede Kredse, udgjorde den Baggesenske Feide Midtpunktet for al Konversation i denne Klub, der for det langt overveiende Flertals Vedkommende afgjort stod paa Polemikerens Side. Imod Oehlenschläger selv yttrede Baggesen sig altid uden Bitterhed; Tylvten var han derimod slem ved, og det krænkede ham i høi Grad, da han læste Poul Møllers Parodi paa „Der var en Tid, da jeg var meget lille", ligesom Peder Hjorts utilbørlige Plagiatbeskyldning selvfølgelig ogsaa ærgrede ham ikke lidet. Da Dagen til den tredie Opførelse af „Trylleharpen" var bestemt, underrettede Baggesen Selskabet derom, dog

uden at yttre noget Ønske om Bistand — en saadan Begjæring var ogsaa ufornøden. „Vi vare meget ivrige for ham“ (skriver et endnu levende Medlem af „Clio“, der „erindrer alt dette, som om det var sket idag“, til Forfatteren af dette Værk); „og da vi vidste, at en haard Kamp forestod, mødte vi mandsstærke. Vi vendte efter Affairen tilbage til „Clio“ i en meget ophidset Tilstand, men med den faste Overbevisning, at vi havde „forvundet vor Seir“, og derfor glade. Medens vi endnu stod og talede om vor Bedrift, kom Baggesen ind til os, takkede os for vor Assistance, lo og spøgte, som om han havde moret sig kostelig over det Passerede, og samstemmede med os i, at Klapperne utvivlsomt vare de langt overveiende. Midt under denne almindelige Tilfredshed lød der fra Gaden et meget tydeligt, flere Gange gjentaget „Pereat Baggesen!“ hvilket fremkaldte en øieblikkelig Taushed. Men et Par blandt os, fandt strax paa at forsikkre, at der var raabt „Baggesen leve!“ og da En af Sandhedskjærlighed modsagde dette, blev han bragt til Taushed af os Andre i Forbindelse med Baggesen selv, der yttrede: „Javist hørte jeg, det var et „Leve Baggesen!“ — Da Stormen havde lagt sig baade udenfor og indenfor, kom der en Bolle Afbrændt paa Bordet, om hvilket Alle leirede sig med Baggesen for Bordenden; og den forfulgte Janus sang saa med bevæget Røst: „Der var en Tid, da jeg var meget lille“, som optoges med stormende Applaus.*)

*) Ovenstaaende Skildring af Scenen i „Clio“ skyldes i alt Væsenligt et Par Øienvidner, Toldforvalter N. C. Grooss i Middelfart, i sin Tid Landsthingsmand, og A. P. Ljunge, som godhedsfuldt have meddelt Forfatteren af dette Værk den. Ifølge J. C. Lindbergs Fortælling (meddelt af Sønnen) traadte Baggesen, da Støien havde varet en Tid, hen til Vinduet og aabnede det. Der blev nu fuldstændig Taushed. Digteren takkede saa i faa, velvalgte Ord de Forsamlede for al den Uleilighed, de iaften havde havt for hans Skyld. — Derom vide dog de to ovennævnte Øienvidner Intet.

At Gadespektaklerne i høi Grad forskrækkede den sygelige Fanny, der, med sin vidtforskjellige Natur, kun daarligt egnede sig til at følge den Baggesenske Kometbane, kan man let tænke sig. Opholdet i Danmark blev mer og mer uudholdeligt.

I et literært Smøreri paa nogle faa Blade, under Form af slet versificerede dramatiske Scener mellem Thalia, Melpomene, en Pibe, et Par klappende Hænder og Harlekin, med Titel „Text til Pibemusikken ved Trylleharpens Fald Aftenen den 24nde Februar 1819“, gav Skribleren H. M. Hammeleff den faldne Storhed sit Æselspark.

Den uhæderlige Fortsættelse af Forfølgelsen af „Trylleharpen“, hvorved Syngestykket forjoges fra Scenen, bevirkede, at man et Par Dage efter, Løverdagen den 27nde Februar, gjorde Gjengjæld og udpeb „Ludlams Hule“, skjøndt Baggesens Ven J. K. Høst i det første Nummer af sit „Morgenblad“ havde fraraadet denne Demonstration. Dette bragte H. M. Hammeleff til atter at give sin Besyv med i Laget. Hans Brochure, ligesom den nysnævnte, paa kun et Par Blade, „Et Par Ord til de retfærdige Klappere og Baggesens kultiverede og ukultiverede Slæng i Anledning af Ludlams Hules Seir den 27nde Februar 1819“, begynder: „Det er Oehlenschlägers Parti, som piber af Had til Baggesen og ei til Trylleharpen!“ Saaledes lød det fra Mund til Mund blandt det ukultiverede Baggesenske Parti i Onsdags Aften den 24nde Februar. Men beskyldte man dengang det pibende Parti for Had til Baggesen og ei til hans Stykke, da kan dette meget snarere siges om det ukyndige Baggesenske Parti, som søgte forgjæves at slaae sig til Ridder paa Melpomenes Yndling.“ Det hedder senere i dette Smøreri: „Unegtelig er det vel, at der ved Trylleharpens Udpibning var blandet Had imod Baggesen med Misfornøielse mod Stykket; men ved de kraftesløse Forsøg, som denne har gjort paa at nedsætte

Oehlenschläger, har han opirret hver Digtekunstens Ven mod sig, og hvad er da naturligere end, at man paa enhver Maade viser dette Spøgelse, hvor modbydeligt det er for Publikum! At Jens lurede med sin Beneficeforestilling, indtil han havde vundet sin Proces mod Doktor Hjort*), gjorde Intet for at frelse „Trylleharpen" fra Fald; thi vel forbinder Rettens Dom mig til at være overbevist om, at Korsørianeren selv er Forfatter til den ikke tryllende Trylleharpe, men er det min Skyld, om en indvortes Stemme hvisker mig en Djævel i Øret! og denne indvortes Stemme er det, som, i Forening med Baggesens literære Brutalitet, styrtede Stykket." Om Aftenen den 27nde Februar siges der: „Stemmerne vare delte, skjøndt Klapperne fik Overhaand. Men havde Politidirektøren ei i rette Tid befalet Fred og Ro i Hans Majestæt Kongens Navn, da kunde det have set galt nok ud for Klapperne. — — Ubegribeligt er det, at i andre Lande kan Publikum godt enes om Bifalds- og Mishags Yttringer, og her griber man strax til argumenta ad hominem. Dog, dette vilde neppe have sket, naar ei nogle brutale Ignoranter havde blandet sig i Ting dem uvedkommende." Hammeleff ender med at tale om „det danske Parnas'es Stolthed, Oehlenschläger, som, i Forening med Ingemann, ene vedligeholder Danmarks Digtekunsts Ære" — en Yttring, hvortil Pendantet findes i en tidligere omtalt Brochure af denne mislykkede Herre i Aandernes Rige.

Den 21aarige Cand. juris Christian Vilster, en Søn af Høiesteretsadvokat C. H. Vilster**) og en jydsk Kjøbmands-

*) Hjort havde det foregaaende Aar paa sin Udenlandsreise skaffet sig Diplom som Dr. philos. fra Universitetet i Halle (se hans „Kritiske Bidrag", kirkelig-ethisk Afdeling, Fortale, Side XXXII-XXXIV).

**) Denne mærkelige Mand forlod 1799 Fædreland, Embede, Hustru og Børn med en ung, smuk Englænderinde, som, tilligemed en

datter, hvilken begavede unge Mand paa den Tid var Huslærer hos Grev Danneskjold paa det smukke Gisselfeld i Sydsjælland, sendte i Anledning at det Kjøbenhavnske Røre Vennen N. C. L. Abrahams, Medlem af Tylvten, i Marts — samme Maaned som det alt Andet end theatralske „Sankt Hansaften-Spil" opførtes paa det kongelige Theater*) — et lille satirisk Digt, der giver et levende Billede af Situationen. Det er skrevet paa Melodi af den bekjendte Baggesenske Drikkevise „Den bedste Verden" („Det gaaer saa herligt overalt"), der første Gang tryktes i „Poesier, 1785," og siden optoges i Ungdomsarbeider, 1791**), og lyder:

„Det gaaer saa rart i Kjøbenhavn,
det vil jeg aldrig negte.
Hvad Pøbel med og uden Navn,
trods Slagtere***), kan mægte —
det viser Eders Fløitkommers
og Uglspilsfjas paa Kryds og Tværs
og Pibe-Prosa, Hermes-Vers,
hvormed saa djærvt I fægte.

---

stor Pengesum var betroet til hans Varetægt, optraadte i Tydskland under Navnet Baron von Essen og blev i Berlin dømt til mangeaarig Fængselsstraf for Giftmord (se „Der neue Pitaval", IX, 387—488). Hans forladte danske Hustru, Digterens Moder, giftede sig 1810 anden Gang med en Normand, der var Hospitalsforstander i Slagelse.

*) Se Overskou: „Den danske Skueplads", IV, 596.

**) Se dette Værks første Afdeling, Side 39.

***) En Slagtermester Henriksen, til hvem der ogsaa hentydes Hammeleffs nysnævnte Brochurer, spillede dengang en stor Rolle i Parterret i det kongelige Theater (se dette Værks sjette Afdeling, Side 15).

Jeg vædde tør, Sibony's Hund*),
skjøndt jeg har aldrig set 'en,
er mere høflig i sin Mund
end Tylten mod Poeten.
Skjøndt Trylleharpen mangler Streng,
ak! Mutter Ludlam i sit Slæng
har længe søgt en rolig Seng —
nu har man hende redt 'en!

Ja, Kjære! jeg har læst paa Prent,
at Politiets Mester
imellem Tæppet saa omtrent
og Kjøbenhavns Orkester
en Epilog med Fynd har holdt,
der Fred og Rolighed har voldt
blandt dem, som daglig spille Boldt
med Dannersmagens Rester.

Han talte in proscenio
paa Mimekunstens Brædder,
hvor Kunstens Muser begge to
staae svøbt i sorte Klæder,
hvor Alvors Melpomene ler,
hver Gang hun Tidens Vanart ser,
ja, — hvad der end er meget mer —
Thalias Øine græder**).

---

*) Den nedenfor omtalte Direktor for Theatrets Syngeskole, Italieneren Sibony, der samme Aar var kommen til Kjøbenhavn, havde en stor, i Hovedstaden velbekjendt, Hund.

**) I J. L. Heibergs „Julespøg og Nytaarsløier", der udkom i Slutningen af 1816, (Side 237) fortæller Digteren Thalia om Tilskuerne i Theatret, med Hentydning til Thalias og Melpomenes Billedstøtter, hver paa sin Side af Theatret:

„De sige, at de har din Kontrafei
her paa Prosceniet, som og din Søsters:

Tro mig, jeg slutter nok ei galt,
at, naar Thalia græder,
vist Smagen selv i Potten faldt,
lig Samarkandes Skrædder:
og Fanden staaer saa vist paa Lur
saavel bag Dannevirkes Mur
som og bag Tyltens Fuglebur
i Sodoms Skidenstræder*).

Von Quotens Aand gaaer nu igjen
og spiller tydske Stykker**).
Brolæggerstrædet har en Pen
saa spids som al' Ulykker.
Men Muserne ei leve flot,
thi Baggesens har Vattersot,
og Oehlenschlägers gaaer til Spot
paa gamle Selkirks Krykker***)

Derfor den kjære Hovedby
mig synes rent forbandet.

---

thi jeg maa sige Dig, at denne Støtte,
som før var sort, men nu er bleven hvidtet,
skal være Dig, den anden Melpomene".

I „Fyens Stifts-Tidende" for den 9ende Marts 1819 hedder det: „Forestillingen af „Ludlams Hule" gav Anledning til nye urolige Optrin. Politidirektøren fremtraadte paa Theatret imellem Dækket og Lamperne og paabød i Kongens Navn Rolighed og Orden."

*) Hentydning til Grundtvigs Tidsskrift „Danne-Virke" og muligvis ogsaa til Skidenfærdigheden, hvorved Meisling — hvis Hus var Samlingsstedet for Tyltens unge, lystige Fugle — udmærkede sig.

**) Von Quoten, Fader og Søn, opførte i sin Tid tydske Stykker i Kjøbenhavn (se Werlauffs „Historiske Antegnelser til Holbergs atten første Lystspil", 1858, Side 218, 472—477 og 483—489).

***) Den gamle Søfarende Selkirk spiller en væsenlig Rolle i Oehlenschlägers „Robinson i England".

skjøndt jeg derhen gad gjerne tye
paa Grund af Et og Andet.
Men, trods Belysningen med Gas
og svenske Dands'res Springerads*)
og Østergades Allik-Stads
jeg præfererer Landet."**)

Efter at have lettet sit Hjerte paa Vers fortsætter Vilster i Prosa: „Disse Linier skrev jeg strax efter at have hørt Fortællingen om de tvende Fløitekoncerter i een Uge; og, da jeg anser Dig for et skikkeligt, fordomsfrit Menneske, skjøndt Du er $= \frac{\text{Tylvt}}{12}$, har jeg ikke taget i Betænkning at afskrive mine Knittelvers***) i dette Brev. Pro secundo maa jeg fortælle Dig en Drøm, jeg har havt. Forleden Aften læste jeg de til næste Gang udsatte akademiske Spørgsmaal; og om Natten drømte jeg, at jeg læste følgende Prisspørgsmaal, udsatte af Selskabet for de stygge Videnskabers Forfremmelse†):

I Theologien.

Hvad forstaaes ved Skribenternes Skærsild og Recensenternes Helvede?

---

*) Alllusion til paatænkt Gasbelysning paa Amalienborg og Dandsere fra Stokholm paa det kongelige Theater, angaaende hvilke kan efterses Overskou: „Den danske Skueplads", IV, 597.

**) Se „N. C. L. Abrahams' Meddelelser af mit Liv", Side 58—59 og 84—86, (i „Nær og fjern", 1872, den 24nde November er dette Digt aftrykt, men ikke ganske noiagtigt: en Linie mangler saaledes i forste Vers).

***) Om de ugenerede „Knyttelvers" kan efterses Thorsens „Forsøg til en dansk Metrik", II, 1834, Side 152—154.

†) Allusion til Selskabet for de skjønne Videnskabers Forfremmelse der stiftedes i Kjøbenhavn i Midten af det foregaaende Aarhundrede.

I Lovkyndigheden.

Hvad er summa appellabilis for de literære Herredsfogders Dom, og hvad kan Aarsagen være til, at bemeldte Fogder vedblive at fungere i deres Embede uagtet gjentagne Domme pro meliore informatione?

I Medicinen.

Er Brugen af Belladonna eller af Mercurius*) anvendeligst i at helbrede gale Recensenters Bid? Gives der noget Lægemiddel til at kurere Digteres Døvhed, naar samme er foranlediget ved overvættes Bravoraab eller Piben?

I Filosofien.

Hvad er den psykologiske Aarsag til Nutidens Graphomani**)?

I Historien.

Gives der i noget Land Mage til de danske literære Gadedrengestreger i de senere Tider?

I Mathematiken.

Naar Oehlenschlägers Tilhængere kaldes **a** og Baggesens **b** og det ellers ubestemte Bogstav **n** antages at betyde: en Nar, hvad bliver da Resultatet, naar $a + b$ ophøies til Potensen **n**?

I Æsthetiken.

Hvad forstaaes ved et udpebet Stykke, og kan „Ludlams Hule“ fortjene dette Prædikat?

I Astronomien.

Naar en Hund snakker til Maanen, hvad Svar kan han saa vente af Fru Luna?***).

---

*) Belladonna, Galnebær, en Urt, der ofte har foranlediget Forgiftningstilfælde, hvoraf Roden og Bladene bruges i Lægekunsten. Mercurius, Kvægsølv, anvendes ligeledes i Medicinen.

**) Graphomani, Skrivesyge.

***) Hentydning til Hauchs mod Baggesen rettede satiriske Allegori paa Vers i „Iris“ 1819 „Hunden til Maanen“.

I Strategien.

Da der i nærværende literære Krig gives saa mange gevorbene og konskriberte Roszknegte, og man har bragt i Erfaring, at mange af dem, paa Grund af Platfodethed eller andre, baade udvortes og indvortes, Brøstfældigheder, ikke kunne udholde en forceret Marsch, ja ikke engang bruges som Stykkudske, saa spørges, om og hvorvidt det var raadeligst at indrette et Sessionsvæsen i Literaturen, forat de Tjenstgjørendes Dygtighed paa denne Maade kunde bedømmes.

Konkurrenterne ville behage at henvende sig til Selskabets Sekretær,

Vegener Fovel Møllershauch,
boende paa Tyltetorvet Nr. 12 i Kjælderen.

Jeg indestaaer aldeles for Drømmens Rigtighed, og det i den Grad, at jeg trøster mig til at udgive den for meget Mer end blot Drøm.

Jeg ler forskrækkeligt af hele Nutidens Uvæsen; og, da Latter er sund, vil jeg ønske Dig af mit ganske Hjerte, at Du tager Tingene ligesaa demokritisk som jeg." *)

17.

Alt næste Maaned, April, tilskrev Baggesen Sønnen August i Kiel, at han haabede at kunne forlade Kjøbenhavn i Slutningen af Mai. Men ikke blot Foraaret, ogsaa Sommeren kom og gik, uden at den ulykkelige Digter saae sig istand til at bryde op. En heftig Øiensygdom var tildels Skyld deri.

---

*) Dette Vilsterske Brev eies af Familien Abrahams, som kun har ladet Digtet deri aftrykke.

Alt paa sin første Udenlandsreise grebes Baggesen af den Følelse: „Mit Liv er uendelig interessantere, end mine Skrifter ere eller nogensinde kunne blive“. Og paa sin anden Udenlandsreise udbrød han: „Parcen gjennemvæver mit Liv med romantiske Begivenheder“.*) Digterens Liv er unegtelig mere eventyrligt og broget end de fleste Digte. Næppe var Historien med „Trylleharpen“ endt, før et nyt Eventyr mødte ham. Det var i Begyndelsen af September. Baggesen var, med Weyse og Flere, i Middagsselskab hos den 39aarige smukke, høie, kraftigt byggede Italiener med det ildfulde, karakteristiske Ansigt Josef Siboni, som, efter Indbydelse af Prinds Kristian, der i Italien havde lært ham at kjende som udmærket Kunstner og dannet Mand, samme Aar var kommet hertil fra Petersborg (hvor han havde været første Tenorist) og var bleven ansat som kongelig første Kammersanger og Direktør for Theatrets Synge skole**). Husjomfruen kom ind og fortalte, at der udenfor var en underlig lang, opløben, mager fyensk Dreng med stort, lysegult Haar, i en tarvelig Konfirmationskjole, med Støvleskafterne uden paa Benklæderne, med en Hat, som gled ham ned over Øinene og med høist besynderlige Manerer, der vilde ansættes som Sanger og havde fortalt hele sit Levnetsløb.

Han var født i Odense den anden April 1805, altsaa nu fjorten Aar gammel. Faderen var en ung, fattig Skomager-Frimester, der havde tømret sin Brudeseng af Træstilladset, hvorpaa en grevelig Ligkiste havde staaet. Det var en med sin Stilling utilfreds, begavet poetisk Natur, der havde havt Lyst til at studere, der om Aftenen læste høit af Lafontaine, Holberg, Tusinde og en Nat o. s. v., og der for-

*) Se dette Værks første Afdeling, Side 71 og 114.

**) Se Overskou: „Den danske Skueplads“, IV, 597—599, Oehlenschlägers „Erindringer“, IV, 36 og 43, og Abrahams: „Meddelelser af mit Liv“, Side 130—132.

søgte at gaae i Krigen, da Danmark sluttede sig til hans Helt, Napoleon. Han døde alt i Sønnens Barndom. Den noget ældre Moder var uvidende og overtroisk, men varmhjertet. Farfaderen, der havde været en velhavende Bonde, som var bleven hjemsøgt af Ulykke, var gaaet fra Forstanden. Den gamle, stille, elskelige Farmoder, der nedstammede fra en adelig tydsk Dame, som var løbet bort med en Skuespiller, boede med Manden i et lille Hus i Odense, der var bleven kjøbt for den sidste Rest af Formuen. Den forkjælede Dreng (som, tre Aar gammel, havde set Bernadottes franske Soldater og spanske Hjælpetropper i Fødebyen) syslede, blandt Andet, med et lille Dukketheater, Faderen havde gjort til ham, paa hvilket han spillede forskjellige Stykker, ogsaa selvlavede. Hans Undervisning var af den allertarveligste Art. Ved sit usædvanlige Væsen — han var et underligt, drømmende Barn — vakte han Opmærksomhed hos flere af Byens Honoratiores og forestilledes endog for Prinds Kristian, der 1815 blev Guvernør i Fyen og boede paa Odense Slot; men han var ogsaa, paa Grund af sine sære Manerer, udsat for Drillerier, og Gadedrengene skjældte ham ud for „Komedieskriveren“. Sommeren før hans Konfirmation havde Nogle af det kongelige Theaters Personale givet Forestillinger i Odense, og Skomagersønnen var kommen paa Brædderne og havde endogsaa sagt et Par Replikker i „Cendrillon“ — Theatret i Kjøbenhavn blev nu Maalet for hans Stræben. Efter sin Konfirmation, til hvilken en gammel Skrædderske havde omsyet den afdøde Faders Overkjole, plagede han Moderen (der atter havde giftet sig med en Skomager og holdt paa, at Sønnen skulde i Skrædderlære) om at lade ham forsøge sin Lykke i Hovedstaden — thi en berømt Mand vilde han være —; og hun gav tilsidst efter. Han var nu ankommen til sine Længslers Maal. Dagen efter sin Ankomst havde han henvendt sig til den berømte Dand-

serinde Madame Schall, for hvem han dandsede og sang som Cendrillon paa Hosesokker, slaaende paa sin store Hat som Tamburin:

„Hvad vil Rigdom vel sige!
Hvad er Glands og Herlighed!“

Men hun troede, at han var gal, og skyndte sig at faae ham paa Døren. Ikke bedre var det gaaet ham hos Theaterchefen, Kammerherre Holstein. Paa Galleriet i det kongelige Theater havde han derpaa om Aftenen grædt over Syngestykket „Paul og Virginie“ — og over sin egen ulykkelige Skjebne. Dagen efter havde han (hele hans Formue var da kun een Rigsdaler) forgjæves forsøgt sig hos en Snedker som Læredreng. Som han nu gik, ganske forladt, paa Gaden, huskede han paa, at han i Odense i Aviserne havde læst om en Italiener Siboni, der i Kjøbenhavn var bleven ansat som Direktør for Theatrets Syngeskole. En fattig fransk Emigrant, som stod Fadder til ham, havde, da han i sin spæde Barndom skreg „som en Kat“, trøstet Moderen med, at, jo høiere han nu skreg, desto smukkere vilde han komme til at synge, naar han blev ældre. Drengens høie Sopranstemme vandt ham senere Venner i Fødebyen; og Folk sagde, at han vist med den vilde gjøre sin Lykke i Verden. Maaske vilde Italieneren tage sig af den fattige Dreng! I modsat Fald maatte Stakkelen endnu samme Aften se at finde en Skipper, med hvem han kunde komme tilbage til Fyen.

Den underlige Fyr, der, dybtbevæget, stod derude og med bankende Hjerte ventede paa Afgjørelsen af sin Skjebne, hed Hans Christian Andersen.

Han maatte vente længe, inden Husjomfruen, der med Deltagelse havde hørt paa den unge Aladdins eventyrlige Historie, kom tilbage. Men hun kom ikke alene — hele

Selskabet fulgte med. De betragtede ham naturligvis allesammen med en vis Nysgjerrighed og Interesse. Siboni fik ham ind i Stuen, hvor der stod et Klaver. Drengen maatte synge og deklamerede desuden Scener af Holberg samt et Par Digte, ved hvilke Følelsen af hans ulykkelige Stilling saaledes overvældede ham, at han brast i Graad. Hele Selskabet applauderede opmuntrende. „Jeg forudsiger“ — udbrød Baggesen, hvis eget Barndomsliv i Korsør ikke frembød saa ganske liden Lighed med den fyenske Skomagersøns — „at der engang bliver Noget af ham!“ Han kunde jo ogsaa bedre end nogen Anden sætte sig ind i en saadan digterisk Naturs Situation og Fantasier, selv om disse fremtraadte i barokke Former. „Bliv nu ikke forfængelig, naar hele Publikum tilklapper Dig Bifald!“ lød hans faderlige Advarsel til den sælsomme Skikkelse. Og den gamle Digter talede smukt om den sande, rene Naturlighed, der saa let gaaer tilgrunde med Aarene og mellem Menneskene. Drengen stod med store Øine og forstod naturligvis ikke det Halve. Siboni lovede at uddanne hans Stemme og mente, at han vilde kunne komme til at optræde paa det kongelige Theater som Sanger. Drengen var lyksalig, græd og lo. Da Jomfruen lukkede ham ud, klappede hun ham paa Kinden og raadede ham til næste Dag at gaae op til Weyse. Denne, der selv havde arbeidet sig frem fra fattig Dreng, benyttede Middagsselskabets gode Stemning og indsamlede 70 Rd. til den unge Eventyrer — hvilken Kapital!*)

Som Baggesen i Efteraaret 1800, da han drog afsted fra Danmark for at bosætte sig i Paris, havde hilset Oehlenschläger, der dengang endnu kun var „Manden med de skjulte Talenter“, som sin Arvtager — saaledes saae

---

*) Se H. C. Andersen: „Mit Livs Eventyr“, anden Udgave, Side 1—36.

han i September 1819, da han atter vilde ombytte Fædrelandet med Frankrig, som en sand „vates“ den tilkommende H. C. Andersen i den opløbne, fattige Dreng.

Inden sin Bortreise skulde Baggesen forresten faae et slaaende Bevis paa, i hvilken Grad han sattes tilside herhjemme.

I Begyndelsen af Oktober besøgte Thorvaldsen — et Fattigmands Barn ligesom Baggesen, Oehlenschläger, Rask, H. C, Andersen og saa mange andre store Mænd — Fødelandet, fra hvilket Billedhuggeren for 23 Aar siden var draget til „den evige Stad“; og i Midten af Maaneden samledes man paa den kongelige Skydebane paa Vesterbro, efter Indbydelse fra Studenterne, til en Fest for den hjemvendte berømte Landsmand. En Sang af Christian Vilster hilsede Kunstneren, og Oehlenschläger besteg saa Talerstolen. Mod Slutningen af sin Tale tilraabte Forfatteren af „Nordens Guder“ — der var udkommen i Juni — den store Billedhugger, hvis umiddelbare plastiske Geni var saa beslægtet med hans eget: „Tænk imellem paa Nordens gamle Gudeskare, paa de første, herlige Forestillinger af et Folk, fra hvem Du stammer!“ *) Ved Bordet sad den Feirede mellem Oehlenschläger, af hvem en vakker Sang („Hr. Thorvald drog over salten Hav“) blev afsungen, og Grev Schimmelmann. Baggesen, til hvis Beundrere Thorvaldsen fra sin Ungdom hørte, og hvis „Labyrint“ havde været en af de yderst faa Bøger, som den uliterære unge Kunster førte med sig ved sin Bortreise fra Hjemmet **), var bleven forbigaaet ved denne Natio-

---

*) Se „Tale i Anledning af Thorvaldsens Hjemkomst til Fædrelandet, holden ved Festen den 16de Oktober 1819 af Oehlenschläger“, Side 42.

**) Se Thiele: „Thorvaldsens Biografi“, I, 86, og III, 22.

nalfest. Med god Grund skrev J. L. Heiberg fra Paris til J. P. Mynster herom: „I høieste Grad besynderligt er det, at man i Kjøbenhavn har troet at gjøre en national Fest for Thorvaldsen, idet man udelukkede derfra en af Nationens nationaleste Digtere. Som saadan hørte han dog med dertil, og der er en Slags contradictio in adjecto indløbet ved hans Udelukkelse. Dette er omtrent ligesaa klogt som de tolv Paragrafers Paastand, at han burde udryddes af Literaturen*), ligesom det stod i menneskelig Magt at betage ham den Plads, han engang har erhvervet sig. Det synes mig, at Baggesens Modstandere gjøre sig skyldige i alle de Feil, som de bebreide ham; og det er saa meget utilgiveligere, som de have hans Exempel for Øinene og just ville bekæmpe hans Svagheder." **). En dansk Diplomat skriver i et Brev den 9ende Marts 1819: „Baggesen udelukkedes fra en Fest paa Skydebanen, som Akademiet gav Thorvaldsen. Dette ligner i mine Tanker en Drengestreg, hvis Ophav nok tildels maa tilskrives Oehlenschläger." ***) Baggesen kunde naturligvis umulig Andet end føle sig dybt krænket ved at blive „holdt uværdig til Deltagen i en berømt Landsmands Velkomst" (for at bruge Digterens egne Ord i en Skrivelse til Gjerlev, som vi strax skulle dvæle ved).

I „Nyeste Skilderi af Kjøbenhavn" for den 9ende Oktober havde Baggesen forresten ladet trykke følgende udfordrende Digt, der — hvad Enhver let ser — ikke fattes satirisk Henblik til Oehlenschläger:

---

*) Se dette Værks sjette Afdeling, Side 59.

**) Se „Breve fra og til J. L. Heiberg", Side 69.

***) Se „Breve fra Danske og Norske, især i Tiden nærmest efter Adskillelsen", udgivne af L. Daae, 1876, Side 166—167.

„Ved Thorvaldsens Gjensyn.

Høihed og Stilhed jeg ser i Nordens Fidias komme:
Tanken i Hjertet er varm, Blodet i Hjernen er koldt.
Lidet hos ham, Kjøbenhavn! vil din Pøbels Røgelse fromme;
ham Du dog ryger ei ør — mer end han loved, han holdt!
Yngel, hvis evige Roes forgaaer, før Aaret er omme!
spil i en larmende Rus ei med hans Hæder nu Boldt!
Vlid, han er dansk og er stor — Smaatydskere! dæmper Jer Tromme!
Denne Forening i ham er saa beskeden som stolt."

Medlemmet af Tylvten Chr. Lütken skrev i et Brev til den fraværende Peder Hjort fra Begyndelsen af næste Aar*): „Hvorledes Folk, der aldrig have set et Basrelief og heller ikke skjøtte om at se Sligt, jublede ved Thorvaldsens Hjemkomst, har Du vel set og maaske fornøiet Dig derover; men jeg kan forsikkre Dig, at det var kun Publikums Spas". Og J. M. Thiele, der havde Del i Arrangementet ved Studenterfesten til Thorvaldsens Ære og, selvanden, afhentede den store Billedhugger til Festen, erklærer**): „Hans Kunst kjendte jeg dengang endnu ligesaa lidt som hans øvrige Landsmænd". „I sin Festtale***) sagde Oehlenschläger ogsaa til Thorvaldsen: „Endnu kjende de Fleste Dig kun af Rygtet" †). A. C. Gjerlev skriver den 23nde Oktober 1819 i et Brev: „Vor ædle Thorvaldsens Ankomst hertil har da sat hele Verden i Bevægelse. Man

*) Se „Udvalg af Breve til P. Hjort", 1867, Side 59.

**) Se „Af mit Livs Aarbøger", Side 186.

***) Side 40.

†) „Hvorledes skulde man ogsaa dengang herhjemme faae Sands for Kunst?" udbryder Abrahams i „Meddelelser af mit Liv", Side 90, idet han skildrer Tilstanden her i saa Henseende.

taler, man synger, man skuespiller — privatim dog — til hans Ære, de $^{99}/_{100}$ uden at kunne skjønne hans egenlige Værd, kun for at kunne sige, at de have været med; og man giver Gilder paa ham som paa en Skildpadde. Det kjeder ham for det Meste, denne bæotiske Hylden af en ædelysten Hob."*)

I Anledning af Dronningens Fødselsdag den 28nde Oktober blev Thorvaldsen af Selskabet „Clio" indbuden til en Fest et Par Dage efter. Baggesen, som ogsaa var mellem de Indbudne — der var aabenbart tilsigtet en Æresopreisning for Exklusionen ved Skydebane-Festen — tilskrev i den Anledning Aftenen før Festen den store Kunstner: „Elskelige Thorvaldsen! De maa endelig, hvis det er Dem nogenlunde muligt, komme i Selskabet „Clio", hvor Dronningens Fødselsfest høitideligholdes med et lille Glædesmaaltid, der vilde forvandles til et sørgeligt, hvis De blev borte. Man har gjort mig den Ære at indbyde mig dertil med den Forsikkring, at De havde lovet at beære dette nu eneste literariske Selskab her i Byen med Deres Nærværelse. Saa dyrebar Dronningen og saa kjært Selskabet selv er mig, maa jeg dog tilstaae, at jeg kun i Haab om at tilbringe et Par uforglemmelige Timer endnu med den Landsmand, der har gjort det dybeste Beundrings- og Kjærligheds-Indtryk paa min Sjæl, overtræder den Lov, jeg ellers har givet mig selv, ved denne Leilighed." Som man af dette Brev ser, havde alt Baggesen tilbragt „et Par uforglemmelige Timer" med sin berømte Landsmand. Ved Festen i „Clio" blev der afsunget et Digt af Baggesen, som begyndte:

„Den store Genius ei døer,
skjøndt ofte Jorden den forlader.

*) Se „Breve fra Danske og Norske, især i Tiden nærmest efter Adskillelsen," udgivne af L. Daae, 1876, Side 94.

Den aabenbarer sig som før,
endnu for Slægtens Myriader;
og ofte ser man, dobbelt skjøn,
med Krands om Tinding, evig grøn,
i Kunstens alleryngste Søn
den alderældste Kunstens Fader." *)

Selskabet „Clio" feirede samme Efteraar en Afskedsfest for Baggesen, ved hvilken der blev afsunget en Sang af Nyerup, som begyndte:

„Den Mand, hvis Aand har spredet Glæde
to Snese Aar rundtom paa Jord,
hvem vi forlængst har set fremtræde
som Musers kaarne Søn i Nord —
forlader snart vor Vennefavn,
thi tolke denne Sang vort Savn!"

Paa denne Sang svarede Baggesen strax med et improviseret Vers paa samme Melodi med Hentydniug til Gadeoptøierne udenfor hans Bolig:

„Ja, Kjøbenhavn jeg nu forlader.
Jeg vel udholdt mit Digterliv
trods alle Skraal paa Byens Gader —
men det udholder ei min min Viv.
Dog, hvor jeg vandrer, fjern og nær,
min Aand i „Clio" bliver her!"

Ifølge et Baggesensk Brev fra December hindrede denne Gang Fannys Sygdom Reisen.**)

---

*) Se Thiele: „Thorvaldsens Biografi", III, 22—24.
**) Se J. K. Høsts „Morgenblad" for den 13de November 1819 og Baggesens Biografi ved Sønnen, IV, 268.

En Baggesensk Skrivelse fra Paris i Sommeren 1821 til den en halv Snes Aar yngre A. C. Gjerlev, „en retsindig, fintdannet Mand“ *) — der i Aarhundredets Begyndelse i Paris var bleven Digterens Ven og havde reist med ham gjennem Schweiz til Italien**) og i Efteraaret 1819, efter endel Aars Fraværelse som Chargé d'affaires og Konsul i Tunis, var ankommet til Kjøbenhavn — indeholder et Tilbageblik paa Baggesens sidste Ophold i Fædrelandet og yder et levende Billede af Digterens Situation og Stemning i hine Dage. Det hedder deri, blandt Andet: „Jeg skriver idag til Dem de første Linier i det Sprog, hvori jeg digtede „Da jeg var lille“, „Emma“, „Thora“, „Balder til Nanna“ og min „Gaade“, og hvori jeg stræbte at plante Nelder selv — da man nedtraadte alle mine Violer og Glem-mig-ikker — til et Minde om min kjærlige Dyrkelse. Jeg har, mig bevidst, ingen dansk Linie skrevet, siden jeg forlod Danmark, fordi jeg ikke har kunnet; og jeg har ikke kunnet af dyb Kjærlighed til den grusomme Moder. At jeg i den senere Tid i Kjøbenhavn (uden nogen anden patriotisk Brøde end den at sige og lade trykke, hvad jeg, med mange Ædle, troede nyttig Sandhed i et Fag, jeg troede mig voxen), naar jeg undtager Etatsraad Olsens og Fru Bruns Huse og nogle enkelte, egenlig fremmede, Kredse, blev behandlet som det usleste Skumpelskud, at Universitetet, Hoffet, Ministeriet og Alt, hvad der havde Indflydelse, i Gjerningen sanktionerte en Drengs offentliggjorde Dom, at jeg var uværdig at tælles blandt danske Digtere og fortjente at udslettes af Parnassets Aarbøger***) o.s.v. o. s. v. o. s. v. — det smertede mig naturligvis, men saa-

*) Se „Breve fra Danske og Norske, især i Tiden nærmest efter Adskillelsen“, udgivne af L. Daae, 1876, Side 8.

**) Se dette Værks anden Afdeling, Side 237.

***) Naturligvis Hentydning til Peder Hjorts „Tolv Paragrafer om Jens Baggesen“.

rede Musen endnu ikke dybt nok til Tanken om Selvmord. Men jeg negter det ikke, da selv mit sidste, af den inderligste Kjærlighed til Dana besjælede, Forsøg, de „Rosenblade“, der, i Forening med Digtene i „Danfana“, udgjøre det Danskeste og med Dannished mest Stemplede, der er flydt af min Pen, hvorom jeg har den Overbevisning, at intet Dansk er kommet Idealet af dansk Gratie nærmere, blev Makulatur som alt det Øvrige og, paa samme Tid som Afgudens „Reise“ og „Robinson“, og hvad veed jeg, indbragte ham Hæder og Penge, indbragte mig blot Glemsel og Pengetab, da jeg blev nødt til at sige mig, at Faa eller Ingen gad læse Noget af mig — myrdede min danske Muse sig selv og havde i min daværende Stemning myrdet alle sine Børn fra de „Komiske Fortællinger“ til den tragiske „Thora“. Havde jeg i de sidste to Aar af mit Liv havt det i min Magt at brænde og tilintetgjøre, indtil det sidste Spor, Alt, hvad jeg paa Dansk har ladet trykke, sandelig! jeg havde gjort det. Fuldkommen Glemsel har for mig intet Pinende. Tværtimod, Opsigt, Celebritet, Kotzebuesk Glorie, literarisk Forgudelse har til alle Tider havt for mig noget Modbydeligt; og, kunde jeg, blivende forresten den Samme, leve paany Livet om igjen, vilde jeg vel digte og skrive, men bestemt aldrig lade trykke mindste Linie — for at dyrke mit Ideal i Stilhed med Haab om det Eneste, der har Fortryllelse for min Ærelyst: Udødelighed.“ De sidste Yttringer minde slaaende om aldeles lignende i et Brev til den samme Ven fra Marts 1806 under Digterens foregaaende Exil i Frankrig*). Skrivelsen fra 1821 vedbliver: „Men saa ligegyldig som al hin Herlighed er mig, saa lidt jeg holder af at gjælde for noget Stort i levende Live, saa utaalelig er mig Foragt og Forhaanelse; og i det sidste Decennium

*) Se dette Værks anden Afdeling, Side 249.

af mit Liv har jeg, paa uendelig liden Undtagelse nær, ikke erfaret Andet i mit Fædreneland. Med min Følelse er det mig selv næsten ubegribeligt, hvorledes jeg, under saa mange andre Gjenvordigheder fra andre Sider, har kunnet overleve min Skjebne derhjemme.“ Kortefter hedder det: „Da De endnu kan finde mig læseværdig Skribent, turde der vel findes sex, syv andre oplyste, dannede, fintfølende Danske, der troe det, og Himlen veed, at et saadant Publikum er mig nok, men Himlen veed ogsaa, at jeg i den senere Tid ikke troede det saa stort. Thi at Saadanne, der aldeles ingen Sands havde for Oehlenschlägers fordums Geni og guddommelige Mestertræk, gjorde mig Komplimenter, beviste mig aldeles Intet; jeg fandt det blot en virkelig Forhaanelse mere, der blot kronede Miskjendelsen af, hvad jeg har virket og villet virke. Vel mærkede jeg i Kjøbenhavn, at der var Syv, der læste mig med Fornøielse; men, da jeg kom efter, at de Syv slog en Streg over de friske saavelsom over de raadne Ydunsæbler, det Oehlenschlägerske Tragedie-Træ har baaret, saa, langtfra at bringe dem i Anslag til min Opmuntring, fandt jeg, at mit Publikum var 0 ÷ 7.“ *) De sidste Yttringer i dette aldeles private Brev til en Ven, hvori Facit opgjøres af Baggesens danske Digterliv, viser, til Overflod, atter, hvor aldeles ubegrundet og utilbørlig Polemikerens Modstandere gjorde gjældende, at det var den nye Poesi i det Hele taget, med Oehlenschläger som Repræsentant, Baggesen vilde tillivs. Oehlenschlägers Parti kom imidlertid i den Grad til Magten, at deres Mening, trods dens fuldstændige Uholdbarhed, er bleven den herskende. Endnu som Olding prædikede Hauch sit gamle Evangelium.

---

*) I August Baggesens Biografi af Faderen (IV, 298—309) er der (som tidligere fremhævet) ikke blot udeladt, men ogsaa forandret i dette Brev, som findes blandt de Baggesenske Papirer paa det kongelige Bibliothek.

„Det var“ — siger han i „Minder fra min Barndom og Ungdom“ *) — „to Tider, to Udviklingsperioder, som kæmpede mod hinanden. Det var en Strid imellem den gamle strenge, regelmæssige Form med dens fattige Indhold og mellem en ny Indholdsfylde, som vistnok undertiden traadte noget formløs frem, men som til Gjengjæld udmærkede sig ved en ulige større Rigdom, Friskhed og Dybde. Det var, med andre Ord, en Kamp mellem det konservative Parti og Fremskridtspartiet, der her blev ført, ikke paa den politiske, men paa den æsthetiske Valplads. Spørgsmaalet var, om den Aand, der var gaaet ud fra Goethe i Tydskland og endnu langt tidligere fra Shakespeare i England og fra Calderon i Spanien, og der, vistnok tildels forvansket ved adskillige vilde Udvæxter, ogsaa var kommet frem gjennem Romantikerne, skulde trænge frem i Norden og der mødes med vore egne gamle Erindringer, eller om vi skulde nøies med vore sirlige Tulipanbede, som vi nu i en Rad af Aar saa pænt havde holdt i Orden, og om det var muligt at beskytte dem mod de rivende Strømme, der paa een Gang brøde frem baade fra Syden og Norden.“ En saa moderne, aandfuldt spillende Aand som Baggesen kan da paa ingen Maade siges at være Repræsentant og Bannerfører for „den gamle strenge, regelmæssige Form med dens fattige Indhold“, som han netop paa mange Maader, ikke mindst humoristisk, sprængte, eller for „sirlige Tulipanbede“. I saa Fald vilde da heller ikke hverken N. F. S. Grundtvig eller J. L. Heiberg have sympathiseret med ham. Og det var ikke „en ny Indholdsfylde“, Baggesen kæmpede imod; den søgte han tvertimod stadigt

> „med Alvors dybe Grublen, med
> utrættelig Arbeidsomhed

*) Side 277—278. Abrahams siger noget Lignende i „Meddelelser af mit Liv“, Side 83.

fra Sol gik op, til Sol gik ned,
blandt Torne og Tidsler, i blodige Fjed,
med glødende Pande, med strømmende Sved“,

som han selv siger i Rimbrevet „Noureddin til Aladdin“ *) — endog ulige mere end den umiddelbare Aladdin, hvis dristige Ungdoms „Stræben“ kun altfor hurtigt og altfor meget afløstes af „Tilstand“, der uundgaaelig maatte medføre Tilbagegang. Det var i alt Væsenligt kun denne Tilbagegang, denne „Afgudens“ se laisser aller, Kampen gjaldt. Det Resultat maa Enhver, som uden forudfattede Meninger tager Sagens Aktstykker for sig, uundgaaeligt komme til. Dermed er naturligvis ikke Polemiken i Et og Alt lyst i Kuld og Kjøn. Talen er kun om Midtpunktet, punctum saliens i den.

Et stort Digt „Die Muse zum Dichter“, der, tilligemed andre Baggesenske Poesier, tryktes i det af G. Lotz i Hamborg udgivne Literaturblad „Originalien“, bærer, ligesom Brevet til Gjerlev, Vidnesbyrd om Digterens mørke Stemning i den sidste Tid af Opholdet herhjemme. Musen tiltaler deri, blandt Andet, Digteren:

„Ein neues Spiel des Lebens hat begonnen
und herb're Trau'r und derb're Lust darin.
Für unsre Wehmuth und für unsre Wonnen
hat auch der Edlere nicht länger Sinn.

Lasz mich zurück, hinauf zu meinen Schwestern
in diesem Lied, um nie zu kehren, flieh'n
und lasz die Letztgeborene von Gestern,
die jüngste Himmelstochter, mit mir zieh'n!

---

*) Se dette Værks anden Afdeling, Side 266.

Lasz in dem Pult, dasz auch kein Freund es kenne,
des Weltentfloh'nen Sängers Wohl und Weh!
Vergrab es ganz; und, wenn Du stirbst, verbrenne,
mit allen Leichen d'rin, das Mausolee!"

Baggesen, der saaledes med sin Klage tyer til sit andet Sproghjem, da Moderjorden forstøder ham, føler sig ikke mindre tilovers herhjemme end Schack Staffeldt og N. F. S. Grundtvig. Den kjøbenhavnske Intelligens har tidt viist megen Mangel paa Intelligens og har ikke ganske faa Synder paa sin Samvittighed.

Ligesom en Syg kan søge at faae de tunge Timer, som krybe med Sneglefjed, til at gaae ved en og anden Sysselsættelse, som den Sunde er tilbøielig til at smile ad som barnagtig, saaledes hengav Baggesen sig i denne Tid — ligesom tidligere under lignende Forhold*) — til en Malerkunst af en egen Art, idet han søgte at gjengive Stene og Mineralier, saa de, belagte med Marienglas, saae ud som virkelige. Forfølgelsen havde ligesom forstenet Digteren og gjort ham til en „poeta petrefactus", som Mappen paa det store kongelige Bibliothek, der indeholder slige Baggesenske Relikvier, betegnende er mærket. Om denne Sysselsættelse skriver Digteren i et Brev fra den sidste Halvdel af December 1819 til sin ældste Søn: „Jeg har opfundet en ny, vel ikkun lille, men smuk Kunst; og jeg har saaledes frembragt idetmindste Noget i det Skjønnes Rige, som ikke var udfundet af nogen Anden tidligere. Jeg maler nemlig med Liv og Sjæl, hvad man ikke tidligere har malet. Dyreriget, inklusive de mindste Infusionsdyr, Menneskene med de største Helte og Guder, Planteriget indtil de mindste Mos ere malte og males. Jeg maler det uhyre, ogsaa i Skjønhed for Øiet uudtømmelige Sten- og Mineralrige. Omtrent siden tre Aar arbeider jeg

*) Se dette Værks femte Afdeling, Side 67.

paa en stor Samling af slebne Stene (paa Papir). Jeg har kun viist denne Samling til Faa, men blandt disse til Thorvaldsen, som ikke kunde afholde sig fra at omtale mit Arbeide, der nu ses og beundres af Mange.“ Et lille Digt fra „Poeta petrefactus“ umiddelbart før Afreisen, hentyder hertil med følgende Ord:

„Sku her min sidste danske Poesi!
Imellem Alper før og Pyrenæer
hver Sten mig blev et Digt, hvorhen jeg tren —
herhjemme, hvor mangt Klods af raat Geni
al Tanke, Vid og Smag og Kunst bebæer,
blev hvert et Digt, jeg drømte mig, til Sten.“

Forfatteren af Gaaden syslede paa samme Tid med at tegne alle mulige Ting ved kun at benytte Triangelformen, der paa denne Maade skulde bevises at være Grundfiguren i hele Tilværelsen. Det ophøiede og „Tankeleg“ *) var stadigt Fornødenhed for vor Poet, selv som „petrefactus“.

Den Frihedsbegeistring, der var karakteristisk for hans Ungdom **), gjorde sig paa dette Vendepunkt i Digterens Labyrinth atter gjældende. Militærrevolutionen i Spanien mod Ferdinand den syvendes trykkende Aag i Begyndelsen af 1820, der bragte Europa til atter at trække Veiret friere, bragte ogsaa Baggesen til at skrive til sin Søn August: „Jeg lever nu næsten udelukkende for det nye, forbedrede Oplag af den franske Revolution, i hvilken min første Ungdom tog saa hjerteligen Del; og jeg helliger gjerne denne langt større og bedre Kamp min anden Ungdom. Thi til en anden Ungdom føler jeg, at jeg modnes, tilligemed den hele øvrige, endnu ikke forraadnede Ver-

*) Se dette Værks første Afdeling, Side 119.
**) Se sammesteds, Side 61 o. s. v.

den. Vel veed jeg, at jeg kun vil opleve den blodige Begyndelse af den ædlere Menneskeheds nyere Kraftudvikling; men mine Sønner ville, hvad jeg tillidsfuldt haaber, efter redelig Medkamp, nyde Frugterne. Jeg misunder Dig næsten, min Søn; at Du fører en Kaarde istedetfor en Pen, thi jeg var nutildags hellere Lieutenant end Professor." Han undlader dog ikke, som loyal Undersaat, at tilføie: „Det forstaaer sig, at jeg ærer de spanske Tropper ligesaa meget, fordi de have frelst Thronen, som fordi de have frelst Friheden". Kortefter dette Brev skrev han i en Stambog:

„Vor dreiszig Jahre, weckend rings, erwachte
nach langem Schlaf Europas Hahn.
Die Nacht der Knechtschaft wich, der Freiheit Morgen lachte,
der Völkergeist betrat die Thatenbahn.
Jetzt brüllt Europas Leu, dem Pfaffennetz entsprungen.
Was nicht geweckt des Hahns Geschrei
weckt sein Gebrüll. Mir ist darin erklungen,
dasz, jetzt der langersehnte Tag errungen,
und dasz der Genius, dem diese That gelungen,
der grosze Geist der Menschheit sey.
Du wirst noch den entschied'nen Sieg erleben,
und ich werd' in dem Kampf dafür nicht beben."

Med Foraaret 1820 — i hvilket den forgjældede Ungdomsven Pram, efterat hans sygelige Hustru, Baggesens „Seline" *) var død det foregaaende Efteraar, drog til Vestindien, hvor han Aaret efter døde — begyndte Baggesen for Alvor at berede sig til Bortreisen; men Foraaret og Sommeren gik ogsaa dette Aar, uden at det blev til Noget: Pengemangel var ikke mindst Skyld deri.

I Mai 1820 opførtes paa det kongelige Theater J. M.

*) Se dette Værks første Afdeling, Side 25 o. s. v.

Thieles Sørgespil „Pillegrimen“ om hvilket Overskou ikke uden Grund siger*): „Det var meget bemærkeligt, at også denne unge Digter havde sin Inspiration fra det Slags tydske Romantik, som var brugt til Effekt i Oehlenschlägers sidste dramatiske Værker; og hans Sørgespil gav en kraftig Retfærdiggjørelse af Baggesens Ivren imod Indpodelsen af den „gysenvækkende“ Poesi med dens Varsler, Anelser, Drømme, tilfældige Hændelser, som gaves en mystisk dyb Betydning, og andet „unheimliches“ Væsen i dansk dramatisk Digtning“.

I Slutningen af September saae Baggesen sig endelig istand til at bryde op. Umiddelbart før sin Afreise fra dette sidste, næsten et Decennium varende, Ophold i Fædrelandet — det længste siden den første Udenlandsreise 1789 — skrev han et Brev til sin mangeaarige Ven og Velynder, den danske Gesandt i Paris, General v. Waltersdorff, der var bleven rammet af et Slagtilfælde og kortefter døde, hvori han foredrager „sin Livsfilosofis inderste Kjærne, hvad der mangfoldige Gange har frelst ham i de overordenligste Farer, og hvad han troer at være alle Nød-Ankeres Nød-Anker og det ypperste af alle Lægemidler“. Det er: „Saa længe Hovedet endnu tænker, saa længe Hjertet endnu føler, kan, selv om intet Lem ellers kunde røre sig, Mennesket, hvad det vil“. Dette kaldes „denne kun for Nullerne i Livet uafgjorte Sandhed“; og der siges videre: „Det staaer i Mandens Magt at spænde sin Villie. Frygt er i alle Tilfælde den eneste farlige Fare“. Digteren tilraaber Mæcenen: „Helbred Dem først og fremmest selv indenfra med kraftig Villie, med Brugen af det Almægtige i Deres eget aandelige Væsen!“ og han erklærer: „Jeg er hjemme i Videnskaben om Sygdommes indre Bekæmpning. Mit Liv er en Række af voldsomme

*) „Den danske Skueplads“, IV, 609.

Sygdomme; og jeg veed, hvad der har reddet mig i flere af disse".

Et Par Dage efter dette Brevs Affattelse gik Digteren med sin Kone og yngste Søn ombord paa et Dampskib — det første og sidste han betraadte. Hvilke Følelser have vel rørt sig i hans Hjerte og hvilke Tanker i hans Hoved, da han saae den danske Kyst forsvinde i Horizonten? For en Snes Aar siden drog han ligesaadan bort, men ledsaget af „et vemodsfuldt Farvel" af den Digter, som nu jog ham i Landflygtighed. Dennes varmtfølte Afskedssang endte:

„Men lyder Du den Høies Stemme,
og er det Skjebnens mørke Bud:
et fremmed Land dit Støv skal gjemme —
da smil til Danmark ned fra Gud!
En Taare skal hvert Øie væde,
og Hver skal hviske mod din Grav:
Gud glæde Dig for hver en Glæde,
din sjeldne Sang de Danske gav!" *)

Nu herskede en ominøs Taushed ved hans Bortreise; og han kunde vel fristes at tilraabe den enkelte „Horatio", han efterlod, den døende danske Kongesøn Hamlets Ord:

„O good Horatio! what a wounded name,
things standing thus unknown, shall live behind me!" **)

Har den snart 57aarige Digter kunnet undgaae at gribes af en vemodig Anelse om, at han aldrig mere skulde gjense Hjemmet ved Belt og Sund, hvor hans Barndoms Vugge stod, og hvor han havde vundet et Navn, der først vil

*) Se dette Værks første Afdeling, Side 178—179.

**) „O Gud, Horatio! hvilket saaret Navn
vil overleve mig, hvis Alt forbliver
i dette Mørke!"

kunne forgaae med Erindringen om det danske Folk? Hvorledes maa han ikke have været gjennemrystet ved Tanken om, at hans danske Sangliv var endt, at

„The rest is silence“!*)

„Faa store Aander vare saa miskjendte som Baggesen“, siger Vennen J. K. Høst i sine „Erindringer“**); „hvo der saae ham nær hos, maatte elske ham“.

Før sin Bortreise modtog Baggesen af sin trofaste jævnaldrende Veninde Fru Frederikke Brun, til Erindring, et gyldent Bæger, hvorpaa der fandtes et Billedværk fra de gamle persiske Ruiner. Denne smukke Gave ledsagedes af følgende, ikke mindre smukke, Digt:

„Empfange Dschemschids Becher***)
aus deiner Freundin Hand!
Tief schöptest, weiser Zecher!
Du aus dem heil'gen Becher
vom Grunde bis zum Rand —
d'rum hallen deine Lieder
in unserm Herzen wieder,
enttönend gold'nen Saiten,
ein Strahl aus Ewigkeiten,
wie Dschemschids Bechers Rand.

Was wird, was war, was wieder
tief in die Nacht versank

---

*) „Det Øvrige er Taushed!“
(Hamlets sidste Ord).

**) Side 143.

***) Dschemschids mystiske Bæger er hos Digteren Firdusi et helligt Symbol paa den øverste gammel-persiske Værdighed (se „Heldensagen von Firdusi“, in deutscher Nachbildung von Schack, 1865, Einleitung, Side 37).

umschwebt mit Tongefieder
wer aus dem Becher trank;
und vor des Sehers Blicke
strahlt hoch des Ferwers Bild*),
der jedes Misgeschicke
dir, leuchtend, einst enthüllt."

Baggesen takkede derfor med følgende Strofer:

„Du reichst dem alten Blüthenkelchen-Zecher —
der, wenn er gleich die süszesten begehrt,
doch nur den Kelch der Wermuth ausgeleert —
am Ende seines Nippens Dschemschids Becher.

Auf goldnen Flügeln schwebt darin hernieder
das Urbild liebewarm und wonnemild.
Wie strahlt im Flug der Jugendgöttin Bild!
Wie fliegt mir der versteinte Ferwer wieder!

Dein Becher, ewig junge Friedericke!
von Blumennektar bis zum Rand gefüllt,
hat mir des Nippens Räthsel schön enthüllt —
was frag' ich länger nach dem Misgeschicke!

Des Leerens wird er einst mir auch enthüllen.
Nach zwanzig Jahren, wo die Weste wehn,
wo neu verklärt, die alten Götter stehn
und in Alberto's**) Bildern jung sich sehn,
wirst Du mir noch mit Ätna-Wein ihn füllen!"

---

*) Med Navnet „Forvor" betegnede Perserne Menneskets Aand, der tilskreves Udødelighed, men udvidede ogsaa denne Forestilling til Guddommene (se Konrad Schwenck: „Die Mythologie der Perser", zweite Ausgabe, 1855, S. 314).

**) Albert Thorvaldsen.

For et Par Aar siden, umiddelbart efter Afslutningen af det polemiske Dramas anden Akt, havde Baggesen endt et Fødselsdags-Digt til Søsteren, som han gjestede i den lille, venlige holstenske Marskby:

„Nach zwanzig Jahren sehen wir uns wieder!“

Nu, efter at den Oehlenschlägerske Feides tredie og sidste Akt var endt, og Polemikeren stod ifærd med at drage bort fra Kamppladsen, for aldrig mere at vende tilbage, lød atter: „Nach zwanzig Jahren!“ Livshaabet skuffede dog Digteren. Han skulde hverken gjense Søsteren eller Veninden og havde ikke tyve, ja ikke engang ti Aar tilbage. Hans Smertes- saavelsom hans Glædes-Kalk blev revet fra hans blegnende Læber, før han anede det.

Medens Baggesens Afreise (som sagt) fandt Sted under en ominøs Taushed — i saa Henseende dannende en stærk Modsætning til Prams*) — sendtes der dog i Rahbeks „Hesperus“ for 1820**) en poetisk Hilsen efter den Expatrierede med et, forresten ingenlunde vellykket, Digt „Dana til Jens Immanuel Baggesen“ af Fyenboen, Eskadronskirurg M. Winther, der begynder:

„O sig, har Du din Moder nu forladt,
for hist at gaae ved fremmed-vilde Bølge?
Sig, kan Du mellem Sydens Rosenkrat
din Længsel efter Herthas Bøge dølge?“

Endnu før Baggesen havde et af Tylvtens virksomste unge Medlemmer, han hvem Dampe, ikke ganske uden

---

*) Se „Til C. H. Prams Amindelse. Samlet og udgivet af J. K. Høst. 1820.“ Baggesen var en af Indbyderne til Afskedsfesten den 10ende April 1820.

**) III, 363—365. Digtet havde iøvrigt alt været trykt i „Nyeste Skilderi af Kjøbenhavn“ for den 11 Juli 1820.

Grund, gjorde til dens Repræsentant, forladt Fædrelandet, ligesom Peder Hjort tidligere. Da det asiatiske Kompagni i Efteraaret 1819 vilde sende et stort Skib til Kina. og der ved denne Expedition skulde ansættes en Præst, søgte Poul Møller dette Embede og fik det. Han sang Geijers herlige Romance „Vikingen", der begynder:

„Vid femton års ålder blef stugan mig trång,
der jag bodde med moder min.
Att vakta på gettren blef dagen mig lång,
jag bytte om hog och sinn.
Jag drömde, jag tänkte, jag vet icke hvad;
jag kunde, som förr, ej mer vara glad
uti skogen.

Med häftigt sinne på fjället jag språng
och såg i det vida haf.
Mig tycktes så ljuflig böljornas sång,
der de gå i det skummande haf.
De komma från fjerran, fjerran land;
dem hålla ei bojor, de känna ei band
uti hafvet.

En morgon från stranden ett skepp jag såg,
som en pil in i viken det sköt.
Da svällde mig bröstet, då brände min håg;
da visste jag, hvad mig tröt.
Jag lopp, ifrån gettren och moder min,
och vikingen tog mig i skeppet in
uppå hafvet."

Da Poul Møller tog Afsked med Oehlenschläger, gav denne ham et Exemplar af sin nylig holdte Tale ved Festen for

Thorvaldsen den 16de Oktober, i hvilket der var skrevet følgende smukke Linier: „Kjøbenhavn, den 28nde Oktober 1819. Jeg har kjendt faa unge Mænd, der strax fra første Øieblik indtog mit Hjerte som De, bedste Møller! Gud velsigne Dem paa Deres Reise og lade os finde hinanden lykkelige igjen om et Par Aar! Studer paa det ensomme Skib, Havet være Deres Studerekammer! Lær at kjende Mennesker paa de forskjellige Strande; men glem aldrig, at Fædrelandet er den bedste Havn og vor Ungdoms Venner de bedste Venner! A. Oehlenschläger."

I Foraaret 1821 drog et andet, ikke mindre virksomt, Medlem af Tylvten bort. Efter at have underkastet sig Magisterkonferencen i Naturvidenskaberne og derpaa disputeret for Doktorgraden tiltraadte Hauch nemlig, med offentlig Understøttelse, en Udenlandsreise, der varede ikke mindre end sex Aar.

18.

Foruden Komedien „Robinson i England" fra Januar 1819, der alt er omtalt, saae forskjellige andre poetiske Arbeider af Oehlenschläger Lyset i det sidstnævnte Aar. I Februar udkom saaledes „Studenterviser, udgivne af Semper Hilaris" (Henrik Hertz'es ældre Broder, som 1809 var dimitteret til Universitetet af Dampe) med et Par prægtige Drikkeviser af Oehlenschläger: „Muser har Glæden, Druen kjær" og „Nu sjunger høit og lad Luerne brænde!" Den første, med Titelen „Horatses Skaal", havde Forfatteren, kortefter den var digtet, sunget ved et Skildpadde-Gilde hos den i Efteraaret 1818 afdøde Ungdomsven O. H. Mynster; og den nogle Aar ældre medicinske Professor havde, næsten med Taarer i de store, aandfulde Øine, som begeistrede hvilede paa Digteren, gjentaget Slutningsstroferne om Flakkus, den „ædle Druens Ven", der løde:

„Han var god, han var lystig og viis —
tømmer Skaalen med funklende Blikke!" *)

I den samme lille Bog findes desuden en islandsk Oversættelse af „Sang fra Teltet" („Da Oldtids gamle Guder døde") i „Sankt Hansaften-Spil" **) og af Baggesens Drikke-

*) Se Oehlenschlägers „Erindringer", III, 102.
**) Se dette Værks anden Afdeling, Side 49—50.

vise „Maadens Skaal" („En Daare sørger for i Morgen") i „Ungdomsarbeider, 1791." samt et Par Digte af Christian Vilster, som dengang debuterede som Poet, hvoraf det ene er det vakkre „De første Prygl, vi i Skolen fik," og Henrik Hertzes første trykte Digt, et ungdommelig yppigt Maleri til en Bellmansk Melodi (under et Mærke), der begynder:

„Barbitonen ved min Arm,
glødende af Vinen varm,
i det høie Græs jeg hvilte" —

og ender:

„Solen, der, halvt rødmende, titted i Lunde,
saae mig blunde, saae mig blunde
ved Korinnas Barm".

Henrik Hertz var født 1798, altsaa dengang kun en Snes Aar gammel. Hans jødiske Forældre vare velhavende. Faderen (først Kjøbmand, siden Bager) døde alt i Sønnens tidligste Barndom, ved Bombardementet gik Familiens Eiendom tilgrunde, og 1814 døde Moderen, hvorpaa den lille Henrik — der gik i Metropolitanskolen — kom i Huset hos Grosserer Nathanson, med hvis Kone han var nær beslægtet. Hos Hertzes Forældre herskede mer end almindelig Interesse for Kunst og Videnskab; Sang og Musik (navnlig Schultzes Melodier) oplivede Hjemmet, og de danske Digteres Værker bleve holdte i Ære og flittigt læste. Alt i sin Opvæxt var den tilkommende Digter fortrolig med Holberg, Evald, Vessel, Baggesen og fremfor Alt med Oehlenschläger, hvis Digte og Dramaer han næsten kunde udenad. Ligesom J. L. Heiberg*), har H. Hertz ogsaa i

*) Se dette Værks anden Afdeling, Side 157—158.

sine senere Aar med Varme udtalt sig om det Indtryk. „Skjaldenes Adam“ gjorde paa ham i de modtagelige Ungdomsaar. Et Digt, „Til Oehlenschläger“ — skrevet i et Album, der blev overrakt Digterkongen ved hans Optagelse som Æresmedlem i Studenterforeningen 1841 —*) ender:

„Derfor, o Hakons Skjald og Nordens Guders og Helges!
derfor blander idag med Lyst og henrykt en yngre
Sanger, der under sin stræbende Gang blev styrket af dine
høie, begeistrede Toners Lyd, en Sanger, hvis Ungdom
sværmed med Dig, naar Du sværmede sødt — med Lyst han blander,
skjøndt med svage, med enkelte Greb, sin Lyras Akkorder
i det beundrende Kor, der idag Dig bringer sin Hylding.“

I Nathansons Hus fandt Drengen et Samlingssted for Literaturens og Kunstens Celebriteter, deriblandt Baggesen. Det var derfor intet Under, at Henrik Hertz tidlig hendroges til Poesien og alt i sin Skoletid forsøgte sig som Digter. Et Par Aar før han blev Student stiftede han Bekjendtskab med Schack Staffeldts Poesier og Shakespeares Tragedier i Foersoms Oversættelse, der indvirkede stærkt paa ham. Om „en temmelig frugtbar Periode fra 1814 og 1815“, da han gjorde sine første digteriske Forsøg, siger han i en ældre Alder**): „Det Meste deraf var begyndende Studier med altfor kjendelige Spor af Digterskoler, der efter hin Tid ere forblevne mig fremmede“. 1817 dimitteredes Hertz til Universitetet og begyndte at studere Jura, men Muserne bragte ham — ligesom i sin Tid Oehlenschläger og Ingemann***) — ikke sjeldent i Konflikt med Fru Justitia.

*) Se „Digte fra forskjellige Perioder“, IV, 18—19.

**) Se sammesteds, I, Side IV.

***) Se dette Værks første Afdeling, Side 193 o. s. v., og tredie Afdeling, Side 140—141.

Ligesom Oehlenschläger under den Baggesenske Feide havde oversat Schillers, Aladdins-Naturen forherligende, Digt „Das Glück“ *), saaledes lod han, som en Slags Epilog til Modstanderens polemiske Drama i Februar og Mai 1819 i Rahbeks Ugeskrift „Tilskueren“ trykke en — som sædvanlig, ingenlunde omhyggelig — Oversættelse af den samme Digters „Der Genius“, eller, som den tidligere Overskrift lød, „Natur und Schule“, der jo fører lige ind i Midtpunktet af det Baggesen-Oehlenschlägerske Mellemværende, samt af et Brudstykke af Ovids Metamorfoser, „Misundelsens Billed“. Sammesteds begyndtes endvidere en Oehlenschlägersk Gjengivelse af Skakespeares store fortællende Digt „Venus og Adonis“ med de stærkt sandselige Skildringer, der imidiertid ikke fuldendtes.

I Juni 1819 udkom „Nordens Guder, et episk Digt“. Det var et poetisk Indlæg fra Oehlenschlägers Side, efter at Baggesens Feide var endt, hvis Betydning umulig kunde overses. Alt i Besvarelsen af Universitetets Prisopgave for 1800 om den nordiske Mythologi havde Oehlenschläger — dengang endnu kun „Manden med de skjulte Talenter“ — leveret et Program, der vel ikke var uden Morgendæmringens Uklarhed, men dog spaaede den kommende Dag, da Valhal, som „en hel ny poetisk Verden“, skulde dukke op i Horizonten. „Jeg troer“ — hed det jo i Oehlenschlägers i det mindeværdige Aar 1801 trykte Afhandling — „at den nordiske Mythologi kunde behandles fra Begyndelse til Ende (med nogen Forandring) som et eneste episk Digt. Den Digter, som har Evne og Lyst, vil neppe finde et mere fordelagtigt og originalt Sujet end at skrive en Epopee om Odin og Aserne.“ **) 1802 begyndte Dig-

*) Se dette Værks femte Afdeling, Side 15—16

**) Se dette Værks første Afdeling, Side 197—202. — Grundtvig hævder derimod, vistnok med større Føie, i Fortalen til sin „Nordens Mytologi“ fra 1808, at „Asalæren i fem store Akter udfolder det herligste Seirsdrama“.

teren at realisere sit Program — der ogsaa fristede Baggesen, som jo alt 1785 i sit første større Arbeide „Komiske Fortællinger“ havde behandlet en nordisk Mythe i „Poesiens Oprindelse“ *) —, og i Slutningen af 1803 lod Oehlenschläger trykke første Sang af „Edda“ Epopee i 24 Sange **). 1804 begyndte Oehlenschläger forfra paa Ideens Realisation, der ikke var at løbe til, og skrev Thors Eventyr hos Udgaardsloke, som han paa sin første store Udenlandsreise atter tog for i Sommeren 1806 i Dresden ***). Umiddelbart efter Kjøbenhavns Bombardement udkom saa „Thors Reise til Jothunheim, et episk Digt i fem Sange“ i Begyndelsen af Vinteren 1807 i „Nordiske Digte“ †). Det er værd at lægge Mærke til Mythen, hvormed Oehlenschläger begynder sin poetiske Bearbeidelse af den nordiske Mythologi. Den nordiske Treenighed, hvem den yngre Edda lægger sine mythiske Fortællinger i Munden, synes, det er bedre ikke at tale om den; og den er aabenbart ogsaa, skjøndt den ikke savner dybere Betydning, et senere Eventyr, der endog har noget Luciansk ved sig, forsaavidt Thor holdes for Nar. At Oehlenschläger valgte dette Udgangspunkt, som det hans Natur mest tiltalende, varslede alt om, at det egenlig Centrale i den nordiske Mythologi, hvori det Tungsindige, Dybe, Gaadefulde, med den grublende Odin som Midtpunkt, spiller saa stor en Rolle, ikke vilde komme til sin Ret, at den nordiske Mythologis ophøiede mørke Drama, fuldt af Handling og med den mest gribende Katastrofe, ikke vilde faae sin adækvate Fremstilling af den danske Digter, hvis Genius var saa lidet beslægtet dermed, ubekjendt som den var

---

*) Se dette Værks første Afdeling, Side 23—24, og anden Afdeling, Side 221—223, 245 og 328.

**) Se dette Værks anden Afdeling, Side 79—80.

***) Se sammesteds, Side 123 og 186.

†) Se dette Værks tredie Afdeling, Side 29.

med alle dybere Brud. Det er heller ikke ubetegnende, at Oehlenschläger først en halv Snes Aar efter fortsatte, hvad han i Ungdomsaarene havde paabegyndt. Efter Hjemkomsten fra sin anden Udenlandsreise tog han, inden Tæppet rullede op for tredie og sidste Akt af Baggesens Satyrdrama, endelig fat paa Thors Besøg hos Jætten Hymir og Fiskeri med denne, Lokes Ran af Sifs Haar og Tilveiebringen af Klenodier, Yduns Ran og Frelse, Skildringen af Vanerne o. s. v.*) — men først efter et Aarstids Forløb saae han sig istand til at fuldføre sit store Værk og nedskrive:

„Her ender Sangen om de høie Guder“.

Oehlenschlägers episke Digt helligedes „Oldingen med Ungdomsild og Blidhed, Statsmanden med Følelse for det Skjønne, Stormanden med Videnskaber og Smag, Rigmanden med Ædelmod, min faderlige Velgjører“, Grev Schimmelmann, i hvis Forgemak paa Sølyst den unge Aladdin i Sommeren 1805 første Gang havde staaet med bankende Hjerte og, forlegen, krammet Hatten, og til hvem et Par Aar efter „Nordiske Digte“ tilegnedes**). Ogsaa hos denne Mæcen havde Oehlenschläger stukket Baggesen ud. I det ovenfor omtalte Baggesenske Brev fra Paris i Sommeren 1821 til A. C. Gjerlev udbryder den expatrierede Digter: „Tro ikke, at jeg har ophørt at elske eller nogensinde kan ophøre at elske Ernst Schimmelmann; men hans salig Frues Had og Oehlenschlägers Buste (det var det

*) Se Peder Hjorts „Kritiske Bidrag“, literærhistorisk Afdeling, I, 105, og „Frederik Schmidts Dagbøger“, Side 343—344, 353 og 358—359. Naar Oehlenschläger i „Erindringer“ (IV, 5) siger, at „Nordens Guder blev digtet 1819“, kan det altsaa kun gjælde om Slutningen.

**) Se dette Værks anden Afdeling, Side 166, og tredie Afdeling, Side 29.

smukke Ansigt, som havde stukket mig ud der) gjorde den værdige Mand uretfærdig imod mig"; og Baggesen taler sammesteds om „den Ydmygelse, at hverken Rosenkranz eller Kaas eller gode gamle Schimmelmann nogensinde bad mig sidde ned".

„Nordens Guder" aabnedes med Thors Reise til Jothumheim, der dog var undergaaet adskillige, som sædvanligt fordetmeste ikke heldige, Forandringer. Medens Oehlenschläger under den Baggesenske Feide reviderede sit herlige Ungdomsdigt, har han uden Tvivl oftere tænkt paa sin ihærdige Modstander. I det fortræffelige Svar paa Abrahamsons Recension over „Nordiske Digte" havde han jo 1808 karakteriseret Gudens Eventyr hos Udgaardsloke som en „Modsætning af sandt Værd og gøglende Pral" og sagt om Thrudvangs Herre: „Den ædle, sanddru Helt i lutter Omgivelser af falske, løgnagtige Væsener faaer derved en rørende, elskværdig Kolorit. En deilig Pige kunde kysse ham for sin mandige Naivitet, og han blev dog endnu altid ved at være Thor. En Arrighedstaare kunde dirre i Heltens Øie over det gemene Vertskab, man vover at drive med ham; og han blev dog endnu altid ved at være Thor. Den herlige Sol gjennemvandrer det gigantiske tomme Jætte-Rum med sine smukke Planeter, Thjalfe og Roska, medens Loke, som en fjendtlig blussende Komet, svæver om i uvisse Buer og truer selv undertiden at styrte mod hans Barm for at befordre hans Fald i Afgrundsvælget. Men Solen gaaer sin rolige Gang og kommer tilbage til Østen, hvorfra den udgik. Thor fører sig op under hele Kogleriet som en vakker, agtværdig Kæmpe, der stedse beholder Følelsen af sin Kraft uden dog at indse Hexerierne. Alt, hvad Troldene kunne gjøre, er at hytte sig for hans Vrede uden forresten at kunne tilføie ham det mindste Onde. Han udstaaer ogsaa alle Drillerier med stolt Bevidsthed af sit Værd og med taus Foragt mod de

Gøglespil, han vel ikke indser, men hvis Vanmagt han formoder. Vant til at handle og til strax at yttre sin Stemning i Daad, gaaer han efter Sædvane rask tilværks, naar han bliver tirret dertil; og i femte Sang hæver sig det Tryllesløv, der vilde gjøre ham liden i de foregaaende Sange, for at vise ham i sin sande Storhed. Han frygter ikke Jætten i sin gigantiske Udstrækning.

„Ei Kraften i at voxe
bestaaer!“ saa var hans Ord.
„En Ulv tidt vog en Oxe —
var dog ei nær saa stor.

Jeg kan vel sige dette:
Ei skal mit Mod forgaae,
skjøndt denne fule Jætte
lader til godt at slaae.
Jeg føler dog tilfulde
min hele Guddomskraft;
ondt var det, hvis jeg skulde
mistroe mit Hammerskaft.“

Og Jætten betragter ham ogsaa som en glubende Løve, der vel for Øieblikket ved List er spærret i Buret, men til hvis Jernstænger han dog ei vover at nærme sig. Han siger:

„Jeg vil Dig Veien vise.
Du est en tapper Mand.
Kjært vil det Loke være
at se Dig i sit Land.“

Med naiv Tillid til sin Kraft yttrer Thor den altid efter Lyst; og, naar han har gjort det, skammer han sig ikke

over, om det ogsaa ingen Virkning gjorde. Han troer dog paa Virkningen; og bagefter se vi, at han ikke troede feil: de trende Hug med Hammeren og de trende Drag af Kruset havde Noget at betyde. Kun paa et eneste Sted bliver han i sit inderste Hjerte forbittret; og det er der, hvor Jætten fortæller ham, at Tiden har sat ham i Knæ. Han føler her det sande Varsel; og dette gjør ham saa opbragt, at Jætten af Forfærdelse pludselig forsvinder, og Thor finder sig paa Marken ved de gamle Bønderfolks Hytte, hvor den stille, blomstrende bukoliske Natur dulmer hans Harme." — Er det ikke, som man hørte Digterkongen med hans „elskværdige Naivitet" tordne mod den gamle Stads-Satyrikus „som en fjendtlig blussende Komet", der „svæver om i uvisse Buer" og truer med „at befordre hans Fald i Afgrundsdybet", medens han, som „den herlige Sol" gjennemvandrer Rummet med sine „Planeter"? Har „Helge" ikke været et Hammerslag som Thors? Er Oehlenschlägers Harme over, at man fortæller ham, at „Tiden har sat ham i Knæ", ikke tilsidst dulmet i Naturen med „Den lille Hyrdedreng" — som tidligere med „Frederiksberg" — lig Thors ved Bondehytten? Var Digteren ikke med „Nordens Guder" kommet tilbage til sit Udgangspunkt, ligesom hans Helt"? Var Jætten ikke forsvunden? I „Hroars Saga" fra 1817 tiltales Baggesen jo ogsaa i poetisk Forklædning som Skjalden Ragnvald: „Du lumske, grimme, fjendtlige Loke!" At hin „Mythus paa den uden sindigt Overlæg spildte Kraft" — som Oehlenschläger karakteriserer Skildringen af Thor hos Udgaardsloke i sin ypperlige Fortale til „Nordiske Digte" — forresten ogsaa kunde forekomme Baggesen anvendelig paa Oehlenschläger, er klart nok.

I ovennævnte Fortale siger Oehlenschläger, at han, ved at tage sit Ungdomsdigt om Thors Eventyr frem igjen, kom til Erkjendelse af, at han havde gjort vel i at skrive

det paa den Maade og vel i at standse med den, fordi „hvad der skulde følge, ei havde den episk humoristiske Kolos-Natur, der udfordredes til at lade sig udskjære i disse djærve Træsnit“. Det hedder: „De forskjellige Stoffer maatte fordre forskjellige Former. Snart var Æmnet episk, snart dramatisk, snart lyrisk, nu tragisk, nu komisk, hist lunefuldt, her alvorligt; her spillede Fantasien, hisset Sensibiliteten Hovedrollen; ofte var Mythen et gøglende Spil med barokke Forestillinger, ofte en didaktisk Moral eller Naturallegori o. s. v.“ Efter i „Baldur hin gode“ at have brugt den græske Tragedieform, fortsatte han saa Sangen om de høie Guder episk i forskjellige Versemaal, selv i Hexametre, som han i Fortalen til „Nordiske Digte“ havde polemiseret imod*).

Ligesom Grundtvigs Skildring af Baggesen 1809 o.s.v. var det første ret Slaaende, som offentlig var fremkommet om vor poetiske Janus, saaledes havde Grundtvig ligeledes været den Første, der gjorde opmærksom paa, at der var en Hage ved Oehlenschlägers Nordiskhed. Oehlenschläger var ogsaa virkelig — som tidligere fremhævet i dette Værk — langtfra ikke nogen streng nordisk Natur. Han var klar, freidig, aaben, expansiv; og Intet laa ham fjernere end mørkt Tungsind, Indesluttethed, Ordkarrighed og bedsk Tværhed. Den nordiske Mythologi, hvori Grubleren Odin er Hovedguden og Kampguden Thor Midtpunktet, var alt Andet end kongruent med en Aladdinsagtig Genius. Dertil kom endnu, at Oehlenschlägers Kjendskab til den lod ikke Lidet tilbage at ønske. Eventyret om Thor hos Udgaardsloke, hvormed „Nordens Guder“ aabnes, er imidlertid, saaledes som det fortælles i den yngre Edda, med sin „episk humoristiske Kolos-Natur“ af den Art, at Oehlenschläger, tilmed i sin herlige Ungdomskraft, vel kunde

---

*) Se dette Værks anden Afdeling. Side 183—184.

magte det, om der end — som før sagt*) — maaske nok lod sig tænke en mere islandsk, vild og grotesk Behandlingsmaade af Eventyret end den Oehlenschlägerske. Men at omspænde hele den storartede nordiske Mythologi, specielt som den foreligger i den ældre, poetiske Edda, overgik ganske sikkert hans Kræfter; og baade hvad Helheden og Detaillerne angaaer, lader der sig gjøre væsenlige Indvendinger imod den 1819 fremkomne nye Hovedbestanddel af „Nordens Guder", hvilken begynder med Thors Besøg hos Jætten Hymir i samme Versemaal som det Foregaaende og ender med Volas Spaadom i Terziner. og hvori. ret betegnende, Freirs Kjærlighedshistorie med Gerde indtager en uforholdsmæssig Plads. Oehlenschlägers Digterbegavelse var imidlertid saa stor, og han havde specielt en saadan Styrke i det Lyrisk-Episke, at det Nytilkomne i „Nordens Guder", hvad man end med Føie kan indvende mod Æmnets Behandling, der oftere fattes den storladne Simplicitet i Thors Eventyr hos Udgaardsloke, dog indeholder mange Partier af ualmindelig Skjønhed.

P. L. Møller har i „Adam Oehlenschläger, et Erindringsblad", der 1876 er blevet gjenoptrykt af F. L. Liebenberg som en selvstændig lille Bog, fremsat adskillige træffende Bemærkninger om den sidste, større Afdeling af „Nordens Guder" **). Han siger: „Vistnok indeholder ogsaa den store Skjønheder; men de stemme hverken i Tone eller Form med Begyndelsen; man mærker den Pause af femten Aar, der har afbrudt det første Pust, og de enkelte Dele danne intet nødvendigt sammenhængende Hele. Det er en Samling Skizzer og Ballader uden ledende Traad og nødvendigt Sammenhæng, som vilde være al Ære værd, naar de ikke optraadte med Fordring paa at være noget

---

*) Se dette Værks anden Afdeling, Side 184.

**) Side 22—23 og 28—29.

Andet og Større, end de i Virkeligheden ere. Men en digterisk Helhed, en kunstnerisk Skabelse af de i Oldskrifterne adsplittede, uensartede og sønderlemmede Sagn og Ideer af en nordisk Gudeverden finder man ikke her. Scenen skifter hvert Øieblik; og man veed ikke ret, om man opholder sig paa Jorden, i Luften eller i Havet. Ogsaa de hyppig vexlende Versformer virke forstyrrende; og Læseren ønsker ofte at blive længer ved i samme Rhythmus, end Digteren tillader. Man har undertiden næsten en Følelse af, at han er lidt kjed af sine Guder, lidt træt af den store Opgave, han i sin Ungdoms himmelstormende Fyrighed stillede sig, og som han nu, efter saa langt et Mellemrum, har foresat sig at føre til Ende. Ligesom for at lette sig Anstrengelsen og adsprede sig, bruger han nu alle Slags Versemaal, selv de her aabenbart ganske upassende Hexametre. Imidlertid er der endnu i disse fragmentariske Billeder saameget Skjønt og Herligt, at man derfor bør være Baggesen taknemmelig; thi hans Skyld var det maaske, idet hans bittre, lidenskabelige Kritik i nogle Aar fjernede Oehlenschläger fra Theatret, at denne atter tog fat paa de nordiske Guder. — — Med Thor og Baldur var hans mægtige, friske Ungdomsbegeistring for den nordiske Gudelære sandsynligvis i Grunden udtømt; maaske havde han netop her truffet paa de til poetisk Behandling mest egnede Æmner blandt de nordiske Myther. Istedetfor at ville omfatte alt det Øvrige og saaledes udsætte sig for at tabe sig i det materielle Stof, for at komme hurtig til Maalet, havde han maaske gjort bedre i at vælge nogle enkelte af de mest lønnende Episoder, indskrænke sig til dem og behandle dem omtrent i samme Udstrækning og Stil som Thors Reise. Han havde maaske ikke faaet alle store og smaa Guder omtalt, men frembragt et fuldkomnere Digterværk." *)

---

*) Læseværdige Bemærkninger om „Nordens Guder" findes ogsaa i

1816 havde den mærkelige smaalandske Præstesøn P. H. Ling, der var tre Aar ældre end Oehlenschläger, begyndt Udgivelsen af sin store Digtning „Asarne", der tilsigtede „i ett enda helt uppställa och sammenlänka allt, hwad wåra urkunder angifwa om Asarnes tid" *) Den svenske Student Ling havde den anden April 1801 været under Vaaben i Kjøbenhavn og været Vidne til hin Vækkelse, hvorom Oehlenschläger sang:

„Oldtids Kæmpehøie sjunke,
Danmarks Daad blev glemt paa Jorden.
Dag! som en elektrisk Funke
rystede Du atter Norden" **).

Og han havde hørt Steffens.***) Han var „född med ett trotsigt lynne, en okuflig vilja" og i saa Henseende, ligesom hvad hans bevægede Liv angaaer, mer end Oehlenschläger i Slægt med det gamle Norden. Da Ling fra Kjøbenhavn drog til Lund, indgik han Fostbroderskab med Tegnér, hvem han opflammede for de gamle Minder. 1813 havnede han i Stockholm. 1818 anmeldte Rask, som fra

„Nordisk Tidskrift för Politik, Ekonomi och Litteratur, udgifven af G. K, Hamilton, tredje Årgången," 1868, Side 182 o. s. v. og 390 o. s. v., samt i „Dansk Tidsskrift for Kirke- og Folkeliv, Literatur og Kunst, udgivet af Henrik Scharling," 1869, I, Side 394 o. s. v.

*) Se „Asarne, tredje Afdelningen," 1826, „Erinran" bag i Heftet.

**) Se dette Værks første Afdeling, Side 204.

***) Ling opholdt sig i Kjøbenhavn fra 1800 til 1804, i hvilken Tid han var en af den nogle Aar ældre, ved det store kongelige Bibliothek ansatte, Historiker Werlauffs fortroligste Omgangsvenner (se dennes efterladte Optegnelser om „Danske, især kjøbenhavnske Tilstande og Stemninger ved og efter Overgangen til det nittende Aarhundrede" i „Historisk Tidsskrift, fjerde Række, fjerde Bind", Side 272).

Vinteren 1816 til Foraaret 1818 opholdt sig i Stockholm (hvor han, blandt Andet, udgav begge Eddaerne) Begyndelsen af „Asarne“ i de varmeste Udtryk og erklærede: „Det erfordras till ett lyckligt användande af nordiska gudalären at vara både skald och mytolog eller fornforskare, och dessa begge egenskaper har väl ingen hittills förenat i en sådan mån som Asarnes sångare“.*) I genial Skaberkraft kunde Ling imidlertid langtfra ikke maale sig med vor Digterkonge, og Almquist kaldte ikke uden Grund „Asarne“ for „den størsta svenska poetiska tankes enfant perdu“ **). Samme Aar, som Nordens Guder udkom, udgav Ling sin „Eddornas Sinnebilds-Lära“, i hvis Indledning Forfatteren (der forresten „erkänner sin fåkunnighet i det nordiska urspråket“) siger om den gamle nordiske Skjald, hvad der gjælder om hans egen Digtning: „Han yttrade sig starkt och djupsinnigt, men utan at kunna genom formernas fullhet gifwa en fulländad werklighet åt sina föremål“. Sammesteds hedder det: „Bland alla forskare har ingen warit så warm och djupsinnig som Grundtwig, hwars Utsigt öfver Asaläran wi nu äga på Swenska; likwäl är denna mera ett äreminne än en förklaring öfwer Mytherna“.

I de nye Sange af „Nordens Guder“ har Oehlenschläger upaatvivlelig oftere tænkt paa Baggesen. En af de første begynder saaledes:

„I Valaskjalf sad Loke længe;
han kjeded sig, lod Ho'det hænge;
ei Valhals Glæder mer ham smage.

*) Se Atterboms „Inträdes-Tal i svenska Akademien“ 1840 (i Atterboms „Minnesteckningar och tal, sednare bandet“), B. v. Beskows Skildring af Ling 1859 foran Lings „Samlade arbeten“ og Orvar Odds „Grupper och personager“, 1861, Side 39—45.

**) Se „C. J. L. Almquist, hans lif och verksamhet“ af Arvid Ahnfelt, 1876, Side 15.

Man ser ham selv Sæhrimner vrage,
han bittert ler og spotter Guder."
o. s. v.

I Skildringen af Tilstanden efter Iduns Bortførelse fra Valhal hedder det:

„Naar Skjalden brændte, var det Sværmerlyst,
men ikke længer Gimles rene Flamme.
Natur! han died ei dit Moderbryst,
kun Fordom nu og Tvedragt var hans Amme.
Nidvisen gjorde Bragamaal tilskamme:
og den, som sikkert vilde Hoben gotte,
han maatte hykle, smigre, skjælde, spotte."

I Sangen om Einheriarne siges der, hvor „de gode Skjalde" i Vingolf karakteriseres:

„Her brused ingen Avind, her lured intet Nag.
En hørte paa den Anden med inderligt Behag
og glædte sig, som Barnet, der skjønne Blomster saae,
naar En opfandt, hvad Andre var end ei faldet paa."

Loke — „den vaklende Tidsaand", som han kaldes i Indholdsangivelsen foran i Bogen, „Tidens Gøgler", som han betitles i Sangen om „Yduns Frelse" — skildres saaledes:

„Da Mjøden nu var drukket og Skjaldesangen endt,
fremtraadte Asaloke — hans Væsen er bekjendt!
Snart blussed han af Hovmod, snart stilte han sig blot
med uanstændig Gøglen for alle Asers Spot"
o. s. v.

I Digtet om Fenrisulven og Tyr stilles Heimdal i Modsætning til Loke:

„Næst Loke, naar der her blev spøgt,
var Heimdal hurtigst med sin Kløgt.
Dog Heimdals Spøg var bittert ei,
det blomstred som Viol i Mai.
Men, hørtes Asalokes Røst,
da stak det som en Torn i Høst.“

Digtene om Ægirs Gjestebud og Lokes Svig føre ligeledes Tanken hen til Baggesen. I det sidste udbryder Loke, blandt Andet:

„Men savner jeg de Andre — mig vil I savne mer!
Snart vil sig Odin undre, hvorfor der Ingen ler.
Nu kan de helligt kjedes, nu kan de gabe fromt,
og stirre tomt i Hornet, naar det er ogsaa tomt.
Lad Aser kun prøve vanmægtige Forsøg —
snart vil de se, hvor Alvor bli'er dum uden Spøg!
Lad Diser smage Deigen — hvor den er vammel-sød,
naar ei Loke bringer Surdeig mer til deres Brød!
Nu vil sig Rosen reise som glat Straa med Korn —
ha, hvilken skaldet Rose foruden Mos og Torn!
Straal kun hoie Glæde! glinds kun, stolte Lys!
Hvor er din skjønne Skygge? hvor Salighed! dit Gys?
Ha, sidder samdrægtigt med Hænder kun i Skjød!
Bevægelsen er ophørt, Jer Stilhed er Død!“

Baggesen kunde med Sandhed sige som Falstaff: „Men of all sorts take a pride to gird me. The brain of this foolish-compounded clay, man, is not able to invent any thing, that tends to laughter, more than I invent or is invented on me. I am not only witty in myself, but the cause, that wit is in other men.“ *) Selv Mænd som Oehlenschlä-

*) „Alskens Folk sætte en Ære i at snærte mig. Hjernen i dette naragtigt sammenæltede Ler, der kaldes Menneske, er ikke istand

ger og Hauch, for hvem Vittigheden ellers ikke laa, inspirerede han til Vittighed. Alt i det 1806 forfattede mythologiske Sørgespil „Baldur hin gode“ havde Oehlenschläger vistnok af og til i Skildringen af Loke tænkt paa Baggesen. Idetmindste anvender Oehlenschläger i et Brev til Vennen H. C. Ørsted fra Begyndelsen af 1808*) en Replik af Utgarde-Loke til Loke: „Du brænder eller fryser!“ paa Baggesen.

Af Oehlenschlägers øvrige Produktioner i Aaret 1819 skal her blot endnu fremhæves „Den sælsomme Jordefærd“, der tryktes i Rahbeks Maanedsskrift „Hesperus“ for August. Har Oehlenschläger ved denne store Romance om den ulykkelige Korfits Ulfeldt — Baggesens Ven J. K. Høst nedlagde forresten i sit „Morgenblad“ Protest mod Digterkongens Behandling af Historien — kunnet undgaae at tænke paa Modstanderen, der, forstødt af sit Land, stod ifærd med at drage bort, for i Sønnearme at udaande paa fremmed Grund, ligesom Romancens Helt. Baggesen havde jo ogsaa hævet sig

„som Havet stolt og som Bølgen vild
med blinkende Skum mod Solens Ild“.

Han kunde jo ogsaa have Grund til at udbryde:

Usalige Hjerte, som Ro og Rist
i Livet ei fandt — saa brist, saa brist!“

Han maatte jo ogsaa, nu da han som Landflygtig med „sølvindsprængte Haar“ forlod Hjemmets Strand, som han

til at finde paa Noget, der duer til at le ad, undtagen det, jeg finder paa, eller det, der findes paa om mig. Jeg er ikke alene selv vittig; men jeg er Skyld i, at der er Vittighed hos Andre“. (Second Part of King Henry IV, Act I, Scene 2.)

*) Se „Breve fra og til H. C. Ørsted“. første Samling, Side 257.

aldrig mere skulde gjense, fristes til med „et fortvivlet Smil“ at apostrofere sine Forfølgere:

„Forraadte! Nei, ved min Adel!
De frygted min Kraft, de tirred min Æt —
jeg hevned mig kun, og dem skete der' Ret!
Jeg døer, jeg døer uden Dadel.“

I April 1820 udkom Tragedien „Erik og Abel“, der hører til Oehlenschlägers bedre dramatiske Arbeider, om end ogsaa her en vel stor Blødhed noget svækker det tragiske Indtryk og slaaende viser, hvor vidtforskjellig den danske Sørgespildigter var fra Forfatteren af „Macbeth“. Heller ikke ved denne Skildring af de fjendtlige Brødre, der blev forfattet umiddelbart efter den Baggesenske Feides Slutning, kan man lettelig undlade at tænke paa de to navnkundige Digterbrødre, og man mindes uvilkaarligt Baggesens Udtryk „den fjendske Broder“ i det lille Digt „Fædrenelandsk Bindebrev“ i Polemikerens sidste Værk, „Rosenblade med et Par Torne“ — Talen i „Erik og Abel“ om Søsteren Sofia, der tidligere stod som „en Fredens Engel“ mellem Brødrene bidrager yderligere til at føre Tanken hen paa Aladdins og Noureddins Mellemværende. Denne fædrelandske Tragedie, hvis Scene var henlagt til den usalige Dannevirke-Egn, opførtes Aaret efter paa det kongelige Theater og gjorde et levende Indtryk. Frydendahl spillede Erik, Ryge Abel, og den 27aarige Jfr. Brenøe havde sin tredie Debut som Sofia*)

Umiddelbart før Baggesens Bortreise fandt den Oehlenschlägerske Tragedie „sin rette baarne Elsker og unge Helt“ i den 25aarige Artillerilieutenant N. P. Nielsen, der debuterede som Axel i „Axel og Valborg“**).

*) Se Overskou: „Den danske Skueplads“, IV, 634—636 og 653—655.
**) Se sammesteds, IV, 646—650.

Umiddelbart efter Baggesens Bortreise holdt Oehlenschläger en latinsk Tale ved Reformationsfesten (der udkom, oversat af Forfatteren, paa Dansk i Begyndelsen af næste Aar, 1821), hvori han tilsidst apostroferede sine akademiske Medborgere paa følgende Maade: „Kjække, uforsagte, ville vi altid drage Sværd mod enhver plump Jætte, som vover at standse Sandhedens og Menneskeslægtens Fremgang til det Gode med dumme Gøgletaager. — — — Det er nødvendigt altid at møde Verdens Fordomme, Daarligheder og Fordreielser som kjække Protestanter. Og saaledes feire vi da fremdeles, med Gudsfrygtighedens og Samdrægtighedens, tillige Tapperhedens og Seirens Fest." Det er, som man hørte en Dønning efter den nylig endte Storm.

Den Baggesenske Feide spiller ogsaa en Rolle i det 1820 udkomne Drama „Troubadouren" — Troubadourer og Pillegrime vare i Cours — af Oehlenschlägers poetiske Veninde, den med Digteren omtrent jævnaldrende begavede, dannede og elskværdige Oberstinde Louise Hegermann-Lindencrone*). Det hedder om Troubadouren, der „henrykt sang hin Oldtids Sagn", blandt Andet:

„Da han nu, som man paastaaer, og begyndte
at dale i sin Flugt, da fandt han ei
det vante Bifald mere. — — — —"

Og Troubadouren udbryder:

„Han daled, siger I? — Hans første Toner
med Nyheds Pirren vakte dem af Dvalen

*) Angaaende hende kan efterses Oehlenschlägers „Erindringer", IV, 4; J. P. Mynsters „Meddelelser om mit Levnet", Side 188; „Breve fra J. P. Mynster", Side 130—134; „Af efterladte Breve til J. P. Mynster", Side 72—73; „Udvalg af Breve til P. Hjort", 1867, Side 309—396, og Abrahams „Meddelelser af mit Liv", Side 160.

og skærped sløve Sands og drog dem med sig
i høien Himmelflugt — et Øieblik!
Nu finde de ham sløvet, som dem vakte,
og mindes ei, det er dem mer ei nyt,
just fordi han dem det at kjende lærte!"
o. s. v.

Umiddelbart efter Baggesens Bortreise fik Oehlenschläger iøvrigt et slaaende Bevis paa, at Oppositionen mod ham ikke var bragt til Taushed med den store Stads-Satyrikus. Et svagt latinsk Universitetsprogram af Digterkongen i November 1820 — der udkom paa Dansk i Januar 1821 under Titel „Digterne i Levnet som i Værker" — fremkaldte nemlig i December 1820 „Bevis for, at Adam Oehlenschläger er gaaet fra Sands og Samling" af den senere saa bekjendte Tage Algreen Ussing, den 23-aarige Landsbypræstesøn, der 1816, midt under den Baggesenske Feide, var bleven demitteret til Universitetet fra Frederiksborg Skole. I Anledning af denne hensynsløse Brochure skrev Schack Staffeldt i Slutningen af December 1820 til B. S. Ingemann, der i Begyndelsen af Vinteren 1819 var vendt tilbage fra sin Udenlandsreise*): „Samme har ret bedrøvet, ja næsten ydmyget mig; thi hvad Værd kan Forfatternes overvættes Roes vel have, naar deres Dadel er ligesaa overvættes? Det kan ikke være min Hensigt at forsvare denne Digters Program, og han vil nok selv give det til Pris; men det er dog ubilligt og uskjønt at give Homer nogle Knep paa Næsen i det Øieblik, han sover." I Mai 1820 var udkommet „Natur og Kunst, et filosofisk-poetisk Forsøg," af H. Marius Svane og T. Algreen Ussing. Denne ved et af Universitetet udsat Pris-

---

*) Se „Samlinger til Schack Staffeldts Levnet, udgivne af F. L. Liebenberg, II, 436—437.

spørgsmaal fremkaldte umodne og forskruede Afhandling udarbeidedes under gjensidig Samtale af Ussing og den samtidigt med ham fra samme Skole demitterede tyveaarige Superkargo-, Brygger- og Tømmerhandler-Søn H. M. Svane, der næste Aar tog latinsk juridisk Examen og alt døde 1828. Afhandlingen, der var bleven forkastet af Censorerne — foruden Oehlenschläger, Rahbek, Sibbern og B. Thorlacius — indlededes med et „Schack Staffeldt! helliget vorde dit Navn!“ Denne Blasfemi var aabenbart en Demonstration mod Oehlenschläger, ligesom Baggesens Fremhæven af Grundtvig og Ingemann*). I Staffeldts sidstomtalte Brev hedder det: „Svane har mangen Gang besøgt mig i Kjøbenhavn; og jeg har i ham fundet et godt Hoved med et lidenskabeligt Hjerte“. Og Staffeldt udbryder: „Mit Navn skal vorde helligholdt, og Oehlenschläger er gaaet fra Sands og Samling! Jeg troer at vide, hvad jeg som Digter gjælder, skjøndt jeg aldrig har yttret det; men jeg veed ogsaa, hvad andre Digtere gjælde; og jeg kjender ingen Rang i det Skjønnes Rige, hvor Alt kun kan være skjønt. Saaledes som der ikke gives $^1/_2$, $^1/_4$ eller en anden Brøk af Sandhed, saaledes er ogsaa det Skjønne skjønt, intet mere eller mindre, og man er Digter eller ikke Digter. Gud forbyde et Universalmonarki i Kunsten; dens Rige er saa stort, at vi Alle kunne rummes i samme; og hver Enkelt, der maatte fristes til at anse sig for den Ypperste, spørge sig blot, om han kunde være, hvad han er eller troer at være uden Forbindelse med sine Forgængere og Samtidige. Ligesaa let vilde et Menneske kunne indfatte Oceanet i sin Haand som med sin Aand omfatte det Skjønnes grændseløse Rige.“ I „Nyeste Skilderi af Kjøbenhavn“ udspandt sig i Begyndelsen af 1821 en Strid

*) Næste Aar (1821) angreb Ussing en anden af de Censorer, som havde forkastet hans Prisafhandling, B. Thorlacius, i „Nok et Universitetsprogram, drøftet af T. Algreen-Ussing“.

angaaende Ussings Brochure og Oehlenschlägers Program. Cand. theol. og Overlærer ved Herlufholms Skole N. Fogtmann angreb Ussing; medens C. Molbech (anonymt) vel misbilligede Ussings Optræden, men polemiserede mod Programmet, til hvis Udarbeidelse Oehlenschläger — ved en Skjebnens Ironi — havde benyttet Tylvtens Bekæmper Repp som Latinlærer*). Den 28nde November 1820 skriver A. C. Gjerlev, Baggesens Ven, om Programmet**): „Oehlenschläger har nylig prostitueret sig med et latinsk Program, som han har troet i sin mageløse Forfængelighed at burde skrive som Professor til Reformationsfesten, hvor han ogsaa holdt Talen. En mageløs slettere Ulatin er neppe bleven trykt siden de saa berømte epistolae obscurorum virorum, mindre kommen ud fra noget Universitet."

---

*) Se Oehlenschlägers „Erindringer", IV, 33—34.

**) Se „Breve fra Danske og Norske, især i Tiden nærmest efter Adskillelsen," udgivne af L. Daae, 1876, Side 96.

19.

I November 1819 skrev Schack Staffeldt, som sad histnede, hvor Scenen var for Tragedien „Erik og Abel“, og som i Slutningen af September ved Thorvaldsens Gjennemreise under et Festmaaltid for den verdensberømte Kunstner havde udbragt hans Skaal*), til A. P. Ljunge, der havde anmodet den ulykkelige poetiske Amtmand om Bidrag til „Dana, poetisk Lommebog for 1820,“ et Brev**), hvori det, blandt Andet, hedder: „Min Embedskreds, der omfatter 30,000 Mennesker, hvis Anliggender, stundom indtil det Mindste, sammentrænges i samme, æsker al min Kraft og al min Tid. Saaledes sysselsat med Verdens reale Side, kan jeg kun saare sjelden vende mig til dens ideale; og da er det dog kun stum indre Poesi, der bevæger sig i min Barm — et Klenodie, mit forrige digteriske Liv har levnet mig, og som jeg haaber at frelse selv fra Alderens Vinterkulde. Fra forrige Dage, da jeg kunde leve i og for Kunst, har jeg Intet tilovers undtagen Skitser og Studier til dramatiske Fremstillinger, hvis Fuldendelse endnu ikke er mig forundt. Ines de Castro, Lorenzo de Medici med sine berømte Samtidiges Syvstjerne, Rafael di Urbino og Harald Haarfager vente saaledes Donatellos

*) Se „Dagen“ for 2 Oktober 1819.

**) Se „Samlinger til Schack Staffeldts Levnet“ af F. L. Liebenberg, II, 433—434.

sidste Meiselslag. — — Det Koldsind, hvormed saavel mine tidligere som mine senere Digte modtoges, har fortrinligen foranlediget mig til at indskrænke mig paa den indre Poesi og ikke at føre den til Torvs, hvor Kunstværd saa tidt veies i ujusterede Vægtskaaler, og Kiv og Splid opstaaer af det, der, næst Religionen, mest burde luttre og opløfte Menneskets Aand og Hjerte. Dog — jeg kaster et Slør over alt det Uskjønne og Uædle, der saa længe har vansiret og vanæret Fædrelandets skjønne Literatur." Staffeldt sender saa Ljunge efterstaaende smukke, tungsindige Digt:

„Erindring og Haab.

Du blege Pige med den gjemte Krands
af Natvioler i de brune Lokker!
vel ei ved Ungdoms Strengeleg og Dands,
men, ak! ved Legevenners Dødningklokker
i Tungsinds Følge skued jeg Dig før,
dog kun for Øieblik med løftet Slør.

Erindring hedder Du, en Søster til
det rosenrøde Haab i fjerne Dage.
Det lever forud i sit Farvespil,
men Du vemodig lever kun tilbage.
Det fra hvert Nu fremhaster til det Ny;
Du hygger det Forgangne, tro og bly.

O falske Haab! forlader Du mig her,
her, hvor din Yndlings Bane næsten ender?
En Sommerfugl i Vinters kolde Skjær,
Du, kjælen, Dig mod Ungdomsvaaren vender.
Hvad var din Gave? Digter-Tidsfordriv,
blødagtigt Vanvid, ak! et hykløt Liv!

O kom, dets Søster, kom, Erindring Du!
og blot fra Sløret dine blege Kinder,
og lad mig se med sød-vemodig Hu,
hvordan med Dig mit Liv tilbagerinder;
thi ingen Jordens Fremtid skjænker mig,
hvad, tabende, jeg anbetroede Dig!"

Ogsaa den ulykkelige Evald havde under Nuets Kval søgt Husvalelse i det Kommende og Svundne og i mægtige Toner besunget „Haab og Erindring". Staffeldts Digt tryktes i „Dana", der prydedes med den hjemkomne Thorvaldsens Portræt, hvorunder stod følgende Linier af Baggesen:

„Sku Danmarks Torvaldsen, i Dankunst tidlig Nordens,
Europas alt i Rom, herefter hele Jordens!"

Maaneden efter Brevet til Ljunge skrev Staffeldt et til sin „dyrebare Søster og Veninde", hvori han, efter, ligesom tidligere, at have klaget over sine „Forhold i Embeds- og Borgerlivet, mod hvilke Mennesket maa kæmpe og underligge", udbryder: „En Afgrund af Melankoli truer at opsluge mig. Jeg har brudt Freden med mig og med Mennesket. Utilfreds med mig selv, utilfreds med min Tidsalder, der røvede mig saa mangen herlig Drøm, endelig utilfreds med min nærmeste Omgivning — hvor finder jeg Ro? Ikke mere i Poesiens Rige, hvor det Idealske husvaler det længselfulde, mod det Fuldkomne sig hævende Sind; thi mit Embedskald fordrer mig helt, og jeg er lig en til allehaande Færdigheder i at staae Skildvagt, fyre en Kanon af, stille sig død afrettet Sangfugl, som derved har ophørt at synge." *) Det ovenfor omtalte Brev til

*) Se „Samlinger til Schack Staffeldts Levnet" af F. L. Liebenberg, II, 434—435.

Ingemann fra Slutningen af December 1820 begynder i lignende Aand: „Tillad mig, kjære Hr. Ingemann og elskværdige Digter! ved denne Tilskrift at bøde paa Forsømmelsen af en Afskedtagen fra Dem ved min Afreise fra Kjøbenhavn! Skulde jeg have glemt Dem? Ingenlunde! Skulde jeg have tilsidesat Dem? Endnu mindre! Gaadens Opløsning hedder: Verdenspraxis. En Embedsmand som jeg er egenlig ufri og staaer i saa mange Forhold til den virkelige og Intet mindre end idealske Verden, der tillige er streng og hevngjerrig, at han for Øieblikke aldeles maa opoffre sig for den og kun kan vedligeholde et indvortes Samfund med den usynlige Aandens Kirke her i Tiden. Saaledes er det sket, at jeg ikke har set Dem før min Bortreise, skjøndt De i Deres Værker, selv i de sidste Øieblikke, har været tilstede hos mig. Jeg har nemlig anskaffet mig alle; og de skulle lyse i min Slesvigske møisommelige Ensomhed, hvor jeg næsten tør befrygte at blive udansk, hvad Sprog og Poesi angaaer.“ Brevet ender: „De beholde mig, De skjønne Sjæles og bløde Hjerters elskværdige Tolk! i Deres venskabelige og — ifald jeg ikke ønsker for meget — i Deres poetiske Erindring! Ogsaa jeg saae engang Musens guddommelige Aasyn; glemme det kan jeg aldrig men [gjense] det, kan, jeg neppe mere. Lev vel, for at leve guddommeligt, det er at sige: for at digte, thi Digtning er en fortsat, ja en forbedret Skabelse!“

Medens Staffeldt saaledes sad ved Slien som en Sangfugl, der har ophørt at synge, fordybede Grundtvig sig ved Øresundet i det gamle Norden med Saxo og Snorro. I „Dansk Literatur-Tidende for 1820“ (hvis Redaktør P. E. Müller senere begyndte en ny Udgave af Saxo) toges der haardt fat paa „den lave Ølhus-Stil“ i Grundtvigs, rigtignok tidt overvættes frie, Gjengivelse af Saxos sirlige Munkelatin. Hans Fordanskning behandledes som

en slem Forvanskning, og det hed: „Hvo i Verden vil kalde dette en dansk Oversættelse? Har man ikke ondt ved at finde det Sted i Originalen, der svarer til dette eller hint Sted i Oversættelsen? Næppe kan det kaldes en Parafrase, næppe en Fortælling.“ Sagen var, at Grundtvig ikke havde villet levere en videnskabelig tilfredsstillende Oversættelse af den gamle Klerks Danmarks Krønike, men en Gjengivelse, der kunde trænge saa dybt som muligt ned i Folket og samtidigt tilføre Sproget friske Kræfter af Moderjordens frugtbare Muld, hvorfor han med velberaad Hu benyttede „Borgestue-Dansk, lave og uædle, men drøie og træffende Udtryk“, hvad han havde gjort gjældende mod „de fine Boglærde“ i Forsvaret for sine „Prøver af Snorros og Saxos Krøniker i en ny Oversættelse“, da P. E. Müller i „Dansk Literatur-Tidende for 1816“ paaankede de Friheder, han tog sig*), og atter hævdede i et Tilsvar paa et Angreb af Historikeren G. L. Baden i „Nyeste Skilderi af Kjøbenhavn“ i Marts 1820 med de Ord: „Den bondelige Stil i Folke-Krøniken er intet Misgreb, men et værdigt Kunstgreb, for, om muligt, paany at lægge Menigmand Fædrenelandets Krønike paa Hjerte og derved atter bringe den i Folkemunde, ligesom paa den anden Side for at de mange Boglærde, som behøve det, kan lære at tale paa Bonde-Modersmaalet om Andet end Mødding og Muldjord“. Grundtvigs danske Saxo fandt forresten en varm Forsvarer i Skilderiet i Juni 1820. Det var den samme Landsbypræst, der sammesteds i Slutningen af 1815 var rykket i Marken for Grundtvig**), den lidt yngre Jyde Kristen Olsen. Han hævdede først og fremmest, at „uden denne Tone bliver Krøniken ikke det speiltro Billede af Danmarks Folkeliv, som den skal være“,

*) Se dette Værks femte Afdeling, Side 250 o. s. v.
**) Se dette Værks femte Afdeling, Side 162—163.

og dernæst, at „med Krønikens Fornyelse, saadan som den er begyndt, ere tvende Ting forberedte, som man maa kalde høist fornødne, den ene: at et Bogsprog vil danne sig, hvori man kan tale forstaaeligt til Menigmand om aandelige Ting, og hvorved altsaa det Skilledyb udfyldes, som hidindtil afsondrede Folket fra dem, der skulde være dets Styrere og Ledere — den anden: at med det Samme er Tilbagegangen lettet mod den ældre Enfoldighed i Betragtning og Tænkemaade“. — Alt i Begyndelsen af 1819 havde Repp — der (som tidligere fortalt) det foregaaende Efteraar stod i Grundtvigs Port i Løngangsstræde med Dampe, medens Lindberg var oppe hos Digterpræsten for at faae ham til at yde Baggesen en Haandsrækning — i Skilderiet angrebet Grundtvig skrapt i Anledning af Snorro og erklæret: „Intet Slægtskab er fjernere end det imellem Dem og Island, Intet er mindre Grundtvigsk end Island og Intet mindre Islandsk end Grundtvig“. Det Overdrevne i denne Bemærkning er øinefaldende nok; men Sjællænderen Grundtvigs Slægtskab med Klippeøen oppe i Atlanterhavet var visselig langtfra ikke saa stort, som Mange endnu den Dag i Dag ere tilbøielige til at troe. Ogsaa i Norge protesterede man i „Den norske Tilskuer, et Ugeblad, udgivet af J. Rein, C. M. Falsen og H. Foss,“ i Sommeren 1819 mod Grundtvigs Fordanskelse af Snorros Norges Konge-Krønike. Udtryk som „Kongen sagde til sin Støvle-Knegt*): Gaa hen og slaa mig Ulv Jarl ihjel!“ i „Hellig-Olavs Saga“ og lignende Flauser i Snorro som i Saxo kunde ogsaa med god Grund friste til Protest, ja til spottende Latter.

I Sommeren 1820 udkom „Bjovulfs Drape, et gothisk Heltedigt fra forrige Aartusinde af Angelsaxisk paa danske Rim ved Nik. Fred. Sev. Grundtvig, Præst“. At det gamle,

---

*) skósveinn, Skosvend, en fornem Mands Følgesvend.

ogsaa for den danske Sagnhistories Vedkommende mærkelige, Heltedigt gjengaves med den „poetiske Frihed", som Grundtvig ved saadanne Leiligheder pleiede at tage sig, ikke sjeldent indtil Overmaal, er en Selvfølge.*)

I Foraaret 1818 havde Ingemann, med kongelig Understøttelse, tiltraadt en Udenlandsreise i Selskab med den atten Aar ældre norske Præst og Poet Frederik Schmidt. Han drog som en fredelig Romantiker gjennem det politisk gjærende Tydskland, hvor han, blandt Andet, spadserede gjennem Rhinlandene som en Haandværkssvend med sin Vadsæk paa Ryggen**). Over Strasburg tog han derpaa om Sommeren, udenfor sin oprindelige Plan, og uagtet ingen Sympathi førte ham did, til Paris, der, som det var at vente, kun virkede frastødende paa ham, medens Oehlenschläger, efter sin egen Erklæring, elskede dette Midtpunkt for europæisk Liv og Virksomhed, som endnu mere fængslede J. L. Heiberg. Derfra reiste Ingemann til Schweiz, hvor han, blandt Andet, paa en Fodvandring, gjestede Vierwaldstädtersøen med dens berømte historiske Minder. Over det storartede Simplon drog han i Slutningen af August ind i Italien, besøgte den smukke Lago maggiore, Mailand med den imponerende Domkirke og Parma, hvorhen Correggios Malerier vinkede ham. Han hilsede med Jubel Middelhavet i Livorno og henreves i Florens ved Kunstens Mesterværker. I Oktober, under Vinhøsten, naaede han Rom, hvor Thorvaldsen, Freund og de andre danske Kunstnere hørte til hans jævnlige Omgangskreds, og hvor han ligeledes traf de berømte tydske

---

*) En Snes Aar efter tryktes en stor Afhandling af Grundtvig om Bjovulfs Drape i „Brage og Idun, et nordisk Fjerdingaarsskrift, udgivet af F. Barfod," fjerde Bind, 1841, Side 481—538.

**) Se et Brev fra Ingemann til Povel Dons, i „Til Minde om Povel Dons, Grundtvigs og Ingemanns Ungdomsven," af Kr. Köster, forøget og udgivet af L. Schrøder, 1875, Side 127.

Malere Cornelius og Overbeck. Sin unge Modstander Peder Hjort mødte han ogsaa i Tiberstaden, ydede ham engang Nattekvarter, ja boede endog en Tidlang hos ham*). I Rom fuldendte Ingemann i Begyndelsen af 1819 sit dramatiske Digt „Tassos Befrielse“, som han havde begyndt i Hjemmet, for at lette sit Hjerte i Anledning af Peder Hjorts og de Andres Angreb paa hans Poesis svage Sider**). Denne Ingemannske Fortsættelse af Goethes herlige Drama om den italienske Digtermartyr (der udkom i Oktober 1819) blev læst for Landsmændene i den evige Stad — Thorvaldsen faldt i Søvn derved***). Strax i Begyndelsen af Dramaet spiller Sammenstillingen mellem Tasso og Ariost aabenbart paa Forfatteren selv og Oehlenschläger. Tasso siger, blandt Andet, om Ariost:

„Han var for høi til Hjerter kun at røre.
Hans Aand var sund, den svang med muntre Vinger
sig over Livet som en Sommerfugl
og baded sig i friske Blomsters Duft.
Paa underfulde gyldne Skyer svæved
Heroerne for ham i Morgenlands;
og Trylleslotte stod, hvorhen han saae;
og skjønne Feer dandsed ham imøde
med Elskovsfylde i den aabne Barm —
mens jeg gik, sygelig, i tause Lunde
og græd i Maaneskin for Leonora

---

*) Se „Kritiske Bidrag til nyere dansk Tænkemaades og Dannelses Historie“ af Peder Hjort, literærhistorisk Afdeling, I, Indledning, Side 6—7, og „Udvalg af Breve til P. Hjort“, ny Samling, 1869, Side 383.

**) Se dette Værks femte Afdeling, Side 291 o. s. v. og sjette Afdeling, Side 104 o.s.v., 120 o.s.v. og 260 o.s.v.

***) Se Peder Hjorts „Kritiske Bidrag“, literærhistorisk Afdeling, I, 47—48.

og sang kun svagt, som mødig Pillegrim,
om Landet, det forjættede, det fjerne,
og om Befrielsen. — — — — —"

Og i Slutningen af Dramaet staaer Tasso i Rom ligeoverfor sin Modstander Antonio, som den danske Digter ligeoverfor sin skarpe Kritiker.

Efter Karnevalet tog Ingemann i Februar til Neapel, hvorfra han, i Forening med Landsmænd og Landsmændinder (deriblandt Botanikeren J. F. Schouw) besøgte Tassos Fødeby, det deilige Sorrent, den minderige Klippeø Kapri o. s. v. Efter at have tilbragt Paasken i Rom og smukke Foraarsdage i ensomt Landliv i de herlige Bjerge, tiltraadte han Tilbagereisen, paa hvilken han gjestede Venedig. I Triest tog han om Sommeren Afsked med Italien. „Reiselyren", som udkom 1820, Aaret efter Hjemkomsten, skildrede Digterens Udflugt indtil Februar 1819; og „Reiseminder fra Italien", der slutte „Smaadigte og Reiseminder", som saae Lyset 1832, fortsatte Skildringen indtil Afskeden med Italien. Ved Siden af ikke lidet Værdiløst, tilmed i en daarlig Form, findes der ogsaa smukke Poesier (f. Ex. „Geoffroi Rudel" og „Liden Harpepiges Klage") i disse to Digtcykler. En meget stor og skrap Anmeldelse af „Reiselyren" i „Dansk Literatur-Tidende for 1821" af C. Molbech stiller Ingemanns Værk sammen med Oehlenschlägers „Reise" og bemærker i den Anledning, at, medens den Sidste ofte synker til „en mer end prosaisk Prosa", har Ingemann „ikke villet nøies med at fremstille det poetiske Stof, han paa Reisen har tilegnet sig, men ogsaa villet gjøre Hverdagslivet poetisk og i alle Slags metriske Former fortælle mangehaande Ting, som man helst læser i Prosa". I en anden Sammenstilling med Oehlenschlägers „Langelands-Reise i Sommeren 1804", der med Føie karakteriseres som „dette Værk af en ungdom-

meligt blussende Begeistring og rigt spillende Fantasi, der smykker næsten Alt, hvad den berører, med en poetisk Glands", hedder det med ikke mindre Grund: „Enhver reiser heller med den unge Oehlenschläger til Langeland end med Ingemann i hans sindige Alder til Rom".

I Wien opholdt Ingemann sig nogle Maaneder; og her skrev han i August, paa Grundlag af et Rhinsagn fra Middelalderen (som i „Reiselyren" er behandlet i Romanceform), Tragedien „Ridderløftet", der dog først udkom 1843 i „Samlede dramatiske Digte". Grundtvig havde 1816 advaret Vennen for den dramatiske Virksomhed, som ikke laa for ham, og, blandt Andet, tilraabt ham:

„Ingemann! o hør mig Frænde!
Visselig Du farer vild
ved paa Pinebænk at spænde
Hjertet til et Sørgespil!" *)

Som man ser, havde Præsteskjaldens advarende Vennerøst endnu ikke standset Ingemann i „det dyre Væddeløb". Sporedes „Hakon Jarl" i Ingemanns første dramatiske Værk „Mithridat" **), saa mindes man i Gjenkjendelsen i Slutningen af anden Handling af „Ridderløftet" om „Axel og Valborg". Men hvilken Forskjel mellem de dramatiske Frugter af de to Digteres første Udenlandsreise! Oehlenschläger skrev „Hakon Jarl", „Baldur hin gode", Palnatoke", „Axel og Valborg" og „Correggio" — Ingemann „Tassos Befrielse" og „Ridderløftet". Der er endnu større Afstand mellem disse Dramaer end mellem „Reiselyren" og „Langelands-Reise". Her er naturligvis kun Tale om Kvaliteten, ikke om Kvantiteten, da Oehlenschläger var henimod halvfemte Aar borte, Ingemann ikke to.

---

*) Se dette Værks femte Afdeling, Side 298—305.

**) Se dette Værks tredie Afdeling, Side 154.

Ingemann gjestede derpaa Berlin og Dresden. Paa det sidste Sted forlængede det herlige Billedgalleri og Ludvig Tieck, til hvem han inderligt sluttede sig*), hans Ophold; hvorimod han, betegnende, ikke — som han siger i „Tilbageblik paa mit Liv og min Forfattervirksomhed“**) — „vilde“ besøge Goethe, hvis Personlighed og Livsanskuelse han, ogsaa i denne Henseende i Modsætning til Oehlenschläger, bar „et Slags Had“ til.

I Begyndelsen af Vinteren 1819 vendte Ingemann tilbage fra Reisen, paa hvilken han ofte havde lidt meget af Hjemve, og modtoges med et af Blichers skjønneste Digte, „Hedelærkens Velkommen hjem! til Nattergalen“, der optoges som „indsendt“, uden Navn, bagest i „Nyeste Skilderi af Kjøbenhavn“ i Slutningen af November***). Hvor blegne ikke „Reiselyren“, „Tassos Befrielse“ og „Ridderløftet“ af den navnkundige Ingemann ligeoverfor disse klangfulde Strofer af Digteren uden Navn, der skildres saa levende af sin yngre jydske Landsmand P. L. Møller i følgende Ord: „Han gjennemvandrede som en Nomade sit kjære Fødeland paa Kryds og Tværs med Bøssen paa Nakken og en tarvelig Madpose om Dagen. Men om Aftenen levede han høit: Moseanden, Bekkasinen og Skovens Dyr maatte yde ham Tiende; og det jydske Vildt er ikke blot en kraftig, men ogsaa en fin og ædel Spise. Og han „pratede“ med Herremænd og Frøkener og Bønder, med Hesteprangere og Kjeltringer; og under den sælsomme Skorpe anede hans Sjæl de skjulte Guld-

---

*) Et Par Breve fra Ingemann til Tieck fra 1820 og 1822 findes i „Briefe an Ludvig Tieck, herausgegeben von Karl von Holtei“, II, 129—134.

**) Side 39.

***) Se „Nyeste Skilderi af Kjøbenhavn“ for den 27nde November 1819. I „Sneklokken, Nytaarsgave for 1826“, optog Blicher dette Digt med enkelte, ikke altid heldige, Smaaforandringer.

miner. Og i Hedepigens sørgmodige Sang ved Væven og Strømpen, i Hjeilens Skrig fornam han en poetisk Aand; og han hørte den vifte gjennem Lyngen, der saa ofte havde været hans Leie." *)

I Marts 1820 udgav Ingemann „Eventyr og Fortællinger". Om Eventyret „Det høie Spil" udtaler Ingemann sig 1845 i Forerindringen til tredie Afdelings andet Bind af sine „Samlede Skrifter": „I Eventyrhelten saae jeg den godmodige Letsindighed, der spiller paa Overfladen af en dybere Natur; derfor maa han med Magterne fra Hjertedybet kunne udkæmpe sig af den dæmoniske Verden, hvori han har indstyrtet sig". Og Ingemann fortæller sammesteds, at Baggesen „tildels fandt sin Natur deri betegnet". Holger Frank, der, som en Proteus, „ikke er god at faae fat paa", der „staaer paa det farlige Overgangspunkt mellem Lyset og Mørket". Pigernes Jens, der forskriver sig til en Dæmon — hvilken, som en Slags Noureddin, blandt Andet, sidder „i en Ørken i Afrika" og ridser „Trolddomsciffre med sin Stav i Sandet" —, der søger „de Vises Sten" og løser Gaaden, paakaldende „det hellige Billede", ved Hjælp af „Barnet" — kunde ogsaa nok bringe Baggesen til at finde Lighedspunkter. Eventyret ender med en af de hos Ingemann saa hyppige Diatriber mod den moderne Filosofi. Eventyret „Sfinxen" er (efter Ingemanns egen Forklaring i ovennævnte Forerindring) et Forsøg paa gjennem den fantastiske tydske Digter Hoffmanns Fortællemaade i den humoristiske Tegner Jacques Callots barokke Maneer at fremstille, hvorledes „en Romantik, der bevæger sig mellem Vanvidets og Ideens Dybder, enten maa forvilde sig i hul Nihilisme og dæmonisk Mørke — hvilket er Tilfældet med nogle af Hoffmanns „Fantasistykker" **) — eller

---

*) Se „Kritiske Skizzer" af P. L. Møller, II, 116.

**) „Fantasiestücke in Callot's Manier" (1814).

paa Ideens Vinger udsvinge sig i Frihedens Region". Hoffmann havde Ingemann paa sin Udenlandsreise ønsket at gjøre Bekjendtskab med i Berlin, hvor Digteren var Raad ved Kammerretten og ved Siden af sin Embedsvirksomhed førte et excentrisk Liv, der nedbrød hans Helbred og i Sommeren 1822 lagde ham i Graven i en Alder af kun 46 Aar. Ingemann havde Brev til ham fra Tieck, men søgte ham forgjæves i hans Hjem og ikke i „Kneipen". I et Brev til Tieck fra September 1820 skriver Ingemann: „Den Hoffmann in Berlin traf ich leider nicht. Er sasz immer auf dem Richterstuhle, gegen die politischen Umtrieben" gewafnet und hatte keine Zeit für den poetischen Umtrieber*). I et senere Brev til Tieck (fra September 1822) skriver Ingemann: „Ich bedaure das frühzeitige Ableben ihres genialischen Hoffmann. Doch ein innerlich zerrissenes Gemüth scheint sich fast immer in seiner tiefen Ironie des ganzen Erdenlebens, selbst mitten in seinem glücklichsten Humor zu verrathen; und Ruhe zum Leben hat diese sonderbare phantastische Seele wohl nie genossen. Seine Originalität hat mich mannigfaltig angezogen; und, wäre er nicht in Manier verfallen und in seinen barokken Caprizien von den Ideen verwildert, er würde gewisz unter ihren gröszten Geistern, wie jetzt unter ihren sonderbarsten, erkannt gewesen." **) — I Fortællingen „Altertavlen i Sorø", som er henlagt til det 17de Aarhundrede og knyttet til et bekjendt dansk Sagn, bevæger Digterens Fantasi sig mellem „la bella Italia", som han nylig havde gjestet, og det venlige Sorø, hvor han snart skulde finde

*) Regeringen havde dengang, efterat Studenten Sand i Marts 1819 havde myrdet Kotzebue, begyndt sine Forfølgelser mod de saakaldte „demagogische Umtriebe".

**) Se Ingemanns „Tilbageblik paa mit Liv og min Forfattervirksomhed", Side 39—40, og „Briefe an Ludvig Tieck, herausgegeben von Karl von Holtei", II, 131 og 133. Hoffmann skildres, blandt Andet, i Abrahams „Meddelelser af mit Liv", Side 93—95.

sit lykkelige Hjem. Fortællingen „Moster Marie" har hentet sit Stof fra en mærkelig kvindelig Slægtnings Liv; og ikke blot Grandmamaens Halvsøster, Moster Marie, som er Hovedpersonen i den lille Fortælling, men begge Bedsteforældrene saavelsom Moderen og hendes Broder i deres Barndom føres frem for Læseren*). Ingemanns Eventyr og Fortællinger bare ikke blot Præget af en efter Reisen forøget Sindets Friskhed, men betegnede ogsaa Overgangen til en ny Periode i hans Digterliv, idet han her for første Gang havde grebet Karaktertræk og Begivenheder af den nyere Tids daglige Liv, som under Restaurationstiden kom til at spille en større og større Rolle, og som Tieck ogsaa paa dette Tidspunkt vendte sig henimod i sine Noveller.

*) Se Ingemanns „Levnetsbog", Side 27—30.

20.

I November 1819 udkom første Del af „Dramatiske Scener, uddragne af et ældgammelt Haandskrift, frit oversatte af det Kyhlamske ved C. Bredahl, Kyhlamnensis Musæ famulus vilis et immeritus". I Begyndelsen af næste Aar anmeldtes Bogen i Rahbeks Ugeskrift „Tilskueren". Anmeldelsen indledes med et Motto af Goethes Prolog til „Neu eröffnetes moralisch-politisches Puppenspiel":

„Da steht das liebe Publikum
und sieht erstaunend auf und um,
was all der tollen Reiterei
für Anfang, Will' und Ende sey".

Anmelderen siger, at neppe ret Mange, saavidt han hidtil har mærket, have læst dette Værk, siden han idetmindste ikke har hørt det omtalt uden fra en eneste af Tilskuerens gamle Venner, som rigtignok er — i Ordets gode Betydning — noget curieux og maaske har faaet Saameget af det, Alverden roser, at han, for en Forandring, iblandt holder sig helst til det, Ingen taler om. Det synes (vedbliver Anmelderen), at vi sjelden eller aldrig have stor Appetit til at tage fat paa en Bog, uden vi i Forveien veed, hvad Forfatteren hedder, hvem han er, hvor han

boer, og hundrede andre deslige vigtige Ting, uden hvilke vi ligesom ikke anse os for kompetente til at fælde en ordenlig Dom om et Arbeides Værd eller Uværd. Af denne Aarsag (hedder det videre) lader det sig uden Tvivl let forklare, hvorfor vel Ingen har havt Lyst til at tage — hverken til det Gode eller det Onde — fat paa de for ikke længe siden udkomne „Dramatiske Scener“ ved C. Bredahl. „Thi hvo i al Verden er C. Bredahl? Hvad har han skrevet før? thi en Prøveklud er dette ikke. Hvo kjender ham? Hvo veed, om han er af dem, det er tilladt at rose eller ikke?“ Anmelderen vedbliver: „Jeg vil vove at forestille ikke denne, ogsaa mig ubekjendte, Mand, men hans Arbeide, som jeg nu to Gange med Fornøielse har gjennemlæst, for Deres Publikum“. Det hedder derpaa: „Skriftet forekommer mig mere satyrisk end panegyrisk, skjøndt det og har sine alvorlige og hjertelige Steder, der vel næppe turde være den sletteste Del deraf. Satiren rammer saavel literariske som moralske Unoder og Moder; og skjøndt uden Tvivl De ligesaa lidet overalt vil være enig med Forfatteren, som vel jeg ubetinget har været det — undertiden fordi jeg ikke ret vidste, hvad der var Spøg eller Alvor (hvilket Altsammen igjen kommer af, at man ikke veed, i hvad Gade han boer, og hvad Sogn han hører til, eller om han kanske skulde være af de farlige Mennesker, der ingen aandelig Mølletvang vil vide af at sige, men søger efter Behag, hvor han finder sig vel) — vil jeg dog ikke haabe, De vil maale ham med anden Skjæppe, end De selv vil være maalt med, eller bestride ham en Meningsfrihed, hvori De til alle Tider har sat ikke blot Deres Ret, men Deres Ære, om det saa hist og her hos ham gik ud over Dem selv.“ Anden Del af „Dramatiske Scener“ („Sotto og Lorma“) udkom i Marts 1820. I en Fortsættelse af den ovennævnte Anmeldelse i „Tilskueren“ siges der: „Andet Bind er udkommet, hvis

alvorlige og lidenskabelige Part synes mig langt over det førstes, medens igjen det Første især i det Satiriske turde have Fortrinet". I Begyndelsen af 1821 anmeldtes disse to første Dele af „Dramatiske Scener" i „Dansk Literatur-Tidende" af Jens Møller. „Phoebe fave, novus ingreditur tua templa sacerdos!" (saaledes begynder Anmeldelsen) „vilde Recensenten udraabe, dersom han ikke maatte tilstaae, at hans Prosit kom noget for sent, og ikke vidste, at „den Kyhlamske Muses ringe og uværdige Tjener" allerede havde fundet Opmærksomhed hos det danske Publikum. Hr. Bredahl fortjener visselig Opmuntring" (hedder det videre), „da han i sit første Arbeide har viist et ualmindeligt Anlæg til dramatisk Fremstilling og humoristisk Digtning. At han heller ikke er af de Forfattere, som let blive paatrængende, kan man slutte af den Omstændighed, at han for saa kort Tid siden, skjøndt han er en gammel Akademikus, er fremtraadt med sit Talents Førstegrøde. Man ser strax" (vedbliver Anmelderen), „at Forfatteren ikke har villet udstille et Pragtstykke, men ikkun sine Studier, at det var ham mindre magtpaaliggende at tilveiebringe et stort Totalindtryk end at forsøge sit Held i det Enkelte". Recensenten nærer det Haab om Hr. Bredahl, at han vil nok omsider bringe det til en hel skjøn Komposition. „Og han finder det allerede tildels befæstet ved at sammenligne Værkets anden Del med den første; thi det løse Baand, som binder Scenerne sammen i første Del, knytter sig i anden fastere og fastere, saaat „Sotto og Lorma" kun behøvede endnu engang at afrundes med Meiselen for at vorde en ordenlig tragisk Gruppe — et Sørgespil. Men Forfatteren" (hedder det videre) „har jo heller ikke lovet os noget kunstmæssigt Drama — ikkun dramatiske Scener. Og i disse vil man finde næsten overalt Liv og Natur, ofte tillige Vittighed og i de tragiske Situationer dyb Følelse. Hvad der mest

indtager Læserne for Hr. Bredahl som Digter er den kunstløse Maade, hvorpaa han gjengiver sine af Naturen laante Billeder; og hvad der mest anbefaler ham som Menneske og Satyriker er hans erklærede Had til al Undertrykkelse og Uretfærdighed. Dette sit Had udstrækker han ei sjelden til de unaturlige Forhold i det menneskelige Selskab, hvilke frmekalde Vold, List og alskens Uret; og Læseren bliver snart vaer, hvorlunde de i sidste Krig blandt visse Klasser herskende Laster have især opvakt vor Satyrikers billige Harme. Paa Stormskjoldbulders, en nybagt Adelsmands Gods og Herresæde forefalde Optrin saa kapermæssige, at man uvilkaarligen tænker paa Kaperiets og Lykkejægeriets gyldne — d. e. Papirsgyldne — Periode*); og, skjøndt Forfatteren, efter sin Kunsts Medfør, har idealiseret — vel mangen Gang i Karrikatur —, saa kan man neppe tvivle om, at han har malet ad vivum. Det kan neppe feile“ (hedder det), „at Hr. Bredahl flittig har studeret sin Shakespeare og sandsynligen hos ham er bleven befæstet i sin Forkjærlighed for den ægte Natur, selv i dens saakaldte Raahed. Af de to bekjendte Extremer: det franske Akademis fornemme Kræsenhed og de moderne Kraftgeniers „gediegne Volksthum“ har Hr. Bredahl mest at vogte sig for det sidste.“ Recensionen, hvoraf her Hovedpunkterne ere gjengivne, for at vise, hvorledes Samtidens Kritik modtog og opfatfattede den ny fremtrædende Digter, slutter med det Ønske, „at Hr. Bredahl maa finde Opmuntring nok til at skjænke os flere saadanne eller endnu skjønnere Kyhlamske Skildringer. Hr. Bredahl vil kun anses som Oversætter af

---

*) Om denne kan, blandt Andet, efterses Overskous livlige Skildring i „Af mit Liv og min Tid“, Side 89 o. s. v., samt Werlauffs efterladte Optegnelser om „Danske, især kjøbenhavnske Tilstande og Stemninger ved og efter Overgangen til det nittende Aarhundrede“ (i „Historisk Tidsskrift“, fjerde Række, fjerde Bind, 1873—1874, Side 313—314).

disse Scener, hvis Original er forfattet i det kyhlamske Sprog, som tales i Maanen. Vi gjenkjende dog i de lunariske Personer Kjød af vort Kjød og Ben af vore Ben.“

Hvem var denne C. Bredahl, der saaledes 1819 uventet fremtraadte paa det danske Parnas, hvem selv Rahbek, der dog kjendte Alverden, ikke kjender, og om hvem Prof. Jens Møller ikke veed Andet end, at han er en „gammel Akademikus“? Hvem var denne „Forfatter, Ingen hidtil havde drømt om“ — som Bredahl siger om sig selv i et Brev*)? Hvem var Ophavsmanden til alt dette gale „Reiterei“ (for at bruge de af „Tilskueren“ træffende citerede Ord af Goethe), som Publikum var nærved at tabe baade Næse og Mund over, forsaavidt det fik Øie derpaa?

Christian Hviid Bredahl, Søn af en Forpagter i Sorø Amt, blev født den 30te Oktober 1784, altsaa faa Aar før den store franske Revolutions Udbrud, i det Aar da den sextenaarige Kronprinds Fredrik umiddelbart efter sin Konfirmation gjorde Ende paa det reaktionære Guldbergske Ministerium og selv overtog Regeringen under sin Fader, Kristian den Syvendes Sindssvaghed. Baggesen var dengang nylig fremtraadt som Digter. 1796 kom Bredahl i Slagelse lærde Skole, hvor Baggesen tidligere havde gaaet, og H. C. Andersen et Par Aar efter Udgivelsen af de to første Dele af „Dramatiske Scener“ indtraadte i sit 18de Aar. Baggesens Rektor Wøldike forestod den endnu. Ungdommen tumlede sig daglig flere Timer uden Opsigt og forkortede Læsetimerne med Spektakler, i hvilke den siden som komisk Skuespiller berømte C. N. Rosenkilde var Hovedaktør. Skolens store Mangel paa Disciplin gjorde den — som Ingemann, der kom ind i Skolen, Aaret før Bredahl blev Student, og har skildret den livligt i sin

*) Foruden de trykte Kilder er en Række utrykte, tildels vidtløftige, karakteristiske og interessante Bredahlske Breve bleven benyttet til denne Skildring.

„Levnetsbog", bemærker — til en sand Naturskole for Livet og den ønskeligste for en tilkommende Digter. Her, hvor den Stærkeres Ret og alle naturlige Fortrin gjaldt, lærte man at kjende Menneskenaturen baade fra dens gode og slette Side. Til de høimodige Stormagter — fortæller Ingemann — hørte en stor, bredskuldret Mesterlektianer, som næste Aar skulde være Student. Det var den kyhlamske Keiserskjald, den mærkelige Forfatter af „Dramatiske Scener". Han var „stiv baade i Latin og Græsk", hed det, og havde en høi Stjerne hos „Manden", som den svagelige Rektor, der aldrig kom ud af sin Stue, men var bekjendt for sin Lærdom og Strenghed, kaldtes. Bredahl var en af de Faa, der under Skolens daværende vilde Tilstand havde Kraft og Selvstændighed nok til at trodse den herskende Tone og ikke ansaae det for en Skam at lære Noget. Han var dengang 16 Aar gammel; i hans mørkeblaa Øine laa der en besynderlig Alvor og Kraft; hans ikke høie, men brede, stærke Pande var omsnoet af brune, tætkrøllede Lokker. Han gik gjerne, taus og indesluttet, op og ned mellem de to store Linde udenfor Skolen med en Bog i den ene Haand og om Morgenen med sin Frokost i den anden. Han tog ingen Del i den vilde Tummel paa Kirkegaarden, hvor Skolen laa. Kun naar det gjaldt om at naae Kirkefløiet med en Sten, hvorved undertiden en Kirkerude gik i Løbet, kunde han faae Lyst til at kyle en temmelig tung Sten høit op over Taget; og naar en Bold faldt ham i Haanden, blev den gjerne usynlig ved hans Kast. For hans tunge Haand havde selv de største Kammerater Respekt. Forstyrrede Nogen ham i hans Tanker eller løb ham uforsigtig paa Ærmet, greb han kun Synderen ved Armen, vred den lidt om, saa Vedkommende maatte dreie Ryggen til, og lod sine Knoer falde med et Par smaa Hammerslag paa hans Skuldre. Saae han noget paafaldende Tyranni udøves af de Store mod de Smaa i

sin Nærhed, knyttede han gjerne Haanden eller udsendte et truende Ord med et af sine Lynblik mod Tyrannen; og den plagede Dreng var befriet. Fløi der en Høg eller Glente over Kirkegaarden, kunde han længe stirre efter den med et sigtende Jægerblik og syntes kun at mangle en Bøsse for at naae den mellem Skyerne. Naar de ældre Drenge løb fra Skolen, gik han ofte op i Klokketaarnet og trak Klokke-Rebet for Ringer-Lisbeth eller „Kjærlingen". Undertiden kunde man se ham hjælpe hende med Graverarbeidet. Han stod da gjerne nede i Graven og kastede Jord op med en Skuffe. Et Par Dødningeben eller en Pandeskal kunde af og til følge med, og det gav da gjerne Anledning til underlige humoristiske Samtaler om Død og Forkrænkelighed mellem ham og „Kjærlingen". Der var en Slags tragisk Lystighed i den Livs- og Dødsforagt, hvormed den tilkommende mærkværdige tungsindige Digter og den paa sin Vis ogsaa mærkværdige karlemæssige Ringer-Lisbeth med den bredskyggede Mandshat over det røde, koparrede Ansigt og Karletrøien over Bondekvindedragten betragtede disse Rester af bekjendte eller ubekjendte Mennesker. Ringer-Lisbeth var maaske Forbilledet for hans „gamle Gumba", den hexeagtige Sandsigerinde, der blev hans Musa, og som hvis „Famulus" han lod sig inspirere til sine Fremstillinger af Keiserdømmet i Maanen*).

Efter en Yttring i et Brev fra 1834 at dømme („min Kjærlighed, da jeg var 14—15 Aar gammel") synes det

---

*) Se „Postscriptum af Oversætteren" til første Del af „Dramatiske Scener". I et Brev fra 1833 siger Bredahl om „Gammel Gumba": „Da Ingen af de guddommelige Ni vilde staae mig bi, tog jeg min Tilflugt til Kammerjomfruen. Som Pebermo gik og stod hun, ved Nætter og lyse Dage, ved en Pebersvends Side; og, da jeg blev gift og hjemfaren, havde min Ægteviv Intet imod, at Gumba og jeg fremdeles omgikkes hinanden."

Erotiske at have været tidlig udviklet hos ham, ligesom hos Evald, Baggesen, Blicher og saa mange andre Digtere. Han blev konfirmeret af Præsten Hans Bastholm i Slagelse, hvis rationalistiske Meninger han hele sit Liv igjennem delte. Den mærkeligste Begivenhed i hans Skoletid var Slaget paa Kjøbenhavns Rhed den anden April 1801. Ingen Skoledreng — siger Ingemann — var saa lille, at han jo mærkede det elektriske Stød af denne hæderfulde Bedrift, der gav den danske Folkeaand et nyt Opsving. Samme Aar blev Bredahl Student med bedste Karakter. Dødens Alvor traadte strax Ynglingen imøde ved Begyndelsen af hans akademiske Bane: Moderen døde samme Aar; en lidt yngre Broder, som var bleven dimitteret fra Slagelse Skole to Aar før Digteren, døde 1804 som theologisk Student. Først 1803 tog C. Bredahl anden Examen (philosophicum med non contemn:, philologicum med haud illaud), hvorpaa han i nogen Tid studerede Theologi. I et Brev fra 1852 kalder han sig „Candidatus philosophiæ et philologiæ, item Trefjerdedel Candidatus sacrosanctæ theologiæ“. Overalt, i sine Breve som i sine Værker, fremtræder han forresten som en stor Anti-Theologus. Han synes ikke at have drevet Studeringerne synderlig ivrigt: „med min Ungdom var jeg kun altfor ødsel“, siger han i et Brev fra 1832. Følgende karakteristiske Begivenhed fortælles fra Bredahls Ungdomsliv. Medens han, som en ikke længere ganske ung Student, opholdt sig hos sin Fader, der levede som Partikulier i Sorø, vovede han sig, som en ivrig Skøiteløber, en Dag for langt ud paa den kun let tillagte Sø og faldt igjennem. Nogle Drenge, der løb nærmere ved Bredden, raabte til ham: „Hvem var det, der faldt i?“ — „Det kan jo være Jer det Samme, hvad jeg hedder, naar I ikke kunne hjælpe mig!“ svarede Bredahl. Drengene hentede saa Fiskeren Jappe, som tidligere havde reddet mer end een Forulykket paa Søen og nu

ilede til med Stiger og andre Redningsredskaber. Bredahl som med de sidste Kræfter klamrede sig til den bristende Is, saae Jappes Hensigt og tilraabte ham: „Lad det fare, Jappe! Husk, at I har Kone og Børn! Mig ligger der ingen Lav paa!" Men Jappe reddede ham, og den næste Dag løb Bredahl igjen paa sine Skøiter.*) En ulykkelig Kjærlighed forbittrede i nogen Tid hans Liv, ligesom den vidtforskjellige Poul Møllers. Han skriver derom 1821 i et Brev fra Oldeberggaard ved Sorø, hvor han opholdt sig nogle Aar: „En ulykkelig Kjærlighed udjog for nogle Aar siden Munterheden af mit Bryst, lod Tungsind indtage dens Plads og bragte mig paa den Beslutning at slentre Livet igjennem". Man kommer ved disse Ord til at tænke paa Evalds næsten ligelydende Yttring (i Fortalen til hans „Samtlige Skrifter" 1780), hvor han taler om Hendes Tab, som greb ham saa dybt: „Nu blev det min Plan at slentre Livet igjennem, som jeg bedst kunde". Virkningen paa Bredahl var imidlertid ikke saa gjennemgribende som paa hans ulige genialere Forgænger. „Jeg forglemte" — vedbliver Bredahl i samme Brev —, „at Tiden har Lægedom for saadanne Vunder; min bortflygtede Munterhed vendte tilbage og forjog Tungsindigheden, der efterlod sig Erindringen om overstandne Lidelser". Bredahl dyrkede Muserne i al Hemmelighed. „I mine yngre Dage kunde Tanken om, at nogen Uvedkommende skulde faae mine Musefostre at se, bringe mig til at blusse af Undseelse", hedder det i et Brev fra 1832. „Det Allerførste, jeg gav dramatisk Form" — siges der i et Brev fra næste Aar — „var betitlet: „Pauli Omvendelse", der, saavidt jeg endnu dunkelt erindrer, var skrevet i ligesaa blytunge

*) „Fem Gange har Du, o Død! kastet et truende Blik til mig: to Gange var jeg stedt i din Vaande", hedder det i „Postscriptum af Oversætteren" til første Del af „Dramatiske Scener". Blichers Liv var ligeledes ofte truet.

Trimetrer som „Baldur hin gode“ af Oehlenschläger. Det første Sørgespil, han skrev, hed „Roller“, men havde kun Navnet tilfælleds med Saxos Sagnhelt. I et Brev fra 1833, hvori han fortæller, at han fandt Levninger af det blandt nogle gamle Noder — Duetter —*), siger han, at det er over 20 Aar gammelt. Under Baggesens Feide mod Oehlenschläger skrev han, „da Tylvten grasserede“ (som han udtrykker sig i et Brev fra sidstnævnte Aar) et Stykke, kaldet „Søbekaalen, hin poetiske“. Det hedder derom i et Brev fra 1831: „Denne Kaal indeholdt en skarp Satire over en af Hovmod drukken Poet, der bildte sig ind, at han var en Gud, til hvis Ære Templer opreistes. Hans Hovmod forblindede ham i den Grad, at han indfandt sig i et saadant foregivet Tempel, for at lade sig dyrke, indtil han omsider blev overbevist om, at han befandt sig i Byens Daarekiste.“ I et Brev fra 1832 siger Bredahl: „Jeg vilde gjort den hovmodige Digter til Gjenstand for et Angreb, der visselig ikke var lemfældigt“. Aaret efter skriver han: „Det har aldrig været min Hensigt at fremsætte „Søbekaalen“ for Publikum. Ingen vidste af at den var til.“ Og i samme Brev hedder det: „Roller er ligesaa hemmelig opfostret som Søbekaalen“. I Slutningen af „Sotto og Lorma“ findes ogsaa (hvad Jens Møller opholder sig over i sin Anmeldelse) en polemisk Allusion til Oehlenschläger, in specie til „Ædereisen“. Harpespilleren Dodan siger nemlig: „En vis Poet forelæste mig forleden et saare maadeligt Foster af sin Musa. Da jeg nu yttrede, mit Mishag og gav ham det Raad at kaste dette Misfoster paa Ilden, hviskede han, som Vinen havde gjort aabenhjertig, mig i Øret: „Viid, at jeg kan byde mine Læsere, hvad det skal være, var det end en Lovtale over mig selv,

---

*) Bredahl skal i sin Ungdom have givet sig endel af med Musik. Endnu som Olding spillede han Violin og sang.

ja over min Bugs Bedrifter; thi min egen og gode Venners uafladelige Raaben paa min „Harpes Guld- og Sølverklang“ er nu saa høirøstet i Godtfolks Indbildning, at de sværge paa, at Alt, hvad jeg skriver, er „mageløst deiligt“. Jeg ved, de lyve; men jeg er altfor høflig til at sige dem det.“ Lignende Yttringer træffes hyppigt i Bredahls Breve.

I en Artikel i „Kjøbenhavnsposten“ i November 1833: „Et Par Ord om Skriftet „Dramatiske Scener“ o. s. v.“ skildrer Bredahl sig selv paa det Tidspunkt, da han begyndte dette Værk, saaledes: „Dengang levede jeg efter mit eget Hoved og brød mig hverken om Per eller Povl. Jeg var (som endnu) langt fra Hovedstaden og uden literære Forbindelser. Jeg var Naturens Søn, forsaavidt et Adamsbarn kan være det i vort 19de Aarhundrede, og i visse Henseender var jeg mindre forkvaklet end nu. Jeg var en vældig Jæger og farlig Mand for Markens og Skovens vilde Dyr og Himmelens Fugle og tilbragte mangen Vinternat under aaben Himmel, naar Dagen tyktes mig for kort til min Færd. Stundom indtraf ogsaa Et og Andet, som, tilbørlig udsmykket, kunde taget sig godt ud i en Levnetsbeskrivelse, ifald jeg havde yndet den biografiske Kunst og vilde gjort mig selv til Helten i en Fortælling og ladet den øvrige Verden dreiet sig efter mig paa Papiret; men min Person var for ubekjendt til en saadan Helterolle og vilde, saae jeg siden, heller spille med, som Biperson, hist og her i „Dramatiske Scener“. Dengang saae jeg min Næstes dumme Streger, min Næste saae sagtens ligeledes mine bedre end sine egne; men vi kundgjorde ikke vore Iagttagelser paa Prent, før et Tilfælde med en gammel Kjælling fik min Musa til at stemme sit Instrument, hvilket, jeg nok vidste, var til, men brød mig ikke synderlig om. I en Skov samlede bemeldte Kjælling sig noget Pindebrænde, der vel sagtens, i Forbund med noget

Mosevand, skulde kogt hende en Ret Kartofler og siden opvarmet hendes gamle Skrog under Maaltidet. Til Straf for denne Samlen af Pindebrænde løsnede Skovfogden et Skud paa hende, og dette gav den første Anledning til „Dramatiske Scener". Heraf ser man, at Meget kan udspringe af Lidet.*) — — Nok, jeg skulde have truffet Stormskjoldbulder ligesaa godt som Sotto traf ham (skjøndt Simber var en Slump af mig selv) i første Del af „Dramatiske Scener".

Ikke blot i den tidlige Erotik og Livsfarerne, men ogsaa i Kjærligheden til Nimrods Kunst og det naturligere Liv langt fra Hovedstaden og dens literære Forbindelser (for ikke at tale om Tungsindet — og Letsindet, samt Ironien) var Sjællænderen Bredahl ikke uden Lighed med den et Par Aar ældre Jyde Blicher. Begge vare et Par demokratiske Naturer, som, jævnsides med al deres sværmeriske Idealisme, havde en god Portion grovkornet Realisme, som vor Literatur nok kunde behøve.

Af Goethe havde Bredahl dengang kun læst „Clavigo", der ikke behagede ham, „Wilhelm Meister", som han ikke ansaae for et stort Mesterværk, og „Werther", hvis Helt han slet ikke sympathiserede med. Langt høiere, om end ei alle lige høit, stode Oehlenschlägers Værker i hans poetiske Rangforordning. Tieck kjendte han aldeles ikke. Som man ser, trykkedes han ikke af literær Dannelse.

Ligesom Bredahl i sin Artikel i „Kjøbenhavnsposten" siger: „Simber var en Slump af mig selv", saaledes kalder han i et Brev fra 1831 Simber „mit sande Kontrafei i mang-

*) „Alt er her bogstaveligt sandt" — siger Bredahl om denne Beretning i et Brev fra samme Aar —, „selv Fortællingen om Kjællingen, som er første Aarsag til dette dramatiske Mesterværk. Naturligvis kunde det ikke falde et saa uhyre stort Geni som mit ind at lade Kjællingen gaae i de Klæder, hun havde; her maatte kyhlamiseres og omkalfatres."

foldige Stykker" (sammesteds siger han: „Røver Thurno" — Hovedpersonen i tredie Del af „Dramatiske Scener" — „har meget tilfælleds med mig"). Her skal derfor anføres nogle Repliker af og om Simber, som optræder i Begyndelsen af „Dramatiske Scener", hvorved der ogsaa gives Leilighed til at minde om, hvilken sublim Poesi, der — jævnsides med Meget af høist tvivlsomt Værd — paa sine Steder findes i Bredahls Hovedværk.

Simber.

— — — — — — Jeg er som Krud,
der om sig slaaer, paa Ilden kastet, Sotto!*)
Jeg smelter ei som Vox. I Magtens Haand
jeg, Staalet lig, kan brydes, men ei bøies.
Kryb, hvo der vil, i Smigers Slangebugter
med Løgn paa Tungen, for at gjøre Lykke;
men, før jeg roder om i dette Støv,
før bøier jeg mit Knæ for Bødlens Øxe!"

Senere siger Simber om sig selv:

„Han søgte aldrig — det er hans Natur —
med ængstlig Omhu at bevare Livet.
Jeg mindes grandt, at i hans første Ungdom
han søgte Faren, hvor den var at finde.
I Storm han søgte ud paa Havets Dyb,
var glad, naar Tordnen slog, og Lynet brændte,
gik mellem Bjørne, sprang paa Husets Ryg
og over Dødens Gab paa steile Klipper.
Han voved Livet ofte for en Fugl,
som han, naar den var fanget, strax lod flyve;
men oftere han voved det for Intet.
Han hader Vold og Tvang. — — — — —"

*) Sotto, Simbers Ulykkesbroder og Ven.

Der er Noget i denne Karakter, som minder om Byron, der netop dengang gik sin Kometbane i Liv og Literatur gjennem Restaurationstidens trykkende Luft. Dennes Manfred siger jo (Akt II, Scene 2):

„My joy was in the wilderness to breathe
the difficult air of the iced mountain's top,
where the birds dare not build, nor insect's wing
flit o'er the herbless granit — or to plunge
into the torrent and to roll along
on the swift whirl of the new breaking wave
of river-stream or ocean in their flow.
In these my early strength exulted.“ *)

I et Brev fra 1832, hvori Bredahl fortæller, at han har læst nogle Værker af Byron, siger han ogsaa, at det alt havde den Lykke at behage ham. Sagaerne frembyde ligeledes noget Beslægtet. Ogsaa det særegne burlesk-lunefulde tunge og djærve Vid, som P. L. Møller med Rette fremhæver hos Bredahl **), og som ligeledes ofte findes hos Grundtvig, er beslægtet med Sagaerne og Englænderne. Bredahl, der ikke blot ved sin Diktion minder om Shakespeare, men hvis Karakterer og Situationer af og til, endog i en næsten utilbørlig Grad, ligne tilsvarende hos denne store Digter, kunde forresten ikke En-

---

*) Min Glæde var i Orkenen, paa Bjergets
isdække Tind den skarpe Luft at aande,
hvor ingen Fugl tor bygge, intet Insekt
henflagrer over Fjeldets golde Sten —
at styrte mig i Strømmens Brusen og
at kæmpe mod den vilde Bølgehvirvel
i Elvens eller Oceanets Brænding
Derved min Kraft sig tidlig glæded.
(Lembckes Oversættelse.)

**) Se „Et Besøg i Sorø“ i „Gæa, æsthetisk Aarbog,“ 1846, Side 185.

gelsk. Han tog sig engang for (siger han i et Brev fra 1832) at ville lære dette Sprog, men opgav Forsøget. Foersoms geniale Oversættelse af Shakespeare udkom imidlertid netop i Bredahl Udviklingsaar, fra 1807 til 1818. Det er ret karakteristisk, at Bredahl i et Brev fra 1832 siger: „Om jeg kunde, som er langtfra, tydske perfekt, troer jeg neppe, at jeg gav mig ifærd med at oversætte mig paa Tydsk. Snarere kunde det, troer jeg, falde mig ind at oversætte min Oversættelse i Engelsk, som jeg heller ikke forstaaer.“ Ogsaa i sin Retning henimod Engelsk har Bredahl Lighed med Blicher, medens Oehlenschläger, Ingemann og de fleste andre nyere Digtere hos os knyttede sig nærmere til Tydsk.

En herlig Scene mellem Simber og Sotto foregaaer i en Skov ved et Vandfald.

„Sotto.

— — — — Fra Vuggen og til Graven
er Mennesket, den underlige Blanding
af Godt og Ondt, en Gaade for sig selv.
Det gjælder om at holde ud, til Gaaden
er opløst. Mangen hylende forlader
en Skueplads, han grædende betraadte.
En Yngling kaster hist, mistvivlende,
sin Rolle, før hans Prøvetid er omme;
en Olding bærer her, paa Tillid rig,
sit Hoved, graanet under megen Modgang,
til Pris for Vindene —

Simber.

Ja, lad dem hyle!
Faa de forgyldte Bobler til at briste —
det er ei Andet, siger jeg, end Bobler!

Befal, at denne Slave vorder fri,
og hin forgyldte Skjelm for Karren spændes!
Hører Du ikke, Kyhlams Keiser? — Ha!

Sotto.

Min Simber! kjære Simber!

Simber.

Ve dem! Ve dem!
(brister i Graad.)

Sotto.

Græd, ædle Simber! Hver din Taare være
en bønhørt Bøn hos Gud!

Simber.

Nei! Det er Bly,
af Harmens Glød i Øiets Digler smeltet!

Sotto.

Saa græd den ud!

Simber.

Ja, ja, det vil jeg lære!"

Da Simber er bleven snigmyrdet af Diderich von Stormskjoldbulder, graver Sotto en Grav i Skoven. Det er Nat og Maaneskin. Simbers Lig ligger, indsvøbt i et Linklæde. Sotto siger:

„Her skal din Gravhøi reise sig, min Simber!
før Fuglen ser den unge Morgenrøde
og sit Velkommen! synger den imøde.

Du var Naturens Barn. Som vilde Drenge
vi fore glade om i Skovens Løvsal,

fortrolige med Glæden og vort Hjerte:
og, kom en Taare, blev den neppe født,
før i et barnligt Smil den fandt sit Gravsted.
Ei aned Hjertet vore Taarers Værd,
og Læben takked ei for denne Gave.

Nu drog en Dværg os fra vor Barndoms Lyst.
Han rev os fra Naturens Moderbryst
og bød Goldammen give os at die.
Kultur han kaldte sig. Han var en Troldmand.
Jeg mindes grandt, hvordan han var, hvorledes
han bar sig ad — det glemmes sent, desværre!
Han havde lukket os i Fjeldet inde.
Der skulde vi ham Guld og Silke spinde.
Vi skulde læse der paa Pergament
med sorte Ziffre ved en dunkel Lampe,
hvad udenfor med gylden Stil stod skrevet.
Men hvor der stundom stod paa Pergamentet:
„Du skal!“ stod udenfor: „Det maa Du ikke!“
Og Dværgen havde sig en Ellepige,
som hannem gik med Raad og Daad tilhaande;
og hvad han selv ei kunde finde paa,
det kunde hun, thi hun var meget kløgtig
og meget fin og sledsk, men falsk tilvisse,
saa Tungen Hjertets Sprog ei maatte tale.
Hun kaldte sig: Den fine Levemaade.

Nu kom ved Nattens Stund en venlig Pige.
Hun kaldte sig: Vor Barndoms Legesøster.
Hun lysked Dværgen, at han faldt i Søvn;
thi brød vi ud af Fjeldet — se, da hang
en gylden Hvælving over Troldens Bolig!

Men aldrig blev vi Børn paany; thi Vædsken,
Goldammen havde givet os af Flasken,

med Blodet blandte sig og med vort Væsen.
Nu sad vi sorrigfulde midt i Glæden,
thi ei var Hjertet barnligt og uskyldigt.

Nu kom vor Barndoms Legesøster atter,
vemodig smilte hun og nævnte sig:
Erindring om vor Barndoms tabte Glæder.
Da græd vi begge — det var tunge Taarer!

Nu er min Simber vorden Barn paany
og atter kommen til sin Moders Bryst;
thi skal han sove i sin Barndoms Løvsal.
Der skal hans Moders Røst i Stormens Larm,
i Tordnens Bulder og i Fuglens Sang
indlulle ham i hendes hulde Arme.“

Sotto strøer saa Løv i Graven, lægger Liget deri, kaster Graven til og danner en Gravhøi. Han gaaer langsomt bort. Morgenrøden bryder frem i Baggrunden.

Folkene vare vel trætte efter de Napoleonske Krige, hvori ogsaa Danmark var bleven inddraget; men hos de kraftigere Aander gjærede dog Utilfredshed med Reaktionen, der truede med at omstyrte Alt, hvad den nye Tid havde tilkæmpet sig, føre Menneskeheden tilbage til Middelalderen og gjengive Adel og Geistlighed deres gamle Magt. Set fra dette Standpunkt, træder Bredahls Grundvæsen, saaledes som det aabenbarer sig overalt i hans Værker, frem i et klarere Lys. Han var en demokratisk Natur fra det 18de, Oplysningens Aarhundrede, der hadede Middelalderen og alt hvad dens var, aldrig blev Mystiker og Romantiker, som den yngre Skolekammerat Ingemann og saa mange andre samtidige Digtere, og oprørtes ved ethvert, saavel geistligt som versligt, Aag. „Ethvert Slags Hierarki er mig utaaleligt“, skriver han i et Brev fra 1832.

„Jeg slutter ingen Fred med Aandens Slavefogder“ (fortsætter han), „hvad enten de nu gaae i Sort eller Hvidt, i Faareskindspelse eller i Kaaber af Fløil og Purpur“. I et Brev fra 1848 udbryder han: „Udkastet til den nye Statslov vil nok i nogle Stykker vorde en Brand i Manges Næser, men maaske en liflig Duft i Fleres. Hvor ville f. Ex. vi Kjættere ikke slaae bagop, naar den gjennem Sekler reglementerede Tro ved Lov og Dom skal miste sin Enevælde, og det bliver enhver Synder tilladt selv at maatte flikke paa sin Salighed, som han bedst veed, vil og kan, uden Frygt for Kirkens Ban! Hvilke Bukkespring ville vi ikke gjøre! Hvor ville vi ikke slaae Svinke og bisse om i Rationalismens ubegrændsede Grændseløse! Hvormangen orthodox Slikpot vil ikke hæve sig advarende og truende, idet den dokumenterer og kapitelfæster, til Fordømmelse af en saadan Bissen lukt ind i Hekkenfeldt! — Ja, nu kommer Guldalderen tilbage! Men nu Paragrafen om Adel, Fødsel, Rang og Titler! O, ve! Mon det skulde komme saa vidt med Menneskeheden i dette Liv, at hine Klenodier for Eftertiden ikke skulde kunde give en distingveret Person større Værd, end en Guldring kan give en Svinetryne, ikke kunne give ham retmæssigt Krav paa Ærefrygt, men at han tværtimod, for at kunne komme ind i Ærens og Hæderens Tempel, først maatte gaae gjennem Dydens og Daadens! Ak, hvormangen Høivelbaarenhed, Excellence, Durchlautighed og Høihed vilde da ikke komme tilkort — en og anden Majestæt ikke at forglemme!“ Den 64aarige Olding, der baade var „Bonde og Poet, to Levebrød“ (for at bruge hans egne Ord i et Brev fra 1836), „af hvilke ethvert for sig er tilstrækkeligt til at ødelægge sin Mand — især en af den Slags Poeter!“, han, om hvem Skolekammeraten Ingemann sang i sit Mindedigt:

„I Bondegaarden med den sprukne Væg,
hvor Bogen stod til Skjerm mod Rudens Ridse,

drog strenge Vintre over Skjaldens Isse,
og dybt mod Brystet sank hans hvide Skjæg"

hilser, som man ser, med en Ynglings Begeistring Revolutionsaaret, der paany sprænger de gamle Lænker. Imidlertid er han dog „ikke synderlig forhippet paa Konstitutioner“ (som han fem Aar senere siger i et Brev), „efter den Forestilling, min enfoldige Sjæl kan gjøre sig om den almindelige moralske og intellektuelle Tilstand hos Folkeslagene her paa Jorden. Denne Tilstand er, forekommer det mig, saare langtfra at være saadan, som den maatte være, forat et Folk med Held skulde kunne regere sig selv. Dersom det Slags Folk, der gridsk paa jordiske Ting, idelig raaber paa „det ene Fornødne“, saavelsom det Slags Folk, der idelig skriger paa „Frihed, Lighed og Broderskab“ — istedetfor at nære sine troskyldige Tilhøreres Vankundighed, Sektmani, Partisyge, Stokfiskpolitik, lurvede Næringsnid og anden Lumpenhed — vilde bestræbe sig for det Modsatte, saa kunde maaske Flertallet blandt et Folk vise sig mere villigt til at underordne sine „krydsende Interesser“ Almenvellets; men for at opnaae et saadant Gode maatte det, efter de stedfindende ynkelige Tilstande, kunne gjøres umuligt for Flertallet at befordre sin private Fordel, medmindre det tillige maatte befordre Almenvellets. Men en saadan Tingenes Orden er et Hjernespind, en fantastisk Drøm, hvis Opfyldelse ligger udenfor Mulighedens Rige. Er det vanskeligt blandt Millioner at finde nogle faa dygtige Statsstyrere, maa det vel være vanskeligere at finde saadanne Styrere i Hundredevis, især naar man søger dem blandt den aandelig forsømte, paa sine Steder mishandlede, vankundige Mængde.“

Som vi have set, gik denne mærkelige Digters Fremtræden, der først fandt Sted, da han var 35 Aar gammel, altsaa endnu senere end Blichers, temmelig ubemærket

hen. Grunden dertil laa vel for en Del i de uheldige Tidsforhold. Vor før saa blomstrende Handel var næsten tilintetgjort, Agerdyrkningen og Haandværket førte ligeledes en kummerlig Tilværelse, Pengene vare sjeldne, kort sagt: Tilstanden var alt Andet end god. At Bredahl ikke kunde trænge igjennem, men (for at bruge hans egne Ord i et Brev) spillede „en lidet betydende Rolle“ ved Foden af det danske Pindus, var dog aabenbart ogsaa begrundet i hans eiendommelige Digternatur. Den strenge, temmelig mørke Deist med sin, trods al Fantasi, stærkt fremtrædende skarpe Forstandsretning kunde umuligt tiltale Oehlenschlägers og Ingemanns Publikum. Den efter Napoleons Krige udmattede Lafontaineske, Kotzebueske og Hoffmannske Samtid begjærede sentimentalere eller pikantere aandelig Næring end „Dramatiske Scener“. Bredahl var desuden et fragmentarisk Geni, der ikke formaaede at frembringe nogen harmonisk afrundet Komposition, men kun storartede Brudstykker, som naturligvis vare „Kaviar for den store Hob“ *). Ogsaa Grundtvig havde, tildels af lignende Grunde, vanskeligt ved at gjøre sig gjældende; hans „Optrin af Kæmpelivets Undergang i Norden“ vare jo ligeledes kun dramatiske Scener, intet helstøbt Kunstværk.

Inden Bredahl fortsatte Udgivelsen af sine „Dramatiske Scener“ med tredie Del, foregik der en afgjørende Forandring i hans Liv, idet han ægtede Enken efter en Broder, der døde, kun 30 Aar gammel, som Skriver i det danske Kancelli — man ser, Familien var ikke høit paa Straa. „I December 1819“ — skriver Bredahl 1821 i det ovennævnte Brev fra Oldeberggaard — „døde min Broder og efterlod sin Enke i trange Omstændigheder tilligemed en sexaarig Søn, som en uhelbredelig Benskade har gjort

*) „The play pleased not the million, 't was caviare to the general“ (Shakespeare: „Hamlet“, Act II, Scene 2).

til en Krøbling, der trænger til hendes stadige Pleie og gjør det umuligt for hende selv at forskaffe sig Livets Ophold ved at tjene sit Brød. Fra Kjøbenhavn tyede hun ud paa Landet til en Slægtning, hvor hun vel hidtil har faaet Føden til sig og sit Barn; men altfor ofte har hun maattet føle, at en Gave kan gives paa en Maade, der krænker Modtageren mere end et haanligt Afslag. Jeg saae alt dette og taug; men villigen lod jeg imidlertid min Indbildningskraft foregøgle mig, hvorlunde jeg nu skulde opnaae mit kjæreste Ønske, nemlig: som Oversætter for den Kyhlamske Muse at forene Landlivets Sysler med Lirespillet.“ Landliv og Poesi vare ogsaa den ulykkelige Evalds Idealer. „En rolig Hytte, en behagelig Egn“ (siger han i Fortalen til sine „Samtlige Skrifter“), „maadeligt Udkomme, faa, men retskafne Venner og, jeg tør sige, fremfor Alt at være saa nyttig, som min Evne tillod det, uden at være Nogen til Byrde, var Alt, hvad jeg den Tid ønskede mig af Jorden“. Bredahl vedbliver i sit Brev: „Længe havde jeg bemærket, at de herlige Dyder Taalmod og moderlig Ømhed udmærkede den 27aarige Enke fremfor Mange af hendes Kjøn, idet hun troligen holdt fast ved Haabet om en bedre Fremtid. Hun var vorden mig saare kjær. Jeg gik til hende, for at sige hende det, og traf hende grædende over „Sotto og Lorma“. Det var de første Taarer, jeg havde set i min Læsers Øie; og uden at spørge hende, hvorfor hun græd, frydede jeg mig lønligen ved den Tanke, at min Oversættelse mægtede at faae et Øie til at fælde Taarer. Jeg fortalte hende nu, at en Pebersvend, som frygtede for en Kurv, havde givet mig det Ærinde at beile for sig til hende. „Hvad vil han“ (spurgte hun) „med mig, som ikke kan bringe ham anden Medgift end mig selv og et sygeligt Barn?“ — „„Kan man troe ham paa Ordet““ (svarede jeg), „„saa bryder han sig ikke om anden Medgift; thi selv er han en mæg-

tig Mand, der vender op og ned paa et Keiserdømme i Maanen"". Da hun havde hørt dette, var der Intet iveien; og der blev da en Fryd og en Glæde. Nu blev der udrettet mangfoldige Ting; det Indvendige besørgede hun; jeg ploiede, saaede, høstede — og spilte alt imellem paa Liren. Min Søster, som en troløs Elsker har gjort ulykkelig, toge vi i Huset og spøgte, lo og sang saaledes, at al Slags Sorg skulde frygte for at komme os nær. Hvilke Drømme!" Som man ser, forstod Bredahl sig ikke paa den ædle Kunst: at gjøre et rigt Giftermaal.

Bredahl havde gjort Regning paa en Kapital — Fædrenearv —, som han, „efter at have lidt betydelige Tab", havde tilgode. Det var 3000 Rd., „i vore Tider en stor Sum for en ringe Mand, der hverken har forsvoret at arbeide eller at være nøisom". Han henvendte sig til sin Skyldner, for at faae sine Penge, men forlod ham med den sørgelige Vished, at det Udlaante var tabt: det var „Tidernes Skyld"! lød Debitors Undskyldning. „Der laa da nu mit Haabs hele Bygning i Gruset!" udbryder Bredahl. „Hvor ligegyldig og sorgløs modtog jeg den første Efterretning" (skriver han 1831), „men hvor mange bittre Dage har det skaffet mig siden!" Han havde derved mistet hele sin Formue paa nogle faa hundrede Daler nær. Forgjæves grublede den literære Proletar paa at finde Udveie. Afsætningen paa de to første Dele af „Dramatiske Scener" var aldeles standset og havde hidtil ikke indbragt ham mere end, hvad første Del havde kostet ham at trykke og korrigere — saa fra „Lirespillet" var der ingen Hjælp at vente. Det var ingen Poet for den literære Beaumonde. „Hvad Økonomien angaaer" (siger Bredahl i et Brev fra 1832), „da var den, desværre! i fordums Dage ikke min Sag. Min Sorgløshed var strafværdig, og Straffen udeblev ei heller. Flere Ræve end een plukkede min Gaas, dog var Hr. B." — den ovennævnte Debitor, hvis Hæderlighed

der synes at have været en slem Hage ved — „den værste, thi han gjorde min Gaas fast nøgen.“

Som Bredahl saaledes gik og grublede til ingen Nytte, fik han Øie paa „Dansk Literatur-Tidende“, der var kommen i hans Fraværelse. Den velvillige Anmeldelse af hans Værk var et Ord i rette Tid, som oplivede Digterens mismodige Sind. I det ovennævnte Brev fra Oldeberggaard, som var rettet til Tidendens Redaktør, Prof. P. E. Müller, efter hvis Raad Bredahl havde anmodet Jens Møller om at recencere „Dramatiske Scener“, hedder det: „I den ærede Recensents Tiltale fandt jeg Opmuntring til at fortsætte mit Arbeide. I lang Tid har tredie og fjerde Del været i Manuskript; men jeg vover ei at lade den trykke, fordi jeg har intet at tabe nu, og om jeg end havde det, trænge de dog begge til Raspen og Filen.“

Alt samme Aar, dette Brev blev skrevet (1821), udkom tredie Del „Skuespillet i Kyhlam eller Røver Thurno“. I „Et Par Ord om tredie Del“, hvormed Bogen ender, hedder det: „Dersom Krøniken meldte Noget om, at det paa den Tid gik ud paa bedste Beskub, at Bestikkelser, Underslæb, Bedragerier, Aagren, Pengehøkren, Falliter o. s. v. betragtedes af Somme som nødvendige og undskyldelige, om ei endnu som lovlige og hæderlige Næringsveie, der ligesom hørte med til Dagens Orden og dreves af Folk, hvilke hverken Armod eller Hunger, men Overdaadighed og skiden Vindesyge bortkaldte fra Pligt og Ære — saa kunde man troe, at Forfatteren havde gjort en Røver til Helten i sit Stykke, dels for at bringe den Sandhed i Erindring, at Røveri under ingen Omstændigheder er noget Godt, dels for at vise, hvad en Røver paa den Tid havde at gjøre, og hvordan han burde være for at fortjene veltænkende og fornuftige Folks Medynk. Thurno skulde da vel være en satirisk Pil fra Forfatterens Bue; og i saadant Fald var der, tykkes mig, ingen Grund til den Formod-

ning, at han i en ond Hensigt havde løsnet sin Pil mod nogen menneskelig Barm, men derimod i en god Hensigt afskudt den mod Lastens." Jens Møller mente jo, at Bredahl malede „ad vivum", om end mangen Gang karrikeret. I et Brev fra 1831, hvori Bredahl taler om et dramatisk Arbeide, han havde skrevet for flere Aar siden, hedder det: „Stykket er skrevet for mine „Dramatiske Scener" (det var bestemt til femte Del, men Bredahl forkastede det og skrev en anden femte Del) „paa en Tid, da ødelæggende Underslæb og Overdaadighed vare — som tildels endnu — saa gængse. Stykket skulde dengang været trykt; men jeg lod det beroe af Frygt for, at man paa den Tid skulde udpege en eller anden levende Person, som den, jeg havde sigtet paa." I et Brev fra 1833 kalder han Kassemangel „hint saa gængse Tyveri, som næsten var blevet en Embedssportel, og som neppe større Ærlighed, men Kautionen har hæmmet tildels, saa det nu idetmindste maa drives i det Mindre og mere i Smug". I et andet Brev fra 1831 siger han i Anledning af den ovenomtalte oprindelige femte Del af „Dramatiske Scener": „Grændseløse Bedragerier, Underslæb, Udsugelser, Pengehøkren, Aagren o. s. s., om ei just ligefrem beskyttede, dog altfor lemfældig revsede, og som et vanvittigt Føleri, stundom besoldet af Rovsygen, ved formildede Benævnelser stræber at gjøre undskyldelige — kunne vistnok ligesaa lidt begeistre Nogen som den moderne usigelige Flauhed; men de kunne dog give en længe taus Harme Mæle; og naar Uforskammethed driver det saa vidt offentlig at gjøre det til en Forbrydelse for en Undersaat at opløfte sin Stemme imod Rovsygen, saa oprøres man fra Bunden og ønsker med eet Slag at kunne gjøre Ende paa det hele Uvæsen". Grundtvig og Baggesen skildre jo heller ikke Samtiden med lyse Farver. J. P. Mynsters Breve fra denne Tid dvæle ligeledes ved „den i frygtelig Grad til-

tagne Uredelighed" o. s. v.*). I et hidtil utrykt Brev fra Gjerlev til Baggesen fra Efteraaret 1821**) hedder det, blandt Andet: „Ak! her er ei godt at være. Den engang skjønne Have er et sørgeligt Vildnis, hvor alskens Ukrud groer. Man hører kun Jammer og Nød og Klager eller slette Streger." Gjerlev skriver i et Brev fra Marts 1822: „Kammerherre Fønss, den før saa rige Mand, er dømt til Slaveriet for Kassemangel og Stiftamtmand Koefod ligesaa. Stiftamtmand Bülow reddede sig ved Flugten. Man taler om Flere, om Jessen paa Falster, som fra Adjutant blev Stiftamtmand — som ogsaa hører til Tidernes Tegn. Hans Broder, den lille uforskammede, nu saa ulykkelige Kancelliraad er i Slaveriet, der nu, skrækkeligt at sige! i Kjøbenhavn har over 600 Medlemmer, som daglig forøges — ogsaa en Følge af Tiderne!" Og i Marts 1824 skriver han i et andet Brev: „De uophørlige Kassemangler og Underslæb stige til en utrolig Grad. Saa have vi nu Klasselotteri-Inspektøren, Major S., med en Deficit af 350,000 Rdl., og det lige under Regeringens Øine. Etatsraad S., Kasserer i General-Krigskomissariatet, er i en Kassemangel af c. 50,000 Rd. Og endelig er en Havne-Kasserer W. tredie Mand, ogsaa for 50,000 Rd., tildels Kassemangel, da han modtog Kassen efter den velmeriterede fordums Politidirektør H., som for et Par Aars Tid siden omtrent druknede sig. Man nævner i det Mindste et Par Amtsforvaltere og nogle Toldkasserere. Jeg vil og kan ei forsvare disse Ulykkelige; men undskylde Enkelte noget med først Seddelvæsenet og siden Pengenes Forandring kan man dog. Regeringen gav Exemplet, nødtvunget, som dog altfor let blev fulgt af Mange."***) Meyer Aaron Goldschmidt,

*) Se „Breve fra J. P. Mynster", Side 142 o. s. v.

**) Dette Brev eies af Familien Sødring.

***) Se „Breve fra Danske og Norske, især i Tiden nærmest efter Adskillelsen," udgivne af L. Daae, 1876, Side 109—110 og 123—125.

der fødtes af jodiske Forældre 1819 i Vordingborg, hvor Faderen var Kjøbmand, Brygger og Brændevinsbrænder, og hvis Barndom altsaa tilbragtes i en sjællandsk Kjøbstad, skildrer heller ikke Tilstanden lystelig. „Fortiden" — hedder det i hans aandfulde store Fortælling „Hjemløs" *) — „hvilede tyngende paa Kjøbstæderne. Noget opvakt og kraftigt Liv har vel neppe nogensinde hersket i disse Smaabyer, medens den overveiende Del af Landbostanden, fattig og vordned, var stavnsbunden til Herregaardene. Dersom der i nogle Familier var samlet Formue og erhvervet nogen personlig Selvstændighedsfølelse, havde kun faa bevaret den under Krigen og de forskjellige Ulykker. Medens selve Herregaardene mistede deres Glands og for resterende Skatter bleve overtagne af Staten, eller deres adelige Eiere levede som Forpagtere, var Kjøbstadlivet en forkuet Tilværelse, en med smaa Midler ført Kamp for det Nødtørftige. Den vigtigste Del af Kjøbmandsforretningen bestod i at dyrke Jord og drive Brændevinsbrænding; Manufakturhandelen dreves næsten udelukkende af Jøder, for hvem alt andet Erhverv var spærret — de kristne Kramboddrenge og Svende oplærtes ikke til at have Forstand derpaa —, og disse Jøder vare sjelden i Besiddelse af mere Dannelse end deres naturlige Kløgt; deres Handelsbøger bestode af Papirstrimler med det hebraiske Skriftsprogs mystiske Tegn. De Fattigere af dem „gik paa Landet", det vil sige: dreve Bissekram og Tuskhandel, især mod gammelt Sølv, som Bønderne skrabede sammen, for at faae Kaffe, Korsklæder og Gyldenstykkes Huer. Høie Toldsatser gave Anledning til et stærkt Smugleri, der førte til Angivelser, Konfiskationer, driftige Smaaskipperes Ruin eller til Bestikkelser. Ude paa Lan-

*) Anden Udgave, I, 32—34; jfr. Begyndelsen af Sammes „Livs Erindringer og Resultater", 1877, in specie Side 37.

det hørte Retsbrud og i Kjøbstæderne Kassemangel til Dagens Orden. For den Fremmede, der kom til saadanne Kjøbstæder, vidnede den skrækkelige Brolægning, Mangelen af Gadebelysning og de elendige Gjæstgiversteder med deres jævnlige Slagsmaal tilstrækkelig om den herskende Tilstand, medens mange af disse Byer laae omgivne af den herligste Naturskjønhed og ved selve deres Kontrast til denne vidnede om, at det er ved Vindskibelighed, Selvstændighed og Skjønhedssands, at Menneskene holde Skridt med Naturen". Det fremgaaer af Bredahls Breve, at Samtiden i „Dramatiske Scener" i flere Punkter foruden de ovenfor anførte har foresvævet Digteren. I Anledning af Keiseren i Kyhlam, Glomer — om hvem Bredahl siger: „Stolthed (som man maaske kan kalde heroisk) og Herskesyge var Grundstoffet i hans Karakter, hans Religion saa at sige — kaster han Sideblik til Napoleon; i Anledning af Keiser Glar, Glomers Fjende, taler han om Selvherskeren over alle Russer. „Kong Thurm spiller en ædel Rolle, som Enhver strax vil tildele vor Konge", hedder det; den skinhellige Tufertafer er myntet paa den Grundtvig-Lindbergske Orthodoxi o. s. v. Bredahl frygter endog for Censuren, ja for Generalfiskalen. „Da Ingemann sidst kom fra Kjøbenhavn" (siger Bredahl i et Brev fra 1833, efter Udgivelsen af sjette og sidste Del) „lod han sig forlyde med, at man kunde tage og føle paa, at hine dramatiske Stikpiller skulde Nord og Øster paa — hvad der ikke aabenbar skulde forblive her i Landet, vel at mærke —, at det mulig kunde foraarsage Regeringen Uleilighed, om den saae gjennem Fingre med mig ved denne Leilighed, o. s. v." I den ovenfor nævnte Artikel i „Kjøbenhavnsposten" for 1833: „Et Par Ord om Skriftet „Dramatiske Scener" o. s. v." siger Bredahl ogsaa: „Der ligger ligesaa megen (hist og her mere) Sandsynlighed og Sandhed til Grund for „Dramatiske Scener" som for et og

andet dramatisk Stykke, fuldt af Personer med historiske Navne". Peder Hjort, der var udenlands, da de første Dele af „Dramatiske Scener" udkom, skildrer ikke Tilstanden i de større Lande under Restaurationen med lysere Farver end Bredahl vore smaae Forhold. „Jeg hørte de utroligste Fortællinger" — hedder det, blandt Andet, i „Kritiske Bidrag" *) —, „ikke blot af Tydskere, men ogsaa af Franske og Englændere, om Underslæb, Bestikkelse og tvungne Omvendelser; jeg saae Mammons forfærdelige Almagt". Og han siger**): „Det første jeg traf paa i selve Fædrelandet, var Misfornøielse, ja Mistanke, i Anledning af de store Laan, som Regeringen dengang ansaae det for klogest at optage. En meget loyal Kjøbmand troede f. Ex. og sagde til mig, at Endel af Laanene blev stukken tilside til Reisepenge — og det i Foraaret 1821! — hvis Frederik den sjette skulde blive nødt til at flygte". Alt 1819 siger en dansk Diplomat i et Brev: „Misfornøielsen tiltager dagligen" ***).

Foruden de første Dele af „Dramatiske Scener" udgav Bredahl i disse Aar et Par mindre betydelige Arbeider. 1820 udkom saaledes „Nytaarsgave (for Aaret 1821 efter den jordiske Almanak) til den ynkværdige Kyhlamske Famulus fra C. Bredahl, Student". Bredahl skrev den (som han fortæller i „Kjøbenhavnsposten" for 1833) i Hovedstaden, hvortil han gjorde „en Svinke" — han stod ligesaa fjernt fra Kjøbenhavneriet som Blicher. Han vilde ikke sat sit Navn paa denne ubetydelige Piece, hvis ikke Censor havde fordret det. Den er ogsaa i dramatisk Form og har til Motto:

---

*) Politisk Afdeling, Side 4.

**) Sammesteds, Side 6—7, jfr. Side 27—28.

***) Se „Breve fra Danske og Norske, især i Tiden nærmest efter Adskillelsen," udgivne af L. Daae, 1876, Side 165.

„Indskrænk Du, nøisom, dine Ønskers Kreds,
ei rig, ei arm, men stedse vel tilfreds“.

Scenen henlægges til Amagertorv i Kjøbenhavn, hvor der dengang dreves mere forskjelligartet Handel end nu*). Den Kyhlamske Famulus har opstablet sine „Dramatiske Scener“ og sidder i Ly for Vinden bag Stabelen. Han græder og synger:

„Jeg sidder i Kvæld med Haand under Kind,
og Tankerne rinde saa vide;
jeg grubler, men veed hverken ud eller ind;
jeg er lystig i Munden, men sorgfuld i Sind;
i et Æble saa surt jeg maa bide.
Jeg drømte om Glæde, men vaagned til Ve —
naar jeg tænker paa Eder, I elskede Tre!
da rinde mine Taarer saa stride.“

Det er den Situation, hvori Intelligensen i Træsko, Bonde-Poeten i Virkeligheden (efter hans ovenfor anførte Brev fra Oldeberggaard) befandt sig. Piecen indeholder karakteristiske Træk. „Salig Prologens Skygge“ siger saaledes til Famulus, idet den taler om hans „Dramatiske Scener“: „Jeg var i Nærheden, da Du stod ved den gamle Dragkiste og vaagede mangen Nat, for at . . . Hør, min Ven! hvi gik Du ikke i Seng og spilte paa Søvnens guddommelige Harpe? Jeg ynkede Dig ret hjertelig, naar Du stundom spurgte fornuftige Folk, om det idag var Søndag eller Mandag. Det eneste Tidsfordriv, jeg havde i dit Selskab, var: stundom at kyse Musene, naar de løb over Gulvet. Jeg var ogsaa i Nærheden, naar din Frygt for at vorde regnet blandt Cynikerne tvang Dig til at afrage

*) Se dette Værks tredie Afdeling, Side 264.

et tre Uger gammelt Skjæg, som var ifærd med at krølle sig paa din Hage." Hvor føre disse Ord os ikke ind i Digterens fattige Stue! Man ser den sælsomme geniale Proletar, glemmende Tiden, uvidende, om det er Søndag eller Søgnedag, med flere Uger gammelt Skjæg staae ved den gamle Dragkiste og hamre sine mægtige Repliker mod Verdens store og smaae Tyranner, medens Musene løbe over Gulvet. Ogsaa Baggesen taler i sin Ungdoms Dage om, at „Musene ofte foruroligede ham ved deres Kraslen og Piben, medens Fødderne frøs paa det kolde Gulv"*).

Aaret efter (1821) udkom „Lirmsongs Optegnelser paa en Reise, oversatte af det Kyhlamske og lokaliserede ved C. Bredahl". I en Anmærkning i tredie Del af „Dramatiske Scener" fra samme Aar hedder det: „Lirmsong, Forfatterens Navn, af Lirm ɔ: en Lire, item en Hakkelsemaskine, og Song ɔ: Sang, item den Lyd, en Gongon giver fra sig, naar den faaer Prygl. Forfatterens tilfældige Navn er altsaa betydningsfuldt nok." I Rahbeks „Tilskueren" omtales i Begyndelsen af næste Aar (1822) dette lille Arbeide — der, hedder det, „ikke synes vedbørlig at være kommet i Betragtning" — nærmest med Hensyn til det Parti af det, hvori Forfatteren i dramatisk Form „har holdt Hulspeilet for de brutale Pibere og Klappere" i Datidens Theater. Bogen indeholder forresten endel Polemik mod Mystiken og Romantiken, tildels myntet paa Oehlenschläger og Ingemann, som dog ikke nævnes**). En Anke af J. K. Høst over „Uhøviskhed" i Skriftet fremkaldte et Svar af Bredahl, betitlet „Smaating for Smaating, til J. K. Høst", 1822, hvori Bredahl, blandt Andet, siger, at han

*) Se „Labyrinten", I, 173.

**) Om Ingemann — til hvis platoniske Kjærlighedssværmeri der upaatvivlelig alluderes polemisk i første Del af „Dramatiske Scener" (Side 149—154) — hedder det i et Brev fra 1832: „Han kom stedse længere fra Naturen og forfaldt til et vist pietistisk Sværmeri".

ikke troer, at „Lirmsongs Optegnelser“ ville naae ned til Efterslægten, og erklærer, at det var ligegyldigt, enten den havde set Lyset eller ikke. Vist er det, at man ikke blot i „Lirmsongs Optegnelser“, men oftere i Bredahls Værker mindes om, at han ikke blot er Poet men ogsaa Bonde: Snerperi er ingenlunde hans Feil. Hans velvillige Anmelder Professor Jens Møller taler ikke uden Grund om hans Forkjærlighed for den ægte Natur, selv i dens saakaldte Raahed, og mener, at de moderne Kraftgeniers „gediegne Volksthum“ er en Afvei, han maa vogte sig for. Ogsaa C. Hauch fremhæver*), at „en Feil, som denne Digter undertiden forfalder til, er en blot Kopieren af den raa Almues Tale uden synderligt Udvalg; herved kunne flere af hans Folkescener, uagtet de maaske ere udvortes sande, ikke naae den poetiske Idealitet, som man ogsaa i denne Retning kan gjøre Fordring paa“. Vi have tidligere fundet Parallelisme mellem Bredahl og Grundtvig, her er et nyt Lighedspunkt mellem disse to foresten i saa mange Henseender vidtforskjellige Digtere.

1820 og 1821 leverede Bredahl desuden flere Bidrag i Poesi og Prosa, deriblandt satiriske, til det af A. P. Ljunge udgivne æsthetiske Blad „Harpen“, hvori ikke faa af Samtidens Digtere skreve. Et Par Prøver paa disse Bidrag hidsættes. Mums Forslag § 1 lyder: „En Landevei burde anlægges fra Jorden til Mælkeveien. I gamle Dage vilde en saadan Vei været overflødig, thi kun Faa vovede sig paa denne farlige Reise og kom som oftest med hele Lemmer tilbage, thi, om endog et Par maadelige Poeter nu og da tilsatte Livet, var et saadant Par, tykkes mig, ikke saa meget værd, at det Offentlige for dets Skyld skulde anlagt en Landevei herfra og til Mælkeveien. Endskjøndt nu Veien histop er ligesaa halsbrækkende som

*) „Æsthetiske Afhandlinger og Recensioner“, 1861, Side 398.

i gamle Dage, er dog Færdselen did tilvisse større nu end da; utallige Skarer storme nu frem der, hvor forhen kun enkelte Personer vandrede; og Følgen er, at nogle Hundrede aarligen tilsætte Livet; thi er det nødvendigt, at en Landevei anlægges der, hvor en Sti forhen var tilstrækkelig". Man ser, at Baggesens Klage over Poeternes Mangfoldighed i hine Dage, da Æsthetiken under Mangelen paa alt offentligt Liv, ensidigt absorberede næsten al Interesse, ogsaa istemmes af Bredahl. „En lystig ny Vise" skildrer Tidsforholdene saaledes:

„Javist er de gyldene Tider forbi,
da Folk havde fuldtop at æde og drikke,
da gammeldags Punge med Rigsorter i
gav en Lyd i hver Bondemands Buxefikke.
Nu er der saa tyst i hans fattige Lomme,
et graadigt Uhyre Metallet har slugt,
en Slump har Hebræerne drevet paa Flugt,
og Resten — nok, Kister og Kasser er tomme.

Men — hvis man Aviser og Rygter kan troe,
som hidblæses over de bølgende Vande —
det gaaer ei de Godtfolk stort bedre, der boe
i hvilketsomhelst blandt de øvrige Lande.
Det kryber af Slaver, hvor Smaafyrster prunke
og suge omkap paa det udpinte Land.
Hist skriftes og opædes Kvinde og Mand
af graadige, dovne, vanhellige Munke."

„Hvorledes det gik os tilsidst" er en parodisk romantisk Fortælling, hvori der spottes med „den Spiritus, som bruser i Rhinstrømmen", og med „Vedkommende, som af Medynk med os i vor Dumhed og aandelige Tørst sender

os deres vandige Visdom over Sø og salt Vand, hvorfor vi love og prise dem, bede dem komme snart igjen og tiltakke betale dem, fordi vi kom i Havsnød". Ogsaa paa dette Punkt er Bredahl i Overensstemmelse med Baggesen.

Ingemann karakteriserer Bredahls Poesi som „en høist mærkelig Ruin af et ufuldført Kæmpeværk med Shakespeareske Søiler og Evaldske Former med tæthamrede Prydelser af Tankemalm og Forstandsfantasi. Der var noget af en Michel Angelo i ham. Han kunde i sin Poesi som paa sin Brakmark vælte store Kampestene fra sin Ager og sætte sig paa dem med et harmfuldt Blik paa al Sletthed og Uretfærdighed, paa al Løgn og alt Hykleri, paa al sminket Herlighed og tom Storhed i Verden. Han kunde gaae paa Engen med sine Træsko og flytte Kvæg, medens hans Tanke sammenhamrede Replikker til at lægges i Munden paa en Keiser i Maanen. Mægtige Skikkelser kunde svæve ham forbi; og han kunde sammentrænge, hvad han saae og hørte, med forbausende Kraft i storartede Brudstykker; men Masserne faldt fra hinanden, han manglede den lette Haand, der skulde forene dem til ordnet og harmonisk Helhed."

Bredahl hørte til de Aander, som ikke kunde trives i Kjøbenhavneriets alt Andet end friske Luft. Thomas Thaarup, Forfatteren af „Høstgildet", havde i sin bedste Alder i Aarhundredets Begyndelse vendt det kun lidet lystelige kjøbenhavnske Theatervæsen Ryggen og var bleven Landmand; fra en endnu tidligere Alder og i en ganske anden Grad levede Bredahl, i Lighed med Blicher, som „Naturens Søn", uden dog derfor at svigte den Aandens Verden, hvori alle fribaarne Sjæle have deres rette Hjem. Moderjordens friske Muld, som Grundtvig saa stærkt pegede hen paa, fængslede Bredahl som Blicher, der, hver paa sin Vis, vare Banebrydere for en ny, mere realistisk, mere til det Oprindelige, Naturgrunden, Folkelivet knyttet demo-

kratisk Livsanskuelse og Poesi. 1824 begyndte den svenske Digter Almqvist et lignende Bondeliv, som dog kun varede et Par Aar.

Vi have dvælet saa udførligt ved denne Digter, som fremtraadte, da Baggesen stod ifærd med definitivt at tage Afsked med Fædrelandet, ja endog lidt overskredet Tidsgrændsen, ikke blot fordi Forfatteren af „Dramatiske Scener" er et saa mærkeligt og ikke tilstrækkeligt paaagtet poetisk Fænomen, men ogsaa fordi vi derved have faaet Leilighed til at mindes om Situationen her i Landet paa den Tid, da vor Stads-Satyrikus mismodig forlod det, for aldrig mere at vende tilbage. Dampes barbariske Dom, som falder i hine Dage, og hans haarde Fængsling i ikke mindre end en Snes Aar for en Sag, som H. C. Ørsted i et tydsk Brev til G. Forchhammer fra Slutningen af November 1820 kalder „durchaus unbedeutend und nicht der Rede werth"*) — hvortil vor Tid desværre har Sidestykker — afgiver ikke den mindst slaaende Illustration til Bredahls bittre Skildringer.

---

*) Se „Breve fra og til H. C. Ørsted", anden Samling, Side 18—19. Naar H. C. Ørsted sammesteds taler om Dampes „böser Wille", da er det ligesaa uberettiget som Fysikerens lignende Opfattelse af Baggesen; og at H. C. Ørsted ikke har et medlidende Ord tilovers for den Ulykkelige, er alt Andet end tiltalende.

Rettelse.

Side 390, Linie 15 fra Oven: 1819, læs 1820 (det førstnævnte Aarstal i „Breve fra Danske og Norske", udg. af L. Daae, er urigtigt).

Baggesen og Oehlenschläger.

Literaturhistorisk Studie

Af

Kr. Arentzen.

Kjøbenhavn.

Otto B. Wroblewskys Forlag.

O. C. Olsen & Co.

1878.

VIII.

1820—1826
og nærmest følgende Aar.

Mens det, som fødtes kun til Død
sig taber i de Dødes Rige,
skal, Baggesen! med Stemme sød
det Levende fra Graven stige
og vandre med vor Moders Æt,
til Tidens Løb gjør Jorden træt.

N. F. S. Grundtvig (i hans Mindedigt om Baggesen, Oktober 1826).

Og Livets Taager bort med Døden ile,
hver Storm har lagt sig, Himlen er saa blaa.
Vi til din Grav igjennem Taarer smile,
men Lauren trøster, som vi se derpaa.

A. Oehlenschläger (i hans „Baggesens Minde", Februar 1827).

Danmark finder det ikke for Meget at have to store Digtere, det beundrer ikke den ene for at tilintetgjøre den anden; det veed at elske og agte dem begge, hver i sin forskjellige Sfære.

J. L. Heiberg (i „Kjobenhavns flyvende Post", Februar 1827).

Baggesen er et af de psykologisk interessanteste Fænomener i vor hele Dannelses Historie, en af de allermærkeligste danske Personligheder. Hans Livstræ har i ædle Øieblikke skudt de fineste, sødeste Poesiens Blomster. Som literær Bekriger er han en aandrig Repræsentant for et Gjæringsstof, der i mer eller mindre Grad tidt formodenlig vil tiltrænges under dansk Poesis Udvikling og Klaring.

Peder Hjort (i „Kritiske Bidrag til nyere dansk Tænkemaades og Dannelses Historie", literærhistorisk Afdeling, I, 1862, Side 116, og II, 1863, Indledning, Side LXIV og LXVII).

1.

I Slutningen af September 1820 ankom den 56aarige Baggesen med sin Kone og sin yngste Søn Paul til Kiel, hvor Digterens anden Søn August laa i Garnison som Officer; og henad Midten af November drog den Expatrierede ind i Paris netop paa den samme Dag i Aaret, paa hvilken han for en halv Snes Aar siden havde forladt Verdensstaden, og i det samme Hôtel de Dannemarc (rue St. Anne) og de samme Værelser, som havde huset ham før Bortreisen. „Usigelig var min Glæde", skriver han et Par Dage efter i et tydsk Brev. „Det var mig som en Drøm, at jeg havde forladt Paris. Hvad har jeg nu vundet ved denne tiaarige Drøm? Den paany bekræftede Erfaring, at jeg ikke er skikket til at leve i Kjøbenhavn, samt den vigtige Øvelse i taalmodig at undvære. Jeg føler mig nu styrket efter denne Søvn, friskere og muntrere, end da jeg sidst forlod Paris." Brevet ender: „Min Plan er i denne Vinter at fuldende nogle af mine tydske Arbeider. Hils hjertelig alle mine Venner i Kjøbenhavn! For deres, Provindsernes og Kongens Skyld bærer jeg stedse Fædrelandet i mit Hjerte og føler, at jeg dog tilsidst vil lade mig begrave der; thi Kjærlighed til Fædrelandet uddøer aldrig i et ædelt Bryst, hvert Nag mod Fædrelandet er kun Nag af Kjærlighed." Den unge J. L. Heiberg, der Aaret iforveien var kommet til Paris — hvor

han boede hos sin gamle landsforviste Fader, som havde været ansat i det udenlandske Departement og nu levede af sin Pension — besøgte Baggesen strax efter Ankomsten.

Baggesens Glæde skulde dog, som sædvanligt, kun vare kort. Han fandt sit Landsted i Marly tildels ødelagt af de Allierede; og i Begyndelsen af December, anden Dagen efter, at han, syg, var gaaet tilsengs, trængte Retsbetjente ind til ham og førte ham i Anledning af en gammel uafgjort Fordring til Gjældsfængslet Ste Pélagie — en ny Livserfaring blev føiet til de mange tidligere. Hustruen gjorde naturligvis Alt, hvad hun kunde, for at befrie Manden, hvis Arrestation holdtes skjult for Landsmændene i Paris, og udvirkede alt Dagen efter Tilladelse til at besøge ham. Fra sit Fængsel skrev Baggesen den 22nde December til J. L. Heiberg, der i et Brev af 18de December beklager, at han flere Gange forgjæves har søgt at træffe den Expatrierede hjemme, og siger, at han af Paul har erfaret, at Baggesen først om nogle Dage kommer tilbage fra en Reise paa Landet. Gjeldsfangens Brev, der er overskrevet: „À l'extrait du monde“ og findes blandt de Baggesenske Papirer paa det kongelige Bibliothek, lyder: „Deres elskelige Brev af 18de December har inderlig rørt mig, min unge Ven! Jeg kan ikke beskrive Dem min Taknemmelighed for en saa ufortrøden Venskabelighed, som den De har viist i saa ofte forgjæves at besøge mig eller rettere mit Efterladenskab i St. Annegaden, hvor selv min ulykkelige Kone og ikke lykkelige Søn ei have været istand til at modtage Dem. De have tilmeldt mig Deres gjentagne Artighed og paalagt mig, ogsaa paa deres Vegne, hjertelig at takke Dem. Hvad der i dette Øieblik, foruden hundrede andre Ubehageligheder, i høi Grad bedrøver mig, kjæreste Heiberg! er den Tanke, De naturligvis maa være i, at jeg er det uartigste og utaknemmeligste Menneske i Verden. Intet maa i Deres Øine kunne undskylde,

at jeg paa een Gang unddrager mig de faa Landsmænds Omgang, der med aabne Arme have modtaget den halv landsforviste Baggesen, og uden Videre lader alle Høfligheder og Artigheder fra deres Side ubesvarte. Men vidste De, min Ven! i hvilken Forfatning jeg og mine har været siden den 11 December (en ikke blot i Dannemark ulykkelig Dag), vilde De neppe have nogen anden Følelse i Henseende til mig end den, en yderlig Grad af Ulykke opvækker i ethvert elskende Hjerte. Jeg har stræbt og stræber endnu med stoisk Haardnakkenhed at skjule denne yderst ulykkelige Forfatning, hvori jeg finder mig aldeles forladt, for alle mine Venner og især for mine Landsmænd, ja selv for dem iblandt mine mægtige Velyndere her i Paris, der kunde redde mig. Der blander sig upaatvivlelig lidt Forfængelighed i denne Haardnakkenhed, men Hoved- eller rettere Hjerte-Kilden til min Beslutning er ædel Stolthed. En dyb Følelse af den Uret, der er sket mig, og af min Fortjenen af en bedre Skjebne forhindrer mig i at tage min Tilflugt til Redningsmidler, den Skyldige blot fornedrer sig til. Jeg vil desuden ikke give min nærværende Skjebne til Pris for mine danske Forfølgeres og Bagvaskeres Kommentarer. For at trøste Dem i Henseende til min Ære kan jeg blot sige Dem saa Meget, at jeg deler Skjebne ikke blot med fortrinlig Ædle, men med fortrinlig Udmærkede og selv med Personer, hele Europa kjender som saadanne. Hælvten af denne Aarets sidste Maaned er mit Livs mest tragiske, men og interessanteste Epoke. Jeg har deri lært, hvad intet Bibliothek og ingen Reise paa Jorden eller rundt om Jorden kan lære. Det koster mig Anstrengelse ikke at meddele Dem Opløsningen af denne min praktiske Gaade, som jeg indtil Videre gad kalde det timelige Sindbillede. Jeg formoder at De vil komme Gjætningen deraf i Prosa ligesaa nær, som De

kom Gjætningen af hin i Vers*). Jeg haaber, trods det frygtelige

„Lasciate, ogni speranza voi ch' intrate!" **)

Forløsning af mit nærværende Helvede inden Aarets Ende.

„ . . . . . Facilis descensus Averno,
noctes atque dies patet atri janua Ditis;
sed revocare gradum superasque evadere ad auras
hoc opus, hic labor est!" ***)

Og det er først idag, at jeg finder mig aandelig og legemlig istand til at skrive. De er den Første, min ædle unge Ven! — næst min inderlig elskede Kone — til hvem jeg gjør Brug af denne Evne. Ikke engang mine to ældste, over mig urolige Sønner have siden min Ankomst til Paris set en Linie fra deres Fader. Jeg haaber, dette vil være nok for at overbevise Dem om , hvor inderlig jeg er Deres hengivne Baggesen." En Efterskrift lyder: „Et Par Linier fra Dem til mig i et Brev, aflagt hos min Kone eller min Søn, ville meget glæde mig". †) Først efter næsten en Maaneds Forløb lykkedes det i Begyndelsen af Januar 1821 den brave Fannys Anstrengelser, ved Pantsættelse af Eiendommen i Marly, at udfrie sin Mand af det „chambre gelée" i Gjældsfængslet, som der tales om i et Brev til Hustruen fra Ste Pélagie Nytaarsdag. I Slutningen af samme Aar holdt forresten en anden berømt Digter sit

---

*) Hentydning til Baggesens fem Aar iforveien udgivne versificerede filosofisk-religiøse Gaade „Det evige Sindbillede" og til Heibergs poetiske Løsningsforsøg deraf (se dette Værks femte Afdeling, Side 40 o. s. v.)

**) „I, som indtræde, lader Haabet fare!" — Indskriften paa Dantes „Helvede" se („La divina Commedia", I, Canto III, 9).

***) Virgils Aeneide, VI, 126-129.

†) Jfr. „Breve fra og til J. L. Heiberg", Side 70—73.

Indtog i Ste Pélagie. Det var Béranger, der for en af sine frisindede Sange blev dømt til flere Maaneders Fængsel af Restaurationens Magthavere. I de Dage, han ventede sin Arrestation, skrev han den smukke Sang „Adieux à la campagne“ *), hvortil J. L. Heiberg komponerede Musik som, med et Brev, sendtes Béranger i Fængslet **).

Nogle Dage efter, at Baggesen var kommet paa fri Fod igjen, skrev han til sin ældste Søn, Theologen i Bern: „Vi have nu atter indrettet os, boende i fjerde Etage, saa sparsomt som muligt; men uden tilstrækkelig Varme, uden høist fornødne Bekvemmeligheder, uden Bøger og uden tilstrækkeligt Lys for mine paany stærkt angrebne Øine formaaer jeg ikke at arbeide saaledes, som jeg ønskede, og som Nøden fordrer, at jeg burde gjøre det“. Han trøster sig dog med, at „sand Lykke er ikke at søge og at finde i det Ydre, men i det Indre“, og vedbliver saa: „Vi besidde Religion, udviklet Fornuft, Venskab og Kjærlighed — altsaa en rig Fylde af aandelig Nydelse. Dertil nyde vi gratis Skuespillet af den os omgivende, sig fornyende og tilvisse forædlende Verden, Skuespillet af den bag Kampen mellem lovlig Frihed og vilkaarligt Tyranni efterhaanden mer og mer opadstræbende og sig rundtom udvidende, tilsidst overalt seirende Kristendom. Min Aand kan leve høit tiltrods for Smerter, min Sjæl kan endog stundom midt under disse svælge med Vellyst i Overflod af ambrosisk Næring. Saa fattig som jeg ogsaa for Tiden er, lever jeg dog her i Paris — hvor jeg kan fuldkommen skjule denne min Fattigdom, og hvor, naar den ogsaa hist og her kommer tilsyne, det, efter en trediveaarig Omvælt-

---

*) Se Oeuvres complètes de Béranger, MDCCCLI, Tome second, 18—20.

**) Se J L. Heibergs autobiografiske Fragmenter i „Prosaiske Skrifter“, 11, 1862, Side 504; jfr. „Breve fra og til J. L. Heiberg“, Side 73—74.

ning af alle Lykkens Elementer, idetmindste er kommet saa vidt, at Armod snarere er en Ære end en Skam for et historisk Individ — i daglig Underholdning med mange af min Tids Udødelige, kjendt og tildels skattet, ja endog elsket af nogle af de Ædleste blandt disse. Selv i min Arrest var mit Selskab stundom interessantere end mangt et kongeligt Taffel; thi Kredsen, der stedse sluttede sig nærmere til og om mig, bestod af Forretningsmænd, Lærde og Reisende af første Rang.“

Paa sin 57aarige Fødselsdag den 15de Februar begyndte Baggesen i sit „lille Tagværelse“ paa et Par tydske Breve til sine to fraværende Sønner, som dog først endtes paa Hustruens Fødselsdag i Begyndelsen af den paafølgende Maaned. Det hedder blandt Andet i Brevet til August: „Vel er min nuværende Stilling pinlig efter saa mange skuffede Forhaabninger og efter de sidste Slag af en Skjebne, der stedse har forfulgt mine økonomiske Anliggender — saa meget pinligere som jeg indser og føler, at jeg har ærlig fortjent denne Forfølgelse ved en altfor evig Forsømmelse af det Timelige. Men som den gamle Doktor Callisen*) sagde til mig ved Bordet, hvor jeg saae ham tømme det ene Glas Madeira efter det andet, endskjøndt han Dagen iforveien havde forbudet mig, der var af samme Konstitution som han, denne Drik: „Ich trinke meinen Wein und leide meine Pein!“ Hvad jeg har syndet som Kristen, gjør min Kristendom tilsidst atter godt igjen. Hvad der har paadraget mig mine Lidelser, yder mig ogsaa Trøst. Jeg er vel og var stedse en slet Økonom, en sand økonomisk Døgenigt; men, Gud være lovet! hverken en stoisk eller en epikuræisk, men en evangelisk. Jeg forsømte det Timelige, ikke for det Jordiskes, men for det Himmelskes Skyld. Langtfra at ville regne mig dette

*) Holstenerein H. Callisen, født 1740, død 1824.

til Fortjeneste eller ogsaa kun at ville tilgive mig selv dette som en tilstrækkelig bødet menneskelig Svaghed, end mindre anbefale Saadant til nogen Anden, f. Ex. til mine Sønner, kan jeg dog ikke undlade at tilstaae med god Samvittighed, at min allerede barnlige (maaske barnagtige) Tilbøielighed til aandeligt Liv, som har paadraget mig de største Gjenvordigheder, og hvis retfærdige Følge nu er Armod og fysisk Mangel, tilsidst dog erstatter mig, hvad jeg har sat til, og endnu stedse lader mig ofte være saligere, end maaske nogen anden Lykkeligere er det. Selv i Fængslet følte jeg mig ofte som i Himlen." Ved Baggesens Henpegen paa Evangeliet i Anledning af sin evige Forsømmelse af det Timelige kommer man uvilkaarligt til at tænke paa Jesu Ord i Johannes Evangelium*): „Jeg har en Føde, som I ikke kjende!" I Brevet til Sønnen August hedder det videre: „Beklag derfor ikke din Faders Stilling! Saa uudholdelig vil den neppe nogensinde kunde blive her, som den i flere Aar har været i Kjøbenhavn, hvor „Geld verloren, Alles verloren". Saa Meget har idetmindste den Revolution bevirket, hvis Morgenrøde jeg oplevede her for tredive Aar siden, at man kan være uden Penge og dog nyde Ære, ikke at tale om Agtelse. Endskjøndt jeg, selv tredie, maa komme ud af det med 72 fr. maanedlig, og ikke engang kan modtage den unge Heiberg, lever jeg dog daglig i Selskab med Grever, Ministre, Statsraader, Pairs og Deputerede, som aflægge deres Visitkort hos mig og i deres Kredse ikke behandle mig anderledes, end som om jeg var deres Ligemand — medens Kancellipræsidenten i Kjøbenhavn tilsidst fandt det under sin Værdighed og mit Værd at byde mig en Stol, naar jeg maatte tale med ham." Som sin Omgang nævner han derpaa Maine de Biran, Guizot, Cousin, Ben-

*) Kap. 4, v. 32.

jamin Constant, Lafayette, Alexander Humboldt o. s. v., idet han tilføier: „Jeg meddeler Dig dette, forat Du kan trøste Dig over min økonomisk fortrykte Stilling og forstaae, hvorfor jeg i en saadan foretrækker Opholdet i Paris for det paa ethvert andet Sted. Ingen Aand er her negtet et aandeligt Liv.“ Han erklærer: „I dette mig venlig omsluttende Liv med dets Virken og Stræben lever jeg, efter mit Skibbrud, som en Fisk i sit Element. Den tænkende og villende Verden har draget mig ind i sin herværende Hvirvel, medens jeg holder mig borte fra den spillende, fraadsende og handlende. Jeg besøger ikke de saakaldte Store, gjør Ingen af dem min Opvartning, spiser ikke hos nogen Banquier og gaaer ikke til de store Soiréer og Baller, skjøndt jeg bliver indbuden. Den blot glimrende Verden er bleven mig modbydelig. Derimod er jeg Gjæsteven hos dem, hvor Tænkningen udvikler og udvider sig, og hvor Villien styrkes. Rigeligen belønnes jeg nu ved de herlevende største og ædleste Mænds Høiagtelse for de i mit Fædreland lidte Miskjendelser, Ydmygelser, Mishandlinger og Forfølgelser.“ Der fortælles endvidere i Brevet: „Flere af mine Landsmænd have vel her til Hensigt at besøge mig, men jeg kan desto værre ikke modtage dem, hvad jeg gjerne vilde. Det hedder stedse, at jeg er gaaet ud.“ I Skrivelsen til Sønnen Carl siges der: „Hvad der bidrager til, at flere betydelige Mænd interessere sig for mig her i Paris, er ikke saa meget den Omstændighed, at de kjende mig som Skribent, navnligen som Forfatter af „Parthenais“*); men det er især mit i tredive Aar politisk uplettede Rygte som Opponent imod ethvert æsthetisk og politisk dansk og fransk Maratsk,

*) Om Baggesens, af Fauriel 1810 anonymt paa fransk Prosa oversatte, eiendommelige stærkt lyriske Epos „Parthenais“ kan efterses dette Værks anden Afdeling, Side 215—216.

Napoleonsk og ultra-Bourbonsk Despoti, der har erhvervet mig paafaldende Imødekommen her under Europas nye Krisis. Unegtelig har jeg ogsaa søgt at holde Skridt med min Tids Oplysning og er temmelig rig paa fordomsfri Erfaring. Jeg har læst de bedste Bøger og lært mange af min Tids bedste Mennesker at kjende; og i en Række af Aar har Europas politiske Reform beskjæftiget mig mer eller mindre. Endskjøndt jeg ikke hører til et bestemt Parti, elske mange Fornuftige af alle Partier mig."

Umiddelbart efter sin Fødselsdag skrev Baggesen en politisk Afhandling „Extrait d'une lettre d'un Scandinave, ami de la liberté, à un ami" (der findes blandt de Baggesenske Papirer paa det kongelige Bibliothek), hvori det blandt Andet hedder: „Il y a pour le moment une espèce de Halte générale, non seulement en France, mais dans toute l'Europe, suite du concours des révolutions des peuples autant que du congrès des monarques*). Tout le monde est pour le moment sur le qui-vive, parceque tout le monde est à la veille d'un conflict décisif. Chaqu'un, qui joue un rôle, ne sent pas seulement d'une manière plus ou moins obscure, qu'il y va du sort de son pays; mais chaque pays sent, pour ainsi dire, sourdement, qu'il y va du sort de toute l'humanité. L'anxiété est si général, que je suis sûr, qu'il n'y a parmi ceux, quibus vivit humanum genus, aucun qui ne la partage. La guerre, qui s'est faite jusqu'à présent par pelotons et par-ci par-la par de plus ou moins grandes escarmouches entre les peuples et les cours, entre le tiers état et la noblesse, entre les législateurs et les ministres, entre les philosophes et les prêtres, est devenue opposition générale d'un bout de l'Europe à l'autre du bon sens contre le délire, guerre

*) Den hellige Alliances reaktionære Kongresser holdtes i Slutningen af 1820 og i Begyndelsen af 1821 i Troppau og Laibach.

à mort entre le nouveau et l'ancien régime, ce qui n'est au fond que la lutte détérminée entre les non-Privilégiés et les Privilégiés, entre le droit naturel et le droit factice, entre la règle et l'exception. Ce qui s'est fait depuis trente ans a bien embrouillé les choses, mais a généralisé le but, délimité le terrain, perfectionné les armes et simplifié la question. C'est en dernière analyse une guerre dans le présent entre le passé et le futur. Mais le futur triomphera aussi sûrement du passé dans ce qui remplit le temps que dans le temps même. La sainte alliance des empereurs et rois luttera en vain contre les élémens moraux et légaux de la civilisation du monde. Ces élémens sont en mouvement aujourd'hui depuis la Jutlande jusqu'à la Sicile, depuis le Mexique jusqu'au Pérou. La France est encore, quoique toute hérissée de spectres et de fantômes, la pépinière principale des arbres de la liberté.“ Medens det under Baggesens „tiaarige Drøm“ i Hjemmet ikke sjeldent havde Udseende af, at Drømmeren og Gaadesangeren virkede i Restaurationens Aand *), er den let bevægelige Digter nu i „Frihedstræernes Hoved-Planteskole“ ved Seinen atter bleven stærkt greben af sin Ungdoms Begeistring for Frihed og Fremskridt.

At de to ovenfor omtalte Breve til de fraværende Sønner, som paabegyndtes paa Digterens Fødselsdag, først sluttedes paa Hustruens næsten tre Uger senere, var foranlediget af, at Fanny, nærmest som en Følge af de Anstrengelser og Sorger, Mandens Fængsling havde voldet hende, var bleven heftig syg. Brevet til August slutter: „Hun er reddet! Men, min Søn, min Søn! hvilke Lidelser, hvilken Angst, hvilken Fortvivlelse har afbrudt dette Brev! Alt et Aar har din Moders Hoste ofte ængstet mig. Den

---

*) Se dette Værks tredie Afdeling, Side 240—247, fjerde Afdeling, Side 27, samt femte Afdeling, Side 28 o. s. v. og 40 o. s. v.

ophørte, medens vi reiste, men begyndte atter her i Paris og blev betænkelig paa hendes Toure, tildels tilfods, i de kolde Dage til Ste Pélagie. Den 26nde forrige Maaned overfaldt en heftig Blodstyrtning hende. Den 28nde erklærede tvende Læger, at hun var i største Fare. Du kan forestille Dig min Tilstand og Pauls, der sittrede af Angst og Smerte og fik en heftig Feber. Jeg var atter Sygevogter, min gamle, jeg troer: evige Lod. Dog nu er det atter bedre." I Brevet til Carl findes yderligere Meddelelser om Fanny, der tillige lade os gjøre et dybt Indblik i Ægteparrets gjensidige Situation. Det hedder der: „Det er nu den ottende Dag, jeg, afvexlende med Paul, har vaaget over hende og ikke forladt hendes Leie. Blodspytningen er nu ophørt; og den store Fare er forsaavidt fjernet, at hun staaer til at redde ved megen Omhu, streng Diæt og mild Landluft. Men hvorledes skal Saadant kunne skaffes tilveie. Den ene Dag svinder hen efter den anden, uden at jeg ser mig istand til at erhverve mig de dertil fornødne Midler. Jeg har ikke Penge til at lade Marly sætte i beboelig Stand. Mine Øine ere saa svage, at de brænde; og Alt omkring mig formørkes, naar jeg har skrevet en halv Side. Endelig forhindres jeg i ethvert Arbeide ved evige Forstyrrelser — og min Sindsstemning. Himlen har i denne elskede Hustru og mig sammenknyttet tvende Væsener, som maaske mindst af alle fysisk og psykisk harmonere med hinanden. Aldrig fandtes maaske tvende mere forskjellige Tendenser, afset fra det Moralske. Hvad jeg betragter som det høieste Gode, er for hende det største Onde, og omvendt. Hvad jeg jordisk elsker, er hende forhadt; og hvad der morer mig, kjeder hende. Jeg kan ikke undvære Tobak*), og hun kan ikke udstaae

---

*) Om Baggesens overvættes Brug af Snustobak giver Thieles Skildring i „Af mit Livs Aarbøger" en god Forestilling (se dette Værks femte Afdeling, Side 67).

denne Nydelse. Da jeg imidlertid af Naturen er langt mere bøielig, til Takke tagende og eftergivende end hun, har jeg vel efterhaanden vænnet mig til idetmindste at finde mig i Alt, hvad hun elsker og synes om, f. Ex. fransk Sprog, Væsen, Dannelse, Smag og Kjøkken; men da jeg umulig kan bringe det videre i, hvad der er min Natur imod, støder jeg ofte an imod de for hende væsenligste Punkter og saarer hende, tiltrods for min Omhu og Kjærlighed, hvert Øieblik ved mine danske og tydske (egenlig: nordiske) Egenheder, der naturligvis forekomme hende at være ligesaa mange Raaheder. Det er en Gaade, at vi have kunnet leve 22 Aar med hinanden og dertil nøiere sammenknyttede end de fleste Ægtefolk. Aldrig, lige fra Først af, har hun villet, hvad jeg vilde, aldrig ønsket, hvad jeg ønskede*). Kjærligheden til Paul er det Eneste, hvori vi ere fuldkommen enige, i alt Andet ere vi mer eller mindre uenige. Med Emma**) var det ligesaadan. Gud vilde at vi skulde blive sammen, og skjænkede os efter hendes Død vor Paul. Vel ere vi begge fornuftige Væsener; men hun er forstandig og beregnende, jeg følsom og sværmerisk, hun er i Omgang med Mennesker mistroisk, jeg derimod lettroende, hun er prosaisk, jeg poetisk, hun meget uselskabelig, jeg i høi Grad selskabelig, hun et Mønster paa Orden, Huslighed, Properhed og Sparsommelighed, jeg den personificerede Uorden, Skjødesløshed, Uagtsomhed og Forsømmelighed. Men den væsenligste Forskjel er dog mellem vort aandelige Liv og

---

*) Et Baggesensk Brev til F. H. Jacobi fra Sommeren 1801, altsaa fra Ægteskabets første Dage, danner et godt Pendant til ovenstaaende Brev fra dets sidste (se dette Værks første Afdeling, Side 228—229, jfr. Side 159—162).

**) Baggesens og Fannys 1800 i Kjøbenhavn fødte Datter, som alt døde Aaret efter i Paris.

vor Stræben i saa Henseende. Hun er hjemme i Tiden, jeg kun i Evigheden. I det Timelige er hun Klogskaben selv — og hvad er jeg? En stor Daare, hvis der ikke var et Liv efter dette; thi for det Evige har jeg stedse opoffret Ro, Bekvemmelighed og Behagelighed. Iøvrigt være det langt fra mig ikke at skatte hendes Værd høiere end mit, om det end er mig umuligt at foretrække nogen anden Form for min Existens. Hun er upaatvivlelig et ædlere, værdigere, fortjenstfuldere, mere mønsterværdigt Individ end jeg; thi min Samvittighed siger mig, at, om jeg ogsaa staaer paa et høiere Trin i aandelig Udvikling, saa er hun dog langt mere fuldkommen, d. e. langt mere feilfri. Min faste Overbevisning om hendes Fortræffelighed gjør mig til hendes Undergivne og hende til min eneste Herre paa Jorden. Om jeg end troer at høre til de ubøieligste Despottrodsere blandt frie Dødelige, behersker hun mig dog ganske — ved sin fysiske Svaghed og moralske Styrke. Du vil heraf let kunne forstaae, at din Faders Liv er udsat for uophørlig Marter; og det forekommer mig i Sandhed som en lang Række af Kvaler, naar jeg skuer tilbage derpaa, forsaavidt jeg nemlig aldrig længe — selv ikke med din salige, stedse døende Moder — har nydt huslig Ro og huslig Lykke. Uddrag heraf den Lære: ikke at betragte Noget i Livet som mere alvorligt og betænkeligt end Ægteskab. De uskyldigste, bedste og dydigste Væsener kunne ved denne hellige Forbindelse gjøre hinanden usigelig ulykkelige, fortrinsvis naar de ere usædvanlig begavede. Trods mine Lidelser og trods min ringe Udsigt til at se disse mildnede, synes mig dog Intet utaaleligere her i Livet end hendes Tab. Men jeg troer ogsaa nu at kunne berolige mig og Dig i denne Henseende. Hendes Organisation er vel yderst fin, men dog tillige særdeles udholdende. Hun vil, haaber jeg, overleve mig.“

Baggesens Haab gik dog ikke i Opfyldelse, alt Aaret efter udaandede Fanny.

I et Baggesensk Brev fra den sidste Halvdel af Mai til Sønnen August hedder det: „Siden mit sidste Brev i Marts har min Stilling forværret sig mer og mer. Næsten al den Tid, jeg havde tilovers fra Arbeider og Sygepleie, har jeg tabt paa unyttige Negotiationer for at tilveiebringe en nødvendig Summa til Bestridelse af fornødne Udgifter. Vel er jeg meget nedbøiet, men dog ingenlunde modløs, takket være min idetmindste for lav Selvkjærlighed rene Samvittighed, min al Modgang bekæmpende Filosofi og alle Sorger beseirende Religion!“ I samme Brev fortæller Baggesen, at han under sit nuværende Pariserophold har tildels paany studeret Plato, Spinoza, Jacobi, Condillac, Schelling, Hegel, Hamann, Destutt de Tracy*) o. s. v., men fremfor Alt Evangeliet, og at han haaber at kunne udgive et Værk med Titelen „Reine Philosophie des Christenthums“.

I den første Halvdel af Juni skriver Baggesen, at han har set sig istand til at bringe Fanny ud paa Landet — dog endnu ikke til Marly — medens han selv blev i Paris. Fra næste Maaned haves (blandt Baggesens Papirer paa det kongelige Bibliothek) et stort og interessant Brev til Gjerlev, det første danske, Digteren skrev hjem siden sin Bortreise fra Fædrelandet. Det var Svar paa en hjertelig Skrivelse fra den gamle Ven, hvori blandt Andet fortaltes „den vindsottige danske Shakespeares latinske Sygdomshistorie“, som Baggesen udtrykker sig — aabenbart

*) I det foregaaende Brev til August kalder Baggesen Destutt de Tracy, „denne ugudelige Sandhedsforsker“, for sin „inderlige filosofiske Ven“ og tilføier: „Saa atheistisk han ogsaa er, er han dog Lafayettes elskede Svigerfader, hans Datter er en af de mest udmærkede Damer i Paris og hans Hus et Tempel for Visdom, Sædelighed og huslig Lykke“.

Historien om Oehlenschlägers latinske Universitetsprogram*). Foruden det af denne Skrivelse tidligere gjengivne Tilbageblik paa Digterens sidste Ophold i Hjemmet**), skal her

*) Se dette Værks syvende Afdeling, Side 428—430.

**) Se dette Værks sjette Afdeling, Side 34—36, og syvende Afdeling, Side 394—398. Oehlenschlägers Ven Bernhard v. Beskow, der 1819 gjæstede Kjobenhavn, har i sine „Vandrings-Minnen“ (Andra Upplagan, I, 8—12) givet en livlig Skildring af Baggesen umiddelbart for Polemikerens definitive Bortreise fra Fædrelandet. En Aften ude paa Fru Frederikke Bruns smukke Landsted Sofienholm i September 1819 indtraadte, netop som Omtalen af den i hine Dage i Kjobenhavn udbrudte Jodeforfolgelse havde givet Samtalen en mer en sædvanlig alvorlig Vending, en Mand, som Beskow ikke for havde set. Ved Synet af ham klaredes Ansigterne, og Smil spillede paa alle Læber. „Ah, Baggesen! Baggesen!“ hviskedes der rundtomkring. Beskow taler om Digterens „af sorgerna fårade panna“, men tilføier, at der endnu af „det sjunkna öga“ skod „eldiga blick“, og vedbliver saa: „I en genialisk oordning var hans hår liksom en beständig lek för vindarne, och i det satiriska löjet öfver hans mun såg man tydligt den spelande quickhet, som ofta gnistrar i hans skrifter. Hans yttre är vanvårdadt, något Faun låg i hans väsende och rörelser; men behaget af hans samtal, quickheten af hans repartier och lifligheten i uttrycket ägde ett oupphörligt lockande interesse att närma sig honom. Han var hela aftonen vid det glädtigaste lynne, och omgifvelsen af blott beundrare — hvilkat lärer vara en nödig stimulus för honom — skänkte ett fritt lopp åt hans humoristiska skämt och bitande infällen. Det är likväl ej hans sätt att ensam vilja föra ordet och uteslutande påkalla sällskapets uppmärksamhet. Han talar helst med en eller ett par i sender och aldeles icke högt, men under en ständig omvexling af åtbörder, ställning och rörelser.“ Baggesen yttrede sig med megen Agtelse om de ældre svenske Digtere Leopold og Kellgren, fra hvilken Sidste — af hvem flere af den danske Digters Poesier vare blevne oversatte — han havde faaet Breve, og beundrede heilig Bellmann. Beskow fortæller, at Baggesen, uagtet hans Artighed undveg Anmodningen om at

blot anføres nogle Yttringer, som kaste et Lys over Baggesens daværende Situation og Stemning i Udlandet. I Anledning af sin Skjebne hjemme udbryder den Expatrierede: „Havde jeg vidst, hvad jeg nu veed og daglig erfarer, at man i det øvrige Europa gjorde ligesaa meget for meget af min Ubetydelighed som i Danmark uden Tvivl for lidt, havde det ingen Sag været; men jeg var i min Kukkeluren derhjemme uendelig langt fra at drømme om det Indtryk, mine tydske „Digte", mine „Haideblumen", min „Parthenais" og øvrige udenlandske Forsøg*) — og Besøg havde gjort, uendelig langt fra at drømme om, hvor levende jeg erindres af Tusinde udenfor mit Fædreneland". Han vedbliver derpaa: „Deres Brev har vel ikke opvakt igjen aldeles den engang fuldkommen aflivede danske Musa — jeg tvivler paa dette Mirakels Mulighed —; men Deres Brev har tilintetgjort min Fortvivlelse og forvandlet Bitterheden i mit Bryst til Vemod. Hvis jeg nu herefter og aldrig digter noget mere Nyt paa Dansk, turde jeg dog bestemme mig til at fuldende det allerede tilforn Begyndte og udarbeide, hvad jeg afbrød og med Villie lod ufuldendt." Med Rette udbryder han: „Mit Levnetsløb er virkelig en vidunderlig Roman, snart Du og Du med Prindser og Hertuger**), snart holdt uværdig til Deltagen i en berømt Landsmands Velkomst paa Skydebanen***); snart fængslet

---

maatte besøge ham, men derimod tilbød sit Besøg, og angiver som Aarsag dertil, at Digterens pekuniære Forhold ikke tillode ham at boe saaledes, at han kunde modtage Fremmede.

*) Om Baggesens tydske Arbeider kan efterses dette Værks anden Afdeling, Side 215—216, 227—236 og 241—243, samt tredie Afdeling, Side 175—183 og 191—198.

**) Jfr. dette Værks tredie Afdeling, Side 225.

***) Hentydning til Baggesens Udelukkelse fra Festen paa Skydebanen for Thorvaldsen 1819 (se dette Værks syvende Afdeling, Side 389—392).

i et Hul, kaldt Ste. Pélagie, snart — og det ovenikjøbet umiddelbart derpaa — forkjælet i de interessanteste parisiske Kredse. Hvor yderst ubegribeligt vilde vore Ministre og Hofpersoner finde det, naar de erfarede, at den usle gamle Pjalt af dansk Poet, man anviste nederste Plads ved en Jødes Bord for tre Aar siden i Kjøbenhavn, og som det i en Rad af sex Aar ikke faldt nogen Minister eller høi Embedsmand ind en eneste Gang at indbyde, her besøges af Pairer og Generaler i sit lille Værelse Hotel de Dannemarc, fjerde Etage. Sagen er, at min bekjendte Kamp imod Despotismus i en trediveaarig Urokkelighed og en, ovenikjøbet blot prosaisk, Oversættelse af min „Parthenais" her har vundet mig flere Hjerter og mere Agtelse end mine samtlige Digte og øvrige Arbeider hjemme. Ugenlig er jeg i Selskab med spanske, portugisiske, italienske, tydske, sydamerikanske Friheds-Venner — engang indlemmet i den gamle tro, rene, urokkelige Washington-, Lafayette-, Grégoire-, Mad. de Staëlske Kjærne-Kreds — og dog paa samme Tid staaende mig vel med de Ædlere af Modpartiet." Og han bemærker: „En forunderlig Skjebne har villet, at jeg fra Omvæltningens Begyndelse 1789 skulde komme i Berørelse med Hovedfjedrene, og hvad der driver Værket. Det er, som om jeg havde anet mit hele følgende Liv, da jeg betitlede min første Udvandring fra Hjemmet, „Labyrinten". Hvilken Laterna magica, naar jeg ser tilbage! Hvilke Optrin, hvortil jeg har været Øievidne, fra min Dands paa den nedrevne Bastille*) til den sidste Tyrefægtning i de Deputeredes Kammer! Ikke blot Frankrigs Revolution i alle dens Epoker, men Pays de Vauds Løsrivning fra Bern, den schweizerske Revolution, den hollandske, Begyndelsen til den würtembergske, den sidste darmstadtske har jeg

---

*) Se dette Værks første Afdeling, Side 72.

lært personlig at kjende — og, tildels i meget nære Forhold, næsten alle Europas historiske Navne, Mænd som Klopstock, Reimarus, Voss, Stolberg, Lavater, Jacobi, Bürger, Wieland, Schiller, Herder, Fichte, Mirabeau, Bonnet o. s. v. o. s. v., jeg vil ikke tale om Camille-Desmoulins, Sieyes, Robespierre, Napoleon, Dumouriez o. s. v. o. s. v. Kan det forundre Dem, min Ven! om min Interesse for, hvad der foregaaer ikke blot paa Scenen, men bag Kulisserne i det store Skuespil, den Frihedsaand, jeg allerede sang i paa Dansk før Revolutionens Begyndelse — da jeg, den Første, sang for Bondefriheden og Pressefriheden og Negerslaveriets Ophævelse*) —, opfører i vore Tider, er ualmindelig levende? Og dog havde jeg sandeligen opoffret det ren Kjærlighed til mit evig elskede Fædreneland og til den Konge, jeg bærer i mit Hjerte som den bedste danske Mand, jeg har kjendt, hvis man blot nogenlunde havde taalt mig og ikke givet mig til Pris for den afskyeligste Bagvaskelse af et literarisk Drenge-Parti. Men Forsynet har villet, at min europæiske Labyrint skulde gjennemvandres indtil Enden; og jeg fortvivler endnu ikke om, efter et Par Aars Forløb, at se vores kjære Rom og det ulyksalige Neapel, hvis Lazaroner maa gjennemgaae en dygtig østerrigsk Skærsild, inden Kristi Frihedsaand værdiger at opvække dem fra de Døde**). I deres Sted vækker den nu deres ældre Brødre, de ulykkelige, men snart, haaber jeg, lykkelige Grækunkuler***). Hos dem er for Øieblikket min hele politiske Sjæl. Efterretninger,

---

*) Se dette Værks første Afdeling, Side 21—22, 30 og 32.

**) Paa Kongressen i Laibach i Begyndelsen af 1821 aftaltes Gjenoprettelsen af den gamle Tingenes Orden i Neapel, der Aaret iforveien var bleven omstyrtet; og østerrigske Tropper gjennemførte saa denne Beslutning.

***) Grækernes Opstand mod Tyrkerne var udbrudt i Begyndelsen af 1821 under Ledelse af Fyrst Alexander Ypsilanti.

hvorledes det gaaer dem, har jeg saa friske og gode, som man kan have dem her. Ypsilantis Kommissionær og Besørgeren af hans Proklamationer, den ædle Polykroniades, er min Ven, og i Kredsen for Deltagelsen i Grækernes Kamp er jeg indlemmet. Napoleons Død *) vil paany ryste hele Europa; thi, efter min inderligste Overbevisning, var det blot denne Fanges Liv, der sammenholdt den hellige Alliance, hvis Vanhellighed er for længe siden lagt for Dagen. For Tænkeren og Menneskevennen er den Epoke, vi leve i, ubeskrivelig interessant, hvor en saadan ogsaa befinder sig. Døm altsaa, hvad det maa være, naar man er i den stille, men levende Midte af Begivenhederne og i korteste Tid kan have Efterretninger fra Verdens fire Hjørner! Jeg er usigelig beskjæftiget med filosofisk Arbeide. Jeg har ingensinde i mit Liv været flittigere, thi jeg har ingensinde været mere opmuntret til at tænke og skrive. Men mine interessante og kun altfor behagelige selskabelige Forhold nøde mig til at tage Natten med. Jeg vilde være yderst lykkelig, hvis min Fannys Helbred ikke var nedbrudt." **)

Baggesens Skrivelse til Gjerlev besvaredes af denne om Efteraaret i et hidtil utrykt Brev ***), hvori det blandt Andet hedder angaaende den Expatrieredes Situation i Danmark: „Der behøvedes næsten mere end menneskelig Kraft og et ægte Baggesens Digter-Gemyt til ei ganske at gaae tilgrunde derved; og det var paa Tiden, at De kom bort. Næsten begynder jeg endelig at troe, at De ei længere hører hjemme her. Men hører De end ikke legemlig, borgerlig, huslig hjemme her, saa hører De aandelig, hjertelig, digterisk hjemme her; thi hvor sandt, hvor

*) Den 5te Mai 1821 udaandede Napoleon paa St. Helena.

**) Dette Brev gjengives (som tidligere bemærket) ikke blot forkortet, men ogsaa oftere forandret i Sønnens Biografi.

***) I Familien Sødrings Eie.

rørende skjønt sang ei Danmarks elskte Digter, Gratiernes og Dannersprogets huldeste Sanger: „Ak, ingensteds er Roserne saa røde!“ og „Der var en Tid, da jeg var meget lille“*). Den Digter, fra hvis Hjertes hele rørte Fylde disse Folkekvad lød, har kun sit aandelige Digterhjem der, hvor disse Sange endnu dagligen lyde i det Sprog, hvis fulde Velklang og Ynde ene han ganske udtrykte.“ Senere hedder det: „Det store Publikum er aldrig det sande; og De har endnu Mange, saare Mange her, som vide at paaskjønne Deres Værd, om maaske endog enkelte . . . tør jeg sige: Mistoner? De i Harme greb paa den til Uskyld og Gratier indviede Harpe, saarede ømme Sjæle. Glem, hvad ussel Partiaand, hvad Nid, Misundelse, Misforstaaelse, krænket Forfængelighed har kunnet sige og skrive. Det forgaaer med Døgnet, som frembragte det. Som man glemmer Reiseren over Hakon, saaledes glemme De en skjændig Proces og en latterlig Tylt over den Hyldest, Danmarks bedste Forfattere og Mænd yde Dem! Lad Deres Venner, især i Labyrintens Fortsættelse — maaske et Værk, ingen Nation kan opvise Magen til, og som med historisk Interesse i Verdens mærkeligste Periode, De som Øievidne deltog i, forener Digtningens hele Ynde i Digterens eget geniale Væsen — og i Thoras Fuldendelse, se, at De i hver Henseende (uden at ville negte en Medbeilers sande Værd, hvor det findes, især som Tragiker og i sit nordiske Epos) stedse er Danmarks ynderigeste Digter!“

---

*) Den først citerede Linie findes i Digtet „Gjensyn og Tilbageblik“, der tryktes i Rahbeks „Charis for 1797“ under Baggesens daværende Ophold i Hjemmet; „Da jeg var lille“ saae Lyset, inden Baggesens første Udenlandsreise i „Poesier“ 1785 (se dette Værks forste Afdeling, Side 25 og 133—134).

2.

I Brevet til Gjerlev siger Baggesen: „Rigtignok har jeg Møie med at stoppe det allersparsomste Livs nødvendigste Udgifter; men det er Herligheden i Paris, at en fattig Kirkerotte som jeg kan aldeles skjule sin Armod. Med velbørstede Sko, luslidt Kjole, afskaarne Haar og ny udseende rund Hat kan man kappes med Pairer og Deputerte, Grever og Marquier om første Plads i de fineste Kredse. Saa vidt har dog den trediveaarige Revolution bragt det, at i Selskab al Rang, Titel, synlig Udmærkelse (Ingen gaaer med Orden) er faldet bort, og Intet gjælder eller skattes uden Navnet, Tonen og Underholdningsevnen. Det er umuligt paa et interessantere Sted at leve i interessantere Forhold og paa en uafhængigere, behageligere Maade, end jeg for Øieblikket lever i Paris.“ Han stod dog ifærd med at tage derfra og erklærer i den Anledning: „Jeg river mig med koldt filosofisk Overlæg, trods al venlig Tilbageholden, voldsomt løs fra mit franske Ogygia*) og tager med Kone, Søn og Papirer til Marly for der at arbeide i eremitisk Ensomhed, besøgende Paris i det høieste een Gang om Ugen. Disse ugenlige Besøg ville strække til for at vedligeholde min Deltagen i Verdensbegivenhederne.“

I Sommeren 1821 drog Digteren med Kone og Søn til Marly, hvor det var lykkedes ham at gjøre Landstedet beboeligt, væsenlig ved Penge-Hjælp fra Madame de Caffarelli, der nedstammede fra en gammel adelig fransk Familie og var gift med Grev Auguste de Caffarelli du Falga, der havde deltaget i næsten alle den franske Revolutions Krige, været Krigsminister for Kongeriget Italien

---

*) Ogygia, Øen, hvor den fra Troja hjemvendende Odysseus fastholdtes af Nymfen Kalypso.

og senere Divisionsgeneral ved Armeen i Spanien, men efter Restaurationen levede som Privatmand. Om sin omtrent en Snes Aar yngre „ædle Veninde“ bemærker den danske Digter, at „kold, rolig, jævn, aldeles fordringsløs, kun Fornuft, Forstand og Godhed aabenbarende Mildhed og Klarhed er det Karakteristiske ved hende“; og den unge jydske Godseiersøn Mathematikeren H. G. v. Schmidten, der paa sin Udenlandsreise i Paris gjennem Baggesen gjorde hendes Bekjendtskab, kalder hende i et Brev til Digteren „et idealsk Væsen“. I sin landlige Ensomhed beskjæftigede Baggesen sig fremherskende med filosofiske Studier og Arbeider. Et udførligt Brev fra Begyndelsen af August til Sønnen Carl erklærer: „I 30 Aar har vel Filosofi og navnligen Metafysik været mit Yndlingsstudium, og allerede for 25 Aar siden gjorde nogle af mine Afhandlinger og hvad jeg nedskrev i Breve Indtryk paa nogle af de mest udmærkede Tænkere; men jeg holdt mig til min Horatsiske Maxime „Nonum prematur in annum“ *) selv i Digterfaget, og i det filosofiske forøgede jeg Standsningen indtil: Tredecimum prematur in annum“.

I August Maaned hjemsøgtes Baggesen, ligesom oftere før **) af Galdefeber — i et tydsk Brev, dateret den 20nde August 1821, som findes blandt Digterens Papirer paa det kongelige Bibliothek, siger Baggesen: „Jeg er Konvalescent efter en svær Galdefeber“. I Slutningen af September begyndte Fanny atter at blive meget lidende, Paul havde ængstende Anfald af Stakaandethed, og Baggesen selv plagedes af Gigt og Øiensvækkelse.

I Begyndelsen af November ankom Prinds Kristian (den senere Kristian den ottende) med Gemalinde til Paris,

---

*) Ars poetica, 388.

**) Se dette Værks første Afdeling, Side 147, tredie Afdeling, Side 184, og fjerde Afdeling, Side 91.

hvorhen Baggesen kort iforveien var draget for at raadføre sig med sin Læge, besørge nogle Pengeanliggender og benytte et offentligt Bibliothek. Baggesen blev en daglig Gjæst hos den mer end almindeligt begavede og dannede Prinds og hans Gemalinde, som var en Datter af Baggesens tidligere Mæcen, Hertug Frederik Kristian af Augustenborg og Frederik den sjettes Søster Louise Augusta; og efter kort Tids Forløb indrettedes der endog et Værelse i Prindsens Hotel i rue Castiglione til den danske Digter, hvori denne tog fast Ophold. I et Brev fra den første Halvdel af December til Sønnen August hedder det: „Jeg som i mer end ti Aar oftere har levet aldeles som en Eremit, gjort Afkald paa Livets fleste Nydelser, taget Afsked fra Verden og tilsidst anset mig for død og begravet saavel i borgerlig som i poetisk Henseende, lever nu Dag og Nat ungdommelig frisk og fornøiet ved et muntert Hof i en Verdens-Hovedstad“. I Slutningen af Januar 1822 blev Baggesen imidlertid angrebet af en heftig Nervefeber, hvoraf han først begyndte at komme sig efter en Maanedstids Forløb. Midt i Marts gjorde Reconvalescenten sin første Udflugt i den paany fremblomstrende Natur; og i den sidste Halvdel af samme Maaned hørte han i Collège de France Meddelelsen om H. C. Ørsteds Opdagelse af Elektromagnetismen. I Begyndelsen af April tog han et Par Dage til Marly — den svage Fanny havde ikke set sig istand til at besøge sin syge Ægtefælle og Paul ikke troet at turde forlade Moderen.

I Begyndelsen af Mai forlod det danske Fyrstepar Paris hvor Baggesens unge Modstander C. Hauch, samtidigt dvælede*). Baggesens Ophold i Prindsens Hotel havde fremkaldt to større danske Digte, det ene et lunefuldt Afskedsbrev til Hofmarskalken, Kammerherre Kaas, da denne i December 1821 reiste fra Paris, det andet et

*) Se C. Hauchs „Minder fra min første Udenlandsreise“, Side 33.

Poem til Prinds Kristian Nytaarsdag 1822, hvori Digteren ikke blot forherliger den i Mai 1814 til det frie Norges Konge udnævnte Fyrste, Danmarks tilkommende Regent, der kjender „Fyrstepligt og Folkeret", men ogsaa

„det Folk, hvis fordums fyrstelige Fædre
Oldtidens Sagn endnu som Guder hædre —
som fjerde Kristian, Juel og Tordenskjold
paa Hav bød trodse hver en fjendtlig Vold —
det Folk, hvis Hæders Glands i hver en Old
en Hær udødelige Navne nævner". *)

I Juni forlod Baggesen Paris for, med Understøttelse af Prinds Kristian, at drage til Badene i Plombières, ledsaget af den unge Mathematiker H. G. v. Schmidten, der med kongelig Understøttelse foretog en videnskabelig Udenlandsreise og havde staaet Digteren bi under Nervefeberen. Alt Dagen efter at have forladt Paris, skrev Baggesen til Fanny, der atter var lidende: „Gud give, at Pauls Brev underretter mig om, at dit kun ringe Velbefindende ikke er bleven mindre; thi dette er min eneste Bekymring, men ogsaa, elskede Veninde! mit Livs største". Det blev de sidste Ord, Digteren rettede til Hustruen. Et Par Dage efter fik han et Brev fra Paul, hvori det hed, at Lægen havde erklæret, at, hvis det ikke blev bedre, vilde hun

---

*) Et Par Linier i dette Digt, hvori der siges, at Fyrsten
„har ikke tabt i Sydens Blomster-Senge
sit danske Malm og ikke Nordens Staal"
referere sig aabenbart til N. F. S. Grundtvigs Digt til Ingemann i sidste Bind af „Danne-Virke" 1818, hvor der, med Hentydning til Baggesen, siges om Normannen:
„Han tabte ligefuldt i Blomster-Senge
sit danske Guld, om ei sit norske Staal"
(se dette Værks syvende Afdeling, Side 260—262).

maaske ikke kunne leve til i Overmorgen. Baggesen ilede strax tilbage, men Fanny var alt død.

Henimod Midten af Juli drog den ulykkelige Digter med Sønnen, stadig ledsaget af den trofaste v. Schmidten, fra Marly, hvor Fanny havde fundet sin Grav, til Plombières, som han dog kortefter igjen forlod for at begive sig til Bern, hvor hans og den første Hustrues ældste Søn Carl var Lærer ved Gymnasiet. I Sofie Hallers Fødeby dvælede Baggesen i August Maaned hos sin gamle Svigermoder og foretog sig derfra en Alpereise. Den første September forlod Baggesen atter Bern tilligemed Paul — v. Schmidten var reist til Genf — og tog tilbage til Paris. Paul angrebes af en heftig Feber. Dage og Nætter tilbragte den ligeledes syge Digter ved den elskede Søns Leie, til hvilket ogsaa den brave v. Schmidten ilede. Paul fantaserede stærkt i fire forskjellige Sprog, som oftest paa Tydsk*). I Midten af November drog den endnu ikke 19aarige Yngling sit sidste Suk. Nogle Dage iforveien havde Digteren skrevet til sin ældste Søn i Bern, der var begyndt at vikariere som „ministre du saint evangile“: „Vel har aldrig nogen timelig Smerte nedbøiet mig dybere, men ei heller er jeg nogensinde hævet høiere end mangen Dag og Nat i disse Uger, og det netop midt i mine jammerfuldeste Timer, ved den frydefulde Tro paa det uendelige Universums Faderhjerte.“ Og kort efter Pauls Død tilskrev han Carl: „Aldrig har jeg inderligere og mere henrykt følt Velsignelsen af den barmhjertige Guds Kjærlighed og af den sande Jesus - Religion — den høieste og alene paalidelige Filosofi — end i disse Momenter. Af det himmelske Tilraab, som styrkede min modfaldne Sjæl, skal den øvrige Del af mit Liv være et varigt jordisk Ekko.“

---

*) Efter en fransk Optegnelse af Faderen mellem dennes Papirer paa det kongelige Bibliothek.

Strax efter Pauls Begravelse reiste Baggesen til Grev Caffarellis Slot nærved St. Quentin, hvortil Sønnen Carl — som Aaret iforveien paa en smuk Maade havde hjulpet et Par danske Studenter, (hvoraf den ene var den unge H. N. Krøyer, den senere navnkundige Naturforsker), der paa Veien til den græske Frihedskrig, syge og nødlidende, vare ankomne til Bern*) — ogsaa ilede. Denne skriver i den første Halvdel af December til Broderen August i Kiel om Faderen: „Hans Hoved er blevet noget svagere. det være nu enten som en Følge af hans sidste Sygdom eller af de sidste smertelige Rystelser. Han er bleven uskikket til vedholdende aandelig Anstrengelse og meget glemsom.“ Et Besøg af Cousin opmuntrede ikke lidet den danske Digter, der i Paris havde levet meget sammen med denne „livlige og aandrige Filosof“, hvilken endnu som Olding mindedes Baggesen og erklærede, „qu'il avait enormément esprit“, samt at han kunde være meget elskværdig og i høi Grad morsom, at han var særdeles yndet af Damerne og overhovedet afholdt af Alle, med hvem han kom i Berøring. „Det er kun ved filosofisk Underholdning“ — erklærer Baggesen i Anledning af Cousins Besøg —, „at jeg kan opmuntres til selskabelig Deltagelse og afholdes fra at fortabe mig i en udelukkende til den Evige henvendt Andagt.“

I en udførlig tydsk Skrivelse til Grevinde Caffarelli

---

*) Efter et tydsk Brev til Baggesen fra Grosserer Courländer, dateret „Copenhagen, d. 25 Decbr. 1821“, som findes blandt de Baggesenske Papirer paa det kongelige Bibliothek. Ifølge samme Brev skøde Kjobenhavns Studenter 180 Species sammen i den Anledning for at holde Carl Baggesen skadesløs. Jfr. „Erindringer af Henrik Kröyers Liv“, Side 13—15, og „Hændelser paa en Reise til Morea og Konstantinopel“ af Kröyers Reisekammerat I. H. Stabell. 1824, Side 8—9, hvilken sidste Bog er helliget Studenterforeningen, „som viste saa varm Deltagelse i fraværende Brødres Skjebne“.

søgte Baggesen i December at gjøre Rede for sin mærkelige Natur. Det hedder i disse „Confessions“ fra den danske Digters sidste Tid: „For første Gang siden lang, lang Tid føler jeg mig oplagt til at skrive ɔ: aandelig stemt og legemlig istand dertil. Mine Nerver bæve, mine Fingre sittre og mine Tanker døe ikke derved; og om end de mig forlenede Evner og erhvervede Færdigheder, langtfra at være forhøiede, endnu bestandig ere svækkede, føler jeg dog en vis Ligevægt, hvorved de, skjøndt dybt under mit Ideal og Intet mindre end tilfredsstillende min Fornuft, idetmindste ikke oprøre denne. Rigtignok yderst svagt og fjerntfra hører jeg Kaldet af Musen, uden hvis Opfordring jeg aldrig tillod mig det mindste Skribent-Forsøg, thi mig syntes altid Arbeiden i Literaturen uden Begeistring, Filosoferen eller Digten uden Lyst og Drift en Graven i Frost, en Spisen uden Appetit og en Spillen med frosne Fingre paa et forstemt Instrument. Hvor høit jeg end skatter Arbeidsomhed, Driftighed og vedholdende Flid, rokkes dog ikke min Samvittigheds Grundsætning: Heller Intet end Slet! Rigtignok hellere Middelmaadigt end Intet — jeg har tilstrækkelig bevist, at jeg fulgte denne Regel, og beviser det paany ved at nedskrive dette — men med Overbevisningen om ganske at forfeile Øiemedet, som dog enhver fornuftig Virksomhed maa have, er det mig umuligt mekanisk haardnakket at plage mig, tilmed paa Andres Bekostning. Skulle vi med Tunger Begavede desuden engang aflægge Regnskab for ethvert unyttigt Ord, vi have talet — hvor meget mere ubetinget ville vi med Pen Bevæbnede da ikke komme til at gjøre det for ethvert unyttigt Ord, vi have skrevet! — — — Jeg har i egenligste Forstand aldrig, saa vidt jeg erindrer, med bestemt Hensigt, skrevet for Publikum, men altid kun for Enkelte, helst og oftest for en Eneste. Publikum lader sig vel more, men hverken belære eller forbedre af En

af os. At more Publikum paa en ædel Maade er nu vel en meget hæderlig Ting, men kun naar man driver det til Fuldkommenhed deri, thi en middelmaadig Digter er som saadan et ynkeligt Væsen. Til denne ynkelige Klasse, som Himlen strax og Jorden inden lang Tid forstøder, regner jeg den hele Skare Belletrister og maaske med Undtagelse af et Dusin, alle de utallige Romanforfattere. Jeg takker Gud, at ikke saa meget min Dovenskab som mit Ideal og mit Øiemeds Hellighed har bevaret mig for min Tidsalders „Vielschreiberei". Jeg var engang kun altfor meget i Skuddet paa denne Celebritetens brede Vei og glæder mig over de Hindringer og Ærgrelser, der i rette Tid tvang mig til at vende om for maaske at slaae ind paa den snevre Vei til Udødelighed. Jeg indrømmer: at arbeide er Menneskets almindeligste, nødvendigste, tjenligste Pligt; thi hans mest paatrængende Fornødenhed er Spise, Drikke og Søvn. Ethvert Menneske skulde derfor have lært eller lære et Haandværk, i denne Del af den Jean-Jacques'ske Opdragelseslære er dyb Visdom. Men den for Mennesket tjenlige Flid tør ikke som ueftergivelig udstrækkes til alle Arter af Forfattervirksomhed, f. Ex. ikke til filosofisk og digterisk. Naturen advarer tilstrækkelig den legemlig Arbeidende, men ikke den aandelig Arbeidende om ikke at overdrive, ikke at tale om, at det aandelige Arbeide ikke tør blive mekanisk og ligesom ubevidst, det legemlige derimod aldrig kan blive for mekanisk og ubevidst." Baggesen vedbliver: „Jeg arbeider, og det i mit Kald, idet jeg skriver denne Epistel; thi mit Kald er ikke en offentlig Embedsmands, men en Privatmands: som enkelt Mand i det Enkelte paa den mig forundte aandelige og hjertelige Maade at være Noget for Enkelte. Jeg har aldrig tragtet efter en større Virkekreds end efter denne mindste. Født fattig og sygelig, opdragen i Nød og Elendighed som Barn, voxende op i en af de

mindste Byer, fandt jeg mig tidlig kaldet som Menneske til yderst Lidt, som Borger til slet Intet, som Skabning til Lidelse og kun som Aand til det Høieste. Thi mig foresvævede dengang hverken en Helts Ideal eller en Lærds eller en Digters, endnu mindre en stor, velgjørende Eiendomsbesidders eller en god og naadig Herskers — men kun en kristelig Discipels. Da jeg var kommen i enhver Henseende nøgen til Jorden, blev jeg tidlig fortrolig med den Tanke og forsonet med den Udsigt: at gaae nøgen derfra igjen. Tidlig forelskede jeg mig i Armod og inddrak med Opdragelsen ved Omstændighederne, med min Moders Smil som Taarer og ved Synet af de Velhavendes moralske Elendighed (der var ingen Caffarelli'er blandt dem) et næsten ligesaa stort Had mod alt Herredømme som Foragt for Rigdom. Især blev Penge mig Sindbilledet paa det Onde i Verden og i strengeste Betydning — som endnu bestandig — fysisk modbydeligt*). Guldet der mag-

---

*) Alt i Baggesens første større Arbeide „Komiske Fortællinger" polemiseres der i Eventyret „Jeppe" mod Penge. Indholdsangivelsen til Eventyrets ottende Kapitel ender:

„Lyksalig er den Rige!" sige Somme —
Moralen af Kapitlet siger „Nei!"

og det hedder, blandt andet Lignende, i selve Kapitlet:

„En Verden af Dukater sammenstøbet
Dig kjøber ei en Dags Lyksalighed".

I et Brev fra 1824 erklærer Baggesen: „Er den lavere staaende ydmyge Menneskemasse i Gjennemsnit ynkelig, naar den er fattig, saa ere de enkelte høiere staaende stolte Mennesker som oftest slette, naar de tillige ere rige. Guld forekommer mig mer og mer at være den onde Aands Kjød og Blod. Den gamle norske Laplænder troede, at Kongen af Danmark var af Guld eller idetmindste af Sølv; jeg troer dette om Mørkets Fyrste. Derfor bad jeg ogsaa Gud mindre om at bevare mig for Armod end for Rigdom; thi jeg føler i min Ydmyghed, at, hvis jeg var bleven rig, var jeg let bleven endnu brødefuldere."

netisk tiltrækker saa mange, maaske bedre Mennesker end jeg, støder mig elektrisk tilbage: og det volder mig idetmindste en ubehagelig Fornemmelse at modtage det egenhændigt selv i Momenter, da jeg har det haardt nødig. „Kast Alt, hvad Du eier, bort og følg mig!“ *) stod skrevet paa alle indre Vægge af mit barnlige Væsen. Ikke at være noget Menneskes Herre og nogen Herres Træl var den høieste af mine sociale Fordringer, min eneste jordborgerlige Pretension. Min oprindelige Lyst og Kjærlighed var paa den ene Side Betragtning og Efterforsken af de guddommelige Ting og paa den anden Side halsbrækkende Leg med mit Liv, med min Villieskraft og med mit afgjorte Hang til det Usædvanlige og Overordenlige. Jeg har stedse elsket, søgt og kaadt trodset Farer. Min Forvovenhed var ofte endog Formastelse — ikke for Seirens Skyld, men for den blotte Kamps og den dermed forbundne Gysen vækkende Henrykkelses Skyld; den truende Ødelæggelse af mit Legeme og min Aands smilende Opløftelse derover var Motivet. Alt Bekvemt og Mageligt undflyede jeg, alt yderst Besværligt og Misligt søgte jeg. En Dæmning førte fra det gamle Slot til den lille By, ved Siden af denne halv forfaldne Dæmning gik en banet Vei; fra mit femte til mit tiende Aar gik jeg altid paa den Første. Spidsen af Master og Taarne vare alt som Barn Yndlingsopholdssteder for mig, Bolværk min kjæreste Promenade — senere Skibe i Storm, smaa, let kæntrende Baade, Ridt paa vilde Heste, Skøiteløben paa tynd Is. I Alt adlød jeg min meget strenge Moder, kun herved foraarsagede jeg hende bestandig Kummer. Denne romantiske Kjærlighed til Fare havde jeg nu visselig tilfælleds med tusinde andre

---

*) Hentydning til Fortællingen om Jesus og den rige Yngling (Mathæus, Kap. 19, Vers 16—26; Markus, Kap. 10, Vers 17—27, Lukas, Kap. 18, Vers 18—27).

vilde og forvovne Drenge, der voxe op i Naturens Skjød; men hvad jeg ikke havde tilfælleds med Børn af min Alder, saavidt mig bekjendt, var min tidlige sværmeriske Kvindekjærlighed. Alt i mit 5te Aar elskede jeg til Raseri, og det paa samme Maade som i mit 25nde og 55nde: tilbedende. Alt i mit 7ende, 8nde og 9ende Aar begik jeg Selvmord af Kjærlighed; thi at min Fader fiskede mig op af Vandet, afværgede vel Gjerningens Følger, men ikke dens Fuldførelse. Denne Lidenskab er ligefrem medfødt og blevet uhelbredeligere ved ethvert forsøgt Lægemiddel. Den har martret mig uudsigeligt og vil, frygter jeg, gjøre det til min Død. Hverken Filosofi eller Religion formaaer tilstrækkeligt at bevæbne min frie Villie mod denne Naturmagt, thi jeg føler mig kun halv levende uden den. Selv i min allertidligste Barndom, da jeg i min Ensomhed ikke kjendte nogen anden Kvinde end min strenge, tragisk religiøse Moder og voxte op som i bestandig Bøn til Gud, spillede denne min Ur-Lidenskab en Hovedrolle i min Fantasi, og jeg uddannede mig Idealet af en kvindelig Engel, hos hvem iøvrigt alt dengang Sirlighed, Skyhed, Livlighed og kvindelig Trods endnu mer end kvindelig Skjønhed maatte være fremherskende."

Brevet til den franske Grevinde med det — ligesaa lidt som i de tidligere Konfessioner ganske uomtvistelige — biografiske Tilbageblik af ham, hvem Peder Hjort*) ikke uden Grund kalder „et af de psykologisk interessanteste Fænomener i vor Dannelses-Historie", blev forresten kun Fragment. Det Fragmentariske var jo overhovedet stærkt fremherskende i vor Digters Liv og Produktion; og den forunderlige Proteus formaaede naturligvis allermindst at føre en Beskuelse af sin egen gaadefulde Per-

*) Kritiske Bidrag til nyere dansk Tænkemaades og Dannelses Historie", literærhistorisk Afdeling, I, 116.

sonlighed til Ende. Han skrev med Føie Aaret efter i en stor poetisk Epistel til Fru Frederikke Brun*):

„Ein Räthsel, dem so leicht kein and'res glich,
ist er noch selber denen, die ihn kannten,
den vielen Freunden, wenigen Verwandten,
dem eig'nen Sohn und mehr als Allen, Sich.
Er fühlt's, ach, leider! oft genug, beklommen,
wenn Aufschlusz über sich, wonach ihm immer bangt,
er endlich von sich fordert und erlangt,
von einer Sfinx kann Nichts als Räthsel kommen."

Og i et andet Digt fra samme Tid**) hedder det, at hans

„— — — — — — — zartes Leben
ist selbst dem Weisen ein verschloss'nes Buch,
voll Stolz und Demuth, Zuversicht und Beben,
voll Ernst und Scherz — zumal voll Widerspruch".

Kort før Nytaar 1823 vendte Baggesen tilbage til Paris med den Beslutning at tage Ophold i Bern hos Sønnen. Foruden Samlivet med denne anfører den Hvileløse endnu en Grund dertil. „Jeg vil" — erklærer han — „arbeide og arbeide hensigtsmæssig; og det kan jeg, det aabne Havs frie Søn og de høie Alpers varme Elsker, ikke her i Paris".

Et nyt Uheld rammede forresten paa denne Tid vor alt saa haardt prøvede Janus. Ved et Fald forslog han meget slemt sit Hoved, som i Forveien var lidende.

*) Se „Baggesens poetische Werke in deutscher Sprache", V, 193 o. s. v., som forresten er en noget afvigende Gjengivelse af Epistelen, til hvis ovenfor staaende Linier Manuskriptet blandt de Baggesenske Papirer paa det kongelige Bibliothek er benyttet.
**) Se „Baggesens poetische Werke in deutscher Sprache", V, 202.

I Begyndelsen af Marts forlod den 59aarige Forfatter Verdensbyen Paris, i hvilken han havde opholdt sig saa mange Aar af sit vildt omtumlede Liv, for aldrig mer at gjense den — Landstedet, hvor Hustruen havde draget sit sidste Suk, blev afhændet samme Foraar — og drog til Bern med Sønnen. Reisen var meget besværlig, især over Jura, hvor Sneen havde optaarnet sig i Passene; og Baggesen havde desuden det Uheld atter at falde og støde sit svage Hoved.

Medens Datidens største danske komiske Digter saaledes hjemsøgtes af Ulykker fjernt fra Fædrelandet, høitideligholdt det kongelige Theater i Kjøbenhavn i Efteraaret 1822 Holbergs hundredaarige Jubelfest, blandt Andet med et Forspil af Oehlenschläger*).

3.

I den første Tid af sit Ophold i det alt Andet end poetiske Bern var Digteren ligesom afstumpet og følte sig, trods Sønnen og den Hallerske Familie, „frygtelig alene". Det frembrydende Foraar vakte ham dog atter af Dvalen. Et Vidnesbyrd herom bringer Digtet

„Alpen-Mai."

Der Lenz ist gekommen!
Es lispeln die Felder,
es säuseln die Wälder,
es zwitschern die Haine,
es rieseln die Steine.

*) Se Overskou: „Den danske Skueplads", IV, 690—695.

Der Lenz ist gekommen!
Die Thäler erblühen,
die Hörner erklingen,
die Sennhirten singen
und pfeifen und flöten
im lustigen Grün.
Es küsset, voll Wonne,
die Alpen die Sonne:
die Gletscher erröthen,
die Felsen erglühn.

Der Lenz ist gekommen!
Es haben's vernommen
die Leben, die schliefen
in Höhen und Tiefen,
die Ziegen und Kühe
der Matten und Flühe
die Schwalb' an dem Dache,
die Fischlein im Bache,
die Kinder und Mädchen
in Dörfern und Städtchen,
die winterbeklommen.
Rings regt sich, erwacht,
All unter dem Himmel,
das bunte Gewimmel,
und lächelt und lacht.

Die Lieb' ist gekommen!
Uns fehlte nur die.
Was wäre das Blühen,
was wäre das Glühen,
was wäre die Wonne
der kehrenden Sonne,
der Lenz ohne sie?

Die Lieb' ist gekommen!
Es dringt durch die Steine,
durch Fluren und Haine,
durch alle die Leben,
die schwimmen und schweben,
die tanzen und wallen.
„Liebt! Liebet!“ erklingt's.
Doch innig vor Allen
die Dichter durchdringt's.

Sie haben's vernommen!
Der Bandenbefreite,
der Alpengeweihte,
der Frömmste der Frommen,
die winterbeklommen,
fühlt's innigst und singt's.“

Den Kvindekjærlighed, som Digteren taler om i Konfessionerne til Grevinde Caffarelli, uden hvilken han kun følte sig halv levende, havde han hidtil savnet, som man ser af et andet Digt fra samme Tid:

„An meinen Sohn.
Für die ersten Blumen.

Endlich besucht Ihr mich, Mai-Lilien! innigstgeliebte
sämmtlicher Blumen umher, welche die Erde gebar,
Himmlischen gleich, voll Mägdleinreiz, voll kindlicher Unschuld
und voll Edengedüft's, wonnig, zärtlich und sanft.
Also öffnet sich die Knospe der heiligen Jungfrau,
als Du sie, Rose! gegrüszt, Lilienbote der Huld.
Also öffnete sich mir im innersten Busen der Wehmuth
wonniger Kelch bei dem Duft, welchen Ihr Engelchen weht.

Aber woher, Ihr Lieblichen! kömmt dem alten Verlass'nen
Euer so holder Besuch, täuschend, als lieb' ihn noch hier
was Jungfräuliches, Kindliches, ach! und mütterlich Zartes,
irgend ein weibliches Herz, würdig der heiligsten Lust?
Mir, dem verlassenen Alten, gewisz bringt keine der Blumen,
die nur der Jugend gebührt, keine der Holden in Bern;
keine Mutter, noch Frau, noch Jungfrau schenkt mir noch Blumen —
doch was Ihr Töchter versagt, sehet! das bringt mir mein Sohn." *)

Kjærligheden kom imidlertid med Foraaret, og man synes alt at høre dens jublende Lærketoner i den sidste Halvdel af „Alpen-Mai". Digteren, der i sin Ungdom — hvilken faldt i Werther-Tiden — havde sværmet for Prams Hustru og i sin Manddom for A. S. Ørsteds, fandt i Bern som Olding et nyt kvindeligt Ideal i Professor Wysz'es Hustru Julie, efter at være kommen til at boe hos dette Ægtepar, hvor han fra sit Værelse havde en herlig Udsigt til Alperne. Under Titelen „Annilunia oder Lieder an Sie" skrev Baggesen fra Mai til Juli en Række erotiske Digte **), hvoraf flere alt tryktes i Wysz'es Schweizer-Kalender „Alpenrosen auf das Jahr 1824". Samlingen sluttedes i den sidste Halvdel af Juli med den Bemærkning: „Ich habe auf's Neue ganz unvermischte übersinnliche, unbestochene und unbelohnte, über alle Selbstsucht triumphirende reine Liebe in ihrer ganzen Lauterkeit und Kraft fühlen gelernt und dadurch an Achtung für mich selbst und Zufriedenheit mit meinem Innersten gewonnen".

---

*) Se „Baggesens poetische Werke in deutscher Sprache", V, 187-189.
**) Se „Baggesens poetische Werke in deutscher Sprache", V, 139 o. s. v.

„Das Ewig-Weibliche“*) øvede bestandigt sin Tiltrækningskraft paa Baggesen, i hans sidste Aar ikke mindre end i hans første.

I den sidste Halvdel af Juli tog Baggesen op til det høitliggende Gurnigel-Bad faa Mil Syd for Bern, hvor han blev nogle Uger. Han tiltraadte derpaa i Slutningen af August en Bjergreise, paa hvilken han med saarede, opsvulmede Fødder besteg de høieste og vildeste Alper i Regelen uden andre Ledsagere end Børn, Hyrder og Gemsejægere, overnattede paa Hø i ensomme Sennhytter, af og til sværmende aldeles ungdommeligt for kvindelige Skjønheder, og oftere var i Fare, medens han til andre Tider i en idyllisk Præstegaard barnligt legede paa Gulvet med den kun aargamle lille Datter og Hunden til den unge Moders store Fryd eller i en anden glædede sig ved at modtage Roser og Resedaer af den vakkre Husmoder o. s. v. Fra Erlenbach i Siebenthal skrev han den ovenfor nævnte store tydske poetiske Epistel til Fru Frederikke Brun.

„— die, als über mich man brach den Stab,
mir Muth und Trost und Dschemschids Becher gab“.

Det hedder deri med Hentydning til det gyldne Bæger med Billedværk fra de gamle persiske Ruiner, hvilket Baggesens trofaste jævnaldrende Veninde forærede Emigranten kort før hans Bortreise fra Danmark, og til det Bægeret ledsagende Digt**):

„Wo Saan' und Simmen quillen, wo hinab
sich senken aller Waldgebirge Gipfel,

*) Goethes „Faust“ udklinger, ligesom Baggesens Liv, med det mystiske Chors:

„Das Ewig-Weibliche
zieht uns hinan“.

**) Se dette Værks syvende Afdeling, Side 401—405.

und wo das Aug' auf ihrer Tannen Wipfel
stürzt, wie vom Thurm der Blick auf ein versunk'nes Grab — —
wo hoch mit nacktem Felsenarm gen Himmel
die Erde hebt empor den groszen, von Krystall.
mit Sonnengold umrandeten, Pokal,
rein ausgespült vom irdischen Gewimmel.
auf dessen Rand der Donneradler sitzt
und, spreizend oft des Sturmes Flügel,
noch Strahl auf Strahl herunterblitzt
auf der Titanen einst gethürmte Hügel:
da schwindelt ich acht' Tag' und Nächt' umher.
ein einsam taumelnder, dem Staub enthob'ner Zecher,
und schlürft' in nie gestilltem Durst nach Mehr.
des Aethers Himmelwein aus Dschemschids Becher".

I Erlenbach-Præstegaard, hvor Baggesen udhvilede sig i flere Dage og følte sig som i Himlen, fordybede den Gaadefulde sig — ligesom tidligere *) — i poetiske Gaader**).

I et meget stort tydsk Brev (som findes blandt de Baggesenske Papirer paa det kongelige Bibliothek) skildrer Digteren høist livfuldt sin tidt yderst besværlige Fjeldvandring og takker Gud, „der mir diesen sonderbaren Übersinn gegeben hat, der, befriedigt, meine ganze körperliche Sinnlichkeit mit Füszen tritt".

Efter Hjemkomsten til Bern fra sin anstrengende Udflugt blev Baggesen atter syg. Da han efter nogle Ugers Forløb gjenvandt Helbreden lidt, skrev han midt i Oktober en smuk poetisk Epistel til Prinds Kristian, som begynder:

---

*) Se dette Værks femte Afdeling, Side 40 o. s. v. og 222—233, samt sjette Afdeling, Side 171—172 og 205—210.

**) Se „Baggesens poetische Werke in deutscher Sprache", V, 176—186 og 202—205.

„Flyv, Du første, svage Glimt,
ak, endnu kun altfor svage,
neppe selv mig klare, Skimt
af lidt Aand endnu tilbage!
Du mit Hjertes første Brev,
som det nys i Morgenrøden —
der mig midt i Skibbruds-Nøden
end en Gang tilstraalte „Lev!"
Afsked givende til Døden —
efter et Aars Stormnat skrev!

Glem den lange Nat, dens Smerte!
Glem det hele Marter-Aar!
Glem hvert Slag, som traf mit Hjerte!
Glem Fortvivlelsen, jeg nærte
efter Tabet her i Livet
af hver Evne, mig blev givet,
af hver Fryd, jeg kjende lærte,
af hver Trøst, min Sjæl begjærte,
fra ifjor indtil igaar.

Flyv, Du første, kjælne, spæde
Haabets Spire fra din Rod
med din første Drøm om Glæde,
hen til din Beskytters Fod.

Flyv med engang fattet Mod
uden mindste frygtsom Tanke
paa, hvad underveis kan vanke!
Il og tænk kun, hvad Dig drev!
Flyv, som aldrig fløi et Brev,
efter længe fængslet Dvælen,

Livet selv, med Død i Hælen,
til den Elskte selv ei skrev!
Flyv, som, naar hvert Lys er slukket,
der paa Jorden vilded den,
Sjælen er ftesidste Sukket
flyver op til Himmelen!

Flyv, Du Fangens Overbringer,
der sig løs af Fængslet rev,
flyv paa Rimets lette Vinger
med en Zefyrs lette Svæv,
der sig over Bækken svinger
til den blomsterklædte Bred!
Flyv med Lærkens Hurtighed,
naar den, fuld af Kjærlighed,
Fnug og Straa til Sengested
for sin kjælne Mage bringer!
Flyv med utaalmodig Il,
snar som Amors egen Pil,
over alle Folke-Reder,
over hver en Kro og Stavn,
hvor gemene Posten beder
mellem her og Kjøbenhavn!
Ser Du, Du Dig ei kan maale
med en Morgenrødens Straale,
sving Dig hurtig op paa den!
Skynd Dig, kort, som Tanken hen
til den kongelige Ven,
hvis, en Frelsers lige, Møde
sidst paa Veien til de Døde
bød mig vende om igjen
og — uglemmelige Minder! —
trods hvert smertende Forlis

end paa Jorden lod mig finde
Glædens helligste Huldinde
med dens hele Paradis
i det ellers mangesinde
høist vanhellige Paris!"

Rimbrevet ender:

„Men for dine Reise-Vinger
Du begynder at udslaae,
før Du fra min Pult Dig svinger —
tag lidt andre Klæder paa!
Din Bro'erlille, som Du husker,
var særdeles net og peen*) —
vær Du heller ingen Slusker,
pynt dig lidt, men vær ei sen!

„Fader!" raaber Du, „Du skynder
paa mig med saa mange Bud,
at mit korte Glimt begynder
midlertid at slukkes ud.
Tro mig, det er bedst, jeg render,
som jeg er, paa mine Ben,
før en ny Besvimen ender
Levetraaden paa min Ten!
Hvortil Pynt, naar Hjertet brænder?
Jeg har vasket mine Hænder,
og min indre Dragt er ren.
O, hans Høihed jo Du kjender!
Mon han vel sit Øie vender
bort med Haan fra mindste Sten,

*) Hentydning til det ovenfor omtalte Digt til Prinds Kristian fra Paris Nytaarsdag 1822.

som man skyndig ham tilsender*),
fordi saadan stakkels En
ikke just er filet, glattet
eller pyntelig indfattet
som en kostbar Ædelsten?"

Ingen Faxer, ingen Fuxer!
Klæd Dig om fra Top til Taa!
Tag mig dine Søndagsbuxer,
Haabets grønne Buxer paa,
Finheds Silkestrømper — skynd Dig! —
livlig Letheds Dandsesko —
Du maa være dog lidt yndig
og ei ene fri og fro! —
Ydmygheds de hvide Handsker,
Kjærligheds den gule Vest**)
og . . . men bi end lidt! jeg grandsker
paa, hvad Kjol sig skikker bedst . . .
Helligheden — har Du ikke!
Vittighedens — er forslidt!
Barnets — kan sig her ei skikke,
deri gaaer Du altfor tidt!
Munterhedens — ak, der ere
vel for mange Huller paa!
Dog, lad Huller Huller være!
Tiden iler — tag den paa!
Haaret er Dig lidt fortottet!
— „Det er Moden!" — Saa? Velan!
Ser Du og ei ud som Slottet,
kan Du dog til Nød gaae an.
Hatten paa med Ønske-Vinger!
Fix og færdig nu, afsted!

*) Allusion til Prindsens mineralogiske Interesse.
**) Hentydning til den gule Vest, som Goethes Werther bar.

Vær mit Hjertes Overbringer!
Der, min Søn! tag Pakken med!

End et Ord, før Du forsvinder!
Naar Du kommer did, saa sig,
at, mens her en Krands jeg binder
af de sidste Livs-Kjærminder
i det Alpe-Himmerig,
hvor min Sundhed ligger Lig,
midt i Lindringen jeg finder,
mig en blodig Taare rinder,
fordi, trods hver Veiens Hinder,
jeg ei selv kan følge Dig."

Ikke uden Grund skrev Prindsen — til hvem Baggesen havde sendt den afdøde Søn Pauls smukke Insektsamling — i sit Svar paa Rimbrevet fra „den altid unge Digter i det skjønne Bjergland, hvis rene Luft fordum begeistrede Ynglingen og nu styrker den af Alder og end mer af Bekymringer nedbøiede Mand", at „det ei gav sine Forgængere Noget efter", og udbrød glad: „Vi have den gamle Baggesen igjen!"*) Endnu var ikke Rimbrevpennen, hvormed Digteren specielt tjente sine poetiske Sporer, faldet ud af den gamle, syge Digters rystende Haand. Fra Rimbrev-Mesterens af Musen kyssede Læber toner endnu det danske Sprog i al sin „Velklangs Sødme", hans Stil bliver Sang og Brevet Vise; Pennen danser, styret af Huldgudinderne, som atter gjæste den ulykkelige Skjald.**)

*) Brevet, som findes blandt de Baggesenske Papirer paa det kongelige Bibliothek, er aftrykt i Digterens Biografi ved Sønnen, men (som sædvanligt ved slige Aktstykker i dette Værk) ikke ganske nøiagtigt.

**) Jfr. dette Værks tredie Afdeling, Side 6, og fjerde Afdeling, Side 14 o. s. v.

I December skrev Baggesen sit sidste større danske Digt, en fortræffelig poetisk Epistel til Prinds Kristians Kabinetssekretær Adler, „en Mand af udmærkede Evner, fin Dannelse og megen Verdensklogskab“*). Den begynder:

„At Baggesen endnu, min Adler! lever,
fra hver sit Livs tilvante Næring fjern,
og, trods sin Pandes Knusen, Juras Værn
og Hjertets Tyngde, let og væver
stik gjennem Bisen**) end mod Norden svæver:
beviser mig, hans Sjæl maa være Jern,
hvis og hans Krop er Trøske.

Skjøndt mig dækker
omsonst det skjøre Liv tredobbelt Uld,
skjøndt Intet mer mig Frysende forskrækker
end blotte Tanker paa formeret Kuld,
da den, jeg føler alt, mig Modet knækker:
Nordpolen Oldingen dog stedse trækker
til Favnen, der engang var Drengen huld.

Ja, hulde Broder Adler! mig blev givet —
det føler dybt jeg i mit gamle Bryst —
en evig underfuld magnetisk Lyst,
der overlever Lysten selv til Livet
og volder, at naar, knust, selv Hjertet mer ei slaaer,
dets inderlige Kraft dog aldrig rent forgaaer.
Den Lyst er den: imellem Sydens Grave,
hvor med hver anden Lyst det er med mig forbi,
til Fredriks danske Slot, til Kristians danske Have

*) Se N. C. L. Abrahams' „Meddelelser af mit Liv“, Side 184.
**) Den kolde Vind fra de Is-bedækkede Alper.

og samtlige Kjærminderne deri.
Saa stærk er disses hulde Trylleri,
at, efter nys at have funden
min længe tabte Samling og med den
den Sundhed ikke just, der synes rent forsvunden,
dog Syn og Haand og Brugen af min Pen —
istedenfor de Venner og Veninder
der i Paris mig overvældte med
Beviser, hvortil faa man Lige finder
paa Venskab og paa venlig Kjærlighed,
at svare paa de ufortrødne Breve,
de mig, der aldrig svarede, tilskreve —
jeg (skjøndt jeg dem og stedse skrive vil)
dog Brev i Brev kun skriver Hjemmet til."

Rimbrevet ender:

„Nu, pludselig en Haabets Morgenrøde
bestraaler her mit Memnons Bryst paany,
nu synger Danmark atter jeg imøde
det første Livets friske, glade Gry.
Ja fald, hvert Digter-Korthus, jeg mig bygte!
hver Sæbeboble, jeg har blæst, forgaae!
med mine sidste Sange døe mit Rygte!
lad være pustet ud, med Halskovs Lygte *),
den aandelige Praas, man engang lyse saae
ved Kaasen mellem Hvilehøi og Spraa **) —
eet Vers dog, jeg har digtet, skal bestaae,

---

*) Fyret paa Pynten udenfor Korsør.

**) Hvilehoi udenfor Baggesens Skoleby Slagelse, hvortil (efter Sagnet) den hellige Anders, Slagelse Skytspatron, blev bragt gjennem Luften fra Joppe. Spraa, Sprogø i store Belt ikke langt fra Baggesens Fødeby Korsør.

det nemlig: „Ingensteds er Roserne saa røde.
og ingensteds er Tornene saa smaa,
og ingensteds er Dunene saa bløde
som de, vor Barndoms Uskyld hvilte paa!" *)
Tidt følte jeg det her og allevegne,
hvor Skjaldens Hjerte kom sit Hjem ihu,
fjern fra Kong Frederiks og Prinds Kristians Hegne —
men aldrig, elskte Adler! dybt som nu.
Nu, Livets første Morgenstraale bryder
mig atter frem bag Dødens Tordensky
og i det næsten brustne Hjerte gyder,
med klar Erindring, Fremtids Haab paany —
nu, da jeg atter, løst af Vanvids Lænker,
kan ordne mine Følelser i Sprog
og klart mig selv fortolke, hvad jeg tænker,
hver Gang jeg blader i min egen Bog —
nu, jeg kan læse, hvad mig Andre skriver,
og skrive selv, hvad Andre læse kan
(hvad dog maaske endnu et Spørgsmaal bliver,
om det saa vist i dette Brev gik an) —
nu, da jeg samle kan, hvad Blikket sanker,
men hidtil strøet og blændt i Lyn paa Lyn,
til Andres Aander fattelige Tanker,
til Andres Øine skuelige Syn —
nu, da lidt efter lidt den Taage svinder,
som dækkede mig længe Tid og Rum —
nu, hvor jeg var, og hvor jeg er, jeg minder
mig klart paany, som vaagnet af en Slum —
nu, jeg mig levende paa Mer besinder
end paa min Skjebnes sidste Tordenskrald
og andre Træk i min Erindring finder

*) Nogle Linier af Digtet „Til mit Fædreland", der (under Titel „Gjensyn og Tilbageblik") tryktes i „Charis for 1797" og derpaa optoges i „Samtlige Værker, første Del, 1801" og „Nyeste blandede Digte, 1808".

end Sygdom, Tab og Styrten, Fald paa Fald —
nu, jeg kan skue skjelnende tilbage
fra Nuets lyse Top med klaret Blik
paa Veien jeg i mine sidste Dage
fra Grav til Grav i Mulm og Blinde gik:
nu ser i from Erindren, barnlig Haaben
min Sjæl med inderlig vemodig Lyst
bestandig Fædrelandets Himmel aaben
og Fredrik Kristians Billed i mit Bryst.
Jeg ser det drømmende, jeg ser det vaagen,
omtindret af en dansk Kjærmindekrands,
rundt om mig seirende forjage Taagen
med Nordens friske Dagbruds milde Glands;
bag dette ser jeg Vennernes, som leve,
hvis Troskab gjemmes evig i min Tro,
og omkring Hendes*), ak! Venindernes, som svæve
for Nannas Skjald**) her og i Lysets Bo;
og hvor jeg staaer og gaaer, det Billed smiler
fra min af Glemselsdybet stegne Aand,
der, fri, paany mod Hjemmets Himmel iler,
afkastende hvert fremmedt jordisk Baand.
Og, o! hvad hindrer, Tanken mer ei bundet,
min Aand at svæve nu sin Vugge nær?
Hvad hindrer Hjertet, der har Vinger fundet,
at være der, hvor Du, min Adler! er!
Lad Hammen ogsaa blive her tilbage,
den Ham, som Aar og Sygdom har fortært,
som tidlig luslidt blev i jordisk Plage —
den gamle Ham er nu dog Intet værdt!
Jeg er hos Eder Selv! Det Nyn, den Tone,

---

*) Prinds Kristians Gemalinde, Karoline Amalie.
**) Se dette Værks sjette Afdeling, Side 210 o. s. v.

den Livets evig unge Poesi,
det Spil af Graad med Glædens Latter i,
man yndede i rue Castiglione
med al dets Snurrighed, er nu paa Sorgenfri*).
Der svæver det usynligen i Luften
om dem, for hvilket det er til endnu,
med Hjertets evige Violers Duften —
men, o min Adler! svar mig Du:
Erindrer man end der, hvor nu den Unge pranger**),
med huld Medlidenhed den gamle Sanger?"

Som den Korsørske Svanes danske Svanesang have disse Digte unegtelig stærkt Krav paa vor Opmærksomhed; og der har derfor været god Grund til at gjengive Størstedelen af dem.

„Nordpolen Oldingen dog stedse trækker
til Favnen, der engang var Drengen huld."

Har den gamle, syge Sanger, nu da Fanny, for hvis Skyld han ikke mindst maatte expatriere sig, var død, maaske haabet igjen at blive kaldt tilbage til Fødelandet, hvor hans Muses „Spil af Graad med Glædens Latter i" engang henrev Landsmændene — Barndomshjemmet, hvilket hans „Aand" med nyfødt Ungdom vemodig omsvæver,

*) Prinds Kristians Sommerslot ved Lyngby.

**) Ved Prinds Kristians Tilbagekomst til Fædrelandet havde Oehlenschläger skrevet en Sang paa hans Fodselsdag den 18de September 1822 og de danske Studenters Velkomstsang til Prindsen og Prindsessen samme Dag. Aaret efter besang Oehlenschläger i Juli Prindsessens og i September Prindsens Fødselsdag. Gaver fra Prindsen fremkaldte Digtet „Uhret og Lamperne", der tryktes i Oehlenschlagers „Samlede Digte", tredie Del, som udkom i Februar 1824.

medens „den Ham, som Aar og Sygdom har fortært, som tidlig luslidt blev i jordisk Plage,“ slæber sig om fjernt fra „sin Vugge“?

Disse hjemsendte Digte i Modersmaalet glædede naturligvis ikke lidet Baggesens danske Venner. „Hvorfor“ — skriver Adler tilbage til Sangeren — „har De ikke kunnet være Vidne til den Deltagelse, hvormed man har hørt, at Baggesen lever og skriver som i de Dage, man kalder hans bedste. De vilde have overbevist Dem om, at Deres Landsmænds Interesse for Dem endnu er aldeles usvækket“*).

4.

I Bern kunde Digteren ikke trives. I en stor tydsk poetisk Epistel til en Familie i Erlenbach fra Efteraaret 1823**) hedder det:

„— Dichten (könnt' und wollt' er's noch so gern)
darf er auf seine Weise nicht in Bern“.

Baggesen erklærer:

„Ich kann nicht dichten hier, wo jede Blume
gedichtberührt, sich schnell zusammenzicht,

*) Adlers Brev findes blandt de Baggesenske Papirer paa det kongelige Bibliothek.

**) Se „Baggesens poetische Werke in deutscher Sprache“, V, 206-211. Det her Anførte af dette Digt er imidlertid gjengivet efter Manuskriptet, som findes blandt de Baggesenske Papirer paa det kongelige Bibliothek, hvorfra Aftrykket i „Poetische Werke“ afviger.

und wo sogar im Geisterheiligthume
die Tochter vor dem Kusz des Vaters flieht,
wo über jeder Thüre steht geschrieben
dem groszen Geistescorridor entlang:
„Hier darf kein Phantasus platonisch lieben,
hier ist versagt Petrarchischer Gesang!“

Efter i den Anledning at have givet sin Utilfredshed Luft udbryder „der Harfner“ i følgende Ord:

„Und doch, was thu' ich jetzt, indem ich knurre?
Straft hier die That die Worte Lügen nicht?
Wird nicht sogar der Brief, worin ich murre,
zum leidenschaftlich liebenden Gedicht?
O, nur der Liebe Honig wird so bitter,
nur ihre Rose sticht mit solchem Dorn,
nur ihren Himmel schwärzt solch Ungewitter —
der Sänger liebt, der zürnt mit solchem Zorn.“

Og han siger, at han ikke har skjældet saa stærkt paa Noget som paa Hjemmet, fordi det specielt laa ham paa Hjerte. Han vedbliver saa:

„Ich ehre Bern wie keine Stadt am Ende,
mich freut ein neues Sparta d'rin zu schau'n.
Ich seh' Gesetz, wohin mein Aug' ich wende,
und Muster sind an Sitt' all' ihre Frau'n.
Pflichtmüthigkeit ist hier zu Hause; Tugend
wird ausgeübt mit Würde, Ziel und Maasz;
und nicht das Alter nur, auch selbst die Jugend
geht streng' und ernst und kalt die Mittelstrasz'.
Es herscht ein reiner Bürgergeist in Allen,
in Allem glänzt der Ordnung Symmetrie;
selbst jedem fremden Sklaven musz gefallen

der bernerischen Ketten Harmonie.
Die Gleichheit ist so grosz in aller Menge,
dasz, kennt man Viel' und kennt man sie genau,
kennt man am Ende hier doch in die Länge
nur einen Mann, ein Kind und eine Frau.
Von je zwar war in allen Republiken
seit Moses's, wo Gesetz allein regiert,
das Leben wohl geordnet in Rubriken
und jedes Bürgers Geist genau fixirt;
doch nirgends wurden Phantasien, Gedanken,
Gefühle, Träume selbst so gut verwahrt
in wohlgeschloss'nen saubern schönen Schranken
und besser für die Zukunft aufgespart."

Man vil heller ikke let kunne tænke sig nogen større Modsætning end den excentriske, sværmeriske, sygelige, fattige fremmede Poet, den poetiske, uordenlige, romantiske Baggesen, den regelløse Lyriker, der fandt alle Extremer interessante og alle Mellemting insipide, der nærede Afsky for „det Ene", og hvem høi Kval var kjærere end dagligdags simpel Glæde — og den stolte, stive, aristokratiske, velhavende, solide, positive Bernske Respektabilitet.

I Vinteren 1823—1824 beskjæftigede Baggesen sig paany næsten udelukkende med filosofiske Studier og Arbeider. „Ich lebe und webe" — erklærer han i et Brev fra den Tid, som findes blandt de Baggesenske Papirer paa det kongelige Bibliothek — „seit langer Zeit im Heraussuchen des Wahren, das in den verschiedenen Systemen der Philosophen des Alterthums, als rings bewölktes Morgenroth der christlichen Gotteslehre, hervorschimmert".

I et Brev til Sønnen August fra Digterens 60nde Fødselsdag hedder det: „Jeg gyser ved at skue tilbage paa de sidste to Aar af mit Liv; thi jeg øiner fortrinsvis kun en stum, mørk Afgrund, fuld af Lidelser og Død, Sygdom

og Tab, Kummer og Livslede, omgiven af en bundløs Sump, hvori nogle bleggule Flammer af smaa Digte spille som lige saa mange vildledende Lygtemænd. Dog jeg vil ikke gyse tilbage, men om muligt fremad. Ja, fremad! være mit Løsen. Lad være forglemt, hvad der bør forglemmes — ikke de evig Uforglemmelige, som stedse leve i mit Minde, men Afgrunden bag mig! Fremad i Tænkning, fremad i Arbeide, saa længe og saa ofte jeg dertil føler Kraft! Jeg vil paany skride fremad, med de samme Forsætter som tidligere, men med mere Klogskab. Jeg vil med mere Alvor og Kraft udføre, hvad jeg formaaer, og ikke, som tidligere, hvad jeg ønsker."

I April 1824 erklærer Baggesen i en Opsats „Der Stein der Weisen", som findes blandt de Baggesenske Papirer paa det kongelige Bibliothek, at han først ved Sønnen Pauls Dødsleie, ved Sønnen Carls Prædikener og ved dybere Studium af de Vises Skrifter fra alle Tider og af Evangeliet er bleven sand Kristen; og han taler sammesteds om sin „Apathi med Hensyn til alt ikke Hinsidigt". Bibelen alene ligger paa hans Skrivebord; og han udraaber: „Her er dog de Vises sande Sten, som vi Fornuft-Filosofer søge!"

Samme Maaned døde hans gamle Ven Filosofen Reinhold i Kiel. Digteren skulde snart hvile ved Vennens Side paa den holstenske Kirkegaard.

I Slutningen af Juni tog Baggesen til Unterseen og Interlaken. En indvortes Svulst begyndte at tiltage i en betænkelig Grad; i „Der Stein der Weisen" taler den syge Digter om „Stenen i sit Hoved" og „Stenen i sin venstre Side". Fra den skjønne Bjergdal mellem Thuner- og Brienzersøen skriver han: „Den trykkende, beklemmende Svulst, dette ubekjendte **X** i min venstre Side forstener sig mer og mer og har nu allerede Størrelsen af et Barnehoved". Men han erklærer tillige: „Jeg bliver stedse mere

og mere overbevist om, at noget Aandigt og Udødeligt lever i mig; thi aldrig har jeg følt mig legemlig mere livløs, og desuagtet har jeg maaske aldrig været mere vedvarende munter og veltilmode". Og han tilføier: „Jeg troer, at jeg, naar der i selve Helvede forefandtes store Valnødtræer, steile Klipper, af og til et ordenligt Tordenveir, nogle elskelige Børn og et Par mig kjærligt tilsmilende smukke Kvinder, dog, trods mine Kvaler, vilde kunne holde muntert ud, til Forløsningstimen slog". I Anledning af Tordenveir, der virker „dræbende" paa ham, siger han betegnende: „Denne Livskamp med Døden i den indre og ydre Natur behager mig mere end den lyksaligste Magelighed".

Medens den danske Digter, som repræsenterer Overgangen fra det attende til det nittende Aarhundrede i vor Poesi, saaledes, syg, flakkede om i Alpelandet, gjæstede han, der i Aarhundredets Begyndelse saa begeistret havde forkyndt det nye filosofiske og poetiske Evangelium hos os, Henrik Steffens, Danmarks Hovedstad, hvor en — forresten ingenlunde inspireret — Sang af Oehlenschläger, for hvem den poetiske Naturfilosof i sin Tid havde havt saa stor Betydning, i Slutningen af September lød til hans Ære i Studenterforeningen, medens Poul Møllers fortræffelige poetiske Hilsen „En Mester i Tankernes Rige" nogle Dage efter klang til en Fest paa Skydebanen.

Ved Vinterens Begyndelse vendte Baggesen, hvem Sønnen August gjæstede i den herlige Bjergdal, hvor Digteren i September 1789 første Gang saae Augusts Moder — efter paany at have gjort kjække Alpevandringer og stiftet interessante Bekjendtskaber — med August tilbage til Bern, hvor Digteren især beskjæftigede sig med sit humoristiske Epos „Adam und Eva oder die Geschichte des Sündenfalls", der alt for Størstedelen var fuldendt.

Henimod Jul blev Baggesen, der nu boede med Au-

gust hos Carl, atter meget syg og fantaserede ofte om Natten, i Jamber snart om Adam, snart om Eva og snart om Slangen.

Nogle hidtil utrykte tydske Konfessioner af Baggesen fra denne Tid, som findes mellem hans Papirer paa det kongelige Bibliothek, frembyde ikke ganske liden Interesse, hvorvel det gjælder om dem som om de fleste lignende, at man ikke altid kan komme paa det Rene med, hvor „Wahrheit“ ender, og „Dichtung“ begynder. „Jeg er mig nu i mit 60nde Aar“ (hedder det) „klart bevidst aldrig at have udkastet nogensomhelst Plan for dette Liv, hverken hvad Arbeide eller Nydelse angaaer. Jeg følte aldrig nogetsomhelst afgjort Kald. Mit Øiemed laa fra den tidligste Barndom vidt ud over dette Liv, vidt ud over Tiden. Alt herneden syntes mig blot Middel og forekom mig, uden Relation til inderlig Kjærlighed, uvigtigt og, med Hensyn paa Værdighed og Lyksalighed, i det Hele taget fuldkommen ligegyldigt. Menneskenes bestemte Stræben forekom mig altid agtværdig, ofte beundringsværdig, men derhos ligesaa ubegribelig som Lysten til Kortspil og Alvoren derved. En tidlig Anelse om al menneskelig Beregnings Forfængelighed og Intethed og den bestandige Anskuen af alle den planmæssige Beregning-Aands saavel enkelte som nationale Skibbrud paa min Odysseus-Omtumlen paa den europæiske Menneskeheds Ocean under min Levetids politiske og filosofiske Æquinoctialstorme, der bekræftede min Anelse om det fuldstændig Blinde ved alt dødeligt Forsyn, især med Hensyn til al egen Omsorg for sin Skjebne herneden — fuldendte min naturlige Sorgløshed og Opgiven af al tænkelig Selvbestemmelse, hvad min Virken i Tiden angik. Dette er dog besynderligt, da jeg oftere mere bittert end maaske nogen Anden bødede for denne Forsømmen af al planmæssig Omsorg for mig og Børn, desto besynderligere, da jeg, som Jeg, ikke er Andet end bræn-

dende Lidenskab, dristig, entreprenant, vellystig, kjærlighedsfuld, Udødeligheds-begjærlig og trodsende, ja endog søgende og elskende alle mulige Farer, fordi de yde mig den høieste Vellyst. Jeg maa tilføie, at i min Barndom vel intet bestemt Kald foresvævede mig, men desto mere det ubestemte: at spille en eller anden stor Rolle*). At denne Lidenskabelighed aldrig formælede sig med min Villie for Nogetsomhelst, eller at Aanden i mig aldrig formælede sig med mit egenlige Selv, vilde være mig ubegribeligt, hvis jeg var nødt til at antage, at Villien afhænger af os selv, eller at Villen er ligesaa meget i vor Magt som Ønsken og Begjæren. Hvad det angaaer, som Hume kalder direkte Lidenskab, da kjender jeg kun en eneste: at lære. Mer uafbrudt lærebegjærlig fra det 3die til det 60nde Aar har knap nogen Dødelig været, og det paa enhver mulig Maade, lige indtil Lysten til at lære Elendighed og Kval at kjende, med eet Ord: Alt, hvad Forskning i Tilværelsen kan præstere ved Opdagelse af en ny Anskuelse, et nyt Standpunkt, en ny Situation. Alt i Barndommen nød jeg med Begjærlighed al Slags Medicin, selv den bittreste og væmmeligste, ja Gift, for at lære Alt i Naturen, hvad der lugter og smager at kjende, hvorved jeg tidlig afstumpede mig al Smag og, hvad Gift angaaer, blev en halv Mithridat**). Min Læren var aldrig blot theoretisk, men altid tillige praktisk. Jeg øvede mig i Løben, Springen, Seilen, Svømmen, Fægten, Riden, Dandsen, Linedands, Kjøren, Staaen paa Hovedet, Klavren, Ballanceren, Matros- og Blytækker- Færdigheder og alle

*) Baggesens Barndom ligner heri, som i ikke saa lidet Andet, H. C. Andersens (se dennes „Mit Livs Eventyr“, 1855, f. Ex. Side 26).

**) Kongen i Pontus Mithridat den sjette (død 63 for Kristus), Romernes farlige Fjende, der fra sin tidligste Tid var udsat for Efterstræbelser, søgte at vænne sig til Gift.

gymnastiske Kunster. Jeg øvede mig desuden i enhver skjøn Kunst, jeg tegnede, malede, skrev Skjønskrift, spillede Fløite og Guitar, sang, digtede, prædikede. Ogsaa Haandværk drev jeg, jeg snittede, lavede smaa Skibe (af hvilke Mesterstykket blev ophængt i Kirken), snedkrede, byggede smaa Huse. En Tid lang lagde Mathematik, Mekanik og endnu mere Fysik, Optik og Astronomi Beslag paa mig, stadigst og totalest imidlertid „Weltkunde, Völkerkunde, Menschenkunde“ og uophørlig (undtagen i et Lømmelaar) Filosofi, der fra min Barndom af ikke var og blev Andet for mig end Theologi. Min med altfor mangfoldig Høren og Læsen overfyldte, i Begyndelsen fortræffelige Hukommelse svækkede nogle senere Sygdomme indtil næsten fuldstændig Udslukken. Faa Mennesker have læst Mere, set Mere, hørt Mere, erfaret Mere, nydt Mere, lidt Mere, meget Faa skrevet Mere end jeg.“

Frederik den sjettes 57aarige Fødselsdag den 28nde Januar 1825 — som Oehlenschläger feirede med en temmelig tarvelig Sang i Hjemmet — høitideligholdtes af den snart 61aarige Baggesen, hans to Sønner og en gammel Ven Ahlmann, tidligere Borgermester i Sønderborg paa Als (hvor Digteren havde henlevet lykkelige Ungdomsdage), som dengang opholdt sig i Bern. Ved dette Firkløvers lille Festmaaltid blev „Dansk Firkreds-Sang i Bern“, Baggesens sidste danske Digt, afsunget*). Begyndelsen lød:

„Mens fjerne Kvad paa Hjemmets Fest
Taknemmeligheds Offer yde,
og Alle, som de kunne bedst,
i stærke Jubelkor sig fryde,
skal og, skjøndt hæs og mat og svag,
min Sang i dette lille Lag

*) Den tryktes i „Dagen“, 1825, Nr. 51.

paa Danmarks Konges Fødselsdag
imellem Alperne gjenlyde".

Sangen endte:

„Som gammel Skjald paa Fredriks Fest —
jeg maa nu kunne eller ikke —
som Ældste her og Enden næst
bør jeg det sidste Glas udstikke.
O gid idag kun uden Savn
i alle danske Kunstres Navn
rundt om fra Rom til Kjøbenhavn
jeg værdigen den kunde drikke!

Velan! paa Fredriks Fødselsdag
min — maaske sidste Sang — skal tone
for Danmarks Fane, Danmarks Flag
og Danmarks gamle Kongekrone.
Gjentag den, alle Hjerters Rus!
Høit leve Kongen og hans Hus;
og stedse fast, trods Sus og Brus,
staae Fredriks evig elskte Throne!

Baggesen kalder sig betegnende i Sangen „Skjald, om ikke mere," og fremhæver, at hans „fordums Lovsangs-Kreds" er svunden ind „til den mindste Kreds".

Alt under sit foregaaende Exil havde Baggesen „i Begreb med at forgaae" den 28nde Januar 1808 i Paris i det fortræffelige store „Flaskebrev fra Knud Vidfadme, hin Sjællandsfar til sine Landsmænd"*) sunget:

„— Nu er Herligheden ude!
Knud Vidfadm' synker med sin Skude.

---

*) Se dette Værks tredie Afdeling, Side 19.

Hurra for Danmarks Kongeflag!
Jeg døer paa Fredriks Fødselsdag."

Dengang blev Digteren imidlertid reddet af sit Skibbrud, skjøndt han sang sin Svanesang. Den Gjenopstandne, der atter stod paa et synkefærdigt Vrag, skulde dog ikke opleve „en tredie dansk Opstandelse fra de Døde" — for at bruge et Baggesensk, til Gjenganger-Livet i Kjøbenhavn 1806—1807 og Fortsættelsen deraf under det sidste Ophold i Hjemmet hentydende, Udtryk i Brevet til Gjerlev fra Sommeren 1821. Med den Bernske Sang for Danmarks Flag og gamle Kongekrone brast Strengene paa Digterens danske Lyra, som han alt ved det nye Aarhundredes Begyndelse havde testamenteret den unge Oehlenschläger, men af hvilken det dog i Løbet af mer end en Snes Aar var bleven forundt Sangeren at lokke saa mange skjønne Toner.

I Slutningen af Februar erklærede Baggesen i et tydsk Brev, at han, „næsten afdød fra Verden, kun mer eller mindre vegeterede i det Evige". Hans Svækkelse og Hypokondri tiltog; og i April tilskrev Sønnen August i Faderens Navn Prinds Kristian, at det eneste Haab var, at Karlsbader-Brønden muligvis kunde skaffe Lindring, og at med den kommende Sommer, med nye Forhold og med Udsigt til Gjensyn af Fædrelandet Digterens medfødte Livskraft og muntre Lune, som nu kun af og til formaaede at yttre sig, næsten konvulsivisk, i momentane Udbrud, atter vilde vende tilbage. Som man ser, spiller Hjemvenden en Rolle i Forhaabningerne for den syge danske Sanger, der forresten paa denne Tid endte „Politische Charakteristik der europäischen Völker", som findes blandt Digterens Papirer paa det kongelige Bibliothek*):

*) Jfr. „Baggesens poetische Werke in deutscher Sprache", IV, 260—261.

„Was macht der Dän' in diesem Allerlei
des ganzen europäischen Getöses?
fragt man, „denn er ist doch wohl auch dabei".
Still sitzt er in der Unschuld Siedelei;
macht er nicht Gutes, macht er auch nicht Böses."

Den første Mai forlod „le célèbre poète M. Baggesen, qui par ses productions appartient à la fois aux littératures allemande et danoise, par ses liens de famille à la ville de Berne, et à la Suisse par le talent avec lequel il l'a chantée dans les plus beaux vers" — som det hed umiddelbart før Digterens Afreise i et Schweizer Blad*) — sin første Hustrus Fødeby for aldrig mer at gjense den.

5

Sønnen Carl fulgte Faderen og Broderen over Luzern, hvor Thorvaldsens døende Løve — Erindring om de den 10nde August 1792 ved Tuilleriernes Forsvar faldne Schweizere — beundredes, til Schaffhausen; og August ledsagede saa den syge Digter alene videre.

Paa Henreisen til Schweiz havde August i Baireuth gjort Jean Pauls Bekjendtskab. Jean Paul Friedrich Richter havde spillet en ikke ganske ringe Rolle for vor Digter, som 1798 skrev et stort Brev til ham**). Jean Paul havde 1800 skrevet til den fælleds Ven F. H. Jacobi om den

*) „Le nouvelliste Vaudois, Lausanne, 1825, 22 Avril", som findes blandt de Baggesenske Papirer paa det kongelige Bibliothek.

**) Se dette Værks første Afdeling, Side 140, 152 og 177.

danske Digterbroder: „Ich verehre seinen herlichen Humor und Witz“; og i sin „Vorschule der Aesthetik“ kalder han Baggesen „der Phantasie- und Humor-reiche“*). Over Ulm og Augsburg tog den danske Digter med Sønnen til Baireuth. Jean Paul med Kone og Datter besøgte umiddelbart efter Ankomsten den omtrent jævnaldrende Baggesen paa Gjæstgivergaarden, som den syge Reisende følte sig for svag til at forlade; og Fru Richter forærede Baggesen ved Afreisen efter et Par Dages Forløb Mandens smukke Silke-Slobrok, hvilken vor Digter siden med stolt Glæde bar til sin Død Aaret efter Jean Pauls. I et Digt „Gespräch zwischen mir und meinem Freund Jean Paul“**) udbryder Baggesen, der læste „Adam og Eva“ for den berømte tydske Humorist:

„— — — — — — — — — — — — Seit Jahren
dacht' ich an Leser nicht mehr, wünschte zuletzt sie auch nicht.
Die mich lasen und heute vielleicht noch ohne Verachtung
lesen würden, sind längst — Aeltere waren's — schon todt.
Die Periode der Sprache, der Kunst und der kühleren Dichtung
Nordens, worin die Vernunft mein Phantasiren erzog,
ist schon lange vorbei. Jetzt herscht nur, was man Genie nennt
ohne Gedank und Gesetz, ohne Cultur und Geschmack.“

I „An Teutona am Grabe Jean Pauls“, der findes blandt Baggesens Papirer paa det kongelige Bibliothek,***) sang den danske Digter:

---

*) Se „Jean Pauls Briefe an F. H. Jacobi“, 1828, S. 66, og „Vorschule der Aesthetik“, zweite Auflage, 1813, § 80.

**) „Baggesens poetische Werke in deutscher Sprache“, V, 226—231.

***) Jfr. sammesteds, Side 237—239.

„Weinen und Lachen ist wechselndes Loos wie Bedingung der Menschheit,
die zween Gipfeln entquoll immer gedoppelten Laufs,
ewig im Endlichen stets und stets im Ewigen endlich —
dies Offenbarung hat er schriftlich, wie Keiner, entwölkt."

Og han apostroferer Humoristens Landsmænd:

„Weint denn und lächelt zugleich am Grabe des friedlichen Richters,
der uns in Wonnen geweint stets und in Schmerzen gelacht!"

Baggesen, der lader sin Muse erklære:

„Jeg elsker Smil og store Taarer,
men hverken Latter eller Graad" *),

var trods al Forskjellen — hvad han ogsaa selv gjør gjældende i det nys omtalte Brev til den tydske Digter fra 1798 — ikke uden Lighed med Jean Paul, og Oehlenschläger siger med Føie i „Erindringer" **) om Baggesen: „Den underlige Blanding af Vittighed og Følelse, af Begeistring og Spot, af Flersidighed og stærkt fremtrædende Personlighed havde Noget tilfælleds med Jean Paul".

Over Fichtelbjergene drog Baggesen til Karlsbad, hvorfra Sønnen umiddelbart efter Ankomsten maatte tiltræde Hjemreisen. Den syge danske Digter dvælede paa det berømte Kursted — hvor Goethe havde været en stadig Gjæst — fra Midten af Mai til Midten af September i Samkvem med mer eller mindre bekjendte, tildels fornemme Personligheder, som Schelling, Storfyrst Konstantin. Fru von der Recke, Tiedge o. s. v. Den første Septem-

---

*) Se „Poetiske Epistler" 1814, Side 49.
**) I, 154.

ber skriver han til Sønnen August med spottende Hentydning til Oehlenschlägers „En Reise, fortalt i Breve til mit Hjem“, der havde fremkaldt den sidste Afdeling af den Baggesenske Feide*): „Ich vermag wenigstens einen Oehlenschlägerischen Brief nach der Heimath zu fuschen“. Og han fortæller: „En Kreds af udmærkede og dannede Mennesker fra hele Tydskland, men især fra Østerrig, Polen og Rusland, ædle, ikke blot adelige, Mænd og Kvinder omgive den stakkels danske Baggesen, hvem de paastaae at kjende som Jomfruens Sanger**) og Forfatter i tre Sprog, med umiskjendelig Interesse, høi Agtelse og inderlig Hengivenhed og Kjærlighed“. I den Anledning udbryder han: „Heldigvis er denne, mig ganske uventede, Karlsbader Apotheose, der tidligere havde kunnet blive farlig for Hoved og Hjerte, først bleven mig tildel i mit 62nde Aar, efterat jeg, under mangeaarigt Savn af Alt i Kjøbenhavn, tilstrækkelig havde lært at bære Hoffets, Adelens, Universitetets, de Lærdes og Studenternes Nedriven, Forhaanelse, ja stolte Foragt“. Han tilføier: „Jeg forklarer mig denne Udmærkelse af, at jeg under min 36aarige Reisen om i Europas Centrum ved min selskabelige Omgang har erhvervet mig flere personlige Venner, som igjen have kunnet anbefale mig til Andre, end jeg nogensinde har drømt om, og af, at mine Skribent-Forsøg have været mere udbredte og gjort et større Indtryk paa ikke-Skribenter end jeg nogensinde anede“. Et Baggesensk Digt „Propheten Schicksal“, der findes blandt Digterens Papirer paa det kongelige Bibliothek,***) lyder:

---

*) Se dette Værks syvende Afdeling, Side 50 o. s. v.

**) I „Parthenais“ (dannet af det græske Ord παρθένος, Jomfru) spiller Schweizer-Bjerget Jomfruen en væsenlig Rolle (se dette Værks anden Afdeling, Side 215-216),

***) Jfr. Baggesens poetische Werke in deutscher Sprache“, V, 225-226, hvor dog enkelte Forandringer ere foretagne.

„Ueber den Wolken der Zeit, die er aufklärt, wandelt der Seher
denkenden, dichtenden Gangs, lehrend und liebend zugleich,
aber wie höher und edler, je weniger glücklich im Leben,
stets, im Verhältnisz des Werths, hier auf der Erde verkannt.
Sämmtliche Lichtverbreiter und Segenspender der Menschheit
wurden hienieden verfolgt, vollends im eigenen Land,
darbend und trauerumhüllt, verspottet, verhöhnt und verachtet,
Namen zerrissen sogar, statt nach Verdiensten gerühmt.
Dies war von je der Unsterblichen Loos, ist's wird es auch
werden
während des Daseyns Frist unter den Sterblichen stets.
Abend- und Morgenroth hat höchstens des Denkers und Dichters
zeitliches Leben, doch nie Heitre des irdischen Tags —
darin ähnlich der Sonne, die, Glanz-erblassend am Mittag,
rosig beim Steigen nur lacht, lächelnd nur dann, wenn sie
sinkt,
Regenbogen nur bildend am Tag, wie den seltenen Stunden,
worin Hoffnung im Blick, Wonne des Leidenden, weint."

Og Digteren sang „An Tanatos" *):

„Du, der Du wohnst in jenen stillen, milden,
dem Aug' und Ohr verborgenen Gefilden,
von Schmerz und Wonne gleich entlegen weit —
entführe mich, gehüllt in linde Düfte,
zum sichern Zufluchtsort der Sterblichkeit!
O, säume länger nicht, ersehnter Schlummer!
Mein letztes Lied ist deinem Thron geweiht.
Die Nacht bricht an für meine Lebenszeit,
Ach! ich bin müde von des Tages Kummer
und matt von seines Abends Seligkeit."

---

*) Se „Baggesens poetische Werke in deutscher Sprache", V, 247.

I det af Katholiker og Protestanter i broget Blanding bestaaende Karlsbader Selskab skrev Baggesen „Die Pol-Kirchen der Menschheit", som findes blandt de Baggesenske Papirer paa det kongelige Bibliothek og begynder:

„Zwei Kirchen giebt's für Volksphilosophie,
die Pabst-katholisch' und die protestantische.
Entsprechend diesen hat auch Poesie
von je die klassische und die romantische.
In Beider Tempeln wird geopfert Sinn und Herz:
hier mehr im heitern Ernst, dort mehr im düstern Scherz.

Obgleich in heller und in dunkler Pracht
der innr' und äuszre Bau sich unterscheiden,
wie Sonn'-und Sternenlicht, wie Tag und Nacht —
die Menschheit betet fromm doch an in beiden:
hier mehr der Vater, der im Licht unsichtbar thront,
dort mehr des Vaters Sohn, der unter uns auch wohnt.

Die eine, klassische, die protestantische,
gedankenvoll, fast Tön'- und Bilder-leer;
die andre, die katholische, romantische,
voll Bilder und voll Tön' und fast Nichts mehr —
verhalten, um zuletzt einander auszusöhnen,
sich gegenseitig wie das Wahre zu dem Schönen."

Medens Baggesen i Sommeren 1825 dvælede, syg, i Karlsbad og maatte lade sig nøie med Fremmedes Hylding, feiredes K. L. Rahbeks 50aarige Studenterjubilæum i Juli i Studenterforeningen i Kjøbenhavn med en Sang af Oehlenschläger og en ulige skjønnere af Poul Møller, som endte:

„Tom Glasset ud for Lysets tro Forfægter,
Naturens Ven i sine Rosers Lund,
for ham, hvis Sang gjenlød i trende Slægter,
for Danmarks Nestor, til den klare Bund!“

Fra Karlsbad drog Baggesen til Teplitz. I Begyndelsen af Oktober skrev Digteren herfra til Sønnen August: „Jeg lever vel endnu, og det endog med et lyst Hoved og et muntert Sind, en levende Kjærlighed til Menneskene og Naturen og en varm Tak til min Skaber mere for mine Lidelser end for mine Glæder (som jeg dog ikke vilde have nydt, eller som maaske vilde have fordærvet mig uden hine); jeg lever vel endnu, og det endog inderligen tilfreds, men — nu kommer Skyggesiden — plaget med et udtæret, halvt ubevægeligt, kraftløst Legeme, som jeg mindre kan sige at slæbe fra Sted til Sted end fra Seng til Seng, da jeg kan bevæge alt Andet bedre end mine Hænder og Fødder. Dertil kommer en vedvarende Krampe og smertefuld Prikken i alle Muskler, især naar jeg er alene og ikke taler, thi jeg kan bedre tale, endog i vedvarende Begeistring, nu end nogensinde. Mine Øine tillade mig vel til Nød at læse, men jeg kan neppe fastholde mine i utrolig Hurtighed flyvende Tanker. Om Arbeide kan der altsaa for Tiden slet ikke være Tale; og dette Brev, det første i fire Uger, kan jeg kun skrive med Afbrydelse hvert Minut. Med alt det lever jeg endnu, fordi Gud vil det; og han alene veed, hvor længe. Under et uhyre strengt Regime er næsten Alt blevet mig forbudt, endog den mindste Promenade i det smukke Teplitz, hvor jeg derfor lever siden tre Uger lænkebunden til min Stue.“

Fra Teplitz slæbte den syge Digter sig til Dresden, hvortil han ankom i den første Halvdel af Oktober. Her besøgtes han flere Gange af et af Tylvtens ham personlig bekjendte Medlemmer, den 27aarige Kjøbenhavner af jødisk

Herkomst N. C. L. Abrahams*), der, efter i Sommeren 1818, umiddelbart før Tylvtens Fremtræden, at have taget juridisk Embedsexamen, i Begyndelsen af 1819, da den Baggesenske Feide sang paa sit sidste Vers, havde tiltraadt en Udenlandsreise. Baggesens unge Modstander, som var meget elskværdig, musikalsk og havde en smuk Stemme, sang i Selskab hos den gamle Grevinde von der Recke den tilstedeværende Baggesens „Psalm“ **), der lyder:

„Ich weisz es klar: die Welt umschwebt
ein groszer Geist, der ewig lebt
und Geist mit Geist vereinet.
Er strahlt, wo der Gedanke wohnt;
er waltet, wo das Urlicht thront,
und ist, wo Nichts erscheinet.
Halleluja!

Ich fühl' es tief: ein Herz ist da,
ein groszes Herz, das fern und nah
an Liebe Liebe bindet.
Es regt sich dort, es regt sich hier,
es schlägt im All und schlägt in mir,
wenn selbst das All verschwindet.
Halleluja!“

Der er unegtelig noget Smukt i dette forsonende Møde mellem det unge livsglade Medlem af Tylvten og den gamle syge Stads-Satyrikus, hvis Dage vare talte. Med bevæget Sind lyttede den Expatrierede til sine egne Psalmetoner om „ein groszer Geist, der Geist mit Geist vereinet“, som lød med forhøiet Virkning fra Modstanderens Læber,

---

*) Se dette Værks syvende Del, Side 111, 114 og 150.
**) „Baggesens poetische Werke in deutscher Sprache“, II, 76.

og sang i sin Glæde med meget Lune til Selskabets store Fornoielse flere af sine Skjærslipper-Sange*).

Et Baggesensk Digt fra denne Tid, som findes blandt hans Papirer paa det kongelige Bibliothek, „An einen satyrischen Waffenbruder“**) — der foranlediges ved en Opfordring fra den bekjendte tydske Digter og skarpe Kritiker A. G. A. Müllner om Bidrag til et Blad — gjenkalder ligeledes vor Poets Feide-Liv i Erindringen. Slutningslinierne lyde nemlig:

„Wenn auch was zu Herbes
und Hartes und Derbes
misfiele an Dir —
viel Mehr von dergleichen
satyrischen Streichen,
die über dem Ziele
wegfliegen im Spiele,
verdamm' ich an mir!
Bin jetzt ich auch mild,
ich führte zu Zeiten
nicht immer im Streiten
das Lämmchen im Schild.

Sich schlagen sum Ritter
auf jeglichen Splitter
thut freilich kein Christ,
der Balken nicht friszt;
allein unter Narren,
wo Alles ist Splitter
und drüber nur Sparren,

*) Jfr. Abrahams: „Meddelelser af mit Liv“, Side 211—212.
**) Jfr. „Baggesens poetische Werke in deutscher Sprache“, V, 234—237.

wird leicht man zu bitter,
so süsz man auch ist.
Der Honig wird Galle
in solcherlei Falle.
Ist auch man ein Dichter
so sanft wie Virgil
im hirtlichen Spiel —
man wird im Gedränge
von jenem Gelichter,
zumal durch die Menge
unbärtiger Richter,
zuletzt Juvenal
im Dienst der Moral."

Baggesen billiger (som man af dette Digt ser) ingenlunde Alt i sin polemiske Virksomhed, men indrømmer, at han oftere er gaaet over Stregen. En Satiriker har ondt ved at holde et vittigt Indfald tilbage. „Man spøger ei omsonst!" udbryder Baggesen 1807 i „Min Gjenganger og jeg selv" *), hvor Talen er om at glemme Stregen. Og i den mærkelige store Forerindring til „Digtervandringer" **) fra samme Aar hedder det: „Det er vanskeligt, om ikke umuligt, at skjemte længe uden stundom at berøre Noget, der egenlig ikke burde spøges med. Musen overlader sig i saadanne Digte til en vis Overgivenhed" o. s. v. „Det Pittoreske, Billedet eller Komiken tager mig med i Farten!" skal Heine engang have svaret, da Talen var om hans hensynsløse Spot ***). Man bliver let — erklærer Baggesen i de ovenanførte Verslinier — for bitter, især

*) Side 36.

**) Side XXVII.

***) Baggesen kan paa sine Steder ikke saa ganske lidet minde om Heine. Det er saaledes — for at anføre et Exempel — Tilfældet i „Die Romanze" i „Der vollendete Faust" („Baggesens poetische Werke in deutscher Sprache", III, 212), der begynder:

formedelst Mængden af „skjægløse Dommere". Tanken føres herved ikke mindst hen til Tylvten og Stadssatyrikerens Kamp med den umiddelbart før hans endelige Bortreise fra Fædrelandet. Der berettes, at Heine, der ønskede at betragtes som en tapper Kriger i Aandens Tjeneste, i sine sidste Aar har sagt: „Læg en Slynge og en Bue paa min Grav i Form af et Kors!" Baggesen kunde gjøre disse Ord til sine.

I Slutningen af November mindede J. L. Heiberg, der ikke havde faaet saa ganske Lidt i Arv efter Baggesen, strax i Begyndelsen af sin første Vaudeville „Kong Salomon og Jørgen Hattemager", hvis Handling foregaaer i Baggesens Fødeby, om den store Fraværende og lod sin Henrik sige: „Gid han var her for at hjælpe os ud af vor Kattepine!"

I de tre første Maaneder af 1826 var Baggesen atter meget lidende og formaaede kun sjeldent at forlade sit

---

„Jüngst in einem hochgewölbten
engen Zimmer, gothisch, dunkel,
zugemacht das kleine Thürchen
mit dem ausgesägten Herzen,

auf dem wunderbaren Kreisloch
mit dem Zapf — der Erde Zeichen —
magisch ruhend ohne Ruhe,
sasz der junge waekre Faustus.

Grimm im Kopfe, Grimm im Bauche,
Welt und Daseyn laut verwünschend
(denn er ist ein groszer Dichter
und ein groszer Philosophe),

sasz er da wie Polyphemos,
gegen Gott, Natur und Schicksal
trotzig donnernd, plastisch wüthend,
und genirte sein Genie nicht."

Værelse. Flere Digte stamme desuagtet fra denne Tid, deriblandt det alt omtalte „An Teutona am Grabe Jean Pauls“ og „An die jungen Dichter“ *), som ender:

„— Laszt Euch, junge Dichter, nicht verleiten!
Zwar vor Apoll lief Daphne stets zurück;
Endymion war in so fern bei weiten
gescheiter — das will ich Euch nicht bestreiten.
Der Spruch hat sich bewährt zu allen Zeiten:
Es kömmt im Schlafe stets den Sterblichen das Glück.
Doch nur nach langer Müh' und treuem Fleisze
schläft, um die flücht'ge Daphne nicht zu scheuen,
der Dichter, der sich ihrer will erfreuen,
hinlänglich ruhig, sanft und leise.“

Som man ser, tangerer dette Digt atter det Oehlenschlägerske Mellemværende, der ligefra Noureddins Rimbrev til Aladdin for en Snes Aar siden med dets „Vel har jeg trællet, medens han har sovet“ **) — ikke mindst dreier sig om Aladdins-Lykke og Noureddins-Stræben.

Ligesom i det Hele taget i den sidste Levetid, gik Baggesens Læsning fremherskende i religiøs Retning i Foraaret 1826 — Dødsaaret. Med synlig Besværlighed skrevne Breve fra Mai og Juni til Sønnen Carl, der i Slutningen af 1825 var bleven valgt til Præst ved Münsteren, Berns Hovedkirke, bære Vidnesbyrd om, hvilken stor Rolle det Religiøse spillede for ham. Et fra Midten af Mai begynder saaledes: „Jens Immanuel, som ved Guds Naade er modnet i Lidelser, og som, idet han med Glæde taalmodig bærer det ham paalagte Kors, nu skuer med sig selv-Beherskers Fryd ned paa alle jordiske Herlighe-

---

*) Se „Baggesens poetische Werke in deutscher Sprache“, V, 239-240.
**) Se dette Værks anden Afdeling, Side 270.

der, hilser sin elskelige Søn Carl Reinhold — Naade, Velsignelse og Salighed i Gud Faders, Fornuftens og Sandhedens Tjeneste, i Menneskehedens Ideals, Guds Søns, vor Herre Jesu Kristi Kjærlighed og i Efterlignelsen af dennes værdigste Apostel Paulus! Jeg takker Gud, min Skaber, hvem jeg ene tjener, for de kun sjelden afbrudte Miskjendelser, Savn, Sygdomme og Smerter, han har fundet mig værdig, uden hvilke mit Jeg kun var blevet et uværdigt, maaske opblæst Intet. Jeg lever atter, min Søn! med Haab om et endnu længere Liv hernede, dog er det ikke mig selv, men Kristus, som lever i mig, thi hvad jeg nu lever paa Jorden, lever jeg i Troen paa den guddommelige Menneskesøn, der har elsket mig saa høit, at han har hengivet sig selv for mig — vidende nu, paa hvem jeg troer. Jeg havde vel allerede i længere Tid Lyst til at gaae derhen, hvor jeg vil være hos Kristus, samlet med Zoroaster, Lavater, Jacobi, Reinhold, min Paul; thi jeg ansaae at døe for en Vinding — men det er nødvendigere at leve, da jeg er mere modnet og nu med et klarere Blik muligen kan udøve en velgjørende Indflydelse i Tale og Skrift. Det forundre Dig ikke, at jeg udgyder mit Hjerte i Paulinske Udtryk, for ikke ved mine egne at fordærve, hvad jeg har at meddele din Sjæl. Jeg er overhovedet siden mit Ophold i Karlsbad, hvor mit udelukkende religiøse Liv begyndte, hvor — som tidligere og som senere — Bibelen var mit Studium Dag og Nat, bleven i Lavatersk Fortrolighed med udmærkede Mænd og ædle Kvinder en politisk og protestantisk (jo mere jeg led af legemlige Smerter, desto mere begeistrende) Sandhedsprædikant. Evangeliet, Grækenland og Amerika*) laa mig uophørlig

---

*) I et tidligere Brev havde Baggesen blandt Tegn paa en bedre Fremtid nævnet „Sydamerikas Selvbefrielse og Uafhængighedserklæring".

paa Tungen, fordi de levede i mit Hjerte. I min selskabelige Omgang vandt jeg ved et mildt Væsen og en i min Alder usædvanlig ungdommelig Ildfuldhed en til Enthusiasme grændsende Velvillie saavel hos derværende Katholiker og Græker som Protestanter og dannede Jøder. Vel bidrog det meget til Interessen for mig, at jeg var bekjendt af Navn, og det langt mer end jeg havde troet; men hovedsagelig var det dog en mig imødekommende Trang til aandelig Underholdning. Det samme er ogsaa Tilfældet her, idetmindste i Cirklerne hos Fru von der Recke og hos nogle Flere. Mange værdige Theologer, især Præster, har jeg lært at kjende; og de have ofte været mine kjæreste Besøg. Jeg har læst meget, meget i den Tid, jeg ikke kunde skrive; især Kirkefædrene har jeg læst og prøvet paany."

Man ser, at den dødssyge gamle danske Digter, medens han er frisindet i Politik, i religiøs Henseende mer og mer gjør fælleds Sag med Restaurationen. Som Cirkelen vendte han tilbage til sit Udgangspunkt i Barndommen hos „den strenge, tragisk religiøse Moder" i den lille Beltby, hvor den simple, fattige og sygelige Dreng voxede op „ligesom i bestandig Bøn til Gud" — for at bruge Ordene i Baggesens Brev til Grevinde Caffarelli fra 1822 — jævnsides med, at han forresten tumlede sig paa allehaande Maader.

I sidstnævnte Brev hedder det endvidere: „De mange Æsthetikere og Digtere, som findes her, har jeg søgt at holde mig fra Livet. Intet er mig mere modbydeligt end den tydske skjønne Literatur for Øieblikket i det Hele taget. Selv med Tieck har jeg kun talt enkelte Gange, tiltrods for hans udviste Artighed mod mig."

Fra denne Tid stammer Baggesens sidste større tydske Digt „Der Himmelsruf, Ode an die Griechen", der blev til „som Forfatterens Svanesang paa hans Sygeleie under de

forfærdeligste Kvaler, ved Efterretningen om Missolonghis Fald", som Baggesens unge Ven, Dr. juris Spazier, der samme Aar meddelte det til „Morgenblatt für gebildete Stände", siger i en Note til det. I Slutningen af April 1826 var Missolonghi, hvor Lord Byron udaandede et Par Aar iforveien, efter tappert Forsvar faldet i Tyrkernes Hænder. Baggesens Svanesang begynder:

„Noch immer droht, obgleich das Paradies verloren,
hienieden jeden Augenblick
dem Geist, desz Streben mehr als Erdgenusz erkoren,
das erste paradiesische Geschick.
Den Baum des Lebens dürft Ihr frech umreiszen,
um unten auf dem Boden weit und breit
gemach zu fressen alles Obst der Zeit —
doch weh dem Sterblichen, der wagt nur anzubeiszen
den Apfel der Unsterblichkeit!

Der erste Mensch verlor die Menschenrechte,
weil er versuchte Göttern gleich zu seyn;
Prometheus, Rettung bringend dem Geschlechte,
ward festgeschmiedet an den Riesenstein;
der Weisheit lehrte, trank den Schierlingsbecher;
und der Erlöser selbst, des Himmels Stolz,
ward mit dem niedrigsten der Erdenschächer
zugleich bestraft, genagelt an das Holz.

Steil, eng und mühsam ist die Bahn erhab'ner,
für Licht und Freiheit und Beseligung
der Menschheit kämpfender Begeisterung —
umringt von offnen Schlünden, unbegrabner,

herabgestürzter Helden, die voran
geschritten diese, fern von Rubezelten
und Zufluchtshütten, öde, kahle, selten
betretne, weltverborgne Himmelsbahn.

Was giebt, trotz ihren Warnungszeichen allen —
denn viele Kreuze schwarz, voll Todesgraun,
sind bis zum höchsten Kulm auf ihr zu schaun —
dem Pilger wohl den Muth sie noch zu wallen?
Was ruft, was stärkt, was hebt ihn unter allen
Lavinen, die mit lautem Wiederhall
von Schreckhornfirsten donnernd niederfallen?
Den Himmelsruf hört nie die feige Meng' erschallen,
der Held der Freiheit hört ihn überall.

Ihn hörte Stephanos und alle Christi-Jünger
und sahn, dem Staub im Sterben schon entflohn,
als Weltmachttrotzer, als sich selbst-Bezwinger
und der hochwinkenden Unsterblichkeit Erringer,
hienieden Gottes Himmel offen schon."

Der er noget Gribende ved at se den danske Digter — ligesom den engelske — vie sine sidste Tanker til den klassiske Jordbunds Gjenfødelseskamp og synke hen med en saadan Svanesang paa Læberne. Digteren tilraaber begeistret Grækerne:

„Erhabne Griechen! bleibet bis an's Ende
dem heil'gen Rufe treu! Er ruft
von Gottes Thron herab bis in die Gruft
der letzten Freiheit durch gesprengte Kerkerwände.

Vergieszt mit stets erhöhtem Heldenmuth
im Kampf mit den Unheil'gen euer Blut!
Fahrt fort mit dessen unverdroszner Spende,
bis euer ganzes heil'ges Attica,
wohin der Pilger in der Wüste trete,
darstellt, gleich Missolonghi, eine Schädelstätte,
ein groszes, blutumfloszner Golgatha!"

Midt i Mai skrev Digteren til Sønnen August: „Jeg beskjæftiger mig, saa meget jeg kan, med Fuldendelsen af min „Philosophie des Christenthums" og overhovedet med Udgivelsen af mine Skrifter". Og hans Tanke vendte sig til fordums Venner. „For Rakbek og hans Kone" (hedder det i samme Brev) „slaaer mit gamle Hjerte meget stærkt. O, hils Begge med inderligt Venskab og med en dog tilsidst aldrig rustende Kjærlighed!" I Slutningen af det foregaaende Aarhundrede havde Baggesen — trods „Misforstaaelser" og „Taushed", med „tillidsfuld Overbevisning, at der i det gamle Venskab var Noget, der aldrig kan forgaae" — tilraabt Rahbek: „Vort Venskabs Aften vorde som dets Morgen!"*) Efter endnu dybere Uenighed — man mindes blot „Gjengangeren" fra 1807 og „Pindsvinet" fra 1814**) — og endnu længere Taushed vender den syge Digter i sit Livs sidste Dage her som paa det religiøse Gebet tilbage til sit Udgangspunkt. Han havde jo ogsaa sunget i den smukke Harpesang „Erindring"***):

---

*) Se dette Værks første Afdeling, Side 122.

**) Se dette Værks anden Afdeling, Side 305 o. s. v., og fjerde Afdeling, Side 29 o. s. v.

***) Se dette Værks første Afdeling, Side 167—168, og sjette Afdeling, Side 216—218.

„Jeg stedse dog fornemmer,
vemodig vel tilfreds,
at Hjertet aldrig glemmer
sin Ungdoms første Kreds“.

Aaret iforveien havde Rahbek i tredie Del af sine „Erindringer“ dvælet ved sit Ungdoms-Forhold til Baggesen.

6.

Vi ere saa heldige at have en i flere Henseender fortræffelig Skildring af Baggesens mærkelige Personlighed fra disse sidste Dage. Hans Læge Dr. Rosenberg, en aandfuld ældre Mand, som var gift med en Datter af den geniale Troesfilosof Hamann, har nemlig umiddelbart efter Digterens Død i Ugebladet „Neue Dresdner-Morgenzeitung“ for 1827 anonymt meddelt Bidrag til Patientens Karakteristik, der samme Aar oversattes noget forkortet og skjødesløst i J. L. Heibergs „Kjøbenhavns flyvende Post“ med den Bemærkning, at det maa være behageligt for danske Læsere ligeoverfor saa mange skjæve Domme „at se vor berømte Landsmands Portræt udkastet af en kyndig og upartisk Maler, der, uden at være blind for den Afdødes Feil, dog har betragtet ham med den ham tilkommende Agtelse og med Kjærlighed dvælet endog ved alle hans personlige Tilfældigheder“.

Det hedder i denne Skildring, hvoraf det Vigtigste her skal gjengives: „Omflakkende sit halve Liv, er Bagge-

sen selv paa sit Værelse ikke rigtig hjemme. Idag sidder han her, imorgen der; thi han har ingen bestemt Yndlingsplads. I det Hele er der ikke Tanke om Regel og Orden; efter Bekvemmelighed og hvad man kalder Huslighed søger man forgjæves. Dog forstaaer han i det Virvar af Blade, Bøger o. s. v., som ligge omkring paa Borde, Stole, Kommoder og Vindueskarme, strax at finde, hvad han søger. Kun et Par Ting ere regelmæssige Ledsagere paa hans sidste Vandringer. Den ene er Jean Pauls i stor Ære holdte Slaabrok af grønt og broget Silketøi, som da den var temmelig forslidt, har maattet modtage et nyt Overtræk, saaat snart den ene, snart den anden Side kan vendes ud efter Forgodtbefindende. „Men hvorfor saadant et skrigende Gult?“ sagde En i Spøg. „Hvorfor ikke snarere Grønt til Grønt?“ — „Om Forladelse!“ svarede Baggesen: „Den Side, som Tilfældet idag har vendt ud, viser min Høst med dens gule Løvfald. I saa nær Berøring titter mangen venlig Blomst fra Jean Pauls evig varme Foraar ind i mit barske Efteraar og formaner mig til, ligesom han, at le grædende og græde leende.“ Strax griber han Pennen og maler et Kors paa det foran ham liggende Papir. Næste Morgen tager han et Blad frem, spørger: „Hvem er dette?“ og læser. Det var den kort iforveien afdøde, under Smilen begrædte Jean Pauls umiskjendelige Billede*). I mange Henseender forskjellig fra Jean Paul, tilstaaer Baggesen, at han føler sig uimodstaaelig tiltrukket af ham; han føler sig behagelig stemt ved Jean Pauls friske, barnlige og humoristiske Livsbeskuelse. Men Baggesen bevæges af en anden, aldrig til Hvile kommende Aand; og selv i det Fine, Yndige, Barnlige, som han har tilfælleds med Jean Paul, ligger Udtryk-

*) Det ovenfor omtalte Baggesenske Digt „An Teutona am Grabe Jean Pauls“.

ket af et heftigt bevæget Sind. Jean Paul holdt en næsten ængstelig Orden paa sit Værelse og var her fuldkommen hjemme; Baggesen bekymrer sig ikke om Sligt, han er ogsaa her — som overalt — fremmed. Han tumler sig omkring paa Alper, mellem Guder, i høie Cirkler, medens Jean Paul i en lille Hytte mellem simple Mennesker fandt en uudtømmelig Kilde til Lyksalighed. — En anden tro Medvandrer er en Bunke smaa Blade af fint Papir. Hvad som er skrevet derpaa viser en fast og skarp Haand. Selv hans større Værker „Faust" og „Adam og Eva" har han dels selv skrevet, dels ladet afskrive paa saadanne Blade; og det er mærkeligt, at han under den uophørlige Forandring af Opholdssted har kunnet holde det Hele saadan i Orden, at ikke Meget deraf er gaaet tabt. Men disse Blade ere ogsaa Gjenstand for hans Omhu. Omgivet af disse Børn af sin Genius, føler han ikke Trykket af Sygdom, Mangel og Hjertesorg. Griber Nogen af Vanvare eller for at række ham Et og Andet ind imellem disse rundtomkring spredte, hulter til bulter liggende Papirer, vender han strax sit Blik speidende hen til Stedet. Bliver han bedraget, bliver hans Guld ham fraranet, saa beklager han sig for den, som kommer ham imøde med Deltagelse, ikke over det lidte Tab, men over den Elendige, der har villet frastjæle ham hans Tiltro til Mennesker, og over det ubegribelig lave Standpunkt, hvorpaa de fleste Mennesker, efter hans Mening, staae i moralsk Henseende. Men skille sig ved disse Blade, det var han ikke istand til, om han ogsaa skulde komme i Nød og Elendighed. Have de ikke overalt fulgt ham paa hans Tog til Syd og Nord? Har han ikke lykkelig reddet dem af Ild og Vand? Har han ikke paa sin Vandring opdraget og med Omhu uddannet mange af disse Yndlinger? Mange af de ældre ere maaske allerede blevne fremmede for ham, men med ungdommelig Ild giver han disse førstefødte det

søde Fadernavn og forfrisker og forynger sig ved deres livsvarme Duft. De ere ham nye, og det Nye elsker han. Imidlertid have de dog ogsaa Værdi for ham paa Grund af, at de, ifølge Ordsproget ere over ni Aar gamle*). — En tredie ligesaa tro Ledsager, paa hans Vandring er Tobaksdaasen. Det synes, som om Mennesker, der anstrenge deres Aandskraft, især Digtere, under Arbeidet trænge til Noget, der er ligesom et Bindeled mellem deres ideale Verden og den virkelige, Noget som holder deres Sands i vedvarende Virksomhed og knytter dem til det Materielle. Baggesens aldrig hvilende Aand trænger ikke til noget berusende Incitament, uagtet hans Legeme alt i flere Aar har været sygt og affældigt. Et usikkert, henover Bordet svævende Greb efter Tobaksdaasen eller efter hele Tobaks-Pakken bringer den nølende eller ind paa en Sidevei sprungne Tanke igjen paa rette Vei. Ethvert Bord i Stuen bærer Sporene af denne Veiviser; og alt langt borte bemærker man ved en brun Cirkel paa Gulvet, hvor ofte Ideen er bleven standset i sin Flugt eller lokket bort fra sin Bane. Nogle Følger af Børnekopperne gjorde Brugen af Tobak nødvendig for ham alt som Dreng; siden blev den ham ganske uundværlig; og nylig blev han formelig ulykkelig i et Sygdomstilfælde, hvori Næsen aldeles vægrede sig ved at modtage Tobak. „Er det ikke en ynkelig Fornedrelse af den frie Psyche at føle sig afhængig af en ussel Pris Tobak!“ Saaledes klagede han og stak Næsen dybt ned i den hele Pakke for idetmindste at opfange Duften. I længere Mellemrum maa vel ogsaa noget Sødt, et Stykke Honningkage, men især tør Chokolade tjene til Styrkelsemiddel og nogenlunde erstatte Savnet af øieblikkelig mundtlig Meddelelse. Det meget Skarpe og Bittre og det meget Søde er ham lige velkomment,

*) Hentydning til den Horatsiske Maxime: „Nonum prematur in annum“, som Baggesen fremhæver i det ovenfor omtalte Brev til Sønnen August fra 1821.

Mellemgraderne holder han ikke af. Ogsaa i saadanne Ting udtrykker sig den Lyst til Yderligheder, som karakteriserer Baggesens hele Liv. Hans Yttringer af Glæde og Mismod, af Kjærlighed og Foragt, af Bifald og Dadel, af legemligt Vel- og Ildebefindende gaae let ud over den sædvanlige Grændse. Han bliver ualmindelig forbittret over en ham selv eller Andre tilføiet Uret; men snart er det hurtige Indtryk udslettet, og hans Godmodighed og store Retskaffenhed lade det, tiltrods for hans høist sangvinske Temperament, ikke komme til Had eller Hevn. Paa samme Maade danne mandig Alvor og øm, barnlig Mildhed og Hengivenhed en paafaldende Modsætning hos Baggesen. Fra de altfor stærkt spændte Strenge tone, eftersom de blive berørte, snart bløde Melodier, snart vrede Akkorder. Denne Stemning er, som det synes, den rige Kilde til hans usædvanlige Livs overordenlige Glæder, men ogsaa til dets ligesaa overordenlige Sorger. Uvilkaarligen drives han ved sin store Bevægelighed, ved sin inderlige Deltagelse i Alt, hvad der angaaer Menneskeheden, ud i en Hvirvel af Mennesker og Forhold, der ligge udenfor hans Kreds, trykke ham, ja endog bringe hans personlige Sikkerhed i Fare*). Hans aabne Fremgangsmaade, hans Vane at fremsætte sine Meninger uden ængsteligt Hensyn paa Omstændighederne have udsat ham for en Mængde Ubehageligheder, ligesom mangen ikke tilstrækkelig beregnet Udgift, der stod i Misforhold til hans tarvelige Indtægter, endog udsatte ham for Frihedens Tab. Saaledes forspildes et roligt og behageligt Liv ham ved mange Slags Illusioner og Opoffrelser. Men hans Fasthed i Ulykken, ligesom paa den ene Side Agtelsen for hans udmærkede Talent, for hans overlegne Aand og paa den anden Side hans Godmodighed, den Deltagelse, som hans barnlige Sind vækker, frie ham for endnu større Overlast — man kommer ham hjælpsom imøde; og han redder sin Eiendommelighed, sin aabne,

*) Upaatvivlelig Hentydning til Baggesens Opposition mod Napoleon.

muntre Sands, med eet Ord: sig selv ud af Malstrømmen. Hans Eiendoms Undergang ved Brand og Skibbrud*) formaaer ikke at nedtrykke ham; tværtimod arbeider han uforstyrret under alle Storme, træder, næsten forglemt, frem af sit Mørke, forbauser ved at vise sig ny og endnu mere glimrende end før. — Alt Smaaligt er ham forhadt. Dette er ogsaa let at bemærke ved hans Bolig. Et overordenlig stort Værelse, som er vanskeligt at opvarme og i mange Henseender skadeligt for Sundheden, unødvendige Sidekabinetter — Alt maa være forholdsmæssigt rigeligt. Tre til fire aabne Tobaksdaaser; en uhyre Kaffekop, halv fuld af Sukker, megen Fløde, Kaffen aldrig stærk nok; en Mængde Flasker med alle Slags, skjøndt han kun nyder Lidt af dem, i al Hast en Mundfuld eller to af den ene, en hurtig Slurk af den anden med et Udtryk af barnlig Glæde, af synligt Velbehag — derpaa lader han det staae. Men endskjøndt det ikke mere røres, maa det blive i Nærheden, om ikke for Andet saa for den Nydelse Synet deraf yder. Alt Raffinert og Blødagtigt er fjernet fra Bordet; Retterne maa være kraftige, Brødet stort, gammelt og haardt. To og tredive saadanne udmærkede Tænder som Baggesens ere istand til at male Alt smaat. Selv den bedste Restauration tilfredsstiller ham kun for en kort Tid; hvad der endnu igaar var tillokkende, behager ikke mer idag. Hvortil endelig Formalitet og lang Tilberedelse ved Maaltidet? Den korteste Vei, nemlig fra Krukken til Munden, gaaer Sardellen, svævende mellem Fingrene og — hvad som er det Bedste derved — uden syn-

*) Under Kristiansborg Slots Brand 1794 brændte en, Prindsen af Augustenborg tilhørende, Pult, hvori endel Baggesenske Manuskripter og Breve gjemtes; Kjøbenhavns Bombardement 1807 medførte ogsaa Tab for Baggesen, da det brændte for hans Forlægger Brummer; 1820 led et Skib Haveri, nærved den franske Kyst, hvorved endel Baggesenske Sager gik tabte.

derlig Tidsspilde. Slige Uregelmæssigheder, ja endog Bizarrerier tør Verden gjerne se og erfare. De nedværdige ingenlunde Manden, tværtimod karakterisere de ham som en rask Mand, der har prøvet Meget, veed at finde sig tilrette i enhver Stilling, at overspringe indsnærpende, tomme Former, at beherske Tilfældet og det Ydre. Ikke desto mindre føler Baggesen kun altfor godt det Forladte og Trøstesløse i sin huslige Stilling. Gjerne lod han sig indlemme i en Familiekreds, saae gjerne, at han blev pleiet og beklaget, at hans Stue blev holdt bekvem og elegant, og at han engang imellem blev lidt kjælet for af Damer. Under saa mange Storme i Livet har han dog ikke tabt Sands for Huslighed, Tro paa Menneskene. Heftig, opfarende, med et Temperament, hvori det Sangvinske er fremherskende jævnsides med det Koleriske, gaaer han, undertiden endog imod sin bedre Overbevisning, i et Øieblik let over til Yderligheder, men har ogsaa alt i næste Øieblik glemt det, som opirrede ham, og er nu den Første til, venlig og med en Taare i Øiet, at række en forsonende Haand. Man maatte kunne leve behageligt med ham i huslige Forhold; men den lange Vane behersker ham, han føler, at det Formelle i en Familiekreds, det Regelmæssige i Omgivelserne, endog paa hans eget Værelse, vilde nedtrykke ham — og han lader det beroe ved Ønsket. Afvexling, Forandring er blevet ham en anden Natur. Han forsøger sig i Alt, glæder sig over det Virkende, det Tilblivende. Den ene Idee fortrænger den anden, den ene Frembringelse den anden. Alt tyder paa en usædvanlig Bevægelighed, en næsten grændseløs Livskraft. Men vedholdende er han i sin Hengivenhed for den, som han efter længere Omgang har faaet kjær; neppe bliver han dennes Svagheder vaer. En Saadan overgiver han sig ganske til og indrømmer ham en stor Magt over sig. Fordetmeste skatter han ved første Bekjendtskab Enhver

meget for høit, underlægger ham — som næsten alt Mødende — sit eget Ideal, bliver som en Følge deraf bedraget og springer nu ved mindste Foranledning over til den modsatte Anskuelse. Men ogsaa dette er kun en Gjæring i hans hidsige Blod. Tilsidesat af den, som nylig beilede til hans Gunst, ja endog krænket af den, han med Tillid havde nærmet sig, kommer han den Tilbagevendende i Forkjøbet og rækker ham Haanden til Forsoning. — Kaste vi, som billigt, et Blik tilbage paa vor Digters i saa høi Grad irritable, sangvinske Temperament, der røber sig ved den uophørlige Bevægelse i Extremer; overveie vi tillige den Hyldest, som er kommet den Fremmede imøde og tilsidst blevet ham en Vane; se vi hen til hans Følelse af Kraft, hans Bevidsthed om det indre Værd, som gjerne tilkjendtes hans Værker; og tage vi endelig et deltagende Hensyn til det Forladte i hans Livsforhold, til hans stærkt svækkede fysiske Liv og dettes Tilbagevirkning paa det aandelige, paa hans høie Alder, en Periode, der alt i og for sig begynder at blive fattig paa muntrere Anskuelser, medens den hos ham endnu er forenet med stor, langt ud over det Sædvanlige gaaende Aands-Bevægelighed — saa ere de iøinefaldende Svagheder i en saadan Mands Karakter saa meget begribeligere og bør bedømmes langt mildere end hos de fleste Andre. Det er saaledes intet Under, at Baggesen, der fordetmeste ser fremmed Værd i altfor gunstigt Lys, ogsaa anvender sin Tilbøielighed til at vurdere for høit paa sig selv. Med et Slags Forfængelighed, som Baggesen selv har udtalt saa høit og saa ofte, at en Ven af ham ikke behøver ængstelig at søge efter et mildere Udtryk derfor, vilde han kun altfor gjerne indtage den høiest mulige Rang som Filosof og Digter, dog især som Filosof, og se sig æret og udmærket i Forhold hertil. Dette forekommer ham ligesom Belønningen for hans Livs Anstrengelse, hvorved det er lykkedes ham som

Fremmed at akklimatisere sig paa tydsk Grund. Naturligvis bedraget i et saa sangvinsk overspændt Haab, syg, gammel, med det fordunklede Blik rettet paa en snevrere, af lysere Billeder alt halv forladt Livssfære, kunde det ikke feile, at hans indre Virksomhed hist og her maa udfylde Hullerne med Mismodets mørke Skikkelser. Desværre har han derved mer og mer fjernet sig fra Tidsalderen og bragt en næsten uvilkaarlig Bitterhed ind i sit Liv. — Utilfredsstillet gaaer Ingen bort fra Baggesen, naar hans Aand kun ikke ved Sygdomsfølelse lider for meget. Den mangesidige Udvikling af hans Intelligens mærkes strax. Endnu i saa høi Alder og under saa betydelig Hemmen ved legemlige Lidelser bevæger den sig saa let, at der aldrig fattes ham Stof til levende og aandrig Underholdning. Med ualmindeligt Liv og ualmindelig Deltagelse opfatter han Tidens Fænomener. I flere nyere Sprog forstaaer han at føre en Konversation og kjender desuden de gamle. En egenlig saakaldet Kjæphest har Baggesen ikke; men, lig en Adept, bevarer han en egen, som han paastaaer, af ham opdaget Naturhemmelighed, hvorom han dog kun udtaler sig dunkelt. Han har fundet noget Eiendommeligt, noget særdeles Betegnende, et hidtil ubemærket Udtryk af Naturen i den indre Tegning af almindelige Stene og efterlignet det paa en meget kunstig Maāde og til en høi Grad af Illusion*). — Heftigt modsætter hans Følelse sig alt Usædeligt og Tvetydigt i Ord og Gjerning som Noget, der er Enhver og fornemmelig Digteren uværdigt, og ivrer derimod uden al Skaansel, uden alle Hensyn. Digteren maa, efter hans Mening, være af et rent Hjerte, ellers er han utilgængelig for Begeistringen, thi Digtekunsten er af guddommeligt Udspring. Med Sand-

*) Se dette Værks femte Afdeling, Side 67, og syvende Afdeling, Side 399—400.

hed kan man ogsaa sige, at tiltrods for enkelte paafaldende Svagheder, som af og til have henrevet den sangvinske Mand, og som han, ifølge sin eiendommelige Natur, kun lidet kan lægge Skjul paa, er Baggesen visselig en Mand, der fortjener al Agtelse. — Baggesen har (thi hvorfor skulde vi ikke lade ham sidde endnu et Øieblik for os til flygtig Tegning af hans udvortes Person?) selv paa sine gamle Dage et Udvortes, som bærer umiskjendelige Spor af tidligere mandig Skjønhed, og som man, naar han i et muntert Selskab føler sig glad og oprømt, endnu gjerne kunde kalde smukt: af Statur noget over Middelhøide, meget forholdsmæssig og kraftig bygget, med en noget fremstaaende, hvælvet, skjøndt ikke meget høi, Pande, blaa, udtryksfulde, levende Øine, en lille Forhøining paa den næsten lige, velformede Næse af middelmaadig Længde, en venlig Mund med yppige Læber, et frit, aabent Ansigt, en ædel Holdning og Anstand. Sikkert er han bleven hyldet af Damerne i sit Fædreland, i Tydskland, Italien, Frankrig, Schweiz, og hvor han ellers har været; de have vist omsværmet den ømme kvindelige Kjærligheds rene Sanger og strøet ham Blomster af fulde Hænder. Digtere staae desuden høiere end Andre paa Skalaen af den kvindelige Kjærligheds Thermometer; og da Damerne dog i Almindelighed overalt, til hvilken Stand de end høre, blive sig selv lige, har den unge Sanger vel ogsaa indsmigret sig hos de Fornemme af dette Kjøn, i hvis Kreds han følte sig æret og dobbelt lyksalig. Derfor beholdt ogsaa i den senere Tid af hans Liv hine høiere Cirkler en uimodstaaelig Tiltrækningskraft for ham, som han vel ofte gav altfor meget efter for, saaat den lange Vane neppe lod ham mærke, at Ungdommens lette og glade Sange ikke vilde klinge, naar den gamle, syge Sangers Haand greb i de tidt forstemte Strenge. Men ikke altid forholder det sig dog saaledes. Selv endnu maa

man tidt troe, at Baggesen er Damernes Yndling. Og heri er intet forunderligt. Med en Anelse om hans tidligere Skikkelse og gjenkaldende i deres Fantasi hin Nordfrank fra Alpelandet*), belønne Damerne ham endnu stedse for hans ømme og fine Behandling af deres Kjøn. De føle, hvorledes hin Naturlighed, som en falsk Dannelse endnu ikke har kvalt, hvorledes hin rene Kvindelighed, som han har elsket og æret hos dem, og hvorom han fordum begeistret sang, overalt udbreder sit uimodstaaelige Trylleri. Han tilsmiles endnu af deres Kreds, naar han, tænkende paa sin forbigangne Blomstringstid, alvorlig-komisk, sidder med Glasset i Haanden og, som Skjærslipper, lovpriser Vin, Kvinder og Sang paa egen selvgjorte velklingende Melodi**). — Paa Baggesens Udtale kjender man endnu bestandig Udlændingen. Han taler særdeles langsomt med en fyldig, klangfuld Stemme, som toner klart frem af det kraftige Bryst. Han gjør hyppige Indsnit i sin Tale, ligesom han var forlegen for Udtryk, hvilket dog aldrig er Tilfældet. Han elsker det tydske Sprog og sætter det i mange Henseender over andre levende Sprog, kun ikke over sit Modersmaal. Heller ikke, paastaaer han, er det Tydske noget Grundsprog; og tillige er det meget at beklage, at Tydskerne mangle en egen Mythologi, thi derfor have deres Digtere maattet bede om Almisse hos Græker, Romere, Skandinaver, og deres Poesi maa i denne Henseende undvære et eget nationalt Liv — derfor er det ogsaa, at den tydske „Parthenais" hylder fremmede Guddomme. Hver Gang dette Æmne kommer paa Bane, vidner dog Baggesens Varme og enthusiastiske Opbrusen om hans Deltagelse, hans Forkjærlighed for dem, mellem hvilke

---

*) Den reisende Digter, hvis Kjærlighedshistorie skildres i det idylliske Epos „Parthenais oder die Alpenreise" (se dette Værks anden Afdeling, Side 215—216).

** Se dette Værks første Afdeling, Side 114—116.

han med saa stor Opoffrelse af Tid og Kraft har akklimatiseret sig. — Klagen over hans Sygdoms gjentagne Mindelser, som nu desværre paafølge med kortere og kortere Mellemrum, bliver stedse lydeligere; og det dybt synkende Liv udbryder ikke alene i Mismod over sig selv, men drager ogsaa Alt, hvad der kommer i nøiere Berøring med det, ind i sin mørke Kreds. Men bortset fra de enkelte periodiske Udbrud, som nødvendigvis forøges ved Tanken om det Trøstesløse og Forladte i hans Stilling og om Alderdommens Ubehjælpsomhed, taaler Baggesen med stille og from Hengivenhed sine vedvarende Lidelser. Ja, undertiden driver han endog Spøg med sin Ulykkes-Kompagnon og Tvilling-Embryo, som han kalder sin Sygdom. Han paadigter Vedkommende et Hoved, der nu snart, skjøndt uden Hjerne, vil voxe ham over hans eget. Snart bliver han saaledes Herre over sin Sygdom; snart drives han paany, ved den ham overvældende, al aandelig Virksomhed tilintetgjørende, enhver klar Ide forjagende Smertefølelse, til den yderste Fortvivlelse. Men selv denne sidste Tilstand formaaer hans opvakte Indbildningskraft at forkorte. Saaledes ligger han f. Ex. uden al Bevægelse paa Sofaen og skal om et Par Timer forelæse „Adam und Eva“ for nogle af ham indbudte Venner og Bekjendte, som glæde sig til hans mesterlige Foredrag. For nu at fjerne hans Tanker fra hans, ved Fantasien stedse betydelig exalterede, Tilstand, lader en Tilstedeværende ved et Par antydende Ord, Idealet af mandlig Fuldkommenhed, Adam, drage forbi hans Sjæls Øie — og allerede forstummer Digterens Klage. Skulde dette ikke være tilstrækkeligt, saa er Indbegrebet af al Kvindelighed, Eva, sikker paa sin Seir. Man taler nu om den uhyre Overraskelse af den hidtil Ensomme, om det første „Du“, som blev udtalt paa Jorden, om det første Kys. Man afbryder ham og beklager, at det er ham umuligt at fore-

drage sin Digtning. Men hurtig springer Baggesen op; paany oplivet og styrket, sidder han til det bestemte Klokkeslet midt i den lyttende Kreds."

I Anledning af den humoristiske poetiske Beskrivelse af Syndefaldet i „Adam og Eva", hvormed Baggesen beskjæftigede sig i sine sidste Dage, og som udkom umiddelbart efter Forfatterens Død, bemærker Sønnen Carl i Forordet til Faderens „Poetische Werke in deutscher Sprache" *): „Det lader sig godt forene med Ærefrygt for det Guddommelige saavelsom med Kjærlighed til det menneskelig Fortræffelige, at Afbilledet og Aabenbaringen deraf i den med Svaghed og Indskrænkethed beheftede Virkelighed, netop fordi denne kontrasterer med Ideen, opfattes som latterlig. I den humoristiske Stemning bliver Aanden sig paa een Gang sin Frihed og sine Idealers uopnaaelige Ophøiethed paa det Inderligste bevidst. Denne Stemning er derfor ofte netop Fornødenhed for de dybeste Gemytter: de le for ikke at maatte græde — eller uophørlig bede. Naar Digteren i Adam og Eva anskuede Menneskehedens Repræsentanter for begge Kjøns Vedkommende og i deres Fald Forbilledet for alle Menneskers sædelige Historie samt skildrede dem, saaledes som de afspeilede sig i hans humoristiske Aand, saa belo han Mennesket med al dets Svaghed og Daarskab, Mennesket, der, trods al Erkjendelse og Tugt, Videnskab og Kunst, i Grunden dog endnu er det samme store Barn, som hint ældste Kildeskrift skildrer. Det var altsaa sit eget Jeg, hvoraf Digteren lo, for ikke at maatte græde derover." Baggesens Ven A. C. Gjerlev skriver 1827 derom — forresten med altfor overdreven Roes — i et Brev**): „Bag-

---

*) I, XVII—XVIII.

**) Se „Breve fra Danske og Norske, især i Tiden nærmest efter Adskillelsen," udgivne af L. Daae, 1876, Side 150.

gesens Adam og Eva er efter min Dom et høist mærkeligt Produkt, som jeg med alle dets Feil og alle dets Fortrin ikke troer, at nogen nulevende Digter i Tydskland kunde frembringe Magen til. Det er ganske Baggesen selv, herligt, sublimt, skjønt, dybt og rørende, overgivent, satirisk, komisk, næsten burlesk, enkelte Steder ugudeligt — dog mere tilsyneladende — og inderlig religiøst, kort, den evige Modsigelse og Kamp, der sønderrev Baggesens Genius herneden. Derfor er det intet ens Heelt, men selv som det er, et høist mærkeligt genialsk Produkt."

7.

I Begyndelsen af Juli drog Baggesen tilbage til Teplitz, ledsaget af en ung Ven, han havde vundet i Dresden, Dr. juris R. O. Spazier, Søn af den fra „Labyrinten" under Navnet „Sparzet" bekjendte medreisende Ven og Neveu til Jean Paul, hvis Biografi han senere forfattede*). Alt i Dresden havde Baggesen fattet Planen til „Ironia, eine humoristische Zwischenzeitung (halb Ernst und halb Scherz, theils Verse und theils Prosa) als Wochenblatt für Deutsche, die nicht blosz schreiben und recensiren, sondern auch lesen und wenigstens zur Noth sich selbst verstehen können, herausgegeben vom alten Baggesen und jungen Spazier". I Udkastet til en indledende Fortale siger Baggesen i Anledning af Udtrykket „Zwischen-

*) „Jean Paul Friederich Richter, ein biographischer Commentar zu dessen Werken", 1—5, 1833.

zeitung": „Wir werden gewissenhaft suchen uns durch alle die übrigen so behutsam zu drehen und winden, dasz sie uns kaum spüren werden, und dasz am Ende, um sprichwörtlich zu reden, kein lobredender litterarischer Hund danach bellen wird". Sammesteds erklærer Baggesen, at han har in petto „ironiske Børn, der ere 5, 10, 15, ja 20 Aar gamle, uden at det nogensinde tillodes dem at komme for Lyset," og siger: „Alvor og Spøg i Forening er, efter vor Formening, ligesaa nødvendig til fuldstændig aandelig Næring som Brød og Vand til legemlig og Ambrosia og Nektar til olympisk. Rigtignok gives der enkelte stærke og sunde Aander, som hele deres Liv igjennem have befundet sig vel ved en af Delene uden nogenside at tage det Andet til sig, ligesom Folk, der kun nyde Kjød eller flydende Varer (hvilket Sidste mest er Tilfældet med Musikere). Men Monopinikerne saavelsom Monofagerne blandt de udødelige Skribenter ere dog ligesaa sjeldne som blandt de dødelige Værter og Gjæster. Dette brogede Liv synes mere beregnet paa vemodig Smilen og smilende Vemod end paa bestandig Latter eller Graad." Det hedder videre: „Ironien har egenlig hjemme i Norden, hvortil jeg regner Britannien. Vor Mythologi, der er opbevaret paa Island, er mere ironisk end den græske, men ogsaa mere ophøiet ɔ: saavel mere tragisk som mere komisk. Det var længe Mode at frakjende Tydskerne Ironi og Lune saavelsom alt egenlig Komisk — efter vor Overbevisning med stor Uret. Tydskeren er meget mer nordisk, end han selv troer. Vel have Goethe og Schlegel, deres Efterabere og en Mængde Oversættere fra det Italienske og Spanske søgt at faae Tydskerne ude af sig selv af sydlig Henrykkelse; men det er ikke lykkedes og vil aldrig lykkes. Saa længe Tydskland beholder sit herlige Sprog, vil det aldrig gjøre sin Literatur arabisk, ro-

mansk, kort sagt vest-eller öst divansk*). Det lader sig ikke negte, at med den Overhaand tagende nye Skolastik i Filosofien**) og den Munke-barbariske Fantastik i Poesien al Sands for Ironi, ægte komisk Vittighed og sandt Lune ganske syntes at ville forsvinde fra den skrivende og læsende Verden; men den ene Jean Paul, der som en Komet mellem lutter Stjerneskud og smaa Ildkugler, i Alt fordunklende Pragt gik op midt i dette romantiske Vest-Østlige, beviser tilstrækkeligt, at det ligesaa lidt fattes den fuldkommen udviklede, uhemmede tydske Aand paa Humor og Ironi som paa Alvor. Fischarts, Günthers, Liscows Skrifter, Wandsbecker Bote, Lebensläufe in aufsteigender Linie, Musæus' Folkeeventyr, Wielands Abderiter, Tiecks Prinds Zerbino o. s. v. danne alt et tydsk humoristisk Bibliothek, der kan maale sig i Masse og Gehalt med det brittiske."

Spazier — hvis „frische blutjunge Muse" spøgende omtales i ovennævnte Fortale, hvori Baggesen bryder en Landse for det Gothisk-Germaniske og Humoren, som især har hjemme nordpaa — forlod efter faa Dages Forløb Teplitz; og Baggesen reiste saa igjen til Karlsbad, efterat hans Læge i Teplitz havde erklæret ham for inkurabel. Den 23aarige kjøbenhavnske Grosserersøn af jødisk Herkomst Nathan David, der blev Student 1809 og 1822—1823 havde studeret i Göttingen, hvor han blev Dr. philos., besøgte i Karlsbad sin berømte Landsmand, til hvem han tidligere havde skrevet et lille hyldende Digt „Nannas Aabenbaring, Nannas Digter helliget". Han skildrer sin Samværen med Baggesen paa følgende Maade***): „Under

---

*) Allusion til Goethes 1819 udkomne „West-östlicher Divan".

**) Hegelianismen vandt paa den Tid større og større Raaderum, ogsaa hos os, hvor J. L. Heiberg optraadte som dens Apostel.

***) Se J. L. Heibergs „Kjøbenhavns flyvende Post", 1827, Nr. 8.

mit Ophold i Karlsbad i Slutningen af Juli traf jeg Baggesen. Hans legemlige Svaghed, saa foruroligende den end ved mit første Besøg forekom mig, syntes mig ikke at have havt nogen Indflydelse paa hans Aand. Den sidste Aften, da jeg besøgte ham, og han havde modtaget mig med den Undskyldning, at han ikke kunde reise sig op fra sin Stol, og at han overhovedet var saa svag, at han ikke kunde tale, reciterede han for mig Svanesangen til Grækerne og læste Slutningen af Adam og Eva. Om Danmark talede han meget og med Varme og om sine literære Forhold i og udenfor sit Fædreland uden Bitterhed. Tieck nævnede han som sin Ven og omtalede ham med Agtelse. Han syntes vel ikke endnu fast i sit Forsæt at ville vende hjem til Danmark; men de Forhold, han berørte som Hindringer for sin Tilbagekomst, vare langtfra ikke literære. Gravens Fred, hvortil han saa snart skulde indgaae, syntes allerede da at have bortkysset alt Had af hans Hjerte; thi han hørte gjerne, at flere af hans unge Modstandere vare modnede for alvorligere Sysler til Videnskabelighedens Ære*), og forsonende bad

---

*) Peder Hjort var efter sin Udenlandsreise fra September 1817 til April 1821, paa hvilken han skaffede sig Diplom som Dr. philos. fra Halle (se „Kritiske Bidrag", kirkelig-ethisk Afdeling, Fortale, Side XXXII—XXXIV), 1822 blevet Lektor i tydsk Sprog og Literatur ved Soro Akademi og havde udgivet „Johann Scotus Erigena oder von dem Ursprung einer christlichen Philosophie und ihrem heiligen Beruf" 1823, samt „De Howitziske Philosophemer, underkastede en Provelse", 1825 — for ikke at tale om hans tydske Grammatik 1824 og lignende Arbeider. C. Hauch havde 1820 underkastet sig Magisterkonferensen og Aaret efter disputeret for Doktorgraden som Naturforsker, hvorpaa han tiltraadte en Udenlandsreise med offentlig Understøttelse og skrev den romantiske Digtning „Hamadryaden" og Dramaerne „Bajazet", „Tiberius" og „Gregorius den syvende" — for ikke at tale om en italiensk naturhistorisk Afhandling: han

han mig at hilse en af hans literære Fjender med det Udtryk: „Han var mig dog altid kjær!“ Det var Oehlenschläger, Baggesen saaledes sendte sin Afskedshilsen fra Gravens Bred, ligesom han kort iforveien havde mindedes Repræsentanten for den ældre Tid Rahbek „med en dog tilsidst aldrig rustende Kjærlighed“. Den ulykkelige Sanger, der var stillet i et skjæbnesvangert Vendepunkt mellem to vidtforskjellige Aarhundreder, fæster i Livets sidste Timer sit bristende Blik paa de to Hoved-Modsætninger, mellem hvilke han bevægede sig i genial Uro, smilende gjennem Taarer.

Alt i Midten af August Maaned forlod Baggesen, der, døende som levende, aldrig kunde komme til Ro, paany

---

havde tænkt paa, ligesom Baggesen, at akklimatisere sig fjernt fra Danmark (se „Minder fra min første Udenlandsreise“). Poul Møller var 1821 kommet tilbage fra sin Kinareise, Aaret efter blevet Adjunkt ved Metropolitanskolen i Latin og Græsk og 1826 Lektor i Filosofien ved Kristianias Universitet; han havde 1823 udgivet en latinsk Afhandling „De invidia, diis ab Herodoto et æqualibus attributa“ som Program fra Metropolitanskolen, Aaret efter i den nystiftede Studenterforening forelæst et betydeligt Brudstykke af sin paabegyndte fortræffelige Novelle „En dansk Students Eventyr“, 1825 produceret en ypperlig Oversættelse af Odysseens sex første Sange, som ganske fordunklede Baggesens Forsøg paa at oversætte Homer, og samme Aar forelæst sin aandfulde Afhandling om populære Ideers Udvikling; de fortræffelige Studentersange „Hel sjelden rørtes Pen og Bog“ og „Hvad er imod Studentens Kaar“ og andre smukke Digte samt æsthetiske Recensioner i „Dansk Literaturtidende“ aflagde yderligere Vidnesbyrd om hans ualmindelige Begavelse. A G. Rudelbach havde 1820 taget theologisk Embedsexamen og et Par Aar efter disputeret for den filosofiske Doktorgrad, hvorpaa han med offentlig Understøttelse tiltraadte en Udenlandsreise; efter sin Hjemkomst 1824 holdt han et halvt Aars Tid theologiske Forelæsninger. Om de øvrige Medlemmer af Tylvten henvises til dette Værks syvende Afdeling, Side 108—112.

Karlsbad og begav sig til Marienbad og derfra til Dresden, hvor han traf August, der var ilet til den dødssyge Fader, hvis Syn dybt rystede Sønnen. „Det var ikke engang den afkræftede Skikkelse, jeg havde forladt for et Aar siden i en sygelig og mismodig Tilstand“ — hedder det i „Jens Baggesens Biografi ved August Baggesen“*) — „men denne Skikkelses blege Gjenfærd, et hudbedækket Skelet med et vildt Blik fra det matte Øie“. August foreslog Faderen at vende tilbage til Fædrelandet, og denne gik med Glæde ind paa at gjense Hjemmet før sin Død. En bekvem Reisevogn, der blev forsynet med Udstopninger og Puder, saa Digteren kunde ligge udstrakt deri, samt en Bærestol anskaffedes; og den 13de September tiltraadtes Hjemreisen, efterat Baggesen havde givet en ung tydsk Ven flere af sine sidste Smaadigte til et Blad, denne begyndte det paafølgende Aar, deriblandt „Zuversicht“, der findes blandt de Baggesenske Papirer paa det kongelige Bibliothek, og hvormed „Baggesens poetische Werke in deutscher Sprache“ slutte:

„Ich weisz es: ich bin ewig. Endlich nur
muszt ich in jedem Augenblick entstehen,
in jedem nächsten Augenblick vergehen —
wie Alles in der sinnlichen Natur.
Nur meinen Körper kerkert diese Flur;
mein Geist durchdringt ihr Dach und ihre Wände
und kreist erhaben über Ort und Zeit,
bestrahlt von Gott im Ring der Ewigkeit.
Er hebt empor zu Dir, o Vater! diese Hände,
die bald verdorren, während, nie verweht,
sich über ihren Staub aufschwingt sein Dankgebet
für deiner ew'gen Lebens ew'ge Spende.

---

* IV, 436.

Heil mir! Geschlummert hab' ich und gewacht,
geliebt, geträumt, geruhet und gedacht,
ich weisz von Licht und Schatten, Tag und Nacht —
doch nichts von meinem Anfang oder Ende."

Hver Nat maatte Sønnen befrygte ikke at kunne bringe Faderen videre næste Morgen, og overalt ønskede man snarlig Bortreise for ikke at faae et Lig i Huset. Gjennem Byerne og paa ujævne Steder maatte den dødssyge Digter anbringes i Bærestolen, blot iført Jean Pauls Slaabrok. Den 27nde naaedes endelig Elben. Paa Overfarten faldt Baggesen et Par Gange i Besvimelse og fantaserede stærkt. Den 28nde var den Vidtbereistes sidste Reisedag. I venlig Efteraarssol kjørte Digteren, hvis Livssol snart skulde slukkes, ind i Kongeriget Danmark. For over en Menneskealder siden var han med sin unge Hustru Sofie Haller, Augusts Moder, den sidste August 1790 draget over den samme Grændse. „En ubeskrivelig Ild flammede pludselig gjennem hele mit Væsen", lyder Slutningen af Labyrintens, efter Forfatterens efterladte Dagbøger og Breve udarbeidede, Fortsættelse*). „I min Henrykkelse kastede jeg mig om Sofies Hals og udbrød: „Vor Konge! Vort Danmark!" og hun frydede sig med mig. Nogle Øieblikke tilforn havde jeg yttret det Ønske at ende mine Dage i Schweiz eller Frankrig — i et frit Land; i dette Øieblik var Monarkiet mig det Dyrebareste."

I Hamborg, hvortil Digteren ankom om Aftenen den 28nde, erklærede Lægerne, at han i det Høieste havde nogle faa Dage tilbage, og at en Fortsættelse af Reisen var umulig. Kun med megen Besvær formaaede den Dødssyge at tale. Et Par Dage efter Ankomsten blev han bragt til Frimurer-Hospitalet — baade han og Sønnen vare

*) Se „Jens Baggesens danske Værker", anden Udgave, XI,233-234.

Frimurere —, hvor hans Lidelser endte den 3die Oktober ved Daggry. Endnu den sidste Nat havde den sjeldne Aand sin Bevidsthed. „Hellig! Hellig! Hellig!" et Udraab der oftere møder os i Baggesens religiøse Poesi, f. Ex. i Oratoriet „Kristi Død" — vare de sidste danske Ord, som den Døendes Læber udtalte*). Den poetiske Genius stod ved Dødsleiet hos Baggesen som hos Oehlenschläger, der lod sin ældste Søn læse Dødsscenen i „Sokrates" for sig. „I Nat henslumrede stille og blidelig efter fleraarige Lidelser i mine Arme paa sin Hjemreise til Fædrelandet min elskede Fader", hed det i Augusts Dødsanmeldelse i „Altonaischer Mercurius".

Dagen efter ankom Sønnen Carl, som var ilet til fra Bern, og stod dybtbevæget ved Faderens Lig.

Ved Sektionen viste det sig, at Ondet, der nærmest havde forvoldt den 62aarige danske Digters Død, stammede fra Nyren, som var i en høist degeneret Tilstand og forstørret i en usædvanlig Grad. Der fandtes desuden i hver af de to store Hjernehuler en Vandblære af en Hasselnøds Størrelse. Doktoren, der foretog Sektionen, udbryder i sin trykte Beretning derom: „Quis non similitudinem hujus cranii cum insani videt?" **).

August havde aftalt med Faderen, at dennes jordiske Levninger skulde blandes med Sofie Hallers i en fælles Grav. Paa en bygefuld Dag og i en stjerneklar Nat bragtes derfor Digterliget i Stilhed til Kapellet ved Kirkegaar-

*) Ifølge Sønnens Beretning til Baggesens gamle Veninde Fru Frederikke Brun, hvilken gjengives i et hidtil utrykt Brev fra Kamma Rahbek til C. J. Boye fra Dødsaaret, der eies af en Søn af C. J. Boye.

**) „In memoriam defuncti J. I. Baggesen. Relatio de sectione iisque vitiis, quae in obducto defuncti corpore reperta sunt. Edidit J. C. G. Fricke, Dr. med. et chirurg. Hamburgi. MDCCCXXVI". Side 7.

den udenfor Kiel, hvor en talrig Skare den 11te Oktober forsamlede sig for at vise den navnkundige Døde den sidste Ære. Ved den aabne Grav, som for henved tredive Aar siden en Foraarsdag havde modtaget den ikkun 28aarige Alpedatters Lig, talede Sønnen Carl.

Der var unegtelig noget Tragisk ved vor Digters Død som ved hans Liv. Han sank, ligesom symbolsk, sammen paa Grændsen og jordfæstedes i den sydlige, tydske Del af den danske Stat, hvis fremmede, om end beslægtede, Nationalitet havde øvet saa stærk Tiltrækningskraft paa den dog i saa mange Henseender, ikke mindst hvad det bløde, let bevægelige Sind og Lunet angaaer, grunddanske Baggesen — for ikke at tale om, at man kunde fristes til med lunefuld Spøg à la Baggesen at sige, at han var ret egenlig dansk, forsaavidt som hans Værker for en stor Del ere spredte Smaastykker, „ligesom de talrige Fjeldstene, der laa og ligge rundt om paa vore Marker, medens Danmark neppe har et eneste virkeligt Bjerg“ *).

I December samme Aar døde Baggesens elleve Aar yngre Landsmand Malthe Konrad Bruun i Paris, en halv Snes Maaneder efterat den Landsforvisningsdom, der var overgaaet ham i hans Ungdom, var bleven hævet ifølge Ansøgning fra den Exilerede **). Han kom altsaa, ligesaa lidt som Baggesen, til at ende sine Dage i Fædrelandet, hvad der heller ikke timedes P. A. Heiberg, som, uagtet der ikke bestod noget personligt venskabeligt Forhold mellem ham og Baggesen i Paris, viede denne en

---

*) Se Peder Hjorts „Kritiske Bidrag til nyere dansk Tænkemaades og Dannelses Historie“, literærhistorisk Afdeling, II, Indledning, Side LXVIII.

**) Se „Malthe Konrad Bruun“ af Julius Rée i „Fædrelandet“ 1868 Nr. 45 og 46, Feuilletonen, og Fr. Birkedal-Barfod: „Malthe Konrad Bruun, en biografisk Skildring“, 1871, Side 64—65, 75—76 og 107—110.

Nekrolog i „Revue encyclopédique“ for Oktober 1826 (i hvilket periodiske Skrift P. A. Heiberg oftere havde omtalt Baggesens Forfattervirksomhed gunstigt), der karakteriserede den Afdøde som „en af Danmarks berømteste og aandrigeste Digtere“, og begyndte Brochuren „Om mit Forhold til Baggesen“ fra dennes Dødsaar: „Baggesen er død, og den danske Literatur har i ham tabt en af sine største Prydelser. Saa længe som skjøn Poesi og sand Vittighed beholde nogen Pris i Norden, vil Baggesens Navn som Digter aldrig blive nævnet i Dannemark og Norge uden med den mest udmærkede Agtelse.“

8.

Budskabet om Baggesens Død maatte selvfølgelig vække Bevægelse i Danmark, specielt i Hovedstaden, hvor man alt havde gjort Tilberedelser til at modtage den Hjemvendende paa en festlig Maade*). „Dagen“ — hvor 1818 Tylvten fremtraadte, og Feiden i den Anledning rasede — leverede den 23nde September følgende Meddelelse: „Digteren Baggesen har den 13de d. M. forladt Dresden efter forgjæves at have søgt at gjenvinde sin Sundhed i de bøhmiske Bade og vender nu tilbage til sit Fædreland, ledsaget af den yngste af hans tvende Sønner. Den herværende literære Verden har erfaret, at i de mange Aar, hvori denne Digter ikke har ladet Noget trykke, hans Muse dog ei har været ledig; og med Glæde erfarer man, at denne literære Heros nu træder frem paany, idet hans herlige humoristiske Epos „Adam und Eva“ om nogle Uger vil udkomme i Leipzig.“ Sammesteds fandtes følgende Avertissement: „To gode møblerede Værelser i en Stue eller første Sals Etage i Nærheden af Helliggeistes Kirke ønskes til Leie maanedligen for en Reisende, der om 6 à 8 Dage ventes. Billetter med Opgivende af Pris bedes leverede hos Etatsraad Thaarup.“ Etatsraad Fre-

*) Se J. L. Heibergs Artikel „Til Hr. Filister“ i „Kjøbenhavns flyvende Post“, 1827, Nr. 3. Alt i et tydsk Brev fra Grosserer Courländer til Baggesen, dateret „Copenhagen, 25 Oktober 1825“ (som findes blandt Digterens Papirer paa det kongelige Bibliothek) hedder det: „Kommer Du her tilbage, beredes Dig en Dig værdig Triumf“.

derik Thaarup var dengang Redaktør af „Dagen“. Da dette Avertissement findes afklippet og heftet til den. ligeledes afklippede, forudgaaende Meddelelse blandt de Baggesenske Papirer paa det kongelige Bibliothek. refererer det sig selvfølgelig til Baggesen. Samme Blad indeholdt den 6 Oktober under „Nyeste Postefterretninger“ fra Hamborg den 1 Oktober: „Digteren Baggesen er, efter en sexaarig Fraværelse fra sit Fædreneland, ankommet hertil den 28nde f. M. fra de bøhmiske Bade, men destoværre i en Tilstand. som lader befrygte hans Død. Maatte den Kjærlighed til hans Fædreneland, der gav ham Kraft til, ved sin yngste Søns Hjælp, at komme til dets Grændse, fremdeles styrke ham til over Kiel at komme til Kjøbenhavn, som dog neppe kan haabes.“ Dagen efter hed det under Rubriken „Kjøbenhavn“: „Den 3die Oktober døde Jens Baggesen, 62 Aar gammel, paa Frimurerhospitalet i Hamborg. Fire duelige Lægers forenede Stræben formaaede ikke at bevare den sidste Gnist af Liv hos ham, indtil han igjen havde betraadt Fædrelandets Grund. Dog vil hans Ønske vorde opfyldt, at hans Ben der lægges til Hvile. Hans Lig bliver ført til Kiel for at jordes ved Siden af hans første Kone og hans Ven Reinhold. Hans seneste Aar vare en Række af Ulykker og Lidelser. Fra Folkets Digteryndling blev han Gjenstand for Had og Krænkelser, men Aarbøgerne ville taknemmelig mindes hans store Fortjenester af vor Digtekunst og vort Sprog. Ogsaa iblandt Germaniens Digtere vandt Parthenais' Sanger en Hædersplads. Voss og Jean Paul kjendte hans Værd. I mange varme Venners Bryst lever han uforglemmelig.“ I samme Nummer findes „af et venskabeligen meddelt Brev“ følgende Notits: „Jeg saae ham to Dage førend hans Død. Synet var smerteligt. Han var berøvet sit Mæle og næsten sit Syn, dog kjendte han mig. Hans yngste Søn, Lieutenant Baggesen, havde bragt ham hid fra Dresden, dels tilvogns,

dels i Bærestol. Da Lægerne i Dresden havde opgivet ham, efterat han forgjæves havde forsøgt flere af Tydsklands Bade, besluttede han at ville døe i sit Fædreland, men kom ei længer end til dets Grændse. Hans sidste Digtning, Grækernes Svanesang, ham ganske værdig, blev den nu forklarede Digters egen. Hans herlige Epos Adam og Eva trykkes i Leipzig. Hans øvrige talrige Manuskripter ere reddede og i hans Søns Hænder." En af den afdøde Digters kjøbenhavnske Venner skrev den 7ende Oktober i et tydsk Brev til August Baggesen (som findes blandt Digterens Papirer paa det kongelige Bibliothek) om Hovedstadens Stemning ved Dødsbudskabet: „Hvor mange Taarer har jeg ikke været Vidne til ligefra den ædle Prinds Kristians til den gamle Kones, der gik ham tilhaande for sex Aar siden i Brolæggerstræde — Lærdes, Officerers, Kjøbmænds, Studenters, ogsaa flere Digteres (de dybtfølende, retfærdige Digtere, der i ham begræde deres Nestor)!" I „Den danske Statstidende" for den 13de Oktober fandtes et Mindedigt (af P. E. Becker, Lærer ved det kongelige Opfostringshus i Kjøbenhavn); og i „Dagen" for den 18de Oktober kaldtes den afdøde Digter i et Par versificerede Linier (med et Bogstavmærke under) endog „Danas første Skjald". Carl og August Baggesen, som vare komne til Kjøbenhavn efter Faderens Begravelse bekjendtgjorde, at de vilde foranstalte en Udgave af Digterens samtlige Værker og udarbeide hans Biografi; og Kongen tilstod en betydelig Understøttelse til Værkernes Udgivelse*).

*) Se J. L. Heibergs Artikel „Til Hr. Filister" i „Kjøbenhavns flyvende Post", 1827, Nr. 3, og „Breve fra Danske og Norske, især i Tiden nærmest efter Adskillelsen", udgivne af L. Daae, 1876, Side 149. 1827—1832 udkom „Jens Baggesens danske Værker, udgivne af Forfatterens Sønner og C. J. Boye" i tolv Bind — en forresten ingenlunde vellykket Samling, hvoraf anden Udgave saae Lyset 1845—1847. 1836 udkom „Jens Baggesens poetische Werke in deutscher Sprache, herausgegeben von den Söhnen des

N. F. S. Grundtvig var endelig 1821, uden Ansøgning, bleven kaldet til Præst i Præstø, men alt Aaret efter, ifølge eget Ønske, kommet tilbage til Hovedstaden som Kapellan ved Frelsers Kirke paa Kristianshavn og havde 1825, foruden i Forening med sin tidligere (og senere) Modstander Rudelbach at begynde et „Theologisk Maanedsskrift", udgivet „Kirkens Gjenmæle" mod H. N. Clausen, i hvilken Anledning han hjemsøgtes med en Injurieproces, der bragte ham til 1826 at nedlægge sit Embede. Alt den 14de Oktober 1826 lod han i „Nyt Aftenblad" trykke et stort Gravdigt over den Hedenfarne, for hvem Præsteskjalden havde holdt Skjoldet under Tylvtestriden*). Dette Gravdigt, som fulgte efter et andet, mindre (med et Bogstavmærke under), lød:

Jens Baggesen.

Deyr fè
deyja frændr,
deyr sjálfr it sama;
en orðstírr
deyr aldregi
hveim er sèr goðan getr.
Hávamál**).

Verfassers" i fem mindre Bind. 1831 udkom „Aus Jens Baggesens Briefwechsel mit K. L. Reinhold und F. H. Jacobi" i to Dele, 1855 „Fragmente" og 1858 og 1863 „Philosophischer Nachlasz" i to Bind. 1843—1856 udkom „Jens Baggesens Biografi" ved August Baggesen" i fire Bind.

*) Se dette Værks syvende Afdeling, Side 121 o. s. v., 166 o. s. v., 249 o. s. v.

**) Kvæg doer, Frænder doe, man selv doer; men aldrig doer dens Ry, der vandt sig et godt.

Saa er da brudt din Vandringsstav,
og Du er sjunket under Mulde,
hvor ingen Blomster paa din Grav
kan groe for Slud og Vinterkulde,
hvor ved din Skygges Alpe-Gang
kun toner en Skjærslipper-Sang*).

Ja, faldet er i Fjende-Vold
dit Støv og saa dit Eftermæle —
thi Runen ristes her paa Skjold
med Od, som vil ei trædsk sig fjæle,
med fjendtlig Haand, som visne vil,
før Venner den sig lyver til.

Saa visner jo vor Skjaldehaand,
naar Staalpen gaaer paa Skjoldeplade,
er Redskab kun for Liv og Aand
med Fuglefjer paa Blomsterblade,
er, naar den, kold, sig farver rød,
en Vaabendrager kun til Død.

Men er jeg Fjende til den Trold,
som, da han blændede dit Øie,
mod Danmark førte Avindskjold
og stjal en Lovsang fra det Høie —
da er jeg og hver Runes Ven,
vor Moder risted med din Pen.

---

*) Hentydning til Baggesens Alpe-Liv og Poesi (f. Ex. i „Parthenais oder die Alpenreise, ein idyllisches Epos“) samt til hans Skjærslippersange.

Tænk ei, jeg tramper paa din Grav;
tænk ei, jeg smiler ved din Baare;
tænk ei, jeg ved din brudte Stav
jo fælde kan en Vemods-Taare,
fordi langt mindre end dit Kald
dit Navn er nu i Skjalde-Tal.

Ei har sig Verden Tunger nu
som, Skjald! i dine unge Dage,
da med sit Blændværk Sind og Hu
den fængsled hos dit Kuld saa fage —
men blev den bedre vel, fordi
elendig blev dens Poesi?

Nu Visen gjør ei Vinen god,
og Blomme*)-Slør er rent af Mode;
nu Østers-Smil og Drue-Blod
gjør slette Vers og Venner gode —
saa Verden i en vittig Ven
har tabt langt mer end han i den.

Nu er i Dana-Dafnes Lund
der fordetmeste tomt og øde;
og toner Sangen, er det kun
for Døve sødt som for de Døde —
saa glad det gjør ei Skjald i Hu,
hvad han af Røst har mer end Du.

Tilovers er nu Aand og Sang,
man har alt nok i Kjød og Klinken;

*) Blomme, Blomst.

tilovers nu i Dane-Vang
er Nattergalen som Bogfinken;
man huger bedst den Fugl i Haand,
man skjærer selv for Tungebaand.

O, derfor Pral er langt fra os,
som vrantne klimpre end paa Strænge,
som føle: Tidens Smag tiltrods,
vi fløi for høit og sang for længe,
vi overleved Dig ei blot,
men Alle snart, som hørte godt.

At ei engang Du fandt en Grav,
hvor, som vi haabe, dog ad Aare,
naar Sol opstaaer af Nordens Hav,
der triller for hver Skjald en Taare —
det er et Vandheld stort, hvorpaa
hver Aand sig dog berede maa.

Men hvor os kastes end vor Grav,
det være sig ved Elbens Rende,
det være sig bag Vesterhav —
o, aldrig kunde vi dog nænne
at ønske, vi var født til Sang
i anden Lund end Dane-Vang.

O, sikkerlig vi og bedrog
os ved det allerstørste Bytte;
thi intet bedre Hjerte slog
for Skjaldene i Borg og Hytte

end, hvor til Hjarne Freia huld
en Krone slog af Taare-Guld*).

O, liflig er den Krones Glands
for alle Hjarnes Riddersvende,
som paa en grøn Maigreve-Krands
er mellem Tusinder at kjende —
thi som de gamle, saa de ny
har alle Sommer ridt ad By.

Ja, det er Sagas Kjendetegn
paa smaa og store Dane-Skjalde,
at Solskin de og Gyldenregn
kun hendes Smil og Taarer kalde,
hvis Hjerter smeltede ved Sang
paa Modersmaal i Dane-Vang.

O, dette Hjerte kan ei briste,
saa længe Aanden boer i Støv;
saa de skal mindes med de Sidste,
hvis Krandse er af Bøgeløv,
som falder af hvert Efteraar,
men springer deilig ud i Vaar.

Lad Tanke-Dyr kun prale af,
de ræddes ei for Dødens Kulde
og tage gjerne med i Grav
Alt, hvad de gjorde over Mulde;

*) Hentydning til Kongekronen, som det danske Folk skjænkede Skjalden Hjarne til Løn for hans Gravdigt over Frode den fredegode.

lad dem kun spotte Skjaldens Gru
for, hvad dem aldrig randt i Hu!

Vi veed det vel: alt Kjød er Hø;
men hvad de Fleste ikke vide
er, at kun Levende kan døe
og Glædens Kyndinger*) kun lide —
kun Mennesker, ei Dyr det veed,
hvi Manden er ad Muld saa leed.

O, derfor er det Skjaldens Trøst,
som kjender Livets Sorg og Glæde,
at levende dog er hans Røst
for Hjerter, som kan le og græde
og dele gjerne Liv igjen
med deres levelystne Ven.

Mens det, som fødtes kun til Død,
sig taber i de Dødes Rige,
skal, Baggesen! med Stemme sød
det Levende fra Graven stige
og vandre med vor Moders Æt,
til Tidens Løb gjør Jorden træt.

Hvor høit paa Grimselen Du steg,
maa et germanisk Øie maale**);

---

*) Kyndinger, Bekjendte.

**) Hentydning til Baggesens Digt „Tordenen paa Toppen af Grimsel" (i „Samtlige Værker, 1801"). I et Rimbrev taler Baggesen om, at

men Skalke-Smil og Lynilds-Leg
saae Danmark fra dit Øie straale —
de Rynker glatte skal i Vang,
saa længe Skov har Fuglesang.

Hvor stor Du var, da størst Du blev —
derom jeg fjendtlig tier stille;
men hvi al Danmark Du henrev,
dengang da Du var meget lille —
det vil man aldrig undres paa,
thi det kan Dane-Børn forstaae*).

Hvad fjendtlig her med Staalpen haard
jeg overskaaret har paa Skjoldet,
maa Vennerne i Geirods Gaard**)
se til at gjøre helt og holdet;
thi kun hos dem Du haver Pris
tilgode mer end stykkevis.

Men naar engang, med opslidt Pen,
jeg samlet er til mine Fædre,
ei kræve maa min bedste Ven
af mine Fjender Retten bedre,
end jeg den gjorde Dig idag,
og da vi stod i Vaabenbrag.

„— — han nogen Tid lod til at øve
sig i paa Tydsk at vorde Løve"
(se dette Værks anden Afdeling, Side 221).

*) Naturligvis sigtes her til Baggesens navnkundige Digt „Der var en Tid, da jeg var meget lille".

**) Jættegaarden, hvis Eier Thor dræbte (efter Fortællingen i den yngre Edda).

Er Fjende-Roesen knap og kold —
i Varighed og knap sin Lige
har, immergrønt fra Old til Old,
det Naaletræ i Aandens Rige,
hvis Torne-Løv til Krands er hvast,
men bærer høit, hvad ei der brast*).

N. F. S. Grundtvig.

Grundtvig, der alt 1809—1810 i sin første „Beskuelse af en Digters Værker, hvis sjeldne Fortrin han med Glæde erkjender uden dog at være blind for hans Mangler eller Synder," havde leveret noget af det mest Slaaende, som indtil da var bleven sagt om den sælsomme Janus Baggesen, sang 1815 i sin Turnering med den Gaadefulde:

„Dit Eftermæle vil jeg gjemme nu,
til jeg et bedre kan, med Sorg i Hu,
maaske, ifald jeg ved din Grav skal tale,
med Danmarks Kridt paa Kirketavlen male" **).

Grundtvig, som førte et ikke mindre miskjendt Kampliv end Baggesen, skjøndt i en anden Sfære, og endog Aaret efter fandt sig foranlediget til at udgive sit „literære Testamente", leverer nu Baggesens Eftermæle i sit store Gravdigt, af hvis Dunkelhed de aandfuldeste Glimt bryde frem som Lyn af en tung mørk Tordenhimmel. Ligesom han i November 1818 havde indledet sin Artikel mod Tylvten med en Oversættelse af Verset i Hávamál:

---

*) Her sigtes upaatvivlelig til Hjaltes Ord i Grundtvigs Oversættelse af Saxo, hvilke ledsagede det Exemplar af „Trylleharpens Historie", som sendtes Præsteskjalden af vor Stads-Satyrikus (se dette Værks syvende Afdeling, Side 315).

**) Se dette Værks anden Afdeling, Side 341—345, og femte Afdeling, Side 71—196.

„Deyr fè
deyja frændr,
deyr sjálfr it sama;
ek veit einn,
at aldri deyr:
dómr um dauðan hvern“ —

saaledes indleder han nu Mindedigtet om ham, der nylig var sænket i Graven paa Fædrelandets Sydgrændse mellem Tydske, med et lignende Vers af det samme islandske Oldtidskvad. Præsteskjalden fælder en Vemodstaare, fordi den Henfarnes „Navn i Skjalde-Tal“ er „langt mindre“ end hans „Kald“, der med Føie syntes Grundtvig saa forjættelsesrigt, idet han dog hævder, at Danmark saae „Skalke-Smil og Lynilds-Leg“ straale fra det nu brustne Digterøie, og at disse „skal glatte Rynker“ til sene Tider

„og vandre med vor Moders Æt,
til Tidens Løb gjør Jorden træt“.

I sin store Afhandling „Om Digterne Baggesen og Oehlenschläger med Hensyn paa deres offentlige Mellemværende“*) havde Grundtvig jo ogsaa erklæret, at Baggesen i sin Feide havde „røbet et Folkesyn og ladet en lignende Vittighed spille“. Naar Grundtvig forresten, næsten endnu mere polemisk end den nys afdøde Polemiker, vender sig mod „Verden“ og erklærer, at „dens Poesi blev elendig,

„saa Verden i en vittig Ven
har tabt langt mer end han i den“,

at

„nu er i Dana-Dafnes Lund
der fordetmeste tomt og øde“ —

*) Se dette Værks syvende Afdeling, Side 265—292.

da trænger denne idealistiske Ensidighed aabenbart til et Korrektiv. Vel var Tilstanden i Danmark, som andetsteds, i Tiden umiddelbart før Julirevolutionen ingenlunde lystelig; og selv Optimisten F. C. Sibbern taler 1825 og 1826*) om „en Tid, da der i mange Henseender var et skjønnere Liv i Danmark end nu," og erklærer: „Vi have nu kun meget Lidt tilbage fra hin skjønne Tid i Danmark". Poesien holdt sig unegtelig i en ganske anden Grad til Jorden end i Aarhundredets Begyndelse, da Oehlenschläger fandt

„den gamle hellige forunderlige Lampe,
som i Naturen dybt nedgravet laa" —

for at bruge Ordene af Baggesens Rimbrev „Noureddin til Aladdin" fra 1806**). Men det maa dog ikke overses, at den mere realistiske Retning, der nu gjorde sig stærkt gjældende i Poesien, baade var et berettiget, ja nødvendigt Reaktions-Moment i den literære Udvikling og frembragte Arbeider som J. L. Heibergs Vaudeviller, hvoraf den første opførtes 1825, Aaret før Baggesens Død, et Aarhundrede efter Holbergs Komedier, og St. St. Blichers Noveller, hvoraf den første tryktes 1824. Oehlenschläger havde derimod rigtignok ikke siden Baggesens Bortreise 1820, uagtet han nu havde „den aandelige Ro", Sibbern 1816 i Feidetiden fordrede for ham***), frembragt noget Nyt af videre Betydning, om der end ikke fattes smukke Partier i den store, først paa Tydsk skrevne, Roman „Øen i Sydhavet", som udkom 1824—1825 og, paa Grundlag af den gamle tydske Roman om Øen Felsenburg fra den første Halvdel af det attende Aarhundrede, betegnende for Oehlenschlägers umiddelbare Digter-

---

*) Se „Breve til og fra F. C. Sibbern", II, 147 og 159.
**) Se dette Værks anden Afdeling, Side 266.
***) Se dette Værks sjette Afdeling, Side 83—85.

genius, forherliger „et uskyldigt frit idyllisk Liv“ som „Menneskets bedste Lod paa Jorden“. Han havde ovenikjøbet ved uheldige Forandringer, der bare Vidnesbyrd om, hvor langt han var kommet bort fra sin Ungdoms Begeistring, i „Samlede Digte“ i tre Bind 1823 fordærvet ikke faa ældre Digte. „Ellehøien“*) havde saaledes, for at anføre et Exempel instar omnium, faaet endel nye Slutningsvers, som endte saa omtrent parodisk:

„Før nævntes Alf og Ellepige Trolden,
nu kaldes han: Forkjølelsen og Kolden“.

Ingemann havde derimod efterat han i Sommeren 1822 var bleven ansat som Lektor i dansk Sprog og Literatur ved det fornyede Sorø Akademi og havde ægtet sin mangeaarige Forlovede, begyndt et nyt lykkeligt Afsnit af sit Liv og sin Digtervirksomhed. 1824 udkom den historiske Digtning „Valdemar den store og hans Mænd“, som Grundtvig satte megen Pris paa**), og netop Baggesens Dødsaar aabnede Ingemann Rækken af sine yndede historiske Ro-

---

*) Se dette Værks anden Afdeling, Side 41.

**) Alt i Fortalen til „Nytaars Morgen, et Rim,“ fra August 1824, hvor Grundtvig expektorerer sig om Aandslivet herhjemme dengang paa en lignende Maade som i Mindedigtet over Baggesen og taler om „en Slægt, der syntes at have forsvoret al Deltagelse i noget Aandeligt,“ samt erklærer; „Man skal vist ikke trostes eller lystes ved at se, hvad der i de sidste Aar udgjør den danske Literatur“ — udtrykker han i Anledning af Ingemanns i Juli samme Aar udkomne „Valdemar den store“ sin „inderlige Glæde over at høre et saa levende dansk historisk Ord, som det ei i mange Aarhundrede har tonet paa Marken,“ og kalder Sligt „en Helte-Opstandelse, Begyndelsen til den ny Række af det danske Hjertes Helte-Gjerninger, der skal forklare og fuldende dets Bedrifter“.

maner med „Valdemar Seir". En Flok yngre begavede Digtere, Poul Møller, Henrik Hertz, Chr. Vinther, H. C. Andersen, Carl Bagger o. s. v. vare desuden alt fremtraadte eller stode ifærd med at fremtræde jævnsides med den aldrende, men ungdomsfriske Forfatterinde af „En Hverdagshistorie", J. L. Heibergs Moder. C. Hauch vendte endvidere 1827 tilbage til Danmark, efter sex Aars Fraværelse, med dramatiske Arbeider som „Tiberius" o. s. v.

Ved et ret mærkeligt Sammentræf aabnedes det næste Nummer af „Nyt Aftenblad" med en Sang af J. L. Heiberg til et af Tylvtens ivrigste Medlemmer, Poul Møller, dateret den 13de Oktober, altsaa et Par Dage efter Baggesens Begravelse, i Anledning af, at Forfatteren til det parodiske Digt „Om Jenses Lidenhed" og „Et Himmelbrev i Grundtvigs nye historiske Smag" *) drog til Norge, hvortil han var bleven kaldet som Lektor i Filosofien ved Kristianias Universitet.

9.

I Mindedigtet over Baggesen, der stod foran Grundtvigs, hed det:

„Nu tie hver en fjendtlig Røst!
Af Vemod svulmer Danmarks Bryst,
thi det har tabt sin Sanger".

Hver en fjendtlig Røst taug dog ikke. Han, om hvem

*) Se dette Værks syvende Afdeling, Side 306—310 og 359—361.

Peter Vegner 1818 havde skrevet, at han var gammel som Stridshelt og aandelig Soldat samt bekjendt som en Mand, der saa godt som Holbergs Jeppe havde staaet sine ti Aar under Malicien *), skulde ikke blot i Livet faae at føle, at den, som saaer Storm, høster Hvirvelvind — Hvirvelvinden lagde sig ikke engang ved hans Grav, men der holdtes Kamplege ved den som ved Patroklos'.

I Byen, hvor den Afdøde havde havt sin tunge Skolegang, som Fragmentet „Forfatterens Liv og Levnet" ender med **), Byen, som den 21aarige H. C. Andersen nylig havde forladt med sin slemme Rektor, Baggesens gamle Modstander, Meisling, blev der den 16de Oktober efter Opførelsen af det bestemte Skuespil givet en scenisk Høitidelighed i Anledning af Baggesens Død ***). Andre Provindstheatre, ikke at tale om Privattheatre, hædrede ligeledes den Afdødes Minde †). Det kongelige Theater i Kjøbenhavn, hvis Direktør Baggesen i sin Tid havde været, og hvor tre Operaer af ham vare gaaede over Scenen ††), vilde ikke staae tilbage, men tænkte paa at give en Sørgefest til Ære for den Digter, med hvem det havde taget saa skandaløs en Afsked. Imod denne Plan rykkede en navnløs Indsender i Marken i „Dagen" for den 20nde December. „Da man" — hedder det — „af et almindeligt Rygte har erfaret, at der paa den kongelige Skueplads skal gives en Sørgefest til Ære for Jens Baggesen, tager man sig

---

*) Se dette Værks syvende Afdeling, Side 66—67.

**) Se dette Værks første Afdeling, Side 80.

***) Se den „Vest-Sjællandske Avis eller Slagelse Ugeblad", 1826, Nr. 82. Slagelses Mindefest skildres i „Kjøbenhavns flyvende Post", 1827, Nr. 50.

†) Se „Dagen", den 21nde December 1826 og 9ende Januar 1827.

††) Se dette Værks første Afdeling, Side 52—54 og 153—155, sjette Afdeling, Side 244—250, og syvende Afdeling, Side 371—377.

den Frihed at gjøre Theaterdirektionen opmærksom paa det formentlig aldeles Upassende heri. Thi hvor forskjelligt end vort Publikum maatte dømme om den Afdødes hele literære Færd, kan dog vel dets Mening om hans dramatiske Forsøg, om hvilke her alene kan være Talen, betragtes som een. Vi kunne her betjene os af en berømt Forfatters Ord og sige, at af hans tre mislykkede Forsøg formaaede kun Musikken at redde det andet, medens det første nedsank i Lethe trods Skuespillernes Bestræbelser, og til det sidstes Ligfærd hele Skuespilhuset var Orkester*). Vistnok have andre Digtere — at vi ei skulle nævne Holberg og Evald — nydt lignende Hæder paa vor Scene; men disses Arbeider have da i sin Tid havt betydelig theatralsk Fortjeneste, foruden at særegne Hensyn, f. Ex. til den afdøde Digters Efterladte, undertiden have fundet Sted, hvoraf Intet her er Tilfældet. Naar vi endnu tilføie, at en slig Festlighed muligen kunde give Anledning til nye Uroligheder i Theatret, som det vel maa anses overensstemmende med dettes Værdighed aldeles at undgaae, troe vi at have fremført tilstrækkelige Grunde for aldeles at fraraade Theaterdirektionen denne, efter vor Mening, upassende Høitid.“

Det laa nær at antage, at Forfatteren af denne Artikel, der endog ikke fandt det upassende at antyde Uroligheder i Theatret, hvis en Mindefest for Baggesen fandt Sted, var Lektoren i Tydsk ved Sorø Akademi Peder Hjort,

---

*) I „Professor Oehlenschlägers Erklæring til Publikum om hans personlige Forhold til Justitsraad Baggesen, 1818,“ hedder det (Side 19—20) om Baggesen: „Hvo troer vel ham istand til at skrive et Drama, som uden Musikkens Hjælp kunde taales paa nogen Skueplads? Og selv Musikken var jo kun istand til at redde det ene af hans tre mislykkede Forsøg. De andre to sank i Lethe, det første uagtet Skuespillernes og Orkesterets Bestræbelser, og til det sidstes Ligfærd var hele Skuespilhuset Orkester.“

Forfatteren af „Tolv Paragrafer om Jens Baggesen" og „Om en høist mærkelig Lighed imellem Trylleharpen. saakaldet originalt Syngespil af Jens Immanuel Baggesen og samme Stykkes Original", hvilket sidste Skrift havde voldet den store Theater-Skandale, som vel ikke mindst bidrog til at forjage Baggesen fra Fædrelandet*).

Strax Dagen efter tog en anden, ligeledes anonym, Indsender tilorde mod dette Indlæg i en Artikel, som lød: „De ønsker, at der paa det kongelige Theater ingen Sørgefest maa blive given til Jens Baggesens Erindring. Og hvorfor? [1]) Fordi han som dramatisk Digter ikke var saa udmærket som i flere andre Henseender. — Men Theatret er som dramatisk Kunstanstalt ogsaa en Kunstanstalt i Almindelighed. Saalænge lyrisk Digtekunst, hvori Baggesen uden Tvivl var den største Mester, er et væsenligt Element af Dramaet, saa længe tør vel ogsaa den dramatiske Kunst beklage hans Tab. Om en Digter har skrevet sine bedste Arbeider i dramatisk Form eller i en anden, er vel temmelig ligegyldigt, naar der kun har været Poesi deri; thi dette er det Væsenlige, den udvortes Form det Tilfældige. Muserne ere Søstre; de forskjellige Digtarter kjende ikke Noget til de tykke Skillerum, som Partiaanden opreiser mellem menneskelige Individer. Den berømte Forfatter, som Indsenderen citerer, vil sikkert først af Alle indse, at man kan være baade stor og berømt, uagtet man har havt det Uheld, at et Syngespil er sunket til Lethe og et andet reddet ved Musikken**). — [2]) Af Frygt for

---

*) Se dette Værks sjette Afdeling, Side 56—77 og 245—255, samt syvende Afdeling, Side 53—55, 315—320 og 371—378.

**) Ved det Oehlenschlägerske Syngespil, der var sunket til Lethe, menes aabenbart „Flugten af Klosteret", Syngespil i fire Akter til Mozarts Musik til „Cosi fan tutte", der opfortes første Gang den 19de December 1826, men blev modtaget med Piben og kun gik fire Gange (se Overskou's „Den danske Skueplads", IV, 818—820,

Uroligheder i Theatret. — Hvis Indsenderen ikke er en Eremit i Kjøbenhavn, saa veed han, at denne Frygt er ganske ugrundet, eftersom de forrige Dages latterlige Partiskhed med Hensyn paa den nu afdøde Digter, som bekjendt, var bortdød længe førend han selv. Tvertimod vil Publikum, som nu er kommen til en rolig Erkjendelse af Digterens Fortrin og Feil, gribe den festlige Leilighed til at gjøre godt igjen, hvad den forrige Forblindelse har forbrudt. For Theatrets Værdighed (som desuden ikke kan lide under forskjellige Meningers Yttring) er altsaa saa lidt at befrygte, at det tvertimod vilde være under dets Værdighed ikke at opfylde en Pligt, som ethvert Provindsial- og Privattheater i hele Landet har efterkommet. — [3]) Fordi Digteren ikke har Efterladte. — Jeg mener dog, at han efterlader sig baade Sønner og anden Familie. Og hvad idetmindste de Første angaaer, saa ere de altfor vel bekjendte her i Byen, til at man skulde troe, at en saadan Æresbevisning ei vilde smigre deres sønlige Følelse, om ogsaa ingen pekuniær Fordel var forbunden dermed." Artikelen endte, med Hentydning til Baggesen og hans Modstandere i Feidetiden: „Hvis Indsenderen ikke er en af de smaa Filistere, som Samson engang slog halv ihjel, saa er hans Erindring umotiveret, ligesom den under alle Omstændigheder er, især i dette Øieblik, i høi Grad uanstændig."

Det var J. L. Heiberg — der efter sin Hjemkomst fra Paris 1822 var blevet Lektor i dansk Sprog og Literatur ved Universitetet i Kiel og altsaa ogsaa i denne Henseende traadte i Baggesens Fodspor *), fra hvilken Post,

---

og „Bidrag til den Oehlenschlägerske Literaturs Historie", II, 325—327). Med Syngestykket, der reddedes ved Musikken, menes upaatvivlelig „Ludlams Hule" (se dette Værks sjette Afdeling, Side 3).

*) Se dette Værks tredie Afdeling, Side 215 o. s. v.

han imidlertid efter Ansøgning entledigedes 1826 kort før Baggesens Død — som var Forfatter til denne Artikel.

Oehlenschläger, som saa taktløst var bleven indblandet i Striden af Baggesens Modstander, tog paa den skjønneste Maade tilorde i „Dagen“ for den 26nde December og gjengjældte derved ædelt den døende Polemikers kjærlige Hilsen: „I en Strid, der i „Dagen“ er opstaaet mellem to Unævnte, hvori den ene ivrer mod en Fest paa Theatret til Baggesens Minde, den anden fordrer den, har man mod min Villie inddraget mig og udsat mig for nye Angreb. Ikke derfor, men af Frygt for, at man skulde troe mig istand til at hade en Mand efter Døden og være blind for hans Fortjenester, skylder jeg Sandheden, den Afdøde og mig selv følgende Erklæring: Jeg har altid i Baggesen erkjendt en Digter af Geni med et sjeldent vittigt Lune. Jeg har stedse beundret Forfatteren til de komiske Fortællinger, Ungdomsarbeiderne, Labyrinten og mangt et senere Digt, hvori ingen lidenskabelige Storme hindrede Rosen og Violen i at blomstre. Han har erhvervet sig et udmærket Navn i den danske Literatur. Hvo der tænker saaledes om ham, kan ikke misunde hans Grav Laurbærkrandsen. Fred over hans Støv! Døden forsoner med den Døde, lad den ogsaa forsone de Levende! Det var den skjønneste Fest til hans Minde.“

Paa en mere slaaende Maade kunde Baggesens Angriber, hvem selv Døden ikke kunde forsone med den Døde — man kommer uvilkaarligt til at tænke paa Skandalerne ved Evalds Død*) — umuligt blive desavoueret.

Angriberen blev imidlertid ikke engang herved bragt til Taushed. Baggesens Dødsaar endtes i „Dagen“ med et nyt Indlæg fra den Uforsonlige, der havde nogle Vers-

*) Se „Almindelig dansk Literatur-Journal“, tredie Bind, 1781 og 1782, Side 336—339; Rahbeks „Prosaiske Forsøg“, 1785, Side 209, og Sammes „Erindringer af mit Liv“, 1, 1824, Side 366.

linier af J. L. Heibergs „Ny ABC Bog til Ære, Nytte og Fornøielse for den unge Grundtvig, 1817," *) til Motto. Med aldeles tydelig Allusion til Heiberg som Baggesens Forkæmper hed det: „Vor Modstander har vel lært sin sofistiske Argumentation af en af vore mest udmærkede yngre Forfattere, hvem halvfordøiet luftig Berliner Filosofi har ledet til de forunderligste og fast utroligste Resultater." Heiberg havde jo som Lektor i Kiel fordybet sig i Hegel og paa en Sommerreise til Berlin 1824 søgt Veiledning hos den store Filosofs Disciple og hos Mesteren selv, der 1817 var bleven Professor i Filosofi i Preussens Hovedstad; det første danske Skrift, der meddelte et Indblik i den Hegelske Filosofi var Heibergs Indlæg i de ved en psykologisk Undersøgelse af Lægen F. G. Hovitz i Kjøbenhavn fremkaldte deterministiske Stridigheder, Afhandlingen „Om den menneskelige Frihed, Kiel, 1824". Med Hentydning til, at Goethe 1817 opgav sin Intendant-Stilling ved Theatret i Weimar, fordi han ansaae en Hunds Rolle i et efter det Franske bearbeidet Stykke for en Vanhelligelse af Scenen, samt til at Heibergs Vaudeville „Recensenten og Dyret" i Oktober 1826, var gaaet over Scenen og bleven udhysset **), udbryder Baggesens Modstander: „Maatte Goethe, som bekjendt, gaae af Veien for en Hund, da have vi den Trøst, at den dyriske Dramatik hos os har naaet sit ustridige Kulminationspunkt". Om Baggesens Lyrik erklæres der, at den „var af den subjektiveste Art og bestandig udtrykte hans bestemte Individualitet" — hvori der da ikke er noget mærkeligt —; og der tilføies saa med den blandt Baggesens Modstandere gængse, men aldeles uberettigede Fremhæven af hans tidligere Poesi

---

*) Se dette Værks sjette Afdeling Side 293 o. s. v.

**) Se Overskou: „Den danske Skueplads", IV, 814—818.

paa den seneres Bekostning*): „Derfor have vi fra hans ældre og bedre Dage, før hans Indre forstyrredes af usalige Lidenskaber, adskillige vakkre Minder, hvoriblandt vi blot ville nævne hans fortræffelige Drikkesange". Det hedder saa: „At den egenlige, paa Livets dybere Betydning henvendte ægte poetiske Lyrik, efter Evalds Død, først gjenvaktes af Oehlenschläger og Schack Staffeldt, troede vi, Ingen længer tvivlede om, indtil vi her til vor Forundring saae Baggesen nævnet lyrisk Mester". Der vedblives: „At Baggesen havde og endnu har for sig det store Publikum, hvorved vi ikke blot sigte til de Individer, der staae lavest i Rangforordningen, men og til de Halvdannedes Legioner, hvis overfladige og upoetiske Meningers Organ han var i flydende Vers og kritiske Satirer næsten uafbrudt i det sidste Decennium, han tilbragte i sit Fædreland — hvo har nægtet det? Men var De tilstede i Skuespilhuset ved Trylleharpens sidste Opførelse, erindrer De vel, at det var det egenlige ɔ: det dannede Publikum, der den Aften, og maaske aldrig saa fremtrædende og samdrægtigt som den Aften, yttrede sit Mishag over den Forfatter, der, efter i lang Tid ikke at have præsteret Andet end de bittreste og smaaligste Kritiker over Andre, bød det et saadant Produkt. Hvor er altsaa her den „latterlige Partiskhed" og „Forblindelse"?" Det hedder videre: „Deres Indfald om Samson og de smaa Filistere er fortræffeligt. Skade kun, at det ikke er originalt; hvorfor vi ville møde det med et andet, ogsaa laant, at mellem hin jødiske Herkules og Deres Samson bestaaer Ligheden ene deri, at de begge brugte samme Vaaben mod deres Fjender**). De Forfattere, vor ilfærdige Modstander saa

*) Se dette Værks fjerde Afdeling, Side 277—278, sjette Afdeling Side 66 og 71—72, samt syvende Afdeling, Side 359—361.

**) Det var, som bekjendt, med en Asenskjæft, at Samson slog Filistrene (se „Dommernes Bog", Kap. 15, Vers 15).

ubarmhjertig sætter i Gabestokken, have siden den Tid i hæderlig Virkekreds gavnet Fædrelandet og Videnskaberne. Foruden Peter Vegners vittige og grundige Kritiker, hvoraf ikke en Linie er bleven gjendrevet, have vi fra hin Tid et Skrift tilbage, hvis Grundighed og udmærkede Form Atterbom nylig har erkjendt." Der siges: „Efter en saadan Logik og en saa indsnærpet Anskuelse af et saa vigtigt Tidsrum i vor Literatur kunne de sidste Beskyldninger ikke være paafaldende. Vi behøve vel ikke vidtløftigen at udvikle for vor skarpsindige Modstander, at en Forfatters fysiske Liv og Død, der blot henhøre under Tiden og Rummet, Intet har at gjøre med den Aand, han udbredte og, saa længe han lever i sine Værker, vedbliver at udbrede." Om de to Syngestykker af Oehlenschläger, hvortil Heiberg hentydede, siges der: „Vi kjende ligesaa lidet det ene, kun ved Musikken reddede, som det andet til (i) Lethe sjunkne og mindes kun et fra Poesiens og Musikkens Side lige fortrinligt, der ufortjent er henlagt*). Men gjøres disse Benævnelser til enstydige, da er jo ogsaa Evalds Balder og Fiskere sjunkne i Lethe." Artikelen ender efter en Anmodning til Modstanderen om en sømmeligere Tone: „Ellers vil han, besad han end sin Mesters „gruerygtige Kraftanstrængningsgrad"**), ligesaa lidt som denne vinde det fornuftige og derfor ene sande Publikum".

Heiberg havde imidlertid med det nye Aar begyndt sit navnkundige Blad „Kjøbenhavns flyvende Post", og i

*) „Faruk" opførtes sex Gange i den første Saison 1811—1812 og hvilede derpaa, med Undtagelse af to Opførelser i Saisonen 1817—1818, til 1834 (se „Bidrag til den Oehlenschlägersks Literaturs Historie", II, 290).

**) Baggesenske Udtryk, som Peder Hjort havde havt fat paa 1816 i sine „Tolv Paragrafer om Jens Baggesen" og C. Hauch 1818 i sin parodiske „Ode til Jens Immanuel Baggesen".

Nummer 2 af dette Organ lod han den 5te Januar sin Vittigheds „Ricochets“ spille i en Artikel „Til Hr. Filister“, der begyndte: „Gode Hr. Filister! Jeg vidste i Sandhed ikke, at De var af et saa kolerisk Temperament; ellers skulde jeg have taget mig bedre iagt. Men jeg skal have den Ære at sige Dem, jeg var ikke vis paa, at det virkelig var Dem, som havde skrevet det Stykke i „Dagen“. Derfor sagde jeg, at, hvis det ikke var Dem, saa var Deres Erindring umotiveret. Nu derimod bør jeg give Dem den Opreisning at erklære, at jeg finder den motiveret paa det Bedste. Thi neppe havde jeg læst Deres Svar, som kom med Aarets sidste Dag, før jeg udraabte med en sand Dommedagsskræk: Ex ungue leonem, e dente lupum, e cornu cervum*), foruden mange andre træffende Lignelser. Tillad mig at sige Dem, at De har ikke været forsigtig med deres Anonymitet; thi af mange smaa Kjendetegn ser man nu klart, at det er Dem og ingen Anden. Og naar denne Omstændighed først er bragt paa det Rene, saa maa De ikke længer prøve paa at faae Nogen til at troe, at Theatrets Værdighed skulde ligge Dem saa meget paa Hjerte, at denne skulde være et tilstrækkeligt Motiv til Deres Forslag. Nei, gode Hr. Filister! der stikker noget Andet under. Om det gaaer roligt eller uroligt til i Theatret, hvor De saa yderst sjelden har Leilighed til at komme, det er Dem vistnok den ligegyldigste Sag af Verden. Men derimod kan De ikke lade være at hade Baggesen; og dertil har De en gyldig Grund, nemlig Deres Identitet med Dem selv eller, med andre Ord, den Omstændighed, at De er Hr. Filister. De kan umulig glemme, at dengang De vilde løbe Deres første Horn af, saa greb

---

*) De sidste Ord alludere selvfølgelig til Peder Hjort, til hvem der ogsaa sigtes senere i denne Artikel, blandt Andet, hvor der tales om, at Baggesens Modstander ikke har hjemme i Hovedstaden.

Samson (for at blive ved Lignelsen, som De selv har sanktioneret) et Vaaben, som det er Dem ubehageligt at nævne og slog Dem halv ihjel. Men vær nu upartisk og ræsoner som en fornuftig Mand! Kan det ikke være Dem det Samme, hvad han slog Dem med? Hovedsagen er, at han slog Dem. Enten det nu skete med Kaarde eller med den bare Haand eller med det, De veed nok, hvad Magt ligger vel derpaa? Jeg troede, De var ophøiet over den latterlige Fordom, der anser det for ærefuldt at blive truffen af en Kaarde eller en Pistol, men for en Skam at blive tugtet med Haanden eller med Stokken eller med Riset eller med det, De veed nok. Samson brød sig ikke noget herom; han greb til det, han havde ved Haanden, og tænkte med Rette, at, naar han kunde ramme Dem dermed, saa var det jo godt nok til det Brug. At han forresten ikke slog Dem rent ihjel, men at De siden levede op igjen, det glæder mig virkelig paa Deres Vegne, ja endog paa Fædrelandets og Videnskabernes, thi jeg tvivler intet Øieblik paa, at De jo selv er en af dem, som „siden den Tid have gavnet disse i hæderlig Virkekreds". Maaske er De endog selv Forfatter til det Skrift, „hvis Grundighed og udmærkede Form Atterbom nylig har erkjendt". Artikelen slutter med Railleri over de sidstnævnte Yttringer, og Heiberg bemærker, at Atterboms Autoritet ikke længer staaer til Troende hos os, siden han har rost Peder Hjorts „Tolv Paragrafer", hvad der har bragt ham i Miskredit i Danmark. I næste Nummer af sit Organ den 8nde Januar fortsatte Heiberg Kampen. „Jeg giver Dem fuldkommen Ret" — hedder det — „deri, at nogle af Baggesens Angribere have siden gavnet Fædrelandet og Videnskaberne. Men jeg veed paa det Bestemteste, at de af dem, om hvilke dette med Sandhed kan siges, betragte hin Polemik med ganske andre Øine nu end forhen. Jeg veed, at de Bedste af dem fortryde, at de lode sig ind-

vikle i en Sag, hvis fulde Betydning de dengang ikke klart indsaae. Med disse Mennesker, for hvilke jeg har al mulig Agtelse, har jeg her Intet at gjøre; thi hvo vil nægte, at der i Baggesens Kritiker var Meget, som var skikket til at opirre selv de Bedre og derved gjøre dem blinde for det, som var det Væsenlige og Blivende deri? Det var saaledes meget naturligt, at selv det ringe Antal af geniale Mennesker, som udgjorde Sjælen i den saakaldte Tylt, lode sig henrive til Partiskhed imod Digteren; men det var ligesaa naturligt, at de efter et langt Tidsrums Forløb maatte komme til den Indsigt, at de vare gaaede for vidt. De have siden den Tid i mange selskabelige Cirkler mundtligen aflagt deres forandrede Troesbekjendelse, og dette er ikke blevet nogen Hemmelighed. Den Del af Publikum, som selv er istand til at dømme, har dobbelt agtet dem derfor; og den øvrige Del, som kun retter sig efter Autoriteter, er nu ligesaa hurtig som forhen gaaet over til deres Synsmaade.“ I sit store Rimbrev „Til Knud Sjællandsfar i Paradis“ fra 1830, hvori Heiberg kalder Baggesen „Danmarks elskte Skjald, min Lærer og min Ven“, beder han denne tilsidst hilse det samme Aar døde Medlem af Tylvten N. C. Møhl*):

„Men Du, o Sanger! i dit Paradis
hils Christian Møhl, som gik, hvorhen vi stræbe!
Ei nogen Genius er mere værd den Pris
at hilses af en ædel Digterlæbe.
Og tro kun ei, at han din Uven var,
fordi han fordum lod i Ungdoms Hede
sig til en tolvte Del forlede
af hvad derefter helt han angret har!

---

*) Se dette Værks syvende Afdeling, Side 111—112.

Den Sandhed, han i Aand og Ord erkjendte,
gik heller ikke her hans Blik forbi;
den i hans Barm Begeistrings Flamme tændte
for dine Sanges danske Melodi."

Poul Møller ansaae ligeledes i en senere Alder sin Deltagelse i Tylvtestriden for „et Ungdomsstykke" *). Ogsaa Hauchs Mening „modificerede sig". Han siger saaledes 1828 i Slutningen af Forordene til sine to Sørgespil „Bajazet og Tiber", efter med begeistrede Ord at have tilegnet Oehlenschläger disse Tragedier, at han „fortryder enhver ubillig Yttring, som Heftighed og Ungdom kunne have forledet ham til" — hvad der aabenbart specielt sigter til hans Kamp mod Baggesen. Men han fortrød rigtignok paa ingen Maade — som det hedder i „Danske Digtere" af G. Brandes **), der overhovedet røber, at den talentfulde Forfatter hverken har det rette Syn paa eller den fornødne Kjendskab til den Baggesenske Feide ***) — „bittert" sin Deltagelse i Tylvtestriden. I de nysnævnte Forord til „Bajazet og Tiber" fra 1828 erklærer han, at han er „langtfra at angre", hvad han i tidligere Aar har yttret med Hensyn paa Oehlenschläger. Og Hauchs Erklæring derom i „Minder fra min Barndom og Ungdom" 1867 †) lyder: „Mine Anskuelser ere væsenlig ikke blevne meget forandrede". Abrahams fortæller ogsaa i „Meddelelser af mit Liv" ††): „Da i Anledning af Oehlenschläger-Statuens

*) Se „Poul Møllers Levnet" ved F. C. Olsen i sjette Bind af „Efterladte Skrifter af Poul M. Møller.

**) Side 17.

***) Side 13 siges der saaledes, at Hauch med „en beundringsværdig Skarphed og Klarhed" har skildret Betydningen af Feiden i sine i dette Værks syvende Afdeling Side 396—398 gjengivne og gjendrevne Ord.

†) Side 277.

††) Side 83.

Opstilling et Selskab samledes, ved hvilket Hauch og jeg vare tilstede, vare vi begge enige om, at de Tolvs Optræden i den Tid og under de daværende Omstændigheder havde sin Berettigelse, og at vi ingenlunde i den Anledning kunde finde os beføiede til at udtale et: Pater! peccavi".

Heibergs Artikel vedbliver: „Jeg har saaledes uden Tvivl havt Ret i at sige, at Publikum nu er kommen til en rolig Erkjendelse af Baggesens Fortrin og Feil; thi den offentlige Dom over ham er i dette Øieblik kun een, saaat der aldeles ingen Grund er til at befrygte nogen Dissens i Theatret, medmindre De selv, Hr. Filister! skulde gjøre Brug af Piben, thi De er den Eneste, som er istand dertil; men da De neppe faaer Leilighed til at være tilstede ved Festen, saa troer jeg ikke, vi have noget at befrygte". Det hedder videre: „Strax efter Deres første Avertissement hørte jeg Personer, hvis Dom, saa vidt jeg veed, ei er Dem ligegyldig, forsikkre, at Deres Bestræbelser havde opvakt alle retsindige Menneskers Indignation. Der er ikke Een, som jo troer, at det er Erindringen om de bekomne Slag med det Vaaben, De veed nok, som koger i Dem og faaer Dem til at hade vor danske Sanger endog efter hans „fysiske Død" der — som De selv bemærker — „henhører under Tiden og Rummet", medens Deres Had derimod synes at gaae udenfor Begge. Ellers, mener man, vilde De, selv om De ikke bifaldt Mindefesten, have tiet stille." Heiberg erklærer: „Næsten Alle paastaae, at en Digter, som har havt en saa stor Indflydelse paa vort poetiske Sprog og følgelig, da Sproget er den dramatiske Poesis Organ, havt en saa stor, idetmindste middelbar, Virkning paa denne, kvalificerer sig meget vel til den omtalte Æresbevisning, samt, at det er i høi Grad uanstændigt, ja en crimen læsæ nationis, at dette har kunnet sættes i Kvæstion og blive en Gjenstand for offentlige Debatter — og naar? i det Øie-

blik, da Digteren berøves sit Fædreland, mod hvis Grændse han forgjæves henslæbte sit af Sygdom nedtrykte Legeme, og hvis dannede og følende Medborgere gjorde forgjæves Tilberedelser til at modtage ham paa en festlig Maade, i det Øieblik, da Danmarks Konge, erkjendende Digterens høie Værd, tilstod en betydelig Understøttelse til Udgivelsen af hans danske Værker og derved lagde for Dagen, at han betragtede disse som et Nationalmonument." Heiberg udbryder: „Jeg er forundret over Deres Forundring over at høre Baggesen kaldes lyrisk Mester. Min Paastand, at Baggesen var lyrisk Mester, troer jeg nok i enhver Betydning af Ordet at kunne forsvare." Der spørges derpaa blandt Andet: „Har Baggesen i sine Syngespil ikke udført den lyriske Bestanddel til Fuldkommenhed?" og der siges i Anledning af den postulerede Modsætning mellem Baggesen paa den ene Side og Evald, Oehlenschläger og Schack Staffeldt paa den anden: „Baggesen, hvem De gjerne kunde have sat Vessel ved Siden, opfattede, efter Deres Mening, det Lyriske mere fra den subjektive end fra den objektive Side; de andre Tre gjorde det derimod omvendt. Men jeg kan ikke indse Andet end, at begge Dele ere i sig selv lige gode, eftersom de ere nødvendige Kunstmodsætninger. Det Objektive staaer ikke i sig selv over det Subjektive, heller ikke omvendt; thi var en af Delene det absolut Fuldkomneste, saa maatte jo Gud være enten ren Subjektivitet eller ren Objektivitet, men selv efter Deres Filosofi er han nok snarere at betragte som Identiteten af Begge*). De har derfor ikke rigtig betænkt Dem, dengang de sagde, at den subjektive Lyrik ei kunde

*) Peder Hjort var en varm Beundrer af Schelling, med hvem han ogsaa havde levet meget sammen paa sin Udenlandsreise (se „Kritiske Bidrag", kirkelig-ethisk Afdeling, Fortale, Side XVIII—XXVI).

være henvendt paa Livets dybere Betydning. Baggesens Exempel viser ogsaa det Modsatte. I hans Ungdomsdigte, i hvor fortræffelige de end ere, stod hans Subjektivitet paa et lavere, mere individuelt Trin. I hans Manddom og Alderdom derimod udviklede den sig til et meget høiere Standpunkt og var visseligen henvendt paa Livets dybere Betydning, en Sandhed, hvorom netop mange af hans polemiske Digte og senest hans Adam og Eva høitideligen vidne.“ Heiberg fremsætter saa sin Anskuelse af den Baggesenske Feide mod Oehlenschläger. „Jeg antager ikke“ — siger han — „at det var Jalusi og Misundelse, som drev Baggesen til at angribe Oehlenschläger; thi platte og gemene Bevæggrunde lade sig jo vel udfinde næsten ved enhver Handling, da Alt kan ses fra en dobbelt Side, men hvor der tillige gives et høiere og ædlere Synspunkt, der tager man Platitudens og Gemenhedens Ansvar paa sig selv, naar man gjør den underordnede Synspunkt til den gjældende. Hvad der af og til under selve Feiden fyldte Baggesens Hjerte med Harme og gav hans Kritiker et Anstrøg, der røbede en opirret og individuel Stemning, var snarere hans Fortrydelse over ikke at kunne overbevise Publikum om den Sandhed, hvis Talsmand han var. Men lader os slaae en Streg over Alt, hvad der i denne Polemik var individuelt og forgængeligt; der bliver nok tilbage, som har en almindelig og blivende Betydning. Først syntes Striden at dreie sig om det Spørgsmaal, hvorvidt det kunde være Geniet tilladt at sætte sig ud over de Fordringer, som gjøres til den ydre Form, til Stilen og Versifikationen. Men dette, som det synes, temmelig overfladiske Spørgsmaal vandt snart, ved Baggesen selv, en dybere Betydning, idet han forvandlede det til det mere omfattende: hvorvidt Geniet kunde undvære Reflexionen eller, med andre Ord: om det kunde blive staaende ved sin første Objektivitet, hvori det er i

umiddelbar Besiddelse af Idealet, eller om det ikke var nødt til at sætte sig paa et høiere, altsaa subjektivt Standpunkt, hvor Idealet, som noget Hinsidigt, falder udenfor det selv, og hvorfra det i en evig Progression maa nærme sig samme, uden nogensinde at komme i dets fuldkomne Besiddelse. Det er den samme Kvæstion, som ikke blot i Poesien, men i alt Andet, i Filosofi, Religion, Politik o. s. v. deler den hele Verden i to Partier. I Politiken f. Ex. staaer Ultra-Partiet paa det objektive Standpunkt, hvorfra Idealet ses som nærværende og umiddelbart; det liberale derimod hylder den subjektive Betragtningsmaade, fra hvilken Idealet ses udenfor Staten og bestemmer dennes Retning. I den tydske Digtekunst repræsenterer Goethe det objektive, Schiller det subjektive Standpunkt. Nærmere bestemt er Objektiviteten Geniets første umiddelbare Væren; Subjektiviteten er den i Geniet slumrende Dialektik, som bør og maa udvikle sig deraf, endskjøndt det derved taber sin oprindelige Energi ved at adsprede sig i Reflexion. Men herfra samler det sig nu igjen til en ny, men ikke længer umiddelbar, Objektivitet; Idealet falder atter indenfor dets egne Grændser; det vender tilbage til sit Udgangspunkt og er forsaavidt i den høiere Form det Samme, som det oprindelig var, kun med den Forskjel, at det har fuldendt sit Kredsløb og har Bevidstheden af sin Dialektik. Dette er Geniets spekulative Standpunkt. Baggesen feilede nu deri, at han betragtede sit subjektive Standpunkt som det høieste, istedenfor at indse, at det selv kun var Overgangen til et endnu høiere. Heraf lader sig forklare den Vankelmodighed, som fandt Sted i hans Domme over Goethe; thi denne Digters store Objektivitet maatte fra Baggesens Standpunkt forekomme som det Umiddelbare, der er underordnet det Dialektiske; men da Baggesen selv ofte havde en Anelse om et endnu høiere Standpunkt end hans eget (og i denne Henseende er især

hans Adam og Eva mærkværdig), saa anede det ham ogsaa af og til, at det var den høiere, ikke den oprindelige Objektivitet, som var realiseret i Goethe; og herved kom naturligvis hans Dom i Modsigelse med sig selv. Oehlenschlägers Geni betragtede han derimod konsekvent som indhyllet i den umiddelbare Tilværelse; og han troede sig kaldet til at vække dets slumrende Dialektik, for derved at drive det ud af Uskyldighedsstanden. Paa Grund heraf tør man vel sige, at Baggesens Polemik i sit Væsen ikke var noget Individuelt eller Forgængeligt, men at den var et Udtryk for nødvendige og almengyldige Ideer, samt at nogle af hans polemiske Digte fra den Tid (især de bedre af dem, som ere indeholdte i „Danfana") høre til hans mest udmærkede og i Literaturen mest indgribende Frembringelser, da det netop er i disse, hans Aand begyndte at arbeide sig frem til en spekulativ Bevidsthed, og at hans Lyrik var „henvendt paa Livets dybere Betydning"."

Der har været god Grund til at dvæle saa længe ved Heibergs Replik, som var underskrevet „Deres Samsonianer", da den unegtelig indeholder ikke faa slaaende Bemærkninger. Heiberg afgiver selv en Illustration til dens Slutningsudviklinger. Efterat Baggesen havde bidraget væsenlig til at vække hans Reflexion, havde han ved Hjælp af den Hegelske Dialektik søgt at naae en høiere, luttret poetisk Objektivitet gjennem Reflexionens Skjærsild. Forholdet mellem sine filosofiske Studier og den derpaa følgende Digtervirksomhed karakteriserer han selv paa følgende Maade*): „Det nye Lys, der opgik for mig, har havt en bestemt Indflydelse paa alle mine følgende Foretagender, selv paa saadanne, hvor man ikke skulde ane en Forbindelse. Saaledes f. Ex. vilde jeg aldrig være

*) Se J. L. Heibergs „Autobiografiske Fragmenter" fra 1839 (i „Prosaiske Skrifter", 1862, XI, 495 og 501—502).

kommen til at skrive mine Vaudeviller, og i det Hele aldrig være bleven Theaterdigter, dersom jeg ikke ved den Hegelske Filosofi havde lært at indse det Endeliges Forhold til det Uendelige og derved faaet en Respekt for de endelige Ting, som jeg forhen ikke havde, men som den dramatiske Digter umulig kan undvære, og dersom jeg ikke fremdeles ved samme Filosofi havde lært at fatte Begrændsningens Betydning, thi uden dette vilde jeg hverken have begrændset mig selv eller valgt smaa og begrændsede, tilforn af mig selv foragtede Rammer til min Fremstilling.“ Hegels Objektivisme førte Heiberg ud over det Standpunkt, hvorpaa Kants Subjektivisme for en stor Del havde holdt Baggesen; og Heiberg kom derved til i flere Henseender at fortsætte Baggesens Gjerning i en høiere Form.

Heiberg udbrød tilsidst i sin Replik — der ogsaa fremhæver, at Oehlenschläger „paa en værdig og smuk Maade har erklæret sin personlige Mening i Sagen“ — i følgende Ord: „De bliver saaledes nødt, gode Hr. Filister! til at lade Baggesen staae, hvor han staaer. Det vil ikke lykkes Dem at faae ham „som et skadeligt Ukrud med Roden oprykket af den danske Literatur“ *). Han har slaaet altfor faste Rødder i den. Det hele Danmark har stedse erkjendt ham som sin ægte Søn og en af sine kjæreste Sangere. Den Revolution, han for nogle Aar siden begyndte paa i vor Literatur, forandrede naturligvis hans Stilling til Publikum, men Alt er siden den Tid kommet i en Ligevægt, som det ikke mere vil lykkes Dem at forstyrre. Vil De følge mit Raad, saa lad os ikke oprippe paany, hvad der i hin Strid var personlig saarende,

*) Et, dog ikke aldeles nøiagtigt, Citat af Peder Hjorts Henvendelse „til Læserne“ foran „Tolv Paragrafer om Jens Baggesen“ (se dette Værks sjette Afdeling, Side 59).

individuelt og forgængeligt; lad det, som dødt og magtesløst, hvile i den Forglemmelse, hvori det allerede er nedsunket; men lad det, som er blivende og fortræffeligt deri være vor Erindring nær og tjene os til stille Belæring og Advarsel! Tillad endelig vort Land, som er saa lidet i Omfang, at holde des fastere ved Alt, hvad det har frembragt af Nationalt; det har ikke saa Meget at miste; ja selv dets endnu levende udmærkede Mænd kunne ikke med Ligegyldighed se paa, at man insulterer de Afdøde! Lad derfor være at protestere mod Nationens taknemmelige Erkjendelse af det, som udgjør dens Stolthed!"

Man vil ikke let kunne tænke sig en skjønnere Epilog til det Baggesenske polemiske Drama end denne varme Apostrofe af ham, hvis poetiske Morgengry den forfulgte Afdøde hilsede, idet han profeterede, at Heiberg engang, naar Stads-Satirikeren dvælede bag Gravens stille Lethe, vilde, „Fremtids Genius i Upartiskhed lig", dømme Baggesen og Oehlenschläger imellem *).

Dagen efter, den 9ende Januar, optraadte selve Redaktøren af „Dagen" i en Artikel, som lød: „Baggesen havde saa mange elskelige Egenskaber, hans Omgang i Vennekredse ydede saa mange Behageligheder snart ved hans sjeldne komiske Lune, snart ved hans i smaa huslige Kredse hjertelige, barnlige, indtagende Godmodighed, ogsaa ved de udbredte Kundskaber, hans mangehaande Forbindelser og hans Reiser havde indvundet ham, at hans Minde er Mange saa kjært og ærværdigt, hans menneskelige Svagheder saa glemte, hans gjennemgaaede Lidelser saa medfølte, mange almenagtede blandt hans efterladte digteriske Værker saa yndede, at det vel kan antages at være bleven almindelig Konveniens-Regel at hefte blot hine Behagelighedernes, Venskabets, Savnets Blik til hans

---

*) Se dette Værks fjerde Afdeling, Side 112.

Minde. Hans Navn er ogsaa unegteligen et af de mest glimrende i den danske skjønne Literatur. Fra saadanne Synspunkter opstaae let hos den afdøde Digters mange Venner og Beundrere Ønsker om at se et saa kjært Minde hædret paa enhver værdig Maade, ogsaa paa Theatre. Paa nogle af vore Provindstheatre er det allerede sket, paa andre vil det sandsynligen ske. I Kjøbenhavn, hvor Digteren havde saa mange Venner, maa det naturligvis for disse være et Hjertets Ønske at se en værdig Fest ligeledes holdt paa det kongelige Theater, for hvilket Digteren ogsaa virkede i flere Henseender; og det synes at være saa meget mere rigtigt og takværdigt, om, som Rygtet siger, den kongelige Theaterdirektion opfylder de Manges Ønske om en saadan Fest, da det jo staaer dem, der ikke ville bivaane samme, frit for at blive borte fra Festen. En forskjellig Mening yttredes i det Stykke, som jeg optog i den Upartiskheds Aand, jeg troer, en Redaktør bør have. Da Gjendrivelse optoges, saa fordrede Billigheden, at hin første Indsender ikke nægtedes Indrykkelsen af det Svar, som han troede sig beføiet til. Indsenderen har i Anledning af „Kjøbenhavns flyvende Post“ tilsendt „Dagen“ et nyt Stykke, hvoraf det Væsenlige er den Erklæring, „at Lektor Peder Hjort i Sorø ikke enten middelbart eller umiddelbart har havt mindste Andel i bemeldte Stykker, ikke heller har kunnet have en, end nok saa liden, Indflydelse paa deres Forfatter, hvis Bekjendtskab til Hr. Lektoren er saa godt som aldeles intet og idetmindste i de sidste Aar ikke ved et eneste mundtligt eller skriftligt Ord vedligeholdt“. Forskjellige andre Stykker saavel om Spørgsmaalet om Fest eller ikke-Fest som og ellers om Baggesens Digterarbeider har jeg faaet skriftlige og mundtlige Anmodninger om at optage; men jeg finder mig beføiet til at bekjendtgjøre, hvad mundtligen er svaret Nogle, at intet Mere optages om denne Sag, og at de indsendte

Stykker, som ikke ere erholdte tilbage, kunne behageligen afhentes."

„Dagen" lukkede saaledes i Begyndelsen af 1827 sine Spalter for Diskussionen for og imod Baggesen ligesom i Slutningen af 1818 under Tylvtestriden*).

De to anonyme Artikler i „Dagen" mod en Mindefest for Baggesen vare af en Brodersøn til Baggesens tidligere Modstander Skribleren H. M. Hammeleff, den 24aarige kjøbenhavnske Stud. theol. C. J. F. Hammeleff, der 1821 var bleven Student og alt døde i Marts 1827**). Han skrev ligeledes i Januar og Februar 1827 nogle Artikler i „Kjøbenhavnsposten" i den Baggesenske Sag under det slemme, men naturligvis ironisk mente Navn „Inhumanus". Biskop G. P. Brammer, der 1825—1826 var Alumnus sammen med ham paa Borchs Kollegium og stod i et venskabeligt, men ikke i noget fortroligt Forhold til ham, erklærer i et Brev til dette Værks Forfatter, at C. J. F. Hammeleff, „uagtet han som Skribent havde en polemisk Retning og underskrev sig Inhumanus, var, saa vidt jeg kunde mærke, godmodig af Karakter; i hvert Fald saae han baade god og godt ud og havde noget Tiltalende ved sit Væsen". Nikolai Krossing, der holdt meget af ham, skal have ventet sig ikke Lidet af ham, naar han modnedes.

J. L. Heiberg siger***), at „en idetmindste tilsyneladende Mængde anonyme og pseudonyme Skriblere (jeg siger: tilsyneladende; thi maaske ere de alle kun een Person), der ikke vidste at give deres Meninger Vægt undtagen ved den Uforskammenhed at regne sig til Oehlenschlägers Tilhængere, fyldte offentlige Blade med egne og

---

*) Se dette Værks syvende Afdeling, Side 247—248.

**) Peder Hjorts Navn bor altsaa ombyttes med C. J. F. Hammeleffs i dette Værks tredie Afdeling, Side 278.

***) Se „Kjobenhavns flyvende Post", 1827, Nr. 15.

laante, i begge Tilfælde lige dumme Angreb paa Baggesen, ja endog i deres latterlige Pretention paa at kjende Publikums Stemning og udøve Indflydelse paa den offentlige Mening, forudsagde Pibernes Ankomst til den nationale Fest og protesterede mod den nationale Følelse". Der er imidlertid ingen Anledning til at dvæle længere ved disse Manifestationer, ligesaa lidt som ved de modsatte til Ære for den afdøde Digter, deriblandt et tydsk Mindedigt af Baggesens gamle Veninde Frederikke Brun, fordansket (i „Kjøbenhavns flyvende Post" for den 19de Januar) ved den 35aarige Landsbypræst i Søllerød C. J. Boye, hvis Sørgespil dengang gjorde Lykke paa Scenen, Medudgiver af „Jens Baggesens danske Værker" i Forening med den Afdødes Sønner.

10.

Baggesens Fødselsdag den 15de Februar brød frem. Iforveien havde der været averteret*): „Torsdagen den 15de Februar, Digteren Jens Immanuel Baggesens Fødselsdag. gives paa det kongelige Theater til hans Erindring: „Baggesens Minde", et Forspil med Sang; dernæst „Axel og Valborg", Sørgespil af Oehlenschläger; til Slutning en af Oehlenschläger i denne Anledning forfattet Epilog. NB. Den til Baggesens Mindefest bestemte Opera

*) Se „Kjøbenhavns Adressekontors Efterretninger" for den 13de Februar og „Dagen" for den 14de Februar.

„Erik Eiegod“ kan formedelst Sygdom ikke gives.“ Forspillet, der oprindeligt havde været bestemt til Epilog efter „Erik Eiegod“, var af C. J. Boye. Deri fremsagde Jfr. Pätges, J. L. Heibergs tilkommende Hustru, „Der var en Tid, da jeg var meget lille“, Madame Wexsçhall, senere Madame Nielsen, sang „Naar Børn sig om mig slynge“, Nielsen deklamerede „Du Plet af Jord, hvor første Gang mit Øie“, og Jfr. Wulff sang „Midnattens Maane gik Skyen forbi“ *). Om Opførelsen af „Axel og Valborg“ siger J. L. Heiberg træffende**): „Da „Erik Eiegod“ ikke kunde gives og paa den anden Side Anledningen til Festen heller ikke udsættes, blev det nødvendigt at vælge et allerede indstuderet Stykke; og Anstændighedsfølelsen fordrede, at det maatte være høitideligt og nationalt. Det var ikke muligt, at Theaterdirektionen kunde tilfredsstille disse Fordringer paa en mere fyldestgjørende Maade end ved Valget af „Axel og Valborg“, dels fordi den er en af vore skjønneste Tragedier, dels fordi den, især ved Hr. Nielsens, Madame Wexschalls og Hr. Dr. Ryges i Sandhed fuldendte Spil***), noget nær er den Tragedie, som udføres til høiest Fuldkommenhed paa vor Scene, dels fordi Baggesen selv erkjendte denne Tragedies Skjønheder†), dels endelig fordi den er af Oehlenschläger, thi da denne Digter uopfordret havde skrevet en Epilog til Festen, saa var det en skjøn Idee, at netop han udfyldte næsten den hele Forestilling — det var en Fredsslutning i Aandernes Rige, en officiel og authentisk Erklæring, at Danmark ikke finder det for

---

*) Se „Baggesens Mindefest“ af C. J. Boye, 1827, „tilegnet Digterens Sønner Carl og August“.

**) Se „Kjøbenhavns flyvende Post“, 1827, den 19de Februar.

***) Nielsen spillede Axel, Madame Wexschall Valborg og Ryge Vilhelm (se „Kjøbenhavnsposten“ for den 31te Marts).

†) Se dette Værks fjerde Afdeling, Side 206 o. s. v.

meget at have to store Digtere, at det ikke beundrer den ene for at tilintetgjøre den anden, at det veed at elske og agte dem begge, hver i sin forskjellige Sfære. Da dette allerede længe har været den offentlige Mening om begge Digterne, saa var det et heldigt Indfald at indrette denne Forestilling saaledes, at den blev et Symbol, der maatte være forstaaeligt for alle danske Hjerter." Oehlenschlägers skjønne Epilog, „Baggesens Minde", der fremsagdes af Nielsen og den 17de Februar tryktes i „Kjøbenhavnsposten", redigeret af Ove Thomsen og A. P. Ljunge — hvilket Organ, ligesom „Kjøbenhavns flyvende Post", begyndte med Aaret 1827 — lød med Hentydning til bekjendte Baggesenske Poesier:

„Høitideligt et taus-vemodigt Stille
sin Skygge breder over Festens Glands.
Hvo sang: „Der var en Tid, da jeg var lille,"
og under Digterurnen ei sin Krands?

Hvor gik en Dreng i den latinske Skole,
hvem Kallundborgske Digt ei gjorde fro?
Hvo, som Discipel i den lærde Skole,
ei over Jeppes Lystigheder lo?

Hvo følte Elskovs første Foraar flette
sin Primelkrands — et kjærligt Minde bragt,
og sang med Baggesen ei Henriette
og Lycilis og om Selines Magt?

Hvo sad med sine Venner fro tilmode
og sanded ei med Skjalden fra Korsør,
at Kvinden lyser op vor mørke Klode,
mens Bakkus lærer Glæden, hvad den bør?

Hvo smiled atter Dannemark imøde
og følte ei, naar han sit Hjem gjensaae,
at ingensteds er Roserne saa røde,
og ingensteds er Tornene saa smaa?

Fra By til By Du vandrer ikke længer,
Du muntre Skjald! med lunefulde Mod.
Den brustne Harpe taus i Hallen hænger,
og Vingen faldt Dig af den trætte Fod.

Ja, vis er Døden! Men i salig Slummer
dit Hjerte hviler, bløder ikke mer.
Som Skyens Skygge bortsvandt Livets Kummer,
og Evighedens Dag dit Øie ser.

Og Livets Taager bort med Døden ile;
hver Storm har lagt sig, Himlen er saa blaa.
Vi til din Grav igjennem Taarer smile;
men Lauren trøster, som vi se derpaa."

Da Oehlenschläger som begyndende Digter i Efteraaret 1800 ved den af ham og H. C. Ørsted foranstaltede Afskedsfest for Baggesen, der stod ifærd med at forlade Fødelandet, maaske for bestandigt, hyldede Emigranten med en varmtfølt Sang, lød dennes sidste Strofe:

„Men lyder Du den Høies Stemme,
og er det Skjebnens mørke Bud,
at fremmed Land dit Støv skal gjemme —
da smil til Danmark ned fra Gud!
En Taare skal hvert Øie væde,
og Hver skal hviske mod din Grav:

Gud glæde Dig for hver en Glæde,
din sjeldne Sang de Danske gav!" *)

Oehlenschlägers sidste Digt til Baggesen sluttede sig unegtelig smukt til hans første.

J. L. Heiberg skildrer levende Indtrykket, da man hørte, at Oehlenschläger havde digtet en Epilog til Festens Forskjønnelse. „Denne Nyhed" — siger han **) — „var uventet og vakte almindelig Opsigt. De Fleste mente, at det var en vanskelig Opgave for Oehlenschläger at skrive Noget til Baggesens Fest; og ihvad for Forestillinger man forresten gjorde sig derom, saa vare dog næsten Alle enige i deres Forundring derover." Idet han derpaa taler om Angrebene paa Baggesen, siger han: „Man fandt det mærkeligt, at paa samme Tid som disse Optøier fandt Sted, Oehlenschläger, hvis Sag Urostifterne turde give sig Mine af at tale, selv lagde en venlig Kjærminde paa Baggesens Grav. Men om ogsaa denne Kontrast kunde opvække Mængdens Forundring, saa forundredes idetmindste ikke de, som vide, at det ikke er Geniet, som drives af Ensidighed og blindt Had. Disse Attributer have stedse været overladte til de smaa Filistre, til disse Domestiksjæle, som krybe og bugte sig for deres Herres Fødder. Om Oehlenschläger selv havde hadet Baggesen, da havde det (idetmindste moralsk betragtet) været menneskeligt og tilgiveligt; thi hvo vil nægte, at han jo har været haardt fornærmet af ham? Men at han tværtimod er istand til at glemme sit personlige Forhold til sin Fjende og besynge ham i et hjerteligt Digt, der viser, at han erkjender hans Fortjenester — deri er aldeles intet Forunderligt for den, som selv har erkjendt Oehlenschlägers rige Genialitet

*) Se dette Værks første Afdeling, Side 177—180.

**) „Kjøbenhavns flyvende Post", 1827, den 19de Februar.

og fattet den, ei i Ordet, men i Virkeligheden. Oehlenschlägers Adfærd i hele denne Sag, ligefra hans Erklæring i „Dagen“ til hans Epilog paa Theatret, er ligesaa naturlig for en genial Digter, som den modsatte Adfærd er naturlig for hans geniløse saakaldte Tilhængere, der ei engang have nogen moralsk Grund til at besmykke deres Skamløshed med, eftersom disse Personer ingenlunde ere fornærmede af Baggesen, der ene og alene har ladet dem vederfares deres Ret.“*) Heiberg udbryder saa: „Den 15de Februar har lagt deres Afmagt for Dagen, deres Trudsler have viist sig som en tom Lyd, deres Indflydelse paa Publikum som et Nul, lutter Ting, som enhver Kyndig vidste iforveien, inden Erfarenheden havde lært det“. Det hedder videre: „At der hverken i Prologen eller Epilogen faldt, hvad man kalder et stormende Bifald, bør nok tilskrives den stille, sørgelige Følelse, som var udbredt over alle Tilstedeværende, og den maaske ubevidste, men rigtige Takt, at en saadan Forestilling ikke burde være nogen Gjenstand for Kritiken“. Heibergs Anmeldelse af Forestillingen endte: „Denne nationale Fest beæredes med Deres kongelige Høiheder Kronprindsesse Karolines, Prinds Kristians, Prindsesse Karoline Amalies, Prindsesse Julianes og Prinds Ferdinands Nærværelse“.

I sine „Erindringer“**) siger Oehlenschläger som Olding: „Døden forsoner; og det er det Skjønne ved Døden, at den lader hele Skyggesiden af Mennesket forsvinde i Gravens Mørke; Lyssiden bliver tilbage som en Lysalf, som

*) Heibergs varme Anerkjendelse i Prosa af Oehlenschlägers Adfærd ligeoverfor den afdøde Modstander fandt en ulige mattere Efterklang paa Vers i et Digt „Den skjønne Forsoning“ i „Kjøbenhavns flyvende Post“ den 19de Marts af den 30aarige Sofus Zahle, der 1824 var bleven jydsk Landsbypræst.

**) IV, 50—51.

det Udødelige, der, naar Mennesket har udmærket sig, ikke blot tilhører Himlen, men ogsaa efterlader noget Himmelsk paa Jorden. Og det gjorde Baggesen visselig. Hans muntre Lune, hans Vittighed, hans øiebliklig opflammende Begeistring, hans Veltalenhed, hans ved mangfoldige Reiser og aandelige Beskjæftigelser erhvervede Kundskaber og Menneskekundskab, hans usigelige Venlighed og Hengivenhed, naar han var godt stemt for en Anden — alt dette maatte erhverve ham Venner og Beundrere. Men hvad der desværre især manglede, var Udholdenhed i Følelser, Meninger og Handlinger; og dette Vaklende og Svigtende forstyrrede de fleste skjønne Forhold i hans Liv, naar de havde varet en Tid. Han havde ikke mandig Kraft nok til ret at erkjende sin Bestemmelse; og Forfængeligheden drev ham til altfor meget at gribe efter Skinnet og at bedrage sig selv og Andre med Spidsfindigheder og Halvsandheder, der i en feberagtig ophidset Tilstand gik over til Usandheder og Synder mod Ret og Billighed. Faa Andre have været mere indtaget af alle hans glimrende og gode Egenskaber end jeg. I Paris levede vi i et broderligt Forhold; det var først i Kjøbenhavn, at Bladet aldeles vendte sig. Havde jeg været noget mere taalmodig og overbærende i Førstningen med ham, saa var han vel ikke gaaet saa vidt. En vis Heftighed og Stolthed i mit Væsen dengang opflammede Ilden. Jeg skjønnede maaske ogsaa for lidet paa hans Geni; det er først med Aarene, at man kommer til den besindige Billighed, der lader Enhver vederfares sin Ret og ikke beherskes af visse Tidsfordomme. Mod Slutningen af vort Samliv var Bruddet sket saa stærkt og voldsomt, at først Døden maatte slaae en Bro over denne Afgrund.“ Oehlenschlägers endelige Opgjørelse med Baggesen, som først naaede den danske Læseverden, da Digterkongen i Aarhundredets Midte ogsaa var stedet til Hvile, indeholder

uimodsigelig ikke lidet Træffende — i Modsætning til adskilligt Andet om samme Æmne i „Erindringer“, der med ulige større Ret kan kaldes barnagtigt og uden al Betydning end Baggesens Forhold i Feiden, hvilket af Oehlenschläger karakteriseres paa denne yderst naive Maade*).

Medens Hovedrepræsentanten for den nye poetiske Æra ved sit Mindedigt smukt gjengjældte den Afskedshilsen, Baggesen havde sendt ham fra Gravens Rand, gjengjældte Hovedrepræsentanten for den ældre Tid Rahbek ligeledes ædelt den aldrig rustende Kjærlighed, hvormed Baggesen i sin sidste Levetid mindedes ham. Fru Rahbek skriver i det tidligere omtalte utrykte Brev til C. J. Boye, at Rahbek „har ærgret sig meget“ over Kampen om Theater-Festen for Baggesen, og erklærer, at Rahbek „siger af Hjertet“ om den Afdøde:

„Let all his faults sleep in his mournful chest
and ther for ever with his ashes rest!
His style was witty, tho' he had some gall:
something he might have mended — so may all!“

I samme Brev skriver Kamma angaaende sig selv: „Endnu har jeg ikke kunnet blive fortrolig med den Tanke, at Baggesen er død. Han syntes mig saa ganske skabt til at leve, da han til alle Tider og paa alle Steder kunde udspinde faa Livs-Øieblikke til en uhyre lang Traad ved hans uendelige Mangfoldighed og den mageløse Lethed, hvormed han bevægede sig i alle mulige Former, saaat han i et eneste Øieblik kunde leve mere end de fleste Mennesker leve i mange Aar — jeg mener naturligvis de tarveligt levende, paa hvilke vi have stor Overflødighed i vort kjære Danmark. Rørende var det, at han higede

---

*) Se „Erindringer“, III, 74—82.

saa meget efter dette Danmark; og høist mærkeligt finder jeg ogsaa, at han skulde finde sine Dages Maal just ved den fædrelandske Grændse, som han Aaret 89 forlod med saa megen Frygt*)". I et tidligere, ligeledes utrykt Brev til den Samme**) havde Fru Rahbek skrevet: „Jeg under vor fælles Ven al den Ære, hans Eftermæle kan faae"; og hun „beklager inderlig", at Baggesen „i visse barbariske Tider i levende Live maatte i hans eget Fædreneland savne den velfortjente Hæder".

I „Dansk Literaturtidende, med hvilken Baggesen i sin Tid havde været paa Krigsfod, leveredes strax i Slutningen af hans Dødsaar en større Nekrolog; og i det af C. Molbech 1827 begyndte „Nordisk Tidsskrift for Historie, Literatur og Kunst" fandtes en omfangsrig læseværdig Afhandling af Digterens tidligere Modstander „Baggesen som dansk Digter og Prosaist" med det humane Motto: „Nicht blosz was Jedem fehlt, was Jedem bleibt betrachte!" En større Artikel i Foraaret 1827 i „Nyeste Skilderi af Kjøbenhavn", hvor den sidste Del af Baggesens Feide især førtes, „Baggesen og hans Tidsalder" er heller ikke ganske uden Interesse; den citerer i Anledning af Paaskjønnelsen efter Døden Nilles Ord i Holbergs „Jeppe paa Bjerget" ***): „Ak! Ak! Nu vaagner min Samvittighed. Nu angrer jeg, men for silde, den Haardhed, som jeg har øvet mod Dig. Nu savner jeg Dig først. Nu kan jeg skjønne paa, hvilken Mand jeg har mist." Et lille tydsk Spottedigt „Auf den Verfasser von Adam und Eva" circulerede forresten samtidigt i Kjøbenhavn. Det skal, ifølge J. P. Mynster†) — hvis bittre Uvillie mod Baggesen Digterens Død ikke

*) Se dette Værks første Afdeling, Side 56—57.

**) Det eies, ligesom det forstnævnte, af en Søn af C. J. Boye.

***) Act V, Scene 1.

†) Se „Udvalg af Breve til P. Hjort", 1867, Side 148.

dæmpede — have været af den gamle tydske kongelige Livlæge Brandis.

En Maanedstid efter Baggesen var Schack Staffeldt, der, jævnsides med Oehlenschläger, brød Romantiken Vei i Danmark, død. 1823 skrev han fra den slesvigske Amtmandsbolig til sin Broder: „Jeg staaer alene i Verden, adskilt fra mine faa Blodsbeslægtede, uden Ægtefælle, uden Afkom. — — — Der er noget i Verden, jeg gad kaldet det usynlige Helvede (man taler jo om den usynlige Kirke), jeg ikke forstaaer og ikke vil forstaae: det er en taus Overensstemmelse blandt næsten alle Mennesker, ikkun til en vis Grad at ville øve Ret. Dette Lands Embedsmænd kjende dette Helvede, boe og bygge deri — jeg ikke og aldrig! Her er Oprindelsen til min Kummer, ja til min uendelige Hypokondri.“ 1825 skrev han til Søsteren, ligeledes paa Dansk — „hint søde Sprog“, som han kalder det i Brevet: „Hvert et Brev fra Dig var mig en Due med en Oliekvist i Næbbet; thi det stillede min Længsel efter et Fredensrige, jeg her maa savne. Jeg har hverken Ven eller Veninde i disse Ords høiere Betydning, ingen søde Glutter, af hvilke jeg kunde øse ungdommeligt Hjertelevnet, ingen Paarørende, hvis Kjærlighed gjør saa tryg, at man ikke kan føle sig ene og forladt paa Jorden — en Følelse lig en Afgrund foruden Lys og Læ, men fuld af Klagesuk og Skrækkebilleder. Selv den himmelske Muse forlod mig og sammenfoldede alle sine udspændte Himle. En Pligtens Træl, gisper jeg under Byrden af mine Embedssysler. 8000 Sager aarlig strømme ind paa mig, og hvilke Sager! Og nu min Sundhed!“ Til den Samme skriver han i Dødsaaret paa Fransk — han nød jo, ligesom Baggesen den farlige Lykke at have mer end et Sproghjem: „Cette paix intérieure, cette fermeté de la volonté, cette sérénité de l'humeur, qui est autant une vertu qu'un bonheur, n'est pas tombée en mon partage; ma constitution et mes maladies s'y sont opposé,

et le mal s'augmente en proportion du déclin de ma vie."*) Han, der fortvivlet udbrød:

„Wollt ich läg' drei Ellen tief
in der Erde Schoosze,
wollt', ich bärge mich und schlief
unterm Todesmoosze!**)

fandt endelig i December 1826 ved Sliens Bred den Hvile, han længtes efter og trængte endnu mere til end Baggesen. Et smerteligt Sygdomstilfælde i Underlivet havde forøget hans Pinsler; og hans Aand blev saa nedbøiet, at Taarerne kunde strømme frem, naar han talede om sine Lidelser, som han frygtede skulde ende med Vanvid. Han vilde tilsidst ikke mere modtage Nogen med Undtagelse af Lægen; og en nærmere Bekjendt, der engang uventet traadte ind til ham, skal have fundet ham liggende paa Gulvet, vaandende sig i Smerter. Omsider blev han rørt af et Nerveslag; han laa tre Dage uden Haab med svag Bevidsthed; paa Dødsleiet havde han kun Tyende om sig, hvis Raahed endog skal have forbittret hans sidste Timer. Betegnende havde han i „Camoens"***) sunget:

„Forbandelse ved Digterkrandsen klæber,
den farlig er lig Offerdyrets Pryd.
Ei nogen Dødelig ustraffet stræber
fra Jordens Barm at løfte Liv og Fryd.
Lig Verdens Frelser han hernede slæber
sit eget Kors; og skjøndt i henrykt Lyd

*) Se „Samlinger til Schack Staffeldts Levnet", udgivne af F. L. Liebenberg, II, 440 o. s. v.

**) „Schack Staffeldts samlede Digte", udgivne af F. L. Liebenberg, II, 537.

***) „Nye Digte", 1808.

dæmpede — have været ...
Livlæge Bradis.

En Maanedstid efter ...
feldt, der, sammen med G...
ken Vei i Danmark død. 18...
vigske Amtmandsbolig til sin ...
Verden, adskilt fra mine faa B...
fælle, uden Skam. — — — ...
gad kaldet et usynlige Helvede...
usynlige Kunst, jeg ikke forstaae...
det er en ... Overeensstemme...
Mennesker, kun til en vis G...
Dette Lands Embedsmænd kjende ...
bygge den — jeg ikke og aldrig! Her ...
Kummer, til min uendelige Hypo...
han til Søsteren, ligeledes paa Dansk —
som han kalder det i Brevet: „Hvert ...
mig en Due med en Oliekvist i Næbbe...
min Længsel efter et Fredensrige, jeg ...
Jeg har hverken Ven eller Veninde i d...
Betydning, ingen søde Glutter, af hv...
ungdommelig Hjertelevnet, ingen F...
lighed gjør en tryg, at man ...
forladt paa Jorden — ...
Lys og Læ, men fo...
Selv den himmelsk...
alle sine udsp...
under Byrden...
strømme ind...
hed!" Til...
— han ...
have m...
ferme...
antar...
parta...

et le mal s'au

Han, der fortvi

„Wo
in der
wollt',
unterm

fandt endelig i Dece
han længtes efter og
sen. Et smerteligt
forøget hans Pinsler:
Taarerne kunde strømme
Lidelser, som han frygte
vilde tilsidst ikke mere
af Lægen; og en nærmere
traadte ind , skal h
Gulvet, sig i
af et n laa tre D
Bev lsleiet havde
kal have f
n i „Camoe

e ved Digterk
Offerdyr
traff

Verd han
it eget Kors; og skjøn

So „Samlinger til Schack Staffe
Liebenberg, II, 440 o. s. v.
„Schack Staffeldts samlede
II, 537.
„Nye Digte", 1808.
VIII

ogsaa høiere poetiske
i teknisk Henseende
delig, at Digteren be-
re passende Retning.
etragte disse Værker
rive; thi Oehlenschlä-
rhistorien, saa dog i
, ligesom de ogsaa
ere. Men Kritiken
halt og, med Agtelse
ve havt paa Litera-
a at svare til Trage-
, hvis Geni er mere
läger i Tragedien;
aldrig Nogen enten
Som Oehlen
es „Ha

ggio" an-
klærer

dog i
me
aa
men for de

han Lysets Land afmaler og bebuder,
tilfalder han som Offer Mørkets Guder."

Schack Staffeldts Død vakte naturligvis ikke en saadan Bevægelse som Baggesens. Den ulykkelige idealistiske Lyriker var jo en ensom, tungsindig Natur, til hvis Digtergenius kun Faa — rigtignok desto inderligere — sluttede sig. Dødsfaldet gik dog ikke ganske sporløst forbi. Det blev saaledes mindet i et Digt i „Kjøbenhavns flyvende Post" for den 15de Januar 1827 af M. Winther, den Samme, der sang ved Baggesens definitive Bortreise fra Fødelandet*), og i et Digt i „Nyeste Skilderi af Kjøbenhavn" for den 6te Januar af C. U. Deichmann — Lieutenant, ligesom Staffeldt tidligere —, der 1825 havde udgivet et Bind Digte, hvilke røbede overvældende Paavirkning af Staffeldt og endte med en Hymne til ham, hvem (som det hedder i en Anmærkning) „disse Digtes Forfatter ubetinget giver første Plads blandt de Lyrikere, han kjender"**). I „Telegrafen, et Tidsblad," ved J. C. Lange***) hed det om Staffeldt i en Anmeldelse af Deichmanns Digte: „Han stiftede sin Privatkarakter for faa Aar siden, ved sin Nærværelse her i Staden, ved en sjelden menneskekjærlig Daad et ligesaa varigt Minde som det, han forud havde erhvervet ved sine poetiske Arbeider".

---

*) Se dette Værks syvende Afdeling, Side 406.

**) Ogsaa C. Bredahl forherligedes i denne Digtsamling.

***) Femte Aargang, 1825, Side 34.

11.

At Baggesen ikke var „Skummet, sporløst forsvindende“ — som man endnu ganske nylig kun med Øie for Skummet, men blind for Skjønhedens Gudinde, der opsteg deraf, har tilladt sig at karakterisere ham*) — viser endog det flygtigste Blik paa vor senere Literatur, hvor hans Eftervirkninger ere let kjendelige. Her skal blot instar omnium henpeges paa, at hans Kritik over Oehlenschläger fortsattes i en høiere og renere Form af J. L. Heiberg, ligesom „Gjengangeren“ gik igjen i H. Hertzes „Gjenganger-Breve eller poetiske Epistler fra Paradis“ og „Fire poetiske Epistler fra Knud Sjællandsfar“.

Et Par Dage efter Oehlenschlägers 48aarige Fødselsdag opførtes 1827 Tragedien „Væringerne i Miklagard“, som var bleven forfattet i Baggesens Dødsaar og udkom i Begyndelsen af 1827. I „Kjøbenhavns flyvende Post“ underkastede Heiberg den strax en omfangsrig Kritik, hvori han — i Modsætning til Baggesen**) — hævder, at Oehlenschläger „af Naturen er langt mere lyrisk end drama-

*) Se dette Værks tredie Afdeling, Side 20. Jfr. „Afhandlinger til Literaturhistorien“ af H. Lassen, Christiania, 1877, Side 120.
**) Se dette Værks fjerde Afdeling, Side 211—212.

tisk Digter". Det hedder: „Digtere, hvis Geni er mere lyrisk end dramatisk have Vanskelighed ved at lade en Karakter udvikle sig i Samtale, hvori der saa sjelden er Leilighed til at udtale sig helt, ja hvor Tilbageholdenhed og selv Forstillelse ofte ere betingede. Men den dramatiske Kunst bestaaer just i at lade os fatte det Hele gjennem det, som forties, og Sandheden gjennem deres Fordreielse." Der siges: „Selv Oehlenschlägers bedste Tragedier indeholde betydelige Feil just imod det Dramatiske; og det kommer upaatvivlelig deraf, at hans Genis naturlige Retning lader ham opfatte ethvert Stof lyrisk eller lyrisk-episk; siden at transformere det til dramatisk Form kan naturligvis ikke lykkes ham i alle dets enkelte Dele. Det i teknisk Henseende Fuldkomneste, som han har præsteret i det Dramatiske, er uden Tvivl „Sankt Hansaften-Spil" og „Aladdin"; og det kommer sig deraf, at den i disse to Digtninger valgte friere Form er Dramaets oprindelige, umiddelbare Skikkelse, hvori det staaer den lyriske og episke Poesi nærmest, hvis Elementer endnu ikke have gjennemtrængt hinanden til den høiere Enhed, hvori hvert isoleret Spor af Begge forsvinder. „Baldur hin gode" maa vel anses for det i teknisk Henseende fuldkomneste af Digterens dramatiske Værker næst efter hine to; og det har sin Grund deri, at dette Digt, uagtet det er en Tragedie og følgelig staaer paa et høiere Udviklingstrin, dog ikke er bestemt for Theatret og følgelig staaer i nærmere Forbindelse med de lyriske og episke Elementer end de egenlige Theaterstykker. Af disse har nu Digteren aabnet en med „Hakon Jarl" begyndende Cyklus i det tragiske Fag, som er det, der især synes at egne sig for hans Geni i denne høiere Retning; men det vilde ved en detailleret Analyse være let at bevise, at alle disse Arbeider langtfra ikke saaledes svare til deres Begreb som hine, der holde sig paa det umiddelbare Trin. Deraf følger ikke,

at de jo gjerne kunne indeholde endogsaa høiere poetiske Skjønheder end de foregaaende; men i teknisk Henseende staae de tilbage for disse og vise tydelig, at Digteren bevæger sig i en for hans Geni mindre passende Retning. Ikke desmindre bør vor Literatur betragte disse Værker som en Skat, den aldrig lader sig frarive; thi Oehlenschlägers Tragedier ere, om ei i Literærhistorien, saa dog i Virkeligheden de første, vi have havt, ligesom de ogsaa hidtil ere uopnaaede af hans Efterfølgere. Men Kritiken skal vurdere dem efter deres rette Gehalt og, med Agtelse for den uskatterlige Indflydelse, de have havt paa Literaturen, tillige vise, hvor langt de ere fra at svare til Tragediens Begreb. En tilkommende Digter, hvis Geni er mere dramatisk, kan let fordunkle Oehlenschläger i Tragedien; men i den lyrisk-episke Digtekunst vil aldrig Nogen enten her eller andensteds overgaae ham.“ Som Oehlenschlägers bedste tidligere Tragedier nævnes „Hakon Jarl“, „Palnatoke“, „Axel og Valborg“ og „Correggio“; for de to sidstes, især for den sidstes, Vedkommende nedlægges der dog Indsigelse mod de to sidste Akter, i hvilken Henseende Heiberg, hvad „Axel og Valborg“ angaaer, er i Overensstemmelse med Baggesen og, hvad „Correggio“ angaaer, med Tieck. Om „Væringerne i Miklagard“ erklærer Heiberg: „De Feil, som findes i denne Tragedie ere ikke saa iøinefaldende som de, der indeholdes i adskillige andre af Digterens Værker; thi det er ikke i Hovedomridsene, men i de mindre Dele af Planen, at dette Stykke feiler, og derved kommer det til at fordunkle Digterens nærmest foregaaende tragiske Værker „Fostbrødrene“ og „Erik og Abel“, medens det slutter sig til den fortrinligere Cyklus af hans ældre Tragedier, ja endog i denne Henseende overgaaer nogle af dem. Ogsaa med Hensyn paa Stilens naturlige Kraft og Begeistring maa „Væringerne“ sættes over Digterens sidste Værker; men for de

ældre Tragedier staaer den derimod tilbage i denne Henseende, ligesom ogsaa i den fuldstændige Udvikling af alle Planens Momenter." Fortsættende Baggesens Kamp for det formelle Element, siger Kritikeren: „I Henseende til Stilen og Versifikationen ser man med Bedrøvelse, at Begge ere behandlede med mindre Omhu end i Digterens tidligere Værker, hvori saa Meget ogsaa i den udvortes Form er skjønt. Den Velklang, den poetiske Diktion, som, trods alle Ufuldkommenheder i Sproget, engang gjorde Oehlenschlägers Vers til nogle af de skjønneste i vor Literatur, derom synes han i sine senere Arbeider at bekymre sig mindre og mindre."

Da Oehlenschläger tog til Gjenmæle*), fremkom Heiberg i sit Blad 1828 — samme Aar som „Elverhøi" opførtes — med et ligesaa stort som indholdsrigt Svar, hvori han yderligere præciserede sin Anskuelse af Digterkongens Genius ved at erklære: „Oehlenschläger er hverken en stor lyrisk eller en stor episk Digter; men han er stor i den Digtart, som staaer paa Grændsen mellem det Lyriske og Episke og betegner Overgangen af hint til dette, en Digtart, som man af den Grund kan kalde den lyrisk-episke". Heiberg erklærer: „Hvad Oehlenschläger har virket i Romancefaget (i dette Ords mest udstrakte Betydning) er noget Eiendommeligt og Originalt, som den, der kjender alle andre Digtere, men ikke ham, ikke kan have noget Begreb om; thi vel bør f. Ex. Goethe med fuld Ret kaldes uovertræffelig i Romancen, men Goethes og Oehlenschlägers Romancer ere dog høist forskjellige". Oehlenschlägers Romancer (tilligemed Sankt Hansaften-Spil, Vaulundur og Aladdin) forekomme Heiberg at have Fortrinet for alle Oehlenschlägers øvrige Værker. „Romancen" — hedder det — „er Grundvolden for Oehlenschlägers

*) Se Oehlenschlägers „Om Kritiken i „Kjøbenhavns flyvende Post" over „Væringerne i Miklagard", 1828".

hele poetiske Geni; det er den Spire, hvoraf alle hans Værker have udviklet sig; og hvilke og hvormange end de Fag ere, hvori han har digtet, i dem alle er han trængt saa dybt ind, som Romancens Vinger kunde bære ham, men heller ikke længer. Det umiddelbare Geni er hverken lyrisk eller episk, men lyrisk-episk. I Alt, hvad det frembringer i den ene af disse Retninger, inhærerer en ubevidst Stræben mod den modsatte, paa samme Maade som den umiddelbare Bevidsthed ikke kjender sig selv uden i Objekterne og i Kundskaben om disse indbefatter sin Kundskab om sig selv. Oehlenschlägers Geni staaer paa det umiddelbare Trin, det er endnu ikke vaagnet til den Kamp med den udvortes Verden, som kaldes Reflexionen, det har følgelig saa meget mindre tilendebragt denne Kamp.“ Det er naturligvis ikke her Stedet at gaae ind paa den Heibergske Afhandlings Detailler eller paa det „Udkast til en hel Æsthetik af Poesien“, som Heiberg med den Hegelske Filosofi som Udgangspunkt forsøgte at levere. Kun maa endnu fremhæves, at Heiberg, væsenligt i Overensstemmelse med Baggesen og Grundtvig, gjør gjældende, at „Nordiske Digte“ fra 1807, „istedenfor at være Overgangen til en ny Periode i Oehlenschlägers Digterliv, tværtimod vare det Punkt, hvori han kulminerte, hvorpaa han, efter en kort Tid at have holdt sig omtrent paa samme Høidepunkt, pludselig vendte om og gik tilbage til sit Genis Umiddelbarhed, istedenfor ved fortsat Fremgang i den engang begyndte Retning at gjenerhverve sig samme som et nyt Resultat“.

Alle gode Gange ere tre! tænkte Oehlenschläger om „Freias Alter“, der 1804 var forkastet af Theaterdirektionen som Syngestykke og 1816 som Lystspil*); og det

---

*) Se dette Værks anden Afdeling, Side 83, og sjette Afdeling, Side 78 o. s. v.

udkom i April 1828 som Syngespil, indrettet til Musik af forskjellige Komponister: Lykken, Heibergs Vaudeviller gjorde, havde aabenbart fristet Oehlenschläger til denne nye Omarbeidelse af Ungdomsværket. Samme Maaned opførtes det paa det kongelige Theater, men oplevede kun to Forestillinger*). Heiberg havde fat i det i „Kjøbenhavns flyvende Post", hvor han erklærede: „Freias Alter blev i sin Nyhed betragtet som et Forsøg af Digteren paa at bevæge sig i en ny Retning og vedligeholdt sig som et saadant i Publikums Yndest, indtil Digteren, istedetfor at levere nye og fuldendte Arbeider i samme Art, med en barnagtig Forkjærlighed bestandig vendte tilbage til dette Ungdomsarbeide, og hver Gang han paany berørte det, gjorde det adskillige Procent slettere. Skulde Stykket i nogen Form være taaleligt paa Scenen, saa maatte det upaatvivlelig være i dets første Skikkelse som Syngestykke, forudsat at det fandt en fantasi- og lunefuld Komponist. Som Lystspil i fem Akter blev det allerede brede Stykke endnu mere utilbørlig udspilet og forplumret. Musiken er, som det eneste ideale Princip i Freias Alter, saa nødvendig for dette Stykke som Sjælen for Legemet, og forsaavidt havde Digteren Ret i at vende tilbage til den musikalske Form; kun er det at beklage, at han foretrak at gjøre Stykket til en Vaudeville, hvortil det, selv om han havde forstaaet at indrette det, vist allermindst er skikket formedelst sin mageløse Brede og sine grove Karaktertegninger. Dog havde Opgaven vistnok kunnet været løst noget mindre utilfredsstillende, dersom Digteren havde havt den rette Takt for Valget af Melodier; men disse ere næsten alle udramatiske, aldrig passende paa en pikant eller vittig eller endog blot original Maade." Om Ungdomsarbeidet yttrer Heiberg: „Freias Alter kan more ved

---

*) Se Overskou: „Den danske Skueplads", IV, 842.

Læsningen, fordi det er fuldt af Lune og indeholder, skjøndt blandede med en betydelig Mængde Platituder, en Del komiske Indfald; men det kan neppe tage sig ud paa Scenen, eftersom det besidder den samme Feil mod det Dramatiske som Digterens andre Værker, kun i en endnu høiere Grad, nemlig Mangel paa Erkjendelse af den dramatiske (og her især deleshed den komiske) Digtekunsts Grændser. Ligesom Digterens Mangel paa Ironi viser sig i hans tragiske Værker derved, at han aldrig kan faae sine Personer ædle og rørende nok, saa viser den sig her derved, at han aldrig kan faae dem komiske nok og derfor overdriver sit Lune til den Grad, at den komiske Virkning gaaer tabt af lutter Anstrengelse for at frembringe den. I Sandhed, dersom man betragter Freias Alter som et Slags umiddelbart Drama, hvori Personerne omtrent have Lov til at sige Alt, hvad der falder Digteren ind, forudsat, at han tænker som en Digter, saa er Freias Alter ikke saa ganske forkasteligt. Men skal det, hvilket er Hensigten dermed, høre til en af de speciellere og mere begrændsede dramatiske Digtarter, hvis Bestemmelse er: ikke blot at læses, men at forestilles paa Scenen, saa svarer det næsten ikke til en eneste af de Fordringer, som man her er forpligtet til at gjøre. Saaledes — for at berøre et væsenligt Punkt — findes der, saa at sige, slet ingen Karakterer deri; og dette er ikke saaledes at forstaae, som om Karakterernes Moment var kun lidet udviklet, for derved at give Plads for andre Udviklinger, hvilket meget vel kunde forsvares. Nei, Karaktererne ere tvertimod udmalede, men udmalede med en saa grov Pensel, at de ved lutter Grovhed i Trækkene ere blevne modsigende og umulige Karikaturer. Stykkets Dialog er ganske lempet efter denne Plan. Den uhyre Mængde absurde Indfald, hvoraf den vrimler, ere (idetmindste for en Del) ikke i sig selv uvittige; men de forudsætte Bekjendtskab

udkom i April 1828 som Syngespil, indrettet til Musik af forskjellige Komponister: Lykken, Heibergs Vaudeviller gjorde, havde aabenbart fristet Oehlenschläger til denne nye Omarbeidelse af Ungdomsværket. Samme Maaned opførtes det paa det kongelige Theater, men oplevede kun to Forestillinger*). Heiberg havde fat i det i „Kjøbenhavns flyvende Post“, hvor han erklærede: „Freias Alter blev i sin Nyhed betragtet som et Forsøg af Digteren paa at bevæge sig i en ny Retning og vedligeholdt sig som et saadant i Publikums Yndest, indtil Digteren, istedetfor at levere nye og fuldendte Arbeider i samme Art, med en barnagtig Forkjærlighed bestandig vendte tilbage til dette Ungdomsarbeide, og hver Gang han paany berørte det, gjorde det adskillige Procent slettere. Skulde Stykket i nogen Form være taaleligt paa Scenen, saa maatte det upaatvivlelig være i dets første Skikkelse som Syngestykke, forudsat at det fandt en fantasi- og lunefuld Komponist. Som Lystspil i fem Akter blev det allerede brede Stykke endnu mere utilbørlig udspilet og forplumret. Musiken er, som det eneste ideale Princip i Freias Alter, saa nødvendig for dette Stykke som Sjælen for Legemet, og forsaavidt havde Digteren Ret i at vende tilbage til den musikalske Form; kun er det at beklage, at han foretrak at gjøre Stykket til en Vaudeville, hvortil det, selv om han havde forstaaet at indrette det, vist allermindst er skikket formedelst sin mageløse Brede og sine grove Karaktertegninger. Dog havde Opgaven vistnok kunnet været løst noget mindre utilfredsstillende, dersom Digteren havde havt den rette Takt for Valget af Melodier; men disse ere næsten alle udramatiske, aldrig passende paa en pikant eller vittig eller endog blot original Maade.“ Om Ungdomsarbeidet yttrer Heiberg: „Freias Alter kan more ved

*) Se Overskou: „Den danske Skueplads“, IV, 842.

Læsningen, fordi det er fuldt af Lune og indeholder, skjøndt blandede med en betydelig Mængde Platituder, en Del komiske Indfald; men det kan neppe tage sig ud paa Scenen, eftersom det besidder den samme Feil mod det Dramatiske som Digterens andre Værker, kun i en endnu høiere Grad, nemlig Mangel paa Erkjendelse af den dramatiske (og her især deleshed den komiske) Digtekunsts Grændser. Ligesom Digterens Mangel paa Ironi viser sig i hans tragiske Værker derved, at han aldrig kan faae sine Personer ædle og rørende nok, saa viser den sig her derved, at han aldrig kan faae dem komiske nok og derfor overdriver sit Lune til den Grad, at den komiske Virkning gaaer tabt af lutter Anstrengelse for at frembringe den. I Sandhed, dersom man betragter Freias Alter som et Slags umiddelbart Drama, hvori Personerne omtrent have Lov til at sige Alt, hvad der falder Digteren ind, forudsat, at han tænker som en Digter, saa er Freias Alter ikke saa ganske forkasteligt. Men skal det, hvilket er Hensigten dermed, høre til en af de speciellere og mere begrændsede dramatiske Digtarter, hvis Bestemmelse er: ikke blot at læses, men at forestilles paa Scenen, saa svarer det næsten ikke til en eneste af de Fordringer, som man her er forpligtet til at gjøre. Saaledes — for at berøre et væsenligt Punkt — findes der, saa at sige, slet ingen Karakterer deri; og dette er ikke saaledes at forstaae, som om Karakterernes Moment var kun lidet udviklet, for derved at give Plads for andre Udviklinger, hvilket meget vel kunde forsvares. Nei, Karaktererne ere tvertimod udmalede, men udmalede med en saa grov Pensel, at de ved lutter Grovhed i Trækkene ere blevne modsigende og umulige Karikaturer. Stykkets Dialog er ganske lempet efter denne Plan. Den uhyre Mængde absurde Indfald, hvoraf den vrimler, ere (idetmindste for en Del) ikke i sig selv uvittige; men de forudsætte Bekjendtskab

med den, som siger dem, for at man kan vide, de kun siges for Spøg. I et lystigt Selskab kunne Indfald af denne Art more, naar man hører dem i en fornuftig Mands Mund. Lægges de derimod i Munden paa Personer, som sige dem for Alvor og i al Uskyldighed, saa troer man sig hensat i en Daarekiste, saa stor er Modsigelsen mellem slige Personers Fornuftighed og Galskab, Klogskab og Dumhed, Lærdom og Uvidenhed. For at gjøre slige Absurditeter taalelige, maa man tænke sig at det er Forfatteren selv, som i et overgivent Lune ironisk fremsiger dem; men paa Scenen vil man ikke høre Forfatteren, men hans Personer."

1828 udkom Oehlenschlägers Heltedigt „Hrolf Krake" og gjordes Aaret efter til Gjenstand for en stor Anmeldelse af Heiberg i det nysstiftede ansete „Maanedsskrift for Literatur", hvori det hedder: „Oehlenschlägers første episke Digt „Thors Reise til Jothunheim" var en fuldstændig lille Epopee, den episke Del af „Helge" er en Romance-Cyclus, „Nordens Guder" ligeledes. I disse tre Værker, som ville leve, saa længe det danske Sprog lever og som allerede have forskaffet deres Digter den uvisneligste af alle hans Krandse, ser man tydeligt, hvorledes den lyrisk-episke Retning af hans Geni er bleven mer og mer herskende. I det første af dem, „Thors Reise", er den episke Tone strengest vedligeholdt; i det sidste, „Nordens Guder", fandt Digteren allerede Romance-Tonen mere passende og gav endog de fem Sange af „Thors Reise", som han optog i dette Værk, Formen af syv Romancer, som med alt det have en temmelig forskjellig Tone fra de følgende Digte, mellem hvilke der desuden ere nogle aldeles forfeilede. Men selv i de fortrinligste af de Stykker, som følge efter „Thors Reise", er det Lyriske meget mere herskende og Digterens Subjektivitet meget mere fremtrædende end i hint Digt, uagtet den hele nordiske

Mythologi, efter Digterens første Bestemmelse*), skulde have været behandlet i samme Form som hin Begyndelse — et Bevis paa, hvor stor Anstrengelse det har kostet Digteren at vedligeholde den strengere episke Tone, og hvor meget naturligere det blev ham at behandle det ved en større lyrisk Overvægt modificerede Epos. Men saa meget vanskeligere som det synes at falde Digteren at vende tilbage til sin første Ungdoms Kunststudier (og som et saadant bør vistnok „Thors Reise" tillige betragtes), saa meget mer havde det været at ønske, at han ogsaa i „Hrolf Krake" vilde have opgivet Epopeen og derimod behandlet sit Stof som en Romance-Cyklus. Denne Behandlingsmaade vilde tillige have været mere passende med Hensyn paa Stoffet. Skjønhederne i „Hrolf Krake" havde meget vel kunnet bestaae med denne Form, og Feilene deri vilde for en stor Del have været undgaaede." Heiberg havde 1828, samme Aar som „Hrolf Krake" udkom, gjort gjældende, at det Episke i strengere Forstand, ligesaa lidt som det Lyriske, var Oehlenschlägers Force; og „Hrolf Krake" bestyrker ham, som man ser, yderligere i denne Anskuelse. Ligesom Baggesen gjør Heiberg ogsaa gjældende, at den Nydelse, Skjønhederne i den Oehlenschlägerske Poesi kunde forskaffe, „altfor hyppigt forstyrres ved uheldige Raisonements og ubehændige Udtryk", ved „en betydelig Skjødesløshed og Ligegyldighed for det Passende og Rigtige i Formen", ved „Sprogets paa mange Steder vilkaarlige og endog urigtige Behandling", samt at Versifikationen — der blev underkastet en speciel Bedømmelse i „Kjøbenhavns flyvende Post" 1828 — paa ikke ganske faa Steder lader Endel tilbage at ønske. I en Brevvexling med H. C. Ørsted i Anledning af denne Re-

*) Se dette Værks anden Afdeling, Side 184, og syvende Afdeling, Side 417—418.

cension gjør Heiberg gjældende, at Oehlenschläger tilforn har hørt til et andet Parti, men nu har forladt det uden at lade sin forrige Anskuelse modificere den nyere; og Heiberg erklærer: „Oehlenschlägers Geni har allerede i mange Aar, mildest talt, været stillestaaende; han har i ingen Henseende udvidet sin Anskuelse eller optaget noget Nyt i sin Poesi. Selv den største Digter har, naar hans Idegang har fuldendt sit Kredsløb, een Ting tilfælleds med Stymperen, nemlig at være uden Stræben". I et Brev til Faderen fra 1830 taler Heiberg om „Oehlenschlägersk Slendrian og Vrøvle-Raisonnement"; og i en Meddelelse til J. Collin fra 1836 klages over, at Dunkelhed i den poetiske Form, Forkvakling af Tanken formedelst dennes Mangel paa Herredømme dels over Fantasien, dels over Sproget har bemægtiget sig vore Digtere, som ere forførte ved „en stor og sjelden Digters Tilbageskridt" i denne Retning.*)

1839 udgav den franske Forfatter Marmier, der beskjæftigede sig med Literaturen i vort Norden, som han havde gjæstet, en „Histoire de la littérature en Danemarc et en Suède"; og dette uefterrettelige Arbeide recenseredes Aaret efter af Heiberg i „Jahrbücher für wissenschaftliche Kritik". Heiberg gjør deri gjældende, at „Baggesen ved sin berømte og berygtede Polemik mod Oehlenschläger danner det sidste Hoved-Vendepunkt i den danske Literaturs Historie og frembyder den ulige vigtigste Begivenhed siden Oehlenschlägers Fremtræden". Han siger i den Anledning: „Denne Polemik har frembragt en betydelig, endnu bestandig vedvarende og vel aldrig ophørende Virkning, idet den, mer dog ved Grundtanken end ved dennes grundige Udvikling, har vakt de Dannedes kritiske, hidtil slum-

*) Se „Breve fra og til J. L. Heiberg", Side 113, 119, 120, 125 og 164.

rende Bevidsthed og derved indsat den æsthetiske Tanke i dens af lutter æsthetisk Følelse usurperede Ret". Om Baggesens Forhold til Oehlenschläger siges: „Baggesen var af Naturen et spekulativt Hoved, hvorved han allerede danner en afgjort Kontrast til Oehlenschläger. Han blev hele sit Liv igjennem ligesaa meget tiltrukket af Filosofien som at Poesien. Hans stadige Bestræbelse gik ud paa at grunde en spekulativ Poesi, den explicerede Ides Poesi. Men hvilken Næring fik hans filosofiske Tilbøielighed? Hans kraftigste Manddomsalder faldt i den Kantske Periode; og han satte sig med saadan Iver fast i Kantianismen, at han, uskikket til at gaae videre, alt maatte bryde af ved Fichtes konsekvente Uddannelse af dette System og, da han dog, selv for sin Poesis Vedkommende, ikke kunde undvære Filosofien, men begribeligvis hos den objektløse Kant ikke kunde vinde noget Udbytte for Poesien, følte sig hendragen til de gemytlige Tænkere Jacobi og Reinhold. Heraf var Følgen, at han ikke kunde finde Broen, som forbinder de to høieste Aandsvirksomheder; tværtimod hindrede den ene ham i den andens Udøvelse, og han blev ligesom en Hermafrodit, dels et Stykke af en Filosof, dels et Stykke af en Poet, i den sidste Henseende dog betydelig mere uddannet end i den første. Havde han havt Schillers dybere Begeistring, vilde han maaske, som denne, være skreden videre med Fichte og selv paa denne Filosofs Sand-Grund have samlet rige poetiske Frugter. Hvad der imidlertid ogsaa maatte hindre ham deri var, at han i Virkeligheden stillede Fordringen til en spekulativ Filosofi høiere end Schiller, som lod sig nøie med det lille moralske Gebet. Han vilde derimod reproducere Natur og Aand og overhovedet de yderste Modsætninger i Poesien og ved denne forsone dem, saaledes som dette fremgaaer selv af hans mest mislykkede Bestræbelser i saa Henseende. Med Schelling kunde han ikke harmonere, fordi

lskyldes
e Prin-
ns Pole-
. Hans
af hans
ng Kam-
Mening
onen som
Men, som
, og der
t Tidsrum
gesen be-
den, har
sig og er
enne Sag.
er bleven
kabte For-
le G

Naturfilosofiens Overvægt var hans logiske Aand imod; og Hegel har han ikke kjendt, idetmindste ikke før sine sidste Aar, og i ethvert Tilfælde dengang ikke havt Bøielighed nok til at sætte sig ind i et nyt System. Imidlertid var Oehlenschläger optraadt med sine første, Epoke gjørende Digterværker. Uden at have følt Drivt til Spekulation var han, umiddelbart ved sin Ven Steffens og middelbart ved de tydske Romantikere Novalis og Tieck, ikke bleven uberørt af den Schellingske Naturfilosofi, hvorved han rigtignok i ren objektiv Henseende var kommet forud for Baggesen, medens han dog subjektivt stod tilbage for denne, forsaavidt han ingen rigtig Bevidsthed havde om sin Retning, men meget mere indslog denne under ydre Indflydelse, adlydende sit poetiske Instinkt. Men alt den i hans første Digte implicite tilstedeværende Ide kundgjorde sig med saadan Energi, at det ikke var at undre sig over, at Baggesen, saavelsom Andre, mente, Digteren vilde efterhaanden i sine Frembringelser under sin Aands videre Udvikling explicere denne Ide i Kredsløbet af dens Skikkelser. Paa denne Maade maa Baggesens begeistrede Roes af den unge Digter opfattes. Selv hvor han modererer Roesen, sker det kun for at erindre Ynglingen om, hvad der endnu fattes ham i Fuldendelse. Derfor advarer han ham for den i Datidens tydske Skole fremherskende Tilbøielighed til Katholicisme og for den altfor store Indflydelse af Tiecks brede, taageagtige Romantik og fordrer plastisk Klarhed. Og Oehlenschläger fulgte, uden at ville det, Baggesens Raad. Han opgav Katholicismen og efterhaanden ogsaa Romantiken, maaske endog mer end billigt, og fremstillede i sine første Tragedier klar Handling istedetfor dunkle Følelser, hvorved en ny, uudtømmelig Side af hans poetiske Evne syntes at ville aabenbare sig. Og nu istemmede Baggesen endnu større Roes. Men i det Oehlenschläger, hvilende paa de alt vundne Laurbær,

efterhaanden gjorde sig det bekvemt og, efter at have opgivet Romantiken, ogsaa opgav de plastiske Karakterer, den sande Handling, den gediegne poetiske Gehalt i mangt nyere Værk, ikke sjelden synkende ned fra den poetiske Region til en flad moralsk Livsanskuelse, hvor en abstrakt Philantropi indtog den bortflygtede Ides Plads — saa rykkede Baggesen i Marken, først mod Digteren selv, som han endnu bestandig haabede at omvende, og dernæst mod Publikum, der, hildet i blind Autoritetstro, holdt hine svage Værker for ligesaa gode som de tidligere gediegne og overhovedet stemplede enhver Kritik over Digterens infallible Muse som oprørsk, medens den i Kants Skole dannede Baggesen forkastede al Autoritet og kun vilde indrømme Indsigten Ret til at være Smagsdommer. Inkonsekvenserne og Modsigelserne i denne Polemik, der førtes dels med uudtømmelig Vittighed, dels med massive Grovheder, snart med grundig Demonstration, snart med forsætlige Misforstaaelser, med hverken ærlige eller morsomme Ordfordreielser og overhovedet med en vis literær Jesuitisme — forklares let af Kritikerens spekulative Standpunkt. At Oehlenschläger, naar han ikke opgav den Bane, han tilsidst var slaaet ind paa, ødelagde Poesien, medens han syntes kaldet til at føre den henimod Fuldendelse; og at det var paa høie Tid, at Publikum lod sig belære og danne ved Kritik, istedetfor i blind Fanatisme at stoppe Ørene til — det var omtrent, hvad Baggesen vilde sige og explicere; og at han havde Ret heri, indrømmes næsten almindeligt nutildags. Men for at udtrykke og tilbørligt udvikle hine Sandheder i Begrebets Form maatte Baggesen have været i Besiddelse af ganske andre Kategorier end de fra det Kantske System hentede eller idetmindste med det forenelige. Hans egen, endnu i Svøbet liggende Æsthetik formaaede ikke tydeligt at udtale den kun følte Tanke. Hvor nu Filosofen kom tilkort, ydedes der ham

Hjælp af Poeten: Satiren traadte i Stedet for dogmatisk Belæring, og det saa glimrende, saa energisk, at de bedre Dele af denne Polemik uden Sammenligning ere det Gediegneste, Baggesen nogensinde har skrevet, og sikkert i enhver anden Literatur under samme Forhold vilde have vakt den største Opsigt og fundet den største Anerkjendelse. Man kan i disse Værker mest passende sammenligne Baggesen med Lichtenberg (for hvem han ogsaa var meget begeistret), hvor stor end iøvrigt Forskjellen mellem dem er: thi paa den ene Side fattedes Baggesen denne enestaaende Forfatters besindige Ro, paa den anden Side staaer han over ham ved sin eminent lyriske Aand, der aldrig, hverken i Prosa eller Vers, lader ham fornegte Digteren; men i Viddets Grundighed og Lethed og selv i de pudserlige smaa Chikaner, hvormed Modstanderne drilles, have Begge et fælleds Familietræk. Og ligesom Vindens Stemme tilraabte den græske Skipper Ordene: „Den store Pan er død!“ saaledes klang gjennem Baggesens hele Polemik, som sympathetisk Tone, det sagte Ord, der ikke opfattedes af ethvert Øre: „Oehlenschläger er bleven aandløs!“ Af denne Karakteristik af den Baggesenske Polemik er det let at forklare, hvorfor det store Publikum, som ikke forstod Kritikerens egenlige Mening, men derimod havde et skarpt Blik for hans Angrebs Skyggeside, mer og mer vendte sig fra ham, ja tilsidst endog geraadede i en fjendtlig Stemning mod den forhen saa høit Priste. Den af hans Fjender udbredte Paastand, at han kun dreves af Misundelse, kun af Ærgrelse over at være overgaaet af en større Digter, fandt saa meget lettere Indgang hos den store Hob, som overhovedet de gemeneste Motiver ere den de begribeligste. At ogsaa betydelige Mænd lode sig skuffe, hvad Kritikens Tendens angik, idet de, laanende Øre til Bagvaskelserne, kun saae en personlig Strid i den store Kollision af Ideer, fortjener

vistnok ikke liden Dadel, men kan dog noget undskyldes med Ubestemtheden i de af Baggesen fremstillede Principer saavelsom med de mange Afveie, hvorpaa hans Polemik geraadede. Thi han selv har megen Skyld. Hans Sandhedskjærlighed blev mangen Gang fordunklet af hans Lidenskabelighed, og han forvandlede mangen Gang Kampen for Ideen til Strid mod Personen, efter sin Mening rigtignok kun saaledes, at han betragtede Personen som et naturligt Symbol for en aandelig Forkerthed. Men, som sagt, man trække disse Ufuldkommenheder fra, og der bliver Uforgængeligt tilbage. Og nu, efterat et Tidsrum af næsten tredive Aar er henrundet, siden Baggesen begyndte sin Polemik, og af tyve, siden han endte den, har den offentlige Mening havt Tid nok til at luttre sig og er forlængst kommen paa det Rene med hele denne Sag. Vel gives der endnu bestandig et Parti, der er bleven staaende ved de forældede, tildels af det selv skabte Fordomme, hvad der rigtignok kan begribes af gode Grunde og undskyldes af mindre gode. Der er nemlig ved den Baggesenske Polemik ogsaa en moralsk Side at tage i Betragtning. Man har mod hans skaanselløse Angreb stillet Taknemmelighedsfølelsen i Anledning af alt modtagne righoldige Gaver, overhovedet Pieteten. Dette kan vel røbe et godt Hjerte; men Pieteten kan dog for det Literæres Vedkommende ikke ubetinget roses, thi i Videnskaben gaaer Sandheden fremfor Alt; og naar man derfor paa dette Gebet uophørlig tyer til Pieteten, saa er man selv Skyld i, at piété tilsidst bliver til pitié." Heiberg hævder ligeledes — i diametral Modsætning til C. Hauch i „Minder fra min Barndom og Ungdom" *) —, at „Angrebene paa Oehlenschläger ikke skete for Innovationernes Skyld, men, idetmindste i langt høiere Grad, formedelst

*) Se dette Værks syvende Afdeling, Side 396—397.

Digterkongens Tilbagesynken paa alt tilbagelagte Standpunkter". Han erklærer endvidere, at „de norske Digteres Opposition mod Evald for saa vidt har nogen Lighed med Baggesens Opposition mod Oehlenschläger som den, idetmindste objektiv betragtet, tildels gik ud paa Holbergs Rehabilitation, idet den vilde afvende den Fare, hvormed Evalds Klopstockske Muse syntes at true den danske Nationalkarakter" — og han tilføier: „Saaledes har ogsaa Baggesens lystige Satire over den tydske Tunghed i de Oehlenschlägerske komiske Digtninge idetmindste indirekte bidraget til at fornye Sandsen for Holbergs lette Bøielighed og i denne Henseende at føre Nationalkarakteren tilbage til sit oprindelige, ved Natur og Dannelse anviste Standpunkt. For tilbørligt at skatte Værdien af denne Virkning erindre man sig, at de Danske ere de Eneste foruden Franskmændene, der besidde en egen, endnu bestandig ikke forældet, men i Nutiden levende original Skole i den komiske Theaterliteratur, og hvor meget det maa være dem om at gjøre at vedligeholde dette, maaske eneste, Fortrin, de have fremfor andre Folkeslag, som Nationalitetens Palladium uforfalsket af ringere Potensers Indvirkning."

Der kan maaske hist og her være en og anden Restriktion at gjøre ved disse aandfulde Bemærkninger, hvoraf et Par enkelte alt tidligere ere fremdragne i dette Værk; men i det Hele og Store taget, maa de vistnok — hvad der ogsaa før er gjort gjældende — siges at træffe Sømmet paa Hovedet og blive den definitive Dom i det saa meget omtvistede Baggesen-Oehlenschlägerske Spørgsmaal.

1830 udkom anonymt Henrik Hertzes „Gjenganger-Breve eller poetiske Epistler fra Paradis" med Motto af Horats:

„Ex noto fictum carmen sequar, ut sibi quivis
speret idem, sudet multum frustraque laboret,
ausus idem."

Nogle Ord af samme Sted i Horats' Epistler („ut sibi quivis speret idem“) havde 1807 staaet som Motto paa Titelbladet af Baggesens „Skjemtsomme Rimbreve“ *). Efter Indledningsdigtet „Musernes Vinterleir“ mødes man strax, før „Gjenganger-Breve“ begynde, foruden af et nyt Motto af Baggesens Yndlingsdigter, af de Baggesenske Linier:

„Jeg troede, naar man vilde slaae paa Øre
den mindste Digter selv, at man lidt Eufoni,
hvis ikke just en udført Melodi,
naar Smækket kom, i Smækket burde høre“.

De findes i det store Digt „Min Gjenganger-Spøg eller den søde Kniv“, der blev til umiddelbart før vor Stads-Satyrikus 1814 begyndte sin navnkundige Feide**). Det første Gjenganger-Brev er betitlet „Retouren fra Paradis, Rimbrev-Konvolut fra Knud Sjællandsfar til Prof. J. L. Heiberg“ og har et Motto af Baggesens „Per Vrøvler“ fra Feidens anden Akt 1816:

„Forlad mig, stille Værn om danske Muser!
jeg i din Kreds end tænker mig en Ven!“ ***)

Det er klart, at, skulde Gjengangeren paany gaae igjen, da var J. L. Heiberg uimodsigeligt den, han havde mest Anledning at henvende sig til. I et Digt fra Sommeren 1814 havde Baggesen jo yttret det Haab i den unge Heiberg at finde en Efterfølger, der engang, naar Polemikeren dvælede bag Gravens stille Lethe, skulde, „Fremtids Genius i Upartiskhed lig, sangdømme den i Live førte Krig imellem Baggesen og Oehlenschläger“ †). Efter Baggesens

*) Se dette Værks anden Afdeling, Side 298.
**) Se dette Værks tredie Afdeling, Side 273—277.
***) Se dette Værks sjette Afdeling, Side 147.
†) Se dette Værks fjerde Afdeling, Side 112.

Død havde Heiberg jo ogsaa kæmpet for den aandfulde Digters Manes, og i sin Kritik over Oehlenschläger og Polemik mod denne var Heiberg uimodsigelig optraadt som Arvtager efter Baggesen. Det andet Gjenganger-Brev hedder, med Hentydning til Franskmændenes Tog mod Røverstaten Algier samme Aar, „Toget til Algier eller Apologi for min Gaaen igjen, Rimbrev fra Knud Sjællandsfar til Prof. J. L. Heiberg,“ og har et Motto af „Min Gjenganger-Spøg“, lydende:

„Saaledes slaaer jeg end til Sprogets Ære
med god Samvittighed, naar det skal være.
Saaledes — ak! men det er Verdens Nød —
saaledes slaaer man kun, naar man er død“.

Heibergs Kritik over Oehlenschläger havde, ligesom Baggesens i sin Tid, om end i meget mindre Stil, fremkaldt en Feide, idet ikke blot Oehlenschläger selv, men dennes tidligere Forkæmpere Peder Hjort og C. Hauch, i Forening med C. Wilster — der alle tre vare ansatte ved Sorø Akademi — F. C. Sibbern, o. s. v. rykkede i Marken mod Heiberg. I „Toget mod Algier“ gaaer det nu ud over „Hauchernes Portstolpe-Polemi“, over „seige Hjorterygge“ samt over „det Vildt, der under Navn af Vilster bli'er bestilt i Sorøs adelige Dyrehave“. Specielt tages der fat paa ham, „der nylig skrev den fade, ja næsten vamle Babyloniade“, nemlig C. Hauch, der samme Aar havde udgivet „Den babyloniske Taarnbygning i Mignature, et Forsøg i den Aristofaniske Komedie,“ hvis Titel uvilkaarligt fører Tanken hen til Søtofts „Aandernes Maskerade“ fra 1816*), i hvilken „den gode Smag“ ender Stykket med Repliken: „Næste Gang, Høistærede! have vi den Ære at opføre Babylons Taarn eller Sprogenes Skabelse, et Panorama,

*) Se dette Værks sjette Afdeling, Side 120—131.

sørgelig Tragedie, Sidestykke til Aandernes Maskerade, komisk Tragedie". Ved samme Leilighed medtages „Digterpogen, denne Hellig Andersen, der rider, berust af Fantasiens Øl, paa Musens nattegamle Føl, det Slagelseske Krik med lamme Sider, mens Pøblen holder ham for en Profet af en Poet" — H. C. Andersen havde, efter at være bleven Student 1828, alt 23 Aar gammel. Aaret efter udgivet sit første større Arbeide „Fodreise fra Holmens Kanal til Østpynten af Amager", der røbede Paavirkning af Hoffmann, samt sin første Samling „Digte" og samme Aar faaet „Kjærlighed paa Nikolai Taarn, heroisk Vaudeville," en Parodi paa Ridderskuespillene, opført paa det kongelige Theater. „Ljunges kjøbenhavnske Pumpe", det 1827 begyndte, af Commerce-Sekretær A. P. Ljunge — der alt havde givet sin Besyv med i den Baggesenske Feide*) — redigerede Blad „Kjøbenhavns-Posten", hvor Heibergs Modstandere fandt Tilhold, skaanes heller ikke. Det tredie Gjenganger-Brev hedder „Knud Sjællandsfars Testamente eller Gjengangerens allersidste Villie, Rimbrev fra Knud Sjællandsfar til Prof. J L. Heiberg," med Motto af den tredie Epistel „Nedfarten til Helvede eller Naturens ars poetica" af „Rimbrevenes Æmne eller Lunets Poetik, en Brevvexling mellem mig og min Muse", hvormed Baggesens 1814 udkomne „Poetiske Epistler" indlededes**):

„Det forekommer mig, at Gaaden,
som løses bør i Poesi,
er ikke Knuden selv, men Maaden,
som Knuden løses paa deri".

Ogsaa her maa Hauch holde for, om hvem det hedder, med Hentydning til hans 1828—1830 udkomne „Dramatiske Værker", som indeholdt „Bajazet" og „Tiberius" o.s.v.:

---

*) Se dette Værks syvende Afdeling, Side 95.

**) Se dette Værks fjerde Afdeling, Side 184—200.

„Væk!“ raaber En med knyttet Næve, „væk,
Hr. Kritikus! med dine dumme Skranker!
Hos min Poet man svømmer fast i Tanker,
hans Karakterer er solide Planker,
af Menneskenaturen Træk for Træk.“

Heller ikke Ingemann, hvem jo ogsaa Heiberg tidligere havde havt fat i*), skaanes:

„Hvad vil Du af min Digter?“ siger En
„Han er saa skikkelig, hans Sjæl er ren,
hans Poesi moralsk, i hans Romaner
er meget underholdende Kumpaner“.

Angaaende Oehlenschläger hedder det:

„En tager mig til Siden: „Min Poet
er, tro mig, fuld af Genialitet.
Bedøm ham anderledes! For Genier
bør skrives singulære Theorier.“

Det fjerde Gjenganger-Brev hedder „Den massive Poesi eller Paradisets Ars poetica, Rimbrev fra Knud Sjællandsfar til Prof. C. Hauch,“ og har et Motto af Horats. Trods Polemiken indrømmes der, at Hauch staaer uendeligt

„som Digter over denne fæle skidne
poetiske Zigeunertrop, der gaaer
med Brøl i Moserne bag Digter-Vænget —
jeg mener Hellig-Andersenske Slænget:
et Afgrundssvælg jeg ser
imellem hin og den, der skrev Tiber“.

---

*) Se dette Værks sjette Afdeling, Side 260—279.

Det femte Gjenganger-Brev hedder, med Hentydning til den franske Konge Karl den tiendes Minister Polignac, hvis Overgreb fremkaldte Julirevolutionen 1830, „Poesiens Folkestemme kontra Æsthetikens Polignac, Rimbrev fra Knud Sjællandsfar til Prof. C. Hauch". Det har, ligesom det tredie, et Motto af den Baggesenske Epistel „Naturens ars poetica", hvori det hedder om Digteren:

„Mig synes, at hans høie Stemme
bør være Tidens ædle Tolk,
og at hans Aand bør være hjemme,
hvis han vil synge for sit Folk".

Gjengangerbrevene endte med det sjette, „Hvad Ende tog det med Jens Immanuel Baggesen? Rimbrev fra Knud Sjællandsfar til det danske Folk," der har til Motto de prægtige Linier af „Alenekampen eller Apologi for Literaturbladene", hvormed Baggesens „Poetiske Epistler" 1814 endte*):

„Min rene Stemme, Sandheds kjække Tolk,
vil engang — naar de Storme, som nu bruse,
vildt overdøvende den kjælne Muse,
har lagt sig — skjælnes af mit Folk.
Det vil engang, naar Hines Skrig er glemte,
der, Skraal i Skraal, dets Øre lidt forstemte,
gjenkjende Danas egen Melodi,
de Hjemmets Toner, ingen Tydsk mig lærte,
som Dannersprogets Kilde risler i,
som smelte hver en Tidens Lyst og Smerte
til Henflud i en evig Harmoni,
og som med Renheds eget Trylleri
gjenklinge vil i Folkets rene Hjerte,
naar Sangforfølgelsen bag Graven er forbi."

---

*) Se dette Værks fjerde Afdeling, Side 201—203.

Dette Rimbrev, der var foranlediget ved et i „Kjøbenhavns-Posten“ for 1830 optaget Inserat, som begyndte: „Johan Ludvig Heiberg! Husk paa, hvad Ende det tog med Jens Immanuel Baggesen!“ afsluttede Værket med følgende Baggesenske Henvendelse til det danske Folk:

„Men hør mig, elskte Folk! saa vist din Lyst
min Lyra var, da jeg begyndte
at hæve, stigende, min Digterrøst!
O, Du af min Partiskhed altid yndte,
skjøndt, ak, desværre! lidt for lunkne Slægt!
hvis end mit Ord hos Dig har Vægt;
hvis Fordums-Tids Da jeg var lille-Toner;
hvis Sangen om dit Eden, Plet af Jord,
hvor Yndets Smil ved Styrkens Side boer;
hvis Digtet, Danmarks Piger og dets Koner
med Vemod sang, har efterladt et Spor;
hvis Een erindrer mit af Millioner
begeistret sjungne Hosianna-Kor,
hvori din Andagt, engleren og stor,
sig hævede til fjerne Regioner;
hvis han, der, trodsende sin Samtids Kryb,
forsøgte paa at raade
med Frugten af sin Gransknings Dyb
hin Evigheders alle Gaaders Gaade;
hvis han, de uudforskelige Tings
utrættelige Forsker, der betragted
foruden Gru den frygtelige Sfinx*) —
ei er endnu af Dig, mit Folk! foragtet:
da frels hans Navn for Overlast af dem,

*) Hentydning til Baggesens „Da jeg var lille“, „Gjensyn og Tilbageblik“, „Skabningens Halleluja“ og Gaaden „Det evige Sindbillede“ (se dette Værks første Afdeling, Side 25, 134 og 224, samt femte Afdeling, Side 40 o. s. v.)

der med barbarisk Glæde,
selv midt i Musers lykkelige Hjem,
det Ypperligste ned i Støvet træde!
Reis Dig i Masse! hæv din Herskerstav!
kast Sten af en retfærdig Vredes Slynge!
split ad og knus den overgivne Klynge,
der tramper paa din Sangers Grav!"

Med Føie udbrød J. P. Mynster i sin anonyme Anmeldelse af „Gjenganger-Breve" i „Maanedsskrift for Literatur*): „Hæder og Tak skyldes vor Forfatter, fordi han med sin indtrængende Røst har mindet Folket om den Mangfoldighed af Toner, hvori den store Sprogkunstner gjennem saa mange Aar, aldrig trættet, aldrig overvunden af Skjebnens stærkeste Slag, udgød sin Aands Fylde, om de Rigdomme, som Stridens Ensidighed havde bragt i Forglemmelse".

Til „Gjenganger-Breve" — som det ikke her, hvor fristende det end kunde være, er Stedet at dvæle længere ved — sluttede sig Henrik Hertzes næste Aar (faa Maaneder efter den en ny politisk Tidsalder indledende Anordning af 28nde Mai 1831 om Provindsial-Stænders Indførelse) i „Anonym Nytaarsgave for 1832" trykte „Fire poetiske Epistler fra Knud Sjællandsfar til Granskeren**, Naturforskeren** og Digteren**", hvis Titel minder om Baggesens „Alenekampen eller Apologi for Literaturbladene til Statsmanden X, Filosofen Y og Digteren Z". Med Granskeren sigtedes til J. P. Mynster, der (som vi nylig hørte) varmt havde hilset „Gjenganger-Breve", med Naturforskeren til H. C. Ørsted, der (i samme Bind af „Maanedsskrift for Literatur" som Mynster) velvilligt anmeldte Værket, og med Digteren til J. L. Heiberg, der i „Kjøbenhavns fly-

*) V, 197--222.

vende Post" i et stort Rimbrev „Til Knud Sjællandsfar i Paradis",

„et Svar, et Ekko blot af Nattergalens Røst,
som toner mellem Døgnets Ravnestemmer,"

havde takket for de aandfulde poetiske „Gjenganger-Breve"*). I den første af disse Epistler, der har et Motto af Horats, hedder det om det foregaaende Værk:

„Ak, nogle faa, men stærke Greb i de
engang beundrede, men siden glemte,
i fulde Toner sittrende, maaske
ved Tidens Raahed stundom lidt forstemte,
men under alle Forhold, alle Kaar,
i Digtergubbens Høst, i Mandens Vaar
med ren Begeistring gjennemspilte Strenge
slog an i Folkets Bryst og dirred stærkt og længe!"

Den anden Epistel har det prægtige Motto af Baggesens „Per Vrøvler"**):

„Jeg være, hvem jeg vil! Hvad kan ei stikke
bag et poetisk, skjøndt nløiet Navn?
Hin Baggesen i al Fald er jeg ikke,
der sammensyes af Snak i Kjøbenhavn.

Jeg er den Baggesen, som Knud Du kjender,
den Baggesen, der sand og ufortalt
som Fjende blot af aandelige Fjender
i alle sine Værker sig har malt."

Det hedder i denne Epistel:

---

*) Se Henrik Hertzes „Digte fra forskjellige Perioder", III, 258.
**) Se dette Værks sjette Afdeling, Side 133—168.

„Min Aand kan gaae igjen; min Aand kan fødes
paany blandt Eder i min Poesi;
min Aand kan atter, nyfødt, stevnemødes
til en fornyet Kamp mod Barbari;
min Aand kan stække
endnu, som fordum, Vingen paa en Gaas
og et Rabalderfjog af Søvnen vække,
naar han i Søvne pluddrer lutter Vaas;
min Aand kan dække
den Kunst, jeg dyrker, med et Skjold, der end
med Vellyd Ekko-giver Skraal igjen
og værner — jeg vil mene, det er Noget —
om Tankens Hellighed, om Dannersproget“.

Umiddelbart derefter følger Polemik mod Oehlenschlägers Hentydning til „Gjenganger-Breve“ i den samme Aar som Hertzes „Anonym Nytaarsgave“ (1831) udkomne anden Del af „Oehlenschlägers Levnet, fortalt af ham selv,“ hvor det hedder*): „Baggesens Forgudere gjøre ham vist ingen Tjeneste med at opmane hans Gjenfærd for at spase vittigt, elegant og persiflerende dermed. Det forekommer mig, som naar Skoledisciplene i Herlufsholm fordum toge Herluf Trolles tørre Lig ud af Kisten og stillede det op i en Krog bag Kirkedøren, for at det skulde falde over Folk, der gik forbi, og forskrække dem. Det er ikke Gjengangeren, ikke det urolige Spøgelse af Baggesen, vi beundre, men hans udødelige Aand, der i Livet altfor ofte blev forstyrret af jordiske Svagheder.“ Hertzes Knud Sjællandsfar udbryder i den Anledning:

„— Hvad mit Folk (ak, lad mig troe, af Anger
for al dets Uret mod den gamle Sanger!)

---

*) Side 356—357.

beundrer i mit Gjenfærd, er min Aand.
Det kjender atter Tonerne, der lode,
da jeg var lille, smeltende og søde;
det troer at føle Trykket af min Haand;
det græder ved min Graad; det smiler atter
ved min, af ingen Satyr lærte, Latter;
og det erindres ved mit torneløse Vid
om min Kamenes førstefødte Datter
og Danmarks lykkeligste Tid.
Det indser endeligt, den ældre Strid,
uagtet al den Bitterhed, som Krige
nødvendigt føre med (hos Jer at sige,
thi her leverer man med Lyst et Slag),
var ikke blot Personlighedens Sag.
Det trøstes ved den Tanke: Saar og Vunder
og Alles Kamp mod Een kan, sandt nok! tidt
bevirke, Helten, truffet, bukker under;
men det, hvorfor den Modige har stridt,
den Aand, der ham besjælte, selve Tanken,
der lynte fra hans Øie, naar han gik
med Sværd og Skjold og Spyd i Skranken
og fordred Hoben ud paa Hug og Stik,
den ædleste, den bedste Del af Striden
er hævet over Døden, over Tiden."

Den tredie Epistel har til Motto Horatses

„Natura fieret laudabile carmen an arte,
quæsitum est*) —

hvorom den Baggesenske Feide jo for en væsenlig Del havde dreiet sig. Den fjerde og sidste Epistel har et Motto af Goethe, nemlig de skjønne Linier:

---

*) Ars poetica, 408—409.

„Danke, dasz die Gunst der Musen
Unvergängliches verheiszt:
den Gehalt in deinem Busen
und die Form in deinem Geist!“ *)

Knud Sjællandsfar udbryder heri tilsidst:

„Modtager mit Farvel! Forsikkrer dem,
der end ei have glemt den gamle Sanger,
at Alt, hvad i sin Himmel han forlanger,
er: at erindres i sit Hjem.
Et Monument af Sten kan smuldre, kan forsvinde —
min Gravskrift slaae i Dannerfolkets Minde!“

Vi have nu gjennemvandret den interessante literære Periode, som „Gjenganger-Breve“ — for at bruge Henrik Hertzes Ord*) — „paa en Maade sluttede“. Der skal endnu blot mindes om, at Tegnér i Sommeren 1829 for Høialtret i Lunds gamle, ærværdige Domkirke havde kronet „Skaldernas Adam, den nordiska Sångarekungen i sångens, den evärdliges namm, förnummen i Hakon og Helge“ med en Laurbærkrands, „vuxen, der Saxo har lefvat“. Norden hyldede saaledes gjennem Forfatteren af „Frithiofs Saga“ (hvilket Arbeide Heiberg, in parenthesi sagt, havde underkastet en skarp Kritik i „Kjøbenhavns flyvende Post for 1827) sin Digterkonge umiddelbart før Julirevolutionen, der indledede en ny Tidsalder, i hvilken for den poetiske og æsthetiske Literaturs Vedkommende hos os Heiberg, der jo i mange Henseender fortsatte Bag-

*) Slutningslinierne af Digtet „Dauer im Wechsel“.
**) Se „Digte fra forskjellige Perioder,“ III, 240. Side 251—258 findes et Fragment, fuldt af Polemik mod „Profeten“ N. F. S. Grundtvig, der var bestemt for „Fire poetiske Epistler fra Knud Sjællandsfar“, men blev lagt til Side.

gesens Gjerning i en til Tiden svarende modificeret Skikkelse, mer og mer traadte i Forgrunden. Denne Digterkroning var en ikke mindre skjøn Afslutning for Oehlenschlägers Vedkommende end Heibergs Kritik og Hertzes „Gjenganger-Breve“ for Baggesens. I „Lanterna magica“ i „Kjøbenhavns flyvende Post“ for 1830 spøgede forresten Heiberg med Oehlenschlägers Tog over Sundet; men da Christian Wilster i „Doublet-Billeder til den nye Lanterna magica“ i „Kjøbenhavns-Posten“ for samme Aar tog Forargelse deraf, svarede Vaudevilleforfatteren smukt:

„Dybt mit danske Hjerte skjønner
paa det ærefulde Kald,
at og Sveas Laurbær lønner
Nordens Guders høie Skjald.

Hædrer man hans Digt og Sange,
faaer vor fælleds Bane Glands.
Selv jeg har alt mange Gange
flettet Laurbær i hans Krands.“

Heiberg hævder iøvrigt sin Spøgs Berettigelse,

„— da sagtens Alt i Livet
og en komisk Side har,
og det mig især blev givet
den i Alt at blive vaer“.

Og han gjør ligeoverfor „det lille Sorøs Irisk“ gjældende, at Oehlenschläger vel kan bære et Angreb, da han ikke rokkes saa let:

„Selv jeg har saa stærke Volde
bygget om hans faste Plads,
at jeg tænker, de skal holde —
dine springe vil som Glas!

Hver en Skjald erobrer bare
nyt Terrain bag eget Skjold,
men for Grændsen at forsvare
byggedes Kritikens Vold.

Hvis engang Vandalers Flokke,
uden Kundskab, uden Smag,
vil den store Digter rokke —
og det hændes vist en Dag —

skal man raabe til dem: Frække!
veed I, hvad I prøve paa?
Her til Grændsen kan I række,
længer kan I ikke gaae!"

Med disse prægtige Vers af ham, der i sit Rimbrev „Til Knud Sjællandsfar i Paradis" fra samme Aar tiltaler Baggesen:

„O Danmarks elskte Skjald, min Lærer og min Ven!" endes formentlig paa en ret passende Maade dette literaturhistoriske Arbeide, hvori Baggesens, af Heiberg fortsatte Kritik af Oehlenschläger har spillet saa betydelig en Rolle.

Rettelser.

Side 40, Linie 2 franeden: Minder, læs: Minde.
„ 47, „ 14 „ fra, læs: for.

Indhold.

Første Bind.

(Indtil Sommeren 1802).

Andet Bind.

(1802—1807).

Tredje Bind.

(1807—1813).

---

forelæse for Kongen og Dronningen. Syngespillet „Faruk." Ytring derom i „Erindringer." Giftermaal. Hans Liv er fra nu af mere Tilstand end Stræben, ogsaa i den Henseende en Modsætning til Baggesens. Professor i Æsthetik. Ytring derom i „Erindringer." Denne Udnævnelse er ikke en Lykke for ham. P. L. Møller, i „Erindringsblad" .... S. 95—100.

13. „Digtninger"; „Sigrid" og „Harald Hildetand." Grundtvig, i „Indbydelse til gamle Nordens Venner." „Augustinus." „Mine Mestre." „Aly og Gulhyndy." J. L. Heiberg. P. L. Møller, i „Erindringsblad." Jens Møller, i „Literatur-Tidende" .... S. 100—108.

14. Grundtvig. „Hvi er Herrens Ord forsvundet af hans Hus?" (1810). Fortalen. Jung Stilling. „Om Religionsfrihed." Sorgekvad om Prins Christian af Augustenborg. „Er Nordens Forening ønskelig?" „Idunna, Nytaarsgave for 1811." Fortalen til „Skjemtevers." „Nytaarsnat eller Blik paa Christendom og Historie." Digtet „Til min Fader paa hans Jubelfest." „Fortalen til mit efterfølgende Liv." „Julesang." Han føler sig kaldet til Reformator. Grundtvig, omtalt i Fr. Schmidts Dagbøger. Fr. Schlegel .... S. 109—118.

15. Oehlenschläger (1811). „Correggio" opføres. Prolog. Anmældelse af S. Meisling. Fr. Chr. Sibbern tager til Gjenmæle. Tragedien „Stærkodder." Grundtvigs Paavirkning mærkes. Brev fra Grundtvig til Oehlenschläger. Dennes Svar. Forskjel paa Tonen heri og paa Rimbrevet til Baggesen. Fortalen til „Stærkodder." Brev fra Sverdrup til Sibbern. Theatret .... S. 118—125.

16. Grundtvig. Kapellan i Udby. „Optrin af Norners og Asers Kamp." Indledende Digt. Fortalen. „Det er Iskæmper, som vandre: og naar de smælte, er det som Skybrud." „Christelige Slutninger." „Saga", Nytaarsgave for 1812. Fortalen. „Skjaldelivet." „Kort Begreb af Verdens Krønnike i Sammenhæng." Fortalen. Om Naturfilosofiens „nye Evangelium" Goethe. Om Oehlenschläger og Baggesen. „Krønnikens Gjenmæle" (til C. Molbech). „Skal en Christen skrive Historie, maa han skrive den bibelsk". Prædiken: „Hvorfor kaldes vi Lutheraner?" Jung Stilling. Bodsprædiken (1813). Han vender tilbage til Kjøbenhavn, hvor han fører et Eremitliv. S. 126—138.

17. B. S. Ingemann. Barndoms-, Skole- og Studenter-Aar. Digte; „Til Danerfolket," „De trende Børn." „Parizade." Modsætning imellem Ingemanns og Oehlenschlägers første Digtsamling. Ytring om denne første Digtsamling i „Tilbageblik paa mit Liv og min Forfatter-Virksomhed." Anden Del af „Digte" Prolog. „Tryllelandet." Hans Stilling til Oehlenschläger. „Mithridat, et dramatisk Digt." Han vinder (1812) Universitetets Guldmedaille for den æsthetiske Prisopgave. Opgiver Lovkyndighedens Studium. Trolovelse. Digtsamlingen „Procne"; „Varners poetiske Vandringer", Frierbrev, Svanesang. Abstrakt Idealisme .... S. 139—160.

18. Oehlenschläger (1813). „Kanarifuglen." „Ærlighed varer længst". „Hugo von Rheinberg." „Alting var anlagt paa Effekt." „Om Evalds Liv og Værker" og „Evalds Levned." Anden Del af „Digtninger," Fortællinger. Polemik imod den „intellektuelle Anskuelse". Fortællingen „Eremitten" indeholder Fantasier over Digterens eget Liv. „Erindringer." Syngespillet „Ludlams Hule", med Musik

---

Fjerde Bind.

(1813—1815).

Femte Bind.

(1815—1816).

---

1. Baggesen er tavs over for Oehlenschläger, efter at denne har udgivet „Helge“; mundlig Ros af ham, da en Embedsmand i et Selskab nedsætter denne Digtning. Ytring om Oehlenschlägers Digter-Storhed i „Lille Søndag Aften“ og Løfte om en kritisk Omfavnelse, naar han igjen monne naa Parnassets Top: men Løftet indfries ikke. Baggesen sysler med „Det evige Sindbillede.“ Pram oversætter Voltaire's Drama „Gengiskan i China“ og tilegner Oehlenschläger denne Oversættelse, „et Afdrag paa den Taknemmeligheds Gjæld,“ han staar i til ham. Øjemedet med dette Tilegnelsesskrift. Oehlenschlägers første Bekjendtskab med Pram, hvis „Smag er fordærvet af Voltaire.“ Trætte med denne om Schiller's „Wallenstein.“ Prams Ytring om Baggesens „aldeles eminente Talenter.“ Senere Kulde imellem dem. Pram misbilliger Baggesens Angreb paa den ældre Skoles Mænd og paa Oehlenschläger. Pavels, vunden for „den nye Lære.“ Th. Thaarup oversætter Voltaire's Drama „Mahomed.“ I Fortalen staar en Ytring om Mysticismen. Oehlenschlägers Ytring om Prams „tunge Perioder og Parentheser.“ Dennes Oversættelse af en Irlænders Betragtninger over den nyere tyske Poesi. Oehlenschlägers „Hagbarth og Signe.“ Grundtvigs Protest imod hans Nordiskhed maa i mange Henseender godkjendes. Moderne Sentimentalitet. „Ossians“ Paavirkning. P. L. Møller, om Oehlenschläger som en mere sydlig end nordisk Natur. J. L. Heibergs Ytringer om Signes Haarlok. Oehlenschläger har her villet „sejle den franske Tragedie nogle Grader nærmere“ end i „Axel og Valborg.“ Sotofts Dom om denne Tragedie. Dens første Opførelse. Kroningsfesten (1815). Oehlenschlägers Foretræde hos Frederik den sjette. Han bliver Ridder. Hans Oversættelse af Schillers „Das Glück.“ „Den vandrende Digter eller Don Quixote den yngre“. Angreb paa Grundtvig .... S. 1—19.

2. Baggesen som Lejlighedspoet ved Hoffester. Nogle Strofer til Hertuginden af Augustenborg: „Livsaligste blandt elskede Fyrstinder.“ Kantate til Kroningen (1815). Han bliver ikke Ridder. Baggesen som Oliemaler. Hans Mismod. Digt til Frøken Line Olsen paa hendes Confirmationsdag: „Jeg har holdt op min Nutid at bebude.“ Prins Christian viser ham Velvilje; varm Godkjendelse fra andre Sider. Brev til Sønnen August om hans ensomme Liv og om Sønnen Paul. „Drømmen i Kronprinsessegaden Nr. 390: „Jeg havde lagt mig, træt af Dagens Kummer.“ Hentydning til Oehlenschläger, til N. T. Bruun og Chr. Molbech. Oehlenschlägers Digt: „Hvo svæver over Borgen dèr?“ Grundtvigs Digt „Høstgildet.“ Baggesen nærmer sig Grundtvig. S. 20—40.

3. Baggesen udsætter en Præmie for Opløsningen af Gaaden: „Literaturens Oprindelse:“ „Jeg Alderdommens Sfinx, som her paa Dansk fremtriner.“ Som „Hindbad“ optræder han her og kredser

stadig om Aladdin. Gjenminder om Rimbrevet „Noureddin til Aladdin". Fortsættelse af Prisopgaven. Polemik imod Pantheismen. Brev til Sonnen August, hvori han glæder sig over at have fuldendt et Digt, som er mere værdt end alt, hvad han tidligere har skrevet. Fanny og Paul leve et Kunstnerliv. Lykken har vendt sig, og Hoffet tilsmiler ham atter. — Ytringer i et Brev til Fanny om, at hans Indbildningskraft ikkun lader ham skue to Lande: Himmel og Helvede. Ytring derom i „Per Vrøvlers Commentar over Oehlenschlägers Sang ved Fugleskydningen" (1816). Gaaden „det evige Sindbillede" udkommer. Hentydning til Birkeskriver Winkel-Horn. Efter Gaadens „Ende" følger et Digt „Til Læseren." Han udtaler sig om sin Gaade i et Brev til Sonnen August. „Den seende Tros salto vitale." Hans „Trang til overalt at gjenfinde Gud som al Videnskabs første Grund." J. Thieles „Forsøg til en Forklaring af Gaaden," trykt i Baggesens „Danfana" (1816). Sonnetterne: „Sfinxes Tiltale" og „Til Sfinx." „Elegi", hvormed Baggesen hilser Thieles Forsøg. Sidehugg til Oehlenschläger. J. L. Heiberg prøver ligeledes paa at løse Gaaden. Baggesens „Ode til Sommerfuglene," helliget L. Heiberg. Baggesen som Lyriker. Heibergs „Den sidste Prøve. Til Jens Baggesen." Componisten Chr. E. F. Weyse forsøger ogsaa at løse Gaaden. „Io, en filosofisk Ballade." Thieles Fortælling om sin Gaadegætning. Jens Kragh Høst ledsager ham til Baggesen. Deres Samtale. Juliane Marie Jessen vil ogsaa løse Gaaden. Baggesens Digt til den „sindrige Gætterske." Hans Filosoferen er alt for meget „Tankeleg." C. Hauch spotter derover. P. E. Rasmussen prøver ligeledes paa at løse Gaaden. „Gaadebordet." Baggesen sysler med et fortællende Digt „Syndefaldet" . . . S. 40—70.

4. Den grublende Baggesen er saa heldig at finde en Modstander, der kan gjøre Indsigelse imod hans Gaadevæsen, i N. F. S. Grundtvig. Dennes „Rimelige Strøtanker ved Kalundborgs i Livet vel meriterede Stads-Satyricus Jens Baggesens Grav." De begynde saaledes: „Hør nu, godt Folk! nu skal I høre." Hentydninger til Baggesens Fejde med Rahbek, Oehlenschläger o. fl. Grundtvigs „Et lidet Bidrag til Dagens Pennehistorie" (1818). I „Strøtankerne" stilles Baggesen sammen med „Jens Langkniv." Angreb paa „Athene" og dets „Hans Mikkelsen." Karakteristik af Baggesen. Baggesens „Parenthetisk Interims-Svar" til „Strøtænkeren." Baggesens Udtalelser om Forfatteren af „Strøtankerne." Hans Udtalelse om sig selv: „Skjønt den lille Jens er ikke bleven stor." Angreb paa Oehlenschläger. Spot over Jens Møllers Anmældelse af Ol. dal Borgo di Primos italienske Oversættelse af Oehlenschlägers „Correggio." Baggesens Breve til Udgiveren af „Skilderiet." Den „vise Oehlenschlägerske Tavshed." „Fredsmægleren" Jens Møller og hans „Fredsforslag." Oehlenschläger tør ikke ret give sig i Lag med Baggesen og afholdes derfra af sine Venner; hans „Svaren med en andens Mund." Baggesen, stærkt greben af „Strøtankerne." Hans tredje Rimbrev til disses Forfatter, der atter sammenstilles med Holberg. „Varselbrevet" „Gaade-Gætningen." Baggesen tror ikke, at „Varselbrevets" Forf. er den samme som „Strøtankernes." Han svarer under Navnet „Gestur Blinde": „Til Vali Magni." „Jeg er mig selv en Gaade." Han drømmer nu om at sidde paa Bjærgtinden med Grundtvig ligesom tidligere med Oehlenschläger.

Det religiose Element, hvori han færdes, maa nu stille ham lige over for Grundtvig; men der maa komme en Conflict, da Baggesen holder fast paa „den seende Tro.“ Hans tidligere Udfald imod Grundtvig. Baggesen og hans Ven F. H. Jacobi. Grundtvig: „Gaade-Gætningen. Til Baggesen.“ „Dog Proteus! om jeg ogsaa kunde.“ Han har et aabent Øje for Baggesens „sjældne Fortrin,“ ej mindre end for hans „Mangler og Synder.“ Fortsættelse af „rimelige Strotanker,“ og „Rimelige Strotanker, sammengroede i Gaadegætningen, til Jens Baggesen“; Grundtvig sætter sit Navn derunder. „Du saa det mangen Gang, o Skjald!“ „Nej, Sjællandsfar! det vil Du ej!“ Ogsaa denne Gang er Grundtvigs Dom om Baggesen det bedste, der er sagt om denne. Han udtaler den menneskeligste Sympathi med den „store Daneskjald.“ Baggesen, Son af det attende Hundredaar. Grundtvigs Paamindelse: „Du har dog nu ej megen Tid at spilde.“ — „Til Tvillingbrodrene,“ i Adresseavisen. — Baggesens Svar: „Nedvidnelagt er, hvad mit rene Hjærte.“ „Des værre jeg miskjendte Dig.“ „Hvem er Du da, Du Mørkets Aand?“ Slutningen af Baggesens Svar gjor især et uhyggeligt Indtryk. Han har end ikke haft Øje for Grundtvigs gode Vilje, saaledes som Oehlenschläger har. Grundtvig, „Om Baggesen,“ i „Skilderiet,“ giver ham et stærkt Dementi. Besindigheden er aabenbart paa Grundtvigs Side. Uagtet Baggesen grovelig har fornærmet ham, udtaler han aabent, at han foler sig „nærmere beslægtet med ham end med de fleste andre.“ I sine yngre Dage har han folt „en mægtig Lyst“ til at gaa i samme Retning som Baggesen. Dennes „Opfordring til Omvenderen, der vender om,“ en prosaisk Fortsættelse af den poetiske Forlobelse. Grundtvigs Svar: „Om Baggesen og om mig.“ „Taler jeg i Harpens dybere christne, kærlige Toner, da siger man, jeg sværmer og hykler, og Baggesen siger, jeg er en Trold og en Djævel.“ „Hvorledes skal jeg nu tale til denne Slægt og til Baggesen?“ Grundtvig vil arbejde for den yngre Slægt, da han hidtil har talt for dove Øren. Nogle Lighedspunkter imellem hans og Baggesens Vilkaar og Stemning. En Artikkel i „Skilderiet“ (af Præsten Christen Olsen) om, „Hvad Grundtvig foretog sig ved Præste-Ordinationen den 15de December.“ — Den kjobenhavnske Sladder. Den islandske Lyrikers Bjarni Thorarensens to Gravdigte. — Baggesen vender tilbage til Poesien. „Til Heimdal“ (1816). „Jeg ser en vældig Sildestime.“ Han dommer igjen mere retfærdig om Grundtvig og indrommer Slægtskabet med „sin Sangs Broder“. „Heimdals“ Svar: „Til Sfinx:“ „Ej har jeg glemt, at naar Gravklokken gaar, da forst udringes mine Skoleaar.“ „Kom nu. saa vove vi en Alvorsdyst!“ — Grundtvigs Digt „Albert Thorvaldsen“ (1844): „Jeg korser mig for lede Satan kun.“ — Baggesens „Gaadekampen. Til „Danfanas“ Læsere“. Han soger at gjore Rede for sin poetiske og prosaiske Forlobelse imod Grundtvig. Han appellerer til Grundtvig som den, der vil forstaa ham og hans „Arbejden mod Strommen.“ Hans „Hjærtekvad til Grundtvig.“ Der kan gjores ikke faa Indvendinger imod dette Digt. Grundtvig kommer i stærk Bevægelse, især ved Baggesens Digt „Til Vali Magni“ og svarer i „Dane-Virke“ (1816) og i „Skilderiet.“ „Til Jens Baggesen. Aabent Fejdebrev:“ „Velkommen Du, hvem jeg har væntet længe!“ „Her er min Haand i Skin af Danmarks Kærte.“ — „Varst Du en Christen! som en Æressag

Man spurgte højt, da man Dig bar til Jorde" (1844). — Grundtvig hilser Aanden, der „ynkes over Vrimlen, stirrer op mod Himlen og spejder Stjærnerne paa Nattevagt." Aladdins Lampe er ham ikke nok. „Men hør I mig, Kærminder smaa!" Der bliver intet af Tvekampen imellem Grundtvig og Baggesen. Kampen mod Oehlenschläger laa langt mere for Baggesens kritiske Natur .... S. 71—196.

5. Wosemose vil holde Justits paa Parnasset. Grundtvig affærdiger ham. Baggesens Rimbrev til Søren Hempel: „Hvad skal man tænke, kære Hempel!" „Til Wosemosernes Repræsentant." „Om min Æusen af „Adrastea" .... S. 196—204.

6. Baggesen udstæder (Decbr. 1815) Indbydelse til Subskription paa „Danfana," et Maanedsskrift, der skal indeholde „aandelig Undervisning og aandelig Morskab i Vers og Prosa." Januarhæftets (1816) Motto. „Maanedsskriftets Bestemmelse." Udgiveren er ikke Medlem af nogen Klub, spiller ingen Rolle paa noget offenligt eller privat Theater og tilhører intet Corps, end ikke Studenternes. Det er ikke sin egen Hæder eller Anseelse og Vinding, men „Modersprogets" Helligholdelse, han har for Øje. Hans Fortaler til „Labyrinten" og til „Danfana" ere vigtige med Hensyn til de to sidste Hovedperioder i Baggesens Aandsliv. Hans bitre Skildring af Kampen imod Døgnets Aand. — Henr. Hertz's Ord om en slig Kamp i „Ensomt Liv." — Baggesens Tiltale „Til Danfanas Døtre": „Rige Fugl kommer susende." „Danmarks Helikons Frøkner og Fruer." Hentydning til Oehlenschläger. Gaaden „Det evige Sindbillede, Forgaarden til „Danfana". Det er ikke Digterkronen, han især vil vinde. „Fiendlige Fredspræliminarier," Afregning med Oehlenschlägers Panegyriker i „Literatur-Tidenden." Krigen skal nu først „for Alvor begynde." — Februarhæftet af „Danfana." Digt „Til Dannerkongen", paa dennes Fødselsdag: „Ej med Trygleren omkap jeg træder." Sidehugg til Oehlenschläger. — Martshæftet. „Kong Salomon og Jørgen Hattemager i Læseverdenen": „For fattig Folk at spare Hovedbrudd." „Apologi for min Viddspilde": „Man spørger aarle, spørger silde." Hentydning til Oehlenschläger og til „Ludlams Hule." Han fortæller sin „Drøm" forleden Nat. Spøgelset i Drømmen, Hentydning til Oehlenschläger. Deppings, H. v. Pückler-Muskau's, Atterboms og andres Skildring af dennes ydre. Spøgelset. „Det lænede sig til en Mindesten." „Gaaden i Drømmen." Narcis-Spøgelset, atter Hentydning til Oehlenschläger. Dennes Forfængelighed omtales af Rahbek, Steffens o. fl. Baggesen tilstaar dog om sig selv, at han ogsaa har en Rem af Huden. Hans Udfald imod „Jegheden." Oehlenschläger har tidligere selv fremstillet Baggesen som den forfængelige „Narcissus, der spejler sig i Vandet" .... S. 204—233.

7. Blik paa Hovedpunkterne i Datidens Literatur. Grundtvigs storstilede, ensomme, kæmpende Personlighed. Hans „Kvædlinger" (1815). Tilegnelse til hans Moder: „Moder! i dit Enkesæde." Fortalen er til dem, der venlig annammede hans Tale. Dem skal denne stadfæste i den Visshed, at han ej er den hovmodige Mand, han udraabes for. Forfatterens egen Kritik af de Poesier, han aftrykker. Om nogle „Roser og Lilier" i „Maskeradeballet." — Ytring om sin Forfængelighed, om Digtet til Minde om Willemoes, om „Gunderslev Skov," om Digtet paa Oehlenschlägers Fødselsdag 1809. Om „Nytaars-

nat eller Blik paa Christendom og Historie" (1811). Baggesens Ros over Forfatteren af „Hammervisen." Grundtvigs Skrift „Evropa, Frankerig og Napoleon." Angreb paa Franskmændene og det franske Sprog. Ytringer om Napoleon, Kant, Fichte, Schelling og om Forfatteren selv. Hans Prøver paa en ny Oversættelse af Saxe og Snorre. Fortalen hertil. „Kundgjørelse fra Selskabet for de nordiske Oldskrifters Udgivelse," skreven af Grundtvig. Anmældelse af Grundtvigs „Prøver" i „Literatur-Tidenden.' Hans Svar: „Literatur Tidendens Skudsmaal." Imod de „fine boglærde" stiller han sit „Borgestue-Dansk." Hans Ytringer om sin Stil og sit Sprog. Grundtvigs Fordybelse i Modersmaalets Studium. Hans egne Ytringer herom. „I Borgestuen har jeg lært, hvad Dansk jeg kan; for Borgestuen skrev And. Sørensen Vedel, og for Borgestuen skriver jeg om de forrige Tider." „Kunne maa man Sproget, før man vil tænke at forstaa det; klart maa man indsé og tydelig kunne forklare det i Sproget, man vil forskyde eller rette." Om de Anker, der fremføres imod de Ord af Almuemaalet, han har optaget. Hans Angreb paa Samtidens udanske Sprog. „Man foragte ikke Dialekterne, men elske dem meget mer som friske Hjælpetropper!" — Om P. E. Müllers Svar herpaa. — „Fædernеaaret, Danekvad til Kong Frederik den sjette." „Heimdal, dansk Nytaarsgave for 1816." Digtet „Freden": „Først, da fra Axelstad Luerne svang Højt sig i Sky." Hans mørke, tungsindige Muse er en Kampmø. „Et Blad af Jyllands Rimkrønnike": „Der er et Land saa kosteligt Alt under Nørre-Lide." Om Ingemann: „Underbarnet Gjallarhornet finder." Til det norske Broderfolk: „Ja hører det, hvor Tonerne alt bæve." Hentydning til Baggesen og til Ingemann. „Du lyver ej, naar Sandhed Du adlyder." Indledningsdigt til Tidsskriftet „Dane - Virke": „I tidlige Dage." Om Fortalen til første Bind (1816). „Om dansk Poesi, Sprog og Historie", med Polemik imod „det saa kaldte oplyste attende Aarhundrede." Om det danske Folk og Modersmaalet. Anmældelse af „Dane-Virkes" første Hæfte af R. Rask. Dennes „Nogle Betænkninger om den (af Grundtvig) lovede Oversættelse af Edda." Grundtvigs Gjensvar. Rask ønsker, at „Dane-Virke maa længe staa og vældig værne om vort Sprog, vor Historie og Nationalitet." Grundtvig kalder Rask sin Mester i mange Dele af Sprogkyndigheden. Indholdet af „Dane-Virkes" første Bind. „Om det filosofiske Aarhundrede," Angreb paa C. Hauch og P. Hjort. „Deres hjemmegjorte Tøj er af et eget Slags, lidt aandeligt Papir af fremmede Klude og fuldt af Klatter." „Om Krønnikens Dyrkning," hvori han taler om Morgenrøden, som steg op fra Kongedybet og mindede om Fædres Dage; disses Aand slog Oehlenschlägers Harpe vældig og liflig. Flammende Cometer, strømmende Blodregn og et grueligt Brændejærn maatte til for at vække det snorkende Folk. „Afrivelsen fra Norge saarede Dannemarks Hjærte, men ikke til Døden, saarede til Livet." Som et godt Varsel fremhæver han, at Danmark har en Sprogmester som Rask. Polemik imod det 18de Hundredaar. Grundtvigs Prædikener i Frederiksberg Kirke. Prædiken anden Juledag 1815, i „Adrastea." Fortalen til „Bibelske Prædikener efter Tidens Tarv og Lejlighed." Han vil nu tie som Præst, da det ej kan nytte, at han længer taler, men tale som Skjald og boglærd. Om hans

---

Sjette Bind.

(1816—1817).

Udtalelser om Datidens Theater-Publikum. Efter Versene følger i Prosa: „Kritisk Vurdering af Ludlams Hule“. Indledning om Tragedie-Fabrikken. Hakons tragiske Digter har faaet Hævd paa at trodse Smagen og den sunde Sans. „Med Lov skal man Land bygge!“ Dette gælder for ethvert Rige, ogsaa for Parnassets. Stræng Kritik er nu Parnassets eneste Fornødenhed. Den er „en motiveret Fordømmelse af hele den saa kaldte nyere Skoles, Fantasi, Sprog og Smag fordærvende, Hexe-kunst.“ „Det bliver omsider ikke Umagen værdt at skrive grammatikalsk rigtig, end sige: poetisk skjønt for et Publikum. der har ladet sig ... frakvidre indtil Sprogets første Elementer.“ „Det er vor Forfatters karakteristiske Hovedfejl i dramatisk Digtning: at ratte med Midler i, ofte til Armod grænsende, Mangel paa Hensigt og Øjemed.“ „Det er især den gyselige Hjærtekulde, den kaade Spøgen med det hellige.... der har tirret vor aldeles spildte kritiske Taalmod og Overbærelse til en endelig Strænghed uden Skaansel.“ Angreb paa Recensenterne Jens Møller og P. Hjort; den sidste er ikke lidet enig med Baggesen, som han dog paa en utilbørlig Maade angriber. Uret føder Uret. Udslaget af denne Værdsættelse. A. E. Boye optræder atter som Oehlenschlägers Forsvarer. J. L. Heibergs Ytringer om denne Strid. Bemærkninger om Baggesens Kritik, der er negativ .... S. 1—28.

2. Oehlenschlägers „Fiskeren“ (1816). Baggesens Haan er utilbørlig; men hans Udfald imod Stykket ere Gjengæld, fordi Oehlenschläger har hudflettet ham i Stykket: „Skruptusserne i Dammen.“ Oehlenschlägers uretfærdige Angreb paa Baggesens „Dovenskab.“ Dennes Brev til Sønnen Carl (1811) og til Gierlew (1821) om sine filosofiske Arbejder. Angreb paa F. C. Sibbern som filosofisk Professor og dennes Udtalelse om Baggesen som Filosof. Brev fra Sibbern til A. S. Ørsted (1811). En fingeret Skrivelse fra Oehlenschläger til Baggesen. Baggesen, skildret af Thiele. Rimbreve fra og om Baggesen. Replikker i „Fiskeren“, montede paa denne. Andre Hentydninger til ham. Han kaldes „en Kamæleon“................................ S. 29—42.

3. Baggesen. Indhold af „Danfana,“ April- til Juli-Hæfterne. „Rude og Potte eller Krystalline og Charlotte.“ Prolog. Dialog imellem Natur-Blomsten paa Ruden og Blomsten i Potten. Oehlenschlägers Liv, mere Tilstand end Stræben, Baggesens, det modsatte. „Catastrofen“. Sanders Ytring om Oehlenschlägers Mindedigt over Vahl (1804). Baggesens „Fandens Abestreger.“ Hentydning til Romantikken ude og hjemme. „Det indre Kvad“. „Aandelig Naturlov.“ „Til Flyvedigtene.“ „Correx med en Trumf paa“ og „Til Kjøbenhavn ved en Skuespiller-Ligbegængelse. Smaadigte: „Digtarterne.“ Digtet „Min Handelsflor. Til vore Kjøbmænd.“ „Den nyeste skjønne Literatur eller de sex Dages Arbejde.“ Hentydninger til Grundtvig og Jens Møller. „Rim-Trostebrev.“ „Til min Thora“ .... S. 43—55.

4. „Tolv Paragraffer om Jens Baggesen“, i „Athene.“ Henvendelse „Til Læseren,“ om Baggesens literære Stridigheder, hans Theaterkritikker. Han har drevet sit Uvæsen i tre Aar; nu vil man ikke taale det længer, men søge at give ham Ulivssaar. Han maa betragtes som et „skadeligt Ukrud, der kvæler Smag og Humanitet.“ Forfatteren Peder Hjort kjender kun lidet til Baggesen og har kort før dømt helt anderledes om ham. Bemærkninger herom. Baggesen trænger til

en skarp Kritik; men Hjorts Ensidighed og Uretfærdighed er meget større end Baggesens. Om Sproget og dets Anseelse i Perioden fra 1785 til 1800 og om Baggesens Hymner, Oder og Elegier. Hans Polemik gaar alt for vidt og er stundum ligefrem uhæderlig. „Rimbrevene“ omtales paa den utilbørligste Maade. Ligesaa uretfærdig en Dom om „de Digte, der maa ansés for at være Baggesens Digterliv værdige“, og om „Prøve af nye Sange for danske Somænd“. Om hans „Mangel paa filosofisk Talent og æsthetisk Sans.“ Om hans „Sprogsynder,“ hans „indvortes Forvirring,“ hans „Skamløshed.“ P. Hjort fremhæver sin egen „rene og sædelige Tænkemaade.“ Bemærkninger om denne Kritiks Taabelighed og Uretfærdighed. Oehlenschlägers Brev til P. Hjort (1818), da denne havde sat ham selv i Rette. Grundtvigs Dom om Baggesens Kritik. Om den Harme, de „tolv Paragraffer“ vakte. Brev fra Povl Møller til Forf. J. L. Heiberg, om det Gavn, han havde af Omgangen med Baggesen, og om hvorledes han selv holdt sig uden for Striden. Brev fra Heiberg til Baggesen. Han udtaler sin Harme over hint skammelige Stykke i „Athene.“ Han har tidligere givet P. Hjort en Tilrettevisning. Oehlenschläger, Molbech og Fr. Paludan-Müller udtale sig senere imod de „tolv Paragraffer.“ Andre godkjende hans Adfærd. Oehlenschläger indbyder P. Hjort til at være Medudgiver af et kritisk-æsthetisk Tidsskrift .... S. 56—77.

5. Oehlenschläger omarbejder „Frejas Alter“ og vender sig saaledes atter til det burleske. Han giver det nu fem Akter. Uheldige „Overgivenheder“ lægges til. Hans egen Dom derom. Sidehugg til Grundtvig. Forherligelse af Fædrelandet. Sidehugg til Baggesen som „Dannersprogets Ridder.“ En Fabel, imod „den lækre Smag.“ „Frejas Alter“ forkastes af Rahbek og G. H. Olsen som Theaterdirektører. Forf.'s Harme herover og Angreb paa Direktionen. Hentydning til Baggesen. „Til Publikum. I Anledning af „Frejas Alter,“ forkastet af Theater-Censorerne.“ Rahbeks Svar. Brudd imellem dem. Olsens Svar, skrappere end Rahbeks. Han omtales i Oehlenschlägers „Erindringer.“ P. Hjort og A. E. Boye skrive imod Theaterdirektørerne. Den førstes meget diplomatiske Adfærd. Sibbern kommer Oehlenschläger til Hjælp med en „Undersøgelse,“ i logisk, juridisk og æsthetisk Henseende. Han finder Censorernes Fremfærd „ugrundet i alle Henseender.“ Han vil gærne hjælpe Oehlenschläger til aandelig Ro. P. L. Møller ønsker ham derimod „lidt Modgang.“ Han havde tidligere haft godt deraf. P. Tetens' Tale til Universitetets Studenter i Anledning af Forkastelsen. Det var ham forbudet at holde den. Hans Forherligelse af Oehlenschläger bliver parodisk. Bemærkninger om denne Strid .... S. 78—87.

6. J. C. Hauch. Hans Slægt, Barndoms- og Ungdomsaar. Liv i Bergen. Første Skolegang. Den alvorlige, melankolske Fader: den indadvendte, bløde og dog kække Moder. Ophold hos Præsten og Filantropen N. Hertzberg. Moderens Død og Faderens Tilbagerejse til Kjøbenhavn. Skolegang i denne Stad. Livjæger (1807). Studenteraarene. Han hører filosofiske og fysiske Forelæsninger og studerer Lovkyndighed, men har langt større Lyst til Poesien. Forkærlighed for Shakespeare, Oehlenschläger og Tieck. Goethe, Novalis, Jean Paul og Grundtvig paavirke ham. H. C. Ørsted vækker hans Interesse for

Naturfilosofien. Hans forste poetiske Arbejde „Forskeren“, et naturfilosofisk Drommeri. Gjenminder fra Schack Staffeldt og Oehlenschläger. Han staar paa Skillevejen imellem Poesi og Filosofi. Hans forste prosaiske Arbejde: „Kunst og Videnskab, hvor vidt forskjellige?“ Alt „staar i Forening som Radierne i den samme Cirkel.“ „Mit indre er Gransken og Aand og Fornuft.“ „Novalis“, et Brudstykke. Digtet „Nej, jeg den holder ej ud, den evige Vaklen og Strid, der“. Grundtvigs Mindedigt om Povel Dons: „Efter Kongedybets Torden“ kan ogsaa gælde om Hauch. Dialogen: „Hvilken er den fortrinligste Sans?“ Norges Natur danner stadig Baggrunden for hans Bevidsthedsliv. Han sætter Øret over Øjet. „Saa længe Øjet sættes over Øret, sættes Mathematik over Filosofi.“ Samtale imellem tre Personer. Digtet „Drom og Virkelighed.“ Deri: „Og klog jeg saa Dig staa med Miner blide.“ Hans Afhandlinger i „Athene“ lægges der kun lidet Mærke til. H. C. Ørsted og Oehlenschläger. Den sidst nævnte fraraader ham at hengive sig til slige Naturdromme. En Ven troster ham ved at minde ham om Oehlenschlägers „Jesus i Naturen.“ Han bliver kjendt med Oehlenschläger og kommer meget i dennes Hus. Ytringer derom i hans „Minder fra min Barndom og Ungdom.“ Han moder en Gang Baggesen. Han anmælder „Frejas Alter.“ Hans Udtalelser som Olding om denne Anmældelse. Hans Afhandling „Castor og Pollux eller endnu et Par Ord om Tvillingforkasterne af Frejas Alter.“ Hentydning til Baggesen. „Contrasterne, to dramatiske Digte.“ Fortalen, om den romantiske Poesi og Naturfilosofien. Hentydning til Grundtvigs og Ingemanns Polemik imod den nyere Filosofi. Lovprisning af H. C. Ørsted og Oehlenschläger. Hvo de ere, som anfalde ænten den kristelige Religion eller Naturfilosofien eller den romantiske Poesi. Forfatterens Øjemed at frembringe et Kunstværk, der skulde indtage samme Plads som „Ulysses von Ithacia.“ Han kan ikke naa Maalet i „Rejsen til Ginnistan.“ Hans „Pater Urbino.“ Hentydninger til Grundtvig, Ingemann og Baggesen. Polemik imod „Munkebaal.“ Den anden Digtning: „Fantasiens Magt,“ et Modstykke til den første. Baggesen hilser „Contrasternes Digter.“ Han onsker, at Lysets Magter hos den unge Digter maa sejre over Morkets. Oehlenschlägers Dom om ham og denne Digtning. Æsthetiske Afhandlinger i „Athene“. Epigrammer. Hans Forhold til sin Slægt. Hans lyriske Drama „Rosaura.“ Fortalen, med Hentydninger til Datidens literære Forhold .... S. 88—116.

7. N. Sotoft. Hans Skolekammerater. Povl Mollers Vers til ham (1815): „Saa slaa din Streng da, alt som Gud Dig byder.“ Hans „Romantiske Digte.“ Rigtigheden af Baggesens Paastand om, at RomantikkensTrylledamp havde gjort den studerende Ungdom „or i Hovedet“. Hovedstykket af Digtene: „Skjon Ingeborg og Frithjof, romantisk Skuespil,“ et uægte nordisk Drama. Enkelte Digte, ret vellykkede. Hans „Aandernes Maskerade, Vinternatsdrom“ har storre Interesse. Oehlenschläger som „Ridderen med Guldharpen,“ Baggesen som Don Quixote. „Fiskerens“ Sang hentyder til denne sidste. J. K. Host som Sancho Pansa, Grundtvig som Munken „Frater Primus.“ Dialog imellem Don Quixote og Munken. Ingemann som „Euripides.“ Oldingen Ingemanns Dom om Goethe. Grev Henrik Georg Lerche og Diderich v. Levetzow

(† som Toldkasserer 1849). — Ingemanns senere Dom om Sotoft. „Jærnmasken, et skotsk Skuespil.“ N. H. og Jens Sotoft ·... S. 117—132.

8. Baggesen. „Per Vrovler, et komisk Læredigt“, hvori han slynger sin „Satires Latterspyd“ for at sprede den Taage, Oehlenschläger har fremkoglet. „Du, som trods alle Flodser, Fjær og Pjalter.“ Det er fremkaldt ved en mislykket Sang af Oehlenschläger ved Fugleskydningen. „En Lovekone var vor Digters Amme.“ „Hurra, trods de chinesiske Kritikker!“ „Knud Sjællandsfars nærmere Oplysning.“ „Naar jeg mig siger, det er ham, der Latter Højt over Goglen selv sig tilladt har.“ Grundtvigs Dom om denne aandfulde Polemik. „Enfoldige prosaiske Anmærkninger for den uoplyste Parnassiske Almue.“ Hvorledes Vennen fik Bugt med „Hagbarth og Signe.“ „Fiskeren“ og „Frejas Alter.“ Tak for sidst til Sotoft. „Endnu et Par Anmærkninger til Knud Sjællandsfars Oplysning.“ „Den poetiske Betændelse er, fra Kur-Mulighedens Side betragtet, meget værre end en hvilken som helst anden ulægelig Sot.“ Bemærkninger af Forf. om Tillægsordet „luerød“ til Oehlenschläger og „hvid som Sne“ til Ingemann og om Grunden til, at han langt mere har angrebet Oehlenschläger end Ingemann i sin Kritik. „Legemet og Skyggen.“ Den først nævnte har først angrebet Forf. Om Rimbrevet „Noureddin til Aladdin“ og om Oehlenschlägers Svar i Trimeterbrevet. „Mænd, som have lært Ortografi... domme os imellem!“ Samtale imellem Peter Wegner og Jens Baggesen. A. E. Boyes Svar i et Flyveskrift „Om Baggesens under Navnet „Per Vrovler“ udgivne Kritik“. Han skylder Baggesen for „hæderløs Adfærd.“ Ligesom denne hist har nyttet en Scene i „Julius Cæsar“ som Forbillede, nytter Boye her et Sted af „Hamlet.“ Bemærkninger om, at Baggesen har Ret til at føle sig som „Salt“ her i Landet og om Fejden imellem de to Digtere. En Ytring af Oehlenschläger i „Fynsrejsen, 1835.“ Baggesens ædle Svar: „Vel saa hører nu Mit Hjærtes høje Raab, I Guder! hører.“ Ytring af J. P. Mynster om Oehlenschlägers Fortale til „Nordiske Digte“ (1807). Polemik imod Baggesen i Fortalen til „Aladdin“ paa Tysk. Baggesens Brøst som Kritiker og hans Ret til dog at tale et alvorligt Ord med. Oehlenschlägers hensynsløse Adfærd imod ham. Hans stadig mer og mer lidenskabelige Opposition. Kritikken virker kun lidet paa Oehlenschläger. Polemikkens Hensynsløshed og Vennernes Hensynsfuldhed skade lige meget. „Jeg trodser al Kritik!“ P. Hjorts Brev (1818). Dennes Indrømmelser med Hensyn til sin egen Kritik. Udtalelser af Baggesen i Kritikken af „Axel og Valborg“ om det store glimrende Talent og den romantiske Genialitet. „Kærlighed og Had kan ikke skilles ad“ (Henr. Hertz). Baggesens Kamp imod Oehlenschläger er ej lidet fremkaldt af (en ulykkelig) Kærlighed. At kritisere ham var at hædre ham. P. Hjorts Ytringer om Datidens Sjælstomhed. Hans „Reflexioner over Literaturen“ (1817). Ligegyldighedens Magt. Viljen, den moralske Kraft, fattes. Grundtvigs Dom om Datiden. Ytringer af P. Hjort (1863). Denne vil dog ikke tilstaa sin egen Uret imod Baggesen. S. 133-168.

9. „Allerseneste Parnassiske Nyheder“ i „Danfana“, Avgusthæftet. Rosende Udtalelser om Ingemann og Grundtvig. Ytring om J. L. Heiberg. „Hymne til Uronia.“ Juliane Marie Jessen. — „Jens Bidsk og Juliane Smidsk“ af Wosemose. — Poemet: „Spring over Molbækken.“

Rimbrev „Til Broder Dannemand i London." Septemberhæftet. „Asenutidens Abrakadabra." Hentydning til en Udtalelse af Oehlenschläger i Anledning af Forkastelsen af „Frejas Alter." „Dunsernes Duns, en vis Colley Cibber," Hentydning til Professor Sibbern. Anmærkning om „den Overhaand tagende Kaadhed i det vilde literariske Drengespil," som ingen enkelt Mands Alvor kan styre. „Abrakadabras" første Del, „As-Alkoranen," der aabnes med „Ase-Nummerne eller de nattegamle Rune-Billeder." „Ser Du denne tørre Pind, Uden Fejl og Lyder?" „Oplysning" hertil. „Lov skod jeg dog aldrig." Om Baggesens Forhold til Grosserer M. L. Nathanson. Henrik Hertz. Et Epigram af Oehlenschläger. — „Ser Du denne friske Fyr Med et Horn i Panden?" „Oplysning," om Oehlenschläger, der har et Horn i Siden paa det komiske. Det tragiske Horn sés ikke længer: det „staar i Pant hos Fanden: men Forf. ønsker hjærtelig, at han snart igjen maa indløse det. Baggesens egen „Forgudelsestid", hans „Ode-Pølser af Oxekjød," med „Oplysning." „Sku min Vali Magni-Torn Med sin Rose stride!" Urigtig Gjengivelse af Grundtvigs Ytringer om Baggesen. „Oplysning." Han kan hugge med samme Raskhed løs paa Grundtvig som paa sig selv. Det samme kan han ej sige om Grundtvigs „nordiske Aands Halvbroder og Halvpart." Om Hár, Jafnhár og Tredje i „Gylfaginning." „Det ellefte Bud." „Provst Sæmund den yngres pynt-op-i-danske Forklaring af Abrakadabra." „Indgang." Samtale imellem Provsten og Drengen. Vi have „tusende Poeter her i Landet." — P. Hjort, P. Møller og Fru Rahbek, om de mange Poeter og Forfattere. — Tallet nedsættes først til ti, derpaa til tre. „Abrakadabras" anden Del, „Ellemose-Loven eller Kastanie-Skallen". „Herrebuddene." Hentydning til Personer i „Frejas Alter," til „Den pantsatte Bondedreng" og til Sibbern. „Jeg selv, jeg er din Afgud, unge Flok! Din Digter og din Doktor og din Kok." Hentydning til Oehlenschläger og A. E. Boye. Forklaring af „Budordene." Hentydninger til Oehlenschläger, „Athene," „Adrastea," A. E. Boye, P. Hjort og Ludvig Fischer. („Goliathiaden"). Den tredje Del, „Marens Hemmeligheder eller Stenpære-Skallen." Hentydninger til Jens Møller og P. E. Müller. „Dværgelavets Trosartikler." „Blinde-Bommert-Efterabelsen." P. Hjort som „den mindste Pilten" og Sibbern som „Piltefilosoffen." „Rent-i-Bund-og Grund-Fortabelsen." „Smagsvidenskaben." — Baggesen kappes med Modstanderne i Grovheder. Henr. Hertz siger, at Fejden havde et for Baggesen lystigt Element. Baggesens Ytringer om Poeterne .... S. 168—205.

10. Oktober-Decemberhæfterne af „Danfana." „Apologi for Hymnen til Uronia." Navnets Etymologi. Han paastaar, at der i Sangen ikke findes et eneste unædelt Ord og fremhæver sin Omhu for ej at saare og sin Flid med Sprogets fineste Polering. Om hans „lille Vase, fyldt af Vievand til Bortskyllen af Parnas-Dyndet." „Til mine Læserinder." Thieles Fortælling om denne Ode og dens Oplæsning af Forf. — „Balders Igjenkomst eller Digte til Nanna." Digtet „Til Stjærnerne": „Nattens funklende Kærminder, Øjneklare Stjærner smaa." „Det første Møde": Det var en Helligdag i Vaaren." „Komfremmed-Legen," i dialogisk Form. Forf. er nu Lam, ikke længer Løve. Han forherliger „Nanna" som „en uoplukket Rosenknop i Jomfrulivets Eden." Molbechs Udtalelse om disse „forunderlig skjønne Digte." „Smaa Flyvedigte" i

„Danfana.“ „Erindring. Harpesang“: „Naar Børn sig om mig slynge Ved snurrigt Eventyr.“ „Arion“: „Hin Kaadhedens Styrer“. S. 205-219.

11. De tre sidste Hæfter af „Danfana.“ „Dus-Drikkevise“: „Her ved dette Gammenbord.“ „Nanna, de danske Døtres Pryd.“ „Hvem er „Nanna?“: „Til er altsaa Nanna, til, I hulde.“ Kjøbenhavn er nu „Danmarks Hjærtestad.“ Fortællingen „Danlingen eller spildt Umage.“ Her afløses Eros atter af Eris. „Engelen Ithuriel, Som man her i Kjøbenhavn.“ Fyren, som Engelen vil opdrage, er mager, skaldet, følesløs, uden Levemaade. Da Engelens Kælen intet nytter, prøver han Opdragelsen med Ambrosia og Nektar. Han giver sig saa til „at kline“ paa Fyren, men opdager til sidst, at han har at gjøre med Døden. „Moral.“ Hentydning til „Aandernes Maskerade.“ „Fortsættelse af Balders Igjenkomst“ .... S. 219—231.

12. Oehlenschläger oversætter Shakespeares „En Skærsommernats Drøm.“ Fortalen har Hentydninger til Modstanderne, især til Baggesen. Stykket maa og kan ikke dømmes efter de franske Regler; i Modsætning til disse anføres nogle Tanker af Lessing. Oehlenschläger udtaler sig derpaa om Digterens Dannelse, med Sideblik til sig selv. Om den historiske Colorit. Hans Apologi for „Frejas Alter“ er ikke fyldestgjørende. — Oehlenschlägers „Eventyr af forskjellige Digtere, sammendragne og oversatte med Bemærkninger.“ Fortalen indeholder Betragtninger over den eventyrlige Digtart. Polemik imod Baggesen med Hensyn til „Thora fra Havsgaard.“ En tidligere Ytring om „Sværmeren.“ Han er ingenlunde helt passiv over for sin „arrige Fiende“. Et ypperligt Udvalg af Eventyr. „Velents Saga.“ Sprogformen, ingenlunde omhyggelig. Hentydninger til Baggesen: „Man bliver hværken nordlig eller sydlig.“ „Den saa kaldte galante Smag.“ Han stiller sig selv lige over for Baggesen. Om „en vis godmodig, elskværdig Forfængelighed,“ i dens billige Grad. Han taler om sine Forelæsninger og de Fortjenester, hans Fortaler til sine Skrifter have. Om at medvirke til at udrydde „Literaturens Ukrudt.“ — Digtcyklen „Frederiksberg.“ Digt til Dronningen. „Til mit Hjem og mine Børn: „Den røde Sol gaar ned blandt gyldne Væng'.“ I Digtet „Skolerne og Kirken“ findes Hentydning til Baggesen: „O kunde hver en plump og nedrig Vælde Man fælde.“ Han tager fat paa „Hroars Saga,“ der udarbejdes i Paris (1817). Ingemann skriver en Afskedssang ved hans Afrejse .... S. 232—243.

13. Baggesen maa standse sine Angreb for selv at forsvare sig imod et skammeligt Overfald. Han søger Forsoning med Kongehuset og skriver Syngespillet „Trylleharpen“ som Feststykke til Kongens Fødselsdag (1817). „Om en højst mærkelig Lighed“ imellem „Trylleharpen“ og dets „Original,“ af P. Hjort. Baggesen kundgjør, at der til dette Stykke ingen Original kan opvises. Avertissement fra P. Hjort. Festforestillingen, omtalt i „Dagen.“ Overskous Omtale af Stykkets Historie paa Scenen ved den første og anden Opførelse. P. Hjorts Nidskrift omdeles i Theatret. Bravoraab „for Kuhlau.“ Pibning. Baggesens Avindsmænd opnaa dog ikke alt det, de ønske. Stykket henlægges indtil videre. Den, der læser „Trylleharpen,“ kan ej tvivle om, at Baggesen har skrevet Stykket. Hjorts Flyveskrift. „Henvendelse til det danske Publikum.“ Han paastaar, at Baggesen, udygtig

til selv at opfinde eller at udarbejde et selvvalgt Æmne, har tilegnet sig en anden Forfatters Ejendom. En tysk Opera „Ossians Harfe“ skal være Originalen. Forlig opnaas ikke, og Sagen henvises til Afgjørelse ved Rettergang. To Retssager. Baggesen udgiver „Trylleharpens Historie.“ Om Kapelmester Kunzens Død og Digterens Sygelighed. Brev fra denne til Sønnerne Carl og August om sin „daglig voxende Sjæls- og Legemsstyrke.“ En „Rauschlied“. En „Trinklied“ afsynges til hans Ære. Dedication af „Labyrinten“ til Louise Balle. Besøg af hans ældste Søster. De følges ad til Korsør og Holsten. C. J. Boye oversætter Sørgespillet „Brøden“ .... S. 244—257.

14. J. L. Heiberg. Mindre Digte i „Athene.“ Det romantiske Skuespil ‚Dristig vovet, halv er vundet.‘ Han er en Modsætning til Ingemann. Komedien „Julespøg og Nytaarsløjer“ minder om nogle af Tiecks dramatiske Ungdomsarbejder. Sidehugg til Ingemannn. De satiriske Partier. Enrico, Blanca. Børnene have ikke Ben og Muskler; deres Skind er „Maaneskin“. En Kammerjunker med en Harpe. Sidehugg til Jens Møller. De gaa i Froprædiken hos Mynster. — Brev fra Grundtvig (1812) om Mynster. — „Sentimentalitet er vor Guddom.“ „Publikum“ i Form af en Vanskabning. „Hvortil den fade Spøg med den, jeg nu Af alle mine Digtere har kærest.“ Replikker imellem Digteren og „Publikum“. Digterens Muse er ingen „Maanedsdue.“ „Den brune Lok af Signes blonde Haar.“ — Heibergs Polemik imod denne Lok. Oehlenschläger, om „Blanca.“ — Samtaler imellem Enrico og Blanca og Holbergs Jeronymus og Magdalone. Disse faa Paamindelser om at forandre sig efter den nye Tone. De faa i Nytaarsgave „et Stykke reflecteret Maaneskin“ og „en Elskovstaare.“ Hentydning til Ingemanns „Røsten i Ørkenen.“ „Flaskens Længsel efter Proppen, Sørgespil i fem Akter.“ Harlekin som Prologus. „Frøken Handske,“ „Mamsel Modest“ og „Fru Shawl“. „Fløjte, elegisk Digter.“ „Vægterpibe, Satiriker.“ Romantikken i dette Stykke taaler ingen Sammenligning med Romantikken i dets Forbillede „Sankt Hans Aften Spil.“ Heibergs egen og P. Møllers Udtalelse herom. Heibergs daværende Stilling. Man vil have ham til at gaa den diplomatiske Vej; men Digteren tager til Gjenmæle derimod. Stykket vækker Forargelse. Frederik den sjette vredes især over Spøgen med Politiet. Justitsminister Kaas skal give Digteren en Irettesættelse. — Om Baggesens Sammenstød med Kaas (i „Danskeren“). — Grundtvigs Gjenmæle (i „Dane-Virke“) imod Heiberg og Schellings Tilhængere. Hans Rimbrev til Ingemann. „Drenge Lirum-Larum“ af en gammel Vise. Hentydninger til „Athene,“ P. Hjort, Heiberg og Toft. Nogle „Linier under Ingemanns Billede“: „Se her en Mand saa lig en Kvinde, Som uden Skam han være kan!“ Om sig selv siger han: „Mand er jeg, har ingen Muse.“ Han vil vende det laadne ud, men kalder sig selv til Orden. „Men de ta'er fejl, de kære Ugle-Unger!“ „Hvad var det Verden! vel Du pønsed paa?“ — Oehlenschlägers Ytring om Harlekin i „Pottemager Valter.“ Kuhlau giver Heiberg et Øgenavn. — Grundtvig forherliger Heiberg paa en ironisk Maade: „Nu har Du ham! Triumf! Triumf! Til Lykke!“ Med Hentydning til Toft, Sotoft, Heiberg, Hauch og Hjort: „Jeg tør vædde, at trods alle Tofter.“ „Se, det var Julespøg og Nytaarsløjer“. C. F. Reiser, Stadts-Chirurgus, optræder i

Heibergs Stykke, med Hentydning til Grundtvig. Efter Grundtvigs Rimbrev følger: „Ny A-B-C-Bog i en Times Undervisning, til Ære, Nytte og Fornøjelse for den unge Grundtvig, et pædagogisk Forsøg af Heiberg". Hentydning til tvende „pyntelige Talemaader" i Modstanderens „Synderegister." „Moralsk Læseøvelse i Prosa." „Faderlig Irettesættelse til den unge Grundtvig." „Du taler altid, som om Du havde Grød i Munden." — Brev fra Povel Dons til Grundtvig (1813). — „Moralsk Læseøvelse i Vers, bestaaende for største Delen i den gamle A-B-C-Bogs Rim." „Efterskrift." Heiberg træder her i Baggesens og i sin Faders Fodspor. Grundtvig svarer med „Pegepind til den nye A-B-C." Heiberg siger: „Hovmesterlegen er din kæreste Leg; og deri var der intet ondt, om Du kun legede den med andre Drenge paa din Alder." Grundtvigs Svar. Grunden til, at han har givet sig i Lag med Heibergs Stykke. Angrebet paa Ingemann. Dennes egne Ytringer om, hvorledes han optog disse Angreb. Grundtvigs Dom om Ingemann. „Drengene" vide ikke, hvad der fattes denne Digter. — P. Hjort foreslaar Ingemann at skrive Psalmer. — Til Heiberg siger Grundtvig, at det, at være ung, ingen Brøde er i hans Öjne, men at være en „kaad, næsvis, uvorn Dreng i Literaturen." „Commentar til Heibergs A-B-C." Anmærkning til Heibergs Ytring om, at han er Student, indkaldt til anden Examen og begyndende Skribent. Svar paa hin Paastand om, at Grundtvig har Grød i Munden. Svar paa: „En Capellan kan gammel blive." Heibergs Svar: „Pegefinger mod Pegepind." Grundtvigs „Erklæring." Fortalen til andet Bind af „Dane-Virke," om Øjemedet med Rimbrevet til Ingemann. Sidehugg til Molbech, der har angrebet Grundtvig i „Athene," hvori han forsvarer Heiberg og tillige angriber Baggesen. Den sidst nævntes Sang: Du Satyr med Musernes hævnende Pile." Heibergs Digt „Vaaren og Freden." — „A. Petersen, Student" blander sig i Striden. Hans „Rimblade til Eftertanke og Husvalelse for Skolemesteren Hr. J. L. Heiberg." Fortalen, om Gæringen i Literaturen; man maa lade Kræfterne gære. Han stiller sig paa Grundtvigs Side. Til Heiberg: „Du yske Svend! Hvi sidder Du Og vender kun til Spot din Hu?" Til Grundtvig: „Lad ham kun tale ud sit Ord!" Han paaminder om den Skjalde-Ild, Gud har givet ham. Til Heiberg: „Du lærte slet i Skole gaa!" Vers med Hensyn til Ingemann. Bemærkninger om den hele Strid .... S. 258—327.

15. Schack Staffeldt. Tyske Digte. Brev til Baggesen (1817). Han frygter for, at han ikke mere kan sætte sig i Rapport til en Digter. „Den unge Digters Klage." Da han sang som Fuglen paa Kvisten, gjorde han intet Gavn; nu da han gjør dette, synger han ikke. Han glæder sig over, at Baggesen styrer vor skjønne Literatur baade som Digter og Dommer. Han lever i et Siberien med Hensyn til den danske Literatur. Han antager, at Baggesen og Oehlenschläger ere Tvillingstjærner. Han vil vide noget om Frederikke Brun og hendes Ida. Han spørger til Thiele og Heiberg. Hilsen til Prof. C. F. Olufsen. Han vil vide, om han selv er rent glemt som Digter. Tidsalderen kræver en evropæisk Poesi. — Brev fra Goethe til Zelter, med Ytringer om Oehlenschläger som „einer von den halben." Oehlenschläger gjør Gjengæld i „Erindringer." — Staffeldt, ikke aldeles glemt som

Digter. Thieles Sonnet til Staffeldt: „Nu har jeg fundet, hvad jeg længe søgte.“ Staffeldts Sonnetter: „Lebensbahn“ og „Trachten.“ Han bøjer sig imod Troen, men finder den ikke. Han gæster Kjøbenhavn. Thieles Samtale med ham hos Frederikke Brun. — Sibberns Raad til en ung Digter. — Staffeldts Glæde over Digtekunsten. — Uhlands Digt „Freie Kunst.“ — Thiele sender Staffeldt sin „Sonnet-Kalender“ med en poetisk Tilskrift: „O tavse Sanger! Du som sikkert mindes.“ Thieles daværende Forhold til Baggesen. Brudd imellem dem. Brev fra Staffeldt til Thiele. Advarsel til Thiele. — Goethes Advarsel imod „Nebulisten, Schwebler und Nebler.“ — Staffeldts Udtalelse om Nik. Søtoft og om Arbejder, han selv har ladet ligge. Hans Sonnetter: „Selbstprüfung.“ Brev fra Staffeldt til Thiele. Et Digt af Staffeldt i Thieles „Rosenblade:“ „O blege Flygtling! ikke søg.“ .. S. 328—346.

16. J. L. Heiberg. „Psyche, et mythologisk Skuespil,“ første Del. Hans filosofiske Doktordisputats, om Calderon de la Barca. Han overvurderer denne spanske Dramatiker. Molbechs Bemærkning om den evige Copiering af det tyske Sprog. — Grundtvig. Fortalen til andet Bind af „Dane-Virke.“ Han har spurgt sig selv: „For hvem skriver Du?“ Det er hans ramme Alvor „at skrive for de døde.“ „Efterklang“ til Thyre Danebods Vise. Afhandlinger: „Om Videnskabeligheds Forhold til Erfaring og sund Menneskeforstand.“ „Om Mennesket i Verden.“ Digtet „Nikolaj Edinger Balles Amindelse.“ „Om Bjovulfs Drape.“ „Kæmpevise om Bruneborg Slaget“ og „Efterklangen“. „Jeg er ej Skjald, ej hel, ej halv.“ „Paaskelilien“: „Sig mig Blomst, hvad vilst Du her?“ „Hvil da Blomst ved dette Bryst.“ — Tredje Bind af „Dane-Virke.“ Polemik imod „Athene.“ „Napoleon Bonaparte“ (en Mythe). „Om Ordsprog.“ Han haaber, at Oehlenschläger selv vil opdage Afstanden imellem „Aladdin“ og „Fiskeren“ og beskæmme sine Forgudere. Baade hans Byrd og hans Opvæxt har delt sig imellem Sæland og Jylland. „Bjarkemaalets Efterklang“: „Sol er oppe.“ „Et Par Ord om Oldgranskning“ giver et Indblik i hans Udviklingsgang. Filologi og Forstand paa, hvad man læste, lige fremmede for hinanden som Filosofi og rimelig Tænkning. Af sin egen Tid har han kun tilegnet sig Fritænkeriet. Om hans „mathematiske Ven“ P. N. Skovgaard. Et kort Overskue over hans tidligere Forhold til Norden. Der er Sværmeri i Stykket om „Asalæren“; men Bogen om „Nordens Mythologi“ er skreven saa ædru, som man burde ønske. Begejstret for de store levende Skikkelser, kunde han ej sætte Pris paa Lerpotter og sagnløse Runestene. Hans Overtydelse om, hvor forgæves det vil være at søge at vække aandig Sans, naar Tiden beholder sit vantro Hjærte; men Christendom skal komme igjen, hvor det saa bliver. Lignende Ytringer „om Vankelmod og Vilderede“ forekomme hos Baggesen. Deres forskjellige Udvikling. Goethes og Schellings Indvirkning paa Grundtvig. Hans Udtalelse om Skjaldens Fortrin. „Om Aabenbaring, Kunst og Vidskab.“ Fornuften skal ydmyg træde tilbage paa sin rette Post, i Samvittigheden. Han taler helt anderledes om Goethe end Ingemann. Tragten efter jordisk Udødelighed, nødvendig for al Kunst-Ytring. Om hans Stilling til Holberg. „Ragna-Roke“ (et dansk Æmter) med „Forord.“ Fr. Schlegel indbyder Grundtvig til at skrive om Norden. Brev til Povel Dons (1812). Bemærkning om „Ragna-

---

Syvende Bind.

(1817—1820).

---

stæder er Skuepladsen for den skuespillende Elændighed større; „her fryser stakkels Tom." Kongen og Tronfølgeren ere dog vel sindede imod ham. Om de faa Venner, han omgaas. Han er dog ej forladt af Kærlighed. I Digtene til „Nanna" indbilder han sig at elske sin egen Datter. Sandsynlig Hentydning til Oehlenschläger. — Overskou skildrer det daværende Samfundsliv som en Vegeteren. Den samme Slappelse møder os anden Steds. Byron. Heinr. Heine. A. Schopenhauer. Alfr. de Musset. — „Hinkentusse" af Juliane Jessen. Baggesen fralægger sig Forfatterskabet. Han drager til Kiel til sine Sønner, da han ej kan modtage dem i Kjøbenhavn. Vender tilbage. Om hans Sværmen for de hulde: „Jeg bli'er dog ved endnu, trods al den Kulde." „Brev til x. y. z.": „Ogsaa jeg har tabt hvert Haab i Livet." (V. H. Dreier) .... S. 1—19.

2 Oehlenschläger rejser udenlands med den unge Bertouch-Lehn. Hans Vemod ved Bortrejsen. Rejse til Paris. Ytringer ved at sé Valdemarstaarnet ved Vordingborg. Digt, skrevet i Hamborg. Paa Rejsen mødes han med Heeren, Brødrene Grimm og Fr. Schlegel. Han glæder sig først i Paris ved at høre et fremmed Sprog. Ytringer om Tysklands Kamp mod Frankerig. Han kommer til dette Land med venligere Følelser end sidste Gang. Om Franskmanden og Tyskeren lige over for hinanden. Ophold i Paris. Baronesse Staël-Holstein. „Hroars Saga" og „Fostbrødrene." Stuttgart og München. Samliv med Schelling. Novellen „Lykkeridderne" læser han for denne Filosof. Ophold i Wien. „Axel og Valborg" opføres. „Frejas Alter" og „Ludlams Hule", omarbejdes paa Tysk. I Selskab hos Fyrst v. Metternich. Caroline Pichler giver en Skildring af ham. Rejse til Dresden. C. M. v. Weber og Achim v. Arnim; den sidste forsvarer ham. „Axel og Valborg" opføres. Ophold i Berlin. Hoffmann, Fouqué, Tieck og Schinkel. Solger. Schleiermacher. Brentano. Devrient. Atterbom opsøger ham og udtaler sig om ham. De trættes om Midalderen og Christendommen. Oehlenschläger synger Bellmans Viser. Han gribes af Hjemvé og drager ikke til Italien. P. Hjort afløser ham. Hans Hjemrejse over Lybek og Glæde ved at være kommen hjem igjen. „Hugo v. Rheinberg" opføres. Sang til hans Ære i Theatret. Frederik Schmidts Dagbog. Frederik den sjette vorder misundelig paa ham. Publikums Kritikløshed. Baggesens „Ode til Kæmmerér v. Harboe." F. Schmidts Dagbog. Den gamle Oehlenschläger vækker Sønnens Vrede. Fru Rahbeks Udtalelse om Oehlenschläger og Baggesen. En Dansebod under hans Bolig. Hans Søster Sofia Ørsted dør. Grundtvigs Mindedigt „Februar-Lilien." .... S. 20—35.

3. Hans „Mährchen und Erzählungen" og „Gedichte" udkomme i Stuttgart. Fortale til største Delen af Holbergs Komedier, oversatte af ham. Tysk kaldes hans „Zweite Muttersprache." Indhold af „Gedichte". Et Digt til Schillers Enke, et til Jean Paul. Oversættelse, „Da jeg var lille." „Der irrende Ritter." Mynsters Polemik imod dette Digt. Omarbejdelsen skader hans Poesi; „Valravnen." P. Hjorts Advarsel derimod. Hans tyske Digtsamling modtages med Kulde. En tysk Recensents Bemærkning om Oversættelsen af Holbergs Komedier. P. L. Møller, om hans tyske Værker og Stil. — „Hroars Saga" udkommer. Hroar. Vaulundur. Striden med Baggesen spores i Skjaldene Ragn-

Digter er en Velsignelse for et Land: men en nedgaaende Digter er i og for sig ikke at ænse." Han beder dem læse Fortalen til Ende og ikke dømme Forf., for de have læst dennes lille Verk til Ende. „En Literatur uden Kritik er et opgivet Ævre." Poesien er nu bleven de til alt andet udygtiges Fag. Forf.'s eneste Brøde er hans Forsøg paa at gjenindføre Kritikken og sætte sig imod Fantasiens Misbrug. Uagtet Kritikkernes Grundighed, Satirens Upersonlighed og Persiflagens Passelighed er han bleven literarisk forhadt. Hans Undsigelse af „Parnas-Demagogen" har opbragt alle slette Penne og mange gode Gemytter imod ham. Han har intet at sige til den uvilkaarlig eller forsætlig blinde. Forsvar for, at Kampen er bleven strængere og bitrere, end den burde. Han har aldrig rørt ved nogens egenlige Personlighed, men kun holdt sig til de offenlig falbudne Dukker og Marionetter. Han vænter ikke andet Gavn af sin Protest, end at den vil forstyrre „Literatur-Despotens fantastiske Tillidsslum," og at den noget vil „ængstige" mangen blind Tilhængers inddyssede Samvittighed. Han tilraaber de unge Kunst- og Videnskabs-Dyrkere, at de ikke maa lade sig forstyrre af den blinde Partiaands vilde Larm. Det er ikke Had til „den literariske Despot," men ikkun Kærlighed til Videnskab og Kunst, til Modersmaalet og Poesien, der har tilskyndet ham til dette Angreb. Han maa kæmpe for „Musernes Alter, for Templets Hævd og Kunstens Helligholdelse." imedens han lever, for ikke at komme for silde; selv har han digtet mere end nok, for at det til Gavns kan glemmes. De, hvis unge Hjærter endnu vogtes af Uskyldighedens Genius, bør med Eftertanke læse denne Protest indtil Enden og derpaa dømme selv. I Modsætning til Modstanderens Digt „Korsør" stiller han Versene til „Bragur" i „Knud Vidfadmes Svanesang." Lighed imellem Macbeth og Baggesen, nu da Kampens Ende nærmer sig. Endog nogle af hans Modstandere nødes til at give ham Ret i flere Punkter. Povl Møller. Grundtvigs Gravdigt over Povel Dons. Bemærkninger om Baggesens Kritikker .... S. 74—94.

6. Epigram af A. P. Liunge. Baggesens sjette og syvende Brev. „Første Brev til Baggesen", af Hammeleff. „Et Spørgsmaal", til Gavn for Baggesen i denne hans Enekamp imod saa mange. „Rejsen til sit Hjem i Udtog eller Reisersk Adfærd og Tale i hundrede Aforismer." „Til Adam Oehlenschläger," i „Dagen", med Hentydning til L. Fischers Breve og med Ønsket om, at Oehlenschlägers Forsvarere ville følge hans eget Exempel og tie. Tylftens Manifest. Baggesen har en Gang været enig med alle andre i at prise Oehlenschläger. De skylde Baggesen for, med Skældsord at nedrive hans Kunstværker. De udæske ham til en videnskabelig Disputats, overlade til ham at fastsætte Tid og Sted og offenlig paa Latin at forsvare sine kritiske Grundsætninger, ellers ville de regne ham for en avindsyg Skændegæst. S. Meisling, den egenlige Ophavsmand til denne Udæskning. Povl Møller, hans Ungdomsaar og Digtet „Fuglenes Konge". A. G. Rudelbach. J. C. Lütken. J. C. Hauch. C. Flor. V. R. og G. A. Diehman. N. B. Krarup. H. Brøchner. N. C. L. Abrahams. N. C. Møhl. L. C. D. Westengaard. Hin Tids Studenterliv. Baggesens Modstandere, unge Candidater og Studenter. Deres Udæskning, et Slag i Luften. Han havde aldrig tænkt paa at gjøre dem til „Voldgiftsmænd." De kunne

ikke gjore Ret og Skjel. Hauch og Abrahams have tilstaaet dette. Vanskeligt for dem at tale Latin. C. Hauch. N. C. Mohl. P. Moller og C. Flor overbringe Udæskningen. Baggesens Skæmt: „Til Læsere af „Dagen“, som forstaa Latin.“ Chilian. „Breve til Adam Oehlenschläger fra Jens Baggesen“, ottende Brev, med Hensyn til dette Røre iblandt Studenterne. Fingéret Svar fra Oehlenschläger. Opfordring til Baggesen fra de Tolv. L. Fischer. H. M. Hammeleff. P. Wegners „Til Oplysning om Baggesens Kritik.“ Baggesens „Ultimat.“ A. E. Boye. C. Hauchs Bog „Om første Del af Baggesens Breve til Oehlenschläger“. Blind Begejstring for Oehlenschläger og Overvurdering af dennes Kundskaber .... S. 95—121.

7. Diversion, til Gavn for Baggesen. „Erklæring fra et Antal Videnskabsdyrkere.“ De tilbyde sig som Respondenter, naar Sporgsmaalene ere forud fastsatte. Baggesens Kritik drejer sig om t o Oehlenschlägere. At Baggesen, efter at have rost Oehlenschläger, har anfægtet hans Ros, er kun en Brøde, dersom denne er bleven sig selv lig. De tro ikke, at det er de Tolvs Alvor at ville disputere med Baggesen om de æsthetiske Principper, og hvorfor ikke. Erklæringen, skreven af Grundtvig. J. Chr. Lindberg. L. B. Leth. H. A. Hertz. A. Leth. C. Thorkilsen. G. P. Lund. — P. Mollers Artikkel i „Dagen,“ hvori han paastaar, at Baggesen i syv Aar har „besudlet Literaturen med Nidskrifter“. C. Thorkilsen, „noget ubændig“. Svar til P. Moller fra L. B. Leth. Grundtvigs Mellemkomst. Th. G. Repp. J. J. Dampes Levned; Bodsprædikant, Statsfange. — Lindberg gaar til Grundtvig og faar Lofte om hans Hjælp. Strid i Studenterverdenen; to Hære imod hinanden. A. Leth, P. Moller og L. Fischer. Erklæring fra S. Zahle og J. T. Neergaard. P. Møller og J. L. Heiberg. Latinsk Replik til Lindberg og hans Venner. Sidehugg til Grundtvig. Overdrivelser. Lindbergs og L. B. Leths Svar til P. Moller. Vers fra Baggesen i „Dagen“. „Skrivelse til Povl Moller“ fra Dampe. „Naar Oehlenschläger en Gang har skrevet godt, hvorfor skulde han da ikke altid kunne skrive godt?“ „L. Fischer, storre end Thiele.“ Jens Mollers Omtale af Striden paa sine theologiske Forelæsninger. Lindberg opskriver disse Udtalelser. — Den dyriske Magnetisme, forsvaret af J. C. Lütken. J. C. V. Wendt. Oehlenschläger. Livlægen J. D. Brandis. Jul. Petersen. — Skrivelsen fra Peer til Povl. Om de Forestillinger, Peer har gjort sig med Hensyn til „Udfordrernes princeps,“ som én, der „stod med det ene Ben i Sinkelektien og med det andet paa Vejen til Befordring.“ Povl med sine „elleve Puslinger i Bussemandsdragt.“ Erklæringen „er ikke lystig nok for Povl.“ — P. Møllers lystige Liv paa den Tid; hans Raab i Skjelskor: „Prinsen kommer.“ — Efterskrift. H. U. Moller. F. C. Sibbern deltager i Striden. En græsk Udæskning som Satire paa den latinske. Ros over egen Beskedenhed. De tolv udæskes til at disputere paa Græsk om Oehlenschläger, Baggesen og andre Mænd eller og om sig selv. Af Beskedenhed opgiver man for det første ikke sine Navne. Latinsk Skrivelse fra Thomas Thaarup til Universitetets Fædre. Disse bor hjælpe Digteren til at styrke og tæmme sine Sindsgaver, og de bor udjævne de plumpe Tvistigheder, som nu ere i Mode. — Thaarup, Kroningsfestens Digter, bliver tilsidesat ved Festen. — Pram, mere voldsom i sin Polemik end Thaarup.

„En virkelig holdt Samtale i en Klub imellem trende Mænd,“ Angreb paa Th. Thaarup. Baggesen og Dampe skrive imod dette Angreb. Et satirisk Billede „Pennefejden“, der forestiller to pedantiske lærde i heftig Strid med hinanden .... S. 121—149.

8. Breve til Oehlenschläger fra Baggesen. Slutningen af ottende Brev, „et Bidrag til den dyriske Magnetismes Historie.“ „Tolv snakke paa én Gang.“ „Abrahams gaar igjen.“ De ere ikke en Gang saa mange som de lade. Han raader Oehlenschläger til at forbinde Eddas og Snorres Begejstring med logisk og grammatisk Sprogdyrkning eller til, en Tid at ophøre med at digte og derimod at rejse til Island og Norge; han maa ænten lære meget eller glemme meget. Selv vil Baggesen ikke nedlade sig til „Erasmus-Rotterodamisk Strid med disse Erasmis Montanis.“ Efterskrift. Bemærkninger. Den bitre Skal har ikke liden Kærne. En Artikkel i „Dagen“ af Dampe. Striden drejer sig om Baggesens Egenskaber som Kritiker og Polemiker. Partiets umodne Beundring er en ny Aabenbarelse af en fordærvelig Tidsaand. Tegn paa Slaphed og barnlig Forkælelse. Hauch og Lütken tage til Gjenmæle herimod. Hauchs Brochure „Om Baggesens Anmærkninger til de saa kaldte hundrede Aforismer.“ Baggesen „gaar til Grunde med samt sin klingende Ordbram.“ P. Wegners Tillæg hertil roser Oehlenschlägers „En Rejse“ og „Ludlams Hule.“ En Artikkel i „Dagen“: „Audiatur et altera pars.“ Baggesens Hovedpaastand er, at der ere to Oehlenschlägere. Oehlenschläger vilde have baaret sig klogt ad, om han selv havde taget til Gjenmæle; han bør forsvare sine egne æsthetiske Grundsætninger. Hauchs Svar. En Artikkel af K. L. Rahbek. „Oplysning i de Tolvs Rets-Sag mod Baggesen.“ Deres eneste Maal og Med er at nøde Baggesen til at tilstaa, at alt, hvad han har skrevet paa Dansk, er uselt. Hans blinde Tillid til de studerende straffes som den fortjener. En „Forræder.“ .... S. 149—166.

9. Povl Møller henpeger i „Dagen“ paa Grundtvig som Forf. af „Erklæring fra et Antal Videnskabsdyrkere“. Lindbergs Ytring derom. Digt af Baggesen: „N. F. S. Grundtvig,“ skrevet af Glæde over, at denne nu vilde træde frem. Efterskrift dertil i Prosa. Deri heder det, at „Bibelens ensomme danske Kæmpe“ mulig vil vende sit Ords tveæggede Sværd imod ham selv, og at „Paaske-Lilien“ har større Værd for ham end alle Oehlenschlägers Skuespil og Sange. Grundtvig har tidlig haft Øjet aabent for Oehlenschlägers Brøst som nordisk Digter. Hans Spørgsmaal i et Brev til Povel Dons og Brev til Oehlenschläger selv. Ytringer i „Verdenskrønniken“ og i „Kvædlinger.“ Oehlenschlägers Uvilje imod Grundtvig og bitre Ytringer deraf. Grundtvigs rosende Udtalelser om Baggesen og alvorlige Ord til ham i „Verdenskronniken.“ Varm Sympathi for ham: „Ja Du, o Skjald, hvis Stemme klang.“ Ved Siden af den blodige Uret, Baggesen stundum i Sammenstødet med Grundtvig havde gjort denne, havde han dog kaldt ham „min Sangs Bro'erlille.“ Grundtvig har dog adskilligt at udsætte paa Baggesens Polemik, i det denne „dypper mere end han tørrer“; men Tylftens og Oehlenschlägers andre Venners Fremfærd vakte hans bitre Harme. „Et lidet Bidrag til Dagens Penne-Historie.“ I sin Indledning hertil siger han, at han ofte har været tung om Hjærtet, imedens han har siddet imellem Nordens gamle Krønniker; men længe kan man -

ej sidde tavs og ene i den aabne Grav; han maa sige med Asmund Alfson: „I fejreste Hus er ej Fryd eller Mag“ o. s. v. Han har ej vedblevet at lytte, fordi han ogsaa har en Pen og en Dagbog for 1818. Han vil minde om, at der det foregaaende Aar i Danmarks Fugle-Skov ej var holdt nogen Jubelfest for Aand og Hjærte, men snarere et Gravøl. Hentydning til Oehlenschlägers Tragedie „Fostbrødrene.“ Ytring om, at Ingemann med Vemod drog bort, da „Haabet syntes udslukt om Asmunds Redning.“ Hentydning til Ingemanns Eventyr „De underjordiske,“ hvori Halfdan synger: „Farvel I Brødre, djærve, tro.“ Ytringer om Ingemanns Forhold til Oehlenschläger og om Tragedien „Loveridderen.“ — Grundtvigs anden Artikkel i „Skilderiet,“ om de letnæmme Ungersvende, der nok kunde have Lov til at slaa Streg over Baggesens Streger under Oehlenschlägers Rejsebreve og sende ham det dem tilsendte Exemplar tilbage; men man maa vel lægge Mærke til, at de have gjort Krav paa, at en aldrende Mand skulde begaa en Drenge-Streg for at godtgjøre, at han havde Lov til at gjøre en Karle-Streg. En Tylft Studenter har udæsket Baggesen, der, „medens de i det højeste laa tørre i deres Svøb,“ har beskrevet en Del af sin digterske Vandring i Verdens Labyrint. Hvo skulde have troet, at saa vel underviste Ungersvende, kunde bære sig saaledes ad! Ogsaa før denne Dag gaves der Ungersvende, som hellere hørte Henrik Steffens end Thomas Bugge; men de havde ikke Mod til at træde op. Forf. vilde have skammet sig, om han ikke, som nittenaarig Ungersvend, skulde have ført Striden tolv Gange saa godt som hele Tylften. Han vilde have skammet sig ved at pille et Par Fejl ud af en Kritik. Hentydning til en liden Bog af Hauch om Baggesens Breve til Oehlenschläger. De burde have undsét sig ved at tage Ord i Munden, der kun passe i den navnkundige Forfatters Mund, og fremfor alt ved at drage dennes øvrige Færd ind med i Sagen. Baggesen gaar ikke i Barndom, Rejsebrevene ere et Arbejde, som han ikke misunder dets Forfatter; der kan altsaa være en langt ædlere Grund end Misundelse til at angribe dette Arbejde. Hvo vil i deres Stemme godkjende den Efterslægtens Dom, for hvilken de ældre og yngre i sine Skrifter skulle staa eller falde? Thomas Thaarup har brudt Tavsheden; han er hværken borgerlig eller legemlig død, saaledes som „Dagen“ siger. Og han har ikke fraskrevet sig sin Aands Stemme, saaledes som Oehlenschläger har gjort indtil videre. Forf. mener tydelig nok at have givet sin Aands Stemme imod Oehlenschlägers Udraabelse til Pave. — Modsætningen imellem Povl Møller, der kommer ude fra Livet, fra sine „Optøjer,“ og Grundtvig, der kommer fra de gamle Hedenolds Kæmper i Gravkamret. Imedens Baggesens poetiske Maane skjuler sig bag Polemikkens Sky, hæver Grundtvigs høje Idealitet ham højt over Slagtummelen, saa at han kan oversé Valpladsen. Hans Kamp imod Baggesens Angribere er en Fortsættelse af Kampen imod Ingemanns. Baggesen holder sig til den æsthetiske Side af Sagen, imedens Grundtvig forarger sig over Oehlenschlägers „Leg med det aandelige.“ Derfor maa han særlig føle sig kaldet til Modstand imod Oehlenschlägers Pavedømme, hvilket han ligesaa lidet kan godkjende som Mynsters . . . . S. 166—196.

10. „Niende og sidste Brev“ fra Baggesen til Oehlenschläger. Meget spydige Hentydninger til sidst nævntes „Dansk Borgersang.“ „Fordum digtedes der vel Og i Ærens Rige.“ Hentydninger til P. Hjort. „Hvi da sidder i sin Hal Stormens Gud og blunder?“ „Midt i Musers nye Sal Ses en Tylt Krabater.“ Hentydninger til Peter Wegner, P. Hjort og P. Moller. I selve Brevet udtaler han sin Forundring over Professorens Passivitet. „Deres Velbyrdighed holder ikke Stand, men Mund.“ Ordet „Slyngel“, som Oehlenschläger altid havde paa rede Haand, naar han var vred. Med virkelig Ynk ser Forf. paa den nutidige Skribent Oehlenschläger og sender ham disse Afskedsord. Han har aldeles ingen Grund til at misunde sin Modstander, skjont „Drengene“ skraale: „fuld af Misundelse“. Han minder om, at han har skænket sin Harpe til Oehlenschläger, og at han i denne har sét Fantasiens opgaaende Sol, imedens han selv lagde Vind paa Filosofien. Ligeledes minder han ham om, hvorledes han har udtalt sin dybe Følelse af sin Modstanders store Digtergeni og sin egen inderligste Kærlighed dertil, imedens Oehlenschläger spottede hans Sygelighed. Var det Nid, da han gjorde ryddeligt paa Parnasset i „Gjengangeren,“ og for hvem gjorde han ryddeligt? Var det Misundelse, da han modtog Oehlenschläger i Marly? Kun Dumhed eller Ondskab kan miskjende Øjemedet med hans Kritikker og Satirer. Han har aldrig tabt af Syne og undladt at pege paa, hvor hojt den opgaaende Digter i Oehlenschläger stod over den nedgaaende og over alle andre. Med sin Satires Svobe har han ikke smærtet noget Bryst, imedens Oehlenschlägers Vaabenbærere have ladet nedregne Haglpile, der dog lykkeligvis smæltede i Luften, paa Forf.'s Hjærte. Hans Satire har ikke sjælden været bitter; men i al sin Yderlighed har han afholdt sig fra at rore ved de allerlatterligste Aforismer. I sit Hjærte kan Oehlenschläger dog vel aldrig tro, at „Makulatur-Navne“ ere i Stand til at sætte classisk Stempel paa hans Bommerter. Den eneste Folelse, hvormed han ender Afskedstalen til det, den store Digter uværdige Gjenfærd, er dyb Medlidenhed. Hans Aand vender sig til Grundtvigs Aand og gjentager for den Bonnen om at læse de polemiske Blade, Forf. nu har endt, med den Opmærksomhed, hvormed han selv læser „Danevirkes.“ „Læs dem og dom mig i behorig Vidde.“ — Baggesens Slutnings-Opgjorelse viser, hvor aldeles grundløs P. Hjorts og ligesindedes Beskyldning imod ham er. „Den lille Hyrdedreng“ gjor og maa gjore et dybt Indtryk paa Baggesen, saa at dette Brev ender med en „Vidunderlig Slutning“: „Min Kamp var endt, mit Verk fuldkommet.“ Denne Idyl slaar Baggesen Sværdet af Haanden, ligesom „Helge“ tidligere. Sonnet af L. Fischer .... S. 196—233.

11. Fejden er dog ikke endt. To poetiske Indlæg af Baggesen: „Brylluppet i Kanaan“ og „Klafferbrodrene P. Wegner og C. Hauch.“ — „Gjendrivelse af Baggesens Angreb paa Sproget i den ham tilsendte Udfordring.“ — Blok Toxen blander sig i Striden. Biografiske Noticer om ham. Den bedre Del af den danske Almenhed har længe taalmodig hort paa den uværdige Tone, hvori Partiaanden har nedværdiget to af Danmarks største Digtere. Baggesen vil ikke kunne brevskrive sin Storhed bort, lige saa lidet som Oehlenschläger vil kunne rejse sin bort. — J. C. Lindberg kæmper imod A. E. Boye og C. Hauch.

Parodisk Efterligning af Udæskningen til Baggesen. Kampen føres endog i Adresseavisen. Polemiske Digte af Baggesen: „C. Hauch. En epigrammatisk Cantate.“ „Parti-Aanden.“ Angreb paa „Vandmølleren“ og „Vindmølleren.“ „Til Tylten“: „Skjønt hver en Stud, der træder op paa Prent Just ej er en abbreviért Student.“ „Til Tylten“: „Da man har Fade, Skeer, Knive, Gafler.“ „Dagen“ lukker sine Spalter for de krigførende, og C. N. Rosenkilde vil ej aabne sine for dem i „Brevduen.“ Notice om Rosenkilde. Det grundede i Baggesens Kamp imod Romantikken .... S. 233—249.

12. Grundtvig. Fortalen til fjerde Bind af „Dane-Virke.“ Han er glad ved, at man ej har angrebet ham under halvgjort Arbejde. „Om Kirke, Stat og Skole.“ Han vil prøve paa at fremsætte sine Tanker i Samtaleform, men vogte sig for det attende Hundredaars Sokratiskhed. Han er ikke dramatisk Digter, men tror, at han ved sine Samtaler om Kæmpelivet har vist nogen Gave til at lade Ordet handle. Forskjellen imellem Hauch, der tyer til sin „Naturdynami“, og Grundtvig, der lader sig belære „af Historien ved Christendommens Hjælp.“ Samtale imellem „Frode og Handvan.“ Dialogformen lægges dog snart til Side. „Om Dannefæ og Hittegods.“ Man indbilder sig, at han er død og begraven, og dog sidder han og gjør Nar ad Tiden. Lyset er Udskin af den sande Varme. Hentydning til Baggesen og til Oehlenschläger og hans „Æderejse.“ Det er Sorgen og Ulykken, at Digterne nødig ville bestille noget ordenligt. — Ytring af N. M. Petersen i samme Henseende. — „Kærmindebladet“ til Ingemann: „O, var Hun vaagen nu, mit Hjærtes Broder!“ Tale til „Kærmindebladet“: „O, naar og hvor du kommer ham for Øje.“ Hentydninger til Oehlenschläger og Baggesen. Ytringer i et Brev fra Udby 1812 om „Axel og Valborg“ og „Correggio“ og i Verdenskrønniken (1812). „Om Publikum og Publikums Domstol.“ Hentydninger til Baggesens Modstandere og deres Selvklogskab. Man skal kæmpe imod det Galenskab: at ville filosofere i Luften. „Om Digterne Baggesen og Oehlenschläger.“ Det er ikke af Magelighed, at han kun lidet har blandet sig i de Pennekrige, der førtes, men af Hensyn til Stridens Smaalighed og Stridsheltenes Lidenhed; men nu tillader hans Samvittighed ham ej at tie, da de smaa gjøre sig alt for raske. Dog vil han ikke slaa sig til noget af Partierne, men se paa Striden som en varmt deltagende Tilskuer. Det er en afgjort Sag, at begge Digterne have været selvstændige Magter og begge ført et stort Ord, der har skaffet dem Navnkundighed. Begge Partier, baade det, der vil paastaa, at Oehlenschläger i Grunden ej er nogen Magt i Aandens og Ordets Rige, og det, der har ymtet om, at ej heller Baggesen er en saadan Magt og kun har været Herre i en aandløs Tid, som den enøjede iblandt de blinde, have aldeles Uret. De sidste have ikke krummet et Haar paa Baggesens Hoved, hvorimod han har leget Himmelspræt med dem. Grundtvig vender sig derpaa dels til „vore Dages Børn“, og vil fortælle dem, at i hans Øjne er Baggesen en mægtig Aand. Om de end ville spytte ham selv i Øjnene, siger han helt rolig, at han ser en Magt i Baggesen og en Afmagt i dem. Dernæst vender han sig til „vore Dages fornuftige Folk“ og spørger, om nogen tør paastaa, at Oehlenschläger er kommen sovende til sin Navnkundighed, og dem vil

han sige, at han ser en beundringsværdig Magt i Oehlenschlägers Ord, der have medvirket mest af alle til at vække ham selv. Om der er noget imellem hine Digtere som Personer, vedkommer det ikke andre, og kan ikkun undskyldes med, at de høre til Skjaldenes pirrelige Æt. Lægger man nu begges Skrifter ved Siden af hinanden, vil man snart se, at hver har sine Fortrin, og at der er en afgjort Modsætning imellem dem, Følgen af et grundforskjelligt Syn. For begge Digtere er Mennesket en Gaade; men for Baggesen har Øjeblikket været det eneste, hvori et fornuftigt Menneske kan søge sin Glæde. Derimod søger Oehlenschläger Livet og Lyset dèr, hvor Baggesen ikkun har sét Mørke, i det henrundne og det tilkommende. En hed og alvorlig Kamp maatte opstaa, naar disse hinanden modstridende Forestillinger stødte alvorlig sammen; men selv ere Digterne mere kaldede til at vække og synge om en slig Kamp end til at deltage deri. De to danske Digtere kunde godt have baaret sig ad som Wieland og Goethe tidligere. Grundtvig minder om, hvorlunde ogsaa hine en Gang villig godkjendte hinandens Fortrin. Han har aldrig sét Skrømteri i Baggesens rosende Ytringer, skjønt han indrømmer, at denne hværken før eller siden har vist Enighed med sig selv. Af Egenkærligheden er det forklarligt, at Baggesen nødig vil give Afkald paa Æren for sine ældre Værker. Desuden var det af hans Arbejder klart, at hans tidligere Aand havde forladt ham, og at han forgæves greb efter en højere Aand, som han da maa have fundet i Oehlenschlägers Kvad. Det Parti, der ikke syntes om Oehlenschlägers herlige Anskuelse, maatte tabe Hovedet, da Baggesen lydelig udtalte sig for den, men trøstede sig med, at han her ikkun havde drømt med aabne Øjne. De, der have ophøiet Oehlenschläger, bør ikke tvivle om, at Baggesen virkelig har beundret Oehlenschlägers Aand. Naar det saa af Oehlenschlägers Tilbedere paastaas, at Baggesen siden ænten har tabt det aandelige Syn eller og haaner det, han selv har beundret, saa maa der svares dem, at Gud dømmer Hjærter, og Ord dømme Aander; og for Aander kan det let godtgjøres, at Baggesen har vist sig at have et ualmindeligt Øje for Aand i det hele og for Oehlenschlägers især. I sin Kritik i det hele har Baggesen røbet et Falkesyn. Commentaren over Skydebane-Visen fremhæves især som Vidnesbyrd om hans sjældne Ævner. Det kan ikke nægtes, at Baggesen under hele Kritikken har paastaaet, at hans Øjemed var, om muligt at vække Oehlenschläger og at sætte en Grænse for Ungdommens afgudiske Tilbedelse af Legemet, som den tog for Aanden. Det er Hovedspørgsmaalet, om det, Baggesen her har kritiseret, fortjener en saa haard Medfærd; er dette en afgjort Sag, da maa Baggesen have Lov til at yppe Striden og maa gjøre det som en Pligt. Visselig staar Baggesen især Historien til Regnskab for, hvorledes han har røgtet sit Kald som Kritiker; men er hans Paastand sand, kan han med rette gjøre Krav baade paa Oehlenschlägers og paa Publikums Tak. Kunde man end godtgjøre, at Baggesen ingen Ære havde at tale med, saa ophørte Paastanden om, at Oehlenschläger er aandelig død, alligevel ej derved at være sand; og Efterslægten vilde strængt dømme en Tid, hvori ingen havde haft Mod til at træde op imod slig Blindhed. Han lader derpaa Modstanderne høre, at de aldrig paa Prent have vist, at de kunde noget. Deres Dumdristighed maa harme enhver, der har

Aand, Alvor og Sans for det sommelige. At sligt ikke revses med almindelig Foragt, er Vidnesbyrd om den Dos, man lever i. Hans egen Haand skal udstrækkes imod det, der med Krop og Mund vil afgjøre Aanders Strid. Han minder derpaa om, at han for tolv Aar siden udtalte sin Beundring for Oehlenschlägers Aand. Selv har han aldrig vist Tegn til mindste Misundelse paa Digteren, og tror at have vist større poetisk Ævne end alle de, der rose alt, hvad der ikkun bærer Oehlenschlägers Navn. Baggesens Paastand om Digterfaldet er ogsaa hans egen; og han henviser i den Henseende til Verdenskrønniken (1812). Visselig godtgjøres der ikke andet herved, end at Paastanden endnu har én Forsvarer iblandt æsthetiske Forfattere, men en Forsvarer, der snarere maatte være partisk for Oehlenschläger end for Baggesen. Ved at skille Baggesen og ham selv ved Stemmeret, vil Ungdommen fratage Oehlenschläger to Stemmer iblandt de mærkeligste, denne har haft for sig. Alvorlige Folk kunne nu sige, at Kritikken hidtil ikkun har været vittig; men dertil svares, at det ikke er Umagen værdt at drøfte en slig Sag udførlig, da man ikke vilde læse det. Her er Vittigheden paa sit Sted. Det vilde være Umagen værdt at uddrage af Oehlenschlägers senere Skrifter de Linier, hvori der findes Glimt af Aanden, da disse altid synes at hviske, at man ej maa bryde Staven, før Vandringen er endt. Ingen vilde glæde sig inderligere over Digterens Oprejsning end han. Den har han ikke sét i „Helge" og „Hroars Saga." Naar Oehlenschläger igjen skænker os et Verk, Grundtvig tør sætte ved Siden af hans tidligere, vil denne kaare ham til Voldgiftsmand imellem Digteren selv og hans „uægte Børn"; dertil vil han ogsaa raade Baggesen. Han har ikke foretaget nogen Sammenligning imellem de nyere og de ældre Skrifter med Hensyn til Formen, da han er af den Tro, at det, der duer noget, nok kommer i det rette Kar. Hvad han spørger om i et Digt, er fremfor alt Beskuelsen, og han forudsætter, at den er poetisk i hine ældre Digte. Senere vendte Oehlenschläger sin Hu til Øjeblikket; men da hans Aand ikke var Øjeblikkets, blev han ikkun Afgudsbilledmager. „Stærkodder" er den sidste Kæmpe, der kan bære Oehlenschlägers Digternavn. — I Verdenskrønniken" siger han, at der var en Orm, som nagede Rosen, efterdi Digteren var Christen, imedens Tænkeren kun var det halft, og denne fik Overhaand over Digteren. — Hvad der den Gang anede ham, er siden gaaet i Opfyldelse. Efter „Stærkodder," „Faruk" og „Digtningerne" har Oehlenschläger skrevet Bøger uden poetisk Værd, og det er netop for disse Verker, at Ungdommen raser. Hvis Digteren vilde læse disse Grundtvigs Ord, maatte han indrømme, at Forf. skriver efter sin Overbevisning. Haabet om, at han i sin tilbagevendte Aand endnu vil rejse flere slige Bavtastene som „Hakon Jarl", vil Grundtvig ikke opgive. Han véd ikke selv, hvad han med Guds Hjælp ævner; men hvad han ikke ævner, er: at skrive historiske Dramaer som „Hakon Jarl." Ved dem kunde man opføre Historien levende for Folket, og Skuespillet kunde da vorde et virksomt Middel til dettes historiske Opdragelse. Han kan nok selv paa Modersmaalet lade Fædrenes Aander fortælle, hvo de vare, og hvad de virkede; men derved vilde Savnet af slige Dramaer ikke være afhjulpet. Forf.'s Beundring af „Hakon" forleder ham ej til at holde dette Drama for et fuldendt Mesterstykke;

men han vilde ligesaa gærne paatage sig at sætte hint Vindue i Aladdins Slot, som sætte den Kant, der savnes paa Hakons Bavtasten. Et historisk Drama er det eneste Digt, der taaler at fortsættes. Gid Fortsættelsen følge snart! Da kunde Per Wegner og Tylften gaa hjem og lægge sig eller faa Øjnene op og se, at de fægtede i Blinde. Da var baade Baggesens og hans eget Ønske opfyldt, og enhver kunde med Lyst gaa hjem til sin Syssel. Baggesens Syssel er netop at optugte Ungdommen. Indvendinger imod adskilligt i dette Indlæg i Sagen. Overvurdering af Mulighederne, der laa i Oehlenschläger. P. L. Møller, om Oehlenschlägers Helte og Elskere. Fremhæven af Oehlenschläger paa Goethes og Shakespeares Omkostning. Om „Helge.“ Overvurdering af Baggesen. Imedens Grundtvig ensidig fremhæver det ideelle, fremhæver J. L. Heiberg ikke mindre ensidig det formelle. I det hele og store derimod rammer dette Indlæg Sommet paa Hovedet. . . . . S. 249—292.

13. I „Nyeste Skilderi af Kjøbenhavn“ møder Grundtvig med et stort Indlæg „Om Tylften.“ Sagen var ikke farlig, saa længe Tylften stod som nogle i Literaturen ukjendte Studenter; den maatte da regnes for en literær Politisag. Det, der gav Sagen nogen Vigtighed, var den Formodning, at ældre Videnskabsmænd stode bag ved Tylften. Han henviser til sin egen Drøftelse af Sagen i „Dane-Virke.“ Anderledes er det nu, da den Lovprisning, en navnløs Forfatter har givet Tylftens Fremfærd, har fundet Optagelse i „Dansk Literatur-Tidende“. Dette Blads Redaktør er en alvorlig Videnskabsmand; derfor kan Sagen ikke længer regnes for en Spøg. Dennes Stemme i Sagen maa gælde for en agtværdig Forfatters afgjorte Indsigelse imod enhver, der ubetinget skriver mod Tylften. Sagen vedkommer altsaa ikke længer Tylften, men maa afgjøres imellem Prof. Müller og Grundtvig. At Tylften har fejlet grovelig, saa at hver Dannemand maa være imod den, vil han nu godtgjøre. Baggesen er en navnkundig dansk Skribent, Tylften er ikkun et Par begyndende Forfattere og nogle unge Studenter. Om ogsaa alle andre danske Skribenter og Læsere vare enige med Tylften om Baggesens Kritik, saa kunde de dog ikkun stævne hans Aand, ej hans Legeme, som ene Staten kan have Ret over. Den har indstævnet ham til mundligt Forsvar paa Latin, der ej er hans Modersmaal, og som han ingen Sinde har nyttet. Kun en Tyran kunde falde paa sligt. Var Tylften end Literaturens tolv Aser og Baggesen den arrigste Smorer og Dværg i Literaturen, maatte Grundtvig som Menneske aldeles have stemt imod denne Udæskning. Bedre vorder Tylftens Sag ikke, fordi Baggesen staar højt over den, og fordi han er ældre som navnkundig Forfatter end nogen af dem i Alder. En slig Adfærd bør ej hengaa urevset. Ungdommen viser nu Hang til at raade sig selv og til at spotte al historisk Myndighed. Et sligt Exempel som Tylftens er smittende. Naar den rent aflægger Agtelsen for navnkundige Forfattere, saa kunne vel ikkun haandgribelige Kraftbeviser afnøde den Agtelse. Hvo der vil trodse Historiens Gang, knuses afmægtig i den. Grundtvig vil ikke vige et Haarsbred, før han har advaret den Del af Ungdommen, der vil lade sig advare. Han raader den til at lære af Historien. Vil Ungdommen bygge et bedre Danevirke, maa den ej spotte de gamle. — Baggesens Digt „Alvor“: „Bort med Naale nu

mod Tyltens Tromme." — I Hovedsagen har Grundtvig Ret, om han end ikke er fri for Overdrivelser. Tylftens Udæskning, en Følge af ungdommelig Begejstring for Oehlenschläger. De tolv ere unge, men lovende Kræfter. Han ser sine egne Fejl til Dels gaa igjen i Tylften; derfor gaar han saa heftig frem imod den. — Povl Møllers „Forsøg til et Himmelbrev." Rudelbachs: „Nogle Spørgsmaale" til Grundtvig. Baggesen optræder med to Digte. „Til Pér og til Povl: „Ja, Pyt! sa'e Pér til Kongen, da Pér Wegner." „Det ravgale Gjenmæle" spotter Rudelbachs „Spørgsmaale." I sin „Erklæring" siger Grundtvig, at han næppe kan tro, at Tylften for Alvor vænter Svar af ham. Kun i en Kamp imod det udanske i Danmarks Historie kan han ænse den som et Nul, der ikkun ved Tallet faar sin Betydning. — „Epistel fra Mag. Stygotius til Erasmus Montanus" spotter med Udæskningen til Baggesen. — To Digte af Oehlenschläger (1823): „Lilien": „En sværmersk Lilie prægtig stod," og „Den hvide og den blaa Viol" synes at hentyde til Grundtvig. Baggesen som „Skorpionen" . . . . S. 292—315.

14. „Trylleharpens Historie" med Procedure i Sagen: Baggesen contra Hjort og Dommen, udg. af Baggesen. I „Brage-Snak" fortæller Grundtvig om et Besøg, han aflagde hos Baggesen, da denne var skyldt for at være Plagiator. Han finder ham meget nedslagen og trøster ham paa en egen Maade. — Fortale til „Trylleharpens Historie." Hans saa kaldte „indholdsløse Forfatterliv". Hjorts højst uhæderlige Adfærd med Hensyn til „Ossians Harfe." Oehlenschlägers „Erklæring" om Forholdet til Baggesen er en meget hidsig og ensidig Fremstilling; Baggesens „nederdrægtige Æreskænderi." Han viser, at han ej magter at optage Kampen. Det skal være aldeles usandt, at Baggesen har vist ham faderlig Velvilje. Baggesens venlige Adfærd imod ham, da han bradt vil forlade Theatret. Baggesens paa Knæ fremførte venskabelige Raad med Hensyn til „Palnatoke." Hans Paastand om, med Taalmod at have baaret Baggesens Fornærmelser, og om den imod Baggesens Søn udviste Gæstfrihed. — To vittige Smaadigte af Baggesen: „Jo mer jeg tænker paa det store Fald" og „Tre Aar i Bærestol at føre rundt om Land." — Hauch udgiver (1819) „Iris, en Samling af Poesi og Prosa", hvori Oehlenschlägers Romance „William Shakespeare" og Hauch: „Et sælsomt Nat-Eventyr," hvori Forf. en Aften slumrer ind i Theatret under en Forestilling og har adskillige Syner. Den „fornemme Skræder", der hylder den franske Smag. Hentydninger til Baggesen og Tylften. Hauchs Satire „Hunden til Maanen: „Maane, mit Blik forhadt! stat stil og hør paa min Bjæffen!" Afhandling af Sibbern „Om Poesiens Indflydelse." Romancer af P. Møller og Hauch. „Nannys Sang" af Sibbern. „Iris" fremkalder et Par satiriske Digte af Baggesen: „Makulaturens Iris" og „Skak Pér eller Adam Wævers Romance" („I Nutidens Ynglinge, raske og fri, Paa Rejsens fortrolige Bane."). — Heibergs „Digte, poetisk Calender." (Han holder sig uden for Fejden). Mindre lyrisk Fylde end fin Smagfuldhed. „Foraar om Vinteren", m. m. Stærk Sympathi for den classiske Verden. Molbech, ængstelig med Hensyn til Oversættelsen af adskillige Elskovssange af Ovid. Oversatte Noveller i to Bind, hvoraf det andet ogsaa vækker Forargelse i „Literatur-Tidenden." „Tycho (ↄ: Tyge) Brahes Spaadom" udkommer og kriticeres af Dampe. Molbech synes ikke om den Maade, hvorpaa Christian den

fjerde her optræder. Heiberg drager til Paris. — St. St. Blicher, først Adjunkt, dernæst Forpagter, faar til sidst et Præstekald. Han udgiver „Abeilard og Heloise“ (1818) og sin „Jyllandsrejse.“ Schack Staffeldt som Amtmand. Brev fra ham til Thiele, hvori han kærer over sin Stilling. Celebritet er ikke hans Sag, men Samfølelse og Samnydelse ønsker han. .... S. 315—343.

15. Baggesens „Danevægterens Nytaars-Vers“ (1819): „O, Digtkunst! Klokken er slagen Tolv.“ Oehlenschlägers Komedie „Robinson i England.“ Lighed imellem den og „Trylleharpens“ Historie. Daniel Defoe og Alexander Selkirk. Andre Hentydninger. Forsvar for „Rejsebeskrivelsen.“ Spektakler, da Stykket opføres. Rosenkilde som opløben Skoledreng. „Rosenblade med et Par Torne“, Baggesens sidste Bog i Fædrelandet. Digtene „Til Dana:“ „Dana! hvis i Sangens Aftenrøde Skjalden, truffen af en dobbelt Pil,“ og „Det afbrudte Hjærtekvad,“ med Hentydning til Grundtvig. Bogen indeholder Digte fra 1787 til den seneste Tid. „Hvor er dog hos os ordenlige danske Alt blevet nu saa overordenligt.“ Spot med Oversvømmelsen af evropæiske „Hovedstrømninger.“ Digtet „Jubelæblet eller den gamle Harpespiller: „Midt imellem Tidens Grave.“ Dette Æble faldt i Drengens (ɔ: Oehlenschlägers) Skjød. „Her kommer danske Mester Erik frem,“ til Grundtvig. — Torne uden Roser fra Baggesens Modstandere i „Hermes“ (1820). Fortale af A. E. Boye. P. Møllers Parodi: „Der var en Tid, da Jens var meget større.“ Han taler med Urette om Baggesens Dalen og skylder ham uden Grund for Avind. „Epistel fra Just Justesen til Danfanaskriveren.“ Epigrammer. „Abekatten og Bjørnen“ af Hauch: „Let, som paa Bukkebén heniler paa Fjældet en Stenged.“ „Om Poesi og Rimeri.“ Efterligning af „Nogle ukjendte Mænds Breve“ fra Reformationstiden (af Ulrich von Hutten og hans Venner, en bitter Satire paa Munkene, deres Uvidenhed, Overtro, Had til Sandheden og røggesløse Seder), i „Nogle navnkundige Mænds Breve til en stor dansk Filosof og hans Venner,“ af Sibbern. Forslag til et nyt Tittelblad til „Rosenblade med Torne.“ .... S. 344—370.

16. „Trylleharpen“ opføres. Baggesen uddeler Theaterpiber til Forestillingen. Hans Haab skuffes. Modstandernes store Tal og deres Opførsel. Ryge faar bradt Uvilje imod Baggesen, hans skammelige Adfærd. Andre Skuespillere. Vældig Piben. Marine-Hyldest. „Det er overdrægtigt.“ Huset ryddes. — Selskabet „Clio.“ Solling. Jessen. Baggesen ytrer sig om Oehlenschläger uden Uvilje. Samtalen i Klubben. Uden for raabes: „Pereat Baggesen.“ Denne synger for Selskabet. Fannys Forfærdelse. Skribleren Hammeleff — Chr. Wilsters Digt „Det gaar saa rart i Kjøbenhavn.“ Hans „Drøm“ om Prisspørgsmaal, udsatte af „Selskabet for de stygge Videnskabers Forfremmelse.“ „Wegener Povel Møllershauch.“ .... S. 370—384.

17. Brev fra Baggesen til Sønnen August om sin snarlige Bortrejse. Hans „Liv, interessantere end hans Skrifter.“ Siboni. Middagsgilde hos denne. H. Chr. Andersen mældes. Hans Levnedsløb. Han synger for Siboni. Baggesen aner, hvad der bor i Drengen. Hans faderlige Advarsel. Weyse indsamler Penge til Drengen. Oehlenschläger og Andersen. — Thorvaldsen kommer til Kjøbenhavn. Fest paa Skydebanen. Oehlenschläger holder Talen og skriver en vakker Sang.

Baggesen, udelukket fra Gildet. Brev derom fra J. L. Heiberg til Mynster. Ytring i et Brev fra en dansk Diplomat. Baggesens udæskende Digt: „Ved Thorvaldsens Gjensyn: „Højhed og Stilhed jeg ser i Nordens Fidias komme.“ Ytringer om Thorvaldsens Kunst og Almenheden, af Chr. Lütken, Thiele, Oehlenschläger og Gierlew. Thorvaldsen indbydes af Selskabet „Clio.“ Baggesen, indbuden. Brev fra ham til Thorvaldsen med Indbydelsen. Sang af Baggesen: „Den store Genius ej dør.“ Festen i „Clio.“ Sang til Baggesen af Nyerup. Improviseret Vers af Baggesen: „Ja Kjøbenhavn jeg nu forlader.“ Fannys Sygdom. Brev fra Baggesen til Gierlew — Notice om denne — om sit sidste Ophold i Fædrelandet og sin Stilling. Siden han drog bort fra Danmark har han ikke kunnet skrive en dansk Linie. Hans egne og „Afgudens“ sidste Skrifter og den Maade, hvorpaa de modtoges. Gærne vilde han have myrdet alle sine „danske Børn,“ om han havde kunnet. Hvorledes han vilde have baaret sig ad, om han kunde leve sit Liv om igjen. — Brev fra 1806. — Han undrer sig over at have kunnet bære saa meget. — Det uretfærdige i Modstandernes Paastand om, at han var en Fiende af den nye Poesi. Hauch gjentager som Olding denne Paastand. Grundtvig, Heiberg. Han søgte stadig „en ny Indholdsfylde.“ „Afgudens“ Tilbagegang har han kæmpet imod. Den mørke Stemning i hans Digt: „Die Muse zum Dichter“, deri: „Ein neues Spiel des Lebens hat begonnen.“ Schack Staffeldt og Grundtvig. Den kjøbenhavnske Intelligens. Baggesen, den „forstenede Digter“, sysler med en særegen Malerkunst. Brev derom til Sønnen August. Digtet: „Sku her min sidste danske Poesi.“ Triangelformen som Grundfigur i Tilværelsen. Hans Kærlighed til den politiske Frihed vender tilbage. Revolutionen i Spanien 1820. Brev derom til Sønnen August. Han føler, at han modnes til en anden Ungdom. Selv oplever han ikkun Begyndelsen, Sønnerne skulle nyde Frugterne. Nu vilde han selv hellere føre Kaarden end Pennen. I en Stambog skriver han: „Vor dreissig Jahre, weckend rings, erwachte Nach langem Schlaf Europas Hahn.“ — Pram drager bort i Vaaren 1820 efter „Selines“ Død. Thieles „Pilegrimen“ opføres. Om den „gysenopvækkende“ Poesi, som Baggesen kæmper imod. Baggesen bryder op. Brev til Grev v. Waltersdorff. Manden kan spænde sin Vilje. Med kraftig Vilje skal han helbrede sig inden fra. Hans eget Liv, en Række Sygdomme. Han gaar om Bord paa et Dampskib. Ildevarslende Tavshed ved hans Bortfærd. Hans sandsynlige Tanker ved Adskillelsen fra Fædrelandet. Ytring af J. K. Høst. Han faar et gyldent Bæger med et Digt: „Empfange Dschemschids Becher“ fra Frederikke Brun. Hans Tak: „Du reichst dem alten Blüthenkelchen-Zecher.“ Tarvelig poetisk Hilsen til Baggesen fra Matthias Winther. — Povl Møller drager bort som Skibspræst, synger „Vikingen.“ Oehlenschlägers Brev til ham. Hauchs Udenlandsrejse. .... S. 384—408.

18. Studenterviser, udgivne af S. S. Hertz; Drikkeviser af Oehlenschläger; islandsk Oversættelse af „Sang fra Teltet“; „Maadens Skaal“ af Baggesen; Digte af Chr. Wilster og: „Barbitonen ved min Arm“ af Henrik Hertz. Dennes Barndoms- og Ungdomsliv og første Digte. — „Nordens Guder“ af Oehlenschläger. Den nordiske Mythologi som ett episk Kvad — Grundtvig: „Asalæren som et Drama —

Thors Eventyr hos Udgaards-Loke. Det tungsindige, dybe og gaadefulde i Asalæren, med Odin som Midtpunkt, vil derved ikke komme til sin Ret. Der hengaa adskillige Aar, før hans Plan gjennemføres. Tilegnelse af „Nordens Guder“ til Grev E. H. v. Schimmelmann. Oehlenschläger stikker Baggesen ud hos denne. Brev derom fra Baggesen til Gierlew. De store have ydmyget ham. Om „Thors Rejse til Jothunheim.“ Oehlenschlägers Svar paa Abrahamsons Recension over „Nordiske Digte.“ Thor, siger han, bærer sig ad under Kogleriet som en Kæmpe, der fastholder Følelsen af sin Kraft, uden at kunne indsé Trolddommen; han ængstes ikke for Jætten. Heri stadige Hentydninger til Baggesen. Ligesaa i „Hroars Saga;“ Skjalden Ragnvald. Fortalen til „Nordens Guder.“ — Grundtvig, den første, der har vist, at der er en Hage ved Oehlenschlägers Nordiskhed. Det overgaar dennes Kræfter at medtage hele Asalæren. P. L. Møller: „Adam Oehlenschläger, et Erindringsblad:“ Bemærkninger om den sidste Afdeling af „Nordens Guder.“ Store Skjønheder, men Uoverensstemmelse i Tone og Form med den første Afdeling. Scenen skifter hvert Øjeblik; man véd ej ret, hvor man er, om i eller over Jorden. Thor og Balder maatte han helst udelukkende have holdt sig til. — Digteren og Gymnastikeren P. H. Ling er mere end Oehlenschläger i Slægt med det gamle Norden. R. Rask anmælder „Asarne.“ Almquists Dom om dette Skrift. Lings „Eddornas sinnebilds-lära.“ Ytring om Grundtvigs „Udsigt over Asalæren.“ — Hentydninger til Baggesen i de nye Sange af „Nordens Guder“, saasom: „I Valaskjalf sad Loke længe:“ „Naar Skjalden brændte, var det Sværmerlyst;“ „Her brused' ingen Avind, her lured' intet Nag;“ „Da Mjøden nu var drukket og Skjaldesangen endt“; Heimdal i Modsætning til Loke; „Men savner jeg de andre — mig vil I savne mer.“ En Ytring af Falstaff. Baggesen som Loke. Hentydninger til Baggesen i „Den sælsomme Jordefærd.“ Oehlenschlägers „Erik og Abel.“ Vel megen Blodhed. Ogsaa her Hentydninger til Baggesen. Søsteren Sofia fører Tanken hen til Oehlenschlägers Søster. Tragediens Opførelse. Jfru Brenøe. N. P. Nielsen, Skuespiller. Latinsk Tale ved Reformationsfesten, af Oehlenschläger. En Dønning efter Stormen. Dramaet „Troubadouren“ af Louise Hegermann-Lindencrone. Forsvar for Oehlenschläger. Et latinsk Universitets-Program af Oehlenschläger fremkalder et arrigt Angreb af T. Algreen-Ussing. Gudsbespottelse. Ytring derom af Schack Staffeldt i hint Brev. Strid imellem N. Fogtmann og Molbech om Ussings Flyveskrift og Oehlenschlägers Program. Gierlew skriver til Baggesen om Programmet. S. 409—430.

19. Schack Staffeldt. Brev til A. P. Liunge, om den aandssløvende Embedsvirksomhed. Skitser og Studier til dramatiske Arbejder. Anke over hans senere Digtes Modtagelse. Digtet „Erindring og Haab“: „Du blege Pige med den gjemte Krans Af Natvioler i de brune Lokker.“ Staffeldt og Evald. Brev til Søsteren, om hans Melankoli. Brevet til Ingemann. En Embedsmand som han er ufri. Ytringer om Ingemanns Verker. — Grundtvig oversætter Saxo og Snorre. Angreb paa den først nævnte Oversættelse i „Literatur-Tidenden.“ Grundtvigs Øjemed; han har med velberaad Hu nyttet „Borgestue-Dansk.“ Svar til G. L. Baden. Den bondelige Stil i Folke-Krøniken er intet Misgreb. Præsten Christen Olsen forsvarer ham med Varme i „Skild-

eriet.“ Repp angriber Grundtvig. „Den norske Tilskuer,“ utilfreds med Oversættelsen af Snorre. Grundtvig oversætter „Bjovulfs Drape“. — Ingemann paa Udenlandsrejse med Fred. Schmidt. Rejse til Paris, Svejts og Norditalien. Samliv i Rom med Thorvaldsen og Freund. Han fuldender sit dramatiske Digt „Tassos Befrielse.“ Tasso og Ariost, ɔ: Ingemann og Oehlenschläger. „Han var for høj til Hjærter kun at røre.“ Antonio, ɔ: P. Hjort. Ophold i Neapel. J. F. Schouw. Hjemfærd over Venedig og Triest. „Rejselyren“ og „Rejseminder fra Italien“, hvori „Geoffroi Rudel“ og „Liden Harpepiges Klage.“ Molbechs Kritik. Ophold i Wien. Tragedien „Ridderløftet,“ der minder om „Axel og Valborg.“ Sammenligning imellem Frugterne af Ingemanns og af Oehlenschlägers Udenlandsrejse. Ophold i Berlin og Dresden. L. Tieck. Han vil ej besøge Goethe. Han kommer hjem og hilses af Blicher med „Hedelærkens velkommen hjem til Nattergalen.“ — Blichers Liv som Jæger. Hans Samliv med Herremænd, Bønder og Kjeltringe (Natmænd). Han mærker den poetiske Aand i Hedepigens Sang og i Hjeilens Skrig. — Ingemanns „Eventyr og Fortællinger.“ Om „Det høje Spil.“ Baggesen fandt deri sin Natur til Dels betegnet. Udfald imod den nymodens Filosofi. „Sfinxen.“ Hoffmann. Breve til Tieck om Hoffmann. „Altertavlen i Sorø.“ „Moster Marie.“ Overgangen til en ny Periode i Ingemanns Digterliv .... S. 431—444.

20. C. Bredahl, „den kylamittiske Muses ringe og uværdige Tjener“, udgiver første Del af sine „Dramatiske Scener.“ Anmældelse i „Tilskueren,“ med Motto af Goethe. Kun faa have læst Verket eller haft Lyst til at læse det, da Forfatteren er ukjendt. Skriftet, mere satyrisk end panegyrisk, skjønt det har sine hjærtelige Steder. Anden Del: „Sotto og Lorma“ (1820). Anmælderen sætter denne over den første i alvorlig Henseende, men under den med Hensyn til det satiriske. Jens Møller anmælder begge Dele i „Literatur-Tidenden,“ med de Ord: „Hjælp, Apollon! Her træder en ny Præst ind i dine Templer“, vilde Anmælderen raabe, hvis Forfatteren ikke allerede var noget kjendt. Anmælderen roser Forfatteren, fordi han ikke er paatrængende, og haaber, at han nok til sidst vil naa en skjøn Composition. Liv og Natur, Vittighed og dyb Følelse. Hans kunstløse Fremstilling og Had til al Undertrykkelse. Skjønt han har idealiseret, har han tegnet efter Naturen. I disse Personer, der have hjemme i Maanen, gjenkjende vi os selv. Chr. Hviid Bredahls Barndom og Ungdom. Slagelse Skole. Rektor Wøldike. C. N. Rosenkilde. Ingemann. Dennes „Levnedsbog.“ „Den kyhlamske Kejserskjald.“ Hans Flid i Skolen og Had imod alt Tyranni, hans Jægerblik. Ringer-Lisbeth, „gamle Gumba.“ Det erotiske tidlig fremtrædende. Rationalistisk Vejledning af Hans Bastholm. Livets Alvor. Ødsel med sin Ungdom. Uheldig Skøjteløben. Fiskeren Jappe. Hans Tiltale til nogle Drenge og til Fiskeren. Ulykkelig Kærlighed. Povl Møller. Evald. Hans første Musafostre. „Søbekaalen, hin poetiske.“ „Roller.“ Hentydning til „Æderejsen.“ Ytring af Harpespilleren Dodan. Bredahl tegner sig selv i „Kjøbenhavnsposten“ (1833). Naturens Søn, der lever efter sit eget Hoved. Vældig Jæger. Han saa sin Næstes dumme Streger, og hvorledes en Skovfoged skød paa en gammel Kærling, der sankede Pindebrænde i Skoven. Meget udspringer af lidet. Lighed med Blicher. Brist paa literær Dannelse.

„Simber," en Slump af ham selv ligesom „Rover Thurno." Nogle Replikker af og om Simber. Brev (1832). Byron. Sagaerne. Det tunge og djærve Vidd ligesom hos Grundtvig. Foersoms Oversættelse af Shakespeare. Scene imellem Simber og Sotto i en Skov. — Man var træt efter Napoleons Krige, men utilfreds med Reactionen. Bredahl, det 18de Hundredaars og „Oplysningens" Mand, Hader af ethvert Aag. Brev fra 1848, hvori han glæder sig over, at Kætterne nu kunne „slaa bag op." „Guldalderen" kommer tilbage. Han raaber o, ve! over Grundlovs-Paragraffen om Adel. Fødsel, Rang og Titler. Ingemanns Mindedigt: „I Bondegaarden med den sprukne Væg." Men „paa Constitutioner er han ikke synderlig forhippet"; Vanskeligheden ved at finde Statsstyrere i Hundredvis. Om Aarsagerne, hvorfor han ikke kunde trænge igjennem. Hans Forstandsretning. Han var et „fragmentarisk" Geni. Grundtvig. Bredahls Giftermaal; hans Uegennytte. Han forener „Landlivets Sysler med Lirespillet." Hans Bejlen til Broderens Enke. Hans Søster. Han mister sin lille Formue. Hans Sorgloshed. Anmældelsen i Literatur-Tidenden" opmuntrer ham. Brev til P. E. Müller. — Tredje Del af „Dramatiske Scener": „Rover Thurno." „Et Par Ord om tredje Del," af Forf. Hentydninger til Tidens Uselhed. Bestikkelser, Snyderier, Aagren og Fallitter. Thurno, en satirisk Pil fra Forfatterens Bue. Brev fra 1831 om et for flere Aar siden skrevet dramatisk Arbejde. Brev fra 1833 om Kassebrist, „en Embedssportel." Grundtvig, Baggesen og J. P. Mynster tegne ogsaa Tiden med mørke Farver. Brev fra Gierlew til Baggesen (1821): „Jammer og Nød, Klager og slette Streger." Flere Personer nævnes; ligeledes i et Brev fra 1824. Regeringen har selv givet Exemplet. — M. A. Goldschmidt. Tilstanden i Vordingborg. „Hjemløs." Herregaardene miste sin Glands; Kjøbstedlivet, en forkuet Tilværelse. Jøderne. Bissekræmmere. Høj Told og Smugleri. Retsbrudd paa Landet, Kassebrist i Byerne. — Alt sligt har foresvævet Bredahl. Glomer og Glar, ɔ: Napoleon og Alexander den første. Bredahl ængster sig for Censuren. P. Hjort har hørt de utroligste Fortællinger anden Steds om Snyderier og tvungne Omvendelser. Her hører han Mistanke om Regeringens i Udlandet optagne store Laan. Frederik den sjettes Rejsepenge. — Mindre Arbejder af Bredahl. „Nytaarsgave" for Aaret 1821. Han maa sætte sit Navn derpaa. Formen, dramatisk; Stedet, Amager-Torv. Den kylamske Famulus græder og synger: „Jeg sidder i Kvæld med Graad under Kind." „Salig Prologens Skygge" minder Famulus om, hvorlunde denne har vaaget mangen Nat ved den gamle Dragkiste for at nedskrive sine „Dramatiske Scener," imedens Musene løbe over Gulvet. Baggesen have Musene ogsaa været til Byrde. — „Lirmsongs Optegnelser, oversatte af det Kyhlamske." Anmældelse i „Tilskueren." Polemik imod Romantikken. J. K. Høst anker over „Uhøviskhed." „Smaating for Smaating, til J. K. Høst." Forf. er Poet og Bonde. J. Møllers og Hauchs Ytringer om hans Optagelse af Almuens Tale uden Udvalg. Grundtvig. — Bredahl, Medarbejder af Liunges Blad „Harpen." En Landevej burde anlægges til Maanen paa Grund af Poeternes store Mængde. Baggesens lignende Anke over denne Mængde. „En lystig ny Vise: „Ja vist er de gyldene Tider forbi." „Hvorledes det gik os til sidst," en parodisk romantisk Fortælling, med Hentyd-

ning til Tyskernes Hjælpsomhed imod os. Baggesen. Ingemanns Karakteristik af Bredahls Poesi som en mærkelig Ruin af et ufuldført Kæmpeverk. Bredahl kan ikke trives i Kjobenhavn. Thomas Thaarup, Landmand. Bredahl lever som „Naturens Søn“ ligesom Blicher; de fængsles af „Moderjordens friske Muld“ (Grundtvig). Bredahl, et poetiskt Særskue. — Dampes barbariske Dom. H. C. Ørsteds Ytring derom i et tyskt Brev til G. Forchhammer .... S. 445—479.

Ottende Bind.

(1820—1831).

---

1. Baggesen vender (Septbr. 1820) tilbage til Paris. Hans Glæde over at være kommen did igjen. Et tyskt Brev. Han har ved sin tiaarige Drom vundet den Visshed, at han er uskikket til at leve i Kjobenhavn. Kærlighed til Fædrelandet uddor aldrig i et ædelt Bryst. J. L. Heiberg i Paris. Baggesen i Gældsfængsel. Brev derfra til Heiberg. Hans og hans Families sorgelige Tilstand. Ved Fannys Nidkærhed kommer han ud. Béranger, ligeledes i St. Pélagie-Fængselet. Heiberg sætter Musik til dennes „Farvel til Landlivet.“ Baggesens Brev til Sønnen Carl i Bern. Familiens huslige, højst tarvelige Indretning. Sand Lykke i det indre, ej i det ydre. Hans Aand kan leve hojt, til Trods for Smærter. Brev til Sonnen August. — Ytring af Lægen Callisen. — Han har forsømt det timelige for det himmelskes Skyld. Samliv med Grever, pairs og deputerede. Den ikkun glimrende Verden er ham modbydelig. Han kan ikke modtage sine Landsmænd. Brev til Sonnen Carl. — Politisk Afhandling paa Fransk. „Udtog af et Brev fra en Nordbo, Ven af Friheden, til en Ven.“ En afgjorende Kamp er nær forestaaende. Krig paa Liv og Dod imellem det gamle og det nye Regimente. Frankrige er, skjont hélt opfyldt med Spogelser, dog endnu Frihedstræernes vigtigste Planteskole. Baggesen, atter Frihedsmand. — Fannys Sygdom. Breve til Sonnerne. Han og Hustruen, de mest forskjellige Væsener af Verden. Brev til Sonnen August. Hans Stilling, værre og værre: men Filosofien og især Evangeliet trøste ham. Fanny paa Landet. Brev til Gierlew. Om hans sidste Ophold i Hjemmet. — B. v. Beskows Ytringer om Baggesen. — Vennens Brev har ikke igjen opvakt hans danske Muse, men tilintetgjort hans Fortvivlelse. Hans Levnedslob, en vidunderlig Roman. Hans „Parthenais“ har i prosaisk Oversættelse vundet ham flere Hjærter her, end alle hans Digte hjemme. Ugelig er han i Selskab med Friheds-

Venner af flere Folkefærd. Hans evropæiske Labyrint skal efter Forsynets Vilje, gjennemvandres indtil Enden. Hans politiske Sjæl er nu hos Grækerne. Hans Syssel med Filosofien. Fannys Sygdom. — Gierlews Svar. Om end ikke legemlig, hører Baggesen dog hjærtelig hjemme i Danmark. .... S. 1—20.

2. Brevet til Gierlew: Det er Herligheden i Paris, at en fattig Kirkerotte kan skjule sin Armod. Alligevel drager han bort fra Paris. for kun én Gang ugelig at besøge det. Han bor atter i Marly. Madame de Caffarelli og hendes Mand. Baggesens og H. v. Schmidtens Dom om hende. Brev til Sønnen Carl om de filosofiske Sysler. Han holder sig til Horats's Regel, at et Skrift skal ligge ni Aar, før det udsendes i Verden, ja har endog sat tretten Aar i Steden for ni. — Syg af Galdefeber. Fanny og Paul ligeledes syge. — Prins Christian kommer med Hustru til Paris. Baggesen, deres daglige Gæst. Brev til Sønnen August. Nu lever han op igjen. Heftig Nervefeber (Jan. 1822). Ene drager han til Marly. — Prinsen og Prinsessen forlade Paris. J. C. Hauch. Digte fra Baggesen til Kammerherre Kaas og til Prins Christian. Prinsen hjælper ham til at gjøre en Baderejse. Det sidste Brev til Fanny. Hendes Død. — Med Paul og v. Schmidten drager han til Plombières og derfra til Sønnen i Bern. Han vender med Paul tilbage til Paris. Paul, syg, dør. Brev til Sønnen Carl, der nu er Præst i Bern. Hans dybe timelige Smærte; hans salige Trøst i Christentroen. — Besøg paa Caffarellis Slot ved St. Quentin. H. N. Krøyer. Brev fra Sønnen Carl til Broderen om Faderens legemlige Skrøbelighed. Besøg af Cousin. Kun filosofisk Underholdning kan opmuntre ham til Selskabelighed og afholde ham fra, udelukkende at hengive sig til Andagten. — Tysk Skrivelse til Grevinde Caffarelli. Fra det fjærne hører han Musens Kald; men hellere intet end slet. Regnskabs-Aflæggelsen gælder end mere for hvert skrevet, end for hvert talt Ord. En mellemmaadig Digter er et ynkeligt Væsen. Han glæder sig over, at han har slaaet ind paa den snævre Vej til Udødelighed. Naturen advarer ikke den aandelig arbejdende imod Overdrivelse. Han er født fattig og sygelig og opdragen i Nød, saa at han tidlig er vorden fortrolig med Tanken: at gaa nøgen ud af Verden igjen. Penge, for ham Sindbilledet paa det onde i Verden. Hans oprindelige Lyst har været Granskning af de guddommelige Ting og halsbrydende Leg med sit Liv. Brevet, ikkun et Brudstykke. Ytring om det af P. Hjort. Om sin Personlighed skriver han: „Ein Räthsel, dem so leicht kein and'res glich.“ Han vender (Jan. 1823) tilbage til Paris, forlader for sidste Gang Staden og drager til Bern. ...... S. 21—33.

3. I Bern er han „frygtelig alene“. Vaaren vækker ham. „Alpen-Mai“: „Der Lenz ist gekommen!“ Kvindekærligheden kommer tilbage: Professor Wyszes Hustru. Erotiske Digte. „Das ewig-weibliche.“ — Bjærgrejse. Epistel til Fru Fred. Brun. Poetiske Gaader. Erlenbach Præstegaard. Nyt Sygdomsanfald. Poetisk Skrivelse til Prins Christian: „Flyv, Du første, svage Glimt.“ Prinsens Svar. Rimbrev-Pennen, endnu ikke falden af hans Haand. Brev til Adler. — Bemærkning om Baggesens „danske Svanesang.“ Muligt Haab om at vorde kaldet tilbage. Hans Venners Glæde over Digtene. Adlers Svar. S. 33—49.

4. Han kan ikke trives i Bern. Modsætningen imellem den regelløse Lyriker og den aristokratiske Stad. — Vinteren 1823—24. Syssel med filosofiske Studier og Arbejder. Brev til Sønnen August. Han gyser ved at skue tilbage paa sit Livs to sidste Aar. Fremad i Tænkning, fremad i Arbejde! Ytringer om, hvorledes han har naaet den fulde, christelige Tro. Pauls Død, Carls Prædikener. Bibelen „de vises sande Sten.“ — Reinhold død. — Hans Rejse til Unterseen og Interlaken. Indvortes Svulst. Det ukjendte X i hans venstre Side. Noget aandigt og udødeligt lever i ham. Ytring om, hvorledes han vilde kunne leve i selve Helvede indtil Gjenløsningstimen. Tordenvejr virker dræbende paa ham. — Steffens gæster Kjøbenhavn. Oehlenschlägers og Povl Møllers Sange. — Baggesen, atter i Bern. Sønnen August. Syssel med „Adam und Eva.“ Nyt Sygdomsanfald. Tyske Confessioner. Naturlig Sorgløshed og tidlig Anelse om al menneskelig Beregnings Intethed. Han maa bøde haardt derfor. Hans uomskiftelige Læretørst. — „Dansk Firkreds Sang i Bern,“ hans sidste danske Digt: „Mens fjærne Kvad paa Hjemmets Fest.“ „Skjald, om ikke mere“. „Afdød fra Verden, vegeterer han i det evige.“ Brev fra Sønnen August til Prins Christian. Hjemvenden til Fædrelandet er hans Haab. Hans Afrejse fra Bern, omtalt i et Svejtser-Blad, der siger, at han tilhører to Literaturer og Svejts ved Slægtbaand og ved det Talent, hvormed han har sunget om dette Land i de dejligste Vers. . . S. 49—59.

5. Schaffhausen. Jean Paul. Ytringer om Baggesen. Han besøger den syge Baggesen. Fru Richters Gave. Digtet „Gespräch zwischen mir und meinem Freund Jean Paul.“ „An Teutona am Grabe Jean Pauls.“ Hans Lighed med Jean Paul. Rejse til Carlsbad. Tyskt Brev til Sønnen August. Spydig Hentydning til Oehlenschlägers „Rejse.“ Carlsbader Forgudelse, der nu ikke kan vorde farlig for ham. Digtet „Propheten-Schicksal.“ Digtet „An Tanatos“ (Til Døden). „Die Pol-Kirchen der Menschheit.“ — Rahbeks 50-Aars Studenterjubilæum. Sang af Povl Møller: „Tøm Glasset ud for Lysets tro Forfægter.“ — Baggesen drager til Teplitz. Brev til Sønnen August. Han lever inderlig tilfreds, men med et udtæret Legeme. Rejse til Dresden, hvor Abrahams besøger ham. Digtet „An einen satyrischen Waffenbruder.“ „Man bliver let for bitter, især paa Grund af Mængden af skægløse Dommere.“ J. L. Heibergs: „Kong Salomon og Jørgen Hattemager.“ — Baggesen, atter meget syg (1826). Digtet „An die jungen Dichter.“ Hentydninger til Striden med Oehlenschläger. Hans Læsning, især christelig. Breve til Sønnen Carl. I det han taalmodig bærer sit Kors, skuer han glad ned paa alle jordiske Herligheder og takker sin Skaber for de ham sendte Savn og Sygdomme. Det er ikke ham selv, men Christus, der lever i ham. Hans udelukkende christelige Liv fra Opholdet i Carlsbad; Sandhedsprædikant. Den Velvilje, han dèr vandt hos alle Partier. Fru v. d. Recke. — Digtere og Æsthetikere holder han sig fra Livet. Hans sidste større tyske Digt, „Ode an die Griechen“. Brev til Sønnen August. Han sysselsætter sig med sin „Philosophie des Christenthums“ og med Udgivelsen af sine Skrifter. Hans Hjærte slaar endnu for Rahbek og dennes Hustru. Tilbagevenden til Udgangspunktet. Rahbeks „Erindringer.“ . . . . S. 59—76.

6. Dr. Rosenbergs Meddelelse om Baggesen i dennes sidste Dage.

Brist paa Huslighed. Mindet om Jean Paul. Tobaksdaasen. Det skarpe, bitre og søde er ham lige velkomment. Lysten til Yderligheder. Kilden til hans Glæder og hans Sorger. Illusioner og Opofrelser. Fasthed i Ulykken. Alt smaaligt hader han. Maaltidet. Han føler det trøsteslose i sin huslige Stilling. Vanen er hans Herre. Den ene Idé trænger den anden bort. Stor Livskraft. Forsonlighed. Forfængelig Higen efter høj Rang som Digter og især som Filosof. Han har fjærnet sig fra Tidsalderen. Hans livlige Underholdning. Uvilje imod alt usedeligt og tvetydigt, især hos Digteren. Hans udvortes. De højere Selskabskredse især drage ham til sig. Han er endnu Damernes Yndling. Hans Kærlighed til det tyske Sprog. Modersmaalet. Mismod i Sygdommen, som han dog stundum spøger med. Indbildningskraften kan dulme Smærten, naar han skal forelæse „Adam und Eva.“ Hans Forsvar for det humoristiske i dette Digt i et Brev til Sønnen Carl. Brev fra Gierlew om dette Digt .... S. 76—89.

7. Baggesen vender tilbage til Teplitz. R. O. Spazier. Plan til „Ironia.“ Udkast til Fortalen til dette Tidsskrift. Alvor og Spøg, nødvendige til den aandelige Næring. Monopinikere og Monofager. Ironien har hjemme i Norden, hvortil han regner Britannien. Vor Mythologi. Tyskeren, mere nordisk, end han selv tror. Goethe og Schlegel og deres Efteraberc. Det tyske Sprog. Den nye Skolastik i Filosofien og den Munke-barbariske Fantastik i Poesien. Som uhelbredelig rejser Baggesen til Carlsbad paa ny. Nathan David; „Nannas Aabenbaring.“ Tieck. Baggesen vil vende hjem. Gravens sig nærmende Fred har bortkysset Hadet af hans Hjærte. Velvilligt Sind mod „Tylftens“ Medlemmer. Hilsen til Oehlenschläger og Rahbek. Rejse til Marienbad og til Dresden. Digtet „Zuversicht“. Den sidste sørgelige Rejse. Han kommer endelig til Hamborg og dør dér. Hans sidste danske Ord: „Helligt! helligt! helligt!“ Dødsaarsagen. Jordefærden. Liget nedsættes i Sofie Hallers Grav. Talen holdes af Sønnen Carl. Det tragiske ved hans Død. Hans Verker, spredte Smaastykker. — Malte Conrad Bruun dør i Paris. — P. A. Heiberg giver en Karakteristik af Baggesen i „Revue encyclopédique.“ .... S. 89—98.

8. Budskabet om Baggesens Død vækker Røre i Kjøbenhavn. En Meddelelse i „Dagen“ om, at han vil vende tilbage. Dødsanmældelse. Notice af et Brev. Hovedstadens Sorg ved Dødsbudskabet. Mindedigt i „Statstidenden.“ Den forestaaende Udgivelse af hans Verker, med Biografi. — N. F. S. Grundtvigs Gravdigt, med Motto af „Hávamál“: „Saa er da brudt din Vandringsstav.“ Hans Løfte til Baggesen 1815. Hans Vemodstaare, fordi Baggesens Navn i Skjaldetal er mindre end hans Kald. Ytring om Datidens Poesi. Bemærkninger derved. S. 99—113.

9. En fiendlig Røst ved Baggesens Grav. I Slagelse holdes Mindefest. Det kongelige Theater vil gjøre ligesaa. Der tages til Gjenmæle derimod i „Dagen.“ Heiberg svarer. — Oehlenschläger sender Baggesen en kærlig Gjenhilsen. Døden forsoner. — Den uforsonlige fortsætter sit Angreb, med Hentydning til Heiberg som Filosof. Hentydning til „Recensenten og Dyret,“ som udhyssedes. Baggesens Lyrik, af den subjektiveste Art. — Heibergs vittige Svar i „Flyvende Post.“ Hentydning til Peder Hjort. — Kampen fortsættes af Heiberg. — Povl Møllers Dom om sin Deltagelse i Tylftestriden. Hauchs Mening omskiftes noget. G. Brandes

---

Rettelser:

S. XIII, Linie 22: han, læs: ham.

S. XLII, Linie 1: Vindne, læs: Vindue.

Navne-Register.

H. DRESSEL, Bogbinder, Saxkjöbing

PLEASE DO NOT REMOVE
CARDS OR SLIPS FROM THIS POCKET

UNIVERSITY OF TORONTO LIBRARY

PT 8122 Z5A7 bd.7-8

Arentzen, Kristian August Emil
Baggesen og Oehlenschläger

UTL AT DOWNSVIEW
D RANGE BAY SHLF POS ITEM C
39 13 08 03 07 008 5